

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
អភិធម្មបិដក
ធាតុកថា បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

៨៣

Scan by Mr. Huot kongheang, May 17, 2009 for thormatean.
Begin April 25,09-Finish July 09,09, Book 76-100.



ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ស្ថាប័នជាតិសៀវភៅ

៧៧ ២៩០៨

ឧមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

មាតិកា

[១] សង្កហោ អសង្កហោ សង្កហិនោ អសង្ក-

ហិនំ អសង្កហិនោ សង្កហិតំ សង្កហិនោ សង្កហិតំ

អសង្កហិនោ អសង្កហិតំ សម្មយោតោ វិប្បយោតោ

ស្នមនស្តោ ចំពោះព្រះហឫទ្ធិព្រះភគ ពោលស្តោសម្មាសម្ពុទ្ធហោ ។

មាតិកា^(១)

[១] ការសង្ក្រាន្តិ៍^(២) ការមិនសង្ក្រាន្តិ៍ ការបិទសង្ក្រាន្តិ៍ មួយអង្វើ ដោយការសង្ក្រាន្តិ៍ ការសង្ក្រាន្តិ៍ មួយអង្វើ ដោយការមិនសង្ក្រាន្តិ៍ ការសង្ក្រាន្តិ៍មួយអង្វើ ដោយការសង្ក្រាន្តិ៍ ការមិនសង្ក្រាន្តិ៍ មួយអង្វើ ដោយការមិនសង្ក្រាន្តិ៍ ការប្រកបព្រម ការប្រាសពេញ

១- មាតិកាមាត ៥ គឺ ក-ឈមមាតិកា (មាតិកាបដិស័យ) ដែលលោកគំរល់ទុកដោយ ២១ ១២ គឺ សង្កហោ អសង្កហោ ។ បេ ។ វិប្បយុត្តោ សង្កហិតំ អសង្កហិតំ ។ ១-អន្តរ-មាតិកា (មាតិកាខាងក្នុង) ដែលលោកគំរល់ទុកដោយ ២១ ១២ គឺ បព្វត្ថនា ។ បេ ។ មន-សិកាតោ ។ ក-ឈមមុខមាតិកា (មាតិកាជាប្រធានរបស់ខ័យ) ដែលលោកគំរល់ទុកដោយ ២១ ២ គឺ តិចសង្កហោ តិចអសង្កហោ ចត្តាភិសម្បយោតោ ចត្តាវិប្បយោតោ ។ ឃ-សព្វ-លាមាតិកា (មាតិកាសំដែងនូវសព្វលា) ដែលលោកគំរល់ទុកដោយ ២ គឺ សភាតោ វិស-ភាតោ ។ ង-ជាហិរមាតិកា (មាតិកាខាងក្រៅ) ដែលលោកចំប្បញ្ញត្តិរិត ២១ ២៦ និងទុក- ២១ ២០០ ។ ២- សង្ក្រាន្តិ៍មាត ៤ គឺ ក-ជាតិសង្កហោ (សង្ក្រាន្តិ៍ដោយជាតិ) ត្រយ៉ាងជាតិក្សត្រ ជាតិក្រាហ្មណ៍ ជាតិអ្នកខ្ចីប្រែ ជាតិអ្នកត្រូ ឬក៏ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គឺ សង្កាសិកា សម្មាសម្ពុត្តោ សម្មាសាដិវោ សង្ក្រាន្តិ៍ចូលក្នុងសីលក្ខន្ធ ។ ១- សព្វាភិសង្កហោ (សង្ក្រាន្តិ៍រួមជាតិ) ត្រយ៉ាង ជាតិអ្នកដៃនោយល ជាតិអ្នកដៃនេតន ឬក៏ ធម៌ទាំង ៣ នេះ គឺ សម្មាសិកាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាដិ សង្ក្រាន្តិ៍ចូលក្នុងសមាដិក្ខន្ធ ។ ក-កិរិយាសង្កហោ (សង្ក្រាន្តិ៍តាមអំពើដែលគេ ធ្វើរួចទៅហើយ) ត្រយ៉ាងអ្នកនិរិយោ អ្នកនិរេម ឬក៏ធម៌ទាំង ២ នេះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ និង សម្មាសង្កេហោ សង្ក្រាន្តិ៍ចូលក្នុងបញ្ញាទុក្ខ ។ ឃ- គណនសង្កហោ (សង្ក្រាន្តិ៍ដោយ ការគល់) ត្រយ៉ាង ចព្វយតនៈ រាប់ដំបូរក្ខន្ធដានីម ។ អន្តរមា ។

សម្បយុត្តេជ វិប្បយុត្តិ វិប្បយុត្តេជ សម្បយុត្តិ សម្ប
យុត្តេជ សម្បយុត្តិ វិប្បយុត្តេជ វិប្បយុត្តិ សម្ប
តេជ សម្បយុត្តិ វិប្បយុត្តិ សម្បយុត្តេជ សម្បហិ
អសម្បហិ អសម្បហិ តេជ សម្បយុត្តិ វិប្បយុត្តិ
វិប្បយុត្តេជ សម្បហិ អសម្បហិ ។ បញ្ច
ក្កុទ្ធា ទ្វាទសាយតនាជំ អដ្ឋាស ធាតុយោ ចត្តារ
សព្វាជំ ពារិសតិទ្រ្គិយាជំ បដិច្ចសមុប្បនោ ចត្តា
រោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បនា ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារិ លាណាជំ ចត្តស្សោ អប្បមត្តា
យោ បញ្ចិទ្រ្គិយាជំ បញ្ច ពលាជំ សត្ត រោជ្ឈង្គិ
អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ជស្សោ វេទនា សត្តា
ចេតនា ចិត្តំ អធិហោក្ខោ មនសិការោ ។ តីហិ
សម្បហោ តីហិ អសម្បហោ ចត្តហិ សម្បយោកោ
ចត្តហិ វិប្បយោកោ ។ សភាកោ វិសភាកោ ។
សព្វាបិ ធម្មសម្ពុទ្ធិ ធាតុកថាយ មាតិកាតិ ។

ការប្រាសចេញ មួយអង្គ ដោយការប្រកបព្រម ដោយការប្រកប មួយ
អង្គ ដោយការប្រាសចេញ ការប្រកបព្រម មួយអង្គ ដោយការ
ប្រកបព្រម ការប្រាសចេញ មួយអង្គ ដោយការប្រាសចេញ
ការប្រកបព្រម និងការប្រាសចេញ មួយអង្គ ដោយការសង្គ្រោះ
ការសង្គ្រោះ និងការមិនសង្គ្រោះ មួយអង្គ ដោយការប្រកបព្រម
ការប្រកបព្រម និងការប្រាសចេញ មួយអង្គ ដោយការមិនសង្គ្រោះ
ការសង្គ្រោះ និងការមិនសង្គ្រោះ មួយអង្គ ដោយការប្រាសចេញ ។
ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ សព្វៈ ៤ វិនិច្ឆ័យ ២២ បដិច្ច
សមុប្បន ៤ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បន ៤ វិនិច្ឆ័យ ៤ ឈាន ៤
អប្បមត្តា ៤ វិនិច្ឆ័យ ៥ ពលៈ ៥ រោជ្ឈង្គ ៧ មគ្គមានអង្គ ៨
ដីប្រសើរ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្ត អធិហោក្ខ (ការដ្ប
សិប) មនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ។ ការសង្គ្រោះដោយបទ ៣^(១)
ការមិនសង្គ្រោះដោយបទ ៣ ការសមប្រកបដោយបទ^(២) ៤ ការប្រាស
ចេញបាគបទ ៤ ។ ធម៌មានចំណែកស្មើ ធម៌មានចំណែកមិនស្មើ ។
ធម្មសម្ពុទ្ធិព័ន្ធអស ជាមាតិកា វិទេនាតុកថា ។

១ បទ ៣ គឺ ខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ។ ២ បទ ៤ គឺ អប្បមត្តា ៤ ។ អដ្ឋិកថា ។

សង្គហាសង្គហាទន្ទេស

[២] រូបក្ខន្ធា កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយ-
តនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ រូបក្ខន្ធា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានស-
ហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតោ ។

[៣] វេទនាខន្ទេ កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយ-
តនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ វេទនា-
ខន្ទេ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកេយ
ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៤] សញ្ញាខន្ទេ កតីហិ ខន្ទេហិ កតីហាយ-
តនេហិ កតីហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ សញ្ញា-
ខន្ទេ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកេយ
ធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតីហិ អសង្កហិតោ ។
ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

ករុណាសង្កហិបទន្ទេស

[២] រូបក្ខន្ធា សម្រ្តិះដាយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ពាក្យ
ប៉ុន្មាន ។ រូបក្ខន្ធា សម្រ្តិះដាយខន្ធទ អាយតនៈ ១១ ពាក្យ ១១ ។
មិនសម្រ្តិះដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្តិះដាយខន្ធល អាយតនៈ ១
ពាក្យ ៧ ។

[៣] វេទនាខន្ធា សម្រ្តិះដាយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ វេទនាខន្ធា សម្រ្តិះដាយខន្ធទ អាយតនៈ ១
ពាក្យ ១ ។ មិនសម្រ្តិះដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្តិះដាយ
ខន្ធល អាយតនៈ ១១ ពាក្យ ៧ ។

[៤] សញ្ញាខន្ធា សម្រ្តិះដាយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ សញ្ញាខន្ធា សម្រ្តិះដាយខន្ធទ អាយតនៈ ១
ពាក្យ ១ ។ មិនសម្រ្តិះដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្តិះដាយខន្ធល
អាយតនៈ ១១ ពាក្យ ៧ ។

[៥] សង្ខារក្ខត្តោ កតតិហិ ខន្ធមិ កតតិហាយតនេហិ កតតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ សង្ខារក្ខត្តោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយធាតុយា សង្កហិតោ ។ កតតិហិ អសង្កហិតោ ។ ធាតុហិ ខន្ធមិ ឯកានសហាយតនេហិ សន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៦] វិញ្ញាណក្ខត្តោ កតតិហិ ខន្ធមិ កតតិហាយតនេហិ កតតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ វិញ្ញាណក្ខត្តោ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន សន្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតតិហិ អសង្កហិតោ ។ ធាតុហិ ខន្ធមិ ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៧] រូបក្ខត្តោ ច វេទនាខន្ធមិ ច កតតិហិ ខន្ធមិ កតតិហាយតនេហិ កតតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ រូបក្ខត្តោ ច វេទនាខន្ធមិ ច ធ្វើហិ ខន្ធមិ ឯកានសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតតិហិ អសង្កហិតោ ។ តិហិ ខន្ធមិ ឯកេនាយតនេន សន្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[៥] សង្ខារក្ខត្តោ សង្ក្រិនេដោយខន្ធមិ ភាយគនៈប៉ុណ្ណេ ធាតុប៉ុណ្ណេ ។ សង្ខារក្ខត្តោ សង្ក្រិនេដោយខន្ធន ភាយគនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រិនេដោយធម៌ប៉ុណ្ណេ ។ មិនសង្ក្រិនេដោយខន្ធន ភាយគនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៦] វិញ្ញាណក្ខត្តោ សង្ក្រិនេដោយខន្ធមិ ភាយគនៈប៉ុណ្ណេ ធាតុប៉ុណ្ណេ ។ វិញ្ញាណក្ខត្តោ សង្ក្រិនេដោយខន្ធន ភាយគនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រិនេដោយធម៌ប៉ុណ្ណេ ។ មិនសង្ក្រិនេដោយខន្ធន ភាយគនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៧] រូបក្ខត្តោ និវេទនាខន្ធមិ សង្ក្រិនេដោយខន្ធមិ ភាយគនៈប៉ុណ្ណេ ធាតុប៉ុណ្ណេ ។ រូបក្ខត្តោនិវេទនាខន្ធមិ សង្ក្រិនេដោយខន្ធន ភាយគនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រិនេដោយធម៌ប៉ុណ្ណេ ។ មិនសង្ក្រិនេដោយខន្ធន ភាយគនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៨] រូបគូរោ ច សញ្ញាខន្ធោ ច ទ្វីហិ ខន្ធលិ
 ឯកានិសហាយននេហិ ឯកានិសហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធលិ
 ឯកេនាយននេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៩] រូបគូរោ ច សង្ការគូរោ ច ទ្វីហិ ខន្ធលិ
 ឯកានិសហាយននេហិ ឯកានិសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធលិ
 ឯកេនាយននេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០] រូបគូរោ ច វិញ្ញាណគូរោ ច ទ្វីហិ
 ខន្ធលិ ទ្វានិសហាយននេហិ អង្ការសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ តីហិ ខន្ធលិ
 ហិ ន កេហិចិ ភាយននេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១១] រូបគូរោ ច វេទនាខន្ធលិ ច សញ្ញា-
 ខន្ធលិ ច កតីហិ ខន្ធលិ កតីហាយននេហិ កតីហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ រូបគូរោ ច វេទនាខន្ធលិ
 ច សញ្ញាខន្ធលិ ច តីហិ ខន្ធលិ ឯកានិសហា-
 យននេហិ ឯកានិសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។

[៨] រូបគូរោនិសញ្ញាខន្ធលិ សង្ការដោយខន្ធលិ ភាយននេ: ១១
 ធាតុ ១ ។ មិនសង្ការដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិនសង្ការដោយខន្ធលិ
 ភាយននេ: ១ ធាតុ ៧ ។

[៩] រូបគូរោនិសង្ការគូរោ សង្ការដោយខន្ធលិ ភាយននេ: ១១
 ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ការដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិនសង្ការដោយ
 ខន្ធលិ ភាយននេ: ១ ធាតុ ៧ ។

[១០] រូបគូរោនិវិញ្ញាណគូរោ សង្ការដោយខន្ធលិ ភាយ-
 ននេ: ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ការដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិនសង្ការ
 ដោយខន្ធលិ មិនមែនមិនសង្ការ ដោយភាយននេ: ណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្ការ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១១] រូបគូរោ វេទនាខន្ធលិ និសញ្ញាខន្ធលិ សង្ការដោយខន្ធលិ
 ប្តីនាន ភាយននេ: ប្តីនាន ធាតុប្តីនាន ។ រូបគូរោ វេទនាខន្ធលិ និស-
 ញ្ញាខន្ធលិ សង្ការដោយខន្ធលិ ភាយននេ: ១១ ធាតុ ១១ ។

កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនា-
យកនេន សន្តហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សង្កា-
រក្ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ ឯកានេសហាយកនេហិ
ឯកានេសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយកនេន សន្តហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៣] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច វិញ្ញា-
ណក្ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ ប្លានេសហាយកនេហិ
អដ្ឋារសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្ធិហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយកនេហិ
ន កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៤] រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សញ្ញា-
ខន្ធា ច សង្ការក្ខន្ធា ច កតីហិ ខន្ធហិ ក-
តីហាយកនេហិ កតីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
រូបក្ខន្ធា ច វេទនាខន្ធា ច សញ្ញាខន្ធា ច
សង្ការក្ខន្ធា ច ធាត្វហិ ខន្ធហិ ឯកានេសហា-
យកនេហិ ឯកានេសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។

មិនសង្ការដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិនសង្ការដោយខន្ធ ២ អាយកនេ: ១
ធាតុ ៧ ។

[១៥] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និងសង្ការក្ខន្ធ សង្ការដោយខន្ធភ
អាយកនេ: ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ការដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិន
សង្ការដោយខន្ធ ២ អាយកនេ: ១ ធាតុ ៧ ។

[១៦] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ និងវិញ្ញាណក្ខន្ធ សង្ការដោយ
ខន្ធភ អាយកនេ: ១២ ធាតុ ១៤ ។ មិនសង្ការដោយធម៌ប្តីនាន ។
មិនសង្ការដោយខន្ធ ២ មិនមែនមិនសង្ការ ដោយអាយកនេ:ណា
មួយ មិនមែនមិនសង្ការ ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៧] រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ និងសង្ការក្ខន្ធ សង្ការ
ដោយខន្ធប្តីនាន អាយកនេ:ប្តីនាន ធាតុប្តីនាន ។ រូបក្ខន្ធ វេទនាខន្ធ
សញ្ញាខន្ធនិងសង្ការក្ខន្ធ សង្ការដោយខន្ធ ២ អាយកនេ: ១១ ធាតុ ១១ ។

[១៧] បញ្ចក្ខន្ធវា ហេតិហិ ខន្ធហិ ពេតិពារយ
តនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ បញ្ចក្ខន្ធវា
បញ្ចហិ ខន្ធហិ ឆានសហាយតនេហិ វេដ្ឋានសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ វេសង្កហិតា ។ ប
កេហិចិ ខន្ធហិ ឧ កេហិចិ ភាយតនេហិ ។
កាហិចិ ធាតុហិ វេសង្កហិតា ។

[១៨] ចក្ខុយនំ កតិហិ ខន្ធហិ កតិ-
ហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ចក្ខុ-
យនំ វិគេន ខន្ធន វិគេនាយតនេន វិកាយ
ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតិហិ វេសង្កហិតំ ។ ចតុហិ
ខន្ធហិ វិកានសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
វេសង្កហិតំ ។

[១៩] សោតាយនំ យាបាយនំ ជីវ្ហាយនំ
កាយាយនំ រូបាយនំ សន្តាយនំ កម្មាយនំ
រសាយនំ ដោជ្ជញាយនំ វិគេន ខន្ធន វិគេ-
នាយតនេន វិកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។ ក-
តិហិ វេសង្កហិតំ ។ ចតុហិ ខន្ធហិ វិកានស-
ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ វេសង្កហិតំ ។

[១៧] បញ្ចក្ខន្ធវា សម្រ្តិះដោយខន្ធហិ ភាយតនេហិ
ធាតុហិ ។ បញ្ចក្ខន្ធវា សម្រ្តិះដោយខន្ធហិ ភាយតនេហិ
ធាតុហិ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ហិ ។ មិនមែនមិនសម្រ្តិះ
ដោយខន្ធនាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តិះដោយភាយតនេណាមួយ មិន
មែនមិនសម្រ្តិះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៨] ចក្ខុយនំ សម្រ្តិះដោយខន្ធហិ ភាយតនេហិ
ហិ ធាតុហិ ។ ចក្ខុយនំ សម្រ្តិះដោយខន្ធហិ ភាយ-
តនេហិ ធាតុហិ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ហិ ។ មិនសម្រ្តិះ
ដោយខន្ធហិ ភាយតនេហិ ធាតុហិ ។

[១៩] សោតាយនំ យាបាយនំ ជីវ្ហាយនំ
កាយាយនំ រូបាយនំ សន្តាយនំ កម្មាយនំ
រសាយនំ ដោជ្ជញាយនំ សម្រ្តិះដោយខន្ធហិ ភាយតនេហិ
ធាតុហិ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ហិ ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធហិ ភាយ-
តនេហិ ធាតុហិ ។

(២០) ចនាយតនំ ឯកោន ខន្ទេន ឯកោន-
យតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតិហិ
អសង្កហិតំ ។ ចត្តហិ ខន្ទេហិ ឯកោនសហាយ-
តនេហិ ឯកោនសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

(២១) ធម្មាយតនំ អសង្កហិតំ ខន្ទេតា មហេត្វា
ចត្តហិ ខន្ទេហិ ឯកោនយតនេន ឯកោនេ ធាតុយា
សង្កហិតំ ។ កតិហិ អសង្កតំ ។ ឯកោន ខន្ទេន
ឯកោនសហាយតនេហិ សត្តសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
ហិតំ ។

(២២) ចក្ខាយតនេត្ត ហោតាយតនេត្ត ឯកោន
ខន្ទេន ត្រីហាយតនេហិ ត្រីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្តហិ ខន្ទេហិ នសហា-
យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២៣) ចក្ខាយតនេត្ត យាពាយតនេត្ត ចក្ខាយ-
តនេត្ត ជីវ្ហយតនេត្ត ចក្ខាយតនេត្ត កាយាតយនេត្ត
ចក្ខាយតនេត្ត រូបាយតនេត្ត ចក្ខាយតនេត្ត សន្តា-
យតនេត្ត ចក្ខាយតនេត្ត តន្តាយតនេត្ត ចក្ខាយត-
នេត្ត រសាយតនេត្ត ចក្ខាយតនេត្ត ដោដ្ឋញ្ចយតនេត្ត

(២០) មហាយតនៈ សង្ក្រេនដោយខន្ទ ១ កាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រេនដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្ក្រេនដោយខន្ទ ២
កាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

(២១) ធម្មាយតនៈ រឿវលេដ្ឋព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅ
នីតិខន្ទេនេត្ត សង្ក្រេនដោយខន្ទ ២ កាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្ក្រេនដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្ក្រេនដោយខន្ទ ១ កាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

(២២) ចក្ខាយតនៈ និវេសកាយតនៈ សង្ក្រេនដោយខន្ទ ១
កាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រេនដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិន
សង្ក្រេនដោយខន្ទ ២ កាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(២៣) ចក្ខាយតនៈ និវេយាយតនៈ ១ ចក្ខាយតនៈ និវេជីវ្ហ-
យតនៈ ១ ចក្ខាយតនៈ និវេកាយាយតនៈ ១ ចក្ខាយតនៈ និវេបុប្ផាយតនៈ ១
ចក្ខាយតនៈ និវេសត្តាយតនៈ ១ ចក្ខាយតនៈ និវេតន្តាយតនៈ ១
ចក្ខាយតនៈ និវេសាយតនៈ ១ ចក្ខាយតនៈ និវេដោដ្ឋញ្ចាយតនៈ ១

ឯកេន ខ្សែន ខ្សែហាយតនេហិ ខ្សែហិ ជាតូហិ សង្កត្តិ-
ហិតា ។ កតតិហិ អសង្កត្តិហិតា ។ បត្តិហិ ខ្សែហិ ឧ-
សហាយតនេហិ សោឡុសហិ ជាតូហិ អសង្កត្តិហិតា ។

[២២] ចក្ខុយតនេត្ថ មនោយតនេត្ថ ខ្សែហិ
ខ្សែហិ ខ្សែហាយតនេហិ អង្គហិ ជាតូហិ សង្កត្តិ-
ហិតា ។ កតតិហិ អសង្កត្តិហិតា ។ តិហិ ខ្សែហិ
ឧសហាយតនេហិ ឧសហិ ជាតូហិ អសង្កត្តិហិតា ។

[២៣] ចក្ខុយតនេត្ថ ធម្មាយតនេត្ថ អសង្កត្តិ
ខ្សែនា បថេត្តា បត្តិហិ ខ្សែហិ ខ្សែហាយតនេហិ
ខ្សែហិ ជាតូហិ សង្កត្តិហិតា ។ កតតិហិ អសង្កត្តិហិតា ។
ឯកេន ខ្សែន ឧសហាយតនេហិ សោឡុសហិ
ជាតូហិ អសង្កត្តិហិតា ។

[២៤] ឆ្វាឧសាយតនេនិ កតតិហិ ខ្សែហិ កតតិ-
ហាយតនេហិ កតតិហិ ជាតូហិ សង្កត្តិហិតានិ ។ ឆ្វាឧ-
សាយតនេនិ អសង្កត្តិ ខ្សែនា បថេត្តា បត្តិហិ ខ្សែ-
ហិ ឆ្វាឧសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ជាតូហិ សង្កត្តិហិ-
តានិ ។ កតតិហិ អសង្កត្តិហិតានិ ។ ឯកេហិច ខ្សែហិ

សង្កត្តិរដោយខន្ធ ខ កាយកនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្កត្តិរដោយមិ
ប្តីនាខ ។ មិនសង្កត្តិរដោយខន្ធ ៤ កាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៥] ចក្ខុយកនៈ និវេទនាយកនៈ សង្កត្តិរដោយខន្ធ ២
កាយកនៈ ២ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្កត្តិរដោយមិប្តីនាខ ។ មិន
សង្កត្តិរដោយខន្ធ ៣ កាយកនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៦] ចក្ខុយកនៈ និវេទនាយកនៈ វៀវេសនិព្រះនិព្វានជា
អសង្កត្តិៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្កត្តិរដោយខន្ធ ២ កាយកនៈ ២
ធាតុ ២ ។ មិនសង្កត្តិរដោយមិប្តីនាខ ។ មិនសង្កត្តិរដោយ
ខន្ធ ខ កាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៧] កាយកនៈ ១២ សង្កត្តិរដោយខន្ធប្តីនាខ កាយកនៈ
ប្តីនាខ ធាតុប្តីនាខ ។ កាយកនៈ ១២ វៀវេសនិព្រះនិព្វានជាអសង្កត្តិៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្កត្តិរដោយខន្ធ ៥ កាយកនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសង្កត្តិរដោយមិប្តីនាខ ។ មិនមែនមិនសង្កត្តិរដោយខន្ធណាមួយ

សង្គហសង្គហវ

ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ
អសង្កហិតានិ ។

[២៩] ចក្កធាតុ កតិហិ ទន្ធហិ កតិហា-
យតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ចក្កធាតុ
ឯកេន ទន្ធល ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
ទន្ធហិ ឯកេនសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[២៨] សោតធាតុ យានធាតុ ដីក្ខុធាតុ
កាយធាតុ រូបធាតុ សន្ធុធាតុ កន្ធុធាតុ រសធាតុ
ដោដ្ឋត្វធាតុ ចក្កវិញ្ញាណធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ
យានវិញ្ញាណធាតុ ដីក្ខុវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ មនោធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឯកេន ទន្ធល
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ទន្ធហិ ឯកេន-
សហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយកាយគនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៧] ចក្កធាតុ សង្ក្រានដោយខន្ធហ្មាន កាយគនៈប្តីនាន
ធាតុប្តីនាន ។ ចក្កធាតុ សង្ក្រានដោយខន្ធទ កាយគនៈ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធល កាយគនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[២៨] សោតធាតុ យានធាតុ ដីក្ខុធាតុ កាយធាតុ រូប-
ធាតុ សន្ធុធាតុ កន្ធុធាតុ សោតធាតុ ដោដ្ឋត្វធាតុ ចក្កវិញ្ញាណធាតុ
សោតវិញ្ញាណធាតុ យានវិញ្ញាណធាតុ ដីក្ខុវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណ-
ធាតុ មនោធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ សង្ក្រានដោយខន្ធទ កាយគនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីនាន ។ មិនសង្ក្រានដោយ
ខន្ធល កាយគនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២៩] ធម្មជាតុ អសង្កតិ ខន្ធភោ វេចន្តា
 ធម្មហិ ខន្ធហិ ឯកោយននេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ឯកោទសហាយននេហិ សន្តរសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៣០] ចក្កុធាតុ ច សោភណាតុ ច ឯកេន
 ខន្ធន ដ្ឋិហាយននេហិ ដ្ឋិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ធម្មហិ ខន្ធហិ ទស-
 ហាយននេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៣១] ចក្កុធាតុ ច យានធាតុ ច ចក្កុធាតុ
 ច ដ្ឋិក្កុធាតុ ច ចក្កុធាតុ ច កាយធាតុ ច ចក្កុធា-
 តុ ច រូបធាតុ ច ចក្កុធាតុ ច សន្តុធាតុ ច
 ចក្កុធាតុ ច កន្ធាតុ ច ចក្កុធាតុ ច រសធាតុ
 ច ចក្កុធាតុ ច ដោជ្ជត្វធាតុ ច ឯកេន ខន្ធន
 ដ្ឋិហាយននេហិ ដ្ឋិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចក្កុហិ ខន្ធហិ ទសហា-
 យននេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៩] ធម្មជាតុ វៀវលេនព្រះខិត្តានជាអសង្កតៈ ក្រៅវិញខន្ធ
 លេញ សង្ក្រានដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រានៈ
 ដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្ក្រានៈដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[៣០] ចក្កុធាតុ ខិន័រសាតធាតុ សង្ក្រានៈដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ក្រានៈដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្ក្រានៈ
 ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣១] ចក្កុធាតុ ខិន័រយានធាតុ ១ ចក្កុធាតុ ខិន័រដ្ឋិក្កុធាតុ ១
 ចក្កុធាតុ ខិន័រកាយធាតុ ១ ចក្កុធាតុ ខិន័ររូបធាតុ ១ ចក្កុធាតុ ខិន័រ
 សន្តុធាតុ ១ ចក្កុធាតុ ខិន័រកន្ធាតុ ១ ចក្កុធាតុ ខិន័ររសធាតុ ១ ចក្កុធាតុ
 ខិន័រដោជ្ជត្វធាតុ ១ សង្ក្រានៈដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។
 មិនសង្ក្រានៈដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្ក្រានៈដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៣២) ចក្ខុធាតុ ច ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ច ធ្វើ-
 ហំ ទទេហំ ធ្វើហាយតនេនហំ ធ្វើហំ ធាតុហំ សង្ក-
 ហំតា ។ កតិហំ អសង្កហំតា ។ តិហំ ទទេហំ
 ធនហាយតនេនហំ សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្ក-
 ហំតា ។

(៣៣) ចក្ខុធាតុ ច សោតវិញ្ញាណធាតុ
 ច ចក្ខុធាតុ ច ហោតវិញ្ញាណធាតុ ច ចក្ខុធាតុ
 ច ជីវិតវិញ្ញាណធាតុ ច ចក្ខុធាតុ ច កាយវិញ្ញា-
 ណធាតុ ច ចក្ខុធាតុ ច មោតធាតុ ច ចក្ខុធាតុ
 ច មោតវិញ្ញាណធាតុ ច ធ្វើហំ ទទេហំ ធ្វើហាយ-
 តនេនហំ ធ្វើហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កតិហំ
 អសង្កហំតា ។ តិហំ ទទេហំ ធនហាយតនេនហំ
 សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

(៣៤) ចក្ខុធាតុ ច ធម្មធាតុ ច អសង្កតិ
 ទទេហំ វិបត្តា ចតុហំ ទទេហំ ធ្វើហាយតនេនហំ
 ធ្វើហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កតិហំ អសង្ក-
 ហំតា ។ វិកេន ទទេន ធនហាយតនេនហំ សោ-
 ឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

(៣៥) ចក្ខុធាតុ និងចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សម្រួលដោយខន្ធ ២
 កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រួលដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សម្រួលដោយខន្ធ ៣ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៣៦) ចក្ខុធាតុ និងសោតវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
 ហោតវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងជីវិតវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
 កាយវិញ្ញាណធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និងមោតធាតុ ១ ចក្ខុធាតុ និង
 មោតវិញ្ញាណធាតុ ១ សម្រួលដោយខន្ធ ២ កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសម្រួលដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រួលដោយខន្ធ ៣ កាយ-
 គនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៣៧) ចក្ខុធាតុ និងធម្មធាតុ រៀបរយព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ
 ក្រតិកតិខន្ធចញ្ញ សម្រួលដោយខន្ធ ២ កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសម្រួលដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រួលដោយខន្ធ ១ កាយ-
 គនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៣៥] អដ្ឋាវសៈ ធាតុយា កតិហិ ខន្ធហិ
 កតិហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 អដ្ឋាវសៈ ធាតុយា អសង្កតិ ខន្ធហិតា វេបត្វា
 បក្ខហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាវសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ កាយតនេហិ
 ន កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៣៦] ទុក្ខសច្ចំ កតិហិ ខន្ធហិ កតិហា-
 យតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ទុក្ខសច្ចំ
 បក្ខហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាវសហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតិហិ អសង្កហិតំ ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ កាយតនេហិ ន
 កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៣៧] សមុទយសច្ចំ មក្ខសច្ចំ វិកេន
 ខន្ធន វិកេនាយតនេន វិកាយ ធាតុយា សង្ក-
 ហិតំ ។ កតិហិ អសង្កហិតំ ។ ធាតុហិ ខន្ធហិ
 វិកាទសហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតំ ។

[៣៨] ធាតុតាំង ខេវ សម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ កាយតនៈ
 ប្តីនាម ធាតុប្តីនាម ។ ធាតុតាំង ខេវ វេជ្ជវេទនាវិទ្យាវេទនាវេសង្កតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធហិ សម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ កាយតនៈ ១២ ធាតុ ខេវ ។
 មិនសម្រ្តិះវេជយធម៌ប្តីនាម ។ មិនមែនមិនសម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ ណាមួយ
 មិនមែនមិនសម្រ្តិះវេជយកាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តិះ
 វេជយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៣៩] ទុក្ខសច្ច សម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ កាយតនៈប្តីនាម
 ធាតុប្តីនាម ។ ទុក្ខសច្ច សម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ កាយតនៈ ១២
 ធាតុ ខេវ ។ មិនសម្រ្តិះវេជយធម៌ប្តីនាម ។ មិនមែនមិនសម្រ្តិះ
 វេជយខន្ធហិ ណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តិះវេជយកាយតនៈ ណាមួយ មិន
 មែនមិនសម្រ្តិះវេជយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤០] សមុទយសច្ច ខិនមក្ខសច្ច សម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ
 កាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះវេជយធម៌ប្តីនាម ។ មិន
 សម្រ្តិះវេជយខន្ធហិ កាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្ខារសមុទា

[៣៧] វិភេទសមុទិ ទ កេហិចិ ខទ្ធលា
ឃិកេហាយតទេហិ ឃិកាយ ធាតុយា សង្កហិកំ ។
កតិហិ អសង្កហិកំ ។ បញ្ចហិ ខទ្ធលា ឃិកេហ-
សហាយតទេហិ សង្ករសហិ ធាតុហិ អសង្កហិកំ ។

[៣៧] ទុក្ខសច្ចញ្ច សុខុទយសច្ចញ្ច បញ្ចហិ
ខទ្ធលា ទ្វាទសហាយតទេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ
សង្កហិកា ។ កតិហិ អសង្កហិកា ។ ទ កេហិចិ
ខទ្ធលា ទ កេហិចិ កាយតទេហិ ទ កេហិចិ
ធាតុហិ អសង្កហិកា ។

[៤០] ទុក្ខសច្ចញ្ច មគ្គសច្ចញ្ច បញ្ចហិ ខទ្ធលា
ទ្វាទសហាយតទេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិកា ។
កតិហិ អសង្កហិកា ។ ទ កេហិចិ ខទ្ធលា ទ កេ-
ហិចិ កាយតទេហិ ទ កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិកា ។

[៤០] ទុក្ខសច្ចញ្ច វិភេទសច្ចញ្ច អសង្កតិ
ខទ្ធលា វិបត្តា បញ្ចហិ ខទ្ធលា ទ្វាទសហាយត-
ទេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិកា ។ កតិហិ
អសង្កហិកា ។ ទ កេហិចិ ខទ្ធលា ទ កេហិចិ
កាយតទេហិ ទ កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិកា ។

សង្ខារសមុទា

[៣៨] វិភេទសច្ច បិទសម្រ្តិរេវាយខន្ធណាមិច្ចុយឡើយ
សម្រ្តិរេវាយកាយគខៈ ១ ធាតុ ១ ។ បិទសម្រ្តិរេវាយធមិច្ចុន្តាខ ។
បិទសម្រ្តិរេវាយខន្ធថ កាយគខៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៣៧] ទុក្ខសច្ច វិភេទសមុទយសច្ច សម្រ្តិរេវាយខន្ធថ
កាយគខៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ បិទសម្រ្តិរេវាយធមិច្ចុន្តាខ ។ បិទ
មិទបិទសម្រ្តិរេវាយខន្ធណាមិច្ចុយ មិទមិទបិទសម្រ្តិរេវាយកាយគខៈ
ណាមិច្ចុយ មិទមិទបិទសម្រ្តិរេវាយធាតុណាមិច្ចុយឡើយ ។

[៤០] ទុក្ខសច្ចវិភេទសច្ច សម្រ្តិរេវាយខន្ធថ កាយគខៈ ១២
ធាតុ ១៨ ។ បិទសម្រ្តិរេវាយធមិច្ចុន្តាខ ។ មិទមិទបិទសម្រ្តិរេ
វាយខន្ធណាមិច្ចុយ មិទមិទបិទសម្រ្តិរេវាយកាយគខៈណាមិច្ចុយ មិទ
មិទបិទសម្រ្តិរេវាយធាតុណាមិច្ចុយឡើយ ។

[៤១] ទុក្ខសច្ច វិភេទសច្ច វិភេទសមុទា វិភេទសមុទា អសង្កតៈ
ក្រាវិភេទសមុទា សម្រ្តិរេវាយខន្ធថ កាយគខៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
បិទសម្រ្តិរេវាយធមិច្ចុន្តាខ ។ មិទមិទបិទសម្រ្តិរេវាយខន្ធណាមិច្ចុយ
មិទមិទបិទសម្រ្តិរេវាយកាយគខៈណាមិច្ចុយ មិទមិទបិទសម្រ្តិរេវាយ
ធាតុណាមិច្ចុយឡើយ ។

[២២] ធុត្តសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច មត្តស-
 ច្ចញ្ច បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ឆាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយត-
 នេហិ ន កាហិចិ ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៣] ធុត្តសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច ធិរោធស-
 ច្ចញ្ច អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ទ្វាទសហយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ឆាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេ-
 ហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៤] ធុត្តសច្ចញ្ច សមុទយសច្ចញ្ច មត្ត-
 សច្ចញ្ច ធិរោធសច្ចញ្ច អសង្កតំ ខន្ធតោ វេបេត្វា
 បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហយតនេហិ អដ្ឋារសហិ
 ឆាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ឆាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២២] ធុត្តសច្ច សមុទយសច្ច ធិរោធសច្ច សាស្ត្រិរវាយ
 ខន្ធថ អាយតនៈ ១២ ឆាត្វ ១៨ ។ មិនសាស្ត្រិរវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។
 មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយ
 អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយឆាត្វណាមួយឡើយ ។

[២៣] ធុត្តសច្ច សមុទយសច្ច ធិរោធសច្ច វិវិកលនិ
 ព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខន្ធចេញ សាស្ត្រិរវាយខន្ធថ អាយ-
 តនៈ ១២ ឆាត្វ ១៨ ។ មិនសាស្ត្រិរវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។ មិនមែន
 មិនសាស្ត្រិរវាយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយឆាត្វណាមួយឡើយ ។

[២៤] ធុត្តសច្ច សមុទយសច្ច មត្តសច្ច ធិរោធសច្ច វិវិក-
 លនិព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខន្ធចេញ សាស្ត្រិរវាយខន្ធថ
 អាយតនៈ ១២ ឆាត្វ ១៨ ។ មិនសាស្ត្រិរវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។ មិន
 មែនមិនសាស្ត្រិរវាយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិរវាយឆាត្វណាមួយឡើយ ។

[៤៥] ចត្តារិ សទ្ធានិ កតិហិ ខន្ធហិ
 កតិហាយននេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតានិ ។
 ចត្តារិ សទ្ធានិ អសង្កតិ ខន្ធតោ វេបេត្តា បញ្ចហិ
 ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយននេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតានិ ។ កតិហិ អសង្កហិតានិ ។ ន
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ វាយននេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតានិ ។

[៤៦] ចក្កុទ្ធិយំ កតិហិ ខន្ធហិ កតិហា-
 យននេហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ ចក្កុទ្ធិយំ
 វិកេន ខន្ធន វិកេនាយននេន វិកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតំ ។ កតិហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្តហិ ខន្ធហិ វិ-
 កោទសាយននេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៤៧] សោតិទ្ធិយំ យាទិទ្ធិយំ ដិវិទ្ធិយំ
 កាយិទ្ធិយំ ភិក្ខុទ្ធិយំ បុរិសិទ្ធិយំ វិកេន ខន្ធន
 វិកេនាយននេន វិកាយ ធាតុយា សង្កហិតំ ។
 កតិហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្តហិ ខន្ធហិ វិកោទ-
 សហាយននេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៤៥] សច្ច ៤ សាម្រៀតវាយខន្ធហិ ភាយតនៈប្តីខន្ធ
 ពាក្យប្តីខន្ធ ។ សច្ច ៤ វិជ្ជវេទនាចិត្តន្តោ ជាអសង្កតៈ ក្រៅវិញ
 ខន្ធចញ្ញ សាម្រៀតវាយខន្ធ ៥ ភាយតនៈ ១២ ពាក្យ ១៧ ។ មិន
 សាម្រៀតវាយធម៌ប្តីខន្ធ ។ មិនមែនមិនសាម្រៀតវាយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសាម្រៀតវាយភាយតនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសាម្រៀត
 វាយពាក្យណាមួយឡើយ ។

[៤៦] ចក្កុទ្ធិយំ សាម្រៀតវាយខន្ធហិ ភាយតនៈប្តីខន្ធ
 ពាក្យប្តីខន្ធ ។ ចក្កុទ្ធិយំ សាម្រៀតវាយខន្ធ ១ ភាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ ។
 មិនសាម្រៀតវាយធម៌ប្តីខន្ធ ។ មិនសាម្រៀតវាយខន្ធ ២ ភាយតនៈ ១១
 ពាក្យ ១៧ ។

[៤៧] សោតិទ្ធិយំ យាទិទ្ធិយំ ដិវិទ្ធិយំ កាយិទ្ធិយំ
 ភិក្ខុទ្ធិយំ បុរិសិទ្ធិយំ សាម្រៀតវាយខន្ធ ។ ភាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ ។
 មិនសាម្រៀតវាយធម៌ប្តីខន្ធ ។ មិនសាម្រៀត វាយខន្ធ ២ ភាយ-
 តនៈ ១១ ពាក្យ ១៧ ។

[៤៨] មន្ត្រីយំ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយត-
នេន សត្តហំ ធាត្វហំ សង្កហំតំ ។ កត្តហំ
អសង្កហំតំ ។ ចត្តហំ ខន្ធហំ ឯកានុសហាយត-
នេហំ ឯកានុសហំ ធាត្វហំ អសង្កហំតំ ។

[៤៩] ជីវិត្រិយំ ធិហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាត្វយា សង្កហំតំ ។ កត្តហំ
អសង្កហំតំ ។ ត្ថហំ ខន្ធហំ ឯកានុសហាយតនេហំ
ឯកានុសហំ ធាត្វហំ អសង្កហំតំ ។

[៥០] សុខ្ហ្រិយំ ទុក្ខ្ហ្រិយំ សោមនស្ស្ហ្រិយំ
នោមនស្ស្ហ្រិយំ ខុបក្ខ្ហ្រិយំ សង្ខ្ហ្រិយំ វិរិយ្ហ្រិយំ
សត្ត្ហ្រិយំ សមាធិ្ហ្រិយំ បញ្ញា្ហ្រិយំ អនុញ្ញាតញ្ញាសញ្ញា-
មិត្ត្ហ្រិយំ អញ្ញា្ហ្រិយំ អញ្ញាតាវ្ហ្រិយំ ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាត្វយា សង្កហំតំ ។
កត្តហំ អសង្កហំតំ ។ ចត្តហំ ខន្ធហំ ឯកានុ-
សហាយតនេហំ សត្តរសហំ ធាត្វហំ អសង្កហំតំ ។

[៥១] ចត្ត្ហ្រិយញ្ច សោត្ត្ហ្រិយញ្ច ឯកេន ខន្ធន

[៤៨] មន្ត្រីយ សម្រ្តិះវាយខន្ធ ១ ពាយគនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសម្រ្តិះវាយធម៌ប្តីខ្លាច ។ មិនសម្រ្តិះវាយខន្ធ ៤
ពាយគនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៤៩] ជីវិត្រិយ សម្រ្តិះវាយខន្ធ ២ ពាយគនៈ ១
ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះវាយធម៌ប្តីខ្លាច ។ មិនសម្រ្តិះវាយខន្ធ ៧
ពាយគនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៥០] សុខ្ហ្រិយ ទុក្ខ្ហ្រិយ សោមនស្ស្ហ្រិយ នោមន-
ស្ស្ហ្រិយ ខុបក្ខ្ហ្រិយ សង្ខ្ហ្រិយ វិរិយ្ហ្រិយ សត្ត្ហ្រិយ សមា-
ធិ្ហ្រិយ បញ្ញា្ហ្រិយ អនុញ្ញាតញ្ញាសញ្ញាមិត្ត្ហ្រិយ អញ្ញា្ហ្រិយ អញ្ញាតា-
វ្ហ្រិយ សម្រ្តិះវាយខន្ធ ១ ពាយគនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះ
វាយធម៌ប្តីខ្លាច ។ មិនសម្រ្តិះវាយខន្ធ ៤ ពាយគនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៥១] ចត្ត្ហ្រិយ ខិន្ទសោត្ត្រិយ សម្រ្តិះវាយខន្ធ ១

ធ្វើហាយនរណេហ៍ ធ្វើហ៍ ធាតុហ៍ សង្ក័ហ៍នា ។ កេតិហ៍
អសង្ក័ហ៍នា ។ ចតុហ៍ ខន្ទហ៍ ធនហាយនរណេហ៍
សោឡសហ៍ ធាតុហ៍ អសង្ក័ហ៍នា ។

(៧២) ចតុត្រ័យក្ស យាធិត្រ័យក្ស ចតុត្រ័-
យក្ស ត្រីត្រ័យក្ស ចតុត្រ័យក្ស តោយិត្រ័យក្ស
ចតុត្រ័យក្ស កត្រ័យក្ស ចតុត្រ័យក្ស បុរិសិត្រ័-
យក្ស ជិកេខ ខន្ទហ៍ ធ្វើហាយនរណេហ៍ ធ្វើហ៍ ធាតុហ៍
សង្ក័ហ៍នា ។ កេតិហ៍ អសង្ក័ហ៍នា ។ ចតុហ៍ ខន្ទហ៍
ធនហាយនរណេហ៍ សោឡសហ៍ ធាតុហ៍ អសង្ក័ហ៍នា ។

(៧៣) ចតុត្រ័យក្ស មធិត្រ័យក្ស ធ្វើហ៍ ខន្ទហ៍
ធ្វើហាយនរណេហ៍ ធាតុហ៍ ធាតុហ៍ សង្ក័ហ៍នា ។
កេតិហ៍ អសង្ក័ហ៍នា ។ តិហ៍ ខន្ទហ៍ ធនហាយ-
នរណេហ៍ ធនហ៍ ធាតុហ៍ អសង្ក័ហ៍នា ។

(៧៤) ចតុត្រ័យក្ស ត្រីត្រ័យក្ស ធ្វើហ៍ ខន្ទហ៍
ធ្វើហាយនរណេហ៍ ធ្វើហ៍ ធាតុហ៍ សង្ក័ហ៍នា ។ កេតិហ៍
អសង្ក័ហ៍នា ។ តិហ៍ ខន្ទហ៍ ធនហាយនរណេហ៍
សោឡសហ៍ ធាតុហ៍ អសង្ក័ហ៍នា ។

កាយនរណេហ៍ ធាតុហ៍ ។ ចតុត្រ័យក្ស មធិត្រ័យក្ស មធិត្រ័យក្ស
រាជយខន្ទ ៤ កាយនរណេហ៍ ធាតុ ១៦ ។

(៧៥) ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ ច ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ ច
ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ ច ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ ច ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ ច
បុរសត្រ័យ ១ សាស្ត្រិកាយខន្ទ ១ កាយនរណេហ៍ ធាតុ ៦ ។ បិខ
សាស្ត្រិកាយធម៌ប្តីខន្ទ ។ មិខសាស្ត្រិកាយខន្ទ ៦ កាយនរណេហ៍ ធាតុ ១០
ធាតុ ១៦ ។

(៧៦) ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ សាស្ត្រិកាយខន្ទ ៤
កាយនរណេហ៍ ធាតុ ៨ ។ បិខសាស្ត្រិកាយធម៌ប្តីខន្ទ ។ មិខសាស្ត្រិកា-
រាជយខន្ទ ៣ កាយនរណេហ៍ ធាតុ ១០ ។

(៧៧) ចតុត្រ័យ ត្រីត្រ័យ សាស្ត្រិកាយខន្ទ ៦ កាយ-
នរណេហ៍ ធាតុ ៦ ។ មិខសាស្ត្រិកាយធម៌ប្តីខន្ទ ។ មិខសាស្ត្រិកា-
រាជយខន្ទ ៣ កាយនរណេហ៍ ធាតុ ១៦ ។

[៥៥] ចក្កុទ្ធិយញ្ច សុចិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិ-
 យញ្ច ធុត្តិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច សោមនស្សិទ្ធិ-
 យញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច ធាមនស្សិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច
 ទុបេត្តិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច សន្និទ្ធិយញ្ច ចក្កុ-
 ទ្ធិយញ្ច រិយិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច សតិទ្ធិយញ្ច
 ចក្កុទ្ធិយញ្ច សមាធិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច បញ្ញិទ្ធិ-
 យញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច អនញ្ញតញ្ញស្សន្ទមិគិទ្ធិយញ្ច
 ចក្កុទ្ធិយញ្ច អញ្ញិទ្ធិយញ្ច ចក្កុទ្ធិយញ្ច អញ្ញាតា-
 រិទ្ធិយញ្ច ទ្ធិហិ ទុរិយា ទ្ធិហិ ទ្ធិហិ យតនេហិ ទ្ធិហិ
 ជាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ តិហិ
 ទុរិយា ធនសហាយតនេហិ សោឡសហិ ជាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

[៥៦] ពារីសតិទ្ធិយាធិ កតិហិ ទុរិយា កតិហិ-
 យតនេហិ កតិហិ ជាត្វហិ សង្កហិតាធិ ។ ពារី-
 សតិទ្ធិយាធិ ចត្វហិ ទុរិយា សង្កហាយតនេហិ
 តេរសហិ ជាត្វហិ សង្កហិតាធិ ។ កតិហិ អសង្ក-
 ហិតាធិ ។ វិគេន ទុរិយា ចត្វហាយតនេហិ ចត្វហិ
 ជាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៥៥] ចក្កុទ្ធិយ វិនិសុចិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិសុចិទ្ធិយ ។
 ចក្កុទ្ធិយ វិនិសោមនស្សិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិសោមនស្សិទ្ធិយ ។ ចក្កុ-
 ទ្ធិយ វិនិសទុបេត្តិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិសន្និទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិ-
 រិយិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិសតិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិសមាធិទ្ធិយ ។
 ចក្កុទ្ធិយ វិនិបញ្ញិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិអនញ្ញតញ្ញស្សន្ទមិគិទ្ធិយ ។
 ចក្កុទ្ធិយ វិនិអញ្ញិទ្ធិយ ។ ចក្កុទ្ធិយ វិនិអញ្ញាតារិទ្ធិយ ។ សម្រ្កិះ
 វាយខន្ធ ២ កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្កិះវាយធម៌ប្តីខ្លាន ។
 មិនសម្រ្កិះវាយខន្ធ ៣ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥៦] វិទ្ធិយ ២២ សម្រ្កិះវាយខន្ធប្តីខ្លាន កាយគនៈប្តីខ្លាន
 ធាតុប្តីខ្លាន ។ វិទ្ធិយ ២២ សម្រ្កិះវាយខន្ធ ២ កាយគនៈ ៧ ធាតុ
 ១៣ ។ មិនសម្រ្កិះវាយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសម្រ្កិះវាយខន្ធ ១
 កាយគនៈ ៥ ធាតុ ៥ ។

[៥៧] អវិជ្ជា ឯកោន ខន្ធន ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកោនសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៨] អវិជ្ជាឧច្ចយា សង្ខារា ឯកោន ខន្ធន ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកោនសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥៩] សង្ខារឧច្ចយា វិញ្ញាណំ ឯកោន ខន្ធន ឯកោនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកោនសហាយតនេហិ ឯកោនសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៦០] វិញ្ញាណឧច្ចយា ធាមរូបំ ចត្វហិ ខន្ធហិ ឯកោនសហាយតនេហិ ឯកោនសហិ ធាតុហិ សង្កហិតំ ។ កតីហិ អសង្កហិតំ ។ ឯកោន ខន្ធន ឯកោនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតំ ។

[៦១] ធាមរូបឧច្ចយា សន្យាយតនំ ទ្វីហិ

[៥៧] អវិជ្ជាសម្រ្តិះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៥៨] សង្ខារ (កើតមាន) ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៥៩] វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៦០] ធាមរូប (កើតមាន) ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[៦១] សន្យាយតនៈ (កើតមាន) ព្រោះធាមរូប ជាបច្ច័យ

សង្កេតសង្កេត

[២៥] អរូបករោ ខេសញ្ញាខាសញ្ញាភក្កោ
ចតុកោតិយករោ ចតុប្បិ ខន្ធប្បិ ត្រិហាយននេហិ
ត្រិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។ កតិហិ អសង្កហិ-
តោ ។ ឯកេន ខន្ធន ធនហាយននេហិ
សោន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[២៦] អសញ្ញាភក្កោ ឯកោតិយករោ ឯកេន
ខន្ធន ត្រិហាយននេហិ ត្រិហិ ធាតុហិ សង្កហិតោ ។
កតិហិ អសង្កហិតោ ។ ចតុប្បិ ខន្ធប្បិ ធនហាយ-
ននេហិ សោន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតោ ។

[២៧] ជាតិ ត្រិហិ ខន្ធប្បិ ជក ត្រិហិ ខន្ធប្បិ
មរណំ ត្រិហិ ខន្ធប្បិ ឯកោនាយននេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតំ ។ កតិហិ អសង្កហិតំ ។ តិហិ
ខន្ធប្បិ ឯកោធនហាយននេហិ សន្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតំ ។

[២៨] សោកោ បរិទេវោ ធុក្កំ ទោមនស្សំ
ទុចាយាសោ សភិច្ឆដ្ឋានំ សម្មច្ឆដ្ឋានំ ឯកេន
ខន្ធន ឯកោនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា សង្ក-
ហិតំ ។ កតិហិ អសង្កហិតំ ។ ចតុប្បិ ខន្ធប្បិ

សង្កេតសង្កេត

[២៥] អរូបករោ ខេសញ្ញាខាសញ្ញាភក្កោ ចតុកោតិយករោ
សង្ក្រឹមដោយខន្ធ ២ អាយកនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រឹមដោយ
ធម៌ប្បិដ្ឋាន ។ មិនសង្ក្រឹមដោយខន្ធ ១ អាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៦] អសញ្ញាភក្កោ ឯកោតិយករោ សង្ក្រឹមដោយខន្ធ ១
អាយកនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រឹមដោយធម៌ប្បិដ្ឋាន ។ មិន
សង្ក្រឹមដោយខន្ធ ២ អាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៧] ជាតិ សង្ក្រឹមដោយខន្ធ ២ ជក សង្ក្រឹមដោយ
ខន្ធ ២ មរណៈ សង្ក្រឹមដោយខន្ធ ២ អាយកនៈ ១ ធាតុ ១ ។
មិនសង្ក្រឹមដោយធម៌ប្បិដ្ឋាន ។ មិនសង្ក្រឹមដោយខន្ធ ៣ អាយកនៈ
១១ ធាតុ ១៧ ។

[២៨] សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹក្សស ទុក្ខ ទោមនស្ស
ទុចាយាស សភិច្ឆដ្ឋាន សម្មច្ឆដ្ឋាន សង្ក្រឹមដោយខន្ធ ១ អាយកនៈ
១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រឹមដោយធម៌ប្បិដ្ឋាន ។ មិនសង្ក្រឹមដោយខន្ធ ២

ឯកោទសយាយនាទេហំ សន្តវសហំ ពាក្យហំ វិ-
សន្តវហំតិ ។

[២៧] ឥទ្ធិចារោ ទ្វីហំ ខន្ធហំ ទ្វីហាយនាទេហំ
ទ្វីហំ ពាក្យហំ សន្តវហំតោ ។ កាតីហំ អសន្តវហំតោ ។
តីហំ ខន្ធហំ ឧសយាយនាទេហំ ហោឡសហំ ពាក្យ-
ហំ អសន្តវហំតោ ។

[២៨] ឈានំ ទ្វីហំ ខន្ធហំ ឯកោទយនា-
ទេហ ឯកោយ ពាក្យយា សន្តវហំតិ ។ កាតីហំ
អសន្តវហំតិ ។ តីហំ ខន្ធហំ ឯកោទសយាយនា-
ទេហំ សន្តវសហំ ពាក្យហំ អសន្តវហំតិ ។

[២៩] ចកស្សោ អប្បមញ្ញាយោ មញ្ញ្រ្រ្និយានិ
មញ្ញ ឧណទំ សក្ក ភោជ្ឈន្តំ អរិយោ អដ្ឋង្គីតោ
មញ្ញោ ជស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា អនិហោត្តា
មនសីការោ ឯកោទ ខន្ធហំ ឯកោទយនាទេហ
ឯកោយ ពាក្យយា សន្តវហំតោ ។ កាតីហំ
អសន្តវហំតោ ។ ចតុហំ ខន្ធហំ ឯកោទសយាយ-
នាទេហំ សន្តវសហំ ពាក្យហំ អសន្តវហំតោ ។

កាយនាទេ ខន ពាក្យ ៧ ។

[២៧] ឥទ្ធិចារ សម្រ្តិរវាយខន្ធ ២ កាយនាទេ ២ ពាក្យ ២ ។
មិទសម្រ្តិរវាយមិច្ឆិខន ។ មិទសម្រ្តិរវាយខន្ធស កាយនាទេ ១៦
ពាក្យ ១៦ ។

[២៨] ឈាន សម្រ្តិរវាយខន្ធ ២ កាយនាទេ ១ ពាក្យ ១ ។
មិទសម្រ្តិរវាយមិច្ឆិខន ។ មិទសម្រ្តិរវាយខន្ធស កាយ-
នាទេ ១១ ពាក្យ ១៧ ។

[២៩] អប្បមញ្ញា ២ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ភោជ្ឈន្តំ ៧
មន្តានាអង្គ ៧ ដ៏ប្រសើរ ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា អនិ-
ហោត្ត មនសិការ សម្រ្តិរវាយខន្ធ ១ កាយនាទេ ១ ពាក្យ ១ ។
មិទសម្រ្តិរវាយមិច្ឆិខន ។ មិទសម្រ្តិរវាយខន្ធ ២ កាយ-
នាទេ ១១ ពាក្យ ១៧ ។

ធម្មបទប្រដាប់

[៧២] ចិត្តិ ឯកោន ចាន្ទេហិ ឯកោនយេនេនេនេ
សន្តិហិ ធាតុហិ សន្តិហិតិ ។ កតិហិ វសន្តិហិតិ ។
ចត្វហិ ចន្ទេហិ ឯកោនសហយេនេនេហិ ឯកោនសហិ
ធាតុហិ វសន្តិហិតិ ។

[៧៣] កុសលា ចន្ទា វកុសលា ចន្ទា
កតិហិ ចន្ទេហិ កតិហាយេនេនេហិ កតិហិ ធាតុហិ
សន្តិហិតា ។ កុសលា ចន្ទា វកុសលា ចន្ទា
ចត្វហិ ចន្ទេហិ ភ្នំហាយេនេនេហិ ភ្នំហិ ធាតុហិ
សន្តិហិតា ។ កតិហិ វសន្តិហិតា ។ ឯកោន ចន្ទេន
នសហយេនេនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វសន្តិ-
ហិតា ។

[៧៤] វកុសលា ចន្ទា វសន្តិហិតិ ចន្ទេនា
ឯកោន វកុហិ ចន្ទេហិ ឆ្មានសហយេនេនេហិ វកុស-
លាហិ ធាតុហិ សន្តិហិតា ។ កតិហិ វសន្តិ-
ហិតា ។ ឯកោនចិតិ ចន្ទេហិ ឯកោនចិតិ កាយ-
នេនេហិ ឯកោនចិតិ ធាតុហិ វសន្តិហិតា ។

[៧៥] ចិត្តិ សម្រ្តិរវាយខន្ធ ១ កាយននៈ ១ ធាតុ ៧ ។
ចិត្តសម្រ្តិរវាយចិត្តិខន្ធ ។ ចិត្តសម្រ្តិរវាយខន្ធ ២ កាយននៈ ១១
ធាតុ ១១ ។

[៧៦] ក្នុងធម៌ ជាតុសល ចិត្តិក្នុងធម៌ ជាតុសល សម្រ្តិះ
រវាយខន្ធច្រ្តិខន្ធ កាយននៈច្រ្តិខន្ធ ធាតុច្រ្តិខន្ធ ។ ក្នុងធម៌ ជាតុសល
ចិត្តិក្នុងធម៌ជាតុសល សម្រ្តិរវាយខន្ធ ២ កាយននៈ ២ ធាតុ ២ ។
ចិត្តសម្រ្តិរវាយចិត្តិខន្ធ ។ ចិត្តសម្រ្តិរវាយខន្ធ ១ កាយន-
នៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៧] ក្នុងធម៌ ជាអព្យក្រឹត វៀរលនីព្រះចិញ្ចានជាវសន្តិកៈ
គ្រូរិតិខន្ធចន្ទា សម្រ្តិរវាយខន្ធ ៥ កាយននៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
ចិត្តសម្រ្តិរវាយចិត្តិខន្ធ ។ ចិត្តិចិត្តិចិត្តសម្រ្តិរវាយខន្ធធធាតុ
ចិត្តិចិត្តិចិត្តសម្រ្តិរវាយកាយននៈកាយននៈ ចិត្តិចិត្តិចិត្តសម្រ្តិរវាយ
ធាតុកាយននៈកាយននៈ ។

[៧៤] សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា ភីហិ ទទ្ធហិ
 ទ្ធិហាយននេហិ ភីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ទទ្ធហិ ធនហាយននេហិ
 បន្តសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៧៥] វេទនុក្ខនសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ធម្មា ភីហិ ទទ្ធហិ ទ្ធិហាយននេហិ សត្តហិ ធា-
 ត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
 ទទ្ធហិ ធនហាយននេហិ ឯកានិសហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

[៧៦] វិចាកា ធម្មា ចត្វហិ ទទ្ធហិ ទ្ធិហា-
 យននេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ទទ្ធល ធនហាយននេហិ
 ធនហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៧៧] វិចាកន្ត្រធម្មា សង្កិល្លដ្ឋសង្កិលសិកា
 ធម្មា ចត្វហិ ទទ្ធហិ ទ្ធិហាយននេហិ ទ្ធិហិ
 ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។

[៧៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ ប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា សង្រ្គោះដោយទន្ធា កាយភនៈ ២ ធាតុ ៣ ។
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយទន្ធា កាយ-
 ភនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៧៦] ពួកធម៌ ប្រកបដោយអនុក្ខនសុខវេទនា សង្រ្គោះដោយ
 ទន្ធា កាយភនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្រ្គោះដោយទន្ធា កាយភនៈ ១០ ធាតុ ១១ ។

[៧៧] ពួកធម៌ ជាវិបាក សង្រ្គោះដោយទន្ធា កាយភនៈ ២
 ធាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយទន្ធា
 កាយភនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៧៨] ពួកធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី និងពួកធម៌ដែល
 សេវញ្ជនៈហើយ ទាំងគូរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសេវញ្ជនៈ សង្រ្គោះដោយ
 ទន្ធា កាយភនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។

ឯកេន ទុន្ទេន អសហាយនេនេហិ សោឡសេហិ
ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៧៩] លេខីចា កេនវិចា កេនេឡធម្មា អសង្កតិ
ទុន្ទេនា មេបេត្តា បញ្ចហិ ទុន្ទេហិ ទ្វាទសហាយនេ-
នេហិ តេសេហិ ធាតូហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
អសង្កហិតា ។ ធន កេហិចិ ទុន្ទេហិ ធន កេហិចិ
អាយនេនេហិ បញ្ចហិ ធាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៨០] ឧចាទិទ្គចាទាទិយា ធម្មា បញ្ចហិ ទុន្ទេ-
ហិ ឯកេនសហាយនេនេហិ សត្តេសេហិ ធាតូហិ
សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ធន កេហិចិ
ទុន្ទេហិ ឯកេនាយនេនេនេ ឯកេនាយ ធាតុយា អសង្ក-
ហិតា ។

[៨១] អទុចាទិទ្គចាទាទិយា ធម្មា បញ្ចហិ
ទុន្ទេហិ សត្តេហាយនេនេហិ អដ្ឋហិ ធាតូហិ សង្ក-
ហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ធន កេហិចិ
ទុន្ទេហិ បញ្ចហាយនេនេហិ ធនេហិ ធាតូហិ អសង្ក-
ហិតា ។

មិនសង្ក្រាន្តេដោយខន្ធទ អាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៩] ភ្នកធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី រឿយវេទីប្រទេស្តានជាសសង្កតៈ ក្រៅពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តៈ
ដោយខន្ធទ អាយកនៈ ១៦ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រាន្តៈដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តៈ
ដោយអាយកនៈណាមួយ តែមិនសង្ក្រាន្តៈដោយធាតុ ៥ ទេ ។

[៨០] ភ្នកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយតិលេស មានកណ្តា
ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុពាន សង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធទ
អាយកនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រាន្តៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រាន្តៈដោយអាយ-
កនៈ ១ ធាតុ ១ ទេ ។

[៨១] ភ្នកធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយតិលេស មានកណ្តា
ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុពាន សង្ក្រាន្តៈដោយ
ខន្ធទ អាយកនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រាន្តៈដោយ
អាយកនៈ ៥ ធាតុ ១០ ទេ ។

[៧២] អនុចារិក្ខា អនុចារិក្ខា វិញ្ញាណកម្ម ធម្មា អសម្ព័ន្ធ-
 ណិវដ្តិសម្ព័ន្ធលោសិកា ធម្មា អសម្ព័ន្ធនិ ខន្ធភា វេយ្យាក្ខណ៍
 ចតុរិយ ខន្ធភា ត្រីហាយតនេហិ ត្រីហិ ធាតុហិ សម្ព័ន្ធ-
 ហិកា ។ កតិហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។ ឯកេន ខន្ធន ធស-
 ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។

[៧៣] អសម្ព័ន្ធហិវដ្តិសម្ព័ន្ធលោសិកា ធម្មា ចតុរិយ
 ខន្ធភា ព្រាណសហាយតនេហិ អដ្ឋាវសហិ ធាតុហិ
 សម្ព័ន្ធហិកា ។ កតិហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។ ឯកេហិវិ
 ខន្ធភា ឯកេហិវិ អាយតនេហិ ឯកេហិវិ
 ធាតុហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។

[៧៤] សវិតក្កុសវិតារក ធម្មា ចតុរិយ ខន្ធភា
 ត្រីហាយតនេហិ តិហិ ធាតុហិ សម្ព័ន្ធហិកា ។ កតិ-
 ហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។ ឯកេន ខន្ធន ធសហាយត-
 នេហិ បដ្ឋាសហិ ធាតុហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។

[៧៥] អវិតក្កុសវិតារក ធម្មា បីតិសហាគតា ធម្មា
 ចតុរិយ ខន្ធភា ត្រីហាយតនេហិ ត្រីហិ ធាតុហិ សម្ព័ន្ធ-
 ហិកា ។ កតិហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។ ឯកេន ខន្ធន
 ធសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ អសម្ព័ន្ធហិកា ។

[៧៦] តួកធមិ ដែលកម្មប្រកបដោយនិរោស មានកត្តា
 ជាដើមនិរោសយក តាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់វេទនា តួកធមិ មិន
 សេវហ្មត្តិ តាំងមិនក្នុងដល់នូវសេចក្តីសេវហ្មត្តិ រឿងដែលនិព្វាននិព្វាន
 ជាអសម្ព័ន្ធព្រះក្រវិលខន្ធពញ្ញ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធមិប្តីនាម ។ មិនសម្រ្តិះដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧៧] តួកធមិ មិនសេវហ្មត្តិ តែក្នុងដល់នូវសេចក្តីសេវហ្មត្តិ
 សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសម្រ្តិះ
 ដោយធមិប្តីនាម ។ មិនមែនមិនសម្រ្តិះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
 មិនសម្រ្តិះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តិះដោយធាតុ
 ណាមួយឡើយ ។

[៧៨] តួកធមិ ប្រកបដោយវិកក្កៈ មិនប្រកបដោយវិចារៈ
 សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសម្រ្តិះដោយ
 ធមិប្តីនាម ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៧៩] តួកធមិ មិនមានវិកក្កៈ មានគ្រឹមវិចារៈ មិនតួកធមិ
 ប្រកបដោយបីតិ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។
 មិនសម្រ្តិះដោយធមិប្តីនាម ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

ពន្ធនាគារ

(៧២) អវិទ្យាសាស្ត្រ ធម្មា អសង្កតំ ទន្ធនា
បិបត្តា បត្តិហិ ទន្ធនិ ធានសហាយតនេហិ
សត្តិសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ន កេហិចិ ទន្ធនិ ន កេហិចិ កាយ-
តនេហិ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

(៧៣) សុខសហគតា ធម្មា តិហិ ទន្ធនិ
ទ្ធិហាយតនេហិ តិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ទន្ធនិ ធនហាយ-
តនេហិ បន្តសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៧៤) ទុបត្តាសហគតា ធម្មា តិហិ ទន្ធនិ
ទ្ធិហាយតនេហិ សត្តហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ ទន្ធនិ ធនហាយ-
តនេហិ ឯកានសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៧៥) ធន្សនេន បហានត្វា ធម្មា ភាវនាយ
បហានត្វា ធម្មា ធន្សនេន បហានត្វាហតុកា
ធម្មា ភាវនាយ បហានត្វាហតុកា ធម្មា កាចយ-
តាមិណោ ធម្មា អបចយតាមិណោ ធម្មា សេត្តា ធម្មា
អសេត្តា ធម្មា មហត្តតា ធម្មា បត្តិហិ ទន្ធនិ

ពន្ធនាគារ

(៧៦) ពួកធម៌ មិនមានវិភក្តៈ មិនមានវិចារ រៀនសូត្រ
និព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីទន្ធនេត្ត សង្ក្រានដោយខ្លួន កាយ-
គនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីខ្លួន ។ មិនមែន
មិនសង្ក្រានដោយខ្លួនណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយកាយ
ណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រានដោយធាតុ ១១ ។

(៧៧) ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខ សង្ក្រានដោយខ្លួន ក
កាយគនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីខ្លួន ។ មិន
សង្ក្រានដោយខ្លួន កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៧៨) ពួកធម៌ ប្រកបដោយទុបត្តា សង្ក្រានដោយខ្លួន ក
កាយគនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីខ្លួន ។ មិន
សង្ក្រានដោយខ្លួន កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៧៩) ពួកធម៌ គួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ គួរលះដោយ
ភាវនា ពួកធម៌ មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មានហេតុ
គួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ ដល់ខ្ញុំការសន្យាក្នុងឡើង ពួកធម៌
ដល់ខ្ញុំការមិនសន្យាក្នុងឡើង ពួកធម៌ ជាវេសសក្ខុបុគ្គល ពួកធម៌
ជាវេសសក្ខុបុគ្គល ពួកធម៌ ដល់ខ្ញុំសភាពធំ សង្ក្រានដោយខ្លួន ២

ធ្វើហាយតទេហំ ធ្វើហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កកត្តិ-
ហំ អសង្កហំតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយត-
ទេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

[៧០] ទេវ ទស្សនេន ន កាវតាយ បហា-
តត្វា ធម្មា ទេវ ទស្សនេន ន កាវតាយ បហា-
តត្វា ហេតុកា ធម្មា ទេវ បយកាមិយោ ធាតុយេតា-
មិយោ ធម្មា ទេវ សេត្វា ធាតុយេតា ធម្មា អសង្កតិ
ខន្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ទ្វាទសហាយត-
ទេហំ អដ្ឋាសហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។ កកត្តិហំ
អសង្កហំតា ។ ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន កេហំចិ
អាយតទេហំ ន កេហំចិ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

[៧១] បរិត្តា ធម្មា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ទ្វាទស-
ហាយតទេហំ អដ្ឋាសហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។
កកត្តិហំ អសង្កហំតា ។ ន កេហំចិ ខន្ធហំ ន
កេហំចិ អាយតទេហំ ន កេហំចិ ធាតុហំ អសង្ក-
ហំតា ។

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រានៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ក្រានៈដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៧០] ត្ថកធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពំនឹងមិនគួរលះដោយ
កាវតា ត្ថកធម៌ មានហេតុមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ពំនឹងមិនគួរលះ
ដោយកាវតា ត្ថកធម៌ មិនដល់ខ្ញុំការសន្យាកត្តាទៀង ពំនឹងមិនដល់
ខ្ញុំការមិនសន្យាកត្តាទៀង ត្ថកធម៌ មិនមែនជាបេសសក្ខុបុគ្គល មិន
មែនជាបេសអសក្ខុបុគ្គល រឿងលើសព្រះវិញ្ញាណជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពី
ខន្ធចេញ សង្ក្រានៈដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិន
សង្ក្រានៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រានៈដោយខន្ធណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ក្រានៈដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានៈដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៧១] ត្ថកធម៌ មានសក្ខុបុគ្គល សង្ក្រានៈដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រានៈដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
មែនមិនសង្ក្រានៈដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានៈដោយអាយតនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានៈដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្ខារសង្ខារ

(៧២) អប្បមាណា ធម្មា ចរណីតា ធម្មា អ-
 សង្កតិ ខន្ធតា វេយ្យា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្ថិហា-
 យតនេហិ ត្ថិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ឋិតេន ខន្ធន ធសហាយតនេហិ
 សោឡិសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៧៣) បរិក្ការម្ពណា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ត្ថិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កតតិហិ អសង្កហិតា ។ ឋិតេន ខន្ធន ធសហា-
 យតនេហិ ធសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(៧៤) បហក្កនារម្ពណា ធម្មា អប្បមាណារម្ពណា
 ធម្មា ហិណ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្មត្តនិ-
 យតា ធម្មា មក្ការម្ពណា ធម្មា មក្កហេតុកា ធម្មា
 មក្កានិបតិណោ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្ថិហាយតនេហិ
 ត្ថិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតតិហិ អសង្កហិតា ។
 ឋិតេន ខន្ធន ធសហាយតនេហិ សោឡិសហិ
 ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្ខារសង្ខារ

(៧៥) ពួកធម៌ មិនមានប្រមាណ និងពួកធម៌ ដ៏ទុក្ខម រៀរ
 លែងព្រះវិញ្ញាណអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធនេត្ត សម្រ្តីរដាយខន្ធ ២
 កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្តីរដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សម្រ្តីរដាយខន្ធ ១ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(៧៦) ពួកធម៌ មានការម្នាក់ក្នុងខ្លួន សម្រ្តីរដាយខន្ធ ២
 កាយគនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសម្រ្តីរដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សម្រ្តីរដាយខន្ធ ១ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(៧៧) ពួកធម៌ មានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ ពួកធម៌ មាន
 ការម្នាក់មិនមានប្រមាណ ពួកធម៌ លើកលែង ពួកធម៌ មានសភាព
 ខុសនឹងខៀវ ពួកធម៌ មានសភាពគ្រូនឹងខៀវ ពួកធម៌ មានមក្ក
 ជាការម្នាក់ ពួកធម៌ មានមក្កជាហេតុ ពួកធម៌ មានមក្កជាធម៌បក
 សម្រ្តីរដាយខន្ធ ២ កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្តីរ
 ដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្តីរដាយខន្ធ ១ កាយគនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

[៧៥] បដ្ឋិមា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វា-
 ធសហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ កេហិចិ ខន្ធហិ ឧ
 កេហិចិ អាយតនេហិ ឧ កេហិចិ ធាតុហិ អ-
 សង្កហិតា ។

[៧៦] អធិយតា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ ម-
 បេត្តា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាធសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិ-
 តា ។ ឧ កេហិចិ ខន្ធហិ ឧ កេហិចិ អាយ-
 តនេហិ ឧ កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧៧] ឧប្បដ្ឋា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាធស-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋារសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
 តិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ កេហិចិ ខន្ធហិ ឧ កេហិចិ
 អាយតនេហិ ឧ កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧៨] អនុប្បដ្ឋា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ សត្ត-
 ហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ ក-
 តិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ កេហិចិ ខន្ធហិ បញ្ច-
 ហាយតនេហិ ធសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៧៩] ត្ថកធមិ ជាតណ្ហាល សាស្ត្រិះវាយខន្ធផ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសាស្ត្រិះវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។ មិនមែន
 មិនសាស្ត្រិះវាយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះវាយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះវាយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៧៦] ត្ថកធមិ មិនខៀវ រឿងលើក្រចេះខ្លាច ជាសស្ត្រិះ
 ក្រវិក្ខខន្ធចេញ សាស្ត្រិះវាយខន្ធផ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសាស្ត្រិះវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះ វាយខន្ធណា
 មួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះវាយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះ
 វាយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៧៧] ត្ថកធមិ ដែលមិនខ្លាចរឿង សាស្ត្រិះវាយខន្ធផ
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសាស្ត្រិះវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។ មិន
 មែនមិនសាស្ត្រិះវាយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះវាយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះវាយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៧៨] ត្ថកធមិ ដែលមិនខ្លាចរឿង សាស្ត្រិះវាយខន្ធផ
 អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសាស្ត្រិះវាយធមិប្បិដ្ឋាន ។ មិនមែន
 មិនសាស្ត្រិះវាយខន្ធណាមួយឡើយ មិនមែនមិនសាស្ត្រិះវាយអាយតនៈ ៥
 ធាតុ ១០ ១២ ។

(៧៧) ឧប្បាសនា ធម្មា បក្សហិ ខន្ធហិ ឯកា-

នសហាយតនេហិ សន្តាសហិ ធាតុហិ សន្តហិតា ។

កតិហិ អសន្តហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ

ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា អសន្តហិតា ។

(១០០) អតីតា ធម្មា អនាគតា ធម្មា

បច្ចុប្បន្នា ធម្មា អន្ស្រា ធម្មា តហិទ្ធា ធម្មា អន្ស្រា-

តហិទ្ធា ធម្មា បក្សហិ ខន្ធហិ ម្នានសហាយតនេហិ

អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សន្តហិតា ។ កតិហិ អសន្ត-

ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អា-

យតនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ អសន្តហិតា ។

(១០១) តហិទ្ធា ធម្មា អសន្តតំ ខន្ធា

វេយ្យា បក្សហិ ខន្ធហិ ម្នានសហាយតនេហិ អដ្ឋា-

សហិ ធាតុហិ សន្តហិតា ។ កតិហិ អសន្តហិ-

តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយ-

តនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ អសន្តហិតា ។

(៧៧) ពួកធម៌ ដែលប្រជុំខឹងក៏គ្រឿង សម្រ្តែងដោយខ្លួន

កាយគនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសម្រ្តែងដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន

មែនមិនសម្រ្តែង ដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិនសម្រ្តែងដោយកាយ-

គនៈ ១ ធាតុ ១ ១៧ ។

(១០០) ពួកធម៌ ជាអតីត ពួកធម៌ ជាអនាគត ពួកធម៌ ជា

បច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ ជាខាងក្នុង ពួកធម៌ ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ ទាំងខាងក្នុង

ទាំងខាងក្រៅ សម្រ្តែងដោយខ្លួន កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។

មិនសម្រ្តែងដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសម្រ្តែងដោយខ្លួនណាមួយ

មិនមែនមិនសម្រ្តែងដោយកាយគនៈណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តែងដោយ

ធាតុណាមួយឡើយ ។

(១០១) ពួកធម៌ ខាងក្រៅ រៀនសូត្រនិព្វាន ជាអសន្តតៈ

ក្រៅអំពីខ្លួនខ្សា សម្រ្តែងដោយខ្លួន កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។

មិនសម្រ្តែងដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសម្រ្តែងដោយខ្លួនណាមួយ

មិនមែនមិនសម្រ្តែងដោយកាយគនៈណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តែងដោយ

ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១០២] អតីតារម្មណា ធម្មា អនាគតារម្មណា ធម្មា ចត្វុប័តិ ខន្ធច្បិ ដ្ឋីហាយតនេហិ ដ្ឋីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឃៈកេន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០៣] បដ្ឋុប្បន្នារម្មណា ធម្មា អដ្ឋ្យន្តារម្មណា ធម្មា តហិទ្ធារម្មណា ធម្មា អដ្ឋ្យន្តតហិទ្ធារម្មណា ធម្មា ចត្វុប័តិ ខន្ធច្បិ ដ្ឋីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឃៈកេន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ ធនហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០៤] សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា ឃៈកេន ខន្ធន ឃៈកេនាយតនេន ឃៈកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វុប័តិ ខន្ធច្បិ ឃៈកេនសហាយតនេហិ សន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១០៥] ត្អូកធមិ មានការម្មណ៍ជាអតីត នឹងត្អូកធមិ មានការម្មណ៍ជាអនាគត សង្ក្រាន្តវេដាយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ក្រាន្តវេដាយធមិប្តីនាន ។ មិនសង្ក្រាន្តវេដាយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១០៦] ត្អូកធមិ មានការម្មណ៍ជាបដ្ឋុប្បន្ន ត្អូកធមិ មានការម្មណ៍ជាអនាគត ត្អូកធមិ មានការម្មណ៍ជាអនាគត ត្អូកធមិ មានការម្មណ៍ជាអនាគត សង្ក្រាន្តវេដាយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ក្រាន្តវេដាយធមិប្តីនាន ។ មិនសង្ក្រាន្តវេដាយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[១០៧] ត្អូកធមិ ប្រកបវេដាយការយីញ ទាំងប្រកបវេដាយការបំរាស់ សង្ក្រាន្តវេដាយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តវេដាយធមិប្តីនាន ។ មិនសង្ក្រាន្តវេដាយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

សង្គ្រោះប្តឹងបាទ

(១០៥) អធិនស្សនសប្បដិយោ ធម្មា វិកោន
ខន្ធន ឧវហាយននេហិ ឧវហិ ធាត្វហិ សង្កហិ-
តា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
តិហាយននេហិ ឧវហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(១០៦) អធិនស្សនាប្បដិយោ ធម្មា អសង្កតិ
ខន្ធតោ វេចេត្វា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយននេហិ
អង្កហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិ-
តា ។ ឧកេហិ ឧន្ធហិ ឧសហាយននេហិ
ឧសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(១០៧) ហេតុ ធម្មា ហេតុ ចេវ សហេតុ-
កា ធម្មា ហេតុ ចេវ ហេតុសម្បយុត្តា ធម្មា
វិកោន ខន្ធន វិកោនាយននេ វិកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
ចត្វហិ ខន្ធហិ វិកោនសហាយននេហិ សត្តវសហិ
ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(១០៨) ឧហេតុ ធម្មា អហេតុកា ធម្មា ហេតុ-
វិប្បយុត្តា ធម្មា ឧហេតុ អហេតុកា ធម្មា អសង្កតិ

សង្គ្រោះប្តឹងបាទ

(១០៥) ត្ថកធម៌ មិនប្រកបដោយការយំញ តែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ ភាយននេ ៧ ធាតុ ៧ ។ មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ ភាយននេ ៧
ធាតុ ៧ ។

(១០៦) ត្ថកធម៌ មិនប្រកបដោយការយំញ ទាំងមិនប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ រឿងលើសព្រះនិក្ខានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខ្លួនចេញ
សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៥ ភាយននេ ៦ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនណាមួយឡើយ តែមិន
សង្គ្រោះដោយភាយននេ ១០ ធាតុ ១០ វេ ។

(១០៧) ត្ថកធម៌ ជាហេតុ ត្ថកធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តិទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ត្ថកធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ សង្គ្រោះ
ដោយខ្លួន ១ ភាយននេ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ ភាយននេ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(១០៨) ត្ថកធម៌ មិនមែនហេតុ ត្ថកធម៌ មិនប្រព្រឹត្តិ
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ត្ថកធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ត្ថកធម៌ មិនមែនហេតុ
ទាំងមិនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ រឿងលើសព្រះនិក្ខានជាអសង្កតៈ

ខន្ធគោ វេយ្យា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១០៧) សហេតុកា ធម្មា ហេតុសម្មយុត្តា ធម្មា សហេតុកា ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មា^(១) ហេតុសម្មយុត្តា ចេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ន ហេតុសហេតុកា ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ វិ:កន ន ខន្ធន នសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១១០) សច្ចុច្ចយា ធម្មា សង្កតា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

១ ១. ហេតុកា ៧៧ ន ហេតុធម្មា ។

ក្រៅអំពីខន្ធបញ្ច សង្ក្រានដោយខន្ធ ៥ អាយតន: ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយអាយតន:ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១០៧) ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ មិនមែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ សង្ក្រានដោយខន្ធ ២ អាយតន: ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយតន: ១០ ធាតុ ១៦ ។

(១១០) ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ពួកធម៌ ជាសង្កត: សង្ក្រានដោយខន្ធ ៥ អាយតន: ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយអាយតន:ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១០៥] អប្បដិយា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធពត្តា
 វេយ្យា បញ្ចហំ ខន្ធហំ ធ្វីហាយតនេហំ អដ្ឋហំ
 ធាត្វហំ សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធហំ ទសហាយតនេហំ ទសហំ
 ធាត្វហំ អសង្កហិតា ។

[១០៦] រូបិយោ ធម្មា ឯកោ ន ខន្ធន ឯកា-
 ទសហាយតនេហំ ឯកាទសហំ ធាត្វហំ សង្ក-
 ហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ធាត្វហំ ខន្ធហំ
 ឯកោយតនេទ សង្កហំ ធាត្វហំ អសង្កហិតា ។

[១០៧] អរូបិយោ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធពត្តា វេយ្យា
 ធាត្វហំ ខន្ធហំ ធ្វីហាយតនេហំ អដ្ឋហំ ធាត្វហំ
 សង្កហិតា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ឯកោ ន ខន្ធន
 ទសហាយតនេហំ ទសហំ ធាត្វហំ អសង្កហិតា ។

[១០៨] លោកិយោ ធម្មា បញ្ចហំ ខន្ធហំ
 ទ្វាទសហាយតនេហំ អដ្ឋាទសហំ ធាត្វហំ សង្កហិ-
 តា ។ កត្តហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ខន្ធហំ ន កេហិចិ អាយតនេហំ ន កេហិចិ
 ធាត្វហំ អសង្កហិតា ។

[១១៥] ពួកធម៌ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ រឿវលធិព្រះ
 និក្ខានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធពត្តា សង្ក្រានដោយខន្ធន អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិន
 សង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ។ ។

[១១៦] ពួកធម៌ មានរូប សង្ក្រានដោយខន្ធន ១ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយ
 ខន្ធន ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១១៧] ពួកធម៌ មិនមានរូប រឿវលធិព្រះនិក្ខានជាអសង្កតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធពត្តា សង្ក្រានដោយខន្ធន ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។
 មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ។

[១១៨] ពួកធម៌ ជាលោកិយ សង្ក្រានដោយខន្ធន ២ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយ
 ខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិន
 សង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

សង្កេតសង្កេត

[១១៧] លោកុត្តរ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា វេបេត្តា ចត្វាហិ ខន្ធហិ ត្រីណាយតៈ ធម្មា ត្រីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធសហាយតៈ ធម្មា សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២០] កេនចិ វិញ្ញយ្យ ធម្មា កេនចិ ន វិញ្ញយ្យ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា វេបេត្តា ចត្វាហិ ខន្ធហិ ត្រីណាយតៈ ធម្មា អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតៈ ធម្មា ន កេហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២១] អាសវំ ធម្មា អាសវំ ចេវ សាសវំ ច ធម្មា អាសវំ ចេវ អាសវសម្មយុត្តា ច ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតៈ ធម្មា ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វាហិ ខន្ធហិ ឯកេនសហាយតៈ ធម្មា សត្តាសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្កេតសង្កេត

[១១៧] ត្ថកធមិ ជាលោកុត្តរ វៀវេសន៍ព្រះវិញ្ញាណជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១២០] ត្ថកធមិ ដែលធម៌ដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ត្ថកធមិ ដែលមិនធម៌ដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ វៀវេសន៍ព្រះវិញ្ញាណជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១៦ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១២១] ត្ថកធមិ ជាអាសវៈ ត្ថកធមិ ជាអាសវៈ តាំងប្រព្រឹត្ត ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ត្ថកធមិ ជាអាសវៈ តាំងប្រកបដោយអាសវៈ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ទេ ។

(១២២) លោ អាសវកំ ធម្មា អាសវិច្ឆយុត្តា
 ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេយ្យា បញ្ចហិ ទទ្ធវហិ
 ម្នាទសហាយនទេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
 ទទ្ធវហិ ន កេហិចិ អាយនទេហិ ន កេហិចិ
 ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(១២៣) សាសវកំ ធម្មា សាសវកំ ចេវ លោ
 ច អាសវកំ ធម្មា អាសវិច្ឆយុត្តា សាសវកំ ធម្មា
 បញ្ចហិ ទទ្ធវហិ ម្នាទសហាយនទេហិ អដ្ឋាសហិ
 ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ទទ្ធវហិ ន កេហិចិ អាយនទេហិ ន
 កេហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(១២៤) អសាសវកំ ធម្មា អាសវិច្ឆយុត្តា អ-
 ធាសវកំ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេយ្យា ធាត្វហិ
 ទទ្ធវហិ ម្នាទសហាយនទេហិ ម្និហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កត្តហិ អសង្កហិតា ។ វិកេន ទទ្ធវទ ទសហា-
 យនទេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(១២៥) ត្ថកធមិ មិនិមនោសវៈ ត្ថកធមិ ប្រាសចាកោសវៈ
 វៀវេសនិព្រនេនិវាទនាសង្កតៈ ក្រៅអំពីទទ្ធវេញ សង្ក្រានដោយ
 ទទ្ធវេ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនមិនមិនសង្ក្រានដោយទទ្ធវេណាមួយ មិនមិនមិនសង្ក្រានដោយអាយ-
 តនៈណាមួយ មិនមិនមិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១២៦) ត្ថកធមិ ប្រព្រឹត្តិកៅជាមួយនឹងអាសវៈ ត្ថកធមិ គ្រាន់
 តែប្រព្រឹត្តិកៅជាមួយនឹងអាសវៈ តែមិនមិនអាសវៈ ត្ថកធមិ ប្រាសចាក
 អាសវៈ តែប្រព្រឹត្តិកៅជាមួយនឹងអាសវៈ សង្ក្រានដោយទទ្ធវេ អាយ-
 តនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមិន
 មិនសង្ក្រានដោយទទ្ធវេណាមួយ មិនមិនមិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមិនមិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១២៧) ត្ថកធមិ មិនិមនោសវៈ ត្ថកធមិ ប្រាសចាកអាសវៈ
 តាំងមិនមិនអាសវៈ វៀវេសនិព្រនេនិវាទនាសង្កតៈ ក្រៅអំពីទទ្ធវេ
 ចេញ សង្ក្រានដោយទទ្ធវេ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិន
 សង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយទទ្ធវេ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ។

សង្គហវគ្គទី១

[១២៥] អាសវសម្បយុត្តា ធម្មា អាសវសម្បយុត្តា ចេវ រោ ច អាសវា ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធហិ ត្វីហាយតនេហិ ត្វីហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតតិហិ អសង្កហិតា ។ វិកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២៦] សត្តោជនា ធម្មា កន្តា ធម្មា ឧយា ធម្មា យោតា ធម្មា ធិវណា ធម្មា បរាហសា ធម្មា បរាហសា ចេវ បរាមដ្ឋា ច ធម្មា វិកេន ខន្ធន វិកេនាយតនេន វិកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វាហិ ខន្ធហិ វិកាទសហាយតនេហិ សត្តសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១២៧] រោ បរាហសា ធម្មា បរាហសវិយ្យយុត្តា ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតា វេបេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ម្នាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កេហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហវគ្គទី២

[១២៥] ត្ថុគធម៌ ប្រកបដោយភាសវៈ ត្ថុគធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជាភាសវៈ សម្រ្តិះដោយខន្ធន កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធន កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១២៦] ត្ថុគធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ត្ថុគធម៌ ជាគន្លុះ ត្ថុគធម៌ ជាធិយៈ ត្ថុគធម៌ ជាយោគៈ ត្ថុគធម៌ ជាវិណោ ត្ថុគធម៌ ជាបកហសៈ ត្ថុគធម៌ ជាបកហសៈ ទាំងបកហសៈស្តូចអង្គីរដង សម្រ្តិះដោយខន្ធន កាយគនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធន កាយគនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១២៧] ត្ថុគធម៌ មិនមែនបកហសៈ ត្ថុគធម៌ ប្រាសចាកបកហសៈ រៀវរលីប្រទេន្ធភាពជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សម្រ្តិះដោយខន្ធន កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសម្រ្តិះដោយខន្ធលាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តិះដោយកាយគនៈ ណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្តិះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១២៨) បកមជ្ជា ធម្មា បកមជ្ជា ចេវ លោ
 ក បកមាសា ធម្មា បកមាសវិប្បយុត្តា បកមជ្ជា
 ធម្មា បក្ខហិ ខន្ធហិ ត្រាសយា យតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ឧ កេហិចិ ខន្ធហិ ឧ កេហិចិ អាយតនេហិ ឧ
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១២៩) អបកមជ្ជា ធម្មា បកមាសវិប្បយុត្តា
 ធម្មា អបកមជ្ជា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា វេចគ្នា
 ចក្ខហិ ខន្ធហិ ត្រីហាយតនេហិ ត្រីហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ វេកេន
 ខន្ធន ឧសយាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

(១៣០) បកមាសវិប្បយុត្តា ធម្មា ចក្ខហិ
 ខន្ធហិ ត្រីហាយតនេហិ ត្រីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ វេកេន ខន្ធន ឧសយា-
 យតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១២៨) តួកធមិ ដែលបកមាសៈស្ថាបអវ័ន្តិល តួកធមិ ដែល
 គ្រាន់តែបកមាសៈស្ថាបអវ័ន្តិល តែមិនមែនជាបកមាសៈ តួកធមិ ប្រាស
 ពាកបកមាសៈ តែបកមាសៈស្ថាបអវ័ន្តិល សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៥ អាយ-
 កនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយអាយកនៈ
 ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១២៩) តួកធមិ ដែលបកមាសៈមិនស្ថាបអវ័ន្តិល តួកធមិ ប្រាស
 ពាកបកមាសៈ តួកធមិ ដែលបកមាសៈមិនស្ថាបអវ័ន្តិល រៀនលែង
 ប្រទេស្តានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤ អាយ-
 កនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
 ដោយខន្ធ ១ អាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

(១៣០) តួកធមិ ប្រកបដោយបកមាសៈ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ៤
 អាយកនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សង្ក្រាន្តដោយខន្ធ ១ អាយកនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហសង្គម

[១៣១] សុវត្ថុណា ធម្មា ចតុហិ ខន្ធហិ
ម្ហិយាយននេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន មសយា-
យននេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣២] អុនាវត្ថុណា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា
វេចន្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកានសហាយននេហិ
ឯកានទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយននេន
សង្កហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៣] ចិត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯ-
កេនាយននេន សង្កហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កត្តហិ អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកាន-
សហាយននេហិ ឯកានទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៤] វេ ចិត្តា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា
វេចន្តា ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកានសហាយននេហិ
ឯកានទសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយននេន
សង្កហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សង្គហសង្គម

[១៣១] ពួកធម៌ប្រកបដោយការម្នាក់ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៤
កាយគនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[១៣២] ពួកធម៌ មិនមានការម្នាក់ រៀនវេលាព្រះនិព្វានជា
អសង្កតៈ ក្រៅអំពីខ្លួនចេញ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ កាយគនៈ ១១
ធាតុ ១១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខ្លួន ៤ កាយគនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៣៣] ពួកធម៌ គឺចិត្ត សង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ កាយគនៈ ១
ធាតុ ៧ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
ខ្លួន ៤ កាយគនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[១៣៤] ពួកធម៌ មិនមែនចិត្ត រៀនវេលាព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ
ក្រៅអំពីខ្លួនចេញ សង្គ្រោះដោយខ្លួន ៤ កាយគនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ កាយគនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

[១៣៥] ចេតសីកា ធម្មា ចិត្តសម្មយុត្តា
 ធម្មា ចិត្តសីសដ្ឋា ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកោនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
 អសង្កហិតា ។ ធិហិ ខន្ធហិ ឯកោនសហាយត-
 នេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៦] អចេតសីកា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា
 វេហេត្វា ធិហិ ខន្ធហិ ឆ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋា-
 សហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 តីហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កា-
 ហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៣៧] ចិត្តសម្មយុត្តា ធម្មា ចិត្តសីសដ្ឋា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតា វេហេត្វា ឯកោន ខន្ធន
 ឯកោនសហាយតនេហិ ឯកោនសហិ ធាតុហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធាតុហិ
 ខន្ធហិ ឯកោនាយតនេនេ សត្តហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[១៣៨] ត្ថកធម៌ គីរេតសិក ត្ថកធម៌ ប្រកហដាយចិត្ត ត្ថកធម៌
 ប្រឡំដាយចិត្ត សង្ក្រិនដាយខន្ធភ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
 សង្ក្រិនដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រិនដាយខន្ធភ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[១៣៩] ត្ថកធម៌ មិនមែនរេតសិក រឿវេសធិព្រះនិព្វានជា
 អសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធភ អាយតនៈ ១៦ អាយតនៈ ១៦
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រិនដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រិនដាយខន្ធភ
 តែមិនមែនមិនសង្ក្រិនដាយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រិន
 ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤០] ត្ថកធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត ត្ថកធម៌ មិនប្រឡំដាយចិត្ត
 រឿវេសធិព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធភ អាយតនៈ
 ខន្ធភ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រិនដាយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្ក្រិនដាយខន្ធភ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(១៧៥) ចិត្តសមុប្បាទា ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធហិ
ធម្មាយតនេនហិ ធម្មិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតតិហិ
អសង្កហិតា ។ វិភេទ ខន្ធន ធម្មាយតនេនហិ
ទ្វាទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១៧៦) : ជា ចិត្តសមុប្បាទា ធម្មា ជា ចិត្តស-
ហកុដោ ធម្មា : ជា ចិត្តានុបវរត្តិដោ ធម្មា អសង្កតិ
ខន្ធតា វេចន្តា ត្វីហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេនហិ
អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតតិហិ អសង្ក-
ហិតា ។ តិហិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេនហិ
ន កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១៧៧) ចិត្តសហកុដោ ធម្មា ចិត្តានុបវរត្តិដោ
ធម្មា ចត្វាហិ ខន្ធហិ វិភេទាយតនេន វិកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតតិហិ អសង្កហិតា ។
វិភេទ ខន្ធន វិកាទសហាយតនេនហិ សត្តាសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(១៧៨) ចិត្តសិសដ្ឋសមុប្បាទា ធម្មា ចិត្តសិ-
សដ្ឋសមុប្បាទសហកុដោ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសមុប្បាទា-
នុបវរត្តិដោ ធម្មា តិហិ ខន្ធហិ វិភេទាយតនេន

(១៧៩) ពួកធម៌ មានចិត្តជាសម្បជាន សង្ក្រានដោយខន្ធ ៤
អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
សង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

(១៨០) ពួកធម៌ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌ មិនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត វៀរលែងព្រះវិញ្ញាណ
អសង្ខតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ . សង្ក្រានដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៦
ធាតុ ៦ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ៣
តែមិនមែនមិនសង្ក្រាន ដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន
ដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(១៨១) ពួកធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
សង្ក្រានដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រានដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(១៨២) ពួកធម៌ ដែលប្រឡំ តាំងតាំងឡើងដោយចិត្ត ពួកធម៌
ដែលប្រឡំ តាំងតាំងឡើង តាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ ដែលប្រឡំ
តាំងតាំងឡើង តាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត សង្ក្រានដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

ឯកាយ ធាតុយា អសង្កតិកា ។ កតតិហិ អសង្កតិហិ-
តា ។ ទ្ធិហិ ខន្ទហិ ឯកានិសហាយតនេហិ អសង្ក-
រសហិ ធាតុហិ អសង្កតិកា ។

[១៤២] យោ ចិន្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មា យោ
ចិន្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកុយោ ធម្មា យោ ចិន្តសំ-
សដ្ឋសមុដ្ឋាននុបវិត្តេយោ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
វេទត្វា ទ្ធិហិ ខន្ទហិ ទ្វានិសហាយតនេហិ អសង្ក-
រសហិ ធាតុហិ សង្កតិកា ។ កតតិហិ អសង្កតិហិ ។
តិហិ ខន្ទហិ ន កតហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិ-
ចិ ធាតុហិ អសង្កតិកា ។

[១៤៣] ឧដ្ឋុត្តិកា ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ទហិ
ធម្មាយតនេហិ ទ្វានិសហិ ធាតុហិ សង្កតិកា ។
កតតិហិ អសង្កតិកា ។ តិហិ ខន្ទហិ ធម្មាយ-
តនេហិ ធម្មិ ធាតុហិ អសង្កតិកា ។

[១៤៤] ពាហិវ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ទតោ
វេទត្វា ធាតុហិ ខន្ទហិ ធម្មាយតនេហិ ធម្មិ ធាតុហិ
សង្កតិកា ។ កតតិហិ អសង្កតិកា ។ ឯកានិ ខន្ទន
ធម្មាយតនេហិ ទ្វានិសហិ ធាតុហិ អសង្កតិកា ។

ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រានេវាវេទមិច្ឆិទ្ធាន ។ មិនសង្ក្រានេវាយខន្ធល
អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៤៥] ភ្នកធមិ ដែលមិនច្រឡំ តាំងមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត
ភ្នកធមិ ដែលមិនច្រឡំ តាំងមិនតាំងឡើង តាំងមិនកើតជាមួយខឹងចិត្ត
ភ្នកធមិ ដែលមិនច្រឡំ តាំងមិនតាំងឡើង តាំងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
រឿវលើសព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រានេវាយខន្ធល
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រានេវាយធមិច្ឆិទ្ធាន ។ មិន
សង្ក្រានេវាយខន្ធភ កែមិនមែនមិនសង្ក្រានេវាយអាយតនៈណាមួយ
មិនមែនមិនសង្ក្រានេវាយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤៦] ភ្នកធមិ ខាងក្នុង សង្ក្រានេវាយខន្ធល អាយតនៈ ៦
ធាតុ ១២ ។ មិនសង្ក្រានេវាយធមិច្ឆិទ្ធាន ។ មិនសង្ក្រានេវាយខន្ធភ
អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។

[១៤៧] ភ្នកធមិ ខាងក្រៅ រឿវលើសព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រានេវាយខន្ធល អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។
មិនសង្ក្រានេវាយធមិច្ឆិទ្ធាន ។ មិនសង្ក្រានេវាយខន្ធភ អាយតនៈ ៦
ធាតុ ១២ ។

[១៤៥] ឧបាសោ ធម្មា ឯកោ ឧទ្ធចោ ធម្មា-
 ហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ចតុហិ ខុទ្ទហិ ទ្វីហាយតនេហិ
 អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៦] វេទ ឧបាសោ ធម្មា អសង្កតិ ខុទ្ទតា
 វេបត្តា បញ្ចហិ ខុទ្ទហិ តិហាយតនេហិ ធម្មហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន
 កេហិចិ ខុទ្ទហិ ធម្មហាយតនេហិ ធម្មហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៤៧] ឧបាសោ ធម្មា បញ្ចហិ ខុទ្ធវិ ឯកា-
 នសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខុទ្ទហិ ឯកា-
 ហាយតនេ ឯកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[១៤៨] អនុបាសោ ធម្មា អសង្កតិ ខុទ្ទតា
 វេបត្តា បញ្ចហិ ខុទ្ទហិ សត្តហាយតនេហិ អដ្ឋ-
 ហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខុទ្ទហិ បញ្ចហាយតនេហិ នសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៥] ត្ថកធមិ វេលប្រកាន់ំ វេសង្ក្រិះវាយខុ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។ មិនសង្ក្រិះវាយធមិប្បុន្តាន ។ មិនសង្ក្រិះ
 វាយខុ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៤៦] ត្ថកធមិ វេលមិនប្រកាន់ំ វៀវេសង្ក្រិះវិញ្ញានជា
 អសង្កតៈ ក្រេវំតិខុទ្ទចញ្ញ សង្ក្រិះវាយខុ ៥ អាយតនៈ ៣
 ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រិះវាយធមិប្បុន្តាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រិះ
 វាយខុណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រិះវាយអាយតនៈ ៧ ធាតុ ៧ ។

[១៤៧] ត្ថកធមិ វេលកម្មតិវេសមានកណ្តាជាដើមកាន់យក
 សង្ក្រិះវាយខុ ៥ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រិះ
 វាយធមិប្បុន្តាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រិះវាយខុណាមួយឡើយ តែ
 មិនសង្ក្រិះវាយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៤៨] ត្ថកធមិ វេលកម្មតិវេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យក
 វៀវេសង្ក្រិះវិញ្ញានជាអសង្កតៈ ក្រេវំតិខុទ្ទចញ្ញ សង្ក្រិះវាយខុ ៥
 អាយតនៈ ៧ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រិះវាយធមិប្បុន្តាន ។ មិនមែន
 មិនសង្ក្រិះវាយខុណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រិះវាយអាយតនៈ ៥
 ធាតុ ១០ ។

[១៤៧] ទុណនាមា ធម្មា តិរិលសា ធម្មា
 តិរិលសា ថេវ សង្កិលសិកា ច ធម្មា តិរិលសា
 ថេវ សង្កិលដ្ឋា ច ធម្មា តិរិលសា ថេវ តិរិល-
 សសម្បយុត្តា ច ធម្មា វិគេន ខន្ធន វិគេនា-
 យននន វិកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ វិកាននសហាយន-
 នេហិ សន្តាសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៨] នោ តិរិលសា ធម្មា អសង្កិលដ្ឋា
 ធម្មា តិរិលសវិប្បយុត្តា ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតា
 វេយត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ធានសហាយននេហិ
 អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្ក-
 ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អ-
 យននេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៤៩] សង្កិលសិកា ធម្មា សង្កិលសិកា
 ថេវ នោ ច តិរិលសា ធម្មា តិរិលសវិប្បយុត្តា
 សង្កិលសិកា ធម្មា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ធានសហាយ-
 ននេហិ អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ

[១៤៧] ត្ថុធម្មិ វិវេកប្រាណេហិ ត្ថុធម្មិ ជាតិលស ត្ថុធម្មិ
 ជាតិលស តាំងគ្នាដល់ខ្យល់សចក្កិសៅហ្មង ត្ថុធម្មិ ជាតិលស តាំងជា
 សភាវៈសៅហ្មងហើយ ត្ថុធម្មិ ជាតិលស តាំងប្រកបដោយតិលស
 សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម្មិ
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៤៨] ត្ថុធម្មិ មិនមែនតិលស ត្ថុធម្មិ មិនសៅហ្មងហើយ
 ត្ថុធម្មិ ប្រាសចាកតិលស រៀវវែងគ្រោះខ្លាច ជាអសង្កតៈ ក្រៅ
 អំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិន
 សង្រ្គោះដោយធម្មិប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៤៩] ត្ថុធម្មិ គ្នាដល់ខ្យល់សចក្កិសៅហ្មង ត្ថុធម្មិ គ្រាន់
 តែគ្នាដល់ខ្យល់សចក្កិសៅហ្មង តែមិនមែនតិលស ត្ថុធម្មិ ប្រាស
 ចាកតិលស តែគ្នាដល់ខ្យល់សចក្កិសៅហ្មង សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម្មិប៉ុន្មាន ។
 មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្រ្គោះដោយ

អាយតនៈទេហិ ធម្មោ ចេហិ ចាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៥២] អសង្ក្ខេលសិកា ធម្មា កិលេសវិប្បយុត្តា អសង្ក្ខេលសិកា ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេបេត្តា ចត្វហិ ទទ្ធលហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឋិតេន ទទ្ធលេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៣] សង្កិលិដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្មយុត្តា ធម្មា សង្កិលិដ្ឋា ចេវ េនា ច កិលេសា ធម្មា កិលេសសម្មយុត្តា ចេវ េនា ច កិលេសា ធម្មា ចត្វហិ ទទ្ធលហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឋិតេន ទទ្ធលេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៥៤] ទស្សនេន បហាតត្វា ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា ទស្សនេន បហាតត្វៈហេតុកា ធម្មា ភាវនាយ បហាតត្វៈហេតុកា ធម្មា ចត្វហិ ទទ្ធលហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឋិតេន ទទ្ធលេន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

អាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសម្រើរដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៥២] ពួកធម៌ មិនគួរដល់ទូរសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ ប្រាសចាកកិលេស ពួកធម៌ មិនគួរដល់ទូរសេចក្តីសៅហ្មង រៀនសូត្រច្រានិក្ខានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខ្លះចេញ សម្រើរដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រើរដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រើរដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៣] ពួកធម៌ ដែលសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ ប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌ ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ពួកធម៌ដែលគ្រាន់តែប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស សម្រើរដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រើរដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រើរដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៥៤] ពួកធម៌ គួរលះដោយទស្សនៈ (ការឃើញនូវច្រានិក្ខានជាដំបូង គឺសាតាចក្តិមគ្គ) ពួកធម៌ គួរលះដោយភាវនា គឺ មគ្គ ៣ ខាងលើ ពួកធម៌ មានចាកគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌ មានចាកគួរលះដោយភាវនា សម្រើរដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រើរដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រើរដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១៩៥] ឧ នស្សនេន បហាតត្វា ធម្មា ន
 ភាវនាយ បហាតត្វា ធម្មា ន នស្សនេន បហា-
 តត្វាហេតុកា ធម្មា ន ភាវនាយ បហាតត្វាហេតុកា
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធកោ វេបត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ម្នាទសហាយនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ
 ធម្មា ន កេហិចិ វាយនេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៩៦] សវិតត្តា ធម្មា សវិចារា ធម្មា ចត្វហិ
 ខន្ធហិ ភ្និហាយនេហិ តិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន នស-
 ហាយនេហិ បន្ទុសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៩៧] អវិតត្តា ធម្មា អវិចារា ធម្មា អសង្កតំ
 ខន្ធកោ វេបត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ម្នាទសហាយ-
 នេហិ សន្តុសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ
 វាយនេហិ ឯកាយ ធាតុយោ អសង្កហិតា ។

[១៩៥] ត្ថកធម៌ មិនគួរលះដោយស្បែក ត្ថកធម៌ មិនគួរលះ
 ដោយភាវនា ត្ថកធម៌ មានហេតុមិនគួរលះដោយស្បែក ត្ថកធម៌ មាន
 ហេតុមិនគួរលះដោយភាវនា រឿងលែងច្រានចេញ ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពី
 ខន្ធចេញ សង្ក្រានដោយខន្ធ ៥ កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៦ ។
 មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយកាយគនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[១៩៦] ត្ថកធម៌ ប្រកបដោយវិភក្តៈ ត្ថកធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ
 សង្ក្រានដោយខន្ធ ២ កាយគនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិនសង្ក្រានដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[១៩៧] ត្ថកធម៌ មិនមានវិភក្តៈ ត្ថកធម៌ មិនមានវិចារៈ រឿង
 លែងច្រានចេញ ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រានដោយខន្ធ ៥
 កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយកាយ-
 គនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រានដោយធាតុ ១ ទេ ។

[១៦២] ឧ ទុះបត្តាសហគតា ធម្មា អសង្កតំ
 ទទ្ធតោ វេយ្យា បញ្ចហិ ទទ្ធហិ ទ្វាទសហាយ-
 តនេហិ តេសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ឧ កេហិចិ ទទ្ធហិ ឧ កេហិចិ
 អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៣] កាមាវចរា ធម្មា បរិយាបដ្ឋា ធម្មា
 សទ្ធក្កា ធម្មា បញ្ចហិ ទទ្ធហិ ទ្វាទសហាយត-
 នេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ឧ កេហិចិ ទទ្ធហិ ឧ កេហិចិ
 អាយតនេហិ ឧ កាហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៤] ឧ កាមាវចរា ធម្មា អបរិយាបដ្ឋា
 ធម្មា អនុក្កា ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេយ្យា
 ធាត្វហិ ទទ្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ ទ្វីហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ កេ
 ទទ្ធតោ ទសហាយតនេហិ តេសហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

[១៦៥] ត្អកធមិ មិនប្រឡំដោយទុះបត្តា វៀវៃសន្តិព្រះនិរ្យាន
 ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធថ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ
 តែមិនសង្រ្គោះដោយធាតុ ៥ ។

[១៦៦] ត្អកធមិ ជាភាវាវចរ ត្អកធមិ ជាបរិយាបដ្ឋៈ
 (កប់បញ្ចលក្ខណ៍វដ្តៈ) ត្អកធមិ ជាសទ្ធក្កៈ (ប្រកបដោយការរើខ្លួនឡើង)
 សង្រ្គោះដោយខន្ធថ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៣ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិន
 សង្រ្គោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយធាតុណា
 មួយឡើយ ។

[១៦៧] ត្អកធមិ មិនមែនកាមាវចរ ត្អកធមិ ជាអបរិយាបដ្ឋៈ
 (មិនកប់បញ្ចលក្ខណ៍វដ្តៈ) ត្អកធមិ ជាអនុក្កៈ (មិនប្រកបដោយការរើ
 ខ្លួនឡើង) វៀវៃសន្តិព្រះនិរ្យាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធថ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
 ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១២៥] រូបាវចនា ធម្មា អរូបាវចនា ធម្មា
 ធិយ្យាធិកា ធម្មា ធិយតា ធម្មា សវណា ធម្មា ធម្មា
 ខន្ធហំ ភិយាយតនេហំ ភិយំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។
 កតីហំ អសង្កហិតា ។ ឃៈកខ ខន្ធន ទសហា-
 យតនេហំ សោឡាសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[១២៦] ធម្មាវចនា ធម្មា ធម្មា អរូបាវចនា ធម្មា
 ធិយ្យាធិកា ធម្មា ធិយតា ធម្មា អវណា ធម្មា
 កតីហំ ខន្ធហំ កតីហាយតនេហំ កតីហំ ធាតុហំ
 សង្កហិតា ។ អវណា ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ
 វមេត្តា បក្ខហំ ខន្ធហំ ឆ្មាទសហាយតនេហំ អដ្ឋា-
 សហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។ កតីហំ អសង្កហិ-
 តា ។ ធម្ម កេហិចិ ខន្ធហំ ធម្ម កេហិចិ អាយ-
 តនេហំ ធម្ម កាហិចិ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

សង្គហាសង្គហបទ

[១២៧] តួកធមិ ជាត្រាវចរ តួកធមិ ជាអត្រាវចរ តួកធមិ ជា
 គ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ តួកធមិ ទៀង តួកធមិ វែលច្រកហងាយសត្រូវ
 សម្រ្គ្គិះងាយខ្លួន កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្គ្គិះងាយ
 ធមិប្បីខ្លាន ។ មិនសម្រ្គ្គិះងាយខ្លួន ១ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[១២៨] តួកធមិ មិនមែនជាត្រាវចរ តួកធមិ មិនមែនជាអត្រា-
 វចរ តួកធមិ មិនមែនជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ តួកធមិ មិនទៀង តួកធមិ
 មិនមែនជាសត្រូវ សម្រ្គ្គិះងាយខ្លួនប្បីខ្លាន កាយគនៈប្បីខ្លាន ធាតុ
 ប្បីខ្លាន ។ តួកធមិ មិនមែនជាសត្រូវ រៀវលងព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ
 ត្រូវកំខ្លួនចេញ សម្រ្គ្គិះងាយខ្លួន ៧ កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសម្រ្គ្គិះងាយធមិប្បីខ្លាន ។ មិនមែនមិនសម្រ្គ្គិះងាយខ្លួនណាមួយ
 មិនមែនមិនសម្រ្គ្គិះងាយកាយគនៈណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្គ្គិះងាយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

លង្កកំតោល អសង្កហិតបទនិទ្ទេស

[១៦៧] ចក្កាយតនេន យេ ធម្មា ។ ២ ។

ដោដ្ឋញ្ចវេនេន យេ ធម្មា ចក្កុជាតុយា យេ ធម្មា ។ ២ ។ ដោដ្ឋត្វជាតុយា យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
ជាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កតិហិ
ខន្ធហិ កតិហាយតនេហិ កតិហិ ជាតុហិ អសង្ក-
ហិតា ។ តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្រីហាយតនេ-
ហិ អដ្ឋហិ ជាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៨] ចក្កុវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា

សោតវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា យានវិញ្ញាណ-
ជាតុយា យេ ធម្មា ជីវិតវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា
កាយវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា មរោជាតុយា
យេ ធម្មា មរោវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា ខន្ធសង្ក-
ហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្ក-
ហិតា ជាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ
ខន្ធហិ ឯកានសហាយតនេហិ ម្នាទសហិ ជាតុហិ
អសង្កហិតា ។

លង្កកំតោល អសង្កហិតបទនិទ្ទេស

[១៦៧] តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយចក្កុយតនេ: ។ ២ ។

តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយដោដ្ឋញ្ចវេនេ: តួកធម៌ណា សម្រ្គិះ
ដោយចក្កុជាតុ ។ ២ ។ តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយដោដ្ឋត្វជាតុ
ដោយខន្ធសង្កហេ: មិនសម្រ្គិះដោយអាយតនសង្កហេ: មិនសម្រ្គិះ
ដោយជាតុសង្កហេ: តួកធម៌នោះ មិនសម្រ្គិះដោយខន្ធហិ នា ៣ ៣-
តនេ ប៉ុន្មាន ជាតុប៉ុន្មាន ។ តួកធម៌នោះ មិនសម្រ្គិះដោយខន្ធ ៤
អាយតនេ: ៤ ជាតុ ៧ ។

[១៦៨] តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយចក្កុវិញ្ញាណជាតុ តួកធម៌

ណា សម្រ្គិះដោយសោតវិញ្ញាណជាតុ តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយ
យានវិញ្ញាណជាតុ តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយជីវិតវិញ្ញាណជាតុ តួក
ធម៌ណា សម្រ្គិះដោយកាយវិញ្ញាណជាតុ តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយ
មរោជាតុ តួកធម៌ណា សម្រ្គិះដោយមរោវិញ្ញាណជាតុ ដោយ
ខន្ធសង្កហេ: មិនសម្រ្គិះដោយអាយតនសង្កហេ: មិនសម្រ្គិះដោយ
ជាតុសង្កហេ: តួកធម៌នោះ មិនសម្រ្គិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនេ: ១១
ជាតុ ១២ ។

[១៦៩] ចតុត្រ័យេន យេ ធម្មា សោតិច្ឆ័-
 យេន យេ ធម្មា យានិច្ឆ័យេន យេ ធម្មា ជីវិត្ត័យេន
 យេ ធម្មា កាយិច្ឆ័យេន យេ ធម្មា ភំត្តិច្ឆ័យេន
 យេ ធម្មា បុរិសិច្ឆ័យេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ត្ថិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧០] អសញ្ញាកវេន យេ ធម្មា ដិក្កេភិ-
 ការកវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ តិហាយ-
 តនេហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧១] បរិទេវេន យេ ធម្មា សនិទស្សន-
 សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
 ត្ថិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៦៩] តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយចតុត្រ័យ តួកធម៌ណា
 សង្រ្គិរដោយសោតិច្ឆ័យ តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយយានិច្ឆ័យ តួក
 ធម៌ណា សង្រ្គិរដោយជីវិត្ត័យ តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយកាយិច្ឆ័យ
 តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយភំត្តិច្ឆ័យ តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយ
 បុរិសិច្ឆ័យ ដោយខន្ធសង្កហេន មិនសង្រ្គិរដោយអាយតនសង្កហេន
 មិនសង្រ្គិរដោយធាតុសង្កហេន តួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គិរដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧០] តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយអសញ្ញាកត តួកធម៌
 ណា សង្រ្គិរដោយកតមានខន្ធ ១ ដោយខន្ធសង្កហេន មិនសង្រ្គិរ
 ដោយអាយតនសង្កហេន មិនសង្រ្គិរដោយធាតុសង្កហេន តួកធម៌នោះ
 មិនសង្រ្គិរ ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ៣ ធាតុ ៨ ។

[១៧១] តួកធម៌ណា សង្រ្គិរដោយសេនក្តិខ្យកខ្យល តួក
 ធម៌ណា សង្រ្គិរដោយតួកធម៌ច្រកហដោយការឃើញ ទាំងច្រកហដោយ
 ការប៉ះពាល់ ដោយខន្ធសង្កហេន មិនសង្រ្គិរដោយអាយតនសង្កហេន
 មិនសង្រ្គិរដោយធាតុសង្កហេន តួកធម៌នោះ មិនសង្រ្គិរដោយខន្ធ ២
 អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

អសង្កម័យេន សង្កម័យេន

និសាយតណ មន្ត្រិយស ពាក្យយោ សន្តិស្រ្តិយោ អ-
សញ្ញាភកេ ឯកភកេ ភារាភកេ បរិទេភកេ សនិទស្សន-
សប្បដិឃី អនិទស្សនិ បុទេវេ សប្បដិឃី ឧបាទានិ ។

សង្កម័យេន អសង្កម័យេនិទ្ធលោ ធិដ្ឋិភោ ។

អសង្កម័យេន សង្កម័យេនិទ្ធលោ

[១៧៩] វេទនាខន្ធល យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធល
យេ ធម្មា សង្ការក្កន្ធល យេ ធម្មា សមុទយសៈក្កន្ធល
យេ ធម្មា មត្តសន្ធល យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហោន
អសង្កម័យេន អាយតនសង្កហោន សង្កម័យេន ពាក្យ-
សង្កហោន សង្កម័យេន តេ ធម្មា កកតិហិ ខន្ធលហិ
កកតិហាយតនេហិ កកតិហិ ពាក្យហិ សង្កម័យេន ។
តេ ធម្មា អសង្កម័យេន ទទ្ធលោ វេទនា តិហិ ខន្ធលហិ
ឯកាយតនេន ឯកាយ ពាក្យយោ សង្កម័យេន ។

[១៨០] ធិរោធសៈក្កន្ធល យេ ធម្មា ទទ្ធសង្ក-
ហោន អសង្កម័យេន អាយតនសង្កហោន សង្កម័យេន
ពាក្យសង្កហោន សង្កម័យេន តេ ធម្មា មត្តហិ ខន្ធលហិ
ឯកាយតនេន ឯកាយ ពាក្យយោ សង្កម័យេន ។

អសង្កម័យេន សង្កម័យេន

អាយតនៈ ១១ ពាក្យ ១៧ ក្រៀម ៧ អសញ្ញាភកេ ឯកភកេ-
ភកេ សេចក្តីខ្សឹតខ្សួល ធម្មជាតិប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ និងធម្មជាតិប្រកបដោយការឃើញ ឈ្មោះថា
សប្បដិឃេនិ ឈ្មោះថា ទទ្ធលាធម៌ទៀតផង ។

ចប់ សង្កម័យេន អសង្កម័យេនិទ្ធលោ ។

អសង្កម័យេន សង្កម័យេនិទ្ធលោ

[១៨១] ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយវេទនាខន្ធល ពួក
ធម៌ណា មិនសង្រួមដោយសញ្ញាខន្ធល ពួកធម៌ណា មិនសង្រួម
ដោយសង្ការក្កន្ធល ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយសមុទយសត្វ
ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយមត្តសត្វ ដោយខន្ធសង្កហាៈ សង្រួម
ដោយអាយតនសង្កហាៈ សង្រួមដោយពាក្យសង្កហាៈ ធម៌ទាំងនោះ
សង្រួមដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ពាក្យប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌
នោះ រៀបរយត្រូវនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធលេញ សង្រួម
ដោយខន្ធល អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ ។

[១៨២] ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយវេទនាសត្វ ដោយខន្ធស-
ង្កហាៈ សង្រួមដោយអាយតនសង្កហាៈ សង្រួមដោយពាក្យសង្កហាៈ
ពួកធម៌នោះ សង្រួមដោយខន្ធល អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ ។

[១៧៧] ជីវិតគ្រូនៃយន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កត្តិយោន
 អសង្កតិកា អាយតនសង្កតិយោន សង្កតិកា ធាតុ-
 សង្កតិយោន អសង្កតិកា តេ ធម្មា វសង្កតិ ខន្ធតា
 វេយត្តា ទ្ធិហិ ខន្ធហិ វេតេនាយតនេន វេកាយ
 ធាតុយា សង្កតិកា ។

[១៧៨] ភត្តិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា បុរិស្ថិគ្រូនៃយន
 យេ ធម្មា សុទ្ធិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា ធុត្តិគ្រូនៃយន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា ទោម-
 នស្សិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា ទុវេត្តិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា
 សទ្ធិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា វិរិយិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា
 សតិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា សមាធិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា
 បញ្ញិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា អនត្តានត្តាស្សាមីតិគ្រូនៃយន
 យេ ធម្មា អញ្ញិគ្រូនៃយន យេ ធម្មា អញ្ញាតាវិគ្រូនៃយន
 យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ការេន
 យេ ធម្មា សំណ្រយតនប្បច្ចុយា វេស្សនេ យេ ធម្មា

[១៧៧] ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយវិគិម្ពិយ វេយ
 ខន្ធសង្កតិហៈ សង្រ្គិនវេយវាយតនសង្កតិហៈ មិនសង្រ្គិនវេយធាតុ-
 សង្កតិហៈ ត្នកធមិណា វៀវេសេត្រេនិកាន វេយសង្កតិហៈ ត្រេវិគិទ្ធិ
 វេយ សង្រ្គិនវេយខន្ធ ២ វេយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៨] ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយវិគិម្ពិយ ត្នកធមិណា
 មិនសង្រ្គិនវេយបុរិស្ថិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយសុទ្ធិម្ពិយ
 ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយទុតិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិន
 វេយសោមនស្សិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយទោមនស្សិម្ពិយ
 ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយទុវេតិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិន
 វេយសុទ្ធិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយវិរិយិម្ពិយ ត្នកធមិណា
 មិនសង្រ្គិនវេយសតិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយសមាធិ-
 ម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយបញ្ញិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិន
 វេយអនត្តានត្តាស្សាមីតិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយអញ្ញិម្ពិយ
 ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយអញ្ញាតាវិម្ពិយ ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិន
 វេយអវិជ្ជា ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយសង្ការ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
 ត្នកធមិណា មិនសង្រ្គិនវេយវេស្សនេ ព្រោះសង្ការតនេជាបច្ច័យ

ធម្មបទបច្ចុយា វេទនាយ យេ ធម្មា វេទនាបច្ចុយា
 តណ្ហាយ យេ ធម្មា តណ្ហាបច្ចុយា ឧបាទានេន
 យេ ធម្មា ឧបាទានបច្ចុយា កម្មតវេន យេ ធម្មា
 ទទ្ធសង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេចត្វា តីហិ ទទ្ធហិ ឯកេនា-
 យតៈនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

(១៧៧) ជតិយា យេ ធម្មា ជរាយ យេ ធម្មា
 មរណេន យេ ធម្មា លហនេន យេ ធម្មា ទទ្ធស-
 ង្កហេន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតំ
 ទទ្ធតោ វេចត្វា ធិហិ ទទ្ធហិ ឯកេនាយតៈនេន
 ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

(១៧៨) សោកេន យេ ធម្មា ធុរក្កេន យេ ធម្មា
 ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ឧបាយាសេន យេ ធម្មា

ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួងដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជាប់ថ្លុយ ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រួងដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជាប់ថ្លុយ ត្ថកធម៌ណា មិន
 សង្រួងដោយទុក្ខនា ព្រោះតណ្ហាជាប់ថ្លុយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួង
 ដោយកម្មកត ព្រោះទុក្ខនាជាប់ថ្លុយ ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្រួងដោយ
 អាយតនសង្កហៈ សង្រួងដោយធាតុសង្កហៈ ត្ថកធម៌នោះ វិទ្យា
 វៃវិព្រះខំព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រួងដោយខន្ធ ៧
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

(១៧៩) ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួងដោយជតិ ត្ថកធម៌ណា
 មិនសង្រួងដោយជរា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួងដោយមរណៈ ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រួងដោយយាន ដោយខន្ធសង្កហៈ សង្រួងដោយ
 អាយតនសង្កហៈ សង្រួងដោយធាតុសង្កហៈ ត្ថកធម៌នោះ វិទ្យាវៃវិ
 ព្រះខំព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រួងដោយខន្ធ ៦ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ ។

(១៨០) ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួងដោយសេចក្តីសោក ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រួងដោយទុក្ខ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួងដោយទោម-
 នស្ស ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួងដោយទុក្ខយាសៈ (សេចក្តីភានតំបិក្ក)

សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បដ្ឋានេន យេ
 ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហិ វគ្គិយេហិ
 យេ ធម្មា បញ្ចហិ ពាលេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ
 តោជ្ឈត្តហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិៈកន បក្កេន
 យេ ធម្មា វស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា
 សញ្ញាយ យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា អចិ-
 រោៈក្កន យេ ធម្មា មនសិកានេន យេ ធម្មា
 ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ វេវ ស-
 ហេតុកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ វេវ
 ហេតុសម្បយុត្តហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទទ្ធុ-
 សង្កហេន អសង្កហិតា ភាយតនសង្កហេន សង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា អសង្កតិ
 ទទ្ធុតា វេវេត្តា តិហិ ទទ្ធុហិ វិៈតនាយតនេន
 វិកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសតិប្បដ្ឋាន ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយសម្មប្បដ្ឋាន ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអប្បមញ្ញា ត្ថក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវគ្គិយេ ៥ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយគលៈ ៥ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតោជ្ឈត្ត ៧ ត្ថក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ត្ថកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយវស្សៈ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេទនា
 ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសញ្ញា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយវេទនា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអធិបាតុ (ការជឿស្រប)
 ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយមនសិការ (ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាហេតុ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ត្ថកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយទទ្ធុសង្កហៈ
 សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហៈ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ត្ថកធម៌
 នោះ រៀបរយប្រព្រឹត្តទៅជាអសង្កតៈ ក្រៅពីទទ្ធុចេញ សង្រ្គោះ
 ដោយទទ្ធុ ៣ ភាយគនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧១] អប្បច្ចុយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កតោ
 អសង្កតោ អាយតនសង្កតោ សង្កតោ ធាតុ-
 សង្កតោ សង្កតោ តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធមហិ
 ឯកោយតននន ឯកាយ ធាតុយា សង្កតោ ។

[១៧២] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
 វេហិ វេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវេហិ វេវ អាសវសប្បយុត្តហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កតោ អសង្កតោ អាយតនសង្កតោ
 សង្កតោ ធាតុសង្កតោ សង្កតោ តេ ធម្មា អ-
 សង្កតំ ខន្ធតោ វេយត្វា តិហិ ខន្ធមហិ ឯកោយ-
 តននន ឯកាយ ធាតុយា សង្កតោ ។

[១៧៣] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្ធមហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឱយេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

[១៧១] តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិមិនមានបច្ច័យ
 តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិមិនមានបច្ច័យភាគកែតង ដោយ
 ខន្ធសង្កតោ សង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កតោ សង្រ្គោះដោយធាតុ-
 សង្កតោ តួកធមិណា សង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧២] តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិជាអាសវៈ
 តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងអាសវៈ តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយខន្ធសង្កតោ សង្រ្គោះដោយអាយតន-
 សង្កតោ សង្រ្គោះដោយធាតុសង្កតោ តួកធមិណា រៀនសង្រ្គោះនិរ្ពាន
 ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។

[១៧៣] តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិជាសញ្ញាជនៈ
 តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិជាគន្លុះ តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធមិជាធម្មៈ តួកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិជានយាគៈ

ជីវិតលោក ចម្រើន យេ ធម្មា មរណសេនា ចម្រើន
 យេ ធម្មា មរណសេនា ចេវ មរណជ្ជេហិ ម ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសន្តិហោ ន អសន្តិហិតា អាយតន
 សន្តិហោ ន សន្តិហិតា ធាតុសន្តិហោ ន សន្តិហិតា តេ
 ធម្មា អសន្តិកំ ខន្ធតោ វេចេត្វា តីហិ ខន្ធហិ វិគេ-
 ណាយតនេន វិកាយ ធាតុយា សន្តិហិតា ។

(១៨២) ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តសម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ជេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ជសម្មដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ជសម្មដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសំសជ្ជសម្មដ្ឋានាធិបរិវត្តិហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ខន្ធសន្តិហោ ន អសន្តិហិតា អាយតន-
 សន្តិហោ ន សន្តិហិតា ធាតុសន្តិហោ ន សន្តិហិតា
 តេ ធម្មា អសន្តិកំ ខន្ធតោ វេចេត្វា វិគេន
 ខន្ធន វិគេណាយតនេន វិកាយ ធាតុយា
 សន្តិហិតា ។

ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយធម៌ជាវិវេណៈ ត្ថកធម៌ណា មិន
 សង្រួនដោយធម៌ជាបរមាសៈ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយធម៌
 ជាបរមាសៈ តាំងជាធម្មជាតិដែលបរមាសៈស្ថាបនាឡើយ ដោយ
 ខន្ធសន្តិហៈ សង្រួនដោយអាយតនសន្តិហៈ សង្រួនដោយធាតុសន្តិហៈ
 ត្ថកធម៌នោះ វៀរលឺព្រះខ័ន្ធន ជាអសន្តិកៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
 សង្រួនដោយខន្ធត អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

(១៨២) ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយធម៌ជាចេតសិក
 ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណា មិន
 សង្រួនដោយធម៌ច្រឡំដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយ
 ធម៌ច្រឡំ តាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយ
 ធម៌ដែលច្រឡំ តាំងតាំងឡើង តាំងកើតជាមួយខ័ន្ធចិត្ត ត្ថកធម៌ណា
 មិនសង្រួនដោយធម៌ដែលច្រឡំ តាំងតាំងឡើង តាំងប្រព្រឹត្តទៅតាម
 ចិត្ត ដោយខន្ធសន្តិហៈ សង្រួនដោយអាយតនសន្តិហៈ សង្រួន
 ដោយធាតុសន្តិហៈ ត្ថកធម៌នោះ វៀរលឺព្រះខ័ន្ធន ជាអសន្តិកៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រួនដោយខន្ធត អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨៥] ចិត្តសមាគម ចម្រើន យេ ធម្មា
ចិត្តាធុបរិវត្តន៍ ចម្រើន យេ ធម្មា ទទួលសង្គម ហេង
អសង្គម តា អាយតន សង្គម ហេង សង្គម តា ធាតុ-
សង្គម ហេង សង្គម តា តេ ធម្មា ង កេហិចិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេង ឯកាយ ធាតុយា សង្គម តា ។

[១៨៦] ឧបាទានេហិ ចម្រើន យេ ធម្មា
កិលេសេហិ ចម្រើន យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ
សង្គិលេសិកេហិ ច ចម្រើន យេ ធម្មា កិលេ-
សេហិ ចេវ សង្គិលេស្តេហិ ច ចម្រើន យេ ធម្មា
កិលេសេហិ ចេវ កិលេសសម្មយុត្តេហិ ច ចម្រើន
យេ ធម្មា ទទួលសង្គម ហេង អសង្គម តា អាយតន-
សង្គម ហេង សង្គម តា ធាតុសង្គម ហេង សង្គម តា តេ
ធម្មា កតិហិ ខន្ធហិ កតិហាយតនេហិ កតិហិ
ធាតុហិ សង្គម តា ។ តេ ធម្មា អសង្គតិ ខន្ធតា
មេបេត្តា តិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេង ឯកាយ
ធាតុយា សង្គម តា ។

អង្គប្រជុំគោល បញ្ជីលេខ ១ ទំព័រ ៣ ។

[១៨៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលកើតជាមួយ
ទីនីចិត្ត ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ដោយខ្លួនស្រួច៖ តែសង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គម៖ សង្គ្រោះដោយ
ធាតុសង្គម៖ ពួកធម៌នោះ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួនឯងមួយ តែសង្គ្រោះ
ដោយអាយតន៖ ១ ធាតុ ១ ។

[១៨៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាទុក្ខខន ពួក
ធម៌ណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាតិលេស ពួកធម៌ណា មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ជាតិលេស ទាំងគូដែលសេចក្តីស្រឡាត់ ពួកធម៌ណា មិន
សង្គ្រោះដោយធម៌ជាតិលេស ទាំងជាធម៌ស្រឡាត់ហើយ ពួកធម៌ណា
មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ជាតិលេស ទាំងប្រកបដោយតិលេស ដោយខ្លួន-
ស្រួច៖ សង្គ្រោះដោយអាយតនសង្គម៖ សង្គ្រោះដោយធាតុសង្គម៖
ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខ្លួនឯង អាយតន៖ ធាតុ ធាតុ ។
ពួកធម៌នោះ រៀនសូត្រចេះខ្លះ ជាសង្គ្រោះ ក្រៅពីខ្លួនចេញ
សង្គ្រោះដោយខ្លួន អាយតន៖ ១ ធាតុ ១ ។

ចប់ អង្គប្រជុំគោល បញ្ជីលេខ ១ ។

[១៧៧] សមុទយសច្ចោន យេ ធម្មា បក្កសច្ចោន
 យេ ធម្មា ខុទ្ទសង្កហោន សង្កហិតា អាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្កហិតា តេហិ
 នម្មេហិ យេ ធម្មា ខុទ្ទសង្កហោន សង្កហិតា
 អាយតនសង្កហោន សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន សង្ក-
 ហិតា តេ ធម្មា កត្តិហិ ខន្ធហិ កត្តិហាយត-
 នេហិ កត្តិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា
 វិភេទ ខន្ធន វិភេទាយតនៈនន វិកាយ ធាតុ-
 យា សង្កហិតា ។

[១៧៨] ឥន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សុខិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ធុត្តិន្ទ្រិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា នោម-
 នស្សិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ឧបេត្តិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សន្ធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា វិរិយិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា
 សតិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា សមាធិន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា

[១៧៧] ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយសមុទយសច្ច ត្ថកធម៌
 ណា សម្រ្តិះវេដាយមក្កសច្ច វេដាយខុទ្ទសង្កហោន សម្រ្តិះវេដាយ
 អាយតនសង្កហោន សម្រ្តិះវេដាយធាតុសង្កហោន ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះ
 វេដាយធម៌ទាំងនោះ វេដាយខុទ្ទសង្កហោន សម្រ្តិះវេដាយអាយតនសង្កហោន
 សម្រ្តិះវេដាយធាតុសង្កហោន ត្ថកធម៌នោះ សម្រ្តិះវេដាយខុទ្ទប្បម្ភាប
 អាយតនប្បម្ភាន ធាតុប្បម្ភាន ។ ត្ថកធម៌នោះ សម្រ្តិះវេដាយខុទ្ទ ១
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

[១៧៨] ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយឥន្ទ្រិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា
 សម្រ្តិះវេដាយបុរិសិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយសុខិន្ទ្រិយ
 ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយធុត្តិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយ
 សោមនស្សិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយនោមនស្សិន្ទ្រិយ ត្ថក
 ធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយឧបេត្តិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយ
 សន្ធិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយវិរិយិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា
 សម្រ្តិះវេដាយសតិន្ទ្រិយ ត្ថកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយសមាធិន្ទ្រិយ

ចត្តាច្ឆ័យេន យេ ធម្មា មនត្តានុត្តាស្ស វិភិច្ឆ័យេន
 យេ ធម្មា អត្តាច្ឆ័យេន យេ ធម្មា អញ្ញាតា-
 វិច្ឆ័យេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជា-
 ចច្ចយា សង្ខារេន យេ ធម្មា សន្យាយតនប្បច្ច-
 យា វេស្សនេ យេ ធម្មា វេទនាចច្ចយា តណ្ហាយ
 យេ ធម្មា តណ្ហាចច្ចយា ឧបាទានេន យេ ធម្មា
 ឧបាទានប្បច្ចយា^(១) កត្តកវេន យេ ធម្មា ភោ-
 គេន យេ ធម្មា ហិរេវេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន
 យេ ធម្មា ទោធបទេស្សនេ យេ ធម្មា ឧបាយាសេន
 យេ ធម្មា សតិប្បដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បធានេន
 យេ ធម្មា អប្បមត្តាយ យេ ធម្មា បត្តិហិ វិច្ឆ័-
 យេហិ យេ ធម្មា បត្តិហិ ពេសហិ យេ ធម្មា
 សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន
 បទ្កេន យេ ធម្មា វេស្សនេ យេ ធម្មា ចេត-
 នាយ យេ ធម្មា អនិហោគេន យេ ធម្មា មនសិ-
 ការេន យេ ធម្មា ហេតុហិ ចេត្តហិ យេ ធម្មា

១. ឧ. ម. អយំ ធម្មា ៤ វិស្សតិ ។

ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយចត្តាច្ឆ័យេ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយអនត្តា-
 តត្តស្សវិភិច្ឆ័យេ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយអត្តាច្ឆ័យេ ត្ថកធម៌ណា
 សង្ខារេវេយអញ្ញាតាវិច្ឆ័យេ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយអវិជ្ជា ត្ថក
 ធម៌ណា សង្ខារេវេយសង្ខារេ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ត្ថកធម៌ណា
 សង្ខារេវេយវេស្សនេ ព្រោះសន្យាយតនេជាបច្ច័យ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេ
 វេយតណ្ហា ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយ
 ឧបាទានេ ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយកប្បវត-
 ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយភោគ ត្ថកធម៌ណា
 សង្ខារេវេយហិរេវេ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយទុក្ខ ត្ថកធម៌ណា
 សង្ខារេវេយទោធបទេស្ស ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយឧបាយាសៈ
 ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយសតិប្បដ្ឋាន ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយ
 សម្មប្បធាន ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយអប្បមត្តា ត្ថកធម៌ណា
 សង្ខារេវេយវិច្ឆ័យេ ៥ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយពសៈ ៥ ត្ថក
 ធម៌ណា សង្ខារេវេយពោជ្ឈង្គ ៧ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយមត្ត
 មានអង្គ ៨ វិច្ឆ័យេសិ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយវេស្សនេ ត្ថកធម៌ណា
 សង្ខារេវេយចេតនា ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយអនិហោគ ត្ថកធម៌
 ណា សង្ខារេវេយមនសិការ ត្ថកធម៌ណា សង្ខារេវេយមនសិការ

តេ ធម្មា ឯកេន ទទ្ធលោ ឯកេនាយតេន ឯកេនាយ
តាយ ធាតុយា សង្កហិតា^(១) ។

សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ

(១៧៧) រូបត្ថេន យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហោន
អសង្កហិតា កាយតេនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ទទ្ធសង្កហោន អសង្កហិតា កាយតេនសង្កហោន អ-
សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេ ធម្មា
កតិហិ ទទ្ធសិ កតិហាយតេនហិ កតិហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។ តេ ធម្មា ឯកេន ទទ្ធលោ ឯកេនាយ-
តេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

១ ន. និកាយ វិ រុ សច្ចា បណ្ណសិទ្ធិយានិ ឯកាទស បដិច្ចសម្បត្តិ ទុំ
បុន ឯកាទស ពោច្ឆបទំ ឯត្ថ និសិទ្ធិនិ និមេ បាហ ទិស្សន្តិ ។

ពួកធម៌នោះ សង្ការដោយខន្ធ ១ កាយគនៈ ១ ធាតុ ១ ។

ធម៌ សង្កហិតេន សង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស

(១៧៧) ពួកធម៌ណា មិនសង្ការដោយរូបក្នុង ដោយ
ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ការដោយកាយគន្ធសង្កហៈ មិនសង្ការដោយ
ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ការដោយធម៌ទាំងនោះ ដោយ
ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ការដោយកាយគន្ធសង្កហៈ មិនសង្ការដោយ
ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ការដោយខន្ធឫទ្ធាន កាយគនៈ
ឫទ្ធាន ធាតុឫទ្ធាន ។ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ការដោយខន្ធ ១
កាយគនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៧០] វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធន
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ដ្ឋីហិ ខន្ធដ្ឋីហិ ឯកានុបាយតនេហិ សត្ត-
 រសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧១] វិញ្ញាណក្ខន្ធន យេ ធម្មា មនោយ-
 តនេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ ថេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញេយន យេ ធម្មា ខន្ធស-
 ង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្ក-
 ហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចក្កហិ ខន្ធដ្ឋីហិ ឯកានុស-
 បាយតនេហិ ឯកានុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧២] ចក្កាយតនេន យេ ធម្មា ។ ថេ ។
 ដោដ្ឋត្វាយតនេន យេ ធម្មា ចក្កធាតុយា យេ
 ធម្មា ។ ថេ ។ ដោដ្ឋត្វធាតុយា យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន

[១៧០] តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាខន្ធន តួក
 ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាសញ្ញាខន្ធន តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 វេទនាសង្ខារក្ខន្ធន វេទនាខន្ធសង្កហោន មិនសង្ក្រាន្តវេទនាអាយតន-
 សង្កហោន មិនសង្ក្រាន្តវេទនាធាតុសង្កហោន តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 វេទនាធម៌កំរើនា តួកធម៌នា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាខន្ធន អាយ-
 តនេ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៧១] តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាវិញ្ញាណក្ខន្ធន តួក
 ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាមនោយតនេ តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្ត
 វេទនាចក្កវិញ្ញាណធាតុ ។ ថេ ។ តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនា
 មនោធាតុ តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាវិញ្ញាណធាតុ តួក
 ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាមនោវិញ្ញេយ វេទនាខន្ធសង្កហោន មិន
 សង្ក្រាន្តវេទនាអាយតនសង្កហោន មិនសង្ក្រាន្តវេទនាធាតុសង្កហោន តួក
 ធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាធម៌កំរើនា តួកធម៌នា មិនសង្ក្រាន្ត
 វេទនាខន្ធន អាយតនេ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៧២] តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាចក្កាយតនេ ។ ថេ ។
 តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនាដោដ្ឋត្វាយតនេ តួកធម៌ណា មិន
 សង្ក្រាន្តវេទនាចក្កធាតុ ។ ថេ ។ តួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន្តវេទនា
 ដោដ្ឋត្វធាតុ វេទនាខន្ធសង្កហោន មិនសង្ក្រាន្តវេទនាអាយតនសង្កហោន

អស្សុត្តរិយ ធាតុស្សុត្តរិយ អស្សុត្តរិយ តេហិ
ធម្មហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខុទ្ទហិ
ត្ថិហាយតនេហិ អត្ថហិ ធាតុហិ អស្សុត្តរិយ ។

[១៧៣] ធម្មាយតនេន យេ ធម្មា ធម្មហិ
យេ យេ ធម្មា ឥត្តិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិ-
យេន យេ ធម្មា ជីវិតិយេន យេ ធម្មា ខុទ្ទ-
ស្សុត្តរិយ អស្សុត្តរិយ អាយតនស្សុត្តរិយ អស្សុត្ត-
រិយ ធាតុស្សុត្តរិយ អស្សុត្តរិយ តេហិ ធម្មហិ
យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឃិកេន ខុទ្ទេន ឃិកេនាយ-
តនេន សត្តហិ ធាតុហិ អស្សុត្តរិយ ។

[១៧៤] សុខយសាច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសាច្ចេន
យេ ធម្មា ជីវេនសាច្ចេន យេ ធម្មា ខុទ្ទស្សុត្តរិយ
អស្សុត្តរិយ អាយតនស្សុត្តរិយ អស្សុត្តរិយ ធាតុ-
ស្សុត្តរិយ អស្សុត្តរិយ តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ត្ថិហិ ខុទ្ទហិ ឃិកេនសហាយតនេហិ
សត្តរិយ ធាតុហិ អស្សុត្តរិយ ។

[១៧៥] ចក្កុទ្ធិយេន យេ ធម្មា ។ បេ ។

មិនស្រ្តីដោយធាតុស្សុត្តរិយ ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយធម៌ទាំង
នោះ ពួកធម៌នោះ មិនស្រ្តីដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧៦] ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយធម្មាយតនៈ ពួក
ធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយធម្មធាតុ ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តី
ដោយឥត្តិយេន ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយបុរិសិទ្ធិយេន ពួក
ធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយជីវិតិយេន ដោយខុទ្ទស្សុត្តរិយ បិម
ស្រ្តីដោយអាយតនស្សុត្តរិយ មិនស្រ្តីដោយធាតុស្សុត្តរិយ ពួក
ធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនស្រ្តី
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[១៧៧] ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយសមុទយសច្ច ពួក
ធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយមក្កសច្ច ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយ
និរោធសច្ច ដោយខុទ្ទស្សុត្តរិយ មិនស្រ្តីដោយអាយតនស្សុត្តរិយ
មិនស្រ្តីដោយធាតុស្សុត្តរិយ ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនស្រ្តីដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[១៧៨] ពួកធម៌ណា មិនស្រ្តីដោយចក្កុទ្ធិយេន ។ បេ ។

កាយទ្រៀយេន យេ ធម្មា ទទ្ធសន្តិហោន អសន្តិហិ-
 តា អាយតនសន្តិហោន អសន្តិហិតា ធាតុសន្តិហោន
 អសន្តិហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ទទ្ធវហិ ត្វិហាយតនេហិ ឧដ្ឋហិ(១) ធាតុហិ
 អសន្តិហិតា(២) ។

[១៧៦] សុខ៌ទ្រៀយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្រៀយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្រៀយេន យេ ធម្មា គោ-
 មនស្សិទ្រៀយេន យេ ធម្មា ទិវេក្ខិទ្រៀយេន យេ
 ធម្មា សន្តិទ្រៀយេន យេ ធម្មា វិវិយិទ្រៀយេន យេ
 ធម្មា សន្តិទ្រៀយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្រៀយេន យេ
 ធម្មា បញ្ញិទ្រៀយេន យេ ធម្មា អនក្ខតក្ខត្តសន្តិ-
 តិទ្រៀយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្រៀយេន យេ ធម្មា
 អញ្ញាតាវិទ្រៀយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា

១ ១. អន្តិសេហិ ។ ២ ១. អិវោ ហិ មនិទ្រៀយេន យេ ធម្មា ទទ្ធសន្តិ-
 ហោន អសន្តិហិតា អាយតនសន្តិ ១ អសន្តិហិតា ធាតុសន្តិហោន អសន្តិហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ។ ២ ។ ៣ ធម្មា ។ ៤ ។ ៥ ។ ៦ ។ ៧ ។ ៨ ។ ៩ ។ ១០ ។ ១១ ។ ១២ ។ ១៣ ។ ១៤ ។ ១៥ ។ ១៦ ។ ១៧ ។ ១៨ ។ ១៩ ។ ២០ ។ ២១ ។ ២២ ។ ២៣ ។ ២៤ ។ ២៥ ។ ២៦ ។ ២៧ ។ ២៨ ។ ២៩ ។ ៣០ ។ ៣១ ។ ៣២ ។ ៣៣ ។ ៣៤ ។ ៣៥ ។ ៣៦ ។ ៣៧ ។ ៣៨ ។ ៣៩ ។ ៤០ ។ ៤១ ។ ៤២ ។ ៤៣ ។ ៤៤ ។ ៤៥ ។ ៤៦ ។ ៤៧ ។ ៤៨ ។ ៤៩ ។ ៥០ ។ ៥១ ។ ៥២ ។ ៥៣ ។ ៥៤ ។ ៥៥ ។ ៥៦ ។ ៥៧ ។ ៥៨ ។ ៥៩ ។ ៦០ ។ ៦១ ។ ៦២ ។ ៦៣ ។ ៦៤ ។ ៦៥ ។ ៦៦ ។ ៦៧ ។ ៦៨ ។ ៦៩ ។ ៧០ ។ ៧១ ។ ៧២ ។ ៧៣ ។ ៧៤ ។ ៧៥ ។ ៧៦ ។ ៧៧ ។ ៧៨ ។ ៧៩ ។ ៨០ ។ ៨១ ។ ៨២ ។ ៨៣ ។ ៨៤ ។ ៨៥ ។ ៨៦ ។ ៨៧ ។ ៨៨ ។ ៨៩ ។ ៩០ ។ ៩១ ។ ៩២ ។ ៩៣ ។ ៩៤ ។ ៩៥ ។ ៩៦ ។ ៩៧ ។ ៩៨ ។ ៩៩ ។ ១០០ ។

ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយកាយទ្រៀយ ដោយខន្ធសន្តិហាៈ មិន
 សង្រ្គោះដោយអាយតនសន្តិហាៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសន្តិហាៈ ត្ថក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[១៧៦] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសុខិទ្រៀយ ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយទុក្ខិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 សោមនស្សិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយគោមនស្សិទ្រៀយ
 ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយទិវេក្ខិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយសន្តិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវិវិយិទ្រៀយ ត្ថក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយសន្តិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយសមាធិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយបញ្ញិទ្រៀយ
 ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអនក្ខតក្ខត្តសន្តិទ្រៀយ ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយអញ្ញិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយអញ្ញាតាវិទ្រៀយ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអវិជ្ជា

អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ការោ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ទ្ធិហិ ខន្ធជេហិ ឯកានុសហាយតនេហិ
 សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[១៧៧] សង្ការប្បច្ចុយា វិញ្ញាណោន យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធជេហិ ឯកា-
 នុសហាយតនេហិ ឯកានុសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

[១៧៨] វិញ្ញាណាប្បច្ចុយា ធាមន្ត្រេន យេ
 ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន
 អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកានុ ខន្ធជេ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយសង្ការ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដោយ
 ខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រានដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្ក្រានដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
 នោះ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[១៧៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន ដោយវិញ្ញាណ ព្រោះ
 សង្ការជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រានដោយអាយតនសង្ក-
 ហៈ មិនសង្ក្រានដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយ
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[១៧៨] ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយនារប្ប ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្ក្រានដោយអាយតន-
 សង្កហៈ មិនសង្ក្រានដោយធាតុសង្កហៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រាន
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

តេ ធម្មា ឋិតេន ខន្ធនេន មសយាយតនេនហិ ធម្មហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០២] អសញ្ញាភវេន យេ ធម្មា ឋិតេកេតា-
ភវេន យេ ធម្មា ជាតិយា យេ ធម្មា ជរាយ យេ
ធម្មា មរណេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន អសង្ក-
ហិតា អាយតនសង្កហេន អបង្កហិតា ធាតុសង្ក-
ហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ឋិតេន ខន្ធនេន ឋិតេតាយតនេនេន សត្តហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៣] ហិទេវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ធាតុហិ ខន្ធនេន ត្រិហាយតនេនហិ អដ្ឋហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៤] រសាភេន យេ ធម្មា តុក្កេន យេ
ធម្មា គោមនសេវ្ណេន យេ ធម្មា ឧបាយាសេន យេ ធម្មា

ត្ថកធម៌នោះ មិនសង្រួមដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២០២] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយអសញ្ញាភព ត្ថកធម៌
ណា មិនសង្រួមដោយឯកកេតាភព ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយ
ជាតិ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយជរា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួម
ដោយមរណៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ មិនសង្រួមដោយអាយតនសង្កហៈ
មិនសង្រួមដោយធាតុសង្កហៈ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌
ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិនសង្រួមដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១
ធាតុ ៧ ។

[២០៣] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយហិទេវៈ ដោយខន្ធសង្កហៈ
មិនសង្រួមដោយអាយតនសង្កហៈ មិនសង្រួមដោយធាតុសង្កហៈ
ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ
មិនសង្រួមដោយខន្ធល អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។

[២០៤] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយសោក ត្ថកធម៌
ណា មិនសង្រួមដោយទុក្ខ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយ
រោមនស្ស ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយ ១ បាយាសៈ

សតិប្បដ្ឋានៈ ១១ យេ ធម្មា សម្មប្បធានេ យេ
 ធម្មា ណា ១២ យេ ធម្មា អប្បមញ្ញាយ យេ
 ធម្មា បញ្ចវិ ក្រិយេ យេ ធម្មា បញ្ចវិ
 តាលេ យេ ធម្មា សត្តិវិ វោជ្ឈត្តិវិ យេ
 ធម្មា អរិយេ អដ្ឋង្គិកេ អក្កេ យេ ធម្មា
 ដស្សនេ យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ
 យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា អចិរោក្ខនេ យេ
 ធម្មា មនសិការេ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេ ១
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេ អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេ អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ភ្និវិ ខន្ធហិ ឯកានុសហាយតនេហិ
 សន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២០៤] ចិន្ទេ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេ ១
 អសង្កហិតា អាយតនសង្កហេ អសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេ អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 តេ ធម្មា ចត្វុហិ ខន្ធហិ ឯកានុសហាយតនេហិ
 ឯកានុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយសតិប្បដ្ឋាន ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួន
 ដោយសម្មប្បធាន ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយណា ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រួនដោយអប្បមញ្ញា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយ
 ក្រិយេ ៥ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយតលៈ ៥ ត្ថកធម៌ណា
 មិនសង្រួនដោយវោជ្ឈត្តិ ៧ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយមគ្គ
 មាន ៨ ដីប្រសើរ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយផស្សៈ ត្ថក
 ធម៌ណា មិនសង្រួនដោយវេទនា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយ
 សញ្ញា ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយចេតនា ត្ថកធម៌ណា មិន
 សង្រួនដោយអចិរោក្ខ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយមនសិការ
 ដោយខន្ធសង្កហេ មិនសង្រួនដោយអាយតនសង្កហេ មិនសង្រួន
 ដោយធាតុសង្កហេ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថក
 ធម៌នោះ មិនសង្រួនដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២០៥] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយចិត្ត ដោយខន្ធសង្កហេ
 មិនសង្រួនដោយអាយតនសង្កហេ មិនសង្រួនដោយធាតុសង្កហេ
 ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រួនដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិន
 សង្រួនដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២០៦) តុសលេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា
 អតុសលេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា តុត្តាយ
 វេទនាយ សម្បយុត្តហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា អនុត្តម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តហំ ធម្មហំ យេ
 ធម្មា វិចារកហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា វិចារកធម្ម-
 ធម្មហំ យេ ធម្មា អនុតាទិញ្ញានុតាទាទិយហំ ធម្មហំ
 យេ ធម្មា សង្កិល្លិសង្កិលសិកហំ ធម្មហំ យេ
 ធម្មា អសង្កិល្លិសង្កិលសិកហំ ធម្មហំ យេ
 ធម្មា សវិភក្តសវិចារហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា វវិ-
 ភក្តវិចារមត្តហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា មិត្តសហគ-
 ភេហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា សុខសហគភេហំ ធម្ម-
 ហំ យេ ធម្មា ឧបេក្កាសហគភេហំ ធម្មហំ យេ
 ធម្មា ទស្សនេន បហាតៈត្វហំ ធម្មហំ យេ ធម្មា

(២០៦) តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌ជាតុសល តួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌ជាអតុសល តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយតួកធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយតួកធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 តួកធម៌ដែលប្រកបដោយអនុតមសុខវេទនា តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយតួកធម៌ជាវិបាក តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌មាហិវារា
 ជាប្រក្រតី តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិរសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខ-
 ពាន តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌សវហ្មង ទាំងគួរដល់ទូរសេចក្តី
 សេវហ្មង តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌មិនសវហ្មង ទាំង
 មិនគួរដល់ទូរសេចក្តីសវហ្មង តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយតួកធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយតួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌
 ប្រកបដោយសុខ តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌ប្រកបដោយ
 ទរេត្តា តួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយតួកធម៌ដែលគួរលេងដោយទស្សនៈ

ភាវនាយ មហានិព្វេណិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧស្សៈនន
 មហានិព្វេហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ភាវនាយ
 មហានិព្វេហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាចយ-
 តាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អចចយតាមីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសេត្តេ-
 ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហានិព្វេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អប្បមាណាហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរិត្តា
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហានិព្វេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បមាណារម្មណេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា ហិរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 មណីកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិព្វេហិ ធម្មេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មត្តិយតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា មត្តារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មត្តហេ-
 តុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មត្តាធិបតីហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អតីតារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានហេតុគួរលះដោយភាវនា ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលដល់ខ្ញុំការសន្សំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយពួកធម៌ដែលដល់ខ្ញុំការមិនសន្សំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ពួកធម៌ជាគរសេត្តបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ជា
 យសសេត្តបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ដែលខ្ញុំសភាព
 ជាធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានការម្នាក់ក្នុងគ្នា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយពួកធម៌មានការម្នាក់ដែលខ្ញុំសភាពធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយពួកធម៌មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយពួកធម៌ថោកខាប ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌ថ្លៃថ្នូរ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយពួកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មាន
 មគ្គជាផលវិបាក ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយពួកធម៌មានការម្នាក់ជាភគវត្ត

អនាគតារម្មណ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា បន្ទុយ្យន្តរម្ម-
ណ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា អង្គ្រត្តារម្មណ៍
ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា តហ៍ន្តរម្មណ៍ ឆម្មេហ៍ យេ
ឆម្មា អង្គ្រត្តតហ៍ន្តរម្មណ៍ ឆម្មេហ៍ យេ
ឆម្មា ខន្ធសន្តៈហន អសន្ត្តហ៍តា អាយតនន្តៈហន
អសន្ត្តហ៍តា ឆានុសន្តៈហន អសន្ត្តហ៍តា តេហ៍
ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា តេ ឆម្មា ឋៈតន ខៈទ្វន
នសហាយតនៈនហ៍ នសហ៍ ឆានុហ៍ អសន្ត្តហ៍តា ។

[២០៧] សនិទស្សនសប្បដិយេហ៍ ឆម្មេហ៍
យេ ឆម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ
ឆម្មា ខន្ធសន្តៈហន អសន្ត្តហ៍តា អាយតនន្តៈហ-
ន អសន្ត្តហ៍តា ឆានុសន្តៈហន អសន្ត្តហ៍តា តេហ៍
ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា តេ ឆម្មា ចត្វហ៍ ខន្ធវហ៍
ន្ត្រិហាយតនៈនហ៍ អដ្ឋហ៍ ឆានុហ៍ អសន្ត្តហ៍តា ។

[២០៨] ហេតុហ៍ ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា ហេតុហ៍
តេវ សហេតុតេហ៍ ច ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា ហេតុហ៍
តេវ ហេតុសម្មយុត្តេហ៍ ច ឆម្មេហ៍ យេ ឆម្មា

ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌មានការម្នាក់ជាវនាគត ត្ថកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌មានការម្នាក់ជាបន្ទុយ្យន្ត ត្ថកធម៌ណា
មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្រុង ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
ដោយត្ថកធម៌មានការម្នាក់ខាងក្រៅ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ត្ថកធម៌មានការម្នាក់ទាំងខាងក្រុងទាំងខាងក្រៅ ដោយខន្ធសន្តៈហន មិន
សង្រ្គោះដោយអាយតនសន្តៈហន មិនសង្រ្គោះដោយឆានុសន្តៈហន ត្ថក
ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធខ អាយតនៈ ១០ ឆានុ ១០ ។

[២០៧] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌ប្រកបដោយការ
ឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
ត្ថកធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
ខន្ធសន្តៈហន មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសន្តៈហន មិនសង្រ្គោះដោយ
ឆានុសន្តៈហន ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌
នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធគ អាយតនៈ ២ ឆានុ ៨ ។

[២០៨] ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌ជាហេតុ ត្ថកធម៌
ណា មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ត្ថកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយត្ថកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ

ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អ-
សង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា រតហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា តេ ធម្មា ទ្វីហិ ខន្ធវេហិ ឯកាននសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០៧) សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ហេតុសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេ-
ហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុ-
សម្បយុត្តហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ន ហេតុហិ ធម្មេហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អសង្កហិតា អាយតនសង្កហោ-
ន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហោន អសង្កហិតា រតហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកាន ន ខន្ធវេ
នសហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២០០) អប្បច្ចាយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន អ-
សង្កហិតា អាយតនសង្កហោន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហោន អសង្កហិតា រតហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

ដោយខន្ធសង្កហោន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនសង្កហោន មិនសង្ក្រាន
ដោយធាតុសង្កហោន ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយធម៌ពាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២០៨) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួកធម៌ប្រកបដោយហេតុ
ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួកធម៌ គ្រាន់តែប្រកបដោយហេតុ តែ
មិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួក
ធម៌មិនមែនហេតុ ដោយពួកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយខន្ធ-
សង្កហោន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនសង្កហោន មិនសង្ក្រានដោយធាតុ-
សង្កហោន ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយធម៌ពាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

(២១០) ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួកធម៌ មិនមាន
បច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយពួកធម៌ មិនមានបច្ច័យភាគ
តែង ដោយខន្ធសង្កហោន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនសង្កហោន មិន
សង្ក្រានដោយធាតុសង្កហោន ពួកធម៌ណា មិនសង្ក្រានដោយធម៌ពាំងនោះ

តេ ធម្មា ឌីហិ ខន្ទេហិ ឯកោទសហាយតនេហិ
សត្តុសហិ ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

[២១១] សនិទស្សនេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សប្ប-
ដិយេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ខន្ធសន្តហេន អសន្តហិ-
តា អាយតនសន្តហេន អសន្តហិតា ធាតុសន្តហេន
អសន្តហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ធម្មហិ
ខន្ទេហិ ឌីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

[២១២] វុដិហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ខន្ធសន្ត-
ហេន អសន្តហិតា អាយតនសន្តហេន អសន្តហិតា
ធាតុសន្តហេន អសន្តហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ
ធម្មា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន
សត្តហិ ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

[២១៣] អវុដិហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា លោ-
ក្កត្តវេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ខន្ធសន្តហេន អ-
សន្តហិតា អាយតនសន្តហេន អសន្តហិតា ធាតុ-
សន្តហេន អសន្តហិតា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ ធម្មហិ
ធាត្វហិ អសន្តហិតា ។

ត្ថកធមិទោៈ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២១១] ត្ថកធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយត្ថកធមិប្រកបដោយការ
ឃើញ ត្ថកធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយត្ថកធមិប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ដោយខ្លួនស្និហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនស្និហៈ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុស្និហៈ ត្ថកធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថក
ធមិទោៈ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៧ ។

[២១២] ត្ថកធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយត្ថកធមិទានុប ដោយ
ខ្លួនស្និហៈ មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនស្និហៈ មិនសង្គ្រោះដោយ
ធាតុស្និហៈ ត្ថកធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធមិ
ទោៈ មិនសង្គ្រោះដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[២១៣] ត្ថកធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយត្ថកធមិទិទានុប ត្ថក
ធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយត្ថកធមិទិលោក្កត្តា ដោយខ្លួនស្និហៈ មិន
សង្គ្រោះដោយអាយតនស្និហៈ មិនសង្គ្រោះដោយធាតុស្និហៈ ត្ថក
ធមិណា មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធមិទោៈ មិនសង្គ្រោះ
ដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២១២] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
 ថេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ
 ថេវ អាសវសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទទ្ធ-
 សន្តិហេន អសន្តិហិតា អាយតនសន្តិហេន អសន្តិ-
 ហិតា ធាតុសន្តិហេន អសន្តិហិតា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តេ ធម្មា ភ្នំហិ ទន្ធូហិ ឯកានន-
 ហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសន្តិហិតា ។

[២១៣] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវសម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវសម្ម-
 យុត្តេហិ ថេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាសវវិជ្ជយុត្តេហិ អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ទទ្ធសន្តិហេន អសន្តិហិតា អាយតនសន្តិ-
 ហេន អសន្តិហិតា ធាតុសន្តិហេន អសន្តិហិតា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ឯកាន ទន្ធូន
 នសហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ អសន្តិហិតា ។

[២១៤] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

[២១៥] ពួកធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌ជាភាសវៈ ពួក
 ធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌ជាភាសវៈ ទាំងប្រតិក្កុរេវជាមួយ
 នឹងភាសវៈ ពួកធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌ជាភាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយភាសវៈ ដោយខន្ធសន្តិហេន មិនសង្រួនដោយអាយតន-
 សន្តិហេន មិនសង្រួនដោយធាតុសន្តិហេន ពួកធម៌ណ មិនសង្រួន
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រួនដោយខន្ធ ២ អាយ-
 តនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[២១៦] ពួកធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌មិនមានភាសវៈ
 ពួកធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌ប្រកបដោយភាសវៈ ពួកធម៌ណ
 មិនសង្រួនដោយពួកធម៌គ្រាន់តែប្រកបដោយភាសវៈ តែមិនមែនជា
 ភាសវៈ ពួកធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌ ព្រាសចាកភាសវៈ
 ទាំងមិនមានភាសវៈ ដោយខន្ធសន្តិហេន មិនសង្រួនដោយអាយតន-
 សន្តិហេន មិនសង្រួនដោយធាតុសន្តិហេន ពួកធម៌ណ មិនសង្រួន
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនសង្រួនដោយខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២១៧] ពួកធម៌ណ មិនសង្រួនដោយពួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ

(២១៨) មនោរម្យលោហិ ធាតុហិ យេ ធម្មា
 នោ ចិត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តវិសិសដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសហ-
 ក្ខហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តានុបវរត្តិហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តាហិវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបាតា-
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហេន អសង្កហិតា
 កាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន
 អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តេ ធម្មា
 ឯកេន ទទ្ធន ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

(២១៩) ចិត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទទ្ធសង្ក-
 ហេន អសង្កហិតា កាយតនសង្កហេន អសង្កហិតា
 ធាតុសង្កហេន អសង្កហិតា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា តេ ធម្មា ចក្ខុហិ ទទ្ធលោហិ ឯកោទសហាយ-
 នេហិ ឯកោទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២១៨) ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌មិនមាន
 ការឬណ្ហី ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌មិនមែនជាចិត្ត ភ្នកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយភ្នកធម៌មិនប្រឡំដោយចិត្ត ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នក
 ធម៌ដែលគាំងឡើងអំពីចិត្ត ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌ដែល
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមចិត្ត ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌ខាងក្រៅ ភ្នកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌ជាទុក្ខ ដោយខ្លួនសង្កហៈ មិន
 សង្រ្គោះដោយកាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហៈ ភ្នក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ភ្នកធម៌នោះ មិនសង្រ្គោះ
 ដោយខ្លួន កាយតនៈ ធាតុសង្កហៈ ។

(២១៩) ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយភ្នកធម៌ចិត្ត ដោយ
 ខ្លួនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយកាយតនសង្កហៈ មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធាតុសង្កហៈ ភ្នកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងនោះ ភ្នកធម៌
 នោះ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន កាយតនៈ ធាតុសង្កហៈ ។

តិរិលសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា តិរិលសេហំ ចេវ
 សង្កិលេសិកេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា តិរិលសេហំ
 ចេវ សង្កិលេដ្ឋេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា តិរិលសេ-
 ហំ ចេវ តិរិលសេសឡយុត្តេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 ខន្ធសង្កៈហន អសង្កហិតា អាយតនសង្កៈហន អ-
 សង្កហិតា ធាតុសង្កៈហន អសង្កហិតា តេហំ ធម្មេ-
 ហំ យេ ធម្មា តេ ធម្មា ភ្នំហំ ខន្ធហំ ឯកានន-
 ហាយតនេហំ សត្តាសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[២២៣] អសង្កិលេសិកេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា សង្កិលេដ្ឋេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា តិរិលសេ-
 សឡយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សង្កិលេដ្ឋេហំ ចេវ
 ធា ច តិរិលសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា តិរិលសេ-
 សឡយុត្តេហំ ចេវ ធា ច តិរិលសេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា តិរិលសេវឡយុត្តេហំ អសង្កិលេសិកេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា នស្សនេ បហាតទ្វេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា កាវតាយ បហាតទ្វេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា

ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិកិលស ត្ថកធម្មិណា មិន
 សង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិកិលស ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ត្ថក
 ធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិកិលស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ
 ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិកិលស ទាំងប្រកបដោយ
 កិលស ដោយខន្ធសង្កៈហៈ មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិកិលស
 មិនសង្ក្រានេវាយធាតុសង្កៈហៈ ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយធម្មិ
 ទាំងនោះ ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយខន្ធ ២ រាយតនៈ ១១
 ធាតុ ១៧ ។

[២២៣] ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិ មិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិដែល
 សៅហ្មងហើយ ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិដែលសៅ-
 ហ្មងហើយ តែមិនមែនជាកិលស ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយ
 ត្ថកធម្មិប្រកបដោយកិលស តែមិនមែនជាកិលស ត្ថកធម្មិណា មិន
 សង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិប្រាសចាកកិលស ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិ ដែលគួរលេដោយ
 នស្សនៈ ត្ថកធម្មិណា មិនសង្ក្រានេវាយត្ថកធម្មិដែលគួរលេដោយកាវតា

តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធនសហាយតនេនហិ ធនសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

រូបត្ថា ធម្មាយតនំ ធម្មធាតុ ឥត្តំ បុម្មំ
ដីវិតំ ធាម្បបំ ទ្វេ ភវំ ជាតិ ជរា មច្ចុ
រូមំ អនារម្មណំ ហេ ចិត្តំ ចិត្តន វិប្បយុត្តំ
វិសំសដ្ឋំ សមុដ្ឋានំ សហតុ អនុបវិត្តំ
កាហិវិ ឧបាទា ទ្វេ វិសតិ ឯស នរយោ សុត្តន្តោ ។

អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និទ្ឋិកោ ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេសេ

[២២២] រូបត្ថានោ កតិហិ ខន្ធហិ កតិ-
ហាយតនេនហិ កតិហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តានិ ។
នត្ថិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តោ ។ ចត្ថហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន ឥត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តោ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
យុត្តោ ។

ធមិភំនិទោ មិនសក្រិះដោយខន្ធន កាយតនៈ ១៦ ធាតុ ១៦ ។

ធមិ ២២ តិរូប ១ ធម្មាយតនៈ ១ ធម្មធាតុ ១ ឥត្តិទ្រិយ ១
បុរិសិទ្រិយ ១ ដីវិតិទ្រិយ ១ នាមរូប ១ កតា ២ ជាតិ ១ ជរា ១
មច្ចុ ១ រូប ១ ធម្មជាតិមិនមានអារម្មណ៍ ១ ធម្មជាតិមិនវិមន
ចិត្ត ១ ធម្មជាតិប្រាសចាកចិត្ត ១ ធម្មជាតិមិនច្រឡំដោយ
ចិត្ត ១ ធម្មជាតិគំនិតឡើងអំពីចិត្ត ១ ធម្មជាតិគំនិតជាមួយនឹង
ចិត្ត ១ ធម្មជាតិប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ១ ធម្មជាតិទាន់ក្រៅ ១
ទុបាទា ១ នយ័ន្តៈ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយ
ប្រវែកហើយ ។

ចប់ អសង្កហិតេន អសង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទនិទ្ទេស

[២២២] រូបត្ថន្ធ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន កាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ មិនមានវេ ។ ប្រាសចាកធមិប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ២
កាយតនៈគឺមនាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកកាយតនៈ
គឺមនាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិព្រឹត្តិខ្លះ គឺ វេទនាសក្ខី សង្ខារ
ក៏មាន ។

សម្បយោគវិញ្ញយោគវិញ្ញយោគ

[២២៤] វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្នុងនា
តីហិ ខន្ធហិ វិកេនាយតននេន សត្តហិ ធាតុហិ
សម្បយុត្តោ វិកេនាយតននេន វិកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។
វិកេន ខន្ធនេន នសហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តោ វិកេនាយតននេន វិកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តោ ។

[២២៥] វិញ្ញាណក្នុងនា តីហិ ខន្ធហិ សម្ប-
យុត្តោ វិកេនាយតននេន វិកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តោ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តោ ។ វិកេន
ខន្ធនេន នសហាយតនេហិ នសហិ ធាតុហិ វិប្ប-
យុត្តោ វិកេនាយតននេន វិកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តោ ។

[២២៦] ចក្ខុយតនំ ។ រេ ។ វេដ្ឋក្ខាយតនំ
សម្បយុត្តំ ។ នត្ថំ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ចក្ខុហិ
ខន្ធហិ វិកេនាយតននេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ
វិកេនាយតននេន វិកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តំ ។

សម្បយោគវិញ្ញយោគវិញ្ញយោគ

[២២៧] វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្នុងនា ប្រកបដោយខន្ធ ព
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ត្ថក្នុងនៈ គឺសញ្ញាខន្ធ សង្ខារក្នុងនៈក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីខ្លួន ។
ប្រាសចាកខន្ធ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថក្នុងនៈ គឺប្រទេសន៍ខ្លួនក៏មាន ។

[២២៨] វិញ្ញាណក្នុងនា ប្រកបដោយខន្ធ ព ក៏មាន ប្រកប
ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថក្នុងនៈ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប្តីខ្លួន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថក្នុងនៈ ក៏មាន ។

[២២៩] ចក្ខុយតនៈ ។ រេ ។ វេដ្ឋក្ខាយតនៈ ប្រកប
ដោយខន្ធ ។ មិនមានខន្ធ ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីខ្លួន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថក្នុងនៈ ក៏មាន ។

[២២៨] មនោយតនំ តីហិ ខន្ទេហិ សម្មយុត្តិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តិ ។
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តិ ។

[២២៩] ចតុធាតុ ។ បេ ។ ដោដ្ឋង្គធាតុ
 សម្មយុត្តាតិ ។ ទន្ទិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចតុហិ ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៣០] ចតុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ មនោធាតុ
 មនោវិញ្ញាណធាតុ តីហិ ខន្ទេហិ សម្មយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។
 កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ទេន ទសហាយត-
 នេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៨] មនោយតនៈ ប្រកបដោយខន្ធភ កំមាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ច្រើន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ កំមាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។

[២២៩] ចតុធាតុ ។ បេ ។ ដោដ្ឋង្គធាតុ ប្រកបដោយ
 មិនមានខេ ។ ប្រាសចាកធម៌ច្រើន ។ ប្រាសចាកខន្ធល អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្នកខ្លះ
 កំមាន ។

[២៣០] ចតុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។ មនោធាតុ មនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយខន្ធភ កំមាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ច្រើន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។

សម្មយោគវិញ្ញយោគបទ

[២៣១] សម្មនាយសត្វំ មគ្គសត្វំ តីហំ ខន្ធហំ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា សម្មយុត្តិ
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តិ ។ កតីហំ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន
 ខន្ធន ធសហាយតនេហិ សោឡសហំ ជាតុហំ
 វិប្បយុត្តិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

[២៣២] ទិវេនសត្វំ ចក្កុទ្ធិយំ ។ បេ ។
 កាយទ្ធិយំ វត្តិទ្ធិយំ បុរិសិទ្ធិយំ សម្មយុត្តិ ។
 ទត្តិ ។ កតីហំ វិប្បយុត្តិ ។ ចត្វហំ ខន្ធហំ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហំ ជាតុហំ វិប្បយុត្តិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

[២៣៣] មនិទ្ធិយំ តីហំ ខន្ធហំ សម្មយុត្តិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តិ ។ កតីហំ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន ខន្ធន
 ធសហាយតនេហិ ធសហំ ជាតុហំ វិប្បយុត្តិ ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

[២៣៤] សុខិទ្ធិយំ ទុក្ខិទ្ធិយំ សោមនស្សិទ្ធិយំ

សម្មយោគវិញ្ញយោគបទ

[២៣១] សមេយសច្ច មគ្គសច្ច ប្រកថោយខន្ធន កាយ-
 ភនៈ ១ ធាតុ ១ កំមាន ប្រកថោយខន្ធន កាយភនៈ ១ ធាតុ ១
 ទិន្និធមិព្វក្ខន្ធៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធមិប្បុន្នាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ១
 កាយភនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកកាយភនៈ ១ ធាតុ ១
 ទិន្និធមិព្វក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២៣២] ទិវេនសត្វំ ចក្កុទ្ធិយ ។ បេ ។ កាយទ្ធិយ
 វត្តិទ្ធិយ បុរិសិទ្ធិយ ប្រកថោយខន្ធន ។ មិនខានខេ ។ ប្រាស
 ចាកធមិប្បុន្នាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ៤ កាយភនៈ ១ ធាតុ ៧ កំមាន
 ប្រាសចាកកាយភនៈ ១ ធាតុ ១ ទិន្និធមិព្វក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២៣៣] មនិទ្ធិយ ប្រកថោយខន្ធន កំមាន ប្រកថ
 ោយកាយភនៈ ១ ធាតុ ១ ទិន្និធមិព្វក្ខន្ធៈ កំមាន ។ ប្រាសចាក
 ធមិប្បុន្នាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ១ កាយភនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន
 ប្រាសចាកកាយភនៈ ១ ធាតុ ១ ទិន្និធមិព្វក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២៣៤] សុខិទ្ធិយ ទុក្ខិទ្ធិយ សោមនស្សិទ្ធិយ

គោរពសិទ្ធិប្រយោជន៍ គឺជា ទំនៀម ឯកោយ គោរព
 ឯកោយ ធាតុយា សម្បយុត្តិ ឯកោយ គោរព
 ឯកោយ ធាតុយា គោរព គោរព គោរព គោរព
 វិប្បយុត្តិ ។ ឯកោយ ទំនៀម ឯកោយ គោរព
 សោធន៍សហ ធាតុយា វិប្បយុត្តិ ឯកោយ គោរព
 ឯកោយ ធាតុយា គោរព វិប្បយុត្តិ ។

[២៣៥] ទំនៀម គឺជា ទំនៀម ឯកោ-
 យ គោរព ធាតុយា សម្បយុត្តិ ឯកោយ-
 គោរព ឯកោយ ធាតុយា គោរព សម្បយុត្តិ ។
 គោរព វិប្បយុត្តិ ។ ឯកោយ ទំនៀម ឯកោយ-
 គោរព ឯកោយសហ ធាតុយា វិប្បយុត្តិ ឯកោយ-
 យ គោរព ឯកោយ ធាតុយា គោរព វិប្បយុត្តិ ។

[២៣៦] សិទ្ធិប្រយោជន៍ វិប្បយុត្តិ សិទ្ធិប្រយោជន៍
 សមាជិកប្រយោជន៍ បញ្ញាប្រយោជន៍ អនុញ្ញាតប្រយោជន៍
 អនុញ្ញាតប្រយោជន៍ អនុញ្ញាតប្រយោជន៍ អនុញ្ញាតប្រយោជន៍
 គឺជា ទំនៀម ឯកោយ គោរព ឯកោយ ធាតុយា
 សម្បយុត្តិ ឯកោយ ទំនៀម ឯកោយ គោរព

គោរពសិទ្ធិប្រយោជន៍ ប្រកបដោយខ្លួន ព អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្រៃធាតុ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប្រយោជន៍ ។ ប្រាសចាកខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្រៃធាតុ ក៏មាន ។

[២៣៧] ទំនៀម ប្រកបដោយខ្លួន ព អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៦ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្រៃធាតុ ក៏
 មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប្រយោជន៍ ។ ប្រាសចាកខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្រៃធាតុ
 ក៏មាន ។

[២៣៨] សិទ្ធិប្រយោជន៍ វិប្បយុត្តិ សិទ្ធិប្រយោជន៍ សមាជិកប្រយោជន៍
 បញ្ញាប្រយោជន៍ អនុញ្ញាតប្រយោជន៍ អនុញ្ញាតប្រយោជន៍ អនុញ្ញាតប្រយោជន៍
 សិទ្ធិប្រយោជន៍ (ក៏មាន) ព្រោះអរិយធម៌ប្រយោជន៍ ប្រកបដោយខ្លួន ព
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១

ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតិហិ
វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
សោឡុសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៣៧] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ តិហិ ខន្ធន-
ហិ សម្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តំ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តំ ។
ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៣៨] សង្ខាយតនប្បច្ចយា ជស្សោ តិហិ
ខន្ធនហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្ប-
យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

ធាតុ ១ និវេទនិក្ខន្ធាន្តៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីន្តាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និវេទនិក្ខន្ធាន្តៈ កំមាន ។

[២៣៧] វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ប្រកប
ដោយខន្ធន កំមាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេទនិ
ក្ខន្ធាន្តៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីន្តាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ១
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និវេទនិក្ខន្ធាន្តៈ កំមាន ។

[២៣៨] ជស្សៈ (កើតមាន) ព្រោះសង្ខាយតនៈជាបច្ច័យ
ប្រកបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ កំមាន ប្រកបដោយខន្ធន
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេទនិក្ខន្ធាន្តៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌
ប្តីន្តាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេទនិក្ខន្ធាន្តៈ កំមាន ។

[២៣៧] ដស្សប្បដ្ឋយា វេទនា តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា គេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ធសហាយតនេហិ ធសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា គេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៤០] វេទនាបដ្ឋយា តណ្ហា តណ្ហាបដ្ឋយា
 ខតានំ ខតានាបដ្ឋយា កម្មករោ តីហិ ខន្ធហិ
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា គេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ធសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា គេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤១] រូបករោ សម្មយុត្តាតិ ។ ធនិ ។
 កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ធន គេហិចិ ខន្ធហិ ធន
 គេហិចិ អាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៣៧] វេទនា (កើតមាន) ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ប្រកប
 ដោយខន្ធភ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤០] តណ្ហា (កើតមាន) ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុបាហេ
 (កើតមាន) ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ កម្មករោ (កើតមាន) ព្រោះ
 ទុបាហេជាបច្ច័យ ប្រកបដោយខន្ធភ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤១] រូបករោ ប្រកបដៃវេទនេ ។ មិនមានវេ ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធនាមួយ មិនមែនប្រាស
 ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៧ ។

សម្បទានសម្បទានសម្បទាន

[២២២] អរូបករោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាករោ(១)
ចតុរោការករោ សម្បយុត្តានិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ
វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយនេហិ
សោឡសហិ នាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយនេន
ឯកាយ នាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៣] អសញ្ញាករោ ឯកេនការករោ ចរិ-
នេរោ សម្បយុត្តានិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ធនេហិ ឯកេនាយនេនេន សត្តហិ
នាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយនេនេន ឯកាយ
នាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៤] សោកោ ធុត្តំ នោមនស្សំ តិហិ ខន្ធនេ-
ហិ ឯកេនាយនេនេន ឯកាយ នាត្វយា សម្បយុត្តិ
ឯកេនាយនេនេន ឯកាយ នាត្វយា កេហិចិ សម្ប-
យុត្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហា-
យនេហិ សោឡសហិ នាត្វហិ វិប្បយុត្តិ ឯកេនា-
យនេនេន ឯកាយ នាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

១ ៥. នេវសញ្ញានាសញ្ញាករោ ។

[២២២] អរូបករោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាករោ(១)
ចតុរោការករោ សម្បយុត្តានិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ
វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហាយនេហិ
សោឡសហិ នាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយនេន
ឯកាយ នាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៣] អសញ្ញាករោ ឯកេនការករោ ចរិ-
នេរោ សម្បយុត្តានិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ចត្វហិ ខន្ធនេហិ ឯកេនាយនេនេន សត្តហិ
នាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយនេនេន ឯកាយ
នាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៤] សោកោ ធុត្តំ នោមនស្សំ តិហិ ខន្ធនេ-
ហិ ឯកេនាយនេនេន ឯកាយ នាត្វយា សម្បយុត្តិ
ឯកេនាយនេនេន ឯកាយ នាត្វយា កេហិចិ សម្ប-
យុត្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តិ ។ ឯកេន ខន្ធនេន ទសហា-
យនេហិ សោឡសហិ នាត្វហិ វិប្បយុត្តិ ឯកេនា-
យនេនេន ឯកាយ នាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

[២២៥] ទុកាយាសោ សតិច្ឆដ្ឋានំ សម្មត្ថ-
 ណំ ភីហិ ខន្ទហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា សម្មយុត្តំ ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តំ ។
 កតីហិ វិច្ឆយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ទេន ធនសហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិច្ឆយុត្តំ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិច្ឆយុត្តំ ។

[២២៦] ឥទ្ធិនាណ ទ្ធិហិ ខន្ទហិ សម្មយុត្តា
 ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិច្ឆយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ទេន ធនសហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ធាតុហិ វិច្ឆយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិច្ឆយុត្តា ។

[២២៧] ឈានំ ទ្ធិហិ ខន្ទហិ ឯកេនាយ-
 តនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តំ ឯកេន
 ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 សម្មយុត្តំ ។ កតីហិ វិច្ឆយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ទេន

[២២៥] ទុកាយាសោ សតិច្ឆដ្ឋានំ សម្មត្ថ-
 ណំ ភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ កំមាន ប្រកបដោយខន្ទ ១ ភាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ១ និវេធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធមិប្បំដ្ឋាន ។
 ប្រាសចាកខន្ទ ១ ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាក
 ភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២២៦] ឥទ្ធិនាណ ប្រកបដោយខន្ទ ២ កំមាន ប្រកបដោយ
 ខន្ទ ១ ភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។ ប្រាសចាក
 ធមិប្បំដ្ឋាន ។ ប្រាសចាកខន្ទ ១ ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន
 ប្រាសចាកភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២២៧] ឈាន ប្រកបដោយខន្ទ ២ ភាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 កំមាន ប្រកបដោយខន្ទ ១ ភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និវេធមិក្ខុក្ខន្ធៈ
 កំមាន ។ ប្រាសចាកធមិប្បំដ្ឋាន ។ ប្រាសចាកខន្ទ ១

នសហាយតនេហិ សោឡិសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តិ ឯ-
កេនាយតនេនេ ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តិ ។

(២២៨) អប្បមញ្ញា បញ្ច្រិយា ឯ បញ្ច ពលា ឯ
សត្ត កោដ្ឋុត្តា អរិយា អដ្ឋង្គិកោ ចត្តា តីហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេនេ ឯកាយ ជាតុយា សម្ប-
យុត្តា ឯកេនេ ខន្ធនេ ឯកេនាយតនេនេ ឯកាយ
ជាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេនេ ខន្ធនេ នសហាយតនេហិ
សោឡិសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេនេ
ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២២៩) ជស្សុ ចេតតា មនសិការោ តីហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេនេ សត្តហិ ជាតូហិ សម្ប-
យុត្តា ឯកេនេ ខន្ធនេ ឯកេនាយតនេនេ ឯកាយ
ជាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេនេ ខន្ធនេ នសហាយតនេហិ នសហិ
ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេនេ ឯកាយ
ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អាយតនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ពាក្យ ១
នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

(២២៨) អប្បមញ្ញា វត្រិយ ៩ ពលៈ ៩ កោដ្ឋុត្ត ៧
មត្តមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រាសិវ ប្រកបដោយខន្ធភ អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១
កំមាន ប្រកបដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ នឹងធម៌ត្ថក
ខ្លះ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តុត្តាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយ-
តនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ នឹង
ធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

(២២៩) ជស្សុ ចេតតា មនសិកា ប្រកបដោយខន្ធភ
អាយតនៈ ១ ពាក្យ ៧ កំមាន ប្រកបដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១
ពាក្យ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តុត្តាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ពាក្យ ១ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ពាក្យ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[២៤០] វេទនា សញ្ញា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
នាយតនេន សន្តហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ម-
យុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធន-
សហាយតនេហិ ធនហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤១] ចិត្តំ ភីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តំ ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តំ ។
កតីហិ វិប្បយុត្តំ ។ ឯកេន ខន្ធន ធនសហា-
យតនេហិ ធនហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តំ ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តំ ។

[២៤២] អធិមោក្ខា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
នាយតនេន ធ្វីហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ឯកេន
ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ បណ្ណសហិ ធាតុហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤០] វេទនា សញ្ញា ប្រកបដោយខន្ធភ ភាយតនៈ ១
ធាតុ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏
មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ភាយតនៈ ១
ធាតុ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ
ក៏មាន ។

[២៤១] ចិត្តប្រកបដោយខន្ធភ ក៏មាន ប្រកបដោយភាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធន ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកភា-
យតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤២] អធិមោក្ខ (ការផ្សំសិប) ប្រកបដោយខន្ធភ ភាយ-
តនៈ ១ ធាតុ២ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធន ប្រកបដោយភាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាក
ខន្ធន ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកភាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៣] កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា
 កតិហិ ខន្ធហិ កតិហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ
 សម្មយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន
 ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡាសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤៤] សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
 សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៤៥] អទុក្ខេសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ

[២៤៣] ពួកធម៌ជាវិប្បយុត្តា ពួកធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយ
 ខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមាន ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
 មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៤] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ ប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ប្រកបដោយខន្ធទ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ខឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ខឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៤៥] ពួកធម៌ ប្រកបដោយសុខុមសុខវេទនា ប្រកបដោយ
 ខន្ធទ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏
 មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០

ឯកោទសហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៦] វិចារា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ ធម្មំ ។

កតំហំ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសវាយ-
យតនេហំ ទសហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកោនា-
យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៧] វិចារកធម្មធម្មា សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិ-

កា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ ធម្មំ ។ កតំហំ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ខន្ធន ទសវាយតនេហំ សោឡសហំ
ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
យា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៨] នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា អនុចា-

និទ្ធានាទិយា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។ ធម្មំ ។ កតំហំ
វិប្បយុត្តា ។ ឯ កេហំចិ ខន្ធហំ ឯ កេហំចិ
រាយតនេហំ បដ្ឋហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

ធាតុខ្ន កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈខ ធាតុខ និធិធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។

[២៥៦] ត្នកធម៌ជាវិបាក ប្រកបដោយ្លេខ ។ មិនមានទេ ។

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈខ្ន ធាតុខ្ន
កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈខ ធាតុខ និធិធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។

[២៥៧] ត្នកធម៌មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ត្នកធម៌ដែលសេវ-

ហ្មន ព័ន្ធក្នុងលំន្លះសេចក្តីសេវហ្មន ប្រកបដោយ្លេខ ។ មិនមាន
ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈខ្ន
ធាតុខ្ន កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈខ ធាតុខ និធិធម៌ត្នកខ្លះ
កំមាន ។

[២៥៨] ត្នកធម៌មិនមែនវិបាក ព័ន្ធមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា

ប្រក្រតី ត្នកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់
យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ប្រកបដោយ្លេខ ។ មិនមាន
ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[២៥៧] អនុចារិវិញ្ញាណុចារិវិញ្ញាណ ធម្មា អសន្តិ-
 សិវិញ្ញាសន្តិវិញ្ញាណ ធម្មា សម្មយុត្តាភិ ។ ធម្មិ ។
 កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឧ កេហិចិ ទទ្ធវិ ឧ
 កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦០] សវិតត្តុសវិចារា ធម្មា ឯកេន ទទ្ធវេន
 សម្មយុត្តា^(១) ឯកេន អាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
 កេន ទទ្ធវេន ឧសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ ធាតុ-
 ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេន អាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦១] អវិតត្តុវិចារមត្តា ធម្មា បីតិសហគតា
 ធម្មា ឯកេន ទទ្ធវេន សម្មយុត្តា^(១) ឯកេន អាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ទទ្ធវេន ឧសហាយតនេហិ
 សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេន អាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៥៧] ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយតិលសមានកណ្តា ជាដើម
 មិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខនា ពួកធម៌ដែលមិនសៅ-
 ហ្មឺ ទាំងមិនគួរដល់ទូរសេចក្តីសៅហ្មឺ ប្រកបដោយទេ ។ មិនមាន
 ទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិន
 មែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ។

[២៦០] ពួកធម៌ ប្រកបដោយវិតត្តុ ទាំងប្រកបដោយវិចារ
 ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌
 ពួកខ្លះក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ មិន
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦១] ពួកធម៌មិនមានវិតត្តុ មានត្រឹមតែវិចារ ពួកធម៌ប្រឡំ
 ដោយបីតិ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

១ ឧ. ម. ជម ជាប់ ៩ វិស្សន្តិ ។

[២២២] អវិភត្តាវិចារា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
ធម្មតិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ធម កេហិចិ ទទ្ទេហិ
ធម កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ជាតុយា វិប្ប-
យុត្តា ។

[២២៣] សុខសហគតា ធម្មា ឯកេន ទទ្ទេន
សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ទទ្ទេន ធមសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ
ជាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៤] ខុបេក្ខាសហគតា ធម្មា ឯកេន
ទទ្ទេន សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុ-
យា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ទទ្ទេន ធមសហាយតនេហិ ឯកាធមសហិ
ជាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជា-
តុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២២] ភ្នកធម៌មិនមានវិភត្តៈ មិនមានវិចារៈ ប្រកបដោយ
១២ ។ មិនមាននៈ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាស
ចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែ
ប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[២២៣] ភ្នកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ប្រកបដោយខន្ធទ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[២២៤] ភ្នកធម៌ច្រឡំដោយខុបេក្ខា ប្រកបដោយខន្ធទ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាស
ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏មាន
ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បទានវិញ្ញាណបទ

[២៦៥] ធិស្សនេន បហាតត្វា ធម្មា ភាវនាយ
 បហាតត្វា ធម្មា ធិស្សនេន បហាតត្វា ហេតុកា ធម្មា
 ភាវនាយ បហាតត្វា ហេតុកា ធម្មា អាចយតាមិណ
 ធម្មា អបចយតាមិណ ធម្មា សេត្វា ធម្មា អ-
 សេត្វា ធម្មា មហាភិក្ខុតា ធម្មា សម្មយុត្តាភិ ។
 នត្ថិ ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឃៈកន ទន្ធន ធិស-
 ហាយតនេហិ សោធិ្សសហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឃៈក-
 នាយតនេន ឃៈកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៦] ឧប្បមាណា ធម្មា មណីតា ធម្មា
 សម្មយុត្តាភិ ។ នត្ថិ ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។
 ន កេហិចិ ទន្ធលិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ធលិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៧] បរិវារាទ្ធិណា ធម្មា សម្មយុត្តាភិ ។
 នត្ថិ ។ កត្តិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឃៈកន ទន្ធន
 ធិសហាយតនេហិ ធិសហិ ធាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឃៈ-
 កេនាយតនេន ឃៈកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

សម្បទានវិញ្ញាណបទ

[២៦៥] ពួកធម៌គ្គុលរោងយទស្សនៈ ពួកធម៌គ្គុលរោងយ
 ភាវនា ពួកធម៌មានហេតុគ្គុលរោងយទស្សនៈ ពួកធម៌មានហេតុគ្គុលរ-
 ោងយភាវនា ពួកធម៌ដល់ទូកាសន្យំ ពួកធម៌ដល់ទូកាមិនសន្យំ ពួក
 ធម៌ជាំរបស់សេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ជាំរបស់អសេក្ខបុគ្គល ពួកធម៌ដល់ទូ
 សភាពធំ ប្រកបដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខ្លួន កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 កាយគនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកទ្វិះ ក៏មាន ។

[២៦៦] ពួកធម៌មានប្រមាណមិនបាច ពួកធម៌ដ៏ទុក្ខម ប្រកប
 ដែរឬទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
 ប្រាសចាកខ្លួនណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកកាយគនៈណាមួយឡើយ
 តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[២៦៧] ពួកធម៌មានការម្តងក្នុងគ្នា ប្រកបដែរឬទេ ។
 មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខ្លួន កាយ-
 គនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកកាយគនៈ ១ ធាតុ ១ នឹង
 ធម៌ពួកទ្វិះ ក៏មាន ។

[២៦៨] មហាគុតារម្មណា ធម្មា អប្បមាណា-
 រម្មណា ធម្មា ហិណា ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា សម្ម-
 ត្តនិយតា ធម្មា មត្តារម្មណា ធម្មា មត្តមេតុត្តា
 ធម្មា មត្តាជិបតិណា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ ធម្មតិ ។
 កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនហាយ-
 តនេហិ សោឡសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ជាតុយា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៩] អនុប្បញ្ញា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។
 ធម្មតិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ធន តេហិចិ ខន្ធបិ
 ធន តេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ជាតូហិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

[២៧០] អតិការម្មណា ធម្មា អនាគតារម្មណា
 ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ ធម្មតិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡសហិ
 ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ជាតុយា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៦៨] តួកធម៌មានការម្មណ៍ដល់ខ្ញុំសភាពធំ តួកធម៌មាន
 ការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន តួកធម៌ថោកទាប តួកធម៌មានសភាពខុស
 នឹងខ្សែ តួកធម៌មានសភាពគ្រូនឹងខ្សែ តួកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍
 តួកធម៌មានមគ្គជារោក តួកធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ប្រកបដោយទេ ។
 មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៦៩] តួកធម៌មិនខាន់ក៏ខ្សែ ប្រកបដោយទេ ។ មិន
 មានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
 មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[២៧០] តួកធម៌មានការម្មណ៍ជាអតីត តួកធម៌មានការម្មណ៍
 ជាអនាគត ប្រកបដោយទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

សម្បទានវិញ្ញាណ

[២៧១] បច្ចុប្បន្នាវច្ឆណា ធម្មា អដ្ឋង្គាវច្ឆណា ធម្មា តហិវច្ឆាវច្ឆណា ធម្មា អដ្ឋង្គតហិវច្ឆាវច្ឆណា ធម្មា សម្បយុត្តាភិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនសហាយតៈនេហិ ធនសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតៈនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧២] សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា សម្បយុត្តាភិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ចតុហិ ខន្ធនហិ ឯកេនាយតៈនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតៈនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៣] ហេតុ ធម្មា ហេតុ ចៅ សហេតុកា ច ធម្មា ហេតុ ចៅ ហេតុសម្បយុត្តា ច ធម្មា ភិហិ ខន្ធនហិ ឯកេនាយតៈនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតៈនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនសហាយតៈនេហិ វសាន្តសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតៈនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បទានវិញ្ញាណ

[២៧១] ពួកធម៌មានការប្តូរដំបូង ពួកធម៌មានការប្តូរ ខាងក្នុង ពួកធម៌មានការប្តូរខាងក្រៅ ពួកធម៌មានការប្តូរដំបូងខាងក្នុងខាងក្រៅ ប្រកបដោយៈ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧២] ពួកធម៌ប្រកបដោយការយឺញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌មិនប្រកបដោយការយឺញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយៈ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៣] ពួកធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តៈ ជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៤] សហេតុការ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៥] សហេតុការ ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តា ថេវ ន ច ហេតុ ធម្មា ន ហេតុ សហេតុការ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៦] អប្បច្ចយា ធម្មា អសង្កតា ធម្មា សនិទស្សនា ធម្មា សច្ចដិហា ធម្មា រូបិណោ ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ ធន្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ធាតុហិ ខន្ធនហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៧] ត្នកធមិប្រត្តិក្កុវេជាមួយនឹងហេតុ ត្នកធមិប្រកថដោយ ហេតុ ប្រកថដៃច្នៃ ។ មិនមាន៖ ។ ប្រាសចាកធមិប្បិដ្ឋាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិក្កក្កុវៈ កំមាន ។

[២៧៨] ត្នកធមិប្រត្តិក្កុវេជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ត្នកធមិប្រកថដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ត្នកធមិមិនមែនហេតុ តែ ប្រត្តិក្កុវេជាមួយនឹងហេតុ ប្រកថដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិក្កក្កុវៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធមិប្បិដ្ឋាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិក្កក្កុវៈ កំមាន ។

[២៧៩] ត្នកធមិមិនមានបច្ច័យ ត្នកធមិមិនមានបច្ច័យភាគកែតង ត្នកធមិប្រកថដោយការយឺញ ត្នកធមិប្រកថដោយការប៉ះពាល់ ត្នកធមិ មានរូប ប្រកថដៃច្នៃ ។ មិនមាន៖ ។ ប្រាសចាកធមិប្បិដ្ឋាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិក្កក្កុវៈ កំមាន ។

សម្បទានវិញ្ញ័យសម្បទាន

[២៧៧] លោកុត្តរា ធម្មា សម្មយុត្តានិ ។ ធម្មិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៨] អាសវា ធម្មា អាសវា ចេវ សាសវា ច ធម្មា អាសវា ចេវ អាសវសម្មយុត្តា ច ធម្មា កតិហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាត្វយា សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាត្វយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធសហាយតនេហិ សោទ្ធសហិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាត្វយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៩] ឝាសវា ធម្មា អាសវិប្បយុត្តា ឝាសវា ធម្មា សម្មយុត្តានិ ។ ធម្មិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មិ ជាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨០] អាសវសម្មយុត្តា ធម្មា សម្មយុត្តានិ ។

សម្បទានវិញ្ញ័យសម្បទាន

[២៧៧] ត្ថកធមិវាលោកុត្តរា ប្រកបវដៃប្បទេ ។ មិនមាន េ ។ ប្រាសចាកធមិប្ប្នាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកពាក្យ ៦ ។

[២៧៨] ត្ថកធមិវាអាសវៈ ត្ថកធមិវាអាសវៈពាំងប្រព្រឹត្តទៅ ដំបូងនឹងអាសវៈ ត្ថកធមិវាអាសវៈពាំងប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកប ដោយខន្ធតែ អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ និងធមិព្ពកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធមិប្ប្នាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ និងធមិព្ពកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៩] ត្ថកធមិមិនមានអាសវៈ ត្ថកធមិប្រាសចាកអាសវៈពាំង មិនមានអាសវៈ ប្រកបវដៃប្បទេ ។ មិនមានេ ។ ប្រាសចាកធមិ ប្ប្នាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកពាក្យ ៦ ។

[២៨០] ត្ថកធមិប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកបវដៃប្បទេ ។

នត្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយនេហិ សោឡិសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៨១] អាសវសម្បយុត្តា ថេវ ជា ច អាសវ
 ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយននេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្ប-
 យុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយនេហិ សោ-
 ឡិសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយននេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨២] សញ្ញាជតា ធម្មា តត្តា ធម្មា ទំយា
 ធម្មា យោតា ធម្មា ជីវណ្ណា ធម្មា បរមាសា
 ធម្មា បរមាសា ថេវ បរមជ្ជា ច ធម្មា តិហិ ខន្ធន
 ឯកេនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។

មិនមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយត-
 នៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
 ធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨១] តួកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនអាសវៈ ប្រ-
 កបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៨២] តួកធម៌ជាសញ្ញាជនៈ តួកធម៌ជាតនៈ តួកធម៌ជា
 ឡយៈ តួកធម៌ជាយោតៈ តួកធម៌ជាជីវណ្ណៈ តួកធម៌ជាបរមាសៈ តួក
 ធម៌ជាបរមាសៈ ទាំងបរមាសៈស្តេចសន្តិសុខហើយ ប្រកបដោយខន្ធន
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។

សម្បយោគវិញ្ញយោគបទ

ឯកោ ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ សោឡសហិ
ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកោយតនេ ឯកោយ
ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៧] ឧបកមដ្ឋា ធម្មា បកមាសវិប្បយុត្តា
ឧបកមដ្ឋា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ ធនុំ ។ កតិហិ
វិប្បយុត្តា ។ ធន កេហិចិ ខន្ធន ធន កេហិចិ
អាយតនេហិ ធនិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៨] បកមាសសម្បយុត្តា ធម្មា ឯកោ ខន្ធន
ឯកោយតនេ ឯកោយ ជាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកោ ខន្ធន
ធនសហាយតនេហិ សោឡសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា
ឯកោយតនេ ឯកោយ ជាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៨៩] សារខ្ពណា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ ធនុំ ។
កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកោ ខន្ធន ធនសហាយ-
តនេហិ ធនិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកោយត-
នេ ឯកោយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិញ្ញយោគបទ

ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ខន ធនុំ កំមាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ខ ធនុំ ធនិធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[២៨៧] ត្ថកធម៌វេសបកមាសៈមិនស្លាបអវិជ្ជា ត្ថកធម៌វេស

ប្រាសចាកបកមាសៈទាំងបកមាសៈមិនស្លាបអវិជ្ជា ប្រកបវេសប្តោ ។
មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធនុំ ។

[២៨៨] ត្ថកធម៌ប្រកបដោយបកមាសៈ ប្រកបដោយខន្ធន

អាយតនៈ ខ ធនុំ ធនិធម៌ត្ថកខ្លះ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ខន ធនុំ កំមាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ខ ធនុំ ធនិធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[២៨៩] ត្ថកធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ប្រកបវេសប្តោ ។

មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយ-
តនៈ ខន ធនុំ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ខ ធនុំ ធនិ
ធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

(២៧៦) មហាវេទនា ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តា ធម្មា
 ចិត្តវិស័សដ្ឋា ធម្មា ឧបាទា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
 ធម្មា ។ កតតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ពត្តហិ ទទ្ធហិ
 ឯកោយតទេន សត្តហិ ពាត្តហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកោយតទេន ឯកោយ ពាត្តយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

(២៧៧) ចិត្តា ធម្មា តិហិ ទទ្ធហិ សម្មយុត្តា
 ឯកោយតទេន ឯកោយ ពាត្តយា កេហិចិ សម្មយុត្តា
 ។ កតតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកោយ ទទ្ធហិ ធម្មា
 ហាយតទេហិ ធម្មហិ ពាត្តហិ វិប្បយុត្តា ឯកោយ
 តទេន ឯកោយ ពាត្តយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៧៨) ចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសម្មយុត្តា
 ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋា ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្មដ្ឋាណា ធម្មា
 ចិត្តសិសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកុរោ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្មដ្ឋា
 ណាបរិវត្តិណា ធម្មា ឯកោយ ទទ្ធហិ ឯកោយ
 តទេន សត្តហិ ពាត្តហិ សម្មយុត្តា ។ កតតិហិ
 វិប្បយុត្តា ។ ឯកោយ ទទ្ធហិ ធម្មហាយតទេហិ

(២៧៦) ពួកធម៌មិនមានការប្រណី ពួកធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ពួក
 ធម៌ប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ជាទុក្ខា ប្រកបដោយរូប ។ មិនមានរូប ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧៧) ពួកធម៌ចិត្ត ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(២៧៨) ពួកធម៌គឺចេតសិកា ពួកធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌
 ប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡំ ទាំងតាំងឡើងដំបូងចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡំ
 ទាំងតាំងឡើង ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ប្រឡំ ទាំងតាំងទាំង
 ប្រើគ្រួសារតាមចិត្ត ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១

សម្បយោគវិញ្ញយោគបទ

និសហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា វិគេនាយតនេន វិកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៧] អនុចាទិដ្ឋា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។
កតីហំ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ
អាយតនេហំ ចក្ខុហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

[២៨៨] ខុចាណា ធម្មា កិលេសា ធម្មា
កិលេសា ថេវ សង្កិលេសិកា ច ធម្មា កិលេសា
ថេវ សង្កិលេដ្ឋា ច ធម្មា កិលេសា ថេវ កិលេ-
សសម្បយុត្តា ច ធម្មា តីហំ ខន្ធហំ វិគេនាយ-
តនេន វិកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា វិគេន
ខន្ធន វិកាយតនេន វិកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។ កតីហំ វិប្បយុត្តា ។ វិគេន ខន្ធន
និសហាយតនេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា
វិគេនាយតនេន វិកាយ ធាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[២៨៩] អសង្កិលេសិកា ធម្មា កិលេសវិប្ប-
យុត្តា ធម្មា អសង្កិលេសិកា ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។

សម្បយោគវិញ្ញយោគបទ

ធាតុខំ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនេៈ ១ ធាតុខំ និវិធមិព្វកុខ្លះ កំមាន ។

[២៨៧] ពួកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានកណ្តាល
ដើមមិនកាន់យក ប្រកបដោយទេ ។ មិនមានៈ ។ ប្រាសចាកធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធលាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយ-
តនេៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ។

[២៨៨] ពួកធម៌ជាវិញ្ញាណ ពួកធម៌ជាកិលេស ពួកធម៌ជា
កិលេសទាំងគួរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងសៅហ្មង
ហើយ ពួកធម៌ជាកិលេសទាំងប្រកបដោយកិលេស ប្រកបដោយខន្ធត
អាយតនេៈ ១ ធាតុ ១ កំមាន ប្រកបដោយខន្ធន ១ អាយតនេៈ ១
ធាតុ ១ និវិធមិព្វកុខ្លះ កំមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធន ១ អាយតនេៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនេៈ ១
ធាតុ ១ និវិធមិព្វកុខ្លះ កំមាន ។

[២៨៩] ពួកធម៌មិនគួរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ប្រាស
ចាកកិលេស ពួកធម៌មិនគួរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង ប្រកបដោយទេ ។

នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ខន្ទេហិ
ន កេហិចិ ភាយតនេហិ ធម៌ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧២] សន្តិលីដ្ឋា ធម្មា កិលេសសម្មយុត្តា
ធម្មា សម្មយុត្តាភិ ។ នត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា
ឯកេន ខន្ទេន ធនហាយតនេហិ សោឡសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៣] សន្តិលីដ្ឋា ចេវ ធា ច កិលេសា ធម្មា
កិលេសសម្មយុត្តា ចេវ ធា ច កិលេសា ធម្មា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ
កេន ខន្ទេន ធនហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុ
ហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៤] ធនស្សនេន បហានត្វា ធម្មា កាវិធាយ
បហានត្វា ធម្មា ធនស្សនេន បហានត្វាហត្ថុតា ធម្មា

មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ។

[២៧៥] ត្អូកធម៌ដែលសៅហ្មងៈហើយ ត្អូកធម៌ប្រកបដោយ
កិលេស ប្រកបដៃស្សទេ ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីខ្លាន ។
ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្អូកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៦] ត្អូកធម៌សៅហ្មងៈហើយ តែមិនមែនជាកិលេស ត្អូកធម៌
ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនជាកិលេស ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងត្អូកធម៌ខ្លះ ។ ប្រាសចាកធម៌ប្តីខ្លាន ។ ប្រាស
ចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្អូកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៧] ត្អូកធម៌ ដែលគួរលះ ដោយខស្សនៈ ត្អូកធម៌
ដែលគួរលះ ដោយភាវនា ត្អូកធម៌មានៈហត្ថុគួរលះ ដោយខស្សនៈ

ភាវនាយ បហាតត្វហេតុភា ធម្មា សម្មយុត្តាតិ ។
 ឧត្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន
 នសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុ វិប្បយុត្តា
 ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[២៧៤] សវិតត្តា ធម្មា សវិតារា ធម្មា ឯ-
 កេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធន នសហាយតនេហិ បណ្ណាសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២៧៦] អវិតត្តា ធម្មា អវិតារា ធម្មា សម្ម-
 យុត្តាតិ ។ ឧត្តិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯ
 កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
 ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[២៧៧] សប្បតិកា ធម្មា បីតិសហិតតា ធម្មា

ពួកធម៌មានហេតុគ្នាលេះ ដោយភាវនា ប្រកបវដៃប្តូរ ។ មិនមាន ។
 ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៥] ពួកធម៌ប្រកបដោយវិភក្តៈ ពួកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ
 ប្រកបដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏
 មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[២៧៦] ពួកធម៌មិនមានវិភក្តៈ ពួកធម៌មិនមានវិចារៈ ប្រកប
 ដៃប្តូរ ។ មិនមាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាស
 ចាកខន្ធនណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ គេ
 ប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[២៧៧] ពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ប្រកបដោយបីតិ

ឯកោ ខ្មែរ ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហ៍ វិប្បយុត្តា ។
ឯកោ ខ្មែរ ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ វិប្បយុត្តា ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៨] សុខសហគតា ធម្មា ឯកោ ខ្មែរ
សម្បយុត្តា ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហ៍ វិប្បយុត្តា ។ ឯ-
កោ ខ្មែរ ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ វិប្បយុត្តា ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ វិប្បយុត្តា ។

[២៩៩] ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា ឯកោ ខ្មែរ
សម្បយុត្តា ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ សម្បយុត្តា ។ កត្តិហ៍ វិប្បយុត្តា ។ ឯកោ
ខ្មែរ ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ វិប្បយុត្តា ឯកោ យុវជន ឯកោ យុវជន
កេហ៍ចំ វិប្បយុត្តា ។

[៣០០] ឯកោ យុវជន ធម្មា ឧបេក្ខា ធម្មា

ប្រកបដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្រៃកិច្ច ។ ប្រាស
ពាក្យធម៌ប្តីខ្លួន ។ ប្រាសពាក្យខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏
មាន ប្រាសពាក្យអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្រៃកិច្ច ក៏មាន ។

[២៩៨] ពួកធម៌ប្រឡំដោយសុខ ប្រកបដោយខ្លួន ១ ក៏មាន

ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្រៃកិច្ច ក៏មាន ។ ប្រាស
ពាក្យធម៌ប្តីខ្លួន ។ ប្រាសពាក្យខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏
មាន ប្រាសពាក្យអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្រៃកិច្ច ក៏មាន ។

[២៩៩] ពួកធម៌ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយខ្លួន ១ ក៏មាន

ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្រៃកិច្ច ក៏មាន ។ ប្រាស
ពាក្យធម៌ប្តីខ្លួន ។ ប្រាសពាក្យខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១១ ក៏
មាន ប្រាសពាក្យអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្រៃកិច្ច ក៏មាន ។

[៣០០] ពួកធម៌ មិនវែងកាលវិចារ ពួកធម៌ជាអបរិយាប្បនៈ

សម្បយោគវិប្បយោគសម្ប

អនុត្តរ ធម្មា សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតតិហិ
វិប្បយុត្តា ។ ន កេហិចិ ទទ្ទេហិ ន កេហិចិ
អាយតនេហិ ធម្មា ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៨] រូបាវចរ ធម្មា អរូបាវចរ ធម្មា
និយ្យានិកា ធម្មា និយតា ធម្មា សរណា ធម្មា
កតតិហិ ទទ្ទេហិ កតតិហាយតនេហិ កតតិហិ ធាតុ-
ហិ សម្បយុត្តាតិ ។ នត្ថិ ។ កតតិហិ វិប្បយុត្តា ។
ឯកេន ទទ្ទេន នសហាយតនេហិ សោឡុសហិ
ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុហា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សម្បយោគវិប្បយោគបទទិទ្ធសោ និដ្ឋិតោ ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទទិទ្ធសោ

[៣០៩] វេទនាទទ្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញាទទ្ទេន
យេ ធម្មា សន្តិកុទ្ទេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណ-
កុទ្ទេន យេ ធម្មា មនាយតនេន យេ ធម្មា

សម្បយោគវិប្បយោគសម្ប

ត្ថកធម៌មិនប្រកបដោយការរើខ្លួន ប្រកបដោយខ្លួន ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកនាគុ ៦ ។

[៣១១] ត្ថកធម៌វាច្រាវចរ ត្ថកធម៌វាអរូបាវចរ ត្ថកធម៌វា
និយ្យានិកៈ ត្ថកធម៌មានសភាពទៀង ត្ថកធម៌ប្រកបដោយសត្រូវ ប្រកប
ដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។
ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងត្ថកធម៌ខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សម្បយោគវិប្បយោគបទទិទ្ធសោ ។

សម្បយុត្តេន វិប្បយុត្តបទទិទ្ធសោ

[៣១២] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធ ត្ថកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយសន្តិកុខន្ធ ត្ថកធម៌
ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណកុខន្ធ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយមនាយតនៈ

សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហិ^(១) យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា កតិហំ ខន្ធហំ កតិហាយននេហំ កតិហំ
 ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ចត្វហំ ខន្ធហំ
 ឯកេនាយននេន សត្តហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯ-
 កេនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្ប-
 យុត្តា ។

[៣០៣] ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ យេ ។ មេនាធាតុយា យេ ធម្មា មេនាវិញ្ញាណធា-
 តុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេ-
 ហិចិ អាយននេហំ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣០៤] មន្រ្តិយេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហំ ខន្ធហំ ឯកេនាយននេន សត្តហំ ធាតុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

១ ន. ខន្ធហំ ។

ត្នកធមិណា ប្រាសចាកធមិចាំងនោះ ត្នកធមិចាំងនោះ ប្រាសចាក
 ខន្ធហំនាន អាយននេហំនាន ធាតុហំនាន ។ ធមិចាំងនោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ៤ អាយននេ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយននេ ១
 ធាតុ ១ ទ័ងធមិត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៥] ត្នកធមិណា ប្រកបដោយចក្កវិញ្ញាណធាតុ ។ យេ ។

ត្នកធមិណា ប្រកបដោយមេនាធាតុ ត្នកធមិណា ប្រកបដោយមេនា-
 វិញ្ញាណធាតុ ត្នកធមិណា ប្រាសចាកធមិចាំងនោះ ត្នកធមិចាំងនោះ
 មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយននេណាមួយ
 ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣០៦] ត្នកធមិណា ប្រកបដោយមន្រ្តិយេ ត្នកធមិណា
 ប្រាសចាកធមិចាំងនោះ ត្នកធមិចាំងនោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយ-
 ននេ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយននេ ១ ធាតុ ១ ទ័ងធមិ
 ត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៥] ឧបេត្តិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេធម្មា ន ភេហិចិ ឧទ្ទេហិ ន ភេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៦] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា សន្យាយកធប្បច្ចយា ដៈស្សន យេ ធម្មា ដស្សប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា ដស្សន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា ចិត្តន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ធម្មហិ ឧទ្ទេហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា ភេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៧] អធិហោត្វេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ន ភេហិចិ ឧទ្ទេហិ ន ភេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣០៨] ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយទេវត្តិទ្រ្ទិយ ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ ត្ថកធមិទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក ធាតុ ។

[៣០៩] ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណ ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយដស្សៈ ព្រោះសន្យាយកនេះជាបច្ច័យ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះដស្សៈជាបច្ច័យ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយដស្សៈ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយវេទនា ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយសញ្ញា ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយចេតនា ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយចិត្ត ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយមនសិការ ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ ត្ថកធមិទាំងនោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ភីមាទ ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទីនីត្ថកធមិទ្ធុ ភីមាទ ។

[៣១០] ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយកងទេវត្តិ ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ ត្ថកធមិទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក ធាតុ ។

[៣០៨] វេទុក្ខមស្សទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ចក្ខុហិ ឆាត្វហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣០៩] សវិត្តិសវិចារហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ ឆាត្វយា វិប្បយុត្តា ។

[៣១០] ចិត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចេតសិតេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសម្មយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋាទេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋាទេសហក្ខហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋាទាទុបវិត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា

[៣០៨] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយពួកធម៌ដែលប្រកបដោយ អក្កមស្សទវេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយ ទេវតា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌តាំងនោះ ពួកធម៌តាំងនោះ ទំនើមនប្រាកចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ ឡើយ តែប្រាសចាកឆាត្វ ។

[៣០៩] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌តាំងនោះ ពួកធម៌តាំង នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ ណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកឆាត្វ ។

[៣១០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប ដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ ចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប ដោយធម៌ដែលច្រឡំ តាំងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកប ដោយធម៌ដែលច្រឡំ តាំងតាំងឡើង តាំងតាំងដោយមួយទំនើចិត្ត ពួកធម៌ ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ តាំងតាំងឡើង តាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត

សម្បយុត្តា

សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ធម្មហំ ខុទ្ទហំ ឯកោយតទេន សត្តហំ
ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកោយតទេន ឯកោយ
ធាតុយា កេហំចំ វិប្បយុត្តា ។

[៣១១] សវិភក្តិហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
សវិភក្តិហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេ-
ហំចំ ខុទ្ទហំ ន កេហំចំ អាយតនេហំ ឯកោយ
ធាតុយា វិប្បយុត្តា ។

[៣១២] ខុបក្កាសហតតេហំ ធម្មេហំ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា កត្តហំ ខុទ្ទហំ កត្តហាយតនេហំ
កត្តហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ន
កេហំចំ ខុទ្ទហំ ន កេហំចំ អាយតនេហំ
បញ្ចហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តសម្បយុត្តាវគ្គិទេស

ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាសចាក
ខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយវិភក្តិៈ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ
មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៣១២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយ
ខុបក្កា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រាស
ចាកខន្ធផ្តំខ្លួន អាយតនៈផ្តំខ្លួន ធាតុផ្តំខ្លួន ។ ពួកធម៌ទាំងនោះ
មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ
ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៤ ។

ខន្ធ ចន្ទរា អាយតន្តរមេត្តិ
 តាត្ថសុ សត្ត ទ្វេបិច ឥន្ទ្រិយតោ (១)
 តៈយា បដិច្ច តថវិ ឥស្សបត្តា
 អនិម្មត្តា មនសិ តិកេសុ តីណិ
 សត្តន្តរា ទ្វេ ច មនោ យុត្តា
 វិគត្តាវិចារណាយ ឧបេក្ខាយ ចាតិ (២) ។

សម្មយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ ខិដ្ឋិតោ ។

វិប្បយុត្តេន សម្មយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[៣១៣] រូបក្ខន្ធន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា (១)
 តេ ធម្មា កតិហិ ទៈទ្វេហិ កតិហាយតនេហិ
 កតិហិ តាត្ថហិ សម្មយុត្តាតិ ។ នត្តិ ។

[៣១៤] វេទនាទន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញាទន្ធន
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធន យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខ-
 ន្ធន យេ ធម្មា ។ បេ ។ សវណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អវណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា (២)

១ ឧ. ឥន្ទ្រិយតោ ។ ២ ឧ. ឧបេក្ខាយ ចាតិ ។ ៣-៤ ឧ. ធីត្តន្តរេ តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តាវិ ទិស្សន្តិ ។

ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ឥន្ទ្រិយ ២ បដិច្ច-
 សមុប្បាទ ៣ ធម៌តាំងឡាយមានផស្សៈជាតម្រូវ ៥ កតិ-
 មោក្ខ មនសិការ ពួកធម៌ ៣ ក្នុងតិកៈតាំងឡាយ ពួក
 ធម៌ ៧ ខិនធម៌ ២ ក្នុងចន្ទ្រៈ ប្រកបដោយចិត្ត ប្រកប
 ដោយវិភក្តៈ វិចារៈ ខិនទៈបេត្តា ។

ចប់ សម្មយុត្តេន វិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

វិប្បយុត្តេន សម្មយុត្តបទនិទ្ទេស

[៣១៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបក្ខន្ធ ពួកធម៌តាំងនោះ
 ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។

[៣១៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកប
 ដោយសត្រូវ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនប្រកបដោយសត្រូវ

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

តេ ធម្មា កកតិហំ ខន្ធហិ កកតិហាយ តះធម៌
កកតិហំ ធាត្វហិ សម្បយុត្តានិ ។ ធន្តិ ។

វិជ្ជយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ ធន្តិកោ ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

(៣០៥) វេទនាខន្ធម យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធម
យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធម យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
កកតិហំ ខន្ធហិ កកតិហាយ តះធម៌ កកតិហំ ធាត្វហិ
សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា តិហិ ខន្ធហិ វិកេតា-
យតះធម៌ សត្តហិ ធាត្វហិ សម្បយុត្តា វិកេតា-
យតះធម៌ ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

(៣០៦) វិញ្ញាណក្ខន្ធម យេ ធម្មា មនាយ-
តនេធម យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
ធាតុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តិហិ ខន្ធហិ
សម្បយុត្តា វិកេតាយតះធម៌ ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

ពួកធម៌ទាំងនោះ ប្រកបដោយខន្ធម្មា អាយតនៈប្រាំខន្ធម ធាតុប្រាំខន្ធម ។
មិនមានទេ ។

ចប់ វិជ្ជយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សម្បយុត្តេស សម្បយុត្តបទនិទ្ទេស

(៣០៥) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនាខន្ធម ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញាខន្ធម ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសង្ខារក្ខន្ធម ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធម
ប្រាំខន្ធម អាយតនៈប្រាំខន្ធម ធាតុប្រាំខន្ធម ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ
ខន្ធម ៧ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ មិនធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣០៦) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណក្ខន្ធម ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយមនាយតនៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចក្កវិញ្ញាណធាតុ
។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនោធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ពួក
ធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធម ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ មិនធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣០៧] សម្មនិយមសច្ចេន យេ ធម្មា មគ្គស-
 ច្ចេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ ធម្មា ភីហិ ទុទ្ទេហិ វិភេ-
 នាយតនេន វិកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា វិកេន
 ទុទ្ទេន វិភេនាយតនេន វិកាយ ធាតុយា ភេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។

[៣០៨] មទ្ធិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ ធម្មា
 ភីហិ ទុទ្ទេហិ សម្មយុត្តា វិភេនាយតនេន វិកាយ
 ធាតុយា ភេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣០៩] សុខិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា សោមនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា នោ-
 មនស្សិទ្ធិយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ ធម្មា ភីហិ
 ទុទ្ទេហិ វិភេនាយតនេន វិកាយ ធាតុយា
 សម្មយុត្តា វិភេនាយតនេន វិកាយ ធាតុយា
 ភេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣១៧] ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយសមុទេយសច្ច ភ្នកធម៌ណា
 ប្រកបដោយមគ្គសច្ច ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌វាំងនោះ ភ្នកធម៌
 នោះ ប្រកបដោយខ្លួន ពាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកប
 ខ្លួន ១ ពាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៨] ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយមទ្ធិទ្ធិយ ភ្នកធម៌ណា
 ប្រកបដោយធម៌វាំងនោះ ភ្នកធម៌នោះ ប្រកបដោយខ្លួន ក៏មាន ប្រកប
 ដោយពាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣១៩] ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយសុខិទ្ធិយ ភ្នកធម៌ណា
 ប្រកបដោយទុក្ខិទ្ធិយ ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយសោមនស្សិទ្ធិយ
 ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយនោមនស្សិទ្ធិយ ភ្នកធម៌ណា ប្រកបដោយ
 ធម៌វាំងនោះ ភ្នកធម៌នោះ ប្រកបដោយខ្លួន ពាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 ក៏មាន ប្រកបដោយពាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២០] ឧបេត្តិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តន្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តន្តា តេ ធម្មា តីហិ ទទ្ធវេហិ ឯកេនាយតនេន ធម្មា ធាតុហិ សម្មយុត្តន្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិចិ សម្មយុត្តន្តា ។

[៣២១] សន្តិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា វិយិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា សតិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា មញ្ញិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អនញ្ញតត្តាស្សមិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អញ្ញាតាវិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តន្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តន្តា តេ ធម្មា តីហិ ទទ្ធវេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តន្តា ឯកេន ទទ្ធវេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិចិ សម្មយុត្តន្តា ។

[៣២២] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា

[៣២០] ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយឧបេត្តិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយធមិទាំងនោះ ត្ថកធមិនោះ ប្រកបដោយខន្ធភ ភាយភនៈ ១ ធាតុ ៦ ភីហន ប្រកបដោយភាយភនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិ ត្ថកខ្លះ ភីហន ។

[៣២១] ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយសន្តិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយវិយិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយសតិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយសមាធិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយមញ្ញិទ្ធានិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយអនញ្ញតត្តាស្សមិទ្ធានិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយអញ្ញិទ្ធានិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយអញ្ញាតាវិទ្ធានិទ្រ្ទិយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយអវិជ្ជាយ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយអវិជ្ជាបច្ចយេ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយសង្ខារ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយធមិទាំងនោះ ត្ថកធមិនោះ ប្រកបដោយខន្ធភ ភាយភនៈ ១ ធាតុ ១ ភីហន ប្រកបដោយខន្ធភ ភាយភនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធមិត្ថកខ្លះ ភីហន ។

[៣២២] ត្ថកធមិណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ

សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២៣) សន្សាយតប្បច្ចយា ជស្សនេ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
សន្តហិ ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២៤) ជស្សប្បច្ចយា វេននាយ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សន្តហិ
ធាតុហិ សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា តេហិចិ សម្បយុត្តា ។

(៣២៥) វេននាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ចយា ទុតាននេន យេ ធម្មា កម្មកវេន
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ ប្រកបដោយខ្លួន
ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៦) ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយផស្សៈ ព្រោះសទ្ធាយ-
តនៈ ជាបច្ច័យ ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខ្លួន អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខ្លួន ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៧) ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះផស្សៈជា
បច្ច័យ ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខ្លួន អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ និងធម៌ត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣២៨) ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយតណ្ហា ព្រោះវេទនាជា
បច្ច័យ ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយកម្មកត ត្នកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

សម្បយុត្តោ សម្បយុត្តប្ប

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនៈនន
ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនៈនន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

[៣២៦] ស្រោកេន យេ ធម្មា ទុក្ខេន យេ
ធម្មា ទោមនស្សេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនៈនន ឯកាយ ធាតុយា
សម្បយុត្តា ឯកេនាយតនៈនន ឯកាយ ធាតុយា
កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៧] ទុចាយសេន យេ ធម្មា សតិប្ប-
ដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មច្ចុដ្ឋានេន យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ម-
យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនៈនន
ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយតនៈនន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តោ សម្បយុត្តប្ប

ត្ថកធម៌នោ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ កំមាន
ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[៣២៦] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយសោក ត្ថកធម៌ណា

ប្រកបដោយខន្ធត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្ស ត្ថកធម៌ណា

ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ កំមាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ

កំមាន ។

[៣២៧] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយទុំយាសៈ ត្ថកធម៌ណា

ប្រកបដោយសតិប្បដ្ឋាន ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយសម្មច្ចុដ្ឋាន ត្ថក

ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោ ប្រកបដោយខន្ធ ៣

អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ កំមាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១

ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[៣២៥] ឥន្ទ្រិតានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
ទ្ធិហិ ខន្ទេហិ សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិតិ សម្មយុត្តា ។

[៣២៦] ណារេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ទ្ធិហិ
ខន្ទេហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្ម-
យុត្តា ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា តេហិតិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣០] មហ្មមញ្ញាយ យេ ធម្មា មញ្ញហិ
ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា មញ្ញហិ តលេហិ យេ ធម្មា
សត្តហិ ពោជ្ឈន្តេហិ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋន្តិ-
កេន មក្កេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តិហិ ខន្ទេហិ
ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សម្មយុត្តា
ឯកេន ខន្ទេន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
តេហិតិ សម្មយុត្តា ។

[៣២៤] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយឥន្ទ្រិតា ត្ថកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌តាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ២ ក៏មាន ប្រកប
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣២៥] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយណា ត្ថកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌តាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌
ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣០] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយមហ្មមញ្ញា ត្ថកធម៌ណា
ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយតលៈ ៥ ត្ថកធម៌
ណា ប្រកបដោយពោជ្ឈន្តិ ៧ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយមត្តមានុស្ត ៨
ដ៏ប្រសើរ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយត្ថកធម៌តាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ
ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣០] ដស្សនំ យេ ធម្មា ខេតតាយ យេ
 ធម្មា មនសិការាម យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ
 ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាត្វហិ សម្ម-
 យុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣២] វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ម-
 យុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន
 សត្តហិ ធាត្វហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន
 ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៣] ចិត្តេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា
 តីហិ ខន្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៤] អធិមោត្តេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា

[៣៣១] ត្ថកធម៌ណ ប្រកបដោយវេទនា ត្ថកធម៌ណ
 ប្រកបដោយចក្ខុ ត្ថកធម៌ណ ប្រកបដោយមនសិការ ត្ថកធម៌
 ណ ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធស អាយ-
 តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធស អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣២] ត្ថកធម៌ណ ប្រកបដោយវេទនា ត្ថកធម៌ណ
 ប្រកបដោយសញ្ញា ត្ថកធម៌ណ ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌
 នោះ ប្រកបដោយខន្ធស អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៣] ត្ថកធម៌ណ ប្រកបដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណ ប្រកប
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធស ក៏មាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៣៤] ត្ថកធម៌ណ ប្រកបដោយអធិមោត្តេ ត្ថកធម៌
 ណ ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយ

តីហិ ខន្ទេហិ ឯកោយននេន ម្លីហិ ជាក្ខហិ សម្មយុត្តា ឯកោ ខន្ទេន ឯកោយននេន ឯកោយ ជាក្ខយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៥] សុតាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា អនុក្កមស្តុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា កេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា កេ ធម្មា ឯកោ ខន្ទេន សម្មយុត្តា ឯកោយននេន ឯកោយ ជាក្ខយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៣៦] សវិតក្កសវិតារហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា អវិតក្កវិហារេត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា មីតិសហកៈតហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា កេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា កេ ធម្មា ឯកោ ខន្ទេន ឯកោយននេន ឯកោយ ជាក្ខយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

ខន្ទេ ពា អាយតនៈ ១ ធាតុ ២ កំមាន ប្រកបដោយខន្ទេ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ វិនិច្ឆ័យក្ខន្ធានៈ កំមាន ។

[៣៣៧] ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលប្រកបដោយ សុខវេទនា ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិតាំងនោះ ត្នកធមិៈនោះ ប្រកបដោយខន្ទេ ១ កំមាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ វិនិច្ឆ័យក្ខន្ធានៈ កំមាន ។

[៣៣៨] ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលប្រកបដោយ វិតក្កៈ តាំងប្រកបដោយវិហារៈ ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិដែល មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិហារៈ ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិដែល ច្រឡំដោយប័តិ ត្នកធមិណា ប្រកបដោយធមិតាំងនោះ ត្នកធមិៈនោះ ប្រកបដោយខន្ទេ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ វិនិច្ឆ័យក្ខន្ធានៈ ។

[៣៣៦] សុខសហគរោហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ឧបត្តាសហគរោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្បយុត្តា រោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 រោ ធម្មា ឋិតេន ទទ្ធលេន សម្បយុត្តា ឋិតេន
 យតនេន ឋិតាយ ធាតុយា រោហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៣៧] ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ សហេតុរោហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 ចេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្បយុត្តា រោហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា រោ
 ធម្មា ភីហិ ទទ្ធលេហិ ឋិតេនាយតនេន ឋិតាយ
 ធាតុយា សម្បយុត្តា ឋិតេន ទទ្ធលេន ឋិតេនាយត-
 នេន ឋិតាយ ធាតុយា រោហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៣៨] សហេតុរោហិ ចេវ ន ច ហេតុហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ន ច ហេ-
 តុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ន ហេតុហិ សហេតុរោហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា រោហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា រោ ធម្មា ឋិតេន ទទ្ធលេន ឋិតេ-
 នាយតនេន ឋិតាយ ធាតុយា រោហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣៣៩] តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលច្រឡំដោយសុខ
 តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលច្រឡំដោយទុក្ខ តួគធមិណា
 ប្រកបដោយធមិទាំងនោះ តួគធមិទោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
 ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធមិពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៤០] តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិជាហេតុ តួគធមិណា
 ប្រកបដោយធមិជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តួគធមិណា
 ប្រកបដោយធមិជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ តួគធមិណា ប្រកប
 ដោយធមិទាំងនោះ តួគធមិទោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធមិ
 ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៤១] តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងហេតុ នៃមិនមែនហេតុ តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិដែលប្រកប
 ដោយហេតុ នៃមិនមែនហេតុ តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិមិនមែន
 ហេតុ នៃប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តួគធមិណា ប្រកបដោយធមិ
 ទាំងនោះ តួគធមិទោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 និងធមិពួកខ្លះ ។

[៣៤០] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
 វេហិ ថេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អាសវេហិ ថេវ អាសវសម្មយុត្តហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ម-
 យុត្តា ភេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកា-
 យ ជាតុយា សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ជាតុយា ភេហិចិ សម្មយុត្តា ។

[៣៤១] អាសវសម្មយុត្តហិ ថេវ ធា ច
 អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា ភេហិចិ
 សម្មយុត្តា ។

[៣៤២] សន្តោនិទេហិ តន្តេហិ ឱយេហិ
 យោភេហិ នីវរណេហិ បរាណេសេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បរាណេសេហិ ថេវ បរាមន្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្មយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ម-
 យុត្តា ភេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន

[៣៤០] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាភាសាវៈ ត្ថកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាភាសាវៈ តាំងប្រព្រឹត្តៈទៅដោយនឹងភាសាវៈ ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាភាសាវៈ តាំងប្រកបដោយភាសាវៈ ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធភ
 កាយគនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធភ កាយគនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៤១] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយភា-
 សាវៈ តែមិនមែនភាសាវៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថក
 ធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធភ កាយគនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ។

[៣៤២] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាសៈញ្ញជនៈ ជាគន្លុះ
 ជាឱយៈ ជាយោគៈ ជានីវរណៈ ជាបរាណាសៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ជាបរាណាសៈ តាំងបរាណាសៈស្តាប់អង្គុល ត្ថកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធភ កាយគនៈ ១

ឯកាយ ធាតុយា សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន
ឯកេនាយននេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

[៣២៣] ចកមាសសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយននេន ឯកាយ
ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៤] ចិត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
ធម្មា ភីហិ ខន្ធន សម្បយុត្តា ឯកេនាយននេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៥] ចេតសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ចិត្តសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋ-
ហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្មដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

ធាតុ ខ កំមាខ ប្រកបដោយខន្ធ ខ អាយតនៈ ខ ធាតុ ខ វិញ
ធម៌ត្ថក្ខន្ធៈ កំមាខ ។

[៣២៦] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយ
បរមាសៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌តាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកប
ដោយខន្ធ ខ អាយតនៈ ខ ធាតុ ខ នឹងធម៌ត្ថក្ខន្ធៈ ។

[៣២៧] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌តិចិត្ត ត្ថកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌តាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ កំមាខ
ប្រកបដោយអាយតនៈ ខ ធាតុ ខ នឹងធម៌ត្ថក្ខន្ធៈ កំមាខ ។

[៣២៨] ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌តិចេតសិក ត្ថកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំ តាំងតាំង
ឡើងអំពីចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំ តាំងតាំងឡើង
តាំងកើតដំបូងនឹងចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំ តាំង
តាំងឡើង តាំងប្រព្រឹត្តទៅរកចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌តាំងនោះ

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកោ ឧទ្ធច ឯកោ យត-
នេន សត្តហិ ជាត្តហិ សម្បយុត្តា ។

(៣៤៦) ឧបាទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
កំលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំលេសេហិ ថេ
សន្តិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំលេសេហិ
ថេ សន្តិល័ដ្ឋេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំលេសេហិ
ថេ កំលេសសម្បយុត្តហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា តីហិ ឧទ្ធចហិ ឯកោ យតនេន ឯកាយ
ជាតុយា សម្បយុត្តា ឯកោ ឧទ្ធច ឯកោ យត-
នេន ឯកាយ ជាតុយា តេហិ ចិ សម្បយុត្តា ។

(៣៤៧) សន្តិល័ដ្ឋេហិ ថេ តោ ច កំលេសេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា កំលេសសម្បយុត្តហិ ថេ
តោ ច កំលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតក្កេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
សប្បតិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិសហកេតហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៧ ។

(៣៤៦) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដាវុបាទ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ដាតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដាតិលេស
ទាំងដាធម៌ក្នុងវេលាសេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដាតិលេស ទាំងដាធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដាតិលេស ទាំងប្រកបដោយតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៧ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ១
កំណែ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ១ ទាំងធម៌ពួកខ្លះ
កំណែ ។

(៣៤៧) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
តែមិនមែនតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
តិលេស តែមិនមែនតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
ដោយវិតក្កៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួក
ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
ដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តោ

សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្បយុត្តា ។

[៣២៨] សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ឧបេត្តាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
កតីហិ ខន្ធមហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
សម្បយុត្តា ។ តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន សម្ប-
យុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ
សម្បយុត្តា ។

សម្បយុត្តោ សម្បយុត្តោទនិរុសោ និរុសោ ។

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តបទនិរុសោ

[៣២៩] រូបត្ថុន្ធន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហិ
ខន្ធមហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ តេ ធម្មា ធម្មេហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយត-
នេន សត្តហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តោ

តួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ក៏មាន
តួកខ្លះ ។

[៣២៨] តួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ
តួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ដែលច្រឡំដោយទេវតា តួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ទាំងនោះ តួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធផ្គុំនាន អាយ-
តនៈប្គុំនាន ធាតុប្គុំនាន ។ តួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ១ ក៏មាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចម៌ សម្បយុត្តោ សម្បយុត្តោទនិរុសោ ។

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តបទនិរុសោ

[៣២៩] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកច្រកខន្ធ តួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ទាំងនោះ តួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធផ្គុំនាន អាយតនៈប្គុំនាន ធាតុ
ប្គុំនាន ។ តួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥០] វេទនាទទ្ទេន យេ ធម្មា សញ្ញាទទ្ទេន
 យេ ធម្មា សម្ពាវត្តុៈទ្ទេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខន្ធទ្ទេ-
 ន យេ ធម្មា មនាយតនៈនេន យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឯកេន ទទ្ទេន នសហាយតនៈនេហំ នសហំ
 ជាតូហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនៈនេន ឯកាយ
 ជាតុយា តេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥១] ចត្តាយតនៈនេន យេ ធម្មា ។ បេ ។
 វោដ្ឋញាយតនៈនេន យេ ធម្មា ចត្តុជាតុយា យេ
 ធម្មា ។ បេ ។ វោដ្ឋឲ្យជាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្តុហំ ទទ្ទេហំ ឯកេនាយតនៈនេន សត្តហំ ជាតូហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនៈនេន ឯកាយ ជាតុយា
 តេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥២] ចត្តុវិញ្ញាណជាតុយា យេ ធម្មា
 ។ បេ ។ មនោជាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
 ជាតុយា យេ ធម្មា សមុទយសទ្ទេន យេ ធម្មា

[៣៥០] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាទ្ទេន ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាទ្ទេន ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្ពាវត្តុៈទ្ទេន ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធទ្ទេន ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកមនាយតនៈ ត្ថកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកទ្ទេន ១ យ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១០ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខ័ន្ត
 ធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[៣៥១] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកចត្តុយតនៈ ។ បេ ។ ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកវោដ្ឋញាយតនៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកចត្តុធាតុ
 ។ បេ ។ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកវោដ្ឋឲ្យធាតុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកទ្ទេន ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
 កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខ័ន្តធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[៣៥២] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកចត្តុវិញ្ញាណធាតុ ។ បេ ។
 ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោធាតុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកមនោ-
 វិញ្ញាណធាតុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកសមុទយសទ្ទេន ត្ថកធម៌ណា

វិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា

មគ្គសង្ខារោ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
នសហាយតនេហិ សោឡសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា
ឯកោយតនេន ឯកោយ ជាតុយា កេហិចិ
វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៣] និរោធសង្ខារោ យេ ធម្មា ចក្កុទ្ធិ-
យេន យេ ធម្មា ។ បេ ។ កាយិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
ឥន្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
ចតូហិ ខន្ធន ឯកោយតនេន សត្តហិ ជាតូហិ
វិប្បយុត្តា ឯកោយតនេន ឯកោយ ជាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៥៤] មនិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន នសហាយតនេហិ នសហិ ជាតូហិ
វិប្បយុត្តា ឯកោយតនេន ឯកោយ ជាតុយា
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិប្បយុត្តោ វិប្បយុត្តោ

ប្រាសចាកមគ្គសង្ខារោ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌តាំងនោះ ពួកធម៌នោះ
ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៣] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកនិរោធសង្ខារោ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកចក្កុទ្ធិយេន ។ បេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកកាយិទ្ធិយេន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្តិទ្ធិយេន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបុរិសិទ្ធិយេន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌តាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និង
ធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមនិទ្ធិយេន ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌តាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ
ក៏មាន ។

[៣៤៥] សុខិត្តិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិត្តិ-
 យេន យេ ធម្មា សោមនស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា
 ភោមនស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៤៦] ទុះមត្តិត្តិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ឯកេនសហិ
 ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុ-
 យា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៤៧] សន្តិត្តិយេន យេ ធម្មា វិវិយិត្តិ-
 យេន យេ ធម្មា សតិត្តិយេន យេ ធម្មា សមា-
 ធិត្តិយេន យេ ធម្មា បញ្ញិត្តិយេន យេ ធម្មា
 អនញ្ញត្តិយេន យេ ធម្មា អញ្ញិត្តិយេន
 យេ ធម្មា អញ្ញាតវិត្តិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ
 យេ ធម្មា អវិជ្ជាបច្ចុយា សន្តិវេហិ យេ ធម្មា

[៣៤៥] ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខិត្តិយ ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកទុក្ខិត្តិយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកសោមនស្សិត្តិយ ត្នក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកភោមនស្សិត្តិយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធមិ
 តាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទិវធម៌ត្នកខ្លះ កំមាន ។

[៣៤៦] ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកទុះមត្តិត្តិយ ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធមិតាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធន អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១១ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទិវធម៌ត្នកខ្លះ
 កំមាន ។

[៣៤៧] ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខិត្តិយ ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិវិយិត្តិយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិត្តិយ ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសមាធិត្តិយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ញិត្តិយ ត្នកធម៌
 ណា ប្រាសចាកអនញ្ញត្តិយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាក
 អញ្ញិត្តិយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញាតវិត្តិយ ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកអវិជ្ជាយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកសន្តិវេហិតាំងឡាយ ប្រាសចាក

វិញ្ញយុត្តោ វិញ្ញយុត្តោ

វិញ្ញយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិញ្ញយុត្តា
តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធសហាយតេហំ
សោឡុសហំ ធាតុហំ វិញ្ញយុត្តា ឯកេតាយតេនន
ឯកាយ ធាតុយា តេហំចិ វិញ្ញយុត្តា ។

[៣៥៥] សុត្តិវច្ឆយា វិញ្ញាលោន យេ ធម្មា
សន្យាយននច្ឆយា ផស្សន យេ ធម្មា ផស្សច្ឆយ
យា វេនាយ យេ ធម្មា វិញ្ញយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ
យេ ធម្មា វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន
ធសហាយតេហំ ធសហំ ធាតុហំ វិញ្ញយុត្តា ឯកេ
តាយតេនន ឯកាយ ធាតុយា តេហំចិ វិញ្ញយុត្តា ។

[៣៥៧] វេនាបច្ឆយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ឆយា ទុទានេនន យេ ធម្មា កម្មកវេន
យេ ធម្មា វិញ្ញយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធសហាយត
េហំ សោឡុសហំ ធាតុហំ វិញ្ញយុត្តា ឯកេតាយ
តេនន ឯកាយ ធាតុយា តេហំចិ វិញ្ញយុត្តា ។

វិញ្ញយុត្តោ វិញ្ញយុត្តោ

ជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាស
ចាកខន្ធទ កាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវិញ្ញាលៈព្រោះសុត្តិវជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកផស្សៈព្រោះសន្យាយននជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកវេនៈព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ កាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៥៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកតណ្ហាព្រោះវេនាជាបច្ច័យ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុទានព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា
ប្រាសចាកកម្មក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌
នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ កាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាស
ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

១៧៦

[៣៦០] រូបកវេទ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហិចិ ទទ្ធវហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ តីហិ បាត្រហិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦១] ឥសញ្ញាកវេទ យេ ធម្មា ឯកវេ- កាកវេទ យេ ធម្មា បរិទេវេទ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វ- ហិ ទទ្ធវហិ ឯកោយតនេទ សន្តហិ បាត្រហិ វិប្បយុត្តា ឯកោយតនេទ ឯកាយ បាត្រយា កេ- ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦២] អរូបកវេទ យេ ធម្មា ទេវសញ្ញាណ- សញ្ញាកវេទ យេ ធម្មា ចតុវេកាកវេទ យេ ធម្មា សោភ័កេទ យេ ធម្មា ទុក្ខេទ យេ ធម្មា ទោម- នស្សេទ យេ ធម្មា ទុកាយសេទ យេ ធម្មា សតិ- ប្បដ្ឋានេទ យេ ធម្មា សម្មប្បធានេទ យេ ធម្មា ឥទ្ធិចានេទ យេ ធម្មា លាវនេទ យេ ធម្មា មច្ឆ- មញ្ញាយ យេ ធម្មា ចត្វហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា

[៣៦០] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាករូបកត ពួកធម៌ណា ប្រាស ចាកធម៌ចាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខ្លួនណាមួយ មិន មែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកនាគុណ ។

[៣៦១] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥសញ្ញាកត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឯកវេកាកត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីខ្លឹមខ្លួន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ចាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ នាគុ ៧ កំហុន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ នាគុ ១ និង ធម៌ក្នុងខ្លួន កំហុន ។

[៣៦២] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអរូបកត ពួកធម៌ណា ប្រាស ចាកទេវសញ្ញាណសញ្ញាកត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចតុវេកាកត ពួក ធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីសាក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីទុក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទោមនស្ស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុកាយសៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិប្បដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្មប្បធាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥទ្ធិចាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកលាវន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមច្ឆមញ្ញ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្ទ្រិយ ៥

វិញ្ញយុត្តោ វិញ្ញយុត្តោ

បញ្ចហិ តសេហិ យេ ធម្មា សត្តហិ តោជ្ឈត្តេហិ
យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន អក្កេន យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសវាយតនេហិ សោឡសហិ
នាត្តហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជា-
តុយា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៣] ឋស្សេន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ
ធម្មា សញ្ញាយ យេ ធម្មា ទេតនាយ យេ ធម្មា
ចិត្តេន យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសវាយតនេហិ ទសហិ
នាត្តហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុ-
យា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៦៤] អនិមោត្តោន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ទសវាយតនេហិ បច្ឆុសហិ នាត្តហិ
វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា តេ-
ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិញ្ញយុត្តោ វិញ្ញយុត្តោ

ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកពលៈ ៥ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកតោជ្ឈត្តេ ៧
ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ចាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦
កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ចិន្តិធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[៣៦៣] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកឋស្សៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
ចាកវេទនា ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកសញ្ញា ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
ចាកទេតនា ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
ចាកមនសិការ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ចាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ
ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ កំមាន ប្រាសចាក
អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ចិន្តិធម៌ត្ថកខ្លះ កំមាន ។

[៣៦៤] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកអនិមោត្តោ ត្ថកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ចាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០
ជាតុ ១៥ កំមាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ចិន្តិធម៌ត្ថកខ្លះ
កំមាន ។

(៣៦៥) កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន
 ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោធូសហិ ជាតូហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេ-
 ហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(៣៦៦) សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ បដ្ឋសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(៣៦៧) អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទស-
 ហាយតនេហិ ឯកេនសហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ ជាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(៣៦៥) តួកធមិណា ប្រាសចាកតួកធមិជាតុសល តួកធមិ
 ណា ប្រាសចាកតួកធមិជាតុសល តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំង
 នោះ តួកធមិនោះ ប្រាសចាកខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៦ ក៏
 មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធមិពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦៦) តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា តួក
 ធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ តួកធមិនោះ ប្រាសចាកខន្ធន ១
 អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១
 និងធមិពួកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៦៧) តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលប្រកបដោយអទុក្ខ-
 មសុខវេទនា តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ តួកធមិនោះ
 ប្រាសចាកខន្ធន ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១១ ក៏មាន ប្រាសចាក
 អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និងធមិពួកខ្លះ ក៏មាន ។

វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ

(៣៦៨) វិចារកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ ធនហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិ ធិ វិប្បយុត្តា ។

(៣៦៩) វិចារកេធម្មេធម្មេហិ យេ ធម្មា សន្តិលីដ្ឋុ សន្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡិសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិ ធិ វិប្បយុត្តា ។

(៣៧០) នេវិចារកេវិចារកេធម្មេធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិទ្ធានាទិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ធកេហិ ធិ ខន្ធនេហិ ធកេហិ ធិ អាយតនេហិ បក្ខហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ។

វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ

(៣៦៧) ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាវិបាក ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទីនីធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏ មាន ។

(៣៦៨) ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់ទូរសេចក្តី ដៅហ្មង ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាស ចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទីនីធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

(៣៧០) ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាវិបាកទាំងមិន មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកប ដោយភិលេសមានគណ្ណាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ ដល់វេទនា ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយ ឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣៧០] អនុចានិទ្ធានុចានាវិយេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា អសន្តិលំដ្ឋាសន្តិលសំគេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា ភេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ
 ធម្មា ន គេហំចិ ទន្ធមំ ន គេហំចិ អាយតនេហំ
 ធមំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧១] សវិតក្កសវិតារេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា ភេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ
 ធម្មា ឯកេន ទន្ធមំ នសហាយតនេហំ បន្ទាសហំ
 ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
 ធាតុយា គេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧២] អវិតក្កវិតារមត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 មិតសហគភេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ភេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា ឯកេន
 ទន្ធមំ នសហាយតនេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 គេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៣] ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រាប្បបដន៍ដល់
 ទុច្ចារន ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសូវហ្មឺនហើយ ទាំងមិន
 គួរដល់នូវសេចក្តីសូវហ្មឺន ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ភូត
 ធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈ
 ណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៧៤] ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិភក្តៈ
 ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ភូតធម៌
 នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាស
 ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទាំងធម៌ភូតខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៥] ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិភក្តៈ
 មានគ្រឹមតែវិចារៈ ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត
 ភូតធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ភូតធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១
 ទាំងធម៌ភូតខ្លះ ក៏មាន ។

ការវាយ បហា ភក្ខុៈ ហេតុ កេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អាធមយតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបច-
 យតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សេរក្ខហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អសេរក្ខហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្ខ-
 តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯតេន ទទ្ធលោ
 ធសហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា
 ឯតេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិ ចិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៨] អប្បមាណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 មណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន តេហិ ចិ
 ទទ្ធលោ ន តេហិ ចិ អាធមយតេហិ ធម្មា ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៩] បរិក្ខារម្ពណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ឯតេន ទទ្ធលោ ធសហាយតនេហិ

ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានហេតុគ្នាសរសេរយោ ការវាយ ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងដល់ខ្លួនការសន្សំ ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលដល់ខ្លួនការបិទសន្សំ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបេស
 សេតុប្បក្កល ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាបេសសេតុប្បក្កល ត្ថកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលដល់ខ្លួនសកាតង់ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកទទ្ធលោ ១ ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ភ្នក់ខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៨] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រមាណមិនបាន ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដ៏ទុក្ខ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ
 ត្ថកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកទទ្ធលោមួយ មិនមែនប្រាសចាកភាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៦ ។

[៣៧៩] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានហេតុគ្នា
 ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកទទ្ធលោ ១

វិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា

ធម្មតិ ធាតុតិ វិប្បយុត្តា ឯកោយននេន ឯកោយ
ធាតុយោ កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨០] មហាក្កតាវដ្ឋុណេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា អប្បមាណាវដ្ឋុណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ហិរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយៈតេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្មត្តនិយៈតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
មក្កាវដ្ឋុណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កហេតុកេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កាធិមតីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា កេ
ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ធម្មហាយតានេហិ សោធិ្យសហិ
ធាតុតិ វិប្បយុត្តា ឯកោយននេន ឯកោយ ធាតុ-
យោ កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨១] អនុប្បន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា កេ
ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធនេហិ ន កេហិចិ ភាយត-
នេហិ មត្តហិ ធាតុតិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨២] វតីកាវដ្ឋុណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

វិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា

ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ កំមាន ប្រាសចាកភាយតនៈ ១ ធាតុ ១
និងធម៌ត្តកខ្លះ កំមាន ។

[៣៨០] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានការដ្ឋុណ៍ដល់
នូវសភាពនៃ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានការដ្ឋុណ៍ប្រមាណបិទ
នៃ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ថាភពៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ដែលមានសភាពខុសនឹងទៀង ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជា
ការដ្ឋុណ៍ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ត្ថកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានមគ្គជាធម៌បរិ ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធន ១ ភាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ កំមាន ប្រាសចាកភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្តកខ្លះ
កំមាន ។

[៣៨១] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង
ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិនមែនប្រាស
ចាកខន្ធនាមួយ មិនមែនប្រាសចាកភាយតនៈណាមួយឡើយ កែ
ប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣៨២] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានការដ្ឋុណ៍នាំអភិក

អនាគតារម្មណេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ឧទ្ធច ធសហាយតនេហិ ធសេធុសាហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា ឧទ្ធច ធសហាយតនេហិ ធសេធុសាហិ ធាតុហិ
 តេហិច វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៣] បច្ចុប្បន្នារម្មណេហិ នម្មេហិ យេ
 ធម្មា អដ្ឋក្ការម្មណេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា តតិ-
 ទ្ធារម្មណេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា អដ្ឋក្កតហិម្ហា-
 រម្មណេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ នម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ឧទ្ធច
 ធសហាយតនេហិ ធសេហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា
 ឧទ្ធច ធសហាយតនេហិ ធសេហិ ធាតុហិ តេហិច វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៤] សនិទស្សនសម្បដិយេហិ នម្មេហិ យេ
 ធម្មា អនិទស្សនសម្បដិយេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ នម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ចតុហិ ឧទ្ធចហិ វិប្បយុត្តា ឧទ្ធច ធសហាយតនេហិ
 ធសេហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា ឧទ្ធច ធសហាយតនេហិ ធសេហិ ធាតុ-
 ហិ តេហិច វិប្បយុត្តា ។

ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ត្អូកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ត្អូកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១៦ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្អូកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៨៧] ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន
 ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ត្អូកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលមានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ត្អូកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្អូកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៥] ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយការ
 ឃើញទាំងប្រកបដោយការបំភោស ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិន
 ប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការបំភោស ត្អូកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ទាំងនោះ ត្អូកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ត្អូកខ្លះ ក៏មាន ។

វិញ្ញាណុទ្ធ វិញ្ញាណុទ្ធ

[៣៨៥] ហេតុហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា សហេតុ-
 ភេហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ឆម្មេ-
 ហិ យេ ឆម្មា ហេតុហិ ថេវ សហេតុភេហិ ឆ ឆម្មេ-
 ហិ យេ ឆម្មា សហេតុភេហិ ថេវ ន ឆ ហេតុហិ
 ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា ហេតុហិ ថេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ
 ឆ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ថេវ ន
 ឆ ហេតុហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា ន ហេតុហិ សហេតុ-
 ភេហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ឆម្មេហិ
 យេ ឆម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ឆម្មា ឯភេន ឧទ្ធច ធម្ម-
 ហាយតនេហិ សោឡុសហិ ពាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯភេ-
 នាយតនេន ឯភាយ ពាតុយា ភេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៦] ឥច្ឆយេហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា
 អសត្តភេហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា សនិទស្សនេហិ
 ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា សម្បដិយេហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា
 រូបិហិ ឆម្មេហិ យេ ឆម្មា វិប្បយុត្តា ភេហិ ឆម្មេហិ
 យេ ឆម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ឆម្មា ចតុហិ ឧទ្ធចហិ
 ឯភេនាយតនេន សត្តហិ ពាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯភេ-
 នាយតនេន ឯភាយ ពាតុយា ភេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

វិញ្ញាណុទ្ធ វិញ្ញាណុទ្ធ

[៣៨៧] តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិជំហេតុ តួកធមិណា
 ប្រាសចាកធមិដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តួកធមិណា ប្រាស
 ចាកធមិប្រកបដោយហេតុ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិជំហេតុទាំង
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុនៃមិនមែនហេតុ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិជំ
 ហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិប្រកបដោយ
 ហេតុនៃមិនមែនជាហេតុ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិមិនមែនជាហេតុ
 នៃប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ
 តួកធមិនោះ ប្រាសចាកខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ កំហាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធមិភ្នកខ្លះ កំហាន ២

[៣៨៨] តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលមិនមានបច្ច័យ
 តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលមិនមានបច្ច័យទាក់ទង តួកធមិណា
 ប្រាសចាកធមិដែលប្រកបដោយការឃើញ តួកធមិណា ប្រាសចាក
 ធមិដែលប្រកបដោយការប៉ះពាល់ តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែល
 មានរូប តួកធមិណា ប្រាសចាកធមិទាំងនោះ តួកធមិនោះ ប្រាស
 ចាកខ្លួន ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ កំហាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធមិភ្នកខ្លះ កំហាន ២

[៣៨៧] សោតុត្តរេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ
 អាយតនេហំ ធម៌ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៨] អាសវេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 អាសវសម្បយុត្តហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អាសវេហំ
 ចេវ សាសវេហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា អាសវេហំ
 ចេវ អាសវសម្បយុត្តហំ ច ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 អាសវសម្បយុត្តហំ ចេវ នោ ច អាសវេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទសហាយ-
 តនេហំ សោឡសហំ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៩] អនាសវេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អា-
 សវិប្បយុត្តហំ អនាសវេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ន កេហិចិ ខន្ធហំ ន កេហិចិ អាយ-
 តនេហំ ធម៌ ធាតុហំ វិប្បយុត្តា ។

[៣៨៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធ
 ណាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាក
 ធាតុ ៦ ។

[៣៨៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ៩ អាយតនៈ ៩០ ធាតុ ១៦
 ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៨៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ពួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាក
 ខន្ធនាមួយ មិនមែនប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាស
 ចាកធាតុ ៦ ។

ចិត្តសិស្សដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិស្សស្គម-
 មុដ្ឋានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិស្សសមុដ្ឋានស-
 ហត្ថេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិស្សសមុដ្ឋានាណុប-
 វត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកោន ខន្ធន ផស-
 ហាយតនេហិ ផសហិ ធាត្វេហិ វិប្បយុត្តា ឯកោនា-
 យតនេន ឯកាយ ធាតុយា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៣] អនាវត្តនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិស្សដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុច្ចានាធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វេហិ ខន្ធមហិ ឯកោនាយតនេន សត្តេហិ ធាត្វេហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកោនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៤] អនុចានិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ន តេហិចិ ខន្ធមហិ ន តេហិចិ អាយត-
 នេហិ ចត្វេហិ ធាត្វេហិ វិប្បយុត្តា ។

ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រឡំទាំងគំនិតឡើងដំបូងចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលប្រឡំទាំងគំនិតឡើងទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រឡំទាំងគំនិតឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ
 ក៏មាន ។

[៣៧៥] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអារម្មណ៍
 ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលជា
 ទុច្ចាត ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ ប្រាស
 ចាកខន្ធ ២ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៦] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកថាដោយ
 កិលេសមានកណ្តាដើមមិនកាន់យកចិញ្ចឹម ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ត្ថកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
 ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ៥ ។

[៣៧៧] និស្សនេន បហានុទ្ទេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ភាវនាយ បហានុទ្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 និស្សនេន បហានុទ្ទេហេតុតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ភាវនាយ បហានុទ្ទេហេតុតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោធិ្យសហិ(១)
 តាត្ថេហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ តាត្ថ-
 យា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៨] សវិតត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ស-
 វិតាហេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ទ-
 សហាយតនេហិ បន្ទុសហិ តាត្ថេហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
 នាយតនេន ឯកាយ តាត្ថយា តេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៣៧៩] ភវិតត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ភវិ-
 តាហេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន តេហិចិ ខន្ធនេហិ ន
 តេហិចិ អាយតនេហិ ឯកាយ តាត្ថយា វិប្បយុត្តា ។

១ ឱ. បន្ទុសហិ ។

[៣៧៧] ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយទស្ស-
 នៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌មានហេតុគួរលះដោយទស្សនៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌មានហេតុគួរលះដោយភាវនា ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ
 ត្នកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៨] ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
 ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ត្នកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយ-
 តនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌
 ត្នកខ្លះ ក៏មាន ។

[៣៧៩] ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ត្នក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានវិចារៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌ទាំងនោះ ត្នកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែន
 ប្រាសចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកធាតុ ១ ។

[៤០៣] ន កោណាវចរេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
 អបរិយាចន្ទេហិ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អនុត្តរេហំ
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ន កេហំចិ ខន្ទេហំ ន
 កេហំចិ អាយតនេហំ ចហំ ជាតូហំ វិប្បយុត្តា ។

[៤០៤] រូតាវចរេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អរូតាវច-
 រេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ជិយ្យានិកេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា ជិយតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា សរ-
 ណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេហំ ធម្មេហំ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា កតិហំ ខន្ទេហំ
 កតិហាយតនេហំ កតិហំ ជាតូហំ វិប្បយុត្តា ។
 តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ទេន ធសហាយតនេហំ សោឡ-
 សហំ ជាតូហំ វិប្បយុត្តា ឯកេហាយតនេន ឯកាយ
 ជាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

វិញ្ញយុត្តន វិញ្ញយុត្តបទនិទ្ទេសោ និទ្ទេសោ ។

[៤០៧] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌បិមិនមែនជាតាហវចរ
 តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនអាចកើតឡើង តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំង
 នោះ តួកធម៌នោះ មិនមែនប្រាសចាកខន្ធណាមួយ មិនមែនប្រាស
 ចាកអាយតនៈណាមួយឡើយ តែប្រាសចាកទាំង ៦ ។

[៤០៨] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាត្រូវចរ តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាអត្រូវចរ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងចេញ
 ចាកវដ្តៈ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាពទៀង តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាសត្រូវ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទាំងនោះ តួក
 ធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធឫត្តាន អាយតនៈឫត្តាន ធាតុឫត្តាន ។
 តួកធម៌នោះ ប្រាសចាកខន្ធុ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ក៏មាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ និងធម៌តួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ វិញ្ញយុត្តន វិញ្ញយុត្តបទនិទ្ទេស ។

សង្កហំពោធិ សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

(៤០៤) សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា ចត្តសាច្ចេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហំតា ភាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហំតា ធាតុសង្កហោន សង្កហំតា តេ ធម្មា
 កតិហំ ខន្ធហំ កតិហាយតនេហំ កតិហំ ធាតុហំ
 សម្មយុត្តា ។ តេ ធម្មា តិហំ ខន្ធហំ
 វិកាយយតនេន សត្តហំ ធាតុហំ សម្មយុត្តា
 វិកេន ខន្ធន វិកាយយតនេន វិកាយ ធាតុយោ
 កេហិមិ សម្មយុត្តា ។ កតិហំ វិប្បយុត្តា ។
 វិកេន ខន្ធន ធរសហាយតនេហំ ធរសហំ ធាតុ-
 ហំ វិប្បយុត្តា វិកាយយតនេន វិកាយ ធាតុយោ
 កេហិមិ វិប្បយុត្តា ។

(៤០៥) វិប្បយុត្តិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហោន សង្កហំតា ភាយតនសង្ក-
 ហោន សង្កហំតា ធាតុសង្កហោន សង្កហំតា តេ ធម្មា
 កតិហំ ខន្ធហំ កតិហាយតនេហំ កតិហំ ធាតុហំ
 សម្មយុត្តាតិ ។ ធម្មិ ។ កតិហំ វិប្បយុត្តា ។
 ចត្តហំ ខន្ធហំ វិកាយយតនេន សត្តហំ ធាតុហំ

សង្កហំពោធិ សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

(៤០៥) តួកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយសមុទយសច្ច តួកធម៌
 ណា សម្រ្តិះវេដាយមត្តសច្ច វេដាយខន្ធសង្កហា: សម្រ្តិះវេដាយកា-
 យននសង្កហា: សម្រ្តិះវេដាយធាតុសង្កហា: តួកធម៌នោះ ប្រកប
 វេដាយខន្ធហំខាន ភាយនន: ធាតុធាតុន ។ តួកធម៌នោះ
 ប្រកបវេដាយខន្ធត ភាយនន: ១ ធាតុ ៧ កំមាន ប្រកបវេដាយ
 ខន្ធត ភាយនន: ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌តួកច្ចុ: កំមាន ។ ប្រាសចាក
 ធម៌ធាតុន ។ ប្រាសចាកខន្ធត ១ ភាយនន: ១០ ធាតុ ១ កំមាន
 ប្រាសចាកភាយនន: ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌តួកច្ចុ: កំមាន ។

(៤០៦) តួកធម៌ណា សម្រ្តិះវេដាយវត្តិទ្រិយ តួកធម៌ណា
 សម្រ្តិះវេដាយវត្តិទ្រិយ វេដាយខន្ធសង្កហា: សម្រ្តិះវេដាយកាយក-
 នសង្កហា: សម្រ្តិះវេដាយធាតុសង្កហា: តួកធម៌នោះ ប្រកបវេដាយខន្ធត
 ធាតុន ភាយនន: ធាតុធាតុន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាស
 ចាកធម៌ធាតុន ។ ប្រាសចាកខន្ធត ៤ ភាយនន: ១ ធាតុ ៧ កំមាន

វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជាតុយោ
កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២០៧] សុខិត្តិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិត្តិយេន
យេ ធម្មា សោមនស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា នោម-
នស្សិត្តិយេន យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហេន សង្កហិតា
អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា ជាតុសង្កហេន សង្ក-
ហិតា តេ ធម្មា តីហិ ទទ្ធវហិ ឯកេនាយតនេន សត្ត-
ហិ ជាតុហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជាតុយោ កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្ប-
យុត្តា ។ ឯកេន ទទ្ធន ធសហាយតនេហិ ធសហិ
ជាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ជា-
តុយោ កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២០៨] ឧបេក្ខិត្តិយេន យេ ធម្មា ទទ្ធស-
ង្កហេន សង្កហិតា អាយតនសង្កហេន សង្កហិតា
ជាតុសង្កហេន សង្កហិតា តេ ធម្មា តីហិ ទទ្ធវហិ
ឯកេនាយតនេន តីហិ ជាតុហិ សម្មយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ជាតុយោ កេហិចិ សម្មយុត្តា ។

ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ទិវិធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២០៧] តួកធមិណា សម្រ្តិះដោយសុខិត្តិយេ តួកធមិណា
សម្រ្តិះដោយទុក្ខិត្តិយេ តួកធមិណា សម្រ្តិះដោយសោមនស្សិត្តិយេ
តួកធមិណា សម្រ្តិះដោយនោមស្សិត្តិយេ ដោយទទ្ធសង្កហេន សម្រ្តិះ
ដោយអាយតនសង្កហេន សម្រ្តិះដោយជាតុសង្កហេន តួកធមិណោ
ប្រកបដោយទទ្ធត អាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ កំមាន ប្រកបដោយ
អាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ទិវិធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។ ប្រាសចាកធមិប្បដ្ឋាន ។
ប្រាសចាកទទ្ធត ១ អាយតនៈ ១០ ជាតុ ១០ កំមាន ប្រាសចាកអាយ-
តនៈ ១ ជាតុ ១ ទិវិធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។

[២០៨] តួកធមិណា សម្រ្តិះដោយឧបេក្ខិត្តិយេ ដោយទទ្ធស-
ង្កហេន សម្រ្តិះដោយអាយតនសង្កហេន សម្រ្តិះដោយជាតុសង្កហេន
តួកធមិណោ ប្រកបដោយទទ្ធត អាយតនៈ ១ ជាតុ ២ កំមាន
ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ ទិវិធមិក្ខុក្ខន្ធៈ កំមាន ។

កតិហំ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធមសហា-
យតេនហំ បន្តសហំ ជាតុហំ វិប្បយុត្តា ឯកេនា-
យតេនន ឯកាយ ជាតុយា កេហំចិ វិប្បយុត្តា ។

(៤០៧) សន្តិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា វិយេទ្រ្ទិយេន
យេ ធម្មា សតិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា សមាធិទ្រ្ទិយេន
យេ ធម្មា បញ្ញាទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អនត្តាតត្តសន្ត-
មិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អញ្ញាទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា
អញ្ញាភាវិទ្រ្ទិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ការេន យេ ធម្មា សទ្ធហយតន-
ប្បច្ចយា ជស្សេន យេ ធម្មា វេទនាបច្ចយា តត្តកាយ
យេ ធម្មា តត្តកាបច្ចយា ខុហានានេន យេ ធម្មា
កម្មកវេន យេ ធម្មា ខន្ធសន្តិហេន សន្តិហិតា
វាយតនសន្តិហេន សន្តិហិតា ជាតុសន្តិហេន សន្តិ-
ហិតា តេ ធម្មា តិហំ ខន្ធន ឯកេនាយតេនន
សន្តិហំ ជាតុហំ សម្បយុត្តា ឯកេន ខន្ធន ឯកេនា-
យតេនន ឯកាយ ជាតុយា កេហំចិ សម្បយុត្តា ។

ប្រាសចាកធម៌ប្តុន្តាន ។ ប្រាសចាកខន្ធន ១ វាយតនៈ ១០ ជាតុ ១៧
កំហាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និន្ទិធម៌ត្តកខ្លះ កំហាន ។

(៤០៧) ត្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយសន្តិទ្រ្ទិយ ស្ថកធម៌ណា
សង្រ្គិនវេដាយវិយេទ្រ្ទិយ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយសតិទ្រ្ទិយ ស្ថក
ធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយសមាធិទ្រ្ទិយ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយ
បញ្ញាទ្រ្ទិយ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយអនត្តាតត្តសន្តមិទ្រ្ទិយ ស្ថក
ធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយអញ្ញាទ្រ្ទិយ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយ
អញ្ញាភាវិទ្រ្ទិយ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយអវិជ្ជា ស្ថកធម៌ណា
សង្រ្គិនវេដាយសង្ការព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយ
ជស្សៈព្រោះសទ្ធហយតនៈជាបច្ច័យ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយតត្តកា
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយខុហានព្រោះតត្តកា
ជាបច្ច័យ ស្ថកធម៌ណា សង្រ្គិនវេដាយកម្មកវា វេដាយខន្ធសន្តិហាៈ
សង្រ្គិនវេដាយវាយតនសន្តិហាៈ សង្រ្គិនវេដាយជាតុសន្តិហាៈ ត្ថកធម៌
នោះ ប្រកបវេដាយខន្ធន វាយតនៈ ១ ជាតុ ៧ កំហាន ប្រកប
វេដាយខន្ធន ១ វាយតនៈ ១ ជាតុ ១ និន្ទិធម៌ត្តកខ្លះ កំហាន ។

កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន ធមសហាយ-
តនេហិ ធមសហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០០] បរិទេវេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កេហន
សង្កេហិតា អាយតនសង្កេហន សង្កេហិតា ធាតុសង្កេ-
ហន សង្កេហិតា តេ ធម្មា កតិហិ ខន្ធហិ កតិ-
ហាយតនេហិ កតិហិ ធាតូហិ សម្មយុត្តាទិ ។
នត្ថិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ធាតូហិ ខន្ធហិ
ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ វិប្បយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[៤០១] សោកេន យេ ធម្មា ឱក្ខន យេ
ធម្មា នោមនស្សន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កេហន
សង្កេហិតា អាយតនសង្កេហន សង្កេហិតា ធាតុសង្កេ-
ហន សង្កេហិតា តេ ធម្មា តិហិ ខន្ធហិ ឯកេ-
នាយតនេន សត្តហិ ធាតូហិ សម្មយុត្តា ឯកេ-
នាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្ម-
យុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធន

ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០
ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទីនីធម៌ក្នុងខ្លះ ក៏មាន ។

[៤១០] ពួកធម៌ណា សម្រ្តិះដោយសេចក្តីទ្រឹក្សស ដោយ
ខន្ធសង្កេហៈ សម្រ្តិះដោយអាយតនសង្កេហៈ សម្រ្តិះដោយធាតុ-
សង្កេហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ៤
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទីនី
ធម៌ក្នុងខ្លះ ក៏មាន ។

[៤១១] ពួកធម៌ណា សម្រ្តិះដោយសេចក្តីសោកស្តាយ
ពួកធម៌ណា សម្រ្តិះដោយសេចក្តីទុក្ខ ពួកធម៌ណា សម្រ្តិះដោយ
រោមនស្ស ដោយខន្ធសង្កេហៈ សម្រ្តិះដោយអាយតនសង្កេហៈ
សម្រ្តិះដោយធាតុសង្កេហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ទីនី
ធម៌ក្នុងខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១

បកមាសេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ទុច្ចានេហិ^(១)
 ធម្មេហំ យេ ធម្មា កិលេសេហំ ធម្មេហំ យេ
 ធម្មា កិលេសេហំ ចេវ សន្តិលសិកេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កិលេសេហំ ចេវ សន្តិលិដ្ឋេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា កិលេសេហំ ចេវ កិលេសសម្មយុត្តេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ទន្ធសន្តិហោន សន្តិហិតា អាយតនបន្តិហោន សន្តិហិតា ធាតុសន្តិហោន សន្តិហិតា តេ ធម្មា កតិហិ ខន្ធមហិ កតិហាយតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ។ តេ ធម្មា តិហិ ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ឯកេន ខន្ធមហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ខន្ធមហិ ធនហាយតនេនហិ ធនហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

សន្តិហិតេន សម្មយុត្តិវ្យយុត្តេវទិវេសោ ខន្ធមហិ ។

១ ឧ. ទុច្ចាននិយមី ។

ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាបកមាសៈ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាទុច្ចាន ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ទាំងគួរផលខ្លះសេវក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ទាំងសៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា សង្គ្រោះដោយធម៌ជាគិលេស ទាំងប្រកបដោយគិលេស ដោយខន្ធសន្តិហៈ សង្គ្រោះដោយអាយតនសន្តិហៈ សង្គ្រោះដោយធាតុសន្តិហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធមហិ អាយតនៈ ១ ធាតុប៉ុន្មាន ។ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធមហិ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រកបដោយខន្ធមហិ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធមហិ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ខឹងធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

ចប់ សន្តិហិតេន សម្មយុត្តិវ្យយុត្តេវទិវេសោ ។

សម្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទទិទ្ទេសោ

(៤០៣) វេទនាខន្ធន យេ ធម្មា សញ្ញា-
ខន្ធន យេ ធម្មា សង្កៈក្កន្ធន យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា កតិហិ ខន្ធហិ កតិហាយតនេ-
ហិ កតិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ តេ ធម្មា តិហិ
ខន្ធហិ ត្រិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ត្រិហិ ខន្ធហិ ទសកោ-
យតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(៤០៤) វិញ្ញាណក្កន្ធន យេ ធម្មា មនាយត-
នេន យេ ធម្មា ចក្កវិញ្ញាណធាតុយា យេ ធម្មា
។ បេ ។ មនោធាតុយា យេ ធម្មា មនោវិញ្ញាណ-
ធាតុយា យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា តិហិ
ខន្ធហិ ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ត្រិហិ ខន្ធហិ
ឯត្រាទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្ក-
ហិតា ។

សម្បយុត្តេស សង្កហិតាសង្កហិតបទទិទ្ទេស

(៤០៣) ត្នកធមិណា ប្រកថវោយវខន្ធន ត្នកធមិណា
ប្រកថវោយសញ្ញាខន្ធន ត្នកធមិណា ប្រកថវោយសង្កក្កន្ធន ត្នកធមិ
នោះ សង្ក្រិនវោយខន្ធបំនាន អាយតនៈបំនាន ធាតុបំនាន ។
ត្នកធមិនោះ សង្ក្រិនវោយខន្ធភ អាយតនៈ៤ ធាតុ ៧ ។ មិន
សង្ក្រិនវោយធមិបំនាន ។ មិនសង្ក្រិនវោយខន្ធធ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១០ ។

(៤០៤) ត្នកធមិណា ប្រកថវោយវិញ្ញាណក្កន្ធន ត្នកធមិណា
ប្រកថវោយមនាយតនៈ ត្នកធមិណា ប្រកថវោយចក្កវិញ្ញាណធាតុ
។ បេ ។ ត្នកធមិណា ប្រកថវោយមនោធាតុ ត្នកធមិណា ប្រកថ
វោយមនោវិញ្ញាណធាតុ ត្នកធមិនោះ សង្ក្រិនវោយខន្ធភ អាយ-
តនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រិនវោយធមិបំនាន ។ មិនសង្ក្រិន
វោយខន្ធធ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤១៥] សឡុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មគ្គុសច្ចេន
យេ ធម្មា សឡុយុត្តា តេ ធម្មា តត្ថហិ ខន្ធលិ
ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្តហិ សង្កហិតា ។ កត្ថ-
ហិ អសង្កហិតា ។ ឋិតេន ខន្ធន ធនហាយត-
នេហិ សោឡុសហិ ធាត្តហិ អសង្កហិតា ។

[៤១៦] មនិទ្រ្តិយេន យេ ធម្មា សឡុយុត្តា
តេ ធម្មា តត្ថហិ ខន្ធលិ ឋិតេនាយតនេន ឋិតាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កត្ថហិ អសង្កហិតា ។
ទ្ធិហិ ខន្ធលិ ឋិតេនាយតនេហិ សត្តុសហិ
ធាត្តហិ អសង្កហិតា ។

[៤១៧] សុខិទ្រ្តិយេន យេ ធម្មា ទុក្ខិទ្រ្តិយេន
យេ ធម្មា សោមនស្សទ្រ្តិយេន យេ ធម្មា ទោ-
មនស្សទ្រ្តិយេន យេ ធម្មា សឡុយុត្តា តេ ធម្មា
តត្ថហិ ខន្ធលិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ ធាត្តហិ
សង្កហិតា ។ កត្ថហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
ខន្ធលិ ធនហាយតនេហិ សោឡុសហិ ធាត្តហិ
អសង្កហិតា ។

[៤១៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសមុទយសច្ច ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយមគ្គុសច្ច ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ
៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤១៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយមនិទ្រ្តិយ ពួកធម៌នោះ
សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤១៧] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសុខិទ្រ្តិយ ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយទុក្ខិទ្រ្តិយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយសោមនស្សិទ្រ្តិយ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយទោមនស្សិទ្រ្តិយ ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះ
ដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២១៨] ទ្រព្យត្រ័យេន យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា តីហិ ទ្រេហិ ទ្ធិហាយតនេហិ សត្តហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ទ្ធិហិ
 ទ្រេហិ ធនសហាយតនេហិ ឯកានសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[២១៩] សន្តិទ្រ័យេន យេ ធម្មា វិយិទ្រ័យេន
 យេ ធម្មា សតិទ្រ័យេន យេ ធម្មា សមាធិទ្រ័យេន
 យេ ធម្មា បញ្ញាទ្រ័យេន យេ ធម្មា អនត្តតត្តស្សន្ត-
 មីតិទ្រ័យេន យេ ធម្មា អត្តាទ្រ័យេន យេ ធម្មា
 អត្តាតាវិទ្រ័យេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
 តេ ធម្មា ចតុហិ ទ្រេហិ ទ្ធិហាយតនេហិ ទ្ធិហិ
 ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ទ្រេន ធនសហាយតនេហិ សោឡិសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២០] សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណេន យេ ធម្មា

[២១៨] តួគធមិណា ប្រកបដោយទ្រព្យត្រ័យេ តួគធមិណា
 សង្ការដោយខន្ធត ភាយគនៈ ២ ពតុ ៧ ។ មិនសង្ការដោយ
 ធមិប្បន្នាន ។ មិនសង្ការដោយខន្ធល ភាយគនៈ ១០ ពតុ ១១ ។

[២១៩] តួគធមិណា ប្រកបដោយសន្តិទ្រ័យេ តួគធមិណា
 ប្រកបដោយវិយិទ្រ័យេ តួគធមិណា ប្រកបដោយសតិទ្រ័យេ តួគធមិ
 ណា ប្រកបដោយសមាធិទ្រ័យេ តួគធមិណា ប្រកបដោយបញ្ញាទ្រ័យេ
 តួគធមិណា ប្រកបដោយអនត្តតត្តស្សន្តមីតិទ្រ័យេ តួគធមិណា ប្រកប
 ដោយអត្តាទ្រ័យេ តួគធមិណា ប្រកបដោយអត្តាតាវិទ្រ័យេ តួគធមិ
 ណា ប្រកបដោយអវិជ្ជា តួគធមិណា ប្រកបដោយសង្ខារព្រោះអវិជ្ជា
 ជាបច្ច័យ តួគធមិណា សង្ការដោយខន្ធល ភាយគនៈ ២ ពតុ ២ ។
 មិនសង្ការដោយធមិប្បន្នាន ។ មិនសង្ការដោយខន្ធត ភាយគនៈ ១០
 ពតុ ១៦ ។

[២២០] តួគធមិណា ប្រកបដោយវិញ្ញាណព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ

សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ឯកានិសហាយត-
នេហិ សន្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២០] សឡាយតនប្បច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា
សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយត-
នេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ
ធនហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២២] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
សម្មយុត្តា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយត-
នេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ទ្វីហិ ខន្ធហិ ធនសហាយតនេហិ ធនហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២២៣] វេទនាបច្ចយា តណ្ហាយ យេ ធម្មា
តណ្ហាបច្ចយា ខុទានានេន យេ ធម្មា កម្មតវេទ
យេ ធម្មា សម្មយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ

ត្ថកធមិទានេ សម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ភាយតនេ ១ ធាតុ ១ ។ បិម
សម្រ្គិវរេវាយធមិប្បីនានេ ។ មិនសម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ភាយតនេ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[២២១] ត្ថកធមិណា ប្រកថវេវាយវេទនាព្រោះសឡាយតនេ
ជាបច្ច័យ ត្ថកធមិទានេ សម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ភាយតនេ ២ ធាតុ ៨ ។
មិនសម្រ្គិវរេវាយធមិប្បីនានេ ។ មិនសម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ភាយតនេ ១០
ធាតុ ១០ ។

[២២២] ត្ថកធមិណា ប្រកថវេវាយវេទនាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ត្ថកធមិទានេ សម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ភាយតនេ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
សម្រ្គិវរេវាយធមិប្បីនានេ ។ មិនសម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ភាយតនេ ១០
ធាតុ ១០ ។

[២២៣] ត្ថកធមិណា ប្រកថវេវាយតណ្ហាព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
ត្ថកធមិណា ប្រកថវេវាយវេទនាព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ត្ថកធមិ
ណា ប្រកថវេវាយកម្មតត ត្ថកធមិទានេ សម្រ្គិវរេវាយខន្ធស ២

ធ្វើហំ ខន្ធហំ ឯកានុសហាយតនេហំ សន្តរសហំ
ជាតូហំ អសង្កហំតា ។

[៤២៧] ឈានេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ
ធម្មា តីហំ ខន្ធហំ ធ្វើហាយតនេហំ ធ្វើហំ ជាតូហំ
សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។ ធ្វើហំ ខន្ធហំ
នុសហាយតនេហំ សោឡិសហំ ជាតូហំ អសង្កហំតា ។

[៤២៨] អប្បមញ្ញាយ យេ ធម្មា បញ្ចហំ
វុទ្ធិយេហំ យេ ធម្មា បញ្ចហំ តលេហំ យេ ធម្មា
សន្តហំ ពោជ្ឈង្កេហំ យេ ធម្មា អរិយេន អដ្ឋង្កេ
កេន មត្តេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ ធម្មា
ចតូហំ ខន្ធហំ ធ្វើហាយតនេហំ ធ្វើហំ ជាតូហំ
សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។ ឯកេន
ខន្ធន ធនុសហាយតនេហំ សោឡិសហំ ជាតូហំ
អសង្កហំតា ។

[៤២៩] ជសេដ្ឋន យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ
ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា សម្មយុត្តា ភេ
ធម្មា ចតូហំ ខន្ធហំ ធ្វើហាយតនេហំ អដ្ឋហំ
ជាតូហំ សង្កហំតា ។ កតីហំ អសង្កហំតា ។

ធម៌ប្តីខាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន កាយគនៈ ១១ ពាក្យ ១៧ ។

[៤២៧] តួគធម៌ណា ប្រកថាដោយពោធិន តួគធម៌នោះ

សង្រ្គោះដោយខ្លួន កាយគនៈ ៦ ពាក្យ ២ ។ មិនសង្រ្គោះ
ដោយធម៌ប្តីខាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន កាយគនៈ ១០
ពាក្យ ១៦ ។

[៤២៨] តួគធម៌ណា ប្រកថាដោយអប្បមញ្ញា តួគធម៌ណា

ប្រកថាដោយវុទ្ធិយេ ៥ តួគធម៌ណា ប្រកថាដោយតលៈ ៥ តួគធម៌
ណា ប្រកថាដោយពោជ្ឈង្កេ ៧ តួគធម៌ណា ប្រកថាដោយមត្តេនអដ្ឋ
៨ ជីប្រសើរ តួគធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខ្លួន កាយគនៈ ៦
ពាក្យ ២ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្តីខាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខ្លួន
កាយគនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ ។

[៤២៩] តួគធម៌ណា ប្រកថាដោយជសេដ្ឋន តួគធម៌ណា

ប្រកថាដោយចេតនា តួគធម៌ណា ប្រកថាដោយមនសិការៈ តួគធម៌នោះ
សង្រ្គោះដោយខ្លួន កាយគនៈ ៦ ពាក្យ ៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌

ឯកោ ខន្ធន ទសហាយតនេហិ ទសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣០] វេទនាយ យេ ធម្មា សញ្ញាយ យេ
ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ភីហិ ខន្ធលា ធ្វីហា-
យតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ
អសង្កហិតា ។ ធ្វីហិ ខន្ធលា ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣១] ចិត្តេ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
ធម្មា ភីហិ ខន្ធលា ឯកោយតនេន ឯកាយ
ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធ្វីហិ
ខន្ធលា ឯកោទសហាយតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[៤៣២] អធិហោត្តេ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា
តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធលា ធ្វីហាយតនេហិ ភីហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
ឯកោ ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទរសហិ
ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

ប្តីនាម ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៣០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយវេទនា ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយសញ្ញា ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធន អាយតនៈ ៤
ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប្តីនាម ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធន
អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៣១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធន អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌
ប្តីនាម ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធន អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយអធិហោតុ ពួកធម៌នោះ
សង្ក្រាន្តដោយខន្ធន អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយ
ធម៌ប្តីនាម ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

(២៣៣) សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិតក្កសវិតា-
 វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អវិតក្កវិចារមត្តេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា មីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សុខសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបេក្ខាស-
 ហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ
 ធម្មា ឃិកេន ខន្ធន ឃិកេនាយតនេន ឃិកាយ
 ធាតុយា សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។
 ចត្វហិ ខន្ធហិ ឃិកានិសយាយតនេហិ សត្តរសហិ
 ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(២៣៤) ហេតុហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុហិ
 វេវ សហេតុតេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេ-
 តុហិ វេវ ហេតុសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ធ្វីហាយ-
 តនេហិ ធ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ

(២៣៧) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលមិនមានវិតក្កៈ ហេតុត្រឹមត្រូវវិចារៈ
 ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយប័តិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែល
 ច្រឡំដោយទុក្ខ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធទ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយ
 ខន្ធទ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

(២៣៨) ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌នោះ
 សង្គ្រោះដោយខន្ធទ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌

សម្បយុត្តេស សង្កហិតសង្កហិតបទ

អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ
សោឡសហិ ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៥] សៈហតុកេហិ ចេវ ច ច ហេតូហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ ចេវ ច ច
ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ច ហេតូហិ សហេតុ-
កេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ
ជាតុយា សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
ធម្មេហិ ខន្ធន ឯកេនសហាយតនេហិ សត្តរសហិ
ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៦] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អាសវេហិ ចេវ អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ធម្មេហិ ខន្ធន
ទ្ធិនាយតនេហិ ទ្ធិហិ ជាតូហិ សង្កហិតា ។ ក-
តិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធនសហា-
យតនេហិ សោឡសហិ ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តរដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ ។

[៤៣៥] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌មិនមែន
ហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តរដោយ
ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ពាក្យ ១ ។ មិនសង្ក្រាន្តរដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្ក្រាន្តរដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ពាក្យ ១៧ ។

[៤៣៦] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពួកធម៌
ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពុំប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាអាសវៈ ពុំប្រកបដោយអាសវៈ ពួក
ធម៌នោះ សង្ក្រាន្តរដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ពាក្យ ៤ ។ មិន
សង្ក្រាន្តរដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្តរដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ពាក្យ ១៦ ។

អភិធម្មបដិ ធាតុបដិ

[៤៣៩] អាសវសម្បយុត្តហិ ថេវ ខេ ច
 អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ឯកេន ខន្ធន ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធន-
 ហិ ឯកេនសហាយតនេហិ សត្តាសហិ ធាតុហិ
 អសង្កហិតា ។

[៤៣៨] សញ្ញាជនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កន្ធូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា យោតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវិវណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរាមាសេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា មរាមាសេហិ ថេវ មរាមធម្មេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធូហិ
 ត្រីណាយតនេហិ ត្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធម្មហាយតនេហិ
 សោធុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៣៧] បរាមាសសម្បយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកេន ខន្ធន ឯ-
 កេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។

[៤៣៧] ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនអាសវៈ ត្អូកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៣៨] ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ត្អូកធម៌
 ណា ប្រកបដោយធម៌ជាគន្ធុៈ ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាទិយៈ
 ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាយោតៈ ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
 ជាជីវិវណៈ ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាបរាមាសៈ ត្អូកធម៌ណា
 ប្រកបដោយធម៌ជាមរាមាសៈ ទាំងបរាមាសៈស្តាប់អង្រែលហើយ ត្អូកធម៌
 នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៤ ។ មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៤៣៩] ត្អូកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបរា-
 មាសៈ ត្អូកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។

កតិហិ វស្ស័យតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
ហាយតនេហិ សន្តាសហិ ជាតុហិ វស្ស័យតា ។

[៤៤០] ចិន្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សម្ប-
យុត្តា តេ ធម្មា តិហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេ
ឯកាយ ជាតុហិ សង្កតា ។ កតិហិ វស្ស័-
យតា ។ ច្ឆិហិ ខន្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
សន្តាសហិ ជាតុហិ វស្ស័យតា ។

[៤៤១] ចេតសិកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
ចិត្តសម្បយុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋហិ
ធម្មហិ យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្បដ្ឋានេហិ ធម្មហិ
យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្បដ្ឋានសហក្ខហិ ធម្មហិ
យេ ធម្មា ចិត្តសិសដ្ឋសម្បដ្ឋានាទុបរិវត្តិហិ ធម្មហិ
យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ឯកាទ ខន្ធហិ
ឯកាទសហាយតនេហិ សន្តាសហិ ជាតុហិ សង្កតា ។ ក-
តិហិ វស្ស័យតា ។ ចតុហិ ខន្ធហិ ឯកាទស-
ហាយតនេហិ ឯកាទសហិ ជាតុហិ វស្ស័យតា ។

[៤៤២] ឧបាត្តានេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា

មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប្តីនាទ ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

[៤៤០] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចិត្ត ពួកធម៌នោះ
សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៣ អាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិនសម្រ្តិះដោយ
ធម៌ប្តីនាទ ។ មិនសម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១៧ ។

[៤៤១] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌គឺចេតសិក ពួកធម៌ណា
ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌
ដែលប្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំទាំងកាំង
ឡើងអំពីចិត្ត ធម៌ពួកណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំទាំងកាំងឡើង
ទាំងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រឡំទាំង
កាំងឡើងទាំងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ពួកធម៌នោះ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ១
អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប្តីនាទ ។ មិន
សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។

[៤៤២] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាឧបាតាន ពួកធម៌

កំលែសេហ៍ ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា កំលែសេហ៍ ថេវ
 សង្ក្រិនិវេសិតេហ៍ ច ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា កំលែសេហ៍
 ថេវ សង្ក្រិនិវេសិតេហ៍ ច ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា កំ-
 លែសេហ៍ ថេវ កំលែសេសម្បយុត្តេហ៍ ធម្មេហ៍
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហ៍ ខន្ធហ៍
 ភ្នំហាយនន្ទេហ៍ ភ្នំហ៍ ធាតុហ៍ សង្ក្រិតា ។ កតីហ៍
 អសង្ក្រិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធម្មហាយនន្ទេហ៍
 សេន្ទសហ៍ ធាតុហ៍ អសង្ក្រិតា ។

[២២៣] សង្ក្រិនិវេសិតេហ៍ ថេវ^(១) យេ ច កំ-
 លែសេហ៍ ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា កំលែសេសម្បយុត្តេ-
 ហ៍ ថេវ^(២) យេ ច កំលែសេហ៍ ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា
 សវតក្កេហ៍ ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា សវតារហ៍ ធម្មេហ៍
 យេ ធម្មា សម្បវិកេហ៍ ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា មីតិ-
 សហន្ទេហ៍ ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា សុខសហន្ទេហ៍
 ធម្មេហ៍ យេ ធម្មា ខុបេត្តាសហន្ទេហ៍ ធម្មេហ៍
 យេ ធម្មា សម្បយុត្តា តេ ធម្មា កតីហ៍ ខន្ធហ៍
 កតីហាយនន្ទេហ៍ កតីហ៍ ធាតុហ៍ សង្ក្រិតា ។

១ ឧ. សង្ក្រិនិវេសិតេ ថេវ ។ ២ ឧ. កំលែសេសម្បយុត្តេ ថេវ ។

ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស
 ជាងគ្នាផល់ខ្លួនលេចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស
 ជាងធម៌សៅហ្មងហើយ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ជាតិលេស
 ជាងប្រកបដោយតិលេស ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខ្លួន ២ អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះ
 ដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២២៣] ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ
 តែមិនមែនជាតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយ
 តិលេស តែមិនមែនតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកប
 ដោយវិត្តៈ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារៈ ពួក
 ធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលប្រកបដោយប័តិ ពួកធម៌ណា ប្រកប
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយប័តិ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំ
 ដោយសុខ ពួកធម៌ណា ប្រកបដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយទេវតា
 ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខ្លួនប៉ុន្មាន អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទំ

តេ ធម្មា ឯកេន ទទ្ធន ឯកេនាយតនេន
ឯកាយ ធាតុយា សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ធន្តហិ ទទ្ធហិ ឯកាទសហាយតនេហិ
សត្តរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

សម្មយុត្តន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទនិទ្ទេសោ

[២២២] រូបត្ថុះទ្ធន យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហេន
អសង្កហិតា ភាយតនេសង្កហេន អសង្កហិតា ធាតុ-
សង្កហេន អសង្កហិតា តេ ធម្មា កត្តហិ ទទ្ធហិ
កត្តហាយតនេហិ កត្តហិ ធាតុហិ សម្មយុត្តា ។
តេ ធម្មា ត្ថហិ ទទ្ធហិ សម្មយុត្តា ឯកេនាយត-
នេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ សម្មយុត្តា ។
កត្តហិ វិប្បយុត្តា ។ ឯកេន ទទ្ធន ទសហាយ-
តនេហិ ទសហិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកេនាយ-
តនេន ឯកាយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទំ

ត្ថកធម៌នោ សង្ការដោយខន្ធ ១ ភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ ។ មិន
សង្ការដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ការដោយខន្ធ ២ ភាយតនៈ ១១
ធាតុ ១៧ ។

ចប់ សម្មយុត្តន សង្កហិតាសង្កហិតបទនិទ្ទេស ។

អសង្កហិតេន សម្មយុត្តិប្បយុត្តបទនិទ្ទេស

[២២២] ត្ថកធម៌នោ មិនសង្ការដោយរូបក្ខន្ធ ដោយខន្ធ-
សង្កហៈ មិនសង្ការដោយភាយតនេសង្កហៈ មិនសង្ការដោយធាតុ-
សង្កហៈ ត្ថកធម៌នោ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន ភាយតនៈប៉ុន្មាន
ធាតុប៉ុន្មាន ។ ត្ថកធម៌នោ ប្រកបដោយខន្ធ ៣ ក៏មាន ប្រកប
ដោយភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាក
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធ ១ ភាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន
ប្រាសចាកភាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤៤៥) ធម្មាយតនេន យេ ធម្មា ធម្មជាតុយា
 យេ ធម្មា ឥន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា បុរិសិទ្ធិយេន
 យេ ធម្មា ជីវិតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិញ្ញាណប្បត្តយា
 ជាមរុបេន យេ ធម្មា វសញ្ញាករេន យេ ធម្មា
 ឯកករេការករេន យេ ធម្មា ជាតិយា យេ ធម្មា
 ជពយ យេ ធម្មា បរណេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន
 វសង្កហិតា អាយតនសង្កហេន វសង្កហិតា ធាតុ-
 សង្កហេន វសង្កហិតា តេ ធម្មា តីហិ ខន្ធហិ
 សឃ្មយុត្តា ឯកេហយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សឃ្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខន្ធនេន ធនសហយតនេហិ ធនសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេហយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(៤៤៦) អរូបករេន យេ ធម្មា វេរិសញ្ញាជា-
 សញ្ញាករេន យេ ធម្មា ចតុករេការករេន យេ ធម្មា
 ឥន្ទ្រិយេន យេ ធម្មា ខន្ធសង្កហេន វសង្កហិតា
 អាយតនសង្កហេន វសង្កហិតា ធាតុសង្កហេន

(៤៤៥) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម្មាយតនេៈ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម្មធាតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ឥន្ទ្រិយេ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយបុរិសិទ្ធិយេ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយជីវិតិទ្ធិយេ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយនាមរូប
 ប្រោវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយវសញ្ញាករ
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឯកករេការករេន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយជាតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយជព ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយបរណេៈ ដោយខន្ធសង្កហេៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតន-
 សង្កហេៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហេៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយ
 ខន្ធភ ក៏បាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ វិនិច្ឆ័យពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាកខន្ធទ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ វិនិច្ឆ័យពួកខ្លះ
 ក៏មាន ។

(៤៤៦) ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយអរូបករេន ពួកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយវេរិសញ្ញានាសញ្ញាករេន ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយចតុករេការករេន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយឥន្ទ្រិយេ
 ដោយខន្ធសង្កហេៈ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហេៈ មិនសង្រ្គោះ

អសង្កតិកា សម្មយុត្តាភិ

អសង្កតិកា តេ ធម្មា កតិហិ ខន្ធហិ កតិ-
 ហា យេនេនហិ កតិហិ ជាតូហិ សម្មយុត្តាភិ ។
 ធម្មិ ។ កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ធម្មហិ ខន្ធហិ
 ឯកោយតនេនេ សត្តហិ ជាតូហិ វិប្បយុត្តា
 ឯកោយតនេនេ ឯកោយ ជាតុយា កេហិពិ
 វិប្បយុត្តា ។

[៤៤៧] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ
 វេទនាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា វិចារកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិចារក-
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិច្ឆាទុចាទានិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋាសង្កិលេសិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋាសង្កិលេសិកេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សវិគត្តាសវិចារេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា អវិគត្តាវិចារេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អសង្កតិកា សម្មយុត្តាភិ

ដោយពាក្យសង្កតិកា ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធប៉ុន្មាន កាយនេះ
 ប៉ុន្មាន ធាតុប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។
 ប្រាសចាកខន្ធ ៤ កាយនេះ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកកាយ-
 នេះ ១ ធាតុ ១ មិនធម៌ពួកខ្លះ ក៏មាន ។

[៤៤៧] ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយកុសលធម៌ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្រួមដោយអកុសលធម៌ ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយ
 ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌
 ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌ដែល
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌ជា
 វិចារ ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌មានវិចារជាប្រគ្រឹ ពួកធម៌
 ណា មិនសង្រួមដោយធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជា
 ដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់វិបាក ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រួមដោយធម៌ដែលសវិហ្មន៍ហើយ ទាំងមិនដល់ទូរសេចក្តីសវិ-
 ហ្មន៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយធម៌ដែលមិនសវិហ្មន៍ហើយ ទាំង
 មិនដល់ទូរសេចក្តីសវិហ្មន៍ ពួកធម៌ណា មិនសង្រួមដោយពួកធម៌
 ដែលប្រកបដោយវិគត្តៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារ ពួកធម៌ណា មិន
 សង្រួមដោយធម៌ដែលមិនមានវិគត្តៈ មានគ្រឹមវិចារ ពួកធម៌ណា ។

បីតិសហគរតហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសមរករតហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ខុបេត្តាសហគរតហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា ធស្សនេន បហាតត្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កាវតាយ បហាតត្វេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ធស្សនេន
 បហាតត្វេហិតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កាវតាយ
 បហាតត្វេហិតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាច-
 យតាមីហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អបធមយតាមីហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា រសេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសេក្ខេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បហណេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា បរិត្តារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មហក្កតា-
 រម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អប្បហណារម្មណេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហ័ណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 បណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មិច្ឆត្តនិយតេហិ ធម្មេ-
 ហិ យេ ធម្មា សម្មត្តនិយតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ដែលច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
 ដែលច្រឡំដោយខុបេត្តា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគួរ
 លះដោយឧស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគួរលះ
 ដោយកាវនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានហេតុគួរលះដោយ
 ឧស្សនៈ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានហេតុគួរលះដោយ
 កាវនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលដល់ខ្ញុំភាសខ្ញុំ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលដល់ខ្ញុំភាសមិនខ្ញុំ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាប់សំសុក្កបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ជាប់សំសុក្កបុគ្គល ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
 ដែលដល់ខ្ញុំសភាពធំ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រមាណមិន
 បាន ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមានការច្នៃដល់ខ្ញុំសភាពធំ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមានការច្នៃដល់ខ្ញុំសភាពធំ ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមានការច្នៃប្រមាណមិនបាន ពួក
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ពាក់ព័ន្ធនា ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ទុក្ខ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានសភាពទុក្ខ
 និងខ្សឹម ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានសភាពក្រវិនិច្ឆ័យ

មន្ត្រាវត្ថុណាហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា មន្ត្រាវត្ថុណាហិ
 ធម្មតិ យេ ធម្មា មន្ត្រាវត្ថុណាហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា
 អតីតាវត្ថុណាហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា អនាគតាវត្ថុណាហិ
 ធម្មតិ យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នាវត្ថុណាហិ ធម្មតិ យេ
 ធម្មា អន្តរាវត្ថុណាហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា តហិទ្ធា-
 វត្ថុណាហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា អន្តរត្តហិទ្ធាវត្ថុ-
 ណាហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ធម្មតិ
 យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា
 សហេតុកេហិ ៖ ច ១ ៣ ហេតុហិ ធម្មតិ យេ
 ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តហិ ១៧ ២ ២ ហេតុហិ ធម្មតិ
 យេ ធម្មា ១ ហេតុហិ សហេតុកេហិ ធម្មតិ យេ
 ធម្មា ១ ទុស្តៈហេតុ អសន្តហិតា អាយតនសន្តហេតុ
 អសន្តហិតា ធាតុសន្តហេតុ អសន្តហិតា តេ ធម្មា
 កតីហិ ខន្ធហិ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ធាតុហិ
 សម្បយុត្តាតិ ។ ឧត្តិ ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ចតុរិ ខន្ធហិ វិភេទាយតនេ ១ សត្តហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា វិភេទាយតនេ ១ វិភេទយ ធាតុហិ
 កេហិច វិប្បយុត្តា ។

ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានមគ្គជាហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌មានមគ្គជាអធិបតី ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍
 ជាអតីត ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត
 ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌មានអារម្មណ៍ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយ
 ធម៌ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនហេតុ ពួកធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌មិនមែនហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយខន្ធ-
 សន្តិហៈ មិនសង្រ្គោះដោយកាយនន្ធសន្តិហៈ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុ-
 សន្តិហៈ ពួកធម៌នោះ ប្រកបដោយខន្ធហ្មន្ត អាយតនៈប៉ុន្មាន ធាតុ
 ប៉ុន្មាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌ប៉ុន្មាន ។ ប្រាសចាក
 ខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ នឹងធម៌ធម្មត្ថៈ ក៏មាន ។

[២២៦] អរិយៈ ធម្មតិ យេ ធម្មា ខុទ្ទសង្កត្ត-
 ហេន អសង្កតិកា អាយតនសង្កត្តហេន អសង្កតិកា
 ធាតុសង្កត្តហេន អសង្កតិកា តេ ធម្មា តីហិ ខុទ្ទហិ
 សធម្មយុត្តា ឯកោយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សធម្មយុត្តា ។ កតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខុទ្ទេន ឧសហាយតនេហិ ឧសហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកោយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

[២២៧] អរិយៈ ធម្មតិ យេ ធម្មា លោកុត្ត-
 ហេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា អនាសវេហិ ធម្មតិ យេ
 ធម្មា អាសវសធម្មយុត្តហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា អាសវ-
 សធម្មយុត្តហិ តេ យោ ច អាសវេហិ ធម្មតិ យេ
 ធម្មា អាសវវិប្បយុត្តហិ អនាសវេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា
 អសញ្ញាជិយេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា អតន្តជិយេហិ
 ធម្មតិ យេ ធម្មា អនាយជិយេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា
 អយោតជិយេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា អជិវណិយេហិ
 ធម្មតិ យេ ធម្មា អថវាចធម្មតិ ធម្មតិ យេ ធម្មា

[២២៨] តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិមានប្រ ដោយ
 ខុទ្ទសង្កត្តហិ មិនសង្ក្រាន្តេវដោយអាយតនសង្កត្តហិ មិនសង្ក្រាន្តេវដោយ
 ធាតុសង្កត្តហិ តួកធម្មិទានេ ប្រកបដោយខុទ្ទ ព កំមាន ប្រកប
 ដោយអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម្មិក្ខត្តខ្លះ កំមាន ។ ប្រាសចាក
 ធម្មិប្ប្រាណ ។ ប្រាសចាកខុទ្ទ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ កំមាន
 ប្រាសចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម្មិក្ខត្តខ្លះ កំមាន ។

[២២៩] តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិមិនមានប្រ តួក
 ធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិជាន់លោកុត្ត តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេ
 ដោយធម្មិមិនមានអាសវៈ តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិប្រកប
 ដោយអាសវៈ តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិប្រកបដោយអាសវៈ
 កែមិនមែនអាសវៈ តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិប្រាសចាកអាសវៈ
 តាំងមិនមានអាសវៈ តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិមិនជាប្រាយាជ័វ
 ដល់សញ្ញាជនៈ តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិដែលខ្លះមិនកប្បប្រព្រឹត្ត
 ដោយក្រដី តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិដែលឈរមិនកប្បប្រព្រឹត្ត
 កន្លង តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិដែលយាតៈមិនកប្បប្រព្រឹត្ត
 កន្លង តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិមិនជាប្រាយាជ័វដល់វិណេ
 តួកធម្មិណា មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម្មិដែលរកទាសៈ មិនស្លូបកន្ត្រីល

បរមសាសនាប្បវត្តន៍ ធម្មតិ យេ ធម្មា បរមសា-
 វិប្បយុត្តេហិ ធម្មតិ ធម្មតិ យេ ធម្មា សាវ្រ្ត-
 ណេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហោ ធម្មតិ-
 តា អាយតនសង្កហោ ធម្មតិ តា ធាតុសង្កហោ ធម្មតិ-
 តា តេ ធម្មា កតិហិ ទាទ្ធវហិ កតិហា-
 យតនេហិ កតិហិ ធាតុហិ សធម្មយុត្តាតិ ។ ធម្មតិ ។
 កតិហិ វិប្បយុត្តា ។ ធម្មតិ ទាទ្ធវហិ ឯកោយ-
 តនេ ធម្មតិ ធាតុហិ វិប្បយុត្តា ឯកោយត-
 នេ ឯកោយ ធាតុយា កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(២៥០) ធម្មតិ ធម្មតិ យេ ធម្មា លោ-
 ចិត្តេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា ចិត្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មតិ
 យេ ធម្មា ចិត្តសិស្សេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា ចិត្តសហគ្រមហិ
 ធម្មតិ យេ ធម្មា ចិត្តាទ្ធវហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា
 ពាហិវេហិ ធម្មតិ យេ ធម្មា ទុច្ចារណេហិ ធម្មតិ
 យេ ធម្មា ទទ្ធសង្កហោ ធម្មតិ តា អាយតន-
 សង្កហោ ធម្មតិ តា ធាតុសង្កហោ ធម្មតិ តា

ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយបរមសាសនា ត្ថកធម្ម-
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រាសចាកបរមសាសនា តាំងបរមសាសនា មិនស្តាប់
 អង្គការហើយ ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រព្រឹត្តក្រៅជាមួយ
 នឹងការច្នៃ ដោយទទ្ធសង្កហោ មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហោ
 មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហោ ត្ថកធម៌នោះ ប្រកបដោយទទ្ធវ្មនាន
 អាយតនវ្មនាន ធាតុវ្មនាន ។ មិនមានទេ ។ ប្រាសចាកធម៌
 វ្មនាន ។ ប្រាសចាកទទ្ធវ្ម អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ក៏មាន ប្រាស
 ចាកអាយតនៈ ១ ធាតុ ១ នឹងធម៌ត្ថកធម៌ ក៏មាន ។

(២៥០) ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនមានការច្នៃ

ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនចិត្ត ត្ថកធម្មតិ មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌
 ប្រឡំដោយចិត្ត ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលតាំងឡើងក្នុង
 ចិត្ត ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលកើតជាមួយនឹងចិត្ត ត្ថកធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រព្រឹត្តក្រៅតាមចិត្ត ត្ថកធម្មតិ មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ទាំងក្រៅ ត្ថកធម្មតិ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម កាន់យកហើយ ដោយទទ្ធសង្កហោ
 មិនសង្រ្គោះដោយអាយតនសង្កហោ មិនសង្រ្គោះដោយធាតុសង្កហោ

តេ ធម្មា កតតីហិ ខុទ្ទហិ កតតីហាយតនេហិ កតតីហិ
 ធាតុហិ សម្មយុត្តា ។ តេ ធម្មា តីហិ ខុទ្ទហិ
 សម្មយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ សម្មយុត្តា ។ កតតីហិ វិប្បយុត្តា ។
 ឯកេន ខុទ្ទេន ធម្មហាយតនេហិ ធម្មហិ ធាតុហិ
 វិប្បយុត្តា ឯកេនាយតនេន ឯកាយ ធាតុយា
 កេហិចិ វិប្បយុត្តា ។

(៤៩១) អនុបាណាធិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុបាណាធិសម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧបា-
 នានសម្មយុត្តេហិ ចេវ ធា ច ឧបាណានេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា ឧបាណាធិវិប្បយុត្តេហិ អនុបាណាធិយេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសង្កិលសិកេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេ-
 សសម្មយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋេហិ
 ចេវ ធា ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

ត្ថកធមិណោ ប្រកបដោយខន្ធឫប្បន្នាម អាយតនៈប្បន្នាន ធាតុប្បន្នាន ។
 ត្ថកធមិណោ ប្រកបដោយខន្ធត ក៏មាន ប្រកបដោយអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធមិភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។ ប្រាសចាកធមិប្បន្នាន ។ ប្រាស
 ចាកខន្ធច អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ក៏មាន ប្រាសចាកអាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ និងធមិភ្នកខ្លះ ក៏មាន ។

(៤៩១) ត្ថកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិដែលមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់វេទុបាទាន ត្ថកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិដែលប្រកប
 ដោយធមិមិនមែនវេទុបាទាន ត្ថកធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិដែល
 ប្រកបដោយវេទុបាទាន តែមិនមែនវេទុបាទាន ត្ថកធមិណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធមិប្រាសចាកវេទុបាទាន ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់វេទុបាទាន ត្ថក
 ធមិណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិមិនក្នុងដល់ខ្លះសេវក្តីសៅហ្មង ត្ថកធមិ
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយធមិដែលមិនសៅហ្មងហើយ ត្ថកធមិណា
 មិនសង្រ្គោះដោយធមិប្រកបដោយកិលេស ត្ថកធមិណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធមិដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនកិលេស ត្ថកធមិណា

តិរលសសធម្មយុត្តហិ រេវ ធម្មា តិរលសេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា តិរលសវិធម្មយុត្តហិ អសន្តិរលសិ-
 កេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា
 ធម្មហិ យេ ធម្មា ភាវនាយ ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា
 យេ ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា
 យេ ធម្មា ភាវនាយ ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា ធម្មា
 យេ ធម្មា សវិភិក្ខុហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សវិភា-
 រេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សច្ច្យកិកេហិ ធម្មហិ យេ
 ធម្មា ច័តិសហគកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សុខ-
 សហគកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ទុរេបក្ខាសហគកេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា ន កាមាវចរេហិ ធម្មហិ យេ
 ធម្មា រូទាវចរេធិ ធម្មហិ យេ ធម្មា អរូទាវចរេហិ
 ធម្មហិ យេ ធម្មា ឧបវិយាហរេធិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
 វិយ្យាធិកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិយ្យាធិកេហិ ធម្មហិ
 យេ ធម្មា អនុត្តរេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា សារណា-
 ហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា ខន្ធសន្តិហោន អសន្តិហិកា

មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកបដោយកិលេស តែមិនមែនកិលេស ត្រូវធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកាសចាកកិលេស ទាំងមិនគួរដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីសៅហ្មង ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលគួរលះដោយភាវនា
 ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
 ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយភាវនា
 ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយភិក្ខុ ត្រូវធម៌
 ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយវិចារ ត្រូវធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រកបដោយចិត្ត ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ដែលប្រឡង់ដោយចិត្ត ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែល
 ប្រឡង់ដោយសុខ ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលប្រឡង់ដោយ
 ទុរេបក្ខា ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មិនមែនកាមាវចរ ត្រូវ
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌វិចារ ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌វិចារ ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិន
 កប់បញ្ចាលក្នុងវដ្ត ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ជាគ្រឿងរចនា
 ចាកវដ្ត ត្រូវធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌មានសកាពរៀង ត្រូវ
 ធម៌ណា មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ដែលមិនអាចដ៏ខ្លួន ត្រូវធម៌ណា មិន
 សង្រ្គោះដោយធម៌ប្រកបដោយសង្រ្គោះ ដោយខន្ធសន្តិហា មិនសង្រ្គោះ

វិញ្ញ័យសង្គហសម្ព័ន្ធនិទ្ទេស

(២៥៧) វេទនាខន្ធលេ យេ ធម្មា សញ្ញាខន្ធលេ
 យេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធលេ យេ ធម្មា វិញ្ញាណក្ខន្ធ-
 ខ្លួន យេ ធម្មា វេទនាយតនេ យេ ធម្មា ប-
 ដិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា កតីហិ
 ខន្ធលេ កតីហាយតនេហិ កតីហិ ជាតូហិ សង្ក-
 ហិតា ។ ភេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធលេ វេទនា វេទនា វេ-
 កេន ខន្ធលេ វេកានសហាយតនេហិ វេកានសហិ
 ជាតូហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វ-
 ហិ ខន្ធលេ វេកេនាយតនេ យេ សត្តហិ ជាតូហិ
 អសង្កហិតា ។

(២៥៨) ចក្ខុយតនេ យេ ធម្មា ។ វេ ។
 វេដ្ឋញ្ញាយតនេ យេ ធម្មា ចក្ខុធាតុយា យេ ធម្មា
 ។ វេ ។ វេដ្ឋញ្ញធាតុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ
 ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធលេ វេទនាយតនេហិ អដ្ឋហិ ជាតូហិ
 សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ វេកេន ខន្ធលេ
 វេសហាយតនេហិ វេសហិ ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

វិញ្ញ័យសង្គហសម្ព័ន្ធនិទ្ទេស

(២៥៩) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសញ្ញាខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសង្ខារក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិញ្ញាណក្ខន្ធ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេទនាយតនេ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកមនិទ្ធិយេ ពួកធម៌នោះ សុវត្តិវេដ្ឋាយខន្ធច្រំខន្ធ
 អាយតនៈច្រំខន្ធ ធាតុច្រំខន្ធ ។ ពួកធម៌នោះ វៀរសេសព្រះឱក្ខន
 ដ៏អសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធលេ វេ សុវត្តិវេដ្ឋាយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១១ មិនសុវត្តិវេដ្ឋាយច្រំខន្ធ ។ មិនសុវត្តិវេដ្ឋាយខន្ធ ៤
 អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(២៦០) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្ខុយតនេ ។ វេ ។ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកវេដ្ឋញ្ញាយតនេ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេដ្ឋញ្ញធាតុ
 ។ វេ ។ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេដ្ឋញ្ញធាតុ ពួកធម៌នោះ សុវត្តិវេ
 ដ៏អាយតនៈ ៤ អាយតនៈ ៤ ធាតុ ៨ ។ មិនសុវត្តិវេដ្ឋាយច្រំខន្ធ ។
 មិនសុវត្តិវេដ្ឋាយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៥៥] ធម្មវិញ្ញាណនាគុយា យេ ធម្មា សោ-
 ភវិញ្ញាណនាគុយា យេ ធម្មា យាទិវិញ្ញាណនាគុយា
 យេ ធម្មា ជិវិវិញ្ញាណនាគុយា យេ ធម្មា កា-
 យវិញ្ញាណនាគុយា យេ ធម្មា មរណនាគុយា យេ
 ធម្មា មរណវិញ្ញាណនាគុយា យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ភេ ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតោ វេចន្តា បរាហិ ខន្ធហិ
 ទ្វាទសហយននេហិ សន្តុសហិ ជាន្តហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិច
 ខន្ធហិ ន កេហិច អាយននេហិ វិកាយ ជានុយា
 អសង្កហិតា ។

[៤៥៦] ធម្មសុទ្ធន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ភេ ធម្មា ធម្មហិ ខន្ធហិ ទ្វិហយននេហិ ទ្វិហិ
 ជាន្តហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ វិ-
 កេន ខន្ធន ទសហយននេហិ សោធម្មសហិ ជាន-
 ត្តហិ អសង្កហិតា ។

[៤៥៧] សមុទយសច្ចេន យេ ធម្មា មក្កសច្ចេន
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតោ

[៤៥៥] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកចក្កវិញ្ញាណនាគុ ត្ថកធម៌
 ណា ប្រាសចាកសោភវិញ្ញាណនាគុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកយាទ-
 វិញ្ញាណនាគុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកជិវិវិញ្ញាណនាគុ ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកកាយវិញ្ញាណនាគុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកមរណនាគុ ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកមរណវិញ្ញាណនាគុ ត្ថកធម៌នោះ វៀរវិសធិព្រះ
 ទិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រវិសធិព្វេន្យ សម្រ្កិះដោយខន្ធ៥ អាយ-
 កនៈ ១២ ពាក្យ ១៧ ។ មិនសម្រ្កិះដោយធម៌ច្ចុំខាន ។ មិនមែន
 មិនសម្រ្កិះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្កិះដោយអាយកនៈ
 ណាមួយឡើយ កែមិនសម្រ្កិះដោយពាក្យ ១ ទេ ។

[៤៥៦] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកកុក្កសច្ច ត្ថកធម៌នោះ
 សម្រ្កិះដោយខន្ធ៦ អាយកនៈ ២ ពាក្យ ២ ។ មិនសម្រ្កិះដោយ
 ធម៌ច្ចុំខាន ។ មិនសម្រ្កិះដោយខន្ធ ១ អាយកនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ ។

[៤៥៧] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកសមុទយសច្ច ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកមក្កសច្ច ត្ថកធម៌នោះ វៀរវិសធិព្រះទិព្វានជាអសង្កតៈ

វេចត្វា បត្តាហិ ខន្ធជា ត្វានុសហាយននេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ខន្ធជា ន កេហិចិ អាយននេហិ
 ន កេហិចិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៨] ខ័រោទសច្ចេន យេ ធម្មា ចក្កុទ្ធិ-
 យេន យេ ធម្មា សោតិទ្ធិយេន យេ ធម្មា យា-
 ជិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ដ្ឋិហិទ្ធិយេន យេ ធម្មា កា-
 យិទ្ធិយេន យេ ធម្មា ឥត្តិទ្ធិយេន យេ ធម្មា
 បុរិសិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វហិ ខន្ធជា ត្វិហាយននេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធជា
 ទសហាយននេហិ ទសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៩៩] មជិទ្ធិយេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អស្កុតំ ខន្ធជា វេចត្វា ឯកេន
 ខន្ធជា ឯកានុសហាយននេហិ ឯកានុសហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ
 ខន្ធជា ឯកេហាយននេន សង្កហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

ក្រាអំតិខន្ធជា បញ្ច សង្ក្រិនេវេយខន្ធជា អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសង្ក្រិនេវេយធម៌ប្តុន្តាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រិនេវេយខន្ធជាណាមួយ
 មិនមែនមិនសង្ក្រិនេវេយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រិនេវេយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៩៨] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកខិរោទសច្ចេ ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកចក្កុទ្ធិយេ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកសោតិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកយាជិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកដ្ឋិហិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកកាយិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកឥត្តិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកបុរិសិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌នោះ សង្ក្រិនេវេយខន្ធជា អាយ-
 តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រិនេវេយធម៌ប្តុន្តាន ។ មិនសង្ក្រិនៈ
 វេយខន្ធជា អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៩៩] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកមនិទ្ធិយេ ត្ថកធម៌នោះ
 ក្រាអំតិខន្ធជា បញ្ច សង្ក្រិនេវេយខន្ធជា អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសង្ក្រិនេវេយធម៌ប្តុន្តាន ។ មិន
 សង្ក្រិនេវេយខន្ធជា អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

[២២០] សុខ្ខីច្រៀមយន យេ ធម្មា នុត្តិច្រៀម
 យន យេ ធម្មា សោមនស្ស្រៀមយន យេ ធម្មា
 លោមនស្ស្រៀមយន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ទទ្ធហំ ប្កាណស-
 ហាយតនេហំ អដ្ឋាសហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។
 កតិហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ទទ្ធហំ
 ន កេហិចិ អាយតនេហំ ន កេហិចិ ធាតុហំ
 អសង្កហិតា ។

[២២១] ឧបេត្តិច្រៀមយន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេបេត្វា បញ្ចហំ ទទ្ធហំ
 ប្កាណសហាយតនេហំ កេសហំ ធាតុហំ សង្កហិតា ។
 កតិហំ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ទទ្ធហំ ន
 កេហិ អាយតនេហំ បញ្ចហំ ធាតុហំ អសង្កហិតា ។

[២២២] សុខ្ខីច្រៀមយន យេ ធម្មា វិយច្រៀមយន
 យេ ធម្មា សតិច្រៀមយន យេ ធម្មា សមាធិច្រៀមយន
 យេ ធម្មា បញ្ញាច្រៀមយន យេ ធម្មា អនិច្ចាតតាស្មុ-
 ទិច្រៀមយន យេ ធម្មា អញ្ញាច្រៀមយន យេ ធម្មា

[២២០] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខ្ខីច្រៀម តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកខុត្តិច្រៀម តួកធម៌ណា ប្រាសចាកសោមនស្ស្រៀម តួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកលោមនស្ស្រៀម តួកធម៌នោះ រៀបរយព្រះនិព្វាន
 ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះ
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្រ្គោះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២២១] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកវេបេត្តិច្រៀម តួកធម៌នោះ
 រៀបរយព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយឡើយ តែមិនសង្រ្គោះដោយធាតុ ៥ នេះ ។

[២២២] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកសុខ្ខីច្រៀម តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវិយច្រៀម តួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិច្រៀម តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកសមាធិច្រៀម តួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ញាច្រៀម តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកអនិច្ចាតតាស្មុទិច្រៀម តួកធម៌ណា ប្រាសចាកអញ្ញាច្រៀម

វិញ្ញយន្ត ចន្លោះប្រាំបួន

អញ្ញាតាវិទ្រ្តិយេន យេ ធម្មា អវិជ្ជាយ យេ ធម្មា
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ
 ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេបេត្តា មក្ខហិ ទទ្ធហិ
 ទ្វាទសហាយតនេហិ អង្ការសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ទទ្ធហិ ន កេ-
 ហិចិ អាយតនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(៤៦៣) សង្ខារប្បច្ចយោ វិញ្ញាលោន យេ ធម្មា
 សន្ធាយតនបច្ចយា វេស្សន យេ ធម្មា វេស្សប្ប-
 ច្ចយា វេទនាយ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា
 អសង្កតំ ទទ្ធតោ វេបេត្តា វិកេន ទទ្ធន វិកា-
 ទសហាយតនេហិ វិកាទសហិ ធាតុហិ សង្កហិ-
 តា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ធាតុហិ ទទ្ធហិ
 វិកេនាយតនេន សន្ធាហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

(៤៦៤) វេទនាបច្ចយា តន្ត្រាយ យេ ធម្មា
 តន្ត្រាបច្ចយា ទុតានេន យេ ធម្មា កត្តកវេទ
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតោ
 វេបេត្តា មក្ខហិ ទទ្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ

វិញ្ញយន្ត ចន្លោះប្រាំបួន

តួគមិណា ប្រាសចកសញ្ញាតាវិទ្រ្តិយេ តួគមិណា ប្រាសចក
 តវិជ្ជា តួគមិណា ប្រាសចកសង្ខារព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ តួគមិណា
 វៀវលង្កព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីទទ្ធនេត្រ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៥
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មិនមិនសម្រ្តិះដោយខន្ធណាមួយ មិនមិនមិនសម្រ្តិះដោយអាយតនៈ
 ណាមួយ មិនមិនមិនសម្រ្តិះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(៤៦៥) តួគមិណា ប្រាសចកវិញ្ញាណ ព្រោះសង្ខារជា
 បច្ច័យ តួគមិណា ប្រាសចកវេស្សៈ ព្រោះសន្ធាយតនៈជាបច្ច័យ
 តួគមិណា ប្រាសចកវេទនា ព្រោះវេស្សៈជាបច្ច័យ តួគមិណា
 វៀវលង្កព្រះនិព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅពីទទ្ធនេត្រ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ១ ធាតុ ៧ ។

(៤៦៦) តួគមិណា ប្រាសចកតន្ត្រា ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 តួគមិណា ប្រាសចកទុតានេ ព្រោះតន្ត្រាជាបច្ច័យ តួគមិ
 ណា ប្រាសចកកត្តក តួគមិណា វៀវលង្កព្រះនិព្វាន ជា
 អសង្កតៈ ក្រៅពីទទ្ធនេត្រ សម្រ្តិះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២

អដ្ឋាសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ទហិ ន កេហិចិ អាយ-
តនេហិ ន កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៦៥] ខុប្បត្តិកវេន យេ ធម្មា សញ្ញាកវេន

យេ ធម្មា បញ្ចកេការកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា ធម្មហិ ខន្ទហិ ត្វីហាយតនេហិ តិហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ទេន នសហាយតនេហិ បដ្ឋាសហិ ចា-
តុហិ អសង្កហិតា ។

[២៦៦] កាខកវេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ

ធម្មា ធម្មហិ ខន្ទហិ ត្វីហាយតនេហិ បញ្ចហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
ឯកេន ខន្ទេន នសហាយតនេហិ តេសហិ ធាតុហិ
អសង្កហិតា ។

[២៦៧] ភូមកវេន យេ ធម្មា អសញ្ញាកវេន

យេ ធម្មា ឯកកេការកវេន យេ ធម្មា បរិទ-
វេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ធម្មហិ ខន្ទហិ

ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រិនដោយធម៌ប្តីខ្មាន ។ មិនមែនមិនសង្ក្រិន
ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រិនដោយអាយតនៈណាមួយ មិន
មែនមិនសង្ក្រិនដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៦៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបុគ្គតត ពួកធម៌ណា

ប្រាសចាកសញ្ញតត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបញ្ចកេការកត ពួក
ធម៌នោះ សង្ក្រិនដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៣ ។ មិន
សង្ក្រិនដោយធម៌ប្តីខ្មាន ។ មិនសង្ក្រិនដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៥ ។

[២៦៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកភាវតត ពួកធម៌នោះ

សង្ក្រិនដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៥ ។ មិនសង្ក្រិនដោយធម៌
ប្តីខ្មាន ។ មិនសង្ក្រិនដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៣ ។

[២៦៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកបុគ្គតត ពួកធម៌ណា ប្រាស

ចាកអសញ្ញតត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឯកកេការកត ពួកធម៌
ណា ប្រាសចាកការឡឹកឡួល ពួកធម៌នោះ សង្ក្រិនដោយខន្ធ ២

វិញ្ញយុត្តោ សង្កតិកាសង្កតិកោ

ត្វិយាយននេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កកតិហិ
អសង្កហិតា ។ វិភេទ ខន្ទេន ទសយាយននេហិ
នសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៦៨] អរូបកវេទ យេ ធម្មា នេវ សញ្ញា-
នាសញ្ញាកវេទ យេ ធម្មា ចតុវិកាការវេទ យេ
ធម្មា សោតេន យេ ធម្មា ធុត្តេន យេ ធម្មា
ទោមនស្សេន យេ ធម្មា ទិចាយាសេន យេ ធម្មា
សតិវ្យដ្ឋានេន យេ ធម្មា សម្មប្បចារេនេន យេ ធម្មា
ឥទ្ធិចារេនេន យេ ធម្មា ណារេនេន យេ ធម្មា អប្ប-
មញ្ញាយ យេ ធម្មា ចត្តាហិ ឥន្ទ្រិយេហិ យេ ធម្មា
ចត្តាហិ តាលេហិ យេ ធម្មា សត្តាហិ តោន្ត្រ្យង្កហិ
យេ ធម្មា អវិយេន អដ្ឋង្កិកេន មរត្តេន យេ ធម្មា
វិញ្ញយុត្តោ វេទ ធម្មា អសង្កតិ ខន្ទេនា វេយត្វា
ចត្តាហិ ខន្ទេហិ ម្យាទសយាយននេហិ អដ្ឋាសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កកតិហិ អសង្កហិតា ។ ន
កេហិចិ ខន្ទេហិ ន វិភេហិចិ អាយននេហិ ន
កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិញ្ញយុត្តោ សង្កតិកាសង្កតិកោ

អាយននេ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្ក្រាន្តេ
ដោយខន្ទ ១ អាយននេ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៦៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអប្បេកត ពួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកនេវសញ្ញានាសញ្ញាកត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកចតុវិកាការេត ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទុក្ខ ពួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកទាមនស្ស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកទិចាយាសៈ
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសតិវ្យដ្ឋាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកសម្មប្ប-
នាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកឥន្ទ្រិយា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ណារ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកអប្បមញ្ញា ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ឥន្ទ្រិយ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកតាលេ ៥ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាក
តោន្ត្រ្យង្ក ៧ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកមគ្គមានេអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ពួកធម៌
នោះ វៀវលេវច្រានិវាទជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ទេចេញ សង្ក្រាន្តេដោយ
ខន្ទ ៥ អាយននេ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តេវដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។
មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តេដោយខន្ទណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តេដោយអាយ-
ននេណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តេដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៦៧] ដៈស្ម័ន យេ ធម្មា វេទនាយ យេ ធម្មា
 សញ្ញាយ យេ ធម្មា ចេតនាយ យេ ធម្មា ចិន្តន
 យេ ធម្មា មនសិការេន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ
 ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វៈបត្តា វិកេន ខន្ធន
 វិកានសហាយតនេហិ វិកានសហិ ធាតុហិ សង្ក-
 ហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ចត្វហិ ខន្ធហិ
 វិកេនាយតនេន សត្តហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៧០] អចិះមាត្រាន យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វៈបត្តា បក្ខហិ ខន្ធហិ
 ប្លានសហាយតនេហិ សត្តានសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន តេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិ-
 ចិ អាយតនេហិ វិកាយ ធាតុយា អសង្កហិតា ។

[២៧១] កុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខាយ វេទនាយ
 សម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វៈបត្តា បក្ខហិ
 ខន្ធហិ ប្លានសហាយតនេហិ អត្តានសហិ ធាតុហិ

[២៦៧] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកដស្សៈ តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកវេទនា តួកធម៌ណា ប្រាសចាកសញ្ញា តួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកចេតនា តួកធម៌ណា ប្រាសចាកចិន្ត តួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកការក្ខ័ត្តកុក្ខិចិត្ត តួកធម៌នោះ វៀវេលនិព្រះខិញ្ញានជាអសង្កតៈ
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១១ ធាតុ ១១ ។
 មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ៧ ។

[២៧០] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកអធិហេតុ តួកធម៌នោះ
 វៀវេលនិព្រះខិញ្ញាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយ
 ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប្តីខ្លាន ។
 មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយ-
 តនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្រ្គោះដោយធាតុ ១ ខេ ។

[២៧១] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកតួកធម៌ជាតុសល តួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកតួកធម៌ជាអតុសល តួកធម៌ណា ប្រាសចាកតួកធម៌
 ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា តួកធម៌នោះ វៀវេលនិព្រះខិញ្ញានជាអសង្កតៈ ក្រៅ
 អំពីខន្ធចេញ សង្រ្គោះដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។

វិញ្ញយុត្តោ សង្កតិកាសង្កតិកាវ

សង្កតិកា ។ កតិកា អសង្កតិកា ។ ន កេហិចិ
ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ
នាត្វហិ អសង្កតិកា ។

[៤៧២] អក្សរកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា វត្ថុហិ ខន្ធហិ ត្វិហាយតនេហិ
ត្វិហិ នាត្វហិ សង្កតិកា ។ កតិកា អសង្កតិកា ។
ឋិតេន ខន្ធន ធនហាយតនេហិ សោឡសហិ
នាត្វហិ អសង្កតិកា ។

[៤៧៣] អនុក្កុមស្សាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា វិចារកេហិ ធម្មហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតោ
មិចេត្តា បក្ខហិ ខន្ធហិ ត្វាធនហាយតនេហិ
តេសហិ នាត្វហិ សង្កតិកា ។ កតិកា អសង្ក-
តិកា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ
បក្ខហិ នាត្វហិ អសង្កតិកា ។

វិញ្ញយុត្តោ សង្កតិកាសង្កតិកាវ

មិនសង្កតិកាវាយធមិប្បិទ្ធាន ។ មិនមែនមិនសង្កតិកាវាយខន្ធនាម្បយ
មិនមែនមិនសង្កតិកាវាយអាយតនេណាម្បយ មិនមែនមិនសង្កតិកាវាយ
នាត្វណាម្បយឡើយ ។

[៤៧៤] ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិជាអក្សរក្រឹត ត្ថកធមិនា
សង្កតិកាវាយខន្ធ ៤ អាយតនេ ៤ នាត្វ ៤ ។ មិនសង្កតិកាវាយ
ធមិប្បិទ្ធាន ។ មិនសង្កតិកាវាយខន្ធទ អាយតនេ ១០ នាត្វ ១៦ ។

[៤៧៥] ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលប្រកបដោយអនុក្កុ-
មស្សវេទនា ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិជាវិបាក ត្ថកធមិនា វិវា
លៃដីប្រទេសនាជាអសង្កតិកា ក្រៅពីខន្ធចេញ សង្កតិកាវាយខន្ធ ៥
អាយតនេ ១៤ នាត្វ ១៧ ។ មិនសង្កតិកាវាយធមិប្បិទ្ធាន ។ មិន
មែនមិនសង្កតិកាវាយខន្ធនាម្បយ មិនមែនមិនសង្កតិកាវាយអាយ-
តនេណាម្បយឡើយ កែមិនសង្កតិកាវាយនាត្វ ៥ ១៦ ។

(២៧២) វិបាកធម្មនិទ្ទេសនិ យេ ធម្មា សង្កិលិដ្ឋ-
 សង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ភេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធកោ វេចត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ
 ធានសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
 កតិហិ អសង្កហិតា ។ ខ កេហិធិ ខន្ធហិ ខ
 កេហិធិ អាយតនេហិ ខ កេហិធិ ធាត្វហិ អសង្ក-
 ហិតា ។

(២៧៣) ខេវ វិបាកវិបាកធម្មនិទ្ទេសនិ យេ ធម្មា
 អនុចាទិទ្ធិចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនុចាទិទ្ធិ-
 ចាទានិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អសង្កិលិដ្ឋា-
 សង្កិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 ភេ ធម្មា ធាត្វហិ ខន្ធហិ ធិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ
 ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ឯកេន ខន្ធខ ធានសហាយតនេហិ ធានសហិ ធាត្វហិ
 អសង្កហិតា ។

(២៧៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌សៅហ្មងហើយ ទាំងគួរដល់ខ្យល់សចក្តីសៅ-
 ហ្មង ពួកធម៌នោះ រៀបរយព្រះនិព្វានជាសន្តិភ័យ ក្រៅអំពីខ្លួនច្បាញ
 សង្រ្គោះដោយខ្លួន អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្រ្គោះ
 ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយខ្លួនណាមួយ មិន
 មែនមិនសង្រ្គោះដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែនមិនសង្រ្គោះដោយ
 ធាតុណាមួយឡើយ ។

(២៧៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនវិបាក ទាំងមិន
 មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់
 វុទ្ធាន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់វុទ្ធាន
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ទាំងមិនគួរដល់
 ខ្យល់សចក្តីសៅហ្មង ពួកធម៌នោះ សង្រ្គោះដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ៨ ។ មិនសង្រ្គោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្រ្គោះដោយ
 ខ្លួន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៧៧] អវិភង្គវិចារបត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បីតិសហគរតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខសហគរតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធលោ បេបត្តា បព្ពហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសេហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៨] អវិភង្គវិចារេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា បព្ពហិ ខន្ធហិ ទ្វីហាយតនេហិ តីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ បន្ទាសេហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៩] ទុបត្តាសហគរតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធលោ បេបត្តា បព្ពហិ ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ តេសេហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតីហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ បព្ពហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានវិភង្គុៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយបីតិ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយសុខ ពួកធម៌នោះ រៀបរយព្រះនិក្ខាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធរេញ សង្ក្រានដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៧៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានវិភង្គុៈតំពីមិនមានវិចារៈ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រានដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ៦ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៤៧៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ច្រឡំដោយទុបត្តា ពួកធម៌នោះ រៀបរយព្រះនិក្ខាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធរេញ សង្ក្រានដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ វិភង្គុៈសង្ក្រានដោយធាតុ ៥ ។

វិញ្ញាណុន សង្កាតិកាសង្កាតិកា

[២៨២] នស្សនេន បហានត្វេហិ នេត្តេហិ យេ
 នឡា ភាវនាយ បហានត្វេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា
 នស្សនេន បហានត្វេហិតុកេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា
 ភាវនាយ បហានត្វេហិតុកេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា
 អាចយតាមីហិ នេត្តេហិ យេ នឡា អបចយតាមីហិ
 នេត្តេហិ យេ នឡា សេត្តេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា
 អសេត្តេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា មហក្កតេហិ នេត្តេហិ
 យេ នឡា វិប្បយុត្តា តេ នឡា អសង្កតិ ទទ្ធតោ
 បេត្តា បញ្ចហិ ទទ្ធវេហិ ឆ្លានសហយតនេហិ អដ្ឋា-
 រសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ន កេហិចិ ទទ្ធវេហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ន
 កាហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[២៨៣] នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា នេវ នស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហានត្វេហិតុកេហិ នេត្តេហិ យេ នឡា នេវ-
 ចយតាមីហិ, ធាបចយតាមីហិ នេត្តេហិ យេ នឡា

[២៨២] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលគួរលះដោយការនា ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ត្ថកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលគួរលះដោយការនា ត្ថកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលដល់ខ្ញុំការសឡំ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
 ដល់ខ្ញុំការមិនសឡំ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលះសេសុក្កុល
 ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលះសេសុក្កុល ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលដល់ខ្ញុំសភាវធំ ត្ថកធម៌នោះ រឿវលធិព្រះខិត្តានជា
 អសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រិនដោយខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២
 ធាតុ ១៨ ។ មិនសង្ក្រិនដោយធម៌ប្តីឆ្មាន ។ មិនមែន មិនសង្ក្រិន
 ដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រិនដោយអាយតនៈណាមួយ
 មិនមែន មិនសង្ក្រិនដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៨៣] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះដោយការនា ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មាន
 ហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ តាំងមិនគួរលះដោយការនា ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនដល់ខ្ញុំការសឡំ តាំងមិនមែនមិនដល់

លេវសេត្តា ធាសេត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរិទ្កេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វុហិ
ខន្ធហិ ដ្ឋិហាយតនេហិ ដ្ឋិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធន-
ហាយតនេហិ សោឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៤៨២] ឧប្បមាណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ចណីតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
ចត្វុហិ ខន្ធហិ ដ្ឋិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន
ខន្ធន ធនហាយតនេហិ ធនហិ ធាត្វហិ អសង្ក-
ហិតា ។

[៤៨៣] បរិក្កាម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតោ បរិមេត្តា ចក្កា-
ហិ ខន្ធហិ ឆ្វាធនហាយតនេហិ ឆ្វាធនហិ ធាត្វ-
ហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ធាត្វហិ
អសង្កហិតា ។

ន្ទវការមិនសខ្សំ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនជាលេវសេត្ត-
បុគ្គលពិនិត្យមិនមែនជាលេវសេត្តបុគ្គល ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
មានសភាពក្នុងឆ្នាំ ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយខន្ធ២ អាយតនៈ២
ធាតុ២ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ១
អាយតនៈ១០ ធាតុ១៦ ។

[៤៨៤] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានប្រមាណមិនបាន
ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកពួកធម៌ក្នុង ពួកធម៌នោះ សង្គ្រោះដោយ
ខន្ធ២ អាយតនៈ២ ធាតុ៨ ។ មិនសង្គ្រោះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធ១ អាយតនៈ១០ ធាតុ១០ ។

[៤៨៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានការម្នាក់ក្នុងឆ្នាំ
ពួកធម៌នោះ រៀបរយព្រះនិព្វាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខន្ធចេញ
សង្គ្រោះដោយខន្ធ៥ អាយតនៈ១២ ធាតុ១២ ។ មិនសង្គ្រោះ
ដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសង្គ្រោះដោយខន្ធណាមួយ មិន
មែន មិនសង្គ្រោះដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្គ្រោះ
ដោយធាតុ ៦ ៧ ។

[៤៧៦] មហាគ្គតារម្មៈណាហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អប្បមាណារម្មៈណាហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហិ ធម្មេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិច្ចត្តនិយៈតេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា សត្តត្តនិយៈតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កុរម្មៈ
 ណាហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា មក្កុរហត្ថុកៈកហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា មក្កុរចិបតិហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
 តេ ធម្មា អសដ្ឋតិ ខន្ធពតា វេយេត្វា បញ្ចហិ
 ខន្ធមហិ ម្យាទសហាយតៈធម្មេហិ អដ្ឋារសហិ ធាត្វហិ
 សដ្ឋហិតា ។ កតិហិ អសដ្ឋហិតា ។ ធាត្វហិ ចិ
 ខន្ធមហិ ធាត្វហិ អាយតនេហិ ធាត្វហិ ចិ
 ធាត្វហិ អសដ្ឋហិតា ។

[៤៧៧] មជ្ឈិមេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អនិ
 យតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ធាត្វហិ ខន្ធមហិ ម្យាទសហាយតៈធម្មេហិ ធាត្វហិ
 សដ្ឋហិតា ។ កតិហិ អសដ្ឋហិតា ។ ធាត្វហិ ចិ
 ខន្ធមហិ ធាត្វហិ អាយតនេហិ សោធសសហិ ធាត្វហិ
 អសដ្ឋហិតា ។

[៤៧៦] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់
 ខ្លឹមសភាពធំ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន
 បាទ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ថោកថាប ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាក
 ធម៌មានសភាពខុសនឹងខ្សែ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាព
 ក្រវីនឹងខ្សែ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ត្ថកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានមគ្គជាហេតុ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 មានមគ្គជាអធិបតី ត្ថកធម៌នោះ រៀបរយនៃព្រះឱរ្យាន ថាអសដ្ឋកៈ ក្រវី
 អំពីខ្លួនចេញ សម្រ្តិះដោយខ្លួន ៥ កាយគនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
 មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសម្រ្តិះដោយខ្លួនណា
 មួយ មិនមែន មិនសម្រ្តិះដោយកាយគនៈណាមួយ មិនមែន មិន
 សម្រ្តិះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៤៧៧] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគណ្ណាល ត្ថកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌មានសភាពមិនខ្សែ ត្ថកធម៌នោះ សម្រ្តិះដោយ
 ខ្លួន កាយគនៈ ៦ ធាតុ ៦ ។ មិនសម្រ្តិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសម្រ្តិះដោយខ្លួន កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៨៨] ឧប្បន្នេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា អនុ-
 ប្បន្នេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា ឧប្បន្នេសី ធម្មេសី
 យេ ធម្មា អតីតេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា អនា-
 តតេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា បច្ចុប្បន្នេសី ធម្មេសី
 យេ ធម្មា អន្តរន្តេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា ត-
 ហិទ្ធាធម្មេសី យេ ធម្មា សនិទស្សនសប្បដិយេសី
 ធម្មេសី យេ ធម្មា អនិទស្សនសប្បដិយេសី ធម្មេសី
 យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា បត្តេសី ខន្ធសី
 ត្រិយាយតនេសី អន្តេសី ធាតុសី សន្តេសីតា ។ កតិសី
 អសន្តេសីតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេសី
 ទសេសី ធាតុសី អសន្តេសីតា ។

[២៨៩] អតីតារម្មណេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា
 អនាតតារម្មណេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា អន្តរន្តារម្ម-
 ណេសី ធម្មេសី យេ ធម្មា តហិទ្ធារម្មណេសី
 ធម្មេសី យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា អសន្តេសី
 ខន្ធសី ឥបេត្តា បត្តេសី ខន្ធសី ទ្វាទសហា-
 យតនេសី អន្តរេសី ធាតុសី សន្តេសីតា ។

[២៨៨] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ពួក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានកើតឡើង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលបម្រុងខឹងកើតឡើង ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអតីត
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអនាគត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជា
 បច្ចុប្បន្ន ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាខន្ធន៍ ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ជាខាងក្រៅ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ
 គាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនប្រកប
 ដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌នោះ សម្រ្គោះ
 ដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសម្រ្គោះដោយធម៌ច្រើន ។
 មិនសម្រ្គោះដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[២៨៩] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត
 ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ខន្ធន៍ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មាន
 អារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពួកធម៌នោះ រៀបរយប្រែនិទាន ជាអសន្តេសី
 ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សម្រ្គោះដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។

កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ កតហិចិ ទទ្ធហិ ឧ កតហិចិ
អាយតនេហិ ឧ កតហិចិ ជាតូហិ អសង្កហិតា ។

[២៧០] បច្ចុប្បន្នារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
អដ្ឋិវត្តនហិ ម្ភារម្មណេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
យុត្តា កេ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធកោ មហេត្វា បញ្ចហិ
ទទ្ធហិ ម្ភាទសហាយតនេហិ ម្ភាទសហិ ជាតូហិ
សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ កតហិចិ
ទទ្ធហិ ឧ កតហិចិ អាយតនេហិ ធម្មា ជាតូហិ
អសង្កហិតា ។

[២៧១] ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេ-
តុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តេហិ
ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ ចេវ សហេតុកេហិ
ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា សហេតុកេហិ ចេវ ឧ ច
ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតូហិ ចេវ ហេតុ-
សម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា ហេតុសម្ប-
យុត្តេហិ ចេវ ឧ ច ហេតូហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
ឧ ហេតូហិ សហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីខ្លា ។ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយខ្លួន
ណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន
មិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៧០] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន
តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានអារម្មណ៍ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ តួកធម៌
នោះ រឿវលើសង្ក្រានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខ្លួនចេញ សង្ក្រាន
ដោយខ្លួន អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១២ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌
ប្តីខ្លា ។ មិនមែនមិនសង្ក្រានដោយខ្លួនណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន
ដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ ក៏មិនសង្ក្រានដោយធាតុ ៦ ទេ ។

[២៧១] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ តួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ប្រករដោយហេតុ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ក៏មិនមែនហេតុ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រករដោយ
ហេតុ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រករដោយហេតុ ក៏មិនមែនហេតុ
តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនហេតុ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយ្យា
 ចក្ខុហិ ខន្ធហិ ឆ្មា ទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
 នាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឧ
 កេហិចិ ខន្ធហិ ឧ កេហិចិ អាយតនេហិ ឧ
 កាហិចិ នាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(២៧២) អហេតុកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ហេតុវិញ្ញយុត្តហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧ ហេតុអ
 ហេត្វហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា
 ចក្ខុហិ ខន្ធហិ ឆ្មិហាយតនេហិ ឆ្មិហិ នាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេ ឧ ខន្ធន
 ទសហាយតនេហិ សោឡសហិ នាត្វហិ អសង្កហិតា ។

(២៧៣) អប្បច្ចយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសង្កតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សចិទស្សនេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សប្បដិយេហិ ធម្មេហិ យេ
 ធម្មា រូមិហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា លោកុត្តរេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា ចក្ខុហិ ខន្ធហិ

ពួកធម៌នោះ រៀនសូត្រព្រះចិញ្ចោន ជាអសង្កតៈ ក្រៅពីខន្ធចេញ
 សង្ក្រាន្តដោយខន្ធន អាយតនៈ ១២ ពាក្យ ១៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តៈ
 អាយតន៍ចិញ្ចោន ។ មិនមែន មិនសង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធណាមួយ មិនមែន
 មិនសង្ក្រាន្តៈដោយអាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រាន្តៈដោយពាក្យ
 ណាមួយឡើយ ។

(២៧៤) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានហេតុ ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកហេតុ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិន
 មែនហេតុពុំគឺដកហេតុ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធន អាយតនៈ ២
 ពាក្យ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តៈដោយធម៌ចិញ្ចោន ។ មិនសង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធន
 អាយតនៈ ១០ ពាក្យ ១៦ ។

(២៧៥) ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានបច្ច័យ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យភាគកែង ពួកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានរូប ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាលោកុត្តរ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តៈដោយខន្ធន ២

វិញ្ញយុត្តន សង្កតិសង្កហិកាវ

ទ្វីហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធរសហាយ
តនេហិ ធរសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧២] លោកិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហិ ខន្ធន ទ្វីហាយត-
នេហិ ទ្វីហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ធរសហាយតនេហិ
សោឡុសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៤៧៥] អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
សម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវេហិ ចេវ
អាសវសម្បយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាស-
វវិញ្ញយុត្តេហិ ចេវ ចោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ
ធម្មា វិញ្ញយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតិ ខន្ធតោ វិចេត្តា
បក្ខហិ ខន្ធន ត្វាធរសហាយតនេហិ អដ្ឋាវសហិ
ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
ន កេហិចិ ខន្ធន ធរ កេហិចិ អាយតនេហិ ធរ
កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

វិញ្ញយុត្តន សង្កតិសង្កហិកាវ

អាយតនេ ២ ធាតុ ៧ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីខ្លួន ។ មិនសង្ក្រាន
ដោយខ្លួន ១ អាយតនេ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៧២] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាលោកិយ តួកធម៌
នោះ សង្ក្រានដោយខ្លួន ២ អាយតនេ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន
ដោយធម៌ប្តីខ្លួន ។ មិនសង្ក្រានដោយខ្លួន ១ អាយតនេ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៤៧៥] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ តួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអាសវៈ
តាំងប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងអាសវៈ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាអា-
សវៈ តាំងប្រកបដោយអាសវៈ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈតាំងមិនមែនអាសវៈ តួកធម៌នោះ រៀវលធិព្រះ
និព្វានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខ្លួនចេញ សង្ក្រានដោយខ្លួន ៥ អាយ-
តនេ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប្តីខ្លួន ។ មិនមែន
មិនសង្ក្រានដោយខ្លួនណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយអាយតនេ
ណាមួយ មិនមែន មិនសង្ក្រានដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២៧៦] សាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវិប្បយុត្តហិ^(១) ធម្មេហិ យេ ធម្មា សាសវេហិ
 ចេវ នោ ច អាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អាសវ-
 វិប្បយុត្តហិ ចេវ សាសវេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា នេ ធម្មា ចត្វហិ ទទ្ធវហិ ទ្ធិហាយតៈ
 ធនេហិ ធម្មេហិ ធម្មេហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ អសង្កហិតា ។
 ឋកេន ទទ្ធវេន ធនេហាយតៈធនេហិ សោឡាសហិ
 ចត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៧៧] អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា អា-
 សវិប្បយុត្តហិ អនាសវេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 វិប្បយុត្តា នេ ធម្មា ចត្វហិ ទទ្ធវហិ ទ្ធិហាយតៈ
 ធនេហិ អដ្ឋហិ^(២) ចត្វហិ សង្កហិតា ។ កត្តហិ
 អសង្កហិតា ។ ឋកេន ទទ្ធវេន ធនេហាយតៈ
 ធនេហិ ចត្វហិ អសង្កហិតា ។

[២៧៨] សុញ្ញានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កទ្ធវហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ទិយេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឧ. វិប្បយុត្តហិ ។ ២ ឧ. អដ្ឋាសហិ ។

[២៧៦] ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 អាសវៈ ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ត្អូកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈ ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ត្អូកធម៌នោះ សុត្រ្តិយដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ២ ។ មិនសុត្រ្តិយដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសុត្រ្តិយដោយ
 ខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[២៧៧] ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ ត្អូក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តាំងមិនមានអាសវៈ
 ត្អូកធម៌នោះ សុត្រ្តិយដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិន
 សុត្រ្តិយដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសុត្រ្តិយដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
 ធាតុ ១០ ។

[២៧៨] ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាសុញ្ញានេហិ ត្អូកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ជាតន្ត្រៈ ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាធម្មៈ

យោគេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ជីវណេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា បរមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
បរមាសសម្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរមា-
សេហិ ចេវ បរមធម្មេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ទទ្ធតា វេបទ្ធតា
បទ្ធតា ទទ្ធតា ទ្វាទសហាយននេហិ អដ្ឋាសេហិ
ធម្មេហិ សង្កតំ ។ កតំហិ អសង្កតំ ។ ធម្ម
កេហិ ច ទទ្ធតា ធម្មេហិ ច កាយននេហិ ធម្ម
កេហិ ច ធម្មេហិ អសង្កតំ ។

(២៧៧) បរមធម្មេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរមា-
សវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរមាធម្មេហិ ចេវ
នោ ច បរមាសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា បរមាស-
វិប្បយុត្តេហិ បរមធម្មេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា
តេ ធម្មា បទ្ធតា ទទ្ធតា ទ្វាទសហាយននេហិ ទ្វិហិ
ធម្មេហិ សង្កតំ ។ កតំហិ អសង្កតំ ។ ធម្ម
កេហិ ច ទទ្ធតា ធម្មេហិ ច កាយននេហិ ធម្ម
កេហិ ច ធម្មេហិ អសង្កតំ ។

ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេយោគៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
ជំនីវណេៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេយោគៈ ត្នកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយបរមាសៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេ
យោគៈ តំនីបរមាសៈស្លាបអវិជ្ជាហើយ ត្នកធម៌នោះ រៀនរាល់
ព្រះនិក្ខានជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធថ កាយ-
គនៈ១២ ធាតុ ៤៨ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្ក្រាន្តដោយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយកាយគនៈ
ណាមួយ មិនមែនមិនសង្ក្រាន្តដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

(២៧៨) ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេយោគៈស្លាប
អវិជ្ជាហើយ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេយោគៈប្រាសចាកបរមាសៈ
ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេយោគៈស្លាបអវិជ្ជាហើយ តែមិន
មែនបរមាសៈ ត្នកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌វេយោគៈប្រាសចាកបរមាសៈ
តែបរមាសៈស្លាបអវិជ្ជាហើយ ត្នកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខន្ធថ
កាយគនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រាន្ត
ដោយខន្ធថ កាយគនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

វិញ្ញយុត្តេស សង្កតិវិសង្កតិវិសង្កតិ

[៥០២] អនាវដ្ឋនេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 ចិន្តវិប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា ចិន្តវិសិសដ្ឋេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា ឧទានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អនុទានិន្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
 ចត្វុហិ ខន្ទេហិ ត្ថិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ
 សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ឃិកេន ខន្ទេន
 ទសហាយតនេហិ ទសហិ^(១) ធាត្វហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៣] ឧទានិន្ទេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្ប-
 យុត្តា តេ ធម្មា ចត្វុហិ ខន្ទេហិ ត្ថិហាយតនេហិ
 តិហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។
 ឃិកេន ខន្ទេន ទសហាយតនេហិ បដ្ឋាសហិ ធាត្វ-
 ហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៤] ឧទានានេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា តិ-
 លេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សង្កិលិន្ទេហិ ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា តិលេសសប្បយុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

១ ឧ. បដ្ឋាសហិ ។

វិញ្ញយុត្តេស សង្កតិវិសង្កតិវិសង្កតិ

[៥០៥] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមានការម្នាក់ ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 ដែលមិនច្រឡំដោយចិត្ត ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាទុបាទា ពួកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រានដោយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២
 ធាតុ ៨ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១
 អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥០៦] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
 លេសមានកណ្តាជាដើមកាន់យកហើយ ពួកធម៌នោះ សង្ក្រានដោយ
 ខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ៧ ។ មិនសង្ក្រានដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។
 មិនសង្ក្រានដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៥ ។

[៥០៧] ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាទុបាទាន ពួកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាតិលេស ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលសេហ្វ្រង
 ហើយ ពួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយកិលេស ពួកធម៌

អភិធម្មវិថី ពាក្យបទ

កិលេសេហិ ចេវ សុត្តិលេសិកេហិ ច ធម្មេហិ
 យេ ធម្មា កិលេសេហិ ចេវ សុត្តិលីដ្ឋេហិ ច
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុត្តិលីដ្ឋេហិ ចេវ នោ ច
 កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសេហិ
 ចេវ កិលេសសម្មយុត្តេហិ ច ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 កិលេសសម្មយុត្តេហិ ចេវ នោ ច កិលេសេហិ
 ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា ភេ ធម្មា អសង្កតិ
 ទទ្ធុនា វេមត្តា បក្ខេហិ ទរទ្ធុហិ ម្នាធសហាយ-
 តនេហិ អដ្ឋារសេហិ ធាត្វេហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
 អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ទរទ្ធុហិ ន កេហិចិ
 អាយតនេហិ ន កេហិចិ ធាត្វេហិ អសង្កហិតា ។

[២០៥] សុត្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
 អសុត្តិលីដ្ឋេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេសវិប្ប-
 យុត្តេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុត្តិលេសិកេហិ ចេវ
 នោ ច កិលេសេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា កិលេ-
 សវិប្បយុត្តេហិ សុត្តិលេសិកេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា

អភិធម្មវិថី ពាក្យបទ

ណា ប្រាសចាកធម៌ជាតិលេស ទាំងគួរដល់ទូរសេចក្តីសៅហ្មង ត្អូកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ជាតិលេស ទាំងជាធម៌សៅហ្មងហើយ ត្អូកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលសៅហ្មងហើយ តែមិនមែនជាតិលេស ត្អូកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ជាតិលេស ទាំងប្រកបដោយតិលេស ត្អូកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ដែលប្រកបដោយតិលេស តែមិនមែនជាតិលេស ត្អូកធម៌នោះ
 រៀនវេទនា ព្រះវិញ្ញាណ ព្រះអរិយសម្មាសម្ពុទ្ធិ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសម្រ្គឹមដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិន
 មែនមិនសម្រ្គឹមដោយទុណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្គឹមដោយអាយ-
 តនៈណាមួយ មិនមែនមិនសម្រ្គឹមដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[២០៥] ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌គួរដល់ទូរសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ត្អូកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនសៅហ្មងហើយ ត្អូកធម៌
 ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកតិលេស ត្អូកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌គួរដល់ទូរសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនតិលេស ត្អូកធម៌ណា
 ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រាសចាកតិលេស តែគួរដល់ទូរសេចក្តីសៅហ្មង

វិប្បយុត្តាន សង្កតំពាសង្កតំសម្ប

វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ ត្ថិហាយត-
នេហិ ត្ថិហិ ធាត្វហិ សង្កតំតា ។ កតំហិ អសង្ក-
ហិតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ សោ-
ឡសហិ ធាត្វហិ អសង្កតំតា ។

[៥០៦] អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
កិលេសវិប្បយុត្តហិ អសង្កិលេសិកេហិ ធម្មហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចត្វហិ ខន្ធហិ
ត្ថិហាយតនេហិ អដ្ឋហិ ធាត្វហិ សង្កតំតា ។ កតំហិ
អសង្កតំតា ។ ឯកេន ខន្ធន ទសហាយតនេហិ
ទសហិ ធាត្វហិ អសង្កតំតា ។

[៥០៧] ទិស្សនេន បហានុត្វេហិ ធម្មហិ យេ
ធម្មា ភាវនាយ បហានុត្វេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
ទិស្សនេន បហានុត្វេហេតុកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
ភាវនាយ បហានុត្វេហេតុកេហិ ធម្មហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ បិបត្តា
បត្តហិ ខន្ធហិ ត្ថាទសហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ
ធាត្វហិ សង្កតំតា ។ កតំហិ អសង្កតំតា ។

វិប្បយុត្តាន សង្កតំពាសង្កតំសម្ប

ត្ថកធមិទោៈ សម្រ្តិះវដោយខន្ធ ៤ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
សម្រ្តិះវដោយធមិប្បុត្តាន ។ មិនសម្រ្តិះវដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០
ធាតុ ១៦ ។

[៥០៦] ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិមិនគួរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅ-
ហ្មង ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិន
គួរដល់ខ្ញុំសេចក្តីសៅហ្មង ត្ថកធមិទោៈ សម្រ្តិះវដោយខន្ធ ៤ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសម្រ្តិះវដោយធមិប្បុត្តាន ។ មិនសម្រ្តិះ
ដោយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥០៧] ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
ត្ថកធមិណា ប្រាសចាកធមិដែលគួរលះដោយភាវនា ត្ថកធមិណា
ប្រាសចាកធមិទានៈចាតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ត្ថកធមិណា ប្រាស
ចាកធមិទានៈចាតុដែលគួរលះដោយភាវនា ត្ថកធមិទោៈ វិជ្ជីវលន្ត
ព្រះវិញ្ញាណ ជាអសង្កតៈ ប្រាសវិប្បយុត្តា វិប្បយុត្តា សម្រ្តិះវដោយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។ មិនសម្រ្តិះវដោយធមិប្បុត្តាន ។

ន កេហិចិ ខន្ធហិ ធន កេហិចិ អាយតនេហិ ធន
កេហិចិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៧] ធន ធនស្សនេធន បហានត្វហិ ធនេត្តហិ
យេ ធនា ន ភាវនាយ បហានត្វហិ ធនេត្តហិ យេ
ធនា ន ធនស្សនេធន បហានត្វហេតុកេហិ ធនេត្តហិ
យេ ធនា ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកេហិ ធនេត្តហិ
យេ ធនា វិប្បយុត្តា តេ ធនា ធន្វហិ ខន្ធហិ
ត្វិហាយតនេហិ ត្វិហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
អសង្កហិតា ។ ឯកេធន ខន្ធន ធនសហាយតនេហិ
សេធសហិ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៨] សវិតត្តេហិ ធនេត្តហិ យេ ធនា សវិតា-
រេហិ ធនេត្តហិ យេ ធនា វិប្បយុត្តា តេ ធនា អសង្ក-
តំ ខន្ធតោ បេត្តា បក្ខហិ ខន្ធហិ ធានសហា-
យតនេហិ សត្តរសហិ ធាតុហិ សង្កហិតា ។ កតិហិ
អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ធន កេហិចិ
អាយតនេហិ ឯកាយ ធាតុហិ អសង្កហិតា ។

[៥០៩] សប្ប្តិកេហិ ធនេត្តហិ យេ ធនា

មិនៃមិនសង្ការេវេយខន្ធណាមួយ មិនៃមិនមិនសង្ការេវេយអាយ-
តនេវេយ មិនៃមិនមិនសង្ការេវេយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥០៧] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយ
ទស្សនៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនគួរលះដោយភាវនា ត្ថក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ត្ថកធម៌
ណា ប្រាសចាកធម៌មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយភាវនា ត្ថកធម៌នោះ
សង្ការេវេយខន្ធ ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសង្ការេវេយ
ធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសង្ការេវេយខន្ធ ១ អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥០៨] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិត្តៈ ត្ថក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ ត្ថកធម៌នោះ រឿវសន្ត
ព្រះវិហារ ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធនៃធម្ម សង្ការេវេយខន្ធ ៥
អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ការេវេយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន
មិនសង្ការេវេយខន្ធណាមួយ មិនមែនមិនសង្ការេវេយអាយតនៈ
ណាមួយឡើយ តែមិនសង្ការេវេយធាតុ ១ ៧ ។

[៥១០] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលប្រកបដោយវិចិត្រ

វិប្បយុត្តោ សង្កហិតសង្កហិតោ

មីតិសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខស-
ហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយេត្វា បញ្ចហិ ខន្ធហិ ទ្វាទ-
សហាយតនេហិ អដ្ឋាសហិ ធាត្វហិ សង្កហិតា ។
កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ ខន្ធហិ ន
កេហិចិ អាយតនេហិ ន កាហិចិ ធាត្វហិ
អសង្កហិតា ។

[៥០០] ខុវេក្កាសហគតេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា អសង្កតំ ខន្ធតោ វេយេត្វា បញ្ចហិ
ខន្ធហិ ទ្វាទសហាយតនេហិ តេសហិ ធាត្វហិ
សង្កហិតា ។ កតិហិ អសង្កហិតា ។ ន កេហិចិ
ខន្ធហិ ន កេហិចិ អាយតនេហិ បញ្ចហិ ធាត្វហិ
អសង្កហិតា ។

[៥០២] កាមាវចរេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា
បរិយេបន្នេហិ ធម្មេហិ យេ ធម្មា សុខត្តរេហិ ធម្មេហិ
យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ធាត្វហិ ខន្ធហិ

វិប្បយុត្តោ សង្កហិតាសង្កហិតោ

ត្នកធមិណា ប្រាសចាកធមិវេសលច្រឡំដោយចិត្តិ ត្នកធមិណា ប្រាសចាក
ធមិវេសលច្រឡំដោយសុខ ត្នកធមិណា វៀវេសន៍ត្រេនិញ្ចាន ជាអសង្កតៈ
ក្រៅអំពីខន្ធចេញ សង្ក្រានដោយខន្ធផ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។
មិនសង្ក្រានដោយធមិប្បិញ្ចាន ។ មិនវែមនិមិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ
មិនវែមនិមិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈណាមួយ មិនវែមនិមិនសង្ក្រានដោយ
ធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥១១] ត្នកធមិណា ប្រាសចាកធមិវេសលច្រឡំដោយទេវត្វា
ត្នកធមិណា វៀវេសន៍ត្រេនិញ្ចាន ជាអសង្កតៈ ក្រៅអំពីខន្ធចេញ
សង្ក្រានដោយខន្ធផ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៧ ។ មិនសង្ក្រាន
ដោយធមិប្បិញ្ចាន ។ មិនវែមនិមិនសង្ក្រានដោយខន្ធណាមួយ មិន
វែមនិមិនសង្ក្រានដោយអាយតនៈណាមួយឡើយ តែមិនសង្ក្រានដោយ
ធាតុ ៥ ទេ ។

[៥១២] ត្នកធមិណា ប្រាសចាកធមិវេសលច្រឡំដោយ ត្នកធមិ
ណា ប្រាសចាកធមិវេសលច្រឡំដោយសុខ ត្នកធមិណា ប្រាស
ចាកធមិប្រកចោយសារវីខន្ធតោ ត្នកធមិណា សង្ក្រានដោយខន្ធផ

ទ្ធិហាយតនេហំ ទ្ធិហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។
កតតំហំ អសង្កហំតា ។ ឋានេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហំ សោឡុសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

[៥០៣] ន កាហាវចរេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
អបរិយាបន្នេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អនុត្តរេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា ចតុហំ
ខន្ទេហំ ទ្ធិហាយតនេហំ អង្គហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។
កតតំហំ អសង្កហំតា ។ ឋានេន ខន្ទេន ទសហា-
យតនេហំ ទសហំ ធាតុហំ អសង្កហំតា ។

[៥០៤] រូចាវចរេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា អរូ-
ចាវចរេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា ធិយ្យានិកេហំ
ធម្មេហំ យេ ធម្មា ធិយៈតេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា
សរណេហំ ធម្មេហំ យេ ធម្មា វិប្បយុត្តា តេ ធម្មា
អសង្កតំ ខន្ទតោ វេចេត្តា បញ្ចហំ ខន្ទេហំ ទ្វាទ-
សហាយតនេហំ អដ្ឋារសហំ ធាតុហំ សង្កហំតា ។
កតតំហំ អសង្កហំតា ។ ន កេហំចិ ខន្ទេហំ ន
កេហំចិ អាយតនេហំ ន កេហំចិ ធាតុហំ អសង្ក-
ហំតា ។

អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិនសម្រ្គិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្គិះ
ដោយខ្លួន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១៦ ។

[៥១៣] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌មិនមែនតាមវិចារ តួក
ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ តួកធម៌ណា ប្រាស
ចាកធម៌ដែលមិនអាចរើខ្លួន តួកធម៌នោះ សម្រ្គិះដោយខ្លួន ២ អាយ-
តនៈ ២ ធាតុ ៨ ។ មិនសម្រ្គិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនសម្រ្គិះ
ដោយខ្លួន អាយតនៈ ១០ ធាតុ ១០ ។

[៥១៤] តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាប្រាថវា តួកធម៌ណា
ប្រាសចាកធម៌ជាអប្រាថវា តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ជាគ្រឿងចេញ
ចាកវដ្តៈ តួកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ទៀង តួកធម៌ណា ប្រាសចាក
ធម៌ប្រកបដោយសក្រុវ តួកធម៌នោះ រឿវេសន៍ព្រះវិញ្ញាណ ជាអសង្កតៈ
ក្រៅអំពីខ្លួនចេញ សម្រ្គិះដោយខ្លួន ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ ។
មិនសម្រ្គិះដោយធម៌ប៉ុន្មាន ។ មិនមែន មិនសម្រ្គិះដោយខ្លួនណា
មួយ មិនមែន មិនសម្រ្គិះដោយតាយតនៈណាមួយ មិនមែន មិន
សម្រ្គិះដោយធាតុណាមួយឡើយ ។

[៥១៥] ឧ ឧត្តរាវចរេហំ ឧត្តេហំ យេ ឧត្តា ឧ
 អត្តរាវចរេហំ ឧត្តេហំ យេ ឧត្តា អនិយ្យា វិចិត្រេហំ
 ឧត្តេហំ យេ ឧត្តា អនិយតេហំ ឧត្តេហំ យេ
 ឧត្តា អសរណេហំ ឧត្តេហំ យេ ឧត្តា វិប្បយុត្តា
 តេ ឧត្តា កតិហំ ខន្ធហំ កតិហាយតេ ឧហិ
 កតិហំ ធាត្វហំ សង្កហិតា ។ តេ ឧត្តា ចត្វហំ
 ខន្ធហំ ឌីហាយតេ ឧហិ ឌីហំ ធាត្វហំ សង្កហិតា ។
 កតិហំ អសង្កហិតា ។ ឋិតេ ខន្ធល ឧសហា-
 យតេ ឧហិ វសោឡសហិ ធាត្វហំ អសង្កហិតា ។
 ឧត្តាយតេ ឧត្តធាតុ អថ ជីវិតំ ធាតុវុច្ចិ
 សឡាយតេ ឧហិ វសោ ឧហិ ឧត្តេ ឧ តិកេ ឧ
 លត្តរេ(១)

បវេមន្តរេ សត្ត តោច្ឆតេ ឧស
 អបរេន្ត(២) ច្ចុត្តស ឧ ឧ មត្ត(ក)(៣)
 វេច្ឆេតេ សត្តចត្តាឡិសឧត្ត
 សប្បច្ឆេនេ ឧ លត្តន្តិ មោឃប្បច្ឆតេ ឧ ចាតិ ។

វិញ្ញយុត្តេស សង្កហិតសង្កហិតវ ខិដ្ឋិតោ ។
 ធាតុវិចិត្រេហំ សម្ពុត្តំ ។

១ ឧ. ឧត្តាយតេ ឧត្តធាតុ ជីវិតេន ឧហិ វសោ ឧហិ ឧត្តេ ឧ តិកេ ឧ
 លត្តរេ អយំ ធាតុ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. អបរេន្ត ។ ៣ ឧ. បវេម ។

[៥១៥] ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនមែនជាប្រាថ្នា ត្ថក
 ធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនមែនជាប្រាថ្នា ត្ថកធម៌ណា ប្រាស
 ចាកធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងចេញចាកវដ្តៈ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌
 មិនខៀវ ត្ថកធម៌ណា ប្រាសចាកធម៌ មិនប្រកបដោយសត្រូវ ត្ថក
 ធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខ្លួនខ្លួន អាយតនៈខ្លួន ធាតុខ្លួន ។
 ត្ថកធម៌នោះ សង្ក្រាន្តដោយខ្លួន ២ អាយតនៈ ២ ធាតុ ២ ។ មិន
 សង្ក្រាន្តដោយធម៌ខ្លួន ។ មិនសង្ក្រាន្តដោយខ្លួន ១ អាយតនៈ ១
 ធាតុ ១ ។

ឧត្តាយតេ ១ ឧត្តធាតុ ១ ជីវិត ១ ធាតុវុច្ចិ ១
 សឡាយតេ ១ ធាតុ ១ ឧហិ ១ វសោ ១ ឧត្តេ ១ ឧ
 តិកេ ២ តែមិនមានក្នុងតិកេវិញ
 ធម៌ ៧ មានក្នុងចន្លោះដំបូង ធម៌ ១០ មានក្នុង
 តោច្ឆតេ ធម៌ ១២ មានក្នុងចន្លោះខាងចុង ធម៌ ៦ មាន
 ក្នុងវិបដ្ឋត ធម៌ ២៧ នេះ វេទនាមានដោយសម្បទាន
 ផង ដោយរោយប្បច្ឆករផង ។

ចប់ វិញ្ញយុត្តេស សង្កហិតសង្កហិតវ ខិដ្ឋិតោ
 ចប់ ធាតុវិចិត្រេហំ សម្ពុត្តំ ។

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នៈមា គស្ស គគរៈតា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ទទ្ទេសវិរោ

(១) ធម្មញ្ញត្តិយោ ទទ្ទប្បញ្ញត្តិ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ធាតុប្បញ្ញត្តិ សទ្ធប្បញ្ញត្តិ វគ្គិយប្បញ្ញត្តិ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ

(២) កត្តាវតា ខន្ធនំ ទទ្ធប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា បញ្ចក្ខន្ធា រូបក្ខន្ធា វេទនាខន្ធា សញ្ញាខន្ធា សង្ខារក្ខន្ធា វិញ្ញាណក្ខន្ធា ឯត្តាវតា ខន្ធនំ ទទ្ធប្បញ្ញត្តិ ។

អាយតនប្បញ្ញត្តិ

(៣) កត្តាវតា អាយតនានំ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា ទ្វាធសាយតនានំ ចក្ខុអាយតនំ រូបាយតនំ សោតាយតនំ សម្មាយតនំ យានាយតនំ

អភិធម្មបិដកេ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សូមមេស្សា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អន្តិទោន ។

ទទ្ទេសវិរោ

(១) បញ្ញត្តិ ៦ (១) គឺ ទទ្ធប្បញ្ញត្តិ ១ អាយតនប្បញ្ញត្តិ ១ ធាតុប្បញ្ញត្តិ ១ សទ្ធប្បញ្ញត្តិ ១ វគ្គិយប្បញ្ញត្តិ ១ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ១ ។

ខន្ធប្បញ្ញត្តិ

(២) ខន្ធប្បញ្ញត្តិ របស់ខន្ធនាំឯខ្សោយ មានប៉ុន្មាន ។ ខន្ធទ គឺ រូបខន្ធទ វេទនាខន្ធទ សញ្ញាខន្ធទ សង្ខារខន្ធទ វិញ្ញាណខន្ធទ មានប្រមាណប៉ុន្មាន ខន្ធប្បញ្ញត្តិ របស់ខន្ធនាំឯខ្សោយ មានប្រមាណប៉ុន្មាន ។

អាយតនប្បញ្ញត្តិ

(៣) អាយតនប្បញ្ញត្តិ របស់អាយតនាំឯខ្សោយ មានប៉ុន្មាន ។ អាយតនៈ ១២ គឺ ចក្ខុអាយតនៈ ១ រូបាយតនៈ ១ សោតាយតនៈ ១ សម្មាយតនៈ ១ យានាយតនៈ ១

១ ប្រែថា : .. ពរវេទនាំឯ, ពររូបវល, ពរសង្ខារ, ពរវិញ្ញាណ ។

កត្តាយតនំ ជីវ្ហយតនំ រសាយតនំ កាយាយតនំ
ដោជ្ជក្កាយតនំ មនាយតនំ ធម្មាយតនំ វិញ្ញាណ
ភាយតនំ ភាយតនប្បញ្ញត្តិ ។

ពាតប្បញ្ញត្តិ

[២] កត្តាវតនំ ពាតប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា
មជ្ឈាវស ពាតុយា ចក្កុពាតុ រូបពាតុ ចក្កុវិញ្ញាណ-
ពាតុ សោតពាតុ សទ្ធពាតុ សោតវិញ្ញាណពាតុ
យាធពាតុ គទ្ធពាតុ យាធិវិញ្ញាណពាតុ ជីវ្ហ-
ពាតុ រសពាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណពាតុ កាយពាតុ ដោជ្ជក្ក-
ពាតុ កាយវិញ្ញាណពាតុ មនាពាតុ ធម្មពាតុ មនោ-
វិញ្ញាណពាតុ វិញ្ញាណពាតុ ពាតុប្បញ្ញត្តិ ។

សប្បញ្ញត្តិ

[៣] កត្តាវតនំ សប្បាធិ សប្បញ្ញត្តិ ។ យាវតា
ចត្តាវ សប្បាធិ ទុក្ខសច្ចំ សមុទយសច្ចំ ជីវេនសច្ចំ
ចក្កុសច្ចំ វិញ្ញាណ សប្បាធិ សប្បញ្ញត្តិ ។

កត្តាយតនៈ ១ ជីវ្ហយតនៈ ១ រសាយតនៈ ១ កាយាយតនៈ ១
ដោជ្ជក្កាយតនៈ ១ មនាយតនៈ ១ ធម្មាយតនៈ ១ មានប្រមាណប៉ុនណា
ភាយតនប្បញ្ញត្តិ របស់ភាយតនៈទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុន្តែ ។

ពាតប្បញ្ញត្តិ

[២] ពាតប្បញ្ញត្តិ របស់ពាតុទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។ ពាតុទ្រ
គឺ ចក្កុពាតុ រូបពាតុ ចក្កុវិញ្ញាណពាតុ សោតពាតុ សទ្ធពាតុ
សោតវិញ្ញាណពាតុ យាធពាតុ គទ្ធពាតុ យាធិវិញ្ញាណពាតុ ជីវ្ហ-
ពាតុ រសពាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណពាតុ កាយពាតុ ដោជ្ជក្កពាតុ កាយ-
វិញ្ញាណពាតុ មនាពាតុ ធម្មពាតុ មនោវិញ្ញាណពាតុ មានប្រមាណ
ប៉ុនណា ពាតុប្បញ្ញត្តិ របស់ពាតុទាំងឡាយ មានប្រមាណប៉ុន្តែ ។

សប្បញ្ញត្តិ

[៣] សប្បញ្ញត្តិ របស់សច្ចៈទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។
សច្ចៈ ២ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ ជីវេនសច្ច ១ ចក្កុសច្ច ១
មានប្រមាណប៉ុនណា សប្បញ្ញត្តិ របស់សច្ចៈទាំងឡាយ មាន
ប្រមាណប៉ុន្តែ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទីត្រីយប្បញ្ញត្តិ

(៦) ភីត្តាវតា ឥន្ទ្រិយាជំ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ។
 យាវតា ពារីសតិទ្រិយាជំ ធម្មទ្រិយំ សោតិទ្រិយំ
 យាជិទ្រិយំ ជីវិទ្រិយំ កាយិទ្រិយំ មជិទ្រិយំ ឥន្ទ្រិ-
 ទ្រិយំ បុរិសទ្រិយំ ជីវិតទ្រិយំ សុខិទ្រិយំ ទុក្ខទ្រិយំ
 សោមនស្សទ្រិយំ ទោមនស្សទ្រិយំ ឧបេក្ខទ្រិយំ
 សន្តិទ្រិយំ វិរិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ
 បញ្ញាទ្រិយំ អនញ្ញតញ្ញស្សមីតិទ្រិយំ អញ្ញាទ្រិយំ អញ្ញា-
 តារិទ្រិយំ ឯត្តាវតា ឥន្ទ្រិយាជំ ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ភីត្តាវតា បុគ្គលាជំ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ទីត្រីយប្បញ្ញត្តិ

(៦) ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ របស់ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។
 ឥន្ទ្រិយ ២២ គឺ ចក្ខុទ្រិយ៍ ១ សោតិទ្រិយ៍ ១ យានិទ្រិយ៍ ១ ជីវិទ្រិយ៍ ១
 កាយិទ្រិយ៍ ១ មជិទ្រិយ៍ ១ ឥន្ទ្រិយ៍ ១ បុរិសិទ្រិយ៍ ១ ជីវិតិទ្រិយ៍ ១ សុខិ-
 ទ្រិយ៍ ១ ទុក្ខិទ្រិយ៍ ១ សោមនស្សិទ្រិយ៍ ១ ទោមនស្សិទ្រិយ៍ ១ ឧបេក្ខិទ្រិយ៍ ១
 សន្តិទ្រិយ៍ ១ វិរិយិទ្រិយ៍ ១ សតិទ្រិយ៍ ១ សមាធិទ្រិយ៍ ១ បញ្ញាទ្រិយ៍ ១
 អនញ្ញតញ្ញស្សមីតិទ្រិយ៍ ១ អញ្ញិទ្រិយ៍ ១ អញ្ញាតារិទ្រិយ៍ ១^(១) មាន
 ប្រមាណប៉ុន្មាន ឥន្ទ្រិយប្បញ្ញត្តិ របស់ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានប្រមាណ
 ប៉ុន្មាន ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ របស់បុគ្គលទាំងឡាយ មានប៉ុន្មាន ។

១ ជីវិទ្រិយ៍ ទៅដល់សុខិទ្រិយ៍ ១០ នេះ គឺកមរវា (ប្រព្រឹត្តិភិក្ខុវិភាម)
 ជីវិទ្រិយ៍ ទៅដល់ចត្តិទ្រិយ៍ ៩ នេះ គឺធម្មស្សៈ (ប្រសូតប្រជុំ) ឯឥន្ទ្រិយ ៣ ទាំង
 ចុង ជាលោកុស្ត ។

ឯកកមាតិកា

[៧] សមយវិមុត្តោ អសមយវិមុត្តោ កុប្បធម្មោ

អកុប្បធម្មោ បរិហានធម្មោ អបរិហានធម្មោ ចេត-

នាករោ អនុកុត្តនាករោ បុត្តជ្ឈនោ តោត្រកូ កយ្ហ-

បរតា អកយ្ហបរតា កត្វាតមនោ^(១) អកត្វាតមនោ

និយតោ អនិយតោ បដិបទ្ធកោ ឝលដ្ឋិតោ សមសីសី

បិតកកប្បិ អវិយោ អលវិយោ សេត្តោ វេសេត្តោ

នេវ សេត្តោ ពាសេត្តោ តេវិជ្ជោ ធម្មកិក្ខោ

ឯកកមាតិកា

[៧] បុគ្គលជាសមយវិមុត្ត (អកុប្បធម្មច្បុះតាមកាលគួរ) បុគ្គល
 ជាអសមយវិមុត្ត (អកុប្បធម្មច្បុះចាកកាលវៈតាមកាលមិនគួរ) បុគ្គលជា
 កុប្បធម្មៈ (មានធម៌កម្រិត) បុគ្គលជាអកុប្បធម្មៈ (មានធម៌មិនកម្រិត)
 បុគ្គលជាបរិហានធម្មៈ (មានធម៌សាបសូន្យ) បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ
 (មានធម៌មិនសាបសូន្យ) បុគ្គលជាចេតនាករៈ (គួរដោយចេតនា)
 បុគ្គលជាអនុកុត្តនាករៈ (គួរដោយការព្យា) បុគ្គលជាបុត្តជ្ឈនោ បុគ្គល
 ជាតោត្រកូ បុគ្គលជាតយ្ហបរតៈ (រៀនចាកបាចរដោយភ័យ) បុគ្គលជា
 អតយ្ហបរតៈ (រៀនចាកបាចរដោយមិនមានភ័យ) បុគ្គលជាកត្វាតមនៈ
 (គួរដល់ភិវិយាមកកាន់សម្បត្តិយាម គឺមគ្គ) បុគ្គលជាអកត្វាតមនៈ
 (មិនគួរដល់ភិវិយាមកកាន់សម្បត្តិយាម) បុគ្គលជានិយតៈ (បុគ្គល
 ទៀង) បុគ្គលជាអនិយតៈ (បុគ្គលមិនទៀង) បុគ្គលជាបដិបទ្ធកៈ
 (បុគ្គលប្រតិបត្តិព្រមព្រៀងដោយបត្ត) បុគ្គលជាឝលដ្ឋិតៈ (បុគ្គល
 បិតៈខ្ញុំក៏ដល) បុគ្គលជាសមសីសី (មានធម៌ជាប្រធានស្មើគ្នា)
 បុគ្គលជាបិតកកប្បិ (ញ៉ាំងកប្បឡិបិតទៅ) បុគ្គលជាអវិយៈ បុគ្គលមិន
 វិមនជាអវិយៈ បុគ្គលជាសត្វៈ បុគ្គលជាអសត្វៈ បុគ្គលមិនវិមនសត្វៈ
 ទាំងមិនវិមនអសត្វៈ បុគ្គលមានវិជ្ជា ១ បុគ្គលមានវិជ្ជា ២ បុគ្គល

១ អកត្វាតមនោ កត្វាតមនោនិ ឃាយិ យុត្តគោ និទ្ទេសានុសោធនេ យុត្តិកិ ។

សម្មាសម្ពុទ្ធា បច្ចេកសម្ពុទ្ធា^១ ទេវតាភាគវិមុត្តា

បញ្ញាវិមុត្តា កាយសត្វី ធិដ្ឋិប្បវេត្តា សម្មាវិមុត្តា

ធម្មាទុសារី សម្មាទុសារី សត្តកុត្តិបរមោ កោលំកោ-

លោ ឯកតីដី សកទាតាមី អនាតាមី អន្តរាបរិទិញាយី

ឧបហច្ចបរិទិញាយី អសង្ហាបរិទិញាយី សសង្ហា-

បរិទិញាយី ឧទ្ធិសោតា អនាទិដ្ឋតាមី សោតាបរិទិញាយី

សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបរិទិញាយី សកទាតាមី

សកទាតាមីផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបរិទិញាយី អនាតាមី

១ បច្ចេកសម្ពុទ្ធានិយម បាលី ។

ជាស្រាស្ត្រសម្ពុទ្ធា បុគ្គលជាស្រាស្ត្របច្ចេកសម្ពុទ្ធា បុគ្គលជាទេវតាភាគវិមុត្តា
 (ស្រាស្ត្រសម្ពុទ្ធាដោយចំណែកខ្លាំងតិរ) បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត្តា (ស្រាស្ត្រសម្ពុទ្ធា
 ដោយបញ្ញា) បុគ្គលជាកាយសត្វី (មានកាយជាបច្ច័យ) បុគ្គល
 ជាធិដ្ឋិប្បវេត្តា (សម្រេចដោយធិដ្ឋិ) បុគ្គលជាសម្មាវិមុត្តា (ស្រាស្ត្រសម្ពុទ្ធា
 ដោយសម្មា) បុគ្គលជាធម្មាទុសារី (លើកតាមធម៌) បុគ្គលជា
 សម្មាទុសារី (លើកតាមសម្មា) បុគ្គលជាសត្តកុត្តិបរមោ (តើក
 អស់ពីរ ៧ ដង) បុគ្គលជាកោលំកោលោ (ចេញពីគ្រូគូលទៅកាន់
 គ្រូគូល) បុគ្គលជាឯកតីដី (មានពូជគឺទន្ធនៃតម្កន់) បុគ្គលជាសកទា-
 តាមី (មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត) បុគ្គលជាអនាតាមី (មិនមកកាន់
 លោកនេះទៀត) បុគ្គលជាអន្តរាបរិទិញាយី (បរិទិញានពាក់កណ្តាល
 កាយ) បុគ្គលជាឧបហច្ចបរិទិញាយី (កន្លងហួសពាក់កណ្តាលកាយ
 ទើបបរិទិញាន) បុគ្គលជាអសង្ហាបរិទិញាយី (បរិទិញានដោយមិនបាច់
 ព្យាយាមខ្លាំង) បុគ្គលជាសសង្ហាបរិទិញាយី (បរិទិញានដោយព្យា-
 យាមខ្លាំង) បុគ្គលជាឧទ្ធិសោតាអនាទិដ្ឋតាមី (មានទ្រូងមេត្តទៅ
 ខាងលើដកផលអនាទិដ្ឋតាមីហើយបរិទិញាន) បុគ្គលជាសោតាបច្ច័-
 យប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ទូរសោតាបត្តិផល បុគ្គលជាសកទាតាមី
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ទូរសកទាតាមីផល បុគ្គលជាអនាតាមី

អនាគាមិផលសក្ខីភិរិយាយ បដិបទ្ទោ អនាមា

អនាគតផលសក្ខីភិរិយាយ បដិបទ្ទោ ។

ឯករាជិកា តិដ្ឋិតា ។

ទុក្ខមាតិកា

[៨] ទ្វេ បុគ្គលា ។ ភោជនោ ច ទុមនាហិ ច ។

មត្តិ ច បលាសិ ច ។ វស្សុតិ ច មច្ឆរិ ច ។

សរោ ច ហាយារី ច ។ មហិរិកា ច អនោត្តម្យិ ច ។

ទុព្វោ ច នាបមិត្តោ ច ។ វស្សិយេសុ អកុត្តន្ទា-

រោ ច ភោជនេ អមត្តនា ច ។ មុជ្ជស្សតិ ច អសម្ម-

នារោ ច ។ សីលវិបទ្ទោ ច និដ្ឋិវិបទ្ទោ ច ។

អដ្ឋិត្តសញ្ញាជនោ ច តហិទ្ធាសញ្ញាជនោ ច ។

អត្តននោ ច អនុបនាហិ ច ។ អមត្តិ ច

អបលាសិ ច ។ អនិស្សតិ ច អមច្ឆរិ ច ។

អសរោ ច អហាយារី ច ។ មហិរិកា ច ទុត្តម្យិ

ច ។ សុវតោ ច កល្យាណមិត្តោ ច ។

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យអនាគាមិផល បុគ្គលដាលហេតុ

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យអនាគតផល ។

ចប់ ឯករាជិកា ។

ទុក្ខមាតិកា

[៨] បុគ្គលភិក្ខុក ។ គឺ បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ១

បុគ្គលចរិសេចក្តីក្រោធទុក ១ ។ បុគ្គលក្នុងលុប្បកណាគ ១ បុគ្គលអ្នក

ប្រណាំងកំសាន ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីច្រវែលាន ១ បុគ្គលមានសេច-

ក្តីកំណាញ់ ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីអ្នកកាន់ ១ បុគ្គលមានមាយា ១ ។

បុគ្គលមិនខ្មាសបាប ១ បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ១ ។ បុគ្គលប្រដៅក្រ ១

បុគ្គលមានមិត្តក្រក់ ១ ។ បុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សាក្នុងវត្តិយុវាំងឡ យ ១

បុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ បុគ្គលរក្ខតស្មារតី ១ បុគ្គល

មិនដឹងខ្លួន ១ ។ បុគ្គលវិបត្តិសីល ១ បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ ១ ។ បុគ្គលមាន

សញ្ញាជនៈខាងកង ១ បុគ្គលមានសញ្ញាជនៈខាងក្រៅ ១ ។ បុគ្គល

មិនមានសេចក្តីក្រោធ ១ បុគ្គលមិនចរិសេចក្តីក្រោធទុក ១ ។ បុគ្គល

មិនលុបក្នុងលុប ១ បុគ្គលមិនប្រណាំងកំសាន ១ ។ បុគ្គលមិនមាន

សេចក្តីច្រវែលាន ១ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ ១ ។ បុគ្គលមិន

មានអំនួត ១ បុគ្គលមិនមានមាយា ១ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាសបាប ១

បុគ្គលមានសេចក្តីខ្លាចបាប ១ ។ បុគ្គលប្រដៅក្រ ១ បុគ្គលមានមិត្ត ១ ។

ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្ធារោ ច រោជនេ មត្តញ្ញូ ច ។
 ទបដ្ឋិតស្សតិ ច សម្មាសាវោ ច ។ សីលសា-
 ម្មាញោ ច និដ្ឋិសម្មាញោ ច ។ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លភា-
 រោកស្មី ។ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។ ទ្វេ បុគ្គ-
 លា សុតប្បយា ។ ទ្ធិដ្ឋិ បុគ្គលានិ អាសវំ វុឡ្ហនិ ។
 ទ្ធិដ្ឋិ បុគ្គលានិ អាសវំ ន វុឡ្ហនិ ។ ហិបាចិមុត្តា
 ច បណីតាចិមុត្តោ ច ។ តិរត្តា ច តុប្បតា ច ។

ទុរមាណិកា និដ្ឋិតា ។

ពិក្ខមាពិក្ខ

[៧] តុយោ បុគ្គលា ។ ជិវរសោ អាសិសោ វិគ-
 តារសោ ។ តុយោ តិលាន្ទបមា បុគ្គលា ។ តោយេសត្ថិ
 និដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តា ។ កូថតាលី បុប្ផកាលី មទ្ធករ-
 លី ។ អរុក្កបមចិន្តោ បុគ្គលា វិជ្ជបមចិន្តោ បុគ្គលា
 វិជ្ជបមចិន្តោ បុគ្គលា ។ អរោ ឯកចក្ក ទ្ធិចក្ក ។

បុគ្គលមានទ្វារក្សៈហើយ ក្នុងនៃច្រើនពាន់ឆ្នាំ ១ បុគ្គលក្នុងដីប្រ-
 មាណក្នុងរោជន ១ ។ បុគ្គលមានស្មារតីក្នុងចំណោម ១ បុគ្គលក្នុងដី
 ខ្លួន ១ ។ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយសីល ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ១ ។
 បុគ្គលតិរត្ត គេបានដោយក្រក្កដិលោក ។ បុគ្គលតិរត្ត គេចំគែក
 បានដោយក្រ ។ បុគ្គលតិរត្ត គេចំគែកបានដោយដិយ ។ អាសវៈ
 របស់បុគ្គលតិរត្ត វែមនិចំរើន ។ តាសវៈរបស់បុគ្គលតិរត្ត វែមនិ
 ចំរើន បុគ្គលមានអន្សាស្រ័យចែកទាប ១ បុគ្គលមានអន្សាស្រ័យ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ ១ ។ បុគ្គលវន្តកដោយខ្លួនឯង ១ បុគ្គលញ្ញាំងគេឱ្យវន្តក ១ ។
 ចប់ ទុរមាណិកា ។

ពិក្ខមាពិក្ខ

[៧] បុគ្គល ព្យ ត្ថក ។ គឺបុគ្គលមិនមានបំណង ១ បុគ្គលមាន
 បំណង ១ បុគ្គលប្រាសចាកបំណង ១ ។ បុគ្គល ព្យ ត្ថក ប្រៀបដោយ
 បុគ្គលមានជម្ងឺ ។ បុគ្គលជាតាយសក្ខី (មានកាយជាបន្ទាល់) ១ បុគ្គលជា
 ទិដ្ឋិប្បក្កៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត (រួចស្រឡះចាក
 អាសវៈដោយសទ្ធា) ១ ។ បុគ្គលមានសំដីដូចលាមក ១ បុគ្គលមានសំដី
 ដូចផ្កា ១ បុគ្គលមានសំដីដូចទឹកឃ្មុំ ១ ។ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ
 ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយផ្នែកបង្ហោះ ១ បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយ
 ពេជ្រ ១ ។ បុគ្គលខ្វាក់ ១ បុគ្គលមានភ្នែកខ្វែង ១ បុគ្គលមានភ្នែកពន់ពន់ ១ ។

691

អរិយធម៌ បុគ្គលប្បវត្តិ

អវត្តស្រីប្បញ្ញា បុគ្គលោ ឧបស្ស័យប្បញ្ញា បុគ្គលោ បុត្ត-
 ប្បញ្ញា បុគ្គលោ ។ អវត្តកថោ បុគ្គលោ ការមស្ម
 ច កវេស្ម ច អវិភារតា អវត្តកថោ បុគ្គលោ
 ការមស្ម វីតារតោ កវេស្ម អវិភារតោ អវត្តកថោ
 បុគ្គលោ ការមស្ម ច កវេស្ម ច វីតារតោ ។
 ពាសាលាលទ្ធិបមោ បុគ្គលោ បវរិលទ្ធិបមោ បុគ្គ-
 លោ ទុទកលទ្ធិបមោ បុគ្គលោ ។ តាយោ ហេតុ-
 ក្ខមមា បុគ្គលា ។ តាយោ កាសិកវត្តបមា បុគ្គលា ។
 សុប្បមេយ្យោ ធុប្បមេយ្យោ អប្បមេយ្យោ ។
 អវត្តកថោ បុគ្គលោ ឧ សេវិតថោ ឧ កជិតថោ
 ឧ បយិរុចាសិតថោ អវត្តកថោ បុគ្គលោ សេវិតថោ
 កជិតថោ បយិរុចាសិតថោ អវត្តកថោ បុគ្គលោ
 សក្កត្តា កុកត្តា សេវិតថោ កជិតថោ បយិ-
 រុចាសិតថោ ។ អវត្តកថោ បុគ្គលោ ជិក្ខុចិត្តថោ
 ឧ សេវិតថោ ឧ កជិតថោ ឧ បយិរុចាសិតថោ
 អវត្តកថោ បុគ្គលោ អន្តរាបត្តិតថោ ឧ សេវិ-
 តថោ ឧ កជិតថោ ឧ បយិរុចាសិតថោ អវត្តកថោ
 បុគ្គលោ សេវិតថោ កជិតថោ បយិរុចាសិតថោ ។

អរិយធម៌ បុគ្គលប្បវត្តិ

បុគ្គលមានបញ្ញាដូចក្នុងដប់ ១ បុគ្គលមានបញ្ញាដូចដំបូងរយ ១ បុគ្គល
 មានបញ្ញាស្រដៀង ១ ។ បុគ្គលខ្លះមិនប្រាសចាកការប្រកក្កដាមន៍គត
 ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះប្រាសចាកការប្រកក្កដាម តែមិនខំប្រាសចាក
 ការប្រកក្កដាម ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះប្រាសចាកការប្រកក្កដាមមន៍ ក្នុង
 ភពមន៍ ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសដ៏ ១ បុគ្គលប្រៀប
 ដោយគំនូសដ៏ ១ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក ១ ។ បុគ្គល ឲ្យ ពួក
 ប្រៀបដោយសំពត់សំបកឈើ ។ បុគ្គល ឲ្យ ពួក ប្រៀបដោយសំពត់
 កាសិក ។ បុគ្គលដែលគប្រមាណបារាដោយដាយ ១ បុគ្គលដែលគ
 ប្រមាណបារាដោយគ្រ ១ បុគ្គលដែលគប្រមាណមិនបារា ១ ។ បុគ្គល
 ខ្លះ មិនគួរគោរព មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ គួរគោរព គួរគប់ គួរចូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះគួរ
 គេធ្វើសក្ការ គោរព ហើយគោរព គប់ ចូលទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ ។
 បុគ្គលខ្លះ គួរគេទ្រើម មិនគួរគោរព មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ក៏
 មាន ១ បុគ្គលខ្លះ គួរគោរពមើល តែមិនគួរគោរព មិនគួរគប់ មិនគួរចូល
 ទៅអង្គុយជិត ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ គួរគោរព គួរគប់ គួរចូលទៅអង្គុយ

អន្តោកកថា បុគ្គលោ សីលេសុ បរិបូរីការី ស-
 មាធិស្មី មន្តសោការី បញ្ញាយ មន្តសោការី អន្តោ-
 កកថា បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្មី
 ច បរិបូរីការី បញ្ញាយ មន្តសោការី អន្តោកកថា
 បុគ្គលោ សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្មី ច
 បរិបូរីការី បញ្ញាយ ច បរិបូរីការី ។ តយោ សន្តា-
 ហេ អបរេថ តយោ សន្តាហេ ។

និរោធិត ខិន្ទិត ។

បទដ្ឋកថា

[១១] ចន្តាហេ បុគ្គលោ ។ អសប្បុរិសោ
 អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតារេ សប្បុរិសោ សប្បុរិ-
 សេន សប្បុរិសតារេ ។ ចាចោ ចាចេន ចាចតារេ
 កល្យាណោ កល្យាណេន កល្យាណាតារេ ។
 ចាចន្ទោ ចាចន្ទេន ចាចន្ទតារេ កល្យាណា-
 ចន្ទោ កល្យាណេន កល្យាណេនន្ទតារេ ។
 សារវដ្ឋោ វដ្ឋតហ្មណោ មប្បសារវដ្ឋោ មនវដ្ឋោ ។

ជិត កំមាន ។ បុគ្គលខ្លះធ្វើតេជ្យលេញក្នុងសីល តែធ្វើបន្តិចបន្តួច
 ក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា កំមាន ។ បុគ្គលខ្លះធ្វើតេជ្យលេញ
 ក្នុងសីលផង ធ្វើតេជ្យលេញក្នុងសមាធិផង តែធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា កំ
 មាន ។ បុគ្គលខ្លះធ្វើតេជ្យលេញក្នុងសីលផង ធ្វើតេជ្យលេញក្នុងសមាធិ
 ផង ធ្វើតេជ្យលេញក្នុងបញ្ញាផង កំមាន ។ ។ បុគ្គលជាគ្រូមាន ៣ ពួក
 បុគ្គលជាគ្រូ ៣ ពួក ដទៃទៀត ។

ដប់ និរោធិត ។

បទដ្ឋកថា

[១១] បុគ្គល ៤ ពួក ។ គឺ បុគ្គលជាអសប្បុរិស ១ បុគ្គលជា
 អសប្បុរិសក្រែលនឹងជាន់អសប្បុរិស ១ បុគ្គលជាសប្បុរិស ១ បុគ្គលជា
 សប្បុរិសក្រែលនឹងជាន់សប្បុរិស ១ ។ បុគ្គលអាក្រក់ ១ បុគ្គលអាក្រក់
 ក្រែលនឹងជាន់បុគ្គលអាក្រក់ ១ បុគ្គលល្អ ១ បុគ្គលល្អក្រែលនឹងជាន់បុគ្គល
 ល្អ ១ ។ បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ១ បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រែលនឹងជាន់
 បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ១ បុគ្គលមានធម៌ល្អ ១ បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រែលនឹង
 ជាន់បុគ្គលមានធម៌ល្អ ១ ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោស ១ បុគ្គលច្រើន
 ដោយទោស ១ បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច ១ បុគ្គលមិនមានទោស ១ ។

ឧត្តប្បដិកាញ វិបត្តិកញ ឆោយ្យា បទបរាសោ ។
 យុត្តប្បដិកាណា ឆោ ឧត្តប្បដិកាណោ ឧត្តប្បដិកា-
 ណោ ឆោ យុត្តប្បដិកាណោ យុត្តប្បដិកាណោ ច
 ឧត្តប្បដិកាណោ ច ឆោ យុត្តប្បដិកាណោ ឆោ
 ឧត្តប្បដិកាណោ ។ ចត្តារោ ធម្មកថិកា បុគ្គលា ។
 បត្តារោ វលាហក្ខបមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ម្ភសិក្ខ-
 បមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ អម្ភបមា បុគ្គលា ។ ចត្តា-
 រោ ក្រុមបមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ឧទករហន្តបមា
 បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ពលីពន្ធបមា បុគ្គលា ។ ចត្តា-
 រោ អាសីវិស្វបមា បុគ្គលា ។ អនុកកថោ បុគ្គលា
 អនុបិច្ឆ អបរិយោកាហត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណិ កា-
 សីតា ហោតិ អនុកកថោ បុគ្គលោ អនុបិច្ឆ អបរិយោ-
 កាហត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណិ ភាសីតា ហោតិ អនុ-
 កកថោ បុគ្គលោ អនុបិច្ឆ អបរិយោកាហត្វា អប្បសា-
 នដិយេ ហិរេន បសាទិ ឧបទិសីតា ហោតិ អនុ-
 កកថោ បុគ្គលោ អនុបិច្ឆ អបរិយោកាហត្វា បសា-
 នដិយេ ហិរេន អប្បសាទិ ឧបទិសីតា ហោតិ ។

បុគ្គលជាឧត្តប្បដិកាញ ១ បុគ្គលជាវិបត្តិកញ ១ បុគ្គលជាឆោយ្យា ១ បុគ្គល
 ជាបទបរាសោ ១ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនស្រពន់ ១
 បុគ្គលមានប្រាជ្ញាស្រពន់ តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ
 តែមានប្រាជ្ញាស្រពន់ ១ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិន
 ស្រពន់ ១ ។ បុគ្គលជាឧប្បកថិក ៤ តួក ។ បុគ្គល ៤ តួក ប្រៀប
 ដោយមេឃ ។ បុគ្គល ៤ តួក ប្រៀបដោយកណ្តុរ ។ បុគ្គល ៤
 តួក ប្រៀបដោយវ័ន្តស្វាយ ។ បុគ្គល ៤ តួក ប្រៀបដោយក្អម ។
 បុគ្គល ៤ តួក ប្រៀបដោយអន្ទជំរិត ។ បុគ្គល ៤ តួក ប្រៀបដោយ
 គោលម្រី ។ បុគ្គល ៤ តួក ប្រៀបដោយសត្វអាសិរិស ។
 បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយពោលសេសីបុគ្គល
 ដែលគួរគំរងៀល ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល
 ហើយពោលគំរងៀលបុគ្គលដែលគួរសេសីរ ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិន
 ពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិន
 គួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនពិចារណា មិនស្ទង់មើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គលខ្លះ

អន្តរកថា បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោតាហត្វា
 អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ អន្តរកថា
 បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោតាហត្វា វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ
 ភាសិតា ហោតិ អន្តរកថា បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោ-
 តាហត្វា អប្បសាទនីយេ មំ ធម អប្បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ អន្តរកថា បុគ្គលោ អនុវិច្ឆ បរិយោតាហត្វា
 បសាទនីយេ មំ ធម បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 អន្តរកថា បុគ្គលោ អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ក្ខតំ ឥច្ឆំ កាលេន ធា ច ចោ វណ្ណា-
 រហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ក្ខតំ ឥច្ឆំ កាលេន
 អន្តរកថា បុគ្គលោ វណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា
 ហោតិ ក្ខតំ ឥច្ឆំ កាលេន ធា ច ចោ អវណ្ណា-
 រហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ក្ខតំ ឥច្ឆំ កាលេន
 អន្តរកថា បុគ្គលោ អវណ្ណារហស្ស ច អវណ្ណំ
 ភាសិតា ហោតិ ក្ខតំ ឥច្ឆំ កាលេន វណ្ណារហស្ស
 ច វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ក្ខតំ ឥច្ឆំ កាលេន

ពិចារណា ស្មង់មើល ហើយពោលគំរង្សីលបុគ្គលដែលគួរគំរង្សីល
 កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពិចារណា ស្មង់មើល ហើយពោលសរសើរបុគ្គល
 ដែលគួរសរសើរ កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពិចារណា ស្មង់មើល ហើយ
 សំដែនសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ
 ពិចារណា ស្មង់មើល ហើយសំដែនសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរ
 ជ្រះថ្លា កំមាន ១ ២ បុគ្គលខ្លះ ពោលគំរង្សីលបុគ្គលដែលមិនគួរគំរង្សី
 ល ពិគប្រាគដតាមការគួរ តែមិនពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរ
 សរសើរ ពិគប្រាគដតាមការគួរ កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ ពោលសរសើរ
 បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិគប្រាគដតាមការគួរ តែមិនពោលគំរង្សីល
 បុគ្គលដែលគួរគំរង្សីល ពិគប្រាគដតាមការគួរ កំមាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ ពោលគំរង្សីលបុគ្គលដែលគួរគំរង្សីល ពិគប្រាគដតាមការគួរផង
 ពោលសរសើរបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិគប្រាគដតាមការគួរផង កំមាន

អន្តរករោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញា-
 ធម្មវិបស្សនាយ ន លាភី អជ្ឈន្តិ ចេតោសមថស្ស
 អន្តរករោ បុគ្គលោ លាភី ចេវ ហោតិ អជ្ឈន្តិ
 ចេតោសមថស្ស លាភី ច អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ
 អន្តរករោ បុគ្គលោ ទេវ លាភី ហោតិ អជ្ឈន្តិ
 ចេតោសមថស្ស ន លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។
 អនុសាតតាមី បុគ្គលោ ថវេសាតតាមី បុគ្គលោ
 បិទត្តោ បុគ្គលោ តិណ្ណោ ចារុតតា ថលេ តិដ្ឋតិ
 ប្រាហ្មណោ ។ អប្បស្សនោ សុតេន អនុបបទ្ធោ
 អប្បស្សនោ សុតេន ឧបបទ្ធោ តហុស្សនោ សុតេន
 អនុបបទ្ធោ តហុស្សនោ សុតេន ឧបបទ្ធោ ។ ស-
 មណាមចលោ សមណាបទុរោ សមណាបុណ្ណារីកោ
 សមណាសុ សមណាសុខុមាលោ ។

ចក្កមាតិកា ឆិដ្ឋិកា ។

បញ្ចកមាតិកា

[១០] បញ្ច បុគ្គលោ ។ អន្តរករោ បុគ្គលោ
 អារម្មតិ (១) ច វិប្បដិសារី ច ហោតិ តញ្ច ចេតោវិប្បត្តិ

បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា មិនបានចេតោសមថៈក្នុង
 សន្តាន ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកបានចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន ទាំង
 បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១ បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកមិនបានចេតោ-
 សមថៈក្នុងសន្តាន ទាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា ក៏មាន ១ ។ បុគ្គល
 ទៅបណ្តោយតាមខ្សែទឹក គឺដុះ ១ បុគ្គលទៅប្រាសខ្សែទឹក គឺដុះ ១
 បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅទីដី ១ បុគ្គលខ្លះទៅដល់ត្រើយ ជាប្រាហ្មណ៍បិទ
 នៅលើគោក ១ ។ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច មិនប្រតិបត្តិតាមដោយសេច-
 ក្តីចេះដឹង ១ បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងតិច តែប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីចេះដឹង ១
 បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មិនប្រតិបត្តិ តាមសេចក្តីចេះដឹង ១ បុគ្គល
 ចេះដឹងច្រើន ប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីចេះដឹង ១ ។ បុគ្គលជាសមណៈមិន
 កម្រិត ១ បុគ្គលជាសមណៈជាល្អក្រហម ១ បុគ្គលជាសមណៈផ្កា
 ល្អកស ១ បុគ្គលជាសមណៈចេះម្រើនដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ ១ ។

ចេ ចក្កមាតិកា ។

បញ្ចកមាតិកា

[១១] បុគ្គល ៥ ពួក ។ គឺបុគ្គលខ្លះ ប្រតិបត្តិល្មើស (ត្រូវអាបត្តិ)
 ផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់តាមតិក ទូរចេតាវិបត្តិ

អភិធម្មបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នត្វា អវេទានាតិ សិវាសន អវេទានាតិ អាធមយ្យធុរោ
 ហោតិ លោលោ ហោតិ មន្ទោ មោធុហោ ហោតិ ។
 បញ្ច យោធាជីវមនា បុគ្គលា ។ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិ-
 កា ។ បញ្ច ទុល្យបច្ឆាកត្តិកា ។ បញ្ច ឯកោស-
 ជិកា ។ បញ្ច បិសុត្តលិកា ។ បញ្ច តេជិវិកា ។
 បញ្ច អាណ្ហិកា ។ បញ្ច វុត្តម្ភលិកា ។ បញ្ច
 អរញ្ញាតាសិកា ។ បញ្ច ទេសជ្ជិកា ។ បញ្ច យថា-
 សន្តតិកា ។ បញ្ច សោសាជិកា ។

បរាមាតិក ខិដ្ឋិក ។

ឆក្កមាតិកា

[១២] ច បុគ្គលា ។ អត្តេតតោ បុគ្គលោ បុព្វ
 អនុស្សតេសុ ចម្មេសុ សាមំ សប្បាជិ អភិសម្មជ្ឈតិ
 តត្ថ ច សត្វញ្ញតិ ចាបុណាតិ ពលេសុ ច វសីការិ

អភិធម្មបដិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលទ្វិះហិយត្រឡប់មើលដោយវិញ ១ បុគ្គលមើលដោយព្រោះការនៅ
 រួម ១ បុគ្គលមានហត់តាំងទុកភ្លាម ១ បុគ្គលលេងលោះ ១ បុគ្គលទទ់អន់
 ល្ងង់ទៅ ១ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ព្រៀបដោយហោន ។ បុគ្គល ៥ ពួក
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌពាតិកពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទល្យ-
 បច្ឆាកតិកពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកោសជិកពុកគង្គ ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិសុត្តលិកពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តតេជិវិកពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអាណ្ហិកពុកគង្គ ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តវុត្តម្ភលិកពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តអរញ្ញាតាសិកពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទេសជ្ជិ-
 កពុកគង្គ ។ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តយថាសន្តតិកពុកគង្គ ។
 បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសាជិកពុកគង្គ ។

ចប់ បរាមាតិក ។

ឆក្កមាតិកា

[១២] បុគ្គល ៦ ពួក ។ គឺបុគ្គលទ្វិះ គ្រាស់ដីដីដោយខ្លួន
 ៥៥ ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ក៏ដល់ខ្ញុំសច្ចៈ
 ព្រាតញ្ញាណក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ដល់ខ្ញុំភាពស្ងាត់ក្នុងទេសពលញាណផង
 ញ ញ ។

អនុគរោ បុគ្គលា បុព្វ អនុស្សវេសុ ធម្ម-
 សុ សាមី សទ្ធានិ អភិសម្ពុជ្ឈនិ ធម្ម ធម្ម
 សទ្ធានិ បាបុណានិ ធម្ម ធម្ម វេលសុ(១) វេលសុ
 អនុគរោ បុគ្គលា បុព្វ អនុស្សវេសុ ធម្មសុ
 សាមី សទ្ធានិ អនុភិសម្ពុជ្ឈនិ(២) ធម្មវេ ធម្ម ធម្ម
 ស្សន្តករោ ហោតិ សាវត្តទារមី បាបុណានិ
 អនុគរោ បុគ្គលា បុព្វ អនុស្សវេសុ ធម្មសុ
 សាមី សទ្ធានិ អនុភិសម្ពុជ្ឈនិ(២) ធម្មវេ ធម្ម ធម្ម
 ស្សន្តករោ ហោតិ ធម្ម សាវត្តទារមី បាបុណានិ
 អនុគរោ បុគ្គលា បុព្វ អនុស្សវេសុ ធម្មសុ
 សាមី សទ្ធានិ អនុភិសម្ពុជ្ឈនិ(២) ធម្មវេ ធម្ម
 ធម្ម ធម្ម ស្សន្តករោ ហោតិ អនាគាមី ហោតិ
 អនាគតា វត្តន្តិ អនុគរោ បុគ្គលា បុព្វ អនុ-
 ស្សវេសុ ធម្មសុ សាមី សទ្ធានិ អនុភិសម្ពុជ្ឈនិ(២)
 ធម្ម ធម្ម ធម្មវេ ធម្ម ធម្ម ស្សន្តករោ ហោតិ សា-
 តាបទ្ធសក្កនាតាមី ហោតិ ភាគញា វត្តន្តិ ។

ធម្មវេលា វិជ្ជា ។

កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ គ្រាសំដីនិវាយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនដល់ខ្ញុំសច្ចៈ ឬ ធម៌ ក្នុង
 មិនដល់ខ្ញុំភាពស្ងាត់ក្នុងសព្វកាល ធម៌កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនគ្រាសំ
 ដីនិវាយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុន
 ក៏ធ្វើខ្ញុំវិច័យផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដល់ខ្ញុំសាវត្តទារមី ធម្មវេ កំមាន ១
 បុគ្គលខ្លះ មិនគ្រាសំដីនិវាយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់
 ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ក៏ធ្វើខ្ញុំវិច័យផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្ន មិនដល់ខ្ញុំសាវត្ត-
 ទារមី ធម្មវេ កំមាន ១ បុគ្គលខ្លះ មិនគ្រាសំដីនិវាយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ
 ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនធ្វើខ្ញុំវិច័យផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ទេ ជាសភាពាមិបុគ្គល មិនមកកាន់មនុស្សលោកនេះ កំមាន ១ បុគ្គល
 ខ្លះ មិនគ្រាសំដីនិវាយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់
 ក្នុងកាលមុន មិនធ្វើខ្ញុំវិច័យផុតទុកក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាសភាពាមិបុគ្គល
 ធម៌សក្កនាតាមិបុគ្គល មកកាន់មនុស្សលោកនេះរៀង កំមាន ១ ។

ធម្មវេលា វិជ្ជា ។

១ ឧ. វេលសុតិ វិស្សុតិ ។ ២ ឧ. សទ្ធានិ អភិសម្ពុជ្ឈនិ វិស្សុតិយោ ។

សត្តកមាតិកា

(១៣) សត្ត បុគ្គលា ។ សត្ត ទទក្ខបមា
 បុគ្គលា សត្តិ ធិម្មុត្តា ធិម្មុត្តាវ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្តា
 ធិម្មជ្ជតិ ឧម្មជ្ជិត្តា វិសោ ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្តា វិបស្សន្តិ
 វិណោកេតិ ឧម្មជ្ជិត្តា បតាតិ ឧម្មជ្ជិត្តា បដិសាធម្ម-
 ត្តា ហោតិ ឧម្មជ្ជិត្តា តិល្លោកា ហោតិ ចារុកេតា
 ថេរេ តិល្លតិ ក្រាហ្មណោ ។ ទុកេតាភាគវិម្មត្តា
 បញ្ញាវិម្មត្តា កាយសត្តិ ធិជ្ជិប្បត្តា សទ្ធាវិម្មត្តា
 ធម្មាទុសារី សទ្ធាទុសារី ។

សត្តកមាតិកា ធិដ្ឋិតា ។

អដ្ឋកមាតិកា

(១៤) អដ្ឋ បុគ្គលា ។ ចត្តារោ មក្ខសមដ្ឋិ-
 ណោ ចត្តារោ ថេរសមដ្ឋិណោ បុគ្គលា ។

អដ្ឋកមាតិកា ធិដ្ឋិតា ។

សត្តកមាតិកា

(១៣) បុគ្គល ៧ តួក ។ គឺបុគ្គល ៧ តួក ប្រៀបដោយ
 ទឹក គឺ បុគ្គលមុជ់ចុះកែម្អងហើយចេះកែមុជ់ចុះទៅទៀត ១ បុគ្គលងើប
 ឡើងហើយមុជ់ចុះទៅវិញ ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយបិទនៅ ១ បុគ្គល
 ងើបឡើងហើយ មើលមើល ក្រឡេកមើល ១ បុគ្គលងើបឡើងហើយ
 ហែលទៅ ១ បុគ្គលងើបឡើង ដល់កំពង់ ហើយបិទនៅ ១ បុគ្គល
 ងើបឡើង គូងដល់ក្រើយ ជាព្រាហ្មណ៍បិទនៅលើភោគ ១ ។ បុគ្គល
 ជាទុកេតាភាគវិម្មត្ត ១ បុគ្គលជាបញ្ញាវិម្មត្ត ១ បុគ្គលជាតាយសត្តិ ១
 បុគ្គលជាធិជ្ជិប្បត្តិ ១ បុគ្គលជាសទ្ធាវិម្មត្ត ១ បុគ្គលជាធម្មាទុសារី ១
 បុគ្គលជាសទ្ធាទុសារី ១ ។

ចប់ សត្តកមាតិកា ។

អដ្ឋកមាតិកា

(១៤) បុគ្គល ៨ តួក ។ គឺបុគ្គល ៤ តួក ព្រមព្រៀងដោយ
 មក្ខ បុគ្គល ៤ តួក ព្រមព្រៀងដោយផល ។

ចប់ អដ្ឋកមាតិកា ។

និក្ខេបនិក

[១៥] ឧប បុគ្គល ។ សន្តាសប្បដ្ឋាន
 បច្ចេកសប្បដ្ឋាន ១ គរោតាភាវីប្បដ្ឋាន បញ្ញាវិប្បដ្ឋាន
 តាយសក្ខី ធិដ្ឋិប្បដ្ឋាន សន្តាវិប្បដ្ឋាន ធម្មាទុសារី
 សន្តាទុសារី ។

ចប់ និក្ខេបនិក ។

ទស្សនៈនិក

[១៦] ឧស បុគ្គល ។ បញ្ចដ្ឋិ ៧៧
 ធិដ្ឋា បញ្ចដ្ឋិ ៧៧ វិហារយ ធិដ្ឋា ។

ទស្សនៈនិក ធិដ្ឋិ ។

បុគ្គលប្បដ្ឋាននិក ។

និក្ខេបនិក

[១៥] បុគ្គល ៧ ពួក ។ គឺបុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ បុគ្គល
 ជាព្រះបាទមហាសម្ពុទ្ធ ១ បុគ្គលជាទគរោតាភាវីមិត្ត ១ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមិត្ត ១
 បុគ្គលជាតាយសក្ខី ១ បុគ្គលជាធិដ្ឋិប្បដ្ឋាន ១ បុគ្គលជាសន្តាវិមិត្ត ១ បុគ្គល
 ជាធម្មាទុសារី ១ បុគ្គលជាសន្តាទុសារី ១ ។

ចប់ និក្ខេបនិក ។

ទស្សនៈនិក

[១៦] បុគ្គល ១០ ពួក ។ គឺបុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច
 ក្នុងតាមាវចរក្ខម៌នេះ បុគ្គល ៥ ពួក មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់
 គុក្ខភាពក្នុងតាមាវចរក្ខម៌នេះ ។

ចប់ ទស្សនៈនិក ។

ចប់ បុគ្គលប្បដ្ឋាននិក ។

ឯកកនិទ្ទេសោ

(១៧) កតមោ ច បុគ្គលោ សមយវិមុត្តោ ។

ឥនេកតោ បុគ្គលោ កាលេន កាលំ សមយេន

សមយំ មន្ត វិមោក្ខ កាលេន ធុសត្តា វិមាវតិ

បញ្ញាយ ចស្ស និស្សា ឯកតោ អាសវំ បវិត្តំ លោ

ហោ ភិ អយំ វត្ថុតិ បុគ្គលោ សមយវិមុត្តោ ។

ឯកកនិទ្ទេស

(១៧) បុគ្គលោសមយវិមុត្តោ ភីដ្ឋិបម្ពច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង លោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨^(១) ដោយនាមកាយ ភាមកាលក្ករ^(២) ភាម សមយក្ករ អាសវៈត្ថុកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏បានអស់ទៅ ព្រោះ ឃើញដោយបញ្ញា^(៣) នេះហៅថា បុគ្គលោសមយវិមុត្តោ^(៤) ។

១ សមបត្តិ ៨ ជាប្រាវិច្ឆន្តិកៈនិងអនុប្រាវិច្ឆន្តិកៈ គឺប្រដ្ឋាន ៤ អនុបដ្ឋាន ៤ ឈ្មោះវិមោក្ខ ព្រោះប្រស្រស្ម័យចាកធម៌ដាស្សន្ត្រីនិងសមាបត្តិកាំងនោះ ។ ២ បុគ្គលប្រាថ្នានិងចូលសមា- បត្តិមានកាល ២ នីកាលក្លរ ១ កាលមិនក្លរ ១ ។ កាលដែលកំពុងធម្មៈសរិះត្រូវសិទ្ធិនិងកាល កំពុងធ្វើវិក្ក ឈ្មោះថាកាលមិនក្លរ កាលដែលធម្មៈសរិះហើយ ធ្វើវិក្កហើយ ចូលទៅអង្គុយ ក្នុងលំនៅហើយ មិនទាន់ដល់កាលទៅបិណ្ឌបាតនៅឡើយ ក្នុងចន្លោះនេះ ឈ្មោះថាកាល ក្លរ ។ មួយទៀត វិក្កុកំណត់កាលនឹងចេញទៅបិណ្ឌបាត ហើយកំពុងថ្វាយបង្គំចេតិយ កាល ដែលវិក្កមានវិក្កុសង្ឃ រោមរោមកំពុងឈរក្នុងពេនសម្រាប់ធ្វើវិក្កុរ កាលកំពុងទៅបិណ្ឌបាត កាលកំពុងត្រាច់ទៅក្នុងស្រុក កាលកំពុងធាន់បបរ ក្នុងអាសនសាលា និងកាលកំពុងធ្វើវិក្ក ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថាកាលមិនក្លរ កាលដែលមានទោសស្លាត់ក្នុងអាសនសាលា មិនទាន់ ដល់ពេលវេក្កកាល (ពេលធាន់) នៅឡើយ ក្នុងចន្លោះនេះនិង ឈ្មោះថាកាលក្លរ មួយទៀត កាលកំពុងធាន់វេក្ក កាលកំពុងទៅកាន់វិហារ កាលកំពុងទុកដាក់បាត្របិរ វេលាថ្ងៃ កាល កំពុងធ្វើវិក្ក និងកាលកំពុងឲ្យបរិប្បថា ទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថា កាលមិនក្លរ ដល់ការចូល សមាបត្តិទេ ។ ឯភាគបាសវិយ ក៏មានន័យដូចគ្នានឹងកាលនេះដែរ ។ ៣ ឃើញច្បាស់ ត្រូវបង្ហាញដោយវិវេចន្តបញ្ញា ឃើញចក្កស្សច្នៃធម៌ដោយមន្តបញ្ញា ។ ៤ ជាឈ្មោះបុគ្គល ៣ ពួក គឺ សោភាបន្តបុគ្គល សរាភាមិបុគ្គល អនាភាមិបុគ្គល ។ អដ្ឋិកថា ។

[១៤] កត្តាមា ច បុគ្គលោ មសមយវិបុត្តោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ធិ ហោ ចោ កាលេ ធិ កាលំ
 សមយេន សមយំ មជ្ឈ វិមោក្ខតូ កាយេន ធុសិក្ខា
 វិហារតិ មញ្ញាយ ចស្ស ធិស្វា អាសវំ បរិក្ខំ លា
 ហោន្តិ មយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ មសមយវិបុត្តោ ។
 សត្វេបិ អរិយបុគ្គលោ អរិយេ វិមោក្ខតូ មសមយ-
 វិបុត្តោ ។

[១៥] កត្តាមា ច បុគ្គលោ កុប្បធម្មោ ។ ឥនេ-
 កតោ បុគ្គលោ លាភិ ហោតិ រូបសហគតាធំ វំ
 អរូបសហគតាធំ វំ សមាបត្តិធំ សោ ព ចោ ធិ
 ធិកាមលាភិ ហោតិ ធិ មកកិច្ចលាភិ ធិ មកសិ-
 លាភិ ធិ យត្តិច្ចកំ យទិច្ចកំ យវតិច្ចកំ សហ-
 បត្តតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ហំ ចោ មរេនិ វុដ្ឋតិ យំ តស្ស
 បុគ្គលស្ស មមាទមាគម្ម តា សមាបត្តិយោ កុប្ប-
 យ្យំ មយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ កុប្បធម្មោ ។

[១៤] បុគ្គលជាមសមយវិបុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង
 លោកនេះ មិនបានវិមោក្ខ ដោយនាមកាយ តាមកាលក្ស តាម
 សម័យក្ស(១) ភាសាសេដ្ឋបុគ្គលនោះបានអស់ទៅ ព្រោះយើង
 ដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាមសមយវិបុត្ត ។ សូម្បីភ្នកអរិយ-
 បុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា មសមយវិបុត្ត គងអរិយវិមោក្ខ (លោ-
 ក្ខវិមោក្ខដែរ) ។

[១៥] បុគ្គលជាកុប្បធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គងលោក
 នេះ បានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បុគ្គល
 នោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក មិនបាន
 ដោយសិរិយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមទុក្ខាស ដែល
 ប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ ដែលប្រាថ្នា
 ទេ ដំណើរខ្លះឯង ក៏មិនមាន គ្រងដែលសមាបត្តិទាំងនោះ កម្រើក
 ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រមាថ របស់បុគ្គលនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជា
 កុប្បធម្មៈ ។

១ បុគ្គលណា មានសុខានុវិចារព្រះព្រៀង កាលបើបុគ្គលនោះព្រះព្រះហឺយ ទុក
 តាំងក្នុងដើម្បី ឈរក្តី ឥតយក្តី ដើមក្តី ទំពារក្តី ទាន់ប្រើប្រាស់អ្វី គងតែធន
 យស្រួលមន្តសិរិយ ព្រោះបុគ្គលដែលប្រាថ្នា មិនបានដោយសម័យក្ស
 សម័យមិនច្បើយ ។ អង្គីកថា ។

(២០) ភក្ខុភោ ច បុគ្គលោ អកុប្បធម្មោ ។
 ឥនេកាច្ឆោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ជីកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី អតសំរលាភី
 យត្តិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវតិច្ឆកំ សមាបដ្ឋតិបិ វុដ្ឋាតិបិ
 អដ្ឋាធមេតិ មទវកាសោ យេ តស្ស បុគ្គលស្ស បមា-
 ធមានុប្បតា សមាបត្តិយោ កុប្បយ្យំ អយំ វុច្ឆតិ
 បុគ្គលោ អកុប្បធម្មោ ។ សិខេយិ អរិយបុគ្គលា
 អរិយេ វិហោតេ អកុប្បធម្មោ ។

(២១) ភក្ខុភោ ច បុគ្គលោ វិហានធម្មោ ។
 ឥនេកាច្ឆោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ សោ ច ខោ
 ជីកាមលាភី ហោតិ ធម្មតិច្ឆលាភី ធម្មតស-
 សំរលាភី ធម្មយត្តិច្ឆកំ យទិច្ឆកំ យាវតិច្ឆកំ ស-
 មាបដ្ឋតិបិ វុដ្ឋាតិបិ ហំនំ ខោ បរេតិ វិដ្ឋតិ យេ
 សោ បុគ្គលោ បមាធមានុប្បតា វា សមាបត្តិហំ
 វិហាយេយ្យ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ វិហានធម្មោ ។

(២០) បុគ្គលជាអកុប្បធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង្គ
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយប្រក្ខី ប្រកបដោយ
 អរូបក្ខី បុគ្គលនោះឯង បានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយ
 ងាយ ចូលផង ចេញផង តាមឧកាសដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិ
 ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា ដំណើរខ្លះ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ គ្រងដែលសមាបត្តិទាំងនោះ ព្រមទៀត
 ព្រោះអស្រ័យសេចក្តីប្រទានរបស់បុគ្គលនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជា
 អកុប្បធម្មៈ ។ សូម្បីតួកអរិយបុគ្គលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា អកុប្ប-
 ធម្មៈ គង្គអរិយវិហោតុវិដេ ។

(២១) បុគ្គលជាវិហានធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង្គ
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយប្រក្ខី ប្រកបដោយ
 អរូបក្ខី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
 មិនបានដោយងាយ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមឧកាស
 ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា
 ទេ ដំណើរខ្លះឯងមែនមាន គ្រងដែលបុគ្គលនោះ សាចសូទ្យពាក
 សមាបត្តិទាំងនោះ ព្រោះអស្រ័យសេចក្តីប្រទាន នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាវិហានធម្មៈ ។

(២២) កត្តាៈ វា ច បុគ្គលោ អបរិហានធម្មា ។
 វេទនាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសមាគតានិ
 វា អរូបសមាគតានិ វា សមាបត្តិនិ សោ ច ខោ
 និកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី អកសិវលាភី
 យត្តិច្ឆតិ យទិច្ឆតិ យាវតិច្ឆតិ សមាបដ្ឋតិចិ វុដ្ឋា-
 តិចិ អដ្ឋានមតិ មនវកាសា យំ សោ បុគ្គលោ
 បរិហានធម្ម តាហិ សមាបត្តិហិ បរិហាយេយ្យ អយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលោ អបរិហានធម្មា ។ សព្វថិ អរិយ-
 បុគ្គលោ អរិយ វិហារេត្ត អបរិហានធម្មា ។

(២៣) កត្តាៈ វា ច បុគ្គលោ វេទនាច្ចោ ។
 វេទនាច្ចោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសមាគតានិ
 វា អរូបសមាគតានិ វា សមាបត្តិនិ សោ ច ខោ
 និកាមលាភី ហោតិ ន អតិច្ឆលាភី អកសិវ-
 លាភី ន យត្តិច្ឆតិ យទិច្ឆតិ យាវតិច្ឆតិ សមា-
 បដ្ឋតិចិ វុដ្ឋាតិចិ សរេ អនុសញ្ញេតិ ន បរិហា-
 យតិ តាហិ សមាបត្តិហិ សរេ ន អនុសញ្ញេតិ
 បរិហាយតិ តាហិ សមាបត្តិហិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 វេទនាច្ចោ ។

(២២) បុគ្គលោអបរិហានធម្មៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 គង្គិលោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកប
 ដោយអរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង បានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក
 បានដោយឆ័យ ចូលផង ចេញផង តាមទុក្ខាស ដែលប្រាថ្នា តាម
 សមាបត្តិ ដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ ដែលប្រាថ្នា ដំណើរខ្លះ
 ឯង មិនមែនជាចោក្ត មិនមែនជាទុក្ខាសទេ គ្រងដែលបុគ្គលនោះ
 សាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីច្របាច ខេះ
 ហៅថា បុគ្គលជាអបរិហានធម្មៈ ។ សូម្បីពួកព្រះអរិយបុគ្គលទាំង
 អស់ ក៏ឈ្មោះថា អបរិហានធម្មៈ គង្គិរិយវិហារកុវេរ ។

(២៣) បុគ្គលជាវេទនាច្ចោៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង្គិ
 លោកនេះ បានសមាបត្តិទាំងឡាយ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលនោះឯង មិនបានតាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
 មិនបានដោយឆ័យ ចូលមិនបានផង ចេញមិនបានផង តាមទុក្ខាស
 ដែលប្រាថ្នា តាមសមាបត្តិដែលប្រាថ្នា តាមកាលកំណត់ដែលប្រាថ្នា
 បើចូល (សមាធិ) ក៏មិនសាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ បើមិន
 ចូលទេ ក៏សាបសូន្យចាកសមាបត្តិទាំងនោះ ខេះហៅថា បុគ្គលជា
 វេទនាច្ចោៈ ។

[២៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អនុក្ខន្ធាកិច្ចោ ។
 សេសោ បុគ្គលោ ណកី ហោតិ រូបសហគតាដំ
 វា អរូបសហគតាដំ វា សមាបត្តិដំ សោ ច ខោ
 ន ជីកាមណកី ហោតិ ន អភិច្ឆណកី ន អកសិ-
 រណកី ន យត្តិច្ឆកំ យនិច្ឆកំ យាវត្តិច្ឆកំ សហបដ្ឋ-
 តិប វុដ្ឋាតិប សេ អនុក្ខតិ ន បរិហាយតិ តាហិ
 សមាបត្តិហិ សេ ធានុក្ខតិ បរិហាយតិ តាហិ
 សមាបត្តិហិ អយំ វុដ្ឋតិ បុគ្គលោ អនុក្ខន្ធាកិច្ចោ ។

[២៥] កតមោ ច បុគ្គលោ បុថុជ្ជោ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស តីណិ សញ្ញាជីវាដំ អប្បហិវាដំ ច ច
 តេសិ ធម្មាដំ បរិហាយ បដិបន្នោ អយំ វុដ្ឋតិ
 បុគ្គលោ បុថុជ្ជោ ។

[២៦] កតមោ ច បុគ្គលោ គោត្រក្ខ ។ យសិ
 ធម្មាដំ សមនន្តរា អរិយធម្មស្ស អវក្កានិ ហោតិ
 តេហិ ធម្មហិ សមន្តាគរតា បុគ្គលោ អយំ វុដ្ឋតិ
 បុគ្គលោ គោត្រក្ខ ។

[២៦] បុគ្គលជាអនុក្ខន្ធាកិច្ចោ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានសមាបត្តិព័ន្ធខ្លាយ ប្រកបដោយបុគ្គ ប្រកបដោយ
 អប្បក្ខី បុគ្គលនោះឯង មិនបានកាមប្រាថ្នា មិនបានដោយមិនលំបាក
 មិនបានដោយដាច់ ចូលមិនបានធី ចេញមិនបានធី តាមសាស
 វិជ្ជាប្រាថ្នា តាមសហបត្តិវិជ្ជាប្រាថ្នា តាមការលក់លក់វិជ្ជាប្រាថ្នា
 បើស្រេច គឺសេចក្តីលំបាកដើម្បីយល់សមាបត្តិ វេទន៍មិនសាបសូន្យ
 ចាកសហបត្តិព័ន្ធនោះ បើមិនស្រេចទេ វេទន៍សាបសូន្យចាកសមាបត្តិ
 ព័ន្ធនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាអនុក្ខន្ធាកិច្ចោ ។

[២៧] បុគ្គលជាបុថុជ្ជោ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា មិន
 ខានលក្ខណ៍សញ្ញាដទៃ ៣^(១) ព័ន្ធមិនប្រតិបត្តិដើម្បីលក្ខណ៍ដទៃព័ន្ធនោះ
 នេះហៅថា បុគ្គលជាបុថុជ្ជោ ។

[២៨] បុគ្គលជាគោត្រក្ខ តើដូចម្តេច ។ ការយាងចុះគឺការកើត
 ប្រាកដនៃអរិយធម៌ (លោកុត្តមេត្ត) ក្នុងលំដាប់ស្មី នៃពួកធម៌ណា
 បុគ្គលប្រកបប្រាថ្នាដោយធម៌ព័ន្ធនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាគោត្រក្ខ^(២) ។

១ ទុដ្ឋិសញ្ញាដទៃ ១ សីលព្វកម្មវិញ្ញាណសញ្ញាដទៃ ១ វិចិក្ខុសញ្ញាដទៃ ១ ។
 ២ បុគ្គលដែលកន្លងវុដ្ឋនិច្ឆេសន្ត្រ បុថុជ្ជនិច្ឆេសន្ត្រ បុថុជ្ជនិច្ឆេសន្ត្រ បុថុជ្ជនិច្ឆេសន្ត្រ ព័ន្ធនោះ
 អស់ ដោយប្រាណ មានវិញ្ញាណអរិយធម៌ ហើយយាងចុះក្នុងអរិយធម៌ អរិយនិច្ឆេ
 អរិយមន្ត្រ មិនអរិយប្បក្ខតិ ធានឈ្មោះថា គោត្រក្ខបុគ្គល ។

[២៧] កតមោ ច បុគ្គលោ ភយ្ហបរតោ ។
សត្ត សេត្តា ភយ្ហបរតោ យេ ច បុគ្គលា បុគ្គលោ
សីលវន្តោ ។ អរហោ អភយ្ហបរតោ ។

[២៨] កតមោ ច បុគ្គលោ អកញ្ចកមលោ ។
យេ តេ បុគ្គលា កម្មវរណោ ធម្មញ្ញកតា
កិលេសាវរណោ ធម្មញ្ញកតា វិហារាវរណោ
ធម្មញ្ញកតា អស្មន្តា អច្ចនិកា ទុច្ឆត្តា ជំណ្ន(៦)
អកញ្ច ធិយាមិ ឱក្កមិកុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ
សម្មត្តិ ឥមេ វច្ឆន្តិ បុគ្គលា អកញ្ចកមលោ ។

[២៩] កតមោ ច បុគ្គលោ កញ្ចកមលោ ។
យេ តេ បុគ្គលា ធម្មញ្ញកតា ធម្មញ្ញកតា ធម្មញ្ញកតា ធម្មញ្ញកតា
កិលេសាវរណោ ធម្មញ្ញកតា ធម្មញ្ញកតា វិហារាវរណោ
ធម្មញ្ញកតា សត្តា ធម្មញ្ញកតា ចញ្ញវន្តោ អនេណ្នា
កញ្ច ធិយាមិ ឱក្កមិកុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ
សម្មត្តិ ឥមេ វច្ឆន្តិ បុគ្គលា កញ្ចកមលោ ។

[២៧] បុគ្គល ជាភយ្ហបរតោ តើដូចម្តេច ។ សេត្តបុគ្គល ៧
ភូត ខឹងបុគ្គលជាបុគ្គល ដែលមានសីល ឈ្មោះថា ភយ្ហបរតបុគ្គល ។
ព្រះគោរម្យ ឈ្មោះថា អភយ្ហបរតបុគ្គល ។

[២៨] បុគ្គល ជាអកញ្ចកមនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
ប្រកបដោយគ្រឿងកំណើតម្ម ប្រកបដោយគ្រឿងកំណើតិកិលេស ប្រកប
ដោយគ្រឿងកំណើតិវិបាក ជាអ្នកមិនមានសព្វ មិនមានទន្ទៈ មាន
បញ្ញាអាចដឹង ល្ងង់ខ្លៅ មិនគួរឈានចុះកាន់សម្មត្តិធិយាម ក្នុងធម៌ជា
កុសលតាំងខ្សោយ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអកញ្ចកមនៈ ។

[២៩] បុគ្គល ជាកញ្ចកមនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
មិនប្រកបដោយគ្រឿងកំណើតម្ម មិនប្រកបដោយគ្រឿងកំណើតិកិលេស
មិនប្រកបដោយគ្រឿងកំណើតិវិបាក ជាអ្នកមានសព្វ មានទន្ទៈ មាន
បញ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ គួរឈានចុះកាន់សម្មត្តិធិយាម ក្នុងធម៌ជាកុសល
តាំងខ្សោយ នេះហៅថា បុគ្គល ជាកញ្ចកមនៈ ។

[៣០] កតមោ ច បុគ្គលា និយតោ ។

បញ្ច បុគ្គលា អាណន្តិកា យេ ច មិច្ឆានិដ្ឋិតា
និយតា មដ្ឋ ច អរិយបុគ្គលា និយតា ។ អវ-
សេសា បុគ្គលា អនិយតា ។

[៣១] កតមោ ច បុគ្គលា បដិបទ្ធកោ ។

ចត្តារោ មគ្គសមដ្ឋិនោ បុគ្គលា បដិបទ្ធកា ។ ចត្តារោ
ផលសមដ្ឋិនោ បុគ្គលា ផលដ្ឋិតា ។

[៣២] កតមោ ច បុគ្គលា សមសីសី ។

យស្ស បុគ្គលស្ស មប្បត្ថំ មចរិមំ អាសវបរិយាណ-
មញ្ច ហោតិ ជីវិតបរិយាណមញ្ច មយំ វុច្ឆនិ បុគ្គលា
សមសីសី ។

[៣៣] កតមោ ច បុគ្គលា មិត្តកម្មិ ។

មយញ្ច បុគ្គលា សោតាបត្តិផលសច្ចិករិយាយ បដិ-
បទ្ធា មស្ស កម្មស្ស ច ឧទ្ទយនវេលា មស្ស
នេវ តាវ ករម្បា ឧទ្ទយេយ្យ យាវិយំ បុគ្គលា
ន សោតាបត្តិផលំ សច្ចិករេតិ មយំ វុច្ឆនិ បុគ្គ-
លា មិត្តកម្មិ ។ សត្វបំ មគ្គសមដ្ឋិនោ បុគ្គ-
លា មិត្តកម្មិនោ ។

[៣០] បុគ្គលជាវិយតៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកបដោយ

អនិយាយកម្ម ៥ ពួក បុគ្គលប្រកបដោយវិយកម្មចាត់ដ្ឋិ និងវិយបុគ្គល
៥ ពួក ឈ្មោះថា វិយកបុគ្គល ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា
អនិយកបុគ្គល ។

[៣១] បុគ្គលជាបដិបទ្ធកៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ៤ ពួក

ដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គ ឈ្មោះថា បដិបទ្ធកបុគ្គល ។ បុគ្គល ៤
ពួក ដែលព្រមព្រៀងដោយផល ឈ្មោះថា ផលដ្ឋិតបុគ្គល ។

[៣២] បុគ្គលជាសមសីសី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា

មានការអស់ទៅនៃកាសវៈ និងការអស់ទៅនៃជីវិត មិនមុន មិនក្រោយ
នេះហៅថា បុគ្គលជាសមសីសី ។

[៣៣] បុគ្គលជាមិត្តកម្មិ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលនេះ ជា

អ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្ញុំសោតាបត្តិផល ខ្ញុំជាវេលាកើត
នេះកម្មនឹងមាន បើបុគ្គលនេះ មិនទាន់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ខ្ញុំសោតា-
បត្តិផល ដរាបណា កើតកិមិត្តកម្មិនេះកម្ម ដរាបនោះដែរ នេះ
ហៅថា បុគ្គលជាមិត្តកម្មិ ។ បុគ្គលដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គនិង
អស់ ក៏ឈ្មោះថា មិត្តកម្មិដែរ ។

[៣៤] កតមោ ច បុគ្គលោ អរិយោ ។

អដ្ឋ អរិយបុគ្គលា អរិយា ។ អរិសសា បុគ្គលា
អនរិយា ។

[៣៥] កតមោ ច បុគ្គលោ សេត្តោ ។ ចត្តា-

រោ មគ្គសមម្ពីរោ តយោ ផលសមម្ពីរោ បុគ្គលា
សេត្តោ ។ អរហា អសេត្តោ ។ អរិសសា បុគ្គ-
លា ធម៌ សេត្តោ ធាសេត្តោ ។

[៣៦] កតមោ ច បុគ្គលោ តេវិជ្ជោ ។ តិប្បា-

វិជ្ជាហិ សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ តេវិជ្ជោ ។

[៣៧] កតមោ ច បុគ្គលោ ធន្យកិញ្ញោ ។

ធម៌ អភិញ្ញាហិ សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ ធន្យ-
កិញ្ញោ ។

[៣៤] បុគ្គលជាអរិយៈ តើដូចម្តេច ។ អរិយបុគ្គលពំនឹង ៨

ពួក ឈ្មោះថា អរិយៈ^(១) ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ ឈ្មោះថា អនរិយៈ ។

[៣៥] បុគ្គលជាសេត្តៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រម

ព្រៀងដោយមគ្គ បុគ្គល ៣ ពួក ព្រមព្រៀងដោយផល ឈ្មោះថា
សេត្តៈ ។ ព្រះអរហន្ត ឈ្មោះថា អសេត្តៈ ។ បុគ្គលក្រៅពីនេះ
ឈ្មោះថា មិនមែនសេត្តៈ ពំនឹងមិនមែនអសេត្តៈ ។

[៣៦] បុគ្គលបានវិជ្ជា ៣ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកប

ដោយវិជ្ជា ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា បុគ្គលបានវិជ្ជា ៣^(២) ។

[៣៧] បុគ្គលបានអភិញ្ញា ៦ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រកប

ដោយអភិញ្ញា ៦ ឈ្មោះថា បានអភិញ្ញា ៦^(៣) ។

១ បុគ្គលដែលព្រមព្រៀងលើស ឬបុគ្គលដែលមនុស្សនិងទេវតាប្រក្រតិយក ឈ្មោះថា
អរិយៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អរិយៈ ព្រោះជាអ្នកស្តាប់បរិសុទ្ធ ។ ២ បុគ្គល
ដែលបានបុព្វនិសិទ្ធភាព និងទិព្វបុព្វភាពជាមុន ទើបបានសម្រេចអរហន្តនិរក្រាយ ឬ
បានសម្រេចអរហន្តជាមុន ទើបបានបុព្វនិសិទ្ធភាព និងទិព្វបុព្វភាព ជាពាក្យប្រាយ
ឈ្មោះថា បានវិជ្ជា ៣ (១ ចម្រើនយក្រំ គឺ បុព្វនិសិទ្ធភាព ១ ទិព្វបុព្វវិជ្ជា ១ អស-
វិជ្ជយវិជ្ជា គឺ សម្រេចអរហន្ត ១) ។ ឆ្លើយថា ។ ៣ អភិញ្ញា ៦ គឺ ឥទ្ធិវិធាៈ (សំនែងប្រដូ
បានឡើង) ១ ទិព្វសោត (ត្រចៀកទិព្វ គឺ ស្តាប់សំឡេងនិរត្តាយធម៌) ១ ចេតោបរិយ-
ញ្ញាណ ឬ ចរិតវិជ្ជា (នឹងចក្ខុបុគ្គលនីមួយៗ) ១ បុព្វនិសិទ្ធភាព (លើវិជ្ជាគឺវិកាល
មុនបាន) ១ ទិព្វបុព្វ ឬ បុព្វបរិយាប័ន្ន (នឹងចក្ខុបដិសន្ធិរបស់សត្វដទៃ) ១ អសវិជ្ជយវិជ្ជា
(នឹងធម៌ជាច្រើនអស់ទៅនៃអស់) ។

[៣៨] កតតោ ច បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។

ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ បុព្វេ អនន្តស្សុតេស្ស ធម្មេស្ស សាមី សម្មាធិ អភិសម្មុញ្ញតិ តត្ថ ច សត្វញ្ញតិ ចាប្បណាតិ ពលេស្ស^(១) ច វសីការិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។

[៣៩] កតតោ ច បុគ្គលោ បព្វេកសម្ពុទ្ធា ។

ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ បុព្វេ អនន្តស្សុតេស្ស ធម្មេស្ស សាមី សម្មាធិ អភិសម្មុញ្ញតិ ច ច តត្ថ សត្វញ្ញតិ ចាប្បណាតិ ច ច ពលេស្ស វសីការិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ បព្វេកសម្ពុទ្ធា ។

[៤០] កតតោ ច បុគ្គលោ ឧកតោភាគីបុគ្គោ ។

ឥនេកោច្ឆោ បុគ្គលោ អដ្ឋ វិហារេត្ត កាវយន ធុសិក្ខា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ធិស្វា អាសវំ បរិក្ខំណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ ឧកតោភាគីបុគ្គោ ។

១ ឧ. ពលេស្ស ។

[៣៨] បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ក្រាសដីនិចំពោះខ្លួន ឡើយច្នោះ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន ដល់នូវសត្វពាក្យពាក្យណា ក្នុងធម៌នោះផង ដល់ឡើតាពស្នាត់ ក្នុងទសពលពាក្យណាផង នេះហៅថា បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

[៣៩] បុគ្គលជាព្រះបព្វេកសម្ពុទ្ធ គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលតូចខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ក្រាសដីនិចំពោះខ្លួន ឡើយច្នោះ ក្នុងធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ក្នុងកាលមុន មិនដល់នូវសត្វពាក្យពាក្យណា ក្នុងធម៌នោះផង មិនដល់ឡើតាពស្នាត់ ក្នុងទសពលពាក្យណាផង នេះហៅថា បុគ្គលជាព្រះបព្វេកសម្ពុទ្ធ ។

[៤០] បុគ្គលជាឧកតោភាគីបុគ្គ គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ បានវិហារត្ត ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងការហៅរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយចក្ខុ នេះហៅថា បុគ្គលជាឧកតោភាគីបុគ្គ^(១) ។

១ ជាលម្អនៃព្រះអរហន្តដែលបានប្រស្រឡះចាកចំណែកកំលាំង ២ គឺ ប្រស្រឡះចាករូបកាយដោយអន្តរសមាបន្តិ ៣ ប្រស្រឡះចាកនាមកាយដោយចក្ខុ ។ ក្នុងអដ្ឋកថា មានអធិប្បាយជាច្រើននៃយទៅទៀត គាមសន្ធិព្រះដើរនោះ ។ ។

[២១] កតតោ ច បុគ្គលោ បញ្ញាវិបុលោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ធម៌ យោវ មោ ឆដ្ឋ វិហារត្ថ
 កាយេន ធុសិត្តា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 បញ្ញាវិបុលោ ។

[២២] កតតោ ច បុគ្គលោ កាយសក្កិ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ឆដ្ឋ វិហារត្ថ កាយេន ធុសិត្តា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកតោ អាសវា
 បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ កាយសក្កិ ។

[២៣] កតតោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ឥទិ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បដា-
 បាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បដាបាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ
 តថាគតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ ពេទិដ្ឋា
 ហោន្តិ ពេតវតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកតោ
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។

[២១] បុគ្គលជាបញ្ញាវិបុល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង
 លោកខ្លះ មិនបានវិមាត្ត ៨ ដោយនាមកាយខ្លះ ពាសវិរបស់
 បុគ្គលខ្លះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាបញ្ញាវិបុល ។

[២២] បុគ្គលជាភាយសក្កិ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង
 លោកខ្លះ បានវិមាត្ត ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងពាសវិរបុគ្គលខ្លះ របស់
 បុគ្គលខ្លះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាភាយសក្កិ(១) ។

[២៣] បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គង
 លោកខ្លះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផលនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទាដំណើរការកាត់បន់និរោធិនាំឱ្យកើត ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះគោតស្ថាវរដឹងហើយ បុគ្គលខ្លះ បានឃើញដោយល្អ បាន
 ប្រព្រឹត្តដោយល្អ ដោយបញ្ញាដឹង ពាសវិរបុគ្គលរបស់បុគ្គលខ្លះ ក៏អស់
 ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញាដឹង នេះហៅថា បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ(២) ។

១ បុគ្គលដែលបានបឋមដ្ឋាននិរោធិនាំឱ្យកើត រឿងបានធ្វើឱ្យដាច់ច្បាស់នូវវិចារនិក្ខានជា
 ទាំងស្រុង ឈ្មោះថាភាយសក្កិ មាន ២ ច្បា ទាំងអស់លោកបុគ្គលនៃវិលំអរមហានិក្ខាន ។
 អដ្ឋិកថា ។ ២ បុគ្គលដែលបានដឹង បានឃើញ បានយល់ បានធ្វើឱ្យដាច់ច្បាស់ បានកើតរាល់
 ដោយប្រាថ្នាថា សង្គារជាអុក្ខ មិនធានាសុខ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តៈ មាន ២ ច្បា ទូចរាយសក្កិ ។

[២៤] កកខោ ច បុគ្គលោ សន្ទាវុត្តោ ។
 វេទកកខោ បុគ្គលោ វេទិ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បដា-
 នាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដានាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បដានាតិ អយំ
 ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដានាតិ
 តថាភក្កប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិញ្ញា
 ហោន្តិ វេទិតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកេច្ច
 អាសវំ បរិក្ខណា ហោន្តិ នោ ច ខោ យថា
 ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សន្ទាវុត្តោ ។

[២៥] កកខោ ច បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស រសោតា បត្តិដលសត្តិកិរិយាយ
 បដិបទ្ធស្ស បញ្ញាជ្រៃយំ អនិមន្តិ រោកាតិ បញ្ញាវា-
 ហំ បញ្ញាបុព្វន្តមំ អរិយមន្តិ កាលតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ រសោតាបត្តិដលសត្តិកិរិ-
 យាយ បដិបទ្ធា បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ ដរល-
 ដ្ឋិតោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។

[២៦] កកខោ ច បុគ្គលោ សន្ទាទុសារី ។

[២៦] បុគ្គល ជាសន្ទាវុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមភិក្ខុ ខេទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមភិក្ខុ ខេ
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមភិក្ខុ ខេរមិលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមភិក្ខុ ខេជាបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់រមិលត់ទុក្ខ ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះគោតមសំដែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញដោយល្អ បាន
 ប្រព្រឹត្តដោយល្អ ដោយចញ្ញាផង អាសវៈក្នុងខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏
 អស់ទៅ ព្រោះឃើញ ដោយចញ្ញាផង តែមិនដូចជាទិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គលខេ
 ខេរហៅថា បុគ្គល ជាសន្ទាវុត្ត^(៦) ។

[២៧] បុគ្គល ជាធម្មាទុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា
 កំភូតប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យរសោតាបត្តិដល មានវគ្គិយតិ
 បញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំរើនអរិយមន្ត មានបញ្ញាជាគ្រឿងទាំង មានបញ្ញាជា
 ប្រធាន ខេរហៅថា បុគ្គល ជាធម្មាទុសារី^(៧) ។ បុគ្គលកំភូតប្រតិ-
 បត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យរសោតាបត្តិដល ឈ្មោះថា ធម្មាទុសារី ។
 ឯបុគ្គលបិសន្ទាវុត្តិដល ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្ត ។

[២៨] បុគ្គល ជាសន្ទាទុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា

៦ វិប្បចា ប្រស្រាស្រូរដោយបន្ទាន់ ៦ ច្បា ភ្នំចារាមសេដ្ឋី ។ ៧ វិប្បចា រសីរា
 ធម្មនិក្ខិបញ្ញា ជាឈ្មោះនៃបុគ្គលដែលបិសន្ទាវុត្តរសោតាបត្តិទុក្ខ ។

យស្ស បុគ្គលស្ស គោតាបន្តិផលសន្តិកិរិយាយ
 បដិបទ្ធស្ស សន្តិទ្រិយំ អធិមន្តិ ហោតិ សន្តាភហិ
 សន្តាបុគ្គនំ អរិយមន្តិ កាលេតិ មយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សន្តាទុសារី ។ គោតាបន្តិផលសន្តិកិរិយាយ
 បដិបទ្ធនោ បុគ្គលោ សន្តាទុសារី ។ វេលេដ្ឋិតោ
 សន្តាវិប្បត្តោ ។

[២៧] កតតោ ច បុគ្គលោ សន្តក្ខត្តិបរមោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាទិ បរិក្ខុ-
 យា គោតាបន្តោ ហោតិ អរិទិចាតទន្ទោ ធិយតោ
 សន្តោធិបកយនោ គោ សន្តក្ខត្តិ ធមេ ច មា-
 ទុសេ ច សន្តាវិទ្ធា សំសារិទ្ធា ទុក្ខស្សន្តិ កករោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សន្តក្ខត្តិបរមោ ។

[២៨] កតតោ ច បុគ្គលោ កោលិកោលោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាទិ បរិក្ខុយា
 គោតាបន្តោ ហោតិ អរិទិចាតទន្ទោ ធិយតោ ស-
 ន្តោធិបកយនោ គោ ទ្វេ ភ តិណ្ណំ ភ ក្កុណទិ

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យសោតាបន្តិផល មានវង្រិយគីសត្វ
 ដីក្រែលធី ចំរើនអរិយមន្ត មានសត្វជាគ្រឿងនាំ មានសត្វជា
 ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គល ជាសត្វទុសារី^(១) ។ បុគ្គលកំពុងប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យសោតាបន្តិផល ឈ្មោះថា សត្វទុសារី ។
 ឯបុគ្គលបិកះនៅក្នុងផល ឈ្មោះថា សត្វវិមុត្ត ។

[២៧] បុគ្គល ជាសត្តកត្តិបរមៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ផលឲ្យសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣^(២)
 មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀត មានការគ្រាស់ដីដី
 ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ បុគ្គលនោះ ស្តុះទៅ អន្ទាលទៅ ក្នុងទៅតានិធិ
 មនុស្ស អស់ពីរ ៧ ដង ហើយធ្វើឲ្យទីចុះនៃដុត្ត ខេនហៅថា
 បុគ្គល ជាសត្តកត្តិបរមៈ^(៣) ។

[២៨] បុគ្គល ជាគោលិកាលៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ផលឲ្យសោតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ៣ មាន
 សភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀត មានការគ្រាស់ដីដីប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ បុគ្គលនោះ ស្តុះទៅ អន្ទាលទៅ កាន់គ្រកូល ២ ឬ ៣

១ ឈ្មោះនៃបុគ្គលដែលបិកះនៅក្នុងផលជាបុគ្គលទុសារី ។ អដ្ឋកថា ។ ២ សញ្ញា-
 ជនៈ ៣ គឺ សញ្ញាយទ្ធិ ១ វិចិត្រា ១ សិលក្ខណបរមាសា ១ ។ ៣ ឈ្មោះនៃសោតា-
 បន្តបុគ្គលទី ១ ។

សទ្ធាវិទ្ធា សិស្សវិទ្ធា ទុក្ខសង្ខត្តិ កកោតិ អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ កោលំកោលោ ។

[២៧] កកោតោ ច បុគ្គលោ ឯកតីដី ។

ឥនេកកោតោ បុគ្គលោ តិណ្ហិ សញ្ញាជនាជំ បរិក្ខុយា
យា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិជិតាតតម្ភោ ជិយសោ

សម្ភាជិបកយនោ រសា ឯកំយេវ មាទុសតំ កវិ

ជិត្តត្តា ទុក្ខសង្ខត្តិ កកោតិ អយំ វុច្ចតិ

បុគ្គលោ ឯកតីដី ។

[២៨] កកោតោ ច បុគ្គលោ សក្កនាតាមី ។

ឥនេកកោតោ បុគ្គលោ តិណ្ហិ សញ្ញាជនាជំ បរិក្ខុយា

កកោតោសមាហានំ តទុត្តា សក្កនាតាមី ហោតិ

សក្កនេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធា ទុក្ខសង្ខត្តិ ក-

កោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សក្កនាតាមី ។

ហើយធ្វើទ្រឹស្តីផ្គុំផ្គុំនៃវត្ថុទុក នេះហៅថា បុគ្គល ជាគោលគោល(១) ។

[២៧] បុគ្គល ជាឯកតីដី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ ដល់ទ្រឹស្តីសាតៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ព្យ មានសភាព
មិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀត មានការស្រាវជ្រាវប្រព្រឹត្តទៅ
ខាងមុខ បុគ្គលនោះ កើតក្នុងភពជាយសមុស្ស តែម្តងទៀត ហើយ
ធ្វើទ្រឹស្តីផ្គុំផ្គុំនៃវត្ថុទុក នេះហៅថា បុគ្គល ជាឯកតីដី(២) ។

[២៨] បុគ្គលជាសក្កនាតាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ជាសក្កនាតាមីបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ព្យ ព្រោះ
ស្រាលស្តីនៃព្រះ គោសៈ មោហៈ មគ្គកាតៈលោកនេះ អស់ពីរម្តង
ទៀត ហើយធ្វើទ្រឹស្តីផ្គុំផ្គុំនៃវត្ថុទុក នេះហៅថា បុគ្គលជាសក្កនាតាមី(៣) ។

១ ជាឈ្មោះនៃសេវាបុគ្គលទី ២ បុគ្គលនេះគឺជាសេវាបុគ្គលទី ១ មិនកើត
ក្នុងត្រកូលទាបទេ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ អគ្គោលកើតឯកជនិលំអស់ ២ ជាតិ ទើបធ្វើទ្រឹ
ទ្រឹស្តីផ្គុំផ្គុំនៃវត្ថុទុក ។ អន្តរាថា ។ ២ ជាឈ្មោះនៃសេវាបុគ្គលទី ៣ ។ ៣ បុគ្គល
ដែលមកជាមុនបុគ្គលនេះ អស់ពីរម្តងទៀត ដោយអំណាចបដិសន្ធិ ឈ្មោះថាសក្កនា-
តាមីបុគ្គលនេះ មាន ៥ ពួក គឺបុគ្គលខ្លះ ដល់សក្កនាតាមីដល់ ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ហើយ
បរិនិព្វានក្នុងមនុស្សលោកនេះតែម្តង ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សក្កនាតាមីដល់ ក្នុងមនុស្សលោក
នេះ ហើយទៅបរិនិព្វានក្នុងលោក ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សក្កនាតាមីដល់ក្នុងទេវលោក ហើយ
បរិនិព្វានក្នុងទេវលោកនោះតែម្តង ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សក្កនាតាមីដល់ក្នុងទេវលោក មកកើតក្នុង
មនុស្សលោកនេះ ហើយទើបបរិនិព្វាន ១ បុគ្គលខ្លះ ដល់សក្កនាតាមីដល់ក្នុងមនុស្សលោកនេះ
កើតកើតអស់ពីលំអកាយក្នុងទេវលោក ហើយត្រឡប់មកកើត ក្នុងមនុស្សលោកនេះម្តង
ទៀត អើបរិនិព្វាន ១ ។ ឯពាក្យថា សក្កនាតាមីបុគ្គលនេះ សំដៅយកតែបុគ្គលទី ៥
ខាងចុងឈ្មោះ ឯបុគ្គល ២ ពួកខាងដើម មិនចាប់យកក្នុងទីនេះទេ ប្លែកអំពីឯកតីដីសោតៈ
មានបដិសន្ធិតែម្តងហើយបរិនិព្វានកើត ឯសក្កនាតាមីបុគ្គលមានបដិសន្ធិ ២ ជិតទើបបរិនិព្វាន ។

[៥០] កតមោ ច បុគ្គលោ អនាតាមី ។

និរតករោ បុគ្គលោ បញ្ចុដ្ឋំ ឱវម្ហានិយាដំ សញ្ញាជនាដំ បរិក្ខយា ឱបទានិកោ ហោតិ កត្ត បរិដិញ្ចាយំ អនាវត្តិដម្មោ តស្មា លោកា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនាតាមី ។

[៥២] កតមោ ច បុគ្គលោ អន្តរាបរិដិញ្ចាយី ។

និរតករោ បុគ្គលោ បញ្ចុដ្ឋំ ឱវម្ហានិយាដំ សញ្ញាជនាដំ បរិក្ខយា ឱបទានិកោ ហោតិ កត្ត បរិដិញ្ចាយំ អនាវត្តិដម្មោ តស្មា លោកា សោ ឧប្បដ្ឋំ កំ សមនន្តរា អប្បន្តំ កំ វេមជ្ឈិ អាយុធឿណំ អរិយមក្កំ សញ្ញនេតិ ឧបវដ្ឋិមាដំ សញ្ញាជនាដំ បហាយាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អន្តរាបរិដិញ្ចាយី ។

[៥៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបហត្ថបរិដិញ្ចាយី ។

[៥១] បុគ្គល ជាអនាតាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង

លោកនេះ ជាឧបទានិកកំណើត ព្រោះអស់វេទិសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥^(៦) ហើយបរិវិញ្ញាណក្នុងស្មុគ្រកំសរវេលោកនោះ មានសភាពមិនគ្រឿង ចាកលោកនោះវិញ នេះហៅថា បុគ្គលជាអនាតាមី ។

[៥២] បុគ្គល ជាអន្តរាបរិដិញ្ចាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ក្នុងលោកនេះ ជាឧបទានិកកំណើត ព្រោះអស់វេទិសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាអ្នកបរិវិញ្ញាណ ក្នុងស្មុគ្រកំសរវេលោកនោះ មានសភាពមិនគ្រឿងចាកលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ ញ៉ាំងអាយុមក្ក ឲ្យកើតឡើង ក្នុងប្រមាណវេទនាហុ ដែលភិក្ខុក្នុងសំដាប់ ឬដែលមិនបានដល់ពាក់កណ្តាល ដើម្បីលេង ឲ្យសញ្ញាជនៈខាងលើ^(៧) នេះហៅថា បុគ្គល ជាអន្តរាបរិដិញ្ចាយី ។

[៥៣] បុគ្គលជាឧបហត្ថបរិដិញ្ចាយី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

១ គំសញ្ញាមិដ្ឋិ ១ វិចិត្រា ១ លីល្យនបរាមរា ១ កាមប្បន្ត ១ ក្សណៈ ១ ។
២ វិស្សហត ១ អប្បកន ១ ខនៈ ១ ឡូត្ថ ១ អវិដ្ឋា ១ ។ អន្តរាបរិ ។

អរិយធម៌ បុគ្គលប្បដ្ឋាន

នឹងគេត្រូវ បុគ្គល បញ្ញត្តិ ឱ្យម្នាក់យាង សញ្ញាជនាធិ បរិក្ខេប ឱ្យបាតិកា ហោតិ តត្ថ បរិទិញាយ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ អតិក្កមិត្តា វេទន្តិ អាយុប្បហាលំ ឧបហត្ថ ភិកាសភិវិយំ អរិយមន្តិ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋិមាធិ សញ្ញាជនាធិ បហាធាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គល ឧបហត្ថ បរិទិញាយ ។

(៥២) កតមោ ច បុគ្គល អសម្ព័ន្ធបរិទិញាយ ។ នឹងគេត្រូវ បុគ្គល បញ្ញត្តិ ឱ្យម្នាក់យាង សញ្ញាជនាធិ បរិក្ខេប ឱ្យបាតិកា ហោតិ តត្ថ បរិទិញាយ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ អសម្ព័ន្ធរេន អរិយមន្តិ សញ្ញនេតិ ឧបរិដ្ឋិមាធិ សញ្ញាជនាធិ បហាធាយ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គល អសម្ព័ន្ធបរិទិញាយ ។

(៥៣) កតមោ ច បុគ្គល សសម្ព័ន្ធបរិទិញាយ ។ នឹងគេត្រូវ បុគ្គល បញ្ញត្តិ ឱ្យម្នាក់យាង សញ្ញាជនាធិ បរិក្ខេប ឱ្យបាតិកា ហោតិ តត្ថ បរិទិញាយ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា សោ

អរិយធម៌ បុគ្គលប្បដ្ឋាន

ក្នុងលោកនេះ ជាឧបទ្វាតិកកំណើត ប្រការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិទិញាយ ក្នុងសុទ្ធារិយសេវាលោក នោះ មានសភាពមិនគ្រឿងចំពោះលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ ក៏មិនពាក់កណ្តាលអាយុជាប្រមាណ ឬទ្រព្យនឹងសាលកិរិយា ហើយទើបញ្ចាតិ អរិយមន្ត ឱ្យកើតឡើង ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាឧបហត្ថបរិទិញាយ ។

(៥៤) បុគ្គល ជាអសម្ព័ន្ធបរិទិញាយ កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបទ្វាតិកកំណើត ប្រការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិទិញាយក្នុងសុទ្ធារិយសេវាលោក នោះ មានសភាពមិនគ្រឿងចំពោះលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះញ៉ាំងអរិយមន្តឱ្យកើតឡើង ដោយអសម្ព័ន្ធ គឺដោយព្យាយាមមិនចម្រើន ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈខាងលើ នេះហៅថា បុគ្គល ជាអសម្ព័ន្ធបរិទិញាយ ។

(៥៥) បុគ្គល ជាសសម្ព័ន្ធបរិទិញាយ កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាឧបទ្វាតិកកំណើត ប្រការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបរិទិញាយ ក្នុងសុទ្ធារិយសេវាលោក នោះ មានសភាពមិនគ្រឿងចំពោះលោកនោះវិញ បុគ្គលនោះ

សសង្ខារោ អរិយមគ្គំ សញ្ញានតិ ឧបវដ្តំមាណិ
សញ្ញាណនាណិ បហាទាយ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
សសង្ខារបវចិត្តោយី ។

[៥៦] កតមោ ច បុគ្គលោ ឧទ្ធិសោតោ
អគនិដ្ឋតាមី ។ ឥនេកម្មោ បុគ្គលោ បញ្ចន្ធិ ឌិ-
ក្កាភិយានិ សញ្ញាណនាណិ វរិត្តយា ឌិបចាតិកោ
ហោតិ តត្ថ បវចិត្តោយី មនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា
សោ អរិយា ចុតោ អតប្បិ កច្ឆតិ អតប្បា ចុតោ
សុទស្សិ កច្ឆតិ សុទស្សា ចុតោ សុទស្សិ កច្ឆតិ
សុទស្សិយា ចុតោ អគនិដ្ឋំ កច្ឆតិ អគនិដ្ឋ
អរិយមគ្គំ សញ្ញានតិ ឧបវដ្តំមាណិ សញ្ញាណនាណិ
បហាទាយ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ ឧទ្ធិសោតោ
អគនិដ្ឋតាមី ។

[៥៧] កតមោ ច បុគ្គលោ សោតាបន្នោ សោ-
តាបត្តិដលសង្ខតិវិយាយ បដិបន្នោ ។ វិណ្ឌិ សញ្ញា-
ណនាណិ បហាទាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ សោតា-
បត្តិដលសង្ខតិវិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស

ញ្ញានិអរិយមគ្គំ ឱរកិករឡើងដោយសសង្ខារ គឺដោយព្យាយាមគឺ ដើម្បី
លបេនិសញ្ញាណនាណីលី នេះហៅថា បុគ្គល ជាសសង្ខារបវចិត្តោយី ។

[៥៦] បុគ្គលជាទ្ធិសោតអគនិដ្ឋតាមី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ គង់លោកនេះ ជាឧបបាតិកកំណើត ព្រោះមុននៅនិសញ្ញាណនា-
ណនិលោកនាមក្រោម ៥ ហើយជាអ្នកបវចិត្តាន គង់សុទ្ធជាដលទៅលោក
នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនាមវិញ បុគ្គលនោះ ច្បុក
ចាកអរិយា នៅកាន់អតប្បា ច្បុកចាកអតប្បា នៅកាន់សុទស្សា ច្បុក
ចាកសុទស្សា នៅកាន់សុទស្សិ ច្បុកចាកសុទស្សិ នៅកាន់អគនិដ្ឋ
ហើយញ្ញានិអរិយមគ្គំ ឱរកិករឡើងក្នុងនាមអគនិដ្ឋ ដើម្បីលបេនិ
សញ្ញាណនាណីលី នេះហៅថា បុគ្គល ជាទ្ធិសោតអគនិដ្ឋតាមី ។

[៥៧] បុគ្គលជាសោតាបន្នៈ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
នូវសោតាបត្តិដល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីលបេនិសញ្ញា-
ណនាណិ ៧ ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិដល បានដល់

ត្ថិណំ សាញាជនាមំ បហំនាមំ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
 លោ សោតាបន្នោ ។ កាមរាគត្យាទានាមំ ឥន្ទុកា-
 ភំយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ សកុណតាមិផលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស កាមរាគ-
 ត្យាទានា ឥន្ទុកតា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សកុ-
 ណតាមិ ។ កាមរាគត្យាទានាមំ អនវសេសប្ប-
 ហានាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ អនាតាមិផលសច្ចិកិ-
 រិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស កាមរាគត្យា-
 ទានា អនវសេសា បហំនា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អនាតាមិ ។ រូបរាគអរូបរាគមាណុស្តច្ចុអវិជ្ជាយ អន-
 វសេសប្បហានាយ បដិបន្នោ បុគ្គលោ អរហន្តផល-
 សច្ចិកិរិយាយ បដិបន្នោ យស្ស បុគ្គលស្ស រូប-
 រាគា អរូបរាគា មាណា ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា អនវសេ-
 សា បហំនា អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អរហា ។

បុគ្គលដែលលះបង់សញ្ញាជនៈ គ ខេរហៅថា បុគ្គល ជាសោតាបន្នៈ ។
 បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីឱ្យស្រាលស្រើងកាមរាគនិងត្យាទាទ ប្រតិបត្តិដើម្បី
 ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវសកុណតាមិផល បានដល់បុគ្គលដែលមានកាមរាគនិង
 ត្យាទាទស្រាលស្រើង ខេរហៅថា បុគ្គល ជាសកុណតាមិ ។ បុគ្គល
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់កាមរាគនិងត្យាទាទ មិនឱ្យសេសសល់ ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាតាមិផល បានដល់បុគ្គលដែលលះបង់កាម-
 រាគនិងត្យាទាទ មិនឱ្យសេសសល់ ខេរហៅថា បុគ្គលជាអនាតាមិ ។
 បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់រូបរាគ អរូបរាគ មានៈ ទទ្ធច្ចៈ និង
 អវិជ្ជា មិនឱ្យសេសសល់ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហន្តផល
 បានដល់បុគ្គលដែលលះបង់រូបរាគ អរូបរាគ មានៈ ទទ្ធច្ចៈ និងអវិជ្ជា
 មិនឱ្យសេសសល់ ខេរហៅថា បុគ្គលជាអរហន្ត ។

ទុក្ខនិទ្ទេសោ

[២៨] កតមោ ច បុគ្គលោ កោដោ ។ តត
 កតមោ កោដោ ។ យោ កោដោ កុដ្ឋិយា
 កុដ្ឋិតន្តិ ។ ណេសា ទុសនា ទុសំតន្តិ ព្យាបន្តិ
 ព្យាបន្តិ ព្យាបន្តិតន្តិ វិភោដា បដិវិភោដោ ចណ្ឌិតន្តិ
 អស្សរោ អនត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ
 កោដោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ កោដោ
 អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កោដោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឧបទាហំ ។ តត កតមោ
 ឧបទាហោ ។ បុត្តកាលំ កោដោ អបរកាលំ ឧប-
 ទាហោ យោ ឯវុច្ចោ ឧបទាហោ ឧបទាហនា ឧបទា-
 ហំតន្តិ^(១) អដ្ឋបនា^(២) វេបនា សណ្ឌបនា អនុសំសន្ត-
 នា អនុប្បតទនា ទដ្ឋិតន្តិ កោដស្ស អយំ វុច្ចតិ
 ឧបទាហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឧបទាហោ
 អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧបទាហំ ។

១ ទ. វ. ឧបទាហោ ឧបទាហំតន្តិ វិស្សន្តិ ។ ២ ទ. ប. អប្បនា ។ ៣ ទ. អនុ-
 ប្បនា ។

ទុក្ខនិទ្ទេស

[២៨] បុគ្គលោសេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ខំនិរោះ ក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ភាវក្រោធ ភាសាក្រោធ ភាវនៃ
 សេចក្តីក្រោធ ការប្រទូស្ត ភាសាប្រទូស្ត ភាវនៃសេចក្តីប្រទូស្ត
 ការព្យាបាទ ភាវាព្យាបាទ ភាវនៃសេចក្តីព្យាបាទ ការទំង ការ
 ទំងទំង ភាវនៃចិត្តភាព ការព្រហ្មើន ភាវនៃសេចក្តីភូមិភូ ណា
 ខេរោវាចំ ក្រោធ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ក្រោធនេះ ខេរោវា-
 ចំ បុគ្គលមានសេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធខុក តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ខំនិរោះ ភាវនៃសេចក្តីក្រោធខុក តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីក្រោធក្នុងកាលខាងដើម ភាវនៃសេចក្តីក្រោធខុកក្នុង
 កាលខាងក្រោយទៀត ភាវនៃសេចក្តីក្រោធខុក ភាវនៃសេចក្តី
 ក្រោធខុក ភាវនៃភាវនៃសេចក្តីក្រោធខុក ភាវនៃខុក ភាវនៃកំល
 ខុក សេចក្តីកំលក្រែម ភាវនៃកំលខុករឿយ ។ ភាវនៃខុករឿយ ។
 ភាវនៃខំនិរោះសេចក្តីក្រោធ ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ ខេរោវាចំ
 ភាវនៃសេចក្តីក្រោធខុក ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ភាវនៃសេចក្តី
 ក្រោធខុកនេះ ខេរោវាចំ បុគ្គលចង់សេចក្តីក្រោធខុក ។

[៥៩] កតតោ ច បុគ្គលោ មត្តិ ។ តត្ថ
 កតតោ មត្តោ ។ យោ មត្តោ មត្តាយោ
 មត្តាយិតត្តិ ធិដ្ឋិយ ធិដ្ឋិយកម្មិ^(១) អយំ វុច្ឆតិ
 មត្តោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មត្តោ អប្ប-
 ហំនោ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ មត្តិ ។ កតតោ
 ច បុគ្គលោ បលាសី ។ តត្ថ កតតោ បលាសោ ។
 យោ បលាសោ បលាសាយនា បលាសយិតត្តិ
 បលាសាណាហោ វិភង្គាជំ យុកត្តាហោ^(២) អប្បនិ-
 ធិស្សត្តោ អយំ វុច្ឆតិ បលាសោ ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស អយំ បលាសោ អប្បហំនោ អយំ វុច្ឆតិ
 បុគ្គលោ បលាសី ។

[៦០] កតតោ ច បុគ្គលោ ឥស្សតី ។ តត្ថ
 កតតោ ឥស្សិ ។ យោ បរលាភសក្ការកុក្ការោនិ-
 ធរុច្ឆប្បជនាសុ ឥស្សិ ឥស្សិយោ ឥស្សិយិតត្តិ
 ឧស្សយោ ឧស្សយោ ឧស្សយិតត្តិ អយំ វុច្ឆតិ
 ឥស្សិ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឥស្សិ អប្បហំនោ

១ ឧ. និទ្ទតិយំ និទ្ទតិយកម្មំ ។ ២ ឧ. វុច្ឆតាហោ ។

[៥៩] បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាគមិ
 គំនំនោះ ការលុបគុណគេ តើដូចម្តេច ។ ការលុបគុណ អាការ
 លុបគុណ ភាពខែសេចក្តីលុបគុណ ភាពវេយ្យំ អំពើវេយ្យំ ណា
 ខេរហៅថា ការលុបគុណ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការលុបគុណនេះ
 ខេរហៅថា បុគ្គលអ្នកលុបគុណគេ ។ បុគ្គលអ្នកប្រណាំងវិសេសនា តើ
 ដូចម្តេច ។ បណ្តាគមិគំនំនោះ ការប្រណាំងវិសេសនា តើដូចម្តេច ។
 ការប្រណាំងវិសេសនា អាការប្រណាំងវិសេសនា ភាពខែសេចក្តីប្រណាំង
 វិសេសនា ការខំមកខែសេចក្តីប្រណាំងវិសេសនា ហេតុជាវិគំនំវេទីក៍ ការ
 កាន់យកជាតូ ការមិនលះបង់ ណា ខេរហៅថា ការប្រណាំងវិសេ-
 នា ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់ការប្រណាំងវិសេសនានេះ ខេរហៅថា
 បុគ្គលអ្នកប្រណាំងវិសេសនា ។

[៦០] បុគ្គលមានសេចក្តីច្រវែន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 គមិគំនំនោះ សេចក្តីច្រវែន តើដូចម្តេច ។ ការច្រវែន អាការ
 ច្រវែន ភាពខែសេចក្តីច្រវែន ការឃ្នានីស អាការឃ្នានីស
 ភាពខែសេចក្តីឃ្នានីស ក្នុងលាភសក្ការ សេចក្តីគារោ ការរាប់
 រោន ការថ្លាយបង្កំ និងការប្រជុំ របស់បុគ្គលដទៃ ណា ខេរហៅ
 ថា សេចក្តីច្រវែន ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់សេចក្តីច្រវែននេះ

អយំ វុទ្ធានិ បុគ្គលោ ឥស្សតិ ។ កតតោ ច បុគ្គលោ
 មច្ឆរិ ។ តត្ថ កតមិ មច្ឆរិយំ ។ បញ្ច មច្ឆរិយានិ
 អាវាសមច្ឆរិយំ កុលមច្ឆរិយំ លាភមច្ឆរិយំ វណ្ណ-
 មច្ឆរិយំ ធម្មមច្ឆរិយំ យំ ឯវុចិ មច្ឆរិ មច្ឆរិយនា
 មច្ឆរិយនត្តិ វេទិ កតិយំ កតិកត្តកតតា មច្ឆ-
 រិយនត្តិ ចិត្តស្ស ឥទិ វុទ្ធានិ មច្ឆរិយំ ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស ឥទិ មច្ឆរិយំ មច្ឆរិយានិ អយំ វុទ្ធានិ
 បុគ្គលោ មច្ឆរិ ។

(២០) កតតោ ច បុគ្គលោ សថោ ។ តត្ថ
 កតមិ សាវេយ្យំ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ សថោ
 ហោតិ បរិសថោ យំ តត្ថ សមិ សថតា សាវេយ្យំ
 កត្តប្បតា កត្តច្ឆរិយំ^(១) បរិក្ខតតា បរិក្ខតិយំ ឥទិ
 វុទ្ធានិ សាវេយ្យំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស ឥទិ សា-
 វេយ្យំ មច្ឆរិយានិ អយំ វុទ្ធានិ បុគ្គលោ សថោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ មាយាវិ ។ តត្ថ កតមា មាយាវិ
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ កាយន ធម្មវិនិ ចរិត្ត

១ ឧ. ម. កត្តប្បតា កត្តច្ឆរិយំ វិស្សនិ ។ ឧ. កត្តតា កត្តច្ឆរិយំ វិស្សនិ ។

នេហោវំថា បុគ្គលមានសេចក្តីប្រណែន ។ បុគ្គលមានសេចក្តីកំណាញ់
 តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីកំណាញ់ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់ភាវស ១ កំណាញ់
 គ្រូកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់សេចក្តីសរសើរ ១ កំណាញ់
 ធន ១ ការកំណាញ់ អាការកំណាញ់ ភាពវិនិសេចក្តីកំណាញ់
 សេចក្តីប្រាថ្នាខ្លាំង សេចក្តីកំណាញ់រឹង សេចក្តីស្វិតស្វាញ ចិត្តហ្មត់
 វែងមិនរើសមុខ ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា សេចក្តី
 កំណាញ់ ។ បុគ្គលដែលមិនលះបង់សេចក្តីកំណាញ់នេះ នេះហៅ
 ថា បុគ្គលមានសេចក្តីកំណាញ់ ។

(២១) បុគ្គលមានសេចក្តីអ្នកអាន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ សេចក្តីអ្នកអាន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកអ្នកអាន ជាអ្នកវិទ្យាបទ្បប មានការអ្នកអាន អាការអ្នកអាន
 ភាពវិនិសេចក្តីអ្នកអាន សេចក្តីរឹងរូស សេចក្តីរឹងក្តឹង ការបោកប្រាស
 សេចក្តីបោកប្រាស ណា នេះហៅថា សេចក្តីអ្នកអាន ។ បុគ្គល
 ដែលមិនលះបង់សេចក្តីអ្នកអាននេះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសេចក្តីអ្នក
 អាន ។ បុគ្គលមានមាយា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ មាយា
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រក្រតីក្នុងចិត្តដោយកាយ

វាបាយ ធុត្តវិនិ ចរិត្តា មនសា ធុត្តវិនិ ចរិត្តា តស្សី
 បដិច្ចាទទេហេតុ ចាបកិកំ ឥច្ឆំ បណិទហតិ មា មិ
 ជញ្ញាតិ ឥច្ឆតិ មា មិ ជញ្ញាតិ សង្កប្បតិ មា មិ
 ជញ្ញាតិ វាចំ ភាសតិ មា មិ ជញ្ញាតិ ភាយេន
 មរក្កមតិ យា ឯវុទា មាយា មាយាវិកា អន្តាស-
 ១(៦) វត្សនា ជិកតិ វិកិរណា បរិហារណា កុហនា
 បរិកុហនា ធាននា បរិច្ឆាទនា អនុត្តាជិកតិ អនា-
 វិកតិ វេច្ឆាទនា ចាបកិកិយា អយំ វុច្ឆតិ មាយា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មាយា មរក្កមតិ អយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលា មាយាវិ ។

(៦៦) កតហោ ច បុគ្គលោ មហិរិកោ ។ តត្ថ
 កតមិ មហិរិកំ ។ យំ ធន ហិរិយតិ ហិរិយិកៈ ត្វេន
 ធន ហិរិយតិ ចាបកាជំ អតុសនាជំ ចម្មាជំ
 សមាបត្តិយា ឥទំ វុច្ឆតិ មហិរិកំ ។ ឥមិចា
 មហិរិកេន សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ មហិរិកោ ។

១ ១. អញ្ញាត ។

ប្រត្រឹក្កខុច្ឆិកដោយវេទា ប្រត្រឹក្កខុច្ឆិកដោយចិត្ត តំភលំទុក្ខនិរោធបក្កិ
 ប្រាជ្ញាដីលាមក ប្រាមហតុបិទុំធុត្តវិនិខោ ប្រាជ្ញាថា កុំឱ្យគេ
 ស្គាល់អញ គ្រិរិចេថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ ភោសវិចេថា កុំឱ្យគេ
 ស្គាល់អញ គ្យាយមដោយកាយថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ មាយា ភាត
 មាយា ការបិទុំធុត្តវិនិខោស ការបញ្ជាត ការបិកាតំ ការបុរោចេលន្ទ្រ
 បុរ ការក្សទុក្ខនិរោធប ការលាតំ ការលាតំភិត ការបិទុំធុត្តវិនិ
 ការបិទុំធុត្តវិនិ អំពើមិនកតំ អំពើមិនធ្វើឱ្យប្រាកដ ការបិទុំធុត្តវិនិ
 កិរិយាដីលាមក ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ ខេរហៅថា មាយា ។
 បុគ្គលដែលមិនលះបង់មាយានេះ ខេរហៅថា បុគ្គលមានមាយា ។

(៦៦) បុគ្គលមិនខ្មាសបាប គេដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ការមិនខ្មាសបាប គេដូចម្តេច ។ ធម្មជាតណា ដែលបុគ្គល
 មិនខ្មាសដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាស មិនខ្មាសដោយការកប់ប្រសប់នឹង
 ធម៌ទាំងអស់សង្គមដីលាមក ខេរហៅថា ការមិនខ្មាសបាប ។ បុគ្គល
 ប្រកបដោយសេចក្តីមិនខ្មាសនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនខ្មាសបាប ។

ពុទ្ធនិទ្ទេស

កតតោ ច បុគ្គលោ អនោតប្បិ ។ ឧត្ត កតតមំ
 អនោតប្បិ ។ យំ ធន ទុក្ខប្បតិ មិតប្បិភព្វេន ធន
 ទុក្ខប្បតិ ខាបកាជំ អកុសលាជំ ធម្មាជំ សមា-
 បត្តិយា ឥទំ វុច្ចតិ អនោតប្បិ ។ ឥច្ឆិជា អនោត្ត-
 ប្បេន សមញ្ញភតោ បុគ្គលោ អនោតប្បិ ។

[២៧] កតតោ ច បុគ្គលោ ធុត្វេវោ ។ ឧត្ត
 កតតោ លោកស្សតោ ។ សហធម្មិភេត វុច្ចនារេន
 លោកស្សយំ លោកស្សយំ លោកស្សតោ វិប្បដិ-
 ក្ខយត្តាហិតា វិបត្ថជីកសាតតា អនាទិយំ អនា-
 ទរតា អតាវតា ធម្មជិស្សវតា ធម្មិ វុច្ចតិ លោ-
 កស្សតោ ។ ឥមាយ លោកស្សតាយ សមញ្ញភតោ
 បុគ្គលោ ធុត្វេវោ ។ កតតោ ច បុគ្គលោ តាបមិត្តោ ។
 ឧត្ត កតតោ តាបមិត្តោ ។ យេ ភេត បុគ្គលោ
 អស្សនោ ទុស្សីលា អប្បស្សតោ មច្ឆិវេនា ធុត្តកា
 យា ភេសិំ សេវេនា ជិសេវេនា សិសេវេនា កវេនា

ពុទ្ធនិទ្ទេស

បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ភើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការមិនខ្លាច
 បាប ភើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គលមិនខ្លាចដោយសារតែ
 ដែលគេត្រូវខ្លាច មិនខ្លាចដោយការគប់ប្រសប់ នឹងធម៌ជាអកុសល
 ដ៏លាមក នេះហៅថា ការមិនខ្លាចបាប ។ បុគ្គលប្រកបដោយការ
 មិនខ្លាចបាបនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនខ្លាចបាប ។

[២៨] បុគ្គលប្រដៅក្រ ភើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ភាពនៃបុគ្គលប្រដៅក្រ ភើដូចម្តេច ។ ភាពប្រដៅក្រ សេចក្តីប្រដៅ
 ក្រ ភាពដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ ភាពនៃបុគ្គលដែលប្រកាន់យក
 តែខាងខុស ភាពនៃបុគ្គលដែលប្រកាន់យកធម៌ជាសត្រូវ ការមិនភើភើ
 ភាពនៃបុគ្គលមិនភើភើ ភាពនៃបុគ្គលមិននរោត ភាពនៃបុគ្គលមិន
 ខ្ពង់ខ្ពស់ស្តាប់បង្គាប់ ចំពោះសហធម៌ក៏ដែលស្តីប្រដៅ នេះហៅថា ភាព
 នៃបុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីប្រដៅក្រនេះ ឈ្មោះ
 ថា បុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បុគ្គលមានមិត្តកាត្រក់ ភើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានមិត្តកាត្រក់ ភើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ណា មិនមានសត្វ ទ្រុស្តសីល ជាអ្នកចេះដឹងតិច មានសេចក្តី
 កំណាញ់ មិនមានបញ្ញា ការសេត ការសេតដោយស្ម័គ្រស្មាល
 ការសេតដោយត្រូវគំនិតគ្នា ការគប់កេត្តា ការគប់កេត្រគំនិតគ្នា

សម្មជនា កត្តិ សម្មត្តិ សម្មវត្តិ(១) អយំ វត្តិ
ចាបមិត្តតា ។ ឥហយ ចាបមិត្តតាយ សមណ្ឌានតា
បុគ្គលា ចាបមិត្តា ។

[៦៤] កតតហ ច បុគ្គលា ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្ត-
ទ្វារេ ។ តត្ថ កតហ ឥន្ទ្រិយេសុ អកុត្តទ្វារតា ។
ឥនេកាត្វា ចក្កុយា រូបំ ទិស្វា ធិមិត្តក្កហំ ហោតិ
អនុត្យញ្ញនក្កហំ យត្វាធិករណៈមនិ ចក្កុន្ទ្រិយំ
អសំវតំ វិហារន្តិ អភិជ្ឈាវោមនស្សា ចាបកា អ-
កុសលា ចម្មា អញ្ញាស្សវេយ្យំ តស្ស វិហារយ ធម្ម
បដិបជ្ជតិ ធម្មត្តិ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ ធម្ម
សំវិ អាចជ្ជតិ ។ សោភេន សន្តិ សុត្វា ។ បេ ។
ហេនេន កន្ធិ យាយិត្វា ។ បេ ។ ជីក្កិយ វសិ
សាយិត្វា ។ បេ ។ កាយេន វោជ្ជតិ ធុសិត្វា ។ បេ ។

១ ឧ. តំសម្មវត្តិកា ។

សេចក្តីស្រឡាញ់ ការស្រឡាញ់ជិតជំនិតគ្នា ភាពនៃបុគ្គលមូលមិត្តជា
មួយគ្នា ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ណា ខេចហៅថា ភាពនៃបុគ្គលមាន
មិត្តភាពក្រត ។ បុគ្គលច្រកដោយភាពជាអ្នកមានមិត្តភាពក្រតនេះ ឈ្មោះ
ថា បុគ្គលមានមិត្តភាពក្រត ។

[៦៤] បុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សា ក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ភាពនៃបុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សា ក្នុងឥន្ទ្រិយ តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញរូបដោយចក្ក ជា
អ្នកកាន់យកនិមិត្ត កាន់យកអនុត្យញ្ញនៈ អភិជ្ឈាវោមនស្ស ជា
អកុសលធម៌វិលាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមចក្កន្ទ្រិយន្ត
ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្កន្ទ្រិយណា មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្កន្ទ្រិយ
នោះ មិនរក្សាចក្កន្ទ្រិយ មិនដល់ទូរការសង្រួម ក្នុងចក្កន្ទ្រិយ ។ ឮ
សំឡេងដោយគ្រឿង ។ បេ ។ ផ្គុំទិះដោយច្រមុះ ។ បេ ។ លិខ្ខ
រសដោយអណ្តាត ។ បេ ។ កាលសម្តីស្សដោយកាយ ។ បេ ។

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ និមិត្តត្តាហិ ហោតិ មនុស្ស-
 ត្តាទត្តាហិ យត្វាធិការណាមេនិ មនិទ្រ្ទិយំ មសំវុត្តិ
 វិហារន្តំ មភិជ្ឈិកោមនស្សា នាបតា មក្សសលា
 ទម្មា មទ្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ ន បដិបជ្ជតិ
 ន ក្ខតិ មនិទ្រ្ទិយំ មនិទ្រ្ទិយេ ន សិវំ អាបជ្ជតិ
 យា ឥមេសិ ធម្មំ ឥទ្ធិយានំ មក្ខតិ មតោបទា
 មនារត្តា មសំវេ មយំ វុត្តតិ ឥទ្ធិយេសុ មក្ខត្ត-
 ទ្ធារតា ។ ឥមាយ ឥទ្ធិយេសុ មក្ខត្តទ្ធារតាយ
 សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ ឥទ្ធិយេសុ មក្ខត្តទ្ធារោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ កោជិទេ មមត្តញ្ញា ។ តត្ត
 កតតមា កោជិទេ មមត្តញ្ញតា ។ ឥទេកក្ខោ
 មប្បដិសត្វា មយានិសោ មាហារិ មាហារតិ មភិយ
 មនាយ មណ្ឌនាយ វិក្កសនាយ យា តត្ត ម-
 សន្តដ្ឋតា មមត្តញ្ញតា មប្បដិសត្វា កោជិទេ មយំ
 វុត្តតិ កោជិទេ មមត្តញ្ញតា ។ ឥមាយ កោជិទេ
 មមត្តញ្ញតាយ សមម្ពាគតោ បុគ្គលោ កោជិទេ
 មមត្តញ្ញា ។

ដឹងច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ជាអ្នកកាន់យកនិមិត្ត កាន់យក
 អនុត្តរត្តានៈ អភិជ្ឈនិទេពមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្រប
 សង្កត់បុគ្គលដែលមិនសង្រួមមនិទ្រ្ទិយខ្លះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមនិទ្រ្ទិយ
 ណា មិនប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមមនិទ្រ្ទិយនោះ មិនរក្សាមនិទ្រ្ទិយ មិន
 ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមនិទ្រ្ទិយនោះ មិនរក្សាមនិទ្រ្ទិយ មិនដល់នូវការ
 សង្រួមក្នុងមនិទ្រ្ទិយ ការមិនគ្រប់គ្រង អាការមិនគ្រប់គ្រង ការមិនរក្សា
 សេចក្តីមិនសង្រួម នូវឥទ្ធិយានំ ៦ នេះ ណា នេះហៅថា ភាព
 ខែបុគ្គលមានទ្វារមិនរក្សាក្នុងឥទ្ធិយានំ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នក
 មានទ្វារមិនរក្សាក្នុងឥទ្ធិយានំ នេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានទ្វារមិនគ្រប់គ្រងក្នុង
 ឥទ្ធិយានំ ។ បុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌ទាំងនោះ ភាពខែបុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនវិចារណា មិនធ្វើដោយទុបាយប្រាជ្ញា
 ក៏បរិភោគអាហារ ដើម្បីលេង ដើម្បីស្រវឹង ដើម្បីប្រដាប់ ដើម្បី
 ស្និតស្នង ការមិនសន្តោស ការមិនដឹងប្រមាណ សេចក្តីមិនវិចារណា
 ក្នុងភោជននោះ ណា នេះហៅថា ភាពខែបុគ្គលមិនដឹងប្រមាណក្នុង
 ភោជន ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន
 នេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។

[២៥] កតតោ ច បុគ្គលោ បុដ្ឋស្សតិ ។ កត្ត
 កតមំ ឥដ្ឋស្សតិ ។ យា អស្សតិ អនុស្សតិ អប្ប-
 ជិស្សតិ អស្សតិ អសវណតា អនាវណតា បិណ-
 បនតា សម្មសនតា វិនិ វុច្ចតិ ឥដ្ឋស្សតិ ។ វិនិ
 ឥដ្ឋស្សតិ ធូន សមន្តាគតោ បុគ្គលោ ឥដ្ឋស្សតិ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ អសម្មជានោ ។ កត្ត កតមំ
 អសម្មជញ្ញំ ។ យំ អញ្ញាលំ អនុស្សនំ អនកិសម-
 យោ អនុតោ អសម្ពោ អប្បជិវោ ជា
 អសម្ពាហនា អបរិយាសាហនា អសមបេត្តនា អ-
 បច្ចវេត្តនា អបច្ចកុក្កម្មិ^(១) ធុម្មជ្ឈិ ពាល្យំ អសម្ម-
 ជញ្ញំ មោហោ បមោហោ សម្ពោហោ អវិជ្ជា អវិជ្ជា-
 យោ អវិជ្ជាយោតោ អវិជ្ជាទុសយោ អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ
 អវិជ្ជាលង្កំ មោហោ អកុសលមូលំ វិនិ វុច្ចតិ
 អសម្មជញ្ញំ ។ វិនិ អសម្មជញ្ញាន សមន្តាគតោ
 បុគ្គលោ អសម្មជានោ ។

[២៦] កតតោ ច បុគ្គលោ សីលវិបត្តោ ។
 កត្ត កតមា សីលវិបត្តិ ។ កាយិកោ វិតិក្កតោ

១ ឧ. អបច្ចវេត្តម្មំ ។

[២៥] បុគ្គលក្ខេបស្មារតី តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 ការក្ខេបស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ការមិននឹក ការមិននឹករឿយ ។
 សេចក្តីមិនប្រជុំស្មារតី ការនឹកមិនឃើញ ការមិនលើក សេចក្តីមិនចង
 ចាំ ការរើរក្ស ក្នុងការឃ្នាល ការវិនិច្ឆ័យក្នុង ណា នេះហៅថា ការ
 ក្ខេបស្មារតី ។ បុគ្គលប្រកបដោយការក្ខេបស្មារតីនេះ ឈ្មោះថាបុគ្គល
 ក្ខេបស្មារតី ។ បុគ្គលមិនដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំង
 នោះ ការមិនដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ការមិនដឹង ការមិនឃើញ ការ
 មិនត្រាស់ដឹង ការមិនត្រាស់ដឹងរឿយ ។ ការមិនត្រាស់ដឹងត្រង ការ
 មិនចាត់ចូរ ការមិនបានដាក់ក្រដាសទុក ការមិនចុះចិត្តស្ងប់ ការមិន
 តាំងមើល សេចក្តីមិនពិចារណា វារតីមិនដាក់ច្បាប់ ការយល់បាន
 ដោយក្រ ការខំចិត្តល្ងង់ ការមិនដឹងខ្លួន ការវិនិច្ឆ័យ ការវិនិច្ឆ័យជ្រប់
 ការក្ខេបក្តាំង អវិជ្ជា អនុជគីអវិជ្ជា ការប្រកបគីអវិជ្ជា អនុស្សយ
 គីអវិជ្ជា ការស្តាប់ដំណើរគីអវិជ្ជា គម្ពីរគីអវិជ្ជា ការវិនិច្ឆ័យ អកុសល-
 មូល ណា នេះហៅថា សេចក្តីមិនដឹងខ្លួន ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
 សេចក្តីមិនដឹងខ្លួននេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមិនដឹងខ្លួន ។

[២៦] បុគ្គលវិបត្តិសីល តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ
 វិបត្តិសីល តើដូចម្តេច ។ ការប្រតិបត្តិសីល ប្រកបដោយភាយ

ភាវសិក្ខា វិនិច្ឆ័យោ ភោយិតានិ វិសិក្ខោ
 អយំ វុច្ចតិ សីលវិបត្តិ សម្បត្តិ ធុស្សីល្អំ សី-
 លវិបត្តិ ។ ឥមាយ សីលវិបត្តិយោ សមន្តាគរោ
 បុគ្គលោ សីលវិបត្តោ ។ កតតោ ធ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋិវិបត្តោ ។ តត្ថ កតតោ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ទត្តិ
 ទិដ្ឋំ ទត្តំ យំ ទត្តំ ទត្តំ ហត្ថំ ទត្តំ សុគតជនុក្កដាទិ
 កត្តាទិ វលរិចារោ ទត្តំ អយំ លោកោ ទត្តិ
 បរោ លោកោ ទត្តិ មាតា ទត្តិ បិតា ទត្តិ សត្តា
 ឌីបតាតិកោ ទត្តិ លោកោ សមណព្រាហ្មណា
 សុប្បត្តតា សម្មាបដិបត្តា យេ ឥមេត្វ លោកំ បរត្វ
 លោកំ សយំ អតិញ្ញា សច្ចិតត្វា បរិទត្តិតំ យា
 បរិក្ខេតា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិតតិ ទិដ្ឋិតហទិ ទិដ្ឋិតត្តារោ ទិដ្ឋិ-
 វិស្វកាយកំ ទិដ្ឋិវិបត្តិតំ ទិដ្ឋិសញ្ញាជំ តាហោ
 បដិក្កាហោ អភិវរិសោ បរាមារសោ កុម្មត្តោ
 មិច្ឆាបថោ បិច្ឆត្តិ តិក្កាយតទំ វិបរិយេសត្តាហោ
 អយំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ សម្បតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ ។
 ឥមាយ ទិដ្ឋិវិបត្តិយោ សមន្តាគរោ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិ-
 វិបត្តោ ។

ការប្រព្រឹត្តិល្អិត ប្រកបដោយភិកា ការប្រព្រឹត្តិល្អិត ប្រកបដោយ
 ភាយនិវត្តិភិកា ទេវេហាថា វិបត្តិសីល ភាវនបុគ្គលទ្រុស្តសីលទាំងអស់
 ក៏ឈ្មោះថាវិបត្តិសីលដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយវិបត្តិសីលនេះ ឈ្មោះ
 ថា បុគ្គលវិបត្តិសីល ។ បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌
 ទាំងនោះ វិបត្តិទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ (សេចក្តីយល់) ថា ទាន
 ដែលបុគ្គលឱ្យហើយមិនមានផល ការបូជាមិនមានផល ការបូជាក្នុង
 មិនមានផល ផលវិបាករបស់កន្លះ ដែលបុគ្គលធ្វើល្អិតធ្វើអាក្រក់មិន
 មាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ
 បិតាមិនមានគុណ គួកសត្វជាឧបទ្វាតិកករណីតមិនមាន គួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍គុណលោក ប្រព្រឹត្តិល្អិត ប្រតិបត្តិក្រូវ ដែលធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យ
 លោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ដោយព្រាហ្មណ៍ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយ
 សំដែងទានមិនមាន ទិដ្ឋិ ដំណើរទិដ្ឋិ ព្រញាកស្យូតតិទិដ្ឋិ ផ្លូវ
 ឆ្ងាយទិដ្ឋិ ច្រើនទិដ្ឋិ ការយល់ឆ្លងទិដ្ឋិ ការពាក់ទិដ្ឋិទិដ្ឋិ ការ
 កាន់ ការប្រកាន់ ការប្រកាន់ខ្ជាប់ ការស្តាប់អវិជ្ជុល ផ្លូវត្រក់ ផ្លូវ
 ខុស ធម្មជាតិដែលខុស លទ្ធិដូចជាតំណ ការប្រកាន់ក្នុងការវិស្វករ
 ខុស ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ ទេវេហាថា វិបត្តិទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា វិបត្តិទិដ្ឋិដែរ ។ បុគ្គលប្រកបដោយវិបត្តិទិដ្ឋិ
 នេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលវិបត្តិទិដ្ឋិ ។

[៦៧] កតតោ ច បុគ្គលោ អដ្ឋង្គសុភោជនោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស បញ្ចុទ្ធាភិយោនិ សុភោជនោនិ អប្បហិទានិ អយំ វុទ្ធីតិ បុគ្គលោ អដ្ឋង្គសុភោជនោ ។ កតតោ ច បុគ្គលោ តហិទ្ធាសុភោជនោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស បញ្ចុទ្ធាភិយោនិ សុភោជនោនិ អប្បហិទានិ អយំ វុទ្ធីតិ បុគ្គលោ តហិទ្ធាសុភោជនោ ។

[៦៨] កតតោ ច បុគ្គលោ អក្កោជនោ ។ តត្ថ កតតោ កោជោ ។ យោ កោជោ កុដ្ឋនា កុដ្ឋិតន្តំ នោសោ ទ្វិសនា ទ្វិសិតន្តំ ព្យាបត្តិ ព្យាបដ្ឋនា ព្យាបដ្ឋិតន្តំ វិរោជោ បដិវិរោជោ ចណ្ឌិក្កំ អសុរោជោ អធិត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ វុទ្ធីតិ កោជោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ កោជោ បហិទោ អយំ វុទ្ធីតិ បុគ្គលោ អក្កោជនោ ។ កតតោ ច បុគ្គលោ អនុបនាហី ។ តត្ថ កតតោ ទុបនារោ ។ បុគ្គកាលី កោជោ

[៦៧] បុគ្គលមានសុភោជនៈខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែលមិនបានលះបង់សុភោជនៈ ជាប់ណែកខាងក្រោម ៥ នេះហៅថា បុគ្គលមានសុភោជនៈខាងក្នុង ។ បុគ្គលមានសុភោជនៈខាងក្រៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែលមិនបានលះបង់សុភោជនៈ ជាប់ណែកខាងលើ ៥ នេះហៅថា បុគ្គលមានសុភោជនៈខាងក្រៅ ។

[៦៨] បុគ្គលមិនមានសេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ចណ្ឌធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីក្រោធ តើដូចម្តេច ។ ការក្រោធ អាការក្រោធ ភាវនសេចក្តីក្រោធ ការប្រទ្ទស្ត អាការប្រទ្ទស្ត ភាវនសេចក្តីប្រទ្ទស្ត ការព្យាបាទ អាការព្យាបាទ ភាវនសេចក្តីព្យាបាទ ការទឺង ការទឺងភ្នំ ភាវនចិត្តភាព ការព្រហ្មហិទេ សេចក្តីតូចចិត្តណា នេះហៅថា សេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលដែលលះបង់សេចក្តីក្រោធនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីក្រោធ ។ បុគ្គលមិនចង់សេចក្តីក្រោធខុក តើដូចម្តេច ។ ចណ្ឌធម៌ទាំងនោះ ការចង់សេចក្តីក្រោធខុក តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីក្រោធក្នុងកាលមុន សេចក្តី

អបរាសាសី ឧបនាហោ យោ ឯវ្យោ ឧបនាហោ
 ឧបនាហោ ឧបនាហោត្ថំ អដ្ឋបនា ឥបនា សណ្ឋបនា
 អនុសំសន្តា អនុប្បតន្តា ទន្ធិក្កម្មំ កោតស្ស
 អយំ វុច្ចតិ ឧបនាហោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 អយំ ឧបនាហោ បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អនុបនាហំ ។

(៦៧) កក្កោ ច បុគ្គលោ អមត្ថំ ។ តត្ថ

កក្កោ មត្ថោ ។ យោ មត្ថោ មត្ថោយនា
 មត្ថាយំតត្ថំ ទិដ្ឋវិយំ ទិដ្ឋវិយកម្មំ អយំ វុច្ចតិ
 មត្ថោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មត្ថោ បហំ-
 នោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អមត្ថំ ។ កក្កោ ច
 បុគ្គលោ អបលាសី ។ តត្ថ កក្កោ បលាសោ ។
 យោ បលាសោ បលាសាយនា បលាសាយំតត្ថំ
 បលាសាហោ វិជ្ជន្តា យុគត្ថោហោ អប្បន្តិ-
 ទិស្សត្តោ អយំ វុច្ចតិ បលាសោ ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស អយំ បលាសោ បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អបលាសី ។

ចន្តិក្រោធខុក ក្នុងកាលខាងក្រោយ ការចងក្រោធខុក អាការចង
 ក្រោធខុក ភាពនៃសេចក្តីចងក្រោធខុក សេចក្តីតាំងខុក ពាក្យកំល
 ខុក សេចក្តីកំលព្រម ការកំលខុករឿយ ។ អាការចងខុករឿយ ។
 អំពីដំបៅនៃសេចក្តីក្រោធខុក ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា
 ការចងសេចក្តីក្រោធខុក ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការចងសេចក្តីក្រោធខុក
 ខុកនេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនចងសេចក្តីក្រោធខុក ។

(៦៧) បុគ្គលមិនលុបគុណភេត តើដូចម្តេច ។ ចណ្ណាធមិ

ទាំងនោះ ការលុបគុណភេត តើដូចម្តេច ។ ការលុបគុណ អាការ
 លុបគុណ ភាពនៃសេចក្តីលុបគុណ ភាពវេយ្យំ អំពីវេយ្យំ ណា
 នេះហៅថា ការលុបគុណភេត ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការលុបគុណភេត
 នេះហៅថា បុគ្គលមិនលុបគុណភេត ។ បុគ្គលអ្នកមិនប្រណាំងវិជ្ជា
 តើដូចម្តេច ។ ចណ្ណាធមិទាំងនោះ ការប្រណាំងវិជ្ជា តើដូច
 ម្តេច ។ ការប្រណាំងវិជ្ជា អាការប្រណាំងវិជ្ជា ភាពនៃ
 សេចក្តីប្រណាំងវិជ្ជា អាហារនៃការប្រណាំងវិជ្ជា ហេតុជាដំ
 តាំងនៃវិជ្ជា សេចក្តីតាំងយកជាដូ ការមិនលះបង់ ណា នេះហៅ
 ថា ការប្រណាំងវិជ្ជា ។ បុគ្គលដែលលះបង់ការប្រណាំងវិជ្ជា
 នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនប្រណាំងវិជ្ជា ។

[៧០] កតតោ ច បុគ្គលោ អធិស្ឋុតី ។ តត្ថ

កតតោ ឥស្សា ។ យា បរលាភសន្តិការកុករាមាណ-
នវុទ្ធនប្បវេណស្ស ឥស្សា ឥស្សាយនា ឥស្សាយិតន្តិ
ឧស្សយា ឧស្សយនា ឧស្សយិតន្តិ អយំ វុទ្ធតិ ឥស្សា ។
យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ ឥស្សា បហីនា អយំ វុទ្ធតិ
បុគ្គលោ អធិស្ឋុតី ។ កតតោ ច បុគ្គលោ អមច្ឆ-
រី ។ តត្ថ កតតមំ មច្ឆរិយំ ។ បញ្ច មច្ឆរិយានិ
នាវាសមច្ឆរិយំ តុលមច្ឆរិយំ លាភមច្ឆរិយំ វណ្ណមច្ឆ-
រិយំ ធម្មមច្ឆរិយំ យំ ឯវុទ្ធិ មច្ឆរិ មច្ឆរិយនា
មច្ឆរិយិតន្តិ វេទ្ធិ កតតរិយំ កតតុកតតុកតតា អក្ក-
ហិតន្តិ ចិត្តស្ស ឥទំ វុទ្ធតិ មច្ឆរិយំ ។ យស្ស
បុគ្គលស្ស ឥទំ មច្ឆរិយំ បហីនិ អយំ វុទ្ធតិ បុគ្គ-
លោ អមច្ឆរិ ។

[៧១] កតតោ ច បុគ្គលោ អសមោ ។

តត្ថ កតតមំ សាមេយ្យំ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ

[៧០] បុគ្គលមិនមានសេចក្តីច្រវែន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា

ធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីច្រវែន តើដូចម្តេច ។ ការច្រវែន ការ-
ច្រវែន ភាពខ្លះសេចក្តីច្រវែន ការឈ្នើស ភាពឈ្នើស
ភាពខ្លះសេចក្តីឈ្នើស ក្នុងលាភ សក្ការៈ ការខោត ការរាប់គាន
ការថ្វាយបង្គំ និងការបូជា របស់បុគ្គលដទៃ ណា នេះហៅថា សេចក្តី
ច្រវែន ។ បុគ្គលដែលលះបង់សេចក្តីច្រវែននេះ នេះហៅថា
បុគ្គលមិនមានសេចក្តីច្រវែន ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីកំណាញ់ តើ
ដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ សេចក្តីកំណាញ់ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺ កំណាញ់អាវស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១
កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់សេចក្តីសេសសល់ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ការ
កំណាញ់ ភាពកំណាញ់ ភាពខ្លះសេចក្តីកំណាញ់ សេចក្តីប្រាថ្នា
ទាំង សេចក្តីកំណាញ់រឹង សេចក្តីស្វិតស្វាញ ចិត្តហ្មឺនវៃហង់មិនរើស
មុខ ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា សេចក្តីកំណាញ់ ។
បុគ្គល ដែលលះបង់សេចក្តីកំណាញ់នេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមាន
សេចក្តីកំណាញ់ ។

[៧១] បុគ្គលជាអ្នកមិនអ្នកអាន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌

ទាំងនោះ សេចក្តីអ្នកអាន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលាភនេះ

សដោ ហោតិ វិសដោ យំ តត្ថ សដំ សដតា សា-
 ដេយ្យំ កត្តុឡតា កត្តុឡិយំ បរិក្ខតតា បរិក្ខតិយំ
 វដំ វុត្តតិ សាដេយ្យំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស វដំ
 សាដេយ្យំ បហំនំ អយំ វុត្តតិ បុគ្គលា អសដោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលា អមាយាវី ។ តត្ថ កតតា
 មាយា ។ វដំកតតោ បុគ្គលា កាយេន ធុច្ឆរិទិ
 ចរិត្តា វិហាយ ធុច្ឆរិទិ ចរិត្តា មនសា ធុច្ឆរិទិ ចរិត្ត
 តស្ស បដិញ្ញាទទេហេតុ ចាបតិ វដំ បណិទហតិ
 មា មំ ជញ្ញាតិ វដំ មា មំ ជញ្ញាតិ សន្តប្បវតិ មា
 មំ ជញ្ញាតិ វដំ កាសតិ មា មំ ជញ្ញាតិ កាយេន
 បរក្កមតិ យា វដំ មាយា មាយាវិតា អប្តាសន
 វត្តោ វិកតិ វិកតិវណា បរិហរណ កុហោ បរិកុ
 ហោ ធានោ បរិក្ខាធានា អនុត្តានិកម្មំ អនាវិកម្មំ
 កេត្តាធានា ចាបតិវិយា អយំ វុត្តតិ មាយា ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស អយំ មាយា បហំនា អយំ វុត្តតិ
 បុគ្គលា អមាយាវី ។

ជាអ្នកអ្នកកាន់ តែបអប មានការអ្នកកាន់ កាលអ្នកកាន់ កាលនៃការ
 អ្នកកាន់ សេចក្តីវិនិច្ឆ័យ សេចក្តីវិនិច្ឆ័យ កាលបុគ្គលស្រួល សេចក្តីបុគ្គល
 ប្រាស ណា នេះហៅថា សេចក្តីអ្នកកាន់ ។ បុគ្គលដែលលះបង់
 សេចក្តីអ្នកកាន់នេះ នេះហៅថា បុគ្គលជាអ្នកមិនអ្នកកាន់ ។ បុគ្គលមិន
 មានមាយា តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌គំនិតនោះ មាយា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តខ្លួនដោយកាយ ប្រព្រឹត្តខ្លួន
 ដោយវចនា ប្រព្រឹត្តខ្លួនដោយចិត្ត តាំងខ្លួនសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក
 ប្រាថ្នាបិទបាំងបាំងខ្លួននោះ ប្រាថ្នាថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ គ្រិរិវេច
 កុំឱ្យគេស្គាល់អញ គោលការណ៍ថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ ត្បាយមដោយ
 កាយថា កុំឱ្យគេស្គាល់អញ មាយា កាលនៃបុគ្គលមានមាយា ការបិទ
 បាំងវិចារស ការបញ្ជូន ការបំភាន់ ការបោះចោលខ្លួនចុប ការ
 ភ្លេចខ្លួនខ្លួនវាស ការលាត់ ការលាក់ភ្លិត ការបិទបាំងខ្លួនចុប ការ
 បិទបាំងភ្លិត អំពើមិនពិត អំពើមិនប្រាកដ ការបិទបាំងជិត
 កិរិយាដ៏លាមក ណា ដែលមានសភាពដូច្នោះ នេះហៅថា មាយា ។
 បុគ្គល ដែលលះបង់មាយានេះ នេះហៅថា បុគ្គលមិនមានមាយា ។

[៧២] កតមោ ច បុគ្គលោ ហិរិមា ។ តត្ថ

កតមា ហិរិ ។ យំ ហិរិយតិ ហិរិយិតត្វេន ហិរិយតិ

នាបកាដំ អតុសលាដំ ធម្មាដំ សមាបត្តិយា អយំ

វុច្ឆតិ ហិរិ ។ ឥមាយ ហិរិយា សមម្នាគរតា

បុគ្គលោ ហិរិមា ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឡិក្ខប្បី ។

តត្ថ កតមិ ឡិក្ខប្បី ។ យំ ឡិក្ខប្បតិ ឡិក្ខប្បីតត្វេន

ឡិក្ខប្បតិ នាបកាដំ អតុសលាដំ ធម្មាដំ សមា-

បត្តិយា ឥទំ វុច្ឆតិ ឡិក្ខប្បី ។ ឥមិមា ឡិក្ខប្បេន

សមម្នាគរតា បុគ្គលោ ឡិក្ខប្បី ។

[៧៣] កតមោ ច បុគ្គលោ ស្សវចោ ។

តត្ថ កតមា សោវចស្សតា ។ សមាធម្មិកេ វុច្ឆ-

មាធលេ សោវចស្សយំ សោវចស្សិយំ សោវចស្សតា

អប្បដិក្ខុលក្កាហិតា អវិបត្តដិកសាតតា សាធិយំ

សាធកតា សតាវតា សប្បដិស្សតា អយំ វុច្ឆតិ

[៧២] បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាសបាច តើដូចម្តេច ។ បណ្តា

ធម៌តាំងនោះ សេចក្តីខ្មាសបាច តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែល

បុគ្គលខ្មាស ដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាស ខ្មាសដោយការកប់ប្រសប់

នឹងធម៌អកុសលដ៏លាមក នេះហៅថា សេចក្តីខ្មាសបាច ។ បុគ្គល

ប្រកបដោយសេចក្តីខ្មាសបាចនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាស

បាច ។ បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាចបាច តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌តាំង

នោះ សេចក្តីខ្មាចបាច តើដូចម្តេច ។ ធម្មជាតិណា ដែលបុគ្គលខ្មាច

ដោយអំពើដែលគេត្រូវខ្មាច ខ្មាចដោយការកប់ប្រសប់ នឹងធម៌អកុ-

សលដ៏លាមក នេះហៅថា សេចក្តីខ្មាចបាច ។ បុគ្គលប្រកបដោយ

សេចក្តីខ្មាចបាចនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានសេចក្តីខ្មាចបាច ។

[៧៣] បុគ្គលប្រដៅអិយ តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌តាំង

នោះ ភាពខែបុគ្គលដែលគេប្រដៅអិយ តើដូចម្តេច ។ ការប្រដៅ

អិយ សេចក្តីប្រដៅអិយ ភាពដែលគេប្រដៅដូចដោយអិយ ភាព

ខែបុគ្គលនិច្ចតាមយកខាងខុស ភាពខែបុគ្គលប្រកបអកុសធម៌និច្ចជា

សម្រុំ សេចក្តីប្រកបដោយការពិត ភាពខែបុគ្គលប្រកបដោយការ

ស្មើនឹង ភាពខែបុគ្គលប្រកបដោយការភាព ភាពខែបុគ្គលប្រកបដោយ

ការអង្គុលស្តាប់បង្គាប់ ចំពោះសហធម្មិកដែលស្តីប្រដៅ នេះហៅថា

សោវចស្សតា ។ ឥមាយ សោវចស្សតាយ សមធម្មា-
 តតា បុគ្គលោ សុវចា ។ កតតោ ច បុគ្គលោ
 កល្យាណមិត្តោ ។ តតុ កតតោ កល្យាណមិត្តតា ។
 យេ តេ បុគ្គលា សទ្ធា សីលវដ្តោ ពហុស្សតា ចាគវដ្តោ
 ចត្តវដ្តោ យា តេសី សេវថា ធិសេវថា សិសេ-
 វថា កដថា សម្មដថា កត្តិ សម្មតិ សម្មវដ្តតា មយំ
 វុត្តតិ កល្យាណមិត្តតា ។ ឥមាយ កល្យាណមិត្ត-
 តាយ សមធម្មតតា បុគ្គលោ កល្យាណមិត្តោ ។

[៧២] កតតោ ច បុគ្គលោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្ត-
 ទ្ធារោ ។ តតុ កតតោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្ធារតា ។
 ឥន្ទករោ ចក្កុចា រូបំ ទិស្វា ន ធិមិត្តតាហិ ហោតិ
 ចាធុត្យញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិករណមេធិ ចក្កុទ្រិយំ
 អសំវុត្តិ វិហារន្តិ ឥតិជ្ឈុវោមនស្សា ចាបតា អ-
 កុសលា ធម្មា អទ្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវាយ ចដិ-
 បដ្ឋតិ វត្តតិ ចក្កុទ្រិយំ ចក្កុទ្រិយេ សិវិ អាបដ្ឋតិ
 សោតន សុទ្ធិ សុត្វា ។ បេ ។ យា នេ ន កន្តិ
 យាយិត្វា ។ បេ ។ ធិក្ខយ វសិ សាយិត្វា ។ បេ ។

ភាពវិទបុគ្គលវដ្តលក្សេណវិបុលោយនិយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាព
 វដ្តលក្សេណវិបុលោយនិយនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលប្រកបដោយ ។
 បុគ្គលមានមិត្តល តើដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ ភាពវិទ
 បុគ្គលមានមិត្តល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ណា មានសព្វ មាន
 សីល ជាពហុស្សត មានពាគៈ មានចញ្ញា ការសព្វគប់ ការ
 សេវដោយស្មិទ្ធស្មាល ការសេវដោយត្រូវគំនិតគ្នា ការគប់កេត្តា ការ
 គប់ក្រុំគំនិតគ្នា សេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏ឥតខឹងគ្នា
 ភាពវិទបុគ្គលមូលមិត្តជាមួយគ្នា ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ណា នេះ
 ហៅថា ភាពវិទបុគ្គលមានមិត្តល ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាមិត្ត
 មានមិត្តលនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលមានមិត្តល ។

[៧២] បុគ្គលមានទ្វារក្សក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 គមីទាំងនោះ ភាពវិទបុគ្គលមានទ្វារក្សក្នុងឥន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលនេះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញរូបដោយចក្ក ហើយជាអ្នកមិនកាន់
 យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុត្យញ្ញនៈ ឥតិជ្ឈុវិធិនោមនស្ស ជាអកុសល-
 ធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គលវដ្តលមិនសង្រួមចក្កុទ្រិយនេះ ព្រោះ
 ហេតុមិនសង្រួមចក្កុទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមចក្កុទ្រិយនោះ ក្សេ
 ចក្កុទ្រិយ ដល់ទៅសេចក្តីសង្រួមក្នុងចក្កុទ្រិយ ត្រូវសម្រួលដោយគ្រាច្យត
 ។ បេ ។ កុំភ្លេចដោយច្រមុះ ។ បេ ។ ភូត្យសដោយអណ្តាត ។ បេ ។

ការយេន ដោដ្ឋត្វិ ធុសិទ្ធា ។ យេ ។ មនសា ចម្មិ
 វិញ្ញាយ ន ធិមិត្តត្តាហិ ហោតិ ធានុក្សត្តានុត្តាហិ
 យត្តាធិការណមេនំ មនិទ្រ្ទិយំ អសំវុតំ វិហារន្តិ អ-
 ភិជ្ឈកោមនស្ស ធាបកា អកុសលា ចម្មា អ-
 ម្ខាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋតំ រក្ខតំ មនិទ្រ្ទិ-
 យំ មនិទ្រ្ទិយេ សំវិ អាបដ្ឋតិ យា វេសិ ចន្ទិ
 វទ្រ្ទិយានំ កុត្តិ តោបដា អាវត្តោ សំវាយ អយំ វុត្តតំ
 វទ្រ្ទិយេសុ កុត្តទ្វារតា ។ វេសាយ វទ្រ្ទិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារតាយ សមម្ហាតតា បុគ្គលោ វទ្រ្ទិយេសុ កុត្ត-
 ទ្វារោ ។ កត្តមោ ច បុគ្គលោ កោជនេ មត្តញ្ញ ។
 តត្ថ កតមា កោជនេ មត្តញ្ញតា ។ វេសេក្កោទ្វា
 បដិសម្ពា យោធិសោ អាហារិ អាហារេតិ នេវ នវាយ
 ន មនាយ ន មណ្ឌាយ ន វិក្ខុសនាយ យោវិ-
 នេវ វេសស្ស កាយស្ស វិភិយា យាបនាយ វិហិ-
 សុបរតិយោ ប្រាណចរិយា ធុត្តហាយ វេតិ បុគ្គលា ក្ស
 វេននំ បដិហម្ពាមិ នវត្ថុ វេននំ ន ធុប្បនេស្សាមិ
 យាត្រា ច មេ កវិស្សតិ មនវដ្ឋតា ច ជាសុ-
 វិហារោ ចាតិ យា តត្ថ សន្តិដ្ឋតា មត្តញ្ញតា

ការស្រ្តីសម្ព័ស្ស ដោយកាយ ។ យេ ។ ដីធុស្សវេយ្យំ ចម្មា មណ្ឌ
 ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនកាន់យកចិត្ត មិនកាន់យកអនុក្សត្តានុ
 ភិជ្ឈកោ ធិមិត្តត្តាហិ ជាអកុសលធម៌វិហារមក គប្បត្របសន្តិកំ
 បុគ្គលដែលមិនសម្រួបមនិទ្រ្ទិយុ្តំ ព្រោះហេតុមិនសម្រួបមនិទ្រ្ទិយ ណា
 ក៏ប្រតិចត្តិ ដើម្បីសម្រួបមនិទ្រ្ទិយនោះ ក្សេមនិទ្រ្ទិយ ដល់ខ្ញុំការ
 សម្រួប ក្នុងមនិទ្រ្ទិយ ការគ្រប់គ្រង អាការគ្រប់គ្រង ការក្សេ ការ
 សម្រួប ខ្ញុំវេទ្រ្ទិយទាំង ៦ នេះ ណា មេហៅថា ភាពខែបុគ្គលមាន
 ទ្វារក្សេក្នុងវេទ្រ្ទិយ ។ បុគ្គលប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានទ្វារក្សេក្នុង
 វេទ្រ្ទិយនេះ ឈ្មោះថា អ្នកមានទ្វារក្សេក្នុងវេទ្រ្ទិយ ។ បុគ្គលដឹងប្រ-
 មាណក្នុងកោជន តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ភាពខែបុគ្គលដឹង
 ប្រមាណក្នុងកោជន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណា
 ដោយទុបាយប្រាជ្ញា ហើយបរិភោគអាហារ ដើម្បីលេងកំទេ ដើម្បី
 ប្រលើកកំទេ ដើម្បីប្រដាប់កំទេ ដើម្បីស្អិតស្អាតធុនកាយកំទេ (បរិភោគ)
 និណត់ទុក ដើម្បីកាំងនៅខែកាយនេះ ដើម្បីប្រត្រ្តិក្កេវខែកាយនេះ
 ដើម្បីនឹងបំបាត់ខ្ញុំវេសចក្កលំបាក ដើម្បីនឹងអនុគ្រោះដល់ព្រាហ្មចរិយៈ ថា
 អញនឹងកំចាត់បង់ខ្ញុំវេទេវាចាសំផង នឹងញ៉ាំងវេទេវាថ្មីមិនឱ្យកើតឡើង
 ធុនផង ការប្រត្រ្តិក្កេវក្តី វេសចក្កមិនមានទោសក្តី ការនៅសប្បាយក្តី
 នឹងមានដល់អញ ការសេន្តាស ការដឹងប្រមាណ ការពិចារណា

ធម៌សង្ខារ កោដិណេ អយំ វុច្ចតិ កោដិណេ មគ្គញាតា ។
 ឥហយ កោដិណេ មគ្គញាតា សមញ្ញាតតា បុគ្គលោ
 កោដិណេ មគ្គញា ។

[៧៥] កតតមា ច ឧបស្សន្ទ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។
 តត្ថ កតតមា សតិ ។ យា សតិ អនុស្សតិ ធម៌
 ដ៏ស្សតិ សវណតា ធារណតា វេទិណបទតា អ-
 សម្មសទតា សតិទ្រិយំ សតិពលំ សម្មាសតិ អយំ
 វុច្ចតិ សតិ ។ ឥហយ សតិយា សមញ្ញាតតា
 បុគ្គលោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ ។ កតតមា ច ឧបស្សន្ទ
 សម្មាសតិ ។ តត្ថ កតតមំ សម្មាសតិ ។ យា
 មញ្ញា បដិណេ វិចយោ វិចយោ ធម្មវិចយោ
 សល្យក្ខណា ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណា មណ្ឌិច្ចំ
 កោសល្យំ ទេបុញ្ញំ វេទត្យា ចិន្តា ឧបវេទិតា ភ្នំ
 មេតា វេទិណយិកា វិមស្សនា សម្មាសតិ មគ្គាទា
 មញ្ញា មញ្ញាទ្រិយំ មញ្ញាពលំ មញ្ញាសតិ មញ្ញាទា-
 សវនា មញ្ញាសវណកោ មញ្ញាធិការសា មញ្ញា-
 បដិណេ មញ្ញាវតិ អវិហារោ ធម្មវិចយោ សម្មាសតិ

កតតមាទោ ណា ខេហោវេ ភាវនេបុគ្គលដ៏ប្រមាណក្នុង
 កោដិណេ ។ បុគ្គល ប្រគលដោយភាវនាដ៏ប្រមាណ ក្នុងកោដិណេ
 នេះ ឈ្មោះថា បុគ្គលដ៏ប្រមាណក្នុងកោដិណេ ។

[៧៥] បុគ្គលមានស្មារតីគិតលំអំ តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌វិនិច្ឆ័យ ស្មារតី តើដូចម្តេច ។ ការទឹកឃើញ ការទឹករឿយៗ
 ស្មារតី ការលើកឃើញ ការចាំខុត ការទំនល់រយក្នុងការម្នួល ការ
 ទំនល់ក្នុងក្រុម កម្រិតការទឹក កម្លាំងការទឹក ការទឹកត្រូវ ណា
 ខេហោវេ ស្មារតី ។ បុគ្គលប្រគលដោយស្មារតីនេះ ឈ្មោះថា បុគ្គល
 មានស្មារតីគិតលំអំ ។ បុគ្គលជាអ្នកដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
 ធម៌វិនិច្ឆ័យ សេចក្តីដឹងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ការដឹង ការដឹងច្បាស់
 ការចិញ្ចរណា ការចិញ្ចរណាសត្វ ការចិញ្ចរណាធម៌ ការគំណត់
 ការគត់សំគាល់ ការគំណត់ខុត ភាវនាបណ្ឌិត ភាវនាអ្នកឈ្លាស
 ការតេញត្រៀម ការដឹងវិ ការគិត ការគ្រិះ ធម្មជាតិដូចជាវិផលដ៏
 ត្រាច្នាំ ធម្មជាតិជាត្រៀមទំលុះទំលាយ ការដឹងច្បាស់ សេចក្តីដឹង
 ក្រុម សភាពជាដុំទុញ្ញ បញ្ញា កម្រិតបញ្ញា កម្លាំងកិបញ្ញា កំបិត
 កិបញ្ញា ត្រាសាទកិបញ្ញា ស្មើកិបញ្ញា ពន្លឺកិបញ្ញា ការរុំរឿងកិ
 បញ្ញា តែវិកិបញ្ញា ការទំនល់កិ ការចិញ្ចរណាធម៌ ការឃើញត្រូវ ណា

អភិធម្មបទិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥទ្ធិ វុទ្ធាតិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ ឥមំនា សម្មាសម្ពុទ្ធិន
សមន្តានុតោ បុគ្គលោ សម្មាសាវោ ។

[៧៦] កតតោ ច បុគ្គលោ សីលសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។
តត្ថ កតតោ សីលសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ កាយិកោ អវិភិក្កុ-
មោ វាចសិកោ អវិភិក្កុមោ កាយិកាវាចសិកោ
អវិភិក្កុមោ អយំ វុទ្ធាតិ សីលសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ សត្វាមិ
សីលសិវិកោ សីលសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ ឥមាយ សីលសម្មា-
នាយ សមន្តានុតោ បុគ្គលោ សីលសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។
កតតោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ តត្ថ កតតោ
ទិដ្ឋិសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ អត្ថំ ទិដ្ឋិ អត្ថំ យេដ្ឋិ អត្ថំ ធាតុ
អត្ថំ សុត្តន្តបិដកនិដ្ឋានំ កត្តានំ ផលវិបាកោ អត្ថំ
អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ មាតា
អត្ថំ បិតា អត្ថំ សន្តា ទិបចាតិកោ អត្ថំ លោកោ
សមណាប្រាហ្មណា សម្មាសម្ពុទ្ធិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ យេ
ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អតិកា
សត្តិកត្តា បរោទិដ្ឋិតិ យា ឯវុទ្ធា បញ្ចា បជាធា
។ បេ ។ អនាមោ ធម្មវិចយោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អយំ វុទ្ធាតិ

អភិធម្មបទិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

នេហោថា សេចក្តីវិវិទ្ធិ ។ បុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីវិវិទ្ធិនេះ
នេហោថា បុគ្គលជាបុគ្គលវិវិទ្ធិ ។

[៧៦] បុគ្គលបិប្បណិ ដោយសីល តើដូចម្តេច ។ បណ្តា
ធម៌ទាំងនោះ ការបិប្បណិ ដោយសីល តើដូចម្តេច ។ ការមិន
ប្រព្រឹត្តិស្មើសប្រកបដោយភាយ ការមិនប្រព្រឹត្តិស្មើសប្រកបដោយភាព
ការមិនប្រព្រឹត្តិស្មើសប្រកបដោយភាយនិងភាព នេហោថា ការបិប្បណិ
ដោយសីល ។ ការសង្រួមក្នុងសីលទាំងអស់ ក៏ឈ្មោះថា ការបិ-
ប្បណិដោយសីលវិវិ ។ បុគ្គលប្រកបដោយការបិប្បណិ ដោយសីល
នេហោថា អ្នកបិប្បណិដោយសីល ។ បុគ្គលបិប្បណិ ដោយទិដ្ឋិ
តើដូចម្តេច ។ បណ្តាធម៌ទាំងនោះ ការបិប្បណិដោយទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។
(ការយល់) ថា ខានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មានផល ការប្តូរជំនុំ មានផល
ការប្តូរជំនុំ មានផល ផលវិបាក នៃកម្មដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យនឹងពាក្រក៏
មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន មាតា មានគុណ បិតាមាន
គុណ ពួកសត្វជាទេវតាគំរោលិក មាន ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ក្នុង
លោក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិស្មើ ប្រតិបត្តិស្រូវ ដែលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ខ្ញុំលោក
នេះនឹងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ហើយសំដែង
ទាន មាន ការដឹង ការដឹងច្បាស់ ។ មេ ។ ការមិនវិវិទ្ធិ ការ
ពិបារណាធម៌ ការយើងត្រូវ ណា លែងមានសភាពដូច្នោះ នេហោថា

ទិដ្ឋិសម្បទា ។ សត្វាបិ សម្មាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិសម្បទា ។
 ឥតាយ ទិដ្ឋិសម្បទាយ សមណ្ឌិតោ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋិសម្បទោ ។

[៧៧] កត្តមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លភា លោ-
 កស្មី ។ យោ ច បុគ្គការី យោ ច កត្តញ្ញ
 កតវេទិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុល្លភា លោកស្មី ។

[៧៨] កត្តមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។
 យោ ច លទ្ធិ លទ្ធិ ទិក្ខុបតិ យោ ច លទ្ធិ លទ្ធិ
 វិសង្កេតិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា ទុត្តប្បយា ។

[៧៩] កត្តមេ ទ្វេ បុគ្គលា សុតប្បយា ។
 យោ ច លទ្ធិ លទ្ធិ ទ ទិក្ខុបតិ យោ ច លទ្ធិ លទ្ធិ
 ទ វិសង្កេតិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា សុតប្បយា ។

[៨០] កត្តមេសិ ទ្ធិទ្ធិ បុគ្គលានិ អាសវិ
 វឌ្ឍនិ ។ យោ ច ទ កុក្កុញ្ញាយតិ កុក្កុញ្ញាយតិ
 យោ ច កុក្កុញ្ញាយតិ ទ កុក្កុញ្ញាយតិ ឥមេសិ
 ទ្ធិទ្ធិ បុគ្គលានិ អាសវិ វឌ្ឍនិ ។

កាលបិប្បណិ ដោយទិដ្ឋិ ។ កាលយេញ្ញត្រូវទាំងអស់ កាលនោះ
 កាលបិប្បណិ ដោយទិដ្ឋិវេទ ។ បុគ្គលប្រកបដោយកាលបិប្បណិដោយ
 ទិដ្ឋិនេះ ឈ្មោះថា អ្នកបិប្បណិ ដោយទិដ្ឋិ ។

[៧៧] បុគ្គល ២ ពួក គេបានដោយក្រក្រងលោក តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលជាបុគ្គការី ១ បុគ្គលជាភក្កភក្កវេទី ១ បុគ្គល ២ ពួកនេះ គេ
 បានដោយក្រក្រងលោក ។

[៧៨] បុគ្គល ២ ពួក គេចំអែតបានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលដែលទុកខ្លួនរបស់ដែលខ្លួនគេបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គលដែល
 លះចំខ្លួនរបស់ដែលខ្លួនគេបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល ២ ពួកនេះ
 គេចំអែតបានដោយក្រ ។

[៧៩] បុគ្គល ២ ពួក គេចំអែតបានដោយអិយ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលដែលមិនទុក ខ្លួនរបស់ដែលខ្លួនគេបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល
 ដែលមិនលះចំ ខ្លួនរបស់ដែលខ្លួនគេបានហើយបានហើយ ១ បុគ្គល
 ២ ពួកនេះ គេចំអែតបានដោយអិយ ។

[៨០] អាសវិវេទ បុគ្គល ២ ពួក វេទនិចំវេទ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលដែលពង្រៀសសង្ស័យខ្លួនវេទនិចំវេទនៃក្រវេទ្យសសង្ស័យ ១ បុគ្គល
 ដែលមិនពង្រៀសសង្ស័យខ្លួនវេទនិចំវេទនៃក្រវេទ្យសសង្ស័យ ១ អាសវិវេទ
 បុគ្គល ២ ពួកនេះ វេទនិចំវេទ ។

[៧០] កតមេសំ ទ្ធិន្ទំ បុគ្គលានំ អាសវំ ន
 វុឡ្យន្តំ ។ យោ ច ន កក្កុញ្ញាយតិ ឬ កក្កុញ្ញាយតិ
 យោ ច កក្កុញ្ញាយតិ កក្កុញ្ញាយតិ ឥមេសំ ទ្ធិន្ទំ
 បុគ្គលានំ អាសវំ ន វុឡ្យន្តំ ។

[៧២] កតមោ ច បុគ្គលោ ហិ វាជិមុត្តោ ។
 វេទកេន្ទោ បុគ្គលោ ទុស្សីលោ ហោតិ ចាបទម្មោ
 សោ អញ្ញំ ទុស្សីលំ ចាបទម្មំ សេវតិ ភជតិ
 បយ័រុចាសតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ ហិ វាជិមុត្តោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ បណីតាជិមុត្តោ ។ វេទកេន្ទោ
 បុគ្គលោ សីលវំ ហោតិ កល្យាណទម្មោ សោ
 អញ្ញំ សីលវុឡ្យន្តំ កល្យាណទម្មំ សេវតិ ភជតិ បយ័រុចា-
 សតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ បណីតាជិមុត្តោ ។

[៧៣] កតមោ ច បុគ្គលោ តិត្តោ ។ បរិច្ចក-
 សម្មុទ្ធោ យេ ច តថាភតស្ស សាវកោ អាហារន្តោ
 តិត្តោ សម្មាសម្មុទ្ធោ តិត្តោ ច តប្បតា ច ។

[៧១] ភាសវំវៃបុគ្គល ២ ពួក វេទនិមិទ្ធិវៃ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលវេទនិមិទ្ធិវៃសសន្ស័យ ទ្វិវត្តវេទនិមិទ្ធិវៃសសន្ស័យ ១
 បុគ្គលវេទនិមិទ្ធិវៃសសន្ស័យ ទ្វិវត្តវេទនិមិទ្ធិវៃសសន្ស័យ ១ អាសវំ
 វៃបុគ្គល ២ ពួកនេះ វេទនិមិទ្ធិវៃ ។

[៧២] បុគ្គលមានអន្យាស្រ័យថាភទាប តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក បុគ្គលនោះ
 តែងសេពគប់ ចូលទៅក្នុងយជិតបុគ្គលដទៃដែលទ្រុស្តសីល មានធម៌
 លាមកដៃ នេះហៅថា បុគ្គលមានអន្យាស្រ័យថាភទាប ។ បុគ្គល
 មានអន្យាស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលនោះ តែងសេពគប់ ចូលទៅ
 ក្នុងយជិតបុគ្គលដទៃដែលមានសីល មានធម៌ល្អ នេះហៅថា បុគ្គល
 មានអន្យាស្រ័យខ្ពង់ខ្ពស់ ។

[៧៣] បុគ្គលតែតដោយខ្លួនឯង តើដូចម្តេច ។ ព្រះបច្ចេក-
 សម្មុទ្ធ ខ្លះព្រះអរហន្ត ជាសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ឈ្មោះថា តែត
 ដោយខ្លួនឯង ឯព្រះសម្មាសម្មុទ្ធ ឈ្មោះថា តែតដោយព្រះឯងផង
 ញ៉ាំងគេឱ្យតែតផង ។

ពិភពឡៃលោ

[៨៤] គតតមោ ច បុគ្គលោ ធិវសោ ។

ឥនេកត្តោ បុគ្គលោ ធុស្សីលោ ហោតិ ចាបដន្ទោ
 អស្មុចិសង្កស្សាសមាចារិក បដិច្ចន្ទកម្មន្ទោ អស្សៈ
 មលោ សមណប្បដិញ្ញោ អប្រហ្មចារី ប្រហ្មចារិម
 ដិញ្ញោ អន្ទ្រ បូតិ អវស្សុតា កម្មសកតិជារតា សោ
 សុណាតិ ឥត្តន្ទារហា តិវ ភិក្ខុ អាសវិដំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេវ សយំ
 អភិញ្ញា សង្កកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិវិ តស្ស ធិ
 ឃីវ ហោតិ កុមាស្ស ធាហាហម្បិ អាសវិដំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេវ សយំ
 អភិញ្ញា សង្កកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាមិវិ មយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលោ ធិវសោ ។ គតតមោ ច បុគ្គលោ
 អាសិសោ ។ ឥនេកត្តោ បុគ្គលោ សីលវិ ហោតិ
 កល្យាណធម្មោ សោ សុណាតិ ឥត្តន្ទារហា តិវ
 ភិក្ខុ អាសវិដំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ

ពិភពឡៃល

[៨៥] បុគ្គលមិនមានបំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង

លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក មានការយាទន៍បុគ្គល
 គប្បីលើកដោយសេចក្តីរន្សៀសដោយអំពើមិនស្អាត បិទបាំងអំពើ មិន
 មែនសមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាខ្លួន
 ថាជាព្រហ្មចារី ជាអ្នកស្អុយក្នុង មានចិត្តទទឹកដោយរាគៈ ក្រែងក្រែងក
 ដោយតិរលស បុគ្គលនោះបានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឲ្យចេះតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈពាំងឡាយ បុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យំទំនេរថា
 កាលណាញ៉ី អាត្មាអញនឹងបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឲ្យចេះតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែល
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈពាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គល
 មិនមានបំណង ។ បុគ្គលអ្នកមានបំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ បុគ្គលនោះបានឮ
 ដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឲ្យចេះតាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ

ធម្មបទបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានំ

ទិដ្ឋវៈ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតីតិ តស្ស ឯ ឯវី ហោតិ តុទាស្ស
 ធាណបាម្បិ អាសវំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវៈ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាបីតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 អាសំសា ។ កត្តោ ធម្ម បុគ្គលោ វិគតោសា
 តោកោត្វា បុគ្គលោ អាសវំ ឧយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវៈ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ សុណាតិ
 តុទាស្ស តិវ ភិក្ខុ អាសវំ ឧយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវៈ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតីតិ តស្ស ឯ ឯវី ហោតិ
 តុទាស្ស ធាណបាម្បិ អាសវំ ឧយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវៈ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារិស្សាបីតិ ។ តិ តិស្ស
 ហេតុ ។ យាហិស្ស បុត្រ អវិមុត្តស្ស វិមុត្តាសា
 សា បដិប្បស្សន្តោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វិគតោសា ។

ធម្មបទបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានំ

ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ
 ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណាញ៉ា ភាគអញ្ជាតិបានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកមានបំណង ។ បុគ្គលអ្នកប្រាសចាក
 បំណង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 បុគ្គលនោះ គួរដំណឹងថា ភិក្ខុល្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញា-
 វិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គល
 នោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កាលណាញ៉ា ភាគអញ្ជាតិ
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។
 ព្រោះថា បំណងក្នុងវិមុត្តិ របស់បុគ្គលនោះ ដែលមានចិត្តមិនពាន់រួច
 ស្រឡះចាកអាសវៈក្នុងកាលមុន បំណងនោះ ក៏ស្តាប់រម្ងាប់ទៅ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកបំណង ។

(៨៥) តត្ថ តតមេ តយោ តិលាន្ទមណ បុគ្គលា ។
 តយោ តិលាន្ទ ឥនេត្តោ តិលាន្ទ លកន្តោ វា
 សប្បយានិ កោជនានិ អលកន្តោ វា សប្បយានិ
 កោជនានិ លកន្តោ វា សប្បយានិ កេសដ្ឋានិ
 អលកន្តោ វា សប្បយានិ កេសដ្ឋានិ លកន្តោ
 វា បដិវ្យំ ឧបដ្ឋានិ អលកន្តោ វា បដិវ្យំ ឧ-
 បដ្ឋានិ លេ វុដ្ឋានិ តត្ថា អាណា ។ ឥន បនេ-
 ត្តោ តិលាន្ទ លកន្តោ វា សប្បយានិ កោជ-
 នានិ អលកន្តោ វា សប្បយានិ កោជនានិ លកន្តោ
 វា សប្បយានិ កេសដ្ឋានិ អលកន្តោ វា សប្ប-
 យានិ កេសដ្ឋានិ លកន្តោ វា បដិវ្យំ ឧបដ្ឋានិ
 អលកន្តោ វា បដិវ្យំ ឧបដ្ឋានិ វុដ្ឋានិ តត្ថា
 អាណា ។ ឥន បនេត្តោ តិលាន្ទ លកន្តោ
 សប្បយានិ កោជនានិ លេ អលកន្តោ លកន្តោ
 សប្បយានិ កេសដ្ឋានិ លេ អលកន្តោ លកន្តោ
 បដិវ្យំ ឧបដ្ឋានិ លេ អលកន្តោ វុដ្ឋានិ តត្ថា
 អាណា ។ តត្ថ យោយំ តិលាន្ទ លកន្តោ

(៨៥) បណ្ណបុគ្គលពិន័យោ បុគ្គល ព ពួក ប្រៀបដោយ
 បុគ្គលឈី រតិដ្ឋបម្ពេច ។ បុគ្គលឈីខាង ព ពួក គឺបុគ្គលឈីខ្លះក្នុង
 លោកនេះ ពោះបានខ្សែកោដន ជាទិសប្បាយក្តី មិនបានខ្សែកោដន
 ជាទិសប្បាយក្តី ពោះបានខ្សែកសដ្ឋៈជាទិសប្បាយក្តី មិនបានខ្សែកសដ្ឋៈ
 ជាទិសប្បាយក្តី ពោះបានខ្សែវបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបានខ្សែវបដ្ឋាកដ៏សម
 គួរក្តី ក៏នៅតែមិនសរស្សីយចាកភាពនោះទេ ។ មួយទៀត បុគ្គលឈី
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ ពោះបានខ្សែកោដន ជាទិសប្បាយក្តី មិនបានខ្សែកោដន
 ជាទិសប្បាយក្តី ពោះបានខ្សែកសដ្ឋៈជាទិសប្បាយក្តី មិនបានខ្សែកសដ្ឋៈ
 ជាទិសប្បាយក្តី ពោះបានខ្សែវបដ្ឋាកដ៏សមគួរក្តី មិនបានខ្សែវបដ្ឋាក
 ដ៏សមគួរក្តី ក៏សរស្សីយចាកភាពនោះទេ ។ មួយទៀត បុគ្គល
 ឈីខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះតែបានខ្សែកោដន ជាទិសប្បាយ មិន
 មែនជាមិនបានទេ បានខ្សែកសដ្ឋៈ ជាទិសប្បាយ មិនមែនជាមិនបានទេ
 បានខ្សែវបដ្ឋាកដ៏សមគួរ មិនមែនជាមិនបានទេ ទើបសរស្សីយចាក
 ភាពនោះទេ ។ បណ្ណបុគ្គលឈីពិន័យោនោះ បុគ្គលឈីណា

សច្ចៈយាមិ ហោស្ថាមិ ហោ អលកន្តោ លកន្តោ
 សច្ចៈយាមិ កេសដ្ឋាមិ ហោ អលកន្តោ លកន្តោ
 មជ្ឈិមំ ឧបដ្ឋានំ ហោ អលកន្តោ វុដ្ឋានំ តត្តា
 ភាគាណា ឥទំ កិលាមិ មជ្ឈិមំ កកវិកោ កិលាឧកត្តំ
 អនុញ្ញានំ កិលាឧកសដ្ឋិ អនុញ្ញានំ កិលាឧបដ្ឋាភោ
 អនុញ្ញាតោ ឥទេត្ថ បទ កិលាមិ មជ្ឈិមំ អន្ធិមិ
 កិលាណា ឧបដ្ឋានត្វា ។

[៨៦] ឃុំវិទ្យា តយោ កិលាឧបដ្ឋា បុគ្គល
 សន្តោ សិវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កកវិកោ តយោ ។
 ឥទេតត្តោ បុគ្គលោ លកន្តោ វា តថាគតំ ទស្សៈ
 ឆាយ អលកន្តោ វា តថាគតំ ទស្សៈឆាយ ល-
 កន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិទយំ សវឆាយ
 អលកន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិទយំ សវឆាយ
 លេវ ឱក្កមតំ ជិយាមិ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ។
 ឥទ បទកន្តោ បុគ្គលោ លកន្តោ វា តថាគតំ
 ទស្សៈឆាយ អលកន្តោ វា តថាគតំ ទស្សៈឆាយ
 លកន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិទយំ សវឆាយ
 អលកន្តោ វា តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិទយំ សវឆាយ

អភិធម្មវិទិត បុគ្គលបុគ្គតិ

លុះតែបាទន្តវាភាជន ជាទីសច្ចៈយាមិ មិនមែនជាមិនបាទទេ បាទន្តវា
 កេសដ្ឋៈជាទីសច្ចៈយាមិ មិនមែនជាមិនបាទទេ បាទន្តវាឧបដ្ឋានក៏សមគួរ
 មិនមែនជាមិនបាទទេ រឿងសរសើរយ បានតែបាននោះបាទ ព្រោះ
 អាស្រ័យបុគ្គលឈឺនេះហើយ បាទជាព្រះនាមព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាត
 កិលាឧកត្ត ទ្រង់អនុញ្ញាតកិលានៃកេសដ្ឋៈ ទ្រង់អនុញ្ញាតកិលាឧបដ្ឋាន
 មួយទៀត ព្រោះអាស្រ័យបុគ្គលឈឺនេះឯង សូម្បីបុគ្គលឈឺ^(១)ឯទៀត
 ក៏បុគ្គលគួររើដែរ ។

[៨៧] បុគ្គល ព ត្វក ប្រៀបដោយបុគ្គលឈឺ រើមែនមាន
 កិលាលាភ កិយាមិនោះដែរ ។ បុគ្គល ព ត្វក កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នោះបាទឈឺញព្រះភាគកត្តិ មិនបាទឈឺញព្រះ
 ភាគកត្តិ នោះបាទស្តាប់ធម្មវិទីយ ដែលព្រះភាគកត្តិសំដែងហើយក្តី
 មិនបាទស្តាប់ធម្មវិទីយ ដែលព្រះភាគកត្តិសំដែងហើយក្តី ក៏នៅតែមិន
 បាទគ្រាន់ចុះកាន់សម្មតិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នោះបាទឈឺញព្រះភាគកត្តិ មិន
 បាទឈឺញព្រះភាគកត្តិ នោះបាទស្តាប់ធម្មវិទីយ ដែលព្រះភាគកត្តិ
 សំដែងហើយក្តី មិនបាទស្តាប់ធម្មវិទីយ ដែលព្រះភាគកត្តិសំដែងហើយក្តី

១ ឈឺដោយបុគ្គលមានទិទ្ធិ ២ ត្រូវបានដឹង ។

ឡិក្ខន្តិយមំ វិយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ។
 ឥន បទេកាច្ឆា បុគ្គលោ លកន្តោ តថាគតំ
 ទស្សនាយ យោ ឥលតន្តោ លកន្តោ តថាគតប្ប-
 វេទិតំ ធម្មវិធមំ សវនាយ យោ ឥលតន្តោ ឡិក្ខ-
 ន្តិយមំ វិយាមំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ។ តត្រ
 យាយំ បុគ្គលោ លកន្តោ តថាគតំ ទស្សនាយ
 យោ ឥលតន្តោ លកន្តោ តថាគតប្បវេទិតំ ធម្ម-
 វិធមំ សវនាយ យោ ឥលតន្តោ ឡិក្ខន្តិយមំ វិយាមំ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តំ ឥមំ បុគ្គលំ បដិច្ច
 ភតវតា ធម្មទេសនា ឥន្ទញ្ញតា ឥមញ្ញ បទ បុគ្គលំ
 បដិច្ច អញ្ញាសម្បិ ធម្មោ ទេសតត្ថោ ។ ឥម
 តយោ ភិលាន្តបមា បុគ្គលា សន្តោ សវិជ្ជនាជា
 លោកស្មី ។

[៨៧] កតមោ ច បុគ្គលោ កាយសត្វំ ។
 ឥនេកាច្ឆា បុគ្គលោ ឥដ្ឋ វិមាត្តោ កាយេន ធុស្តិត្តា
 វិហរតិ បញ្ញាយ ទស្ស ទិស្វា ឯកេច្ច កាសវំ
 បរិក្កិណា ហោត្តិ ឥយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ កាយសត្វំ ។

ក៏គង់គ្រាប់ចុះកាន់សម្មត្តិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះតែបានឃើញព្រះភព៌ាគត មិនមែន
 ជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម្មវិធម៌ ដែលព្រះភព៌ាគតសំដែងហើយ
 មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ ទើបគ្រាប់ចុះកាន់សម្មត្តិយាមក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងឡាយបាន ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងបីភ្នំនោះ បុគ្គលណាដែលលុះតែ
 បានឃើញព្រះភព៌ាគត មិនមែនជាមិនបានឃើញទេ បានស្តាប់ធម្មវិធម៌
 ដែលព្រះភព៌ាគតសំដែងហើយ មិនមែនជាមិនបានស្តាប់ទេ ទើបគ្រាប់
 ចុះកាន់សម្មត្តិយាម ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ព្រោះតែអស្រ័យ
 ខ្លះបុគ្គលនេះ បានជាព្រះមានព្រះភាគជ្រើសរើសព្រះសេនា^(១) មិន
 តែប៉ុណ្ណោះសោត ព្រោះតែអស្រ័យបុគ្គលនេះឯង សូម្បីបុគ្គលឯទៀត
 ក៏ព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៣ គូក ប្រៀប
 ដោយបុគ្គលឈឺ វិមង្គមានក្នុងលោក ។

(៨៧) ចុះបុគ្គលជាតាយសត្វី (មានតាយជាបទ្បាល) ភី
 ដ្ឋនប្បទ ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានខ្ញុំវិវាទទូទាំង ៨
 ដោយនាមតាយ ទាំងតាយវិញ្ញាណ លក្ខណៈបុគ្គលនោះ ក៏ដល់លើដី
 ព្រោះឃើញ ដោយប្រាជ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាតាយសត្វី ។

១ ស្មីធីយកធម្មទេសនាដែលអនុញ្ញាតឱ្យសំដែងឡើង ទំព័រ ៨៧៦ ។

កតតោ ច បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បុត្តោ ។ ឥនេកកថោ
 បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ
 ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ ទុក្ខន្តំ
 ហោដាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដ្ឋិ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ តថាភតប្បវេទិតា
 ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិដ្ឋា ហោន្តំ វេទិវិភា
 បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកកថោ អាសវំ បរិក្ខិណា
 ហោន្តំ អយំ វុទ្ធតិ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បុត្តោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។ ឥនេកកថោ
 បុគ្គលោ ឥទំ ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតំ បជាធាតិ ។ បេ ។
 តថាភតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិដ្ឋា
 ហោន្តំ វេទិវិភា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកកថោ
 អាសវំ បរិក្ខិណា ហោន្តំ នោ ច ទោ យថា
 ទិដ្ឋិប្បុត្តស្ស អយំ វុទ្ធតិ បុគ្គលោ សទ្ធាវិមុត្តោ ។

(៨៨) កតតោ ច បុគ្គលោ កូថកាលំ ។

ឥនេកកថោ បុគ្គលោ បុសាវទិ ហោតិ សកក្កតោ វំ

បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បុត្តៈ (សម្រេចដោយទិដ្ឋិ) តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ក្រុមហេតុនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌លក្ខណ៍ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះបដិបទាដំណើរទៅកាន់ធម៌លក្ខណ៍ទុក្ខ ឯពួកធម៌ដែល
 ព្រះគង្គាគិតសំដែងហើយ បុគ្គលនោះ បានឃើញច្បាស់ដោយប្រវែក
 បានប្រព្រឹត្តដោយប្រវែក ដោយប្រាជ្ញា ពំនិតអាសវៈតួកខ្លះ របស់
 បុគ្គលនោះក៏អស់លើស ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាទិដ្ឋិប្បុត្តៈ ។ បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ឯពួកធម៌ដែល
 ព្រះគង្គាគិតសំដែងហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញច្បាស់ដោយប្រវែក
 បានប្រព្រឹត្តដោយប្រវែក ដោយប្រាជ្ញា ពំនិតអាសវៈតួកខ្លះ របស់
 បុគ្គលនោះក៏អស់លើស ព្រោះឃើញដោយប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែ មិនដូចគ្នា
 នឹងបុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បុត្តនោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធាវិមុត្ត^(១) ។

(៨៩) បុគ្គលមានសំដីដូចលាមក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល

ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកកោលភាគកុហក ទោះទៅក្នុងទីប្រជុំក្តី

១ បុគ្គលដែលដូចលាមកដោយសត្វ ។

បរិសុទ្ធតោ វា ញាតិបណ្ឌិតតោ វា បូកបណ្ឌិតតោ វា
 ភវន្តុលបណ្ឌិតតោ វា អភិជិតោ សត្វបុដ្ឋោ វា ហិ ភោ
 បុរិស យំ ជាតាសិ តំ វា ធម៌តំ ភោ អជាតំ វា
 អាហា^(១) ជាតាមិតំ ជាតំ វា អាហា ធម៌តំ មបស្សំ
 វា អាហា មស្សនមិតំ មស្សំ វា ធម៌ មស្សនមិតំ ឥតិ
 អន្តហេតុ វា បរហេតុ វា អាមិសតិញ្ចិក្កហេតុ វា
 សម្មជាធម្មសា ភាសិតា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលា
 កូដកាលំ ។ កតតោ ច បុគ្គលា បុប្ផកាលំ ។
 ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលា មុសាវាទំ មហាយ មុសាវាទា
 មជិវិតោ ហោតិ សកត្តោ វា បរិសុទ្ធតោ វា
 ញាតិបណ្ឌិតតោ វា បូកបណ្ឌិតតោ វា ភវន្តុលបណ្ឌិត-
 តោ វា អភិជិតោ សត្វបុដ្ឋោ វា ហិ ភោ បុរិស
 យំ ជាតាសិ តំ វា ធម៌តំ ភោ អជាតំ វា អាហា
 ធម៌តំ ជាតំ វា អាហា ជាតាមិតំ មបស្សំ
 វា អាហា ធម៌តំ មស្សំ វា អាហា មស្សនមិតំ
 ឥតិ អន្តហេតុ វា បរហេតុ វា អាមិសតិញ្ចិក្កហេតុ វា

១ ឧ. ម. សុត្តន្ត បិដកសុ អដ្ឋក្កំ ទិស្សនំ ។

ទៅក្នុងបរិសុទ្ធតំ ទៅក្នុងកណ្តាលនៃញាតិក្តិ ទៅក្នុងកណ្តាលនៃភូត
 សេនាតិ ទៅក្នុងកណ្តាលនៃធម៌ត្រកូលក្តិ បើមានគេនាំទៅសួរជាសាក្សី
 ថា នៃបុរសអើយ ចូរបកតាយ អ្នកដឹងទូរៈហេតុណា ចូរនិយាយទូរៈហេតុ
 នោះចុះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹងសោះ និយាយថាដឹង ឬកាលដឹង
 និយាយថាមិនដឹងវិញ កាលមិនឃើញ និយាយថាឃើញ ឬកាល
 ឃើញ និយាយថាមិនឃើញវិញ បុគ្គលជាអ្នកនោះកាលក្សត្រមាត ដោយ
 ដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តិ ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តិ ព្រោះហេតុនៃ
 អាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តិ ដោយប្រកាសចុះ គេហៅថា បុគ្គលមានសំដី
 ដូចលាមក ។ បុគ្គលមានសំដីដូចគ្នា គេដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ បានលះចំណុះសាវៈ វៀរចោកមុសាវៈ ពោះទៅក្នុងទីប្រជុំក្តិ
 ទៅក្នុងបរិសុទ្ធតំ ទៅក្នុងកណ្តាលនៃភូតញាតិក្តិ ទៅក្នុងកណ្តាលនៃភូត
 សេនាតិ ទៅក្នុងកណ្តាលនៃធម៌ត្រកូលក្តិ បើមានគេនាំទៅសួរជាសាក្សី
 ថា នៃបុរសអើយ ចូរបកតាយ អ្នកដឹងទូរៈហេតុណា ចូរនិយាយទូរៈហេតុ
 នោះចុះ បុគ្គលនោះ កាលមិនដឹង និយាយថាមិនដឹង ឬកាលដឹង
 និយាយថាដឹង កាលមិនឃើញ និយាយថាមិនឃើញ ឬកាលឃើញ
 និយាយថាឃើញ បុគ្គលនោះកាលមុសាវៈដោយដឹងខ្លួន ព្រោះហេតុ
 នៃខ្លួនក្តិ ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តិ ព្រោះហេតុនៃអាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តិ

ន សម្បជានឱសាន ភាសិតា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បុប្ផកាលំ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 មនុស្សកាលំ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ យា សា វាចា
 នេឡោ កណ្តាសុតា មេធនីយោ ហធម្មត្ថោ ហោរិ
 តហ្មជនកត្តា តហ្មជនមនាទា តថារូបំ វាចំ ភាសិតា
 ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ មនុស្សកាលំ ។

(៧៧) កតមោ ច បុគ្គលោ មនុស្សមមចិត្តោ ។
 ឥនេកកថោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ ឧទាយា-
 សតហ្មលោ អប្បម្បិ វុត្តោ សហោនោ អភិសង្កតិ
 កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបត្តា នោសត្តា
 អប្បច្ចយត្តា ចាតុកកោតិ សេយ្យថាបិ បាម ធុដ្ឋា-
 វុត្តោ កដ្ឋេន វា កថលាយ វា យដ្ឋិតោ ភិយ្យោសោ
 បត្តាយ អាសវំ នេតិ វាចេវ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ
 កោធនោ ហោតិ ឧទាយាសតហ្មលោ អប្បម្បិ វុត្តោ
 សហោនោ អភិសង្កតិ កុប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ
 កោបត្តា នោសត្តា អប្បច្ចយត្តា ចាតុកកោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ មនុស្សមមចិត្តោ ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ វិជ្ជមមចិត្តោ ។ ឥនេកកថោ បុគ្គលោ

ដោយប្រការដូច្នោះ នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីដូចគ្នា ។ បុគ្គលមាន
 សំដីដូចទឹកយុំ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 ពោលវាចាមិនមានទោស ដែលនាំមកទូរសេចក្តីសុខ ដល់គ្រូល្ងឹក គួរ
 ជាទីស្រឡាញ់ ពេញហឫទ័យជាពោកក្រុង ជាទីក្រេតអវែនដេចច្រើន
 ជាទីពេញចិត្តនៃដទៃច្រើន នេះហៅថា បុគ្គលមានសំដីដូចទឹកយុំ ។

(៧៨) បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធា ច្រើនដោយការចង្អៀត
 ចង្អល់ សូម្បីគេស្តីថាតែបង្ខំចបង្ខំ ក៏ខ្ញក់ខ្ញី ទឹក ព្យាបាទ គតប ធ្វើ
 សេចក្តីក្រោធា ការប្រឡូស្ត ខឹងសេចក្តីមិនប្រកាស ឲ្យប្រាកដ ដំបៅ
 ចាស់ ដែលបុគ្គលឡើយលំនឹងឈើ ឬកំបែក តែងហូរទឹកវែង ដោយ
 ក្រែលែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកមានសេចក្តីក្រោធា ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីគេស្តី
 ថាតែបង្ខំចបង្ខំ ក៏ខ្ញក់ខ្ញី ទឹក ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីក្រោធា
 សេចក្តីប្រឡូស្ត ខឹងសេចក្តីមិនប្រកាស ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះឯង
 នេះហៅថា បុគ្គលមានចិត្តប្រៀបដោយដំបៅ ។ បុគ្គលមានចិត្ត
 ប្រៀបដោយផ្នែកបន្ទាវ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

[៧០] កតតោ ច បុគ្គលោ អន្តោ ។ វេទ-
 កច្ចស្ស បុគ្គលស្ស តថាវុបិ ចត្តុ ន ហោតិ យថា-
 ប្បបទ ចត្តុនា អនិកតំ វា កោតិ អនិកត្រយ្យ
 អនិកតំ វា កោតិ ជាតិ ករយ្យ តថាវុបម្បិស្ស
 ចត្តុ ន ហោតិ យថាប្បបទ ចត្តុនា កុសលាកុ-
 សលេ ធម្ម ជាទេយ្យ សាវជ្ជានវដ្ឋ ធម្ម ជាទេយ្យ
 ហ័ណប្បណ៍តេ ធម្ម ជាទេយ្យ កណ្ណិសុត្តសប្បដិកា-
 តេ ធម្ម ជាទេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អន្តោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ ឯកចត្តុ ។ វេទកច្ចស្ស
 បុគ្គលស្ស តថាវុបិ ចត្តុ ហោតិ យថាប្បបទ ចត្តុនា
 អនិកតំ វា កោតិ អនិកត្រយ្យ អនិកតំ វា កោតិ
 ជាតិ ករយ្យ តថាវុបម្បិស្ស ចត្តុ ន ហោតិ
 យថាប្បបទ ចត្តុនា កុសលាកុសលេ ធម្ម
 ជាទេយ្យ សាវជ្ជានវដ្ឋ ធម្ម ជាទេយ្យ ហ័ណប្ប-
 ណ៍តេ ធម្ម ជាទេយ្យ កណ្ណិសុត្តសប្បដិកាតេ
 ធម្ម ជាទេយ្យ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឯកចត្តុ ។

[៧០] បុគ្គលទ្វាក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបានខ្លះភាគៈ
 ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬគប្បីធ្វើខ្លះភាគៈដែលបានហើយ ឲ្យកាន់តែ
 ចំរើនឡើង ដោយចក្កតិបញ្ញា មានសភាពវិបសណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មិនមានចក្ក មានសភាពវិបសនាផង បុគ្គលគប្បីដឹងខ្លះ
 ធម៌ជាកុសលនិងអកុសល គប្បីដឹងខ្លះធម៌ដែលប្រកបដោយទោសនិងមិន
 មានទោស គប្បីដឹងខ្លះធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងខ្លះធម៌មាន
 ចំណែកប្រៀបដោយធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្ក មានសភាពវិបសណា
 បុគ្គលនោះ មិនមានចក្ក មានសភាពវិបសនាផងឡើយ នេះហៅថា
 បុគ្គលទ្វាក់ ។ បុគ្គលមានភ្នែកម្នាស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីបាន
 ខ្លះភាគៈដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬគប្បីធ្វើខ្លះភាគៈដែលបានហើយ ឲ្យ
 កាន់តែចំរើនឡើង ដោយចក្ក មានសភាពវិបសណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានតែចក្កមានសភាពវិបសនា បុគ្គលគប្បីដឹងខ្លះធម៌ជាកុ-
 សលនិងអកុសល គប្បីដឹងខ្លះធម៌ប្រកបដោយទោសនិងមិនមានទោស
 គប្បីដឹងខ្លះធម៌ដ៏ថោកទាបនិងខ្ពង់ខ្ពស់ គប្បីដឹងខ្លះធម៌មានចំណែកប្រៀប
 ដោយធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស ដោយចក្កមានសភាពវិបសណា បុគ្គលនោះ មិន
 មានចក្កមានសភាពវិបសនាឡើយ នេះហៅថា បុគ្គលមានភ្នែកម្នាស់ ។

កតតៈមា ច បុគ្គលោ ម្ហិចត្តុ ។ ឥនេកតត្ថស្ស
 បុគ្គលស្ស តថាវ្ហមិ ចត្តុ ហោតិ យថាវ្ហបេន ចត្តុនា
 មននិគតំ វា ភោតិ មនិចត្តយ្យ មនិគតំ វា ភោតិ
 ជាតិ ករយ្យ តថាវ្ហបម្បិស្ស ចត្តុ ហោតិ យថា-
 វ្ហបេន ចត្តុនា កុសលាកុសលេ ធម្ម ជាវេនយ្យ
 សាវជ្ជាវរុដ្ឋេ ធម្ម ជាវេនយ្យ ហិមប្បណិកេ ធម្ម
 ជាវេនយ្យ កណ្ណាសុត្តសច្ចដិកាត ធម្ម ជាវេនយ្យ
 មយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ ម្ហិចត្តុ ។

(៧០) កតតៈមា ច បុគ្គលោ ម្ហិចត្តុជ្ជប្ប-
 តោ ។ ឥនេកតត្ថោ បុគ្គលោ អាវមិ តត្ថា ហោតិ
 មតិកុណំ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស
 ភិក្ខុ ធម្មំ ទេសេន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈិកល្យា-
 ណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សត្យញ្ញនិ
 កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ មត្តាសេន្តិ
 សោ តស្មី អាសនេ និសិដ្ឋោ តស្សា កថាយ
 លេវ អាទិ មនសិការោតិ ន មជ្ឈិ មនសិការោតិ
 ន បរិយោសានំ មនសិការោតិ វុដ្ឋិកាថ តត្ថា
 អាសនា តស្សា កថាយ លេវ អាទិ មនសិការោតិ

បុគ្គលមានវត្តភពិ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលគប្បីប្រាប្បវេណនវេរបេ
 ខ្លួនមិនខានបាន ប្រជាគប្បីធ្វើឲ្យវោសៈ ដែលបានហើយ ឲ្យកាន់តែ
 ចំរើនឡើង ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មានចក្ខុមានសភាពបែបនោះផង បុគ្គលគប្បីដឹងឲ្យធម៌ជាតុសល និង
 អតុសល គប្បីដឹងឲ្យធម៌ប្រកបដោយរោសនិងមិនមានរោស គប្បីដឹង
 ឲ្យធម៌ដ៏ថោកថាចនិងទ្តន់ទ្តស គប្បីដឹងឲ្យធម៌មានចំណែកប្រៀបដោយ
 ធម៌ខ្លះនិងធម៌ស ដោយចក្ខុមានសភាពបែបណា បុគ្គលនោះ មានចក្ខុ
 មានសភាពបែបនោះផង នោះហៅថា បុគ្គលមានវត្តភពិ ។

(៧១) បុគ្គលមានបញ្ញាដូចការដឹងដាច់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់អាពាហ៍ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់វិនិក្ខ
 រឿយ ។ ពួកភិក្ខុសដែលធម៌ មានពិរក្ខេក្នុងបទខាងដើម មានពិរក្ខេក្នុង
 បទកណ្តាល មានពិរក្ខេក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយ
 ព្យញ្ជនៈ ប្រកាសឲ្យព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសត្វគ្រប់ ចំពោះ
 បុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើភាសនៈនោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ឲ្យចំណែកជាខាងដើម មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យចំណែកជាកណ្តាល មិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យចំណែកជាខាងចុង វិនិក្ខេបនោះទេ បើទុកជាក្រោក
 ចាកភាសនៈនោះហើយ ក៏មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យចំណែកជាខាងដើម

សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ បកា-
 សេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ ជិសំរោ តស្សា កា-
 ថាយ អាទិម្បំ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិករោតិ
 បរិយោសានម្បំ មនសិករោតិ វុដ្ឋតោ ច ខោ តត្តា
 អាសនា តស្សា កថាយ លេវ អាទិ មនសិករោតិ
 ន មជ្ឈំ មនសិករោតិ ន បរិយោសានំ មនសិ-
 ករោតិ សេយ្យថាថិ ធាម បុរិសស្ស ឧត្តង្គថិ
 ធានា ឧត្តកាទិ អាតិល្ហា និ តិលា តណ្ហាលា រោ-
 នកា តនរា សោ តត្តា អាសនា វុដ្ឋហរោ សតិ-
 សម្មាសា បតិវេយ្យ ឃិវេវ កំណតោ បុគ្គលោ អា-
 រមិ តត្តា ហោតិ មតិក្ខណំ តិក្ខុនំ សន្តិក ធម្មស្ស-
 វាយ តស្ស តិក្ខុ ធម្មំ រទេសន្តិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សន្តិ
 សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេន្តិ សោ តស្មី អាសនេ ជិសំរោ តស្សា កា-
 ថាយ អាទិម្បំ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បំ មនសិករោតិ

ដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌
 បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសននោះ
 បាទធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជា
 កណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងចុង ខែកថានោះ តែលុះ
 ប្រាកបាភាសននោះហើយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងដើម
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាកណ្តាល មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែក
 ជាខាងចុង ខែកថានោះខ្សឹប បុរសយកវត្ថុដែលគួរទំពាស្តីផ្សេងៗ គឺ ល្ង
 អង្គ ខំឧប្បម ផ្លែព្រា ដៅដាក់ក្នុងថ្នក់ កាលបុរសនោះប្រាកបាភ
 តិអង្គុយនោះ រំមង់ជ្រូកខ្នាតខ្លាយ ព្រោះតែភ្លេចស្មារតី យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងទៅតាមអារម្មណ៍ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាក់
 ខែត្តកតិក្សៀយ ៗ ដែរ ត្បិតក្នុងសំដែងធម៌ មានពីរពេកក្នុងបទខាងដើម
 មានពីរពេកក្នុងបទកណ្តាល មានពីរពេកក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ត
 ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វ
 គ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ អង្គុយលើអាសននោះ បាទធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជា
 កណ្តាល

បរិយោសាទម្បី មនសិករោតិ វុដ្ឋិកោ ច ខោ
 តត្តា អាសនា តស្សា កថាយ លេ អាទិ មន-
 សិករោតិ ទ មជ្ឈិ មនសិករោតិ ទ បរិយោ-
 សាទំ មនសិករោតិ មយំ វុទ្ធាតិ បុគ្គលោ ទុច្ឆន្ត-
 ប្បញ្ញា ៖ កតមោ ច បុគ្គលេ បុដ្ឋប្បញ្ញា ។
 ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ អាភមំ តត្តា ហោតិ អភិក្ខណំ
 ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ធម្មស្សវនាយ តស្ស ភិក្ខុ ធម្មំ
 ទោសន្តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សាទកល្យាណំ សាត្តំ សត្យញ្ញនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិំ ត្រឡាចវយំ មកាសន្តិ សោ តស្មី អា-
 សានេ និសិទ្ធា តស្សា កថាយ អាទិម្បី មនសិ-
 ករោតិ មជ្ឈម្បី មនសិករោតិ បរិយោសាទម្បី
 មនសិករោតិ វុដ្ឋិកោចិ តត្តា អាសនា តស្សា
 កថាយ អាទិម្បី មនសិករោតិ មជ្ឈម្បី មនសិ-
 ករោតិ បរិយោសាទម្បី មនសិករោតិ សេយ្យជាបិ
 ជាម តុរោ ទុក្ខោ ទុក្ខោ តត្ត ទុទតំ អាសិក្ខំ
 សណ្ឋិតិ លោ វិវុត្តិ វិវេច ឥនេកោច្ឆា បុគ្គលោ

ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកខាងចុង ខែកថានោះ តែលុះប្រាកថាគណ-
 សនហើយ មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកខាងដើម មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត
 ទ្រូចវិណាកកណ្តាល មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកខាងចុង ខែកថានោះ
 ឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលមានបញ្ញាដូចជាថ្នក់លេច ។
 បុគ្គលមានបញ្ញាស្រាស់ ក៏ដូចទ្រូច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅ
 កាន់អាម រដើម្បីស្តាប់ធម៌ ក្នុងសំណាងឧត្តមភិក្ខុឡើយ ។ ភ្នកភិក្ខុ
 សំដែងធម៌ មានពីរពេក្នុងបទខាងដើម មានពីរពេក្នុងបទកណ្តាល មាន
 ពីរពេក្នុងបទខាងចុង ប្រកបដោយអត្ត ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសទ្រូ
 ត្រឡាចវាយ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ
 អង្គុយលើតាសននោះ ក៏តែងធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកជាខាងដើម ធ្វើ
 ទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកជាកណ្តាល ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកជាខាង
 ចុង ខែកថានោះផង លុះប្រាកថាគណសនហើយ ក៏តែងធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកជាខាងដើម ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកជាកណ្តាល
 ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ទ្រូចវិណាកជាខាងចុង ខែកថានោះផង ក្នុងវិញ បុគ្គល
 យកទឹកទៅចាក់ជាក់ក្នុងក្តានោះ (ទឹក) ក៏ដក់ទៅ មិនកំតប់ខ្លាយ
 ចេញឡើយ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់

អារម្ម កន្លា ហោតិ អភិក្ខុណំ កិក្ខុនំ សន្តិៈកា
 ធម្មស្សវាយ ឧស្ស កិក្ខុ ធម្មិ ទេសេន្តំ អាទិកាល្យា-
 ណំ មជ្ឈេកាល្យាណំ បរិយោសានកាល្យាណំ សាត្តិ
 សក្យញ្ញំ កេវលបិប្ផាណំ បិសុដ្ឋិ ព្រហ្មទរិយំ ប-
 កាសេន្តំ សោ ឧស្សី អាសវេ ជិសិទ្ធោ ឧស្សា
 កថាយ អាទិម្បិ មនសិករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិ-
 ករោតិ បរិយោសានម្បិ មនសិករោតិ វុដ្ឋិទោតិ
 ឧត្តា អាសនា ឧស្សា កថាយ អាទិម្បិ មនសិ-
 ករោតិ មជ្ឈម្បិ មនសិករោតិ បរិយោសានម្បិ
 មនសិករោតិ អយំ វុដ្ឋតិ បុក្កលោ បុដ្ឋប្បញ្ញោ ។

[៧២] កកមោ ច បុក្កលោ កាមេស្ស ច
 កវេស្ស ច អវីតវតោ ។ សោតាបន្នសកតាតាមិយោ
 វេម វុដ្ឋតិ បុក្កលោ កាមេស្ស ច កវេស្ស ច អ-
 វីតវតោ ។ កកមោ ច បុក្កលោ កាមេស្ស វីត-
 វតោ កវេស្ស អវីតវតោ ។ អនាតាមិ អយំ វុដ្ឋតិ
 បុក្កលោ កាមេស្ស វីតវតោ កវេស្ស អវីតវតោ ។
 កកមោ ច បុក្កលោ កាមេស្ស ច កវេស្ស ច
 វីតវតោ ។ អហា អយំ វុដ្ឋតិ បុក្កលោ

អាទមេដិម្បិស្តាប់ធម៌ក្នុងសំណាកនៃតួកកិក្ខុរិយ ។ តួកកិក្ខុក៏សំដែងបរិ
 មាទនិពោះក្នុងបទខាងដើម មានពីរព្រះក្នុងបទកណ្តាល មានពីរព្រះក្នុងបទ
 ខាងចុង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសខ្ញុំព្រហ្មទរិយៈ
 ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ចំពោះបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះអង្គុយលើ
 អាសនៈនោះ តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងចុង
 នៃកថានោះផង លុះត្រាតែចាកអាសនៈហើយ តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំ
 ចំណែកជាខាងដើម ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាកណ្តាល ធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្ត ខ្ញុំចំណែកជាខាងចុង នៃកថានោះផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 នេះហៅថា បុគ្គលមានបញ្ញាស្រស់ ។

[៧២] បុគ្គលមិនខាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលជាសោតាបន្ននិងសកតាតាមិ នេះហៅថា បុគ្គលមិន
 ខាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមនិងភព ។ បុគ្គលដែលប្រាសចាកតម្រេក
 ក្នុងកាម តែមិនខាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងភព តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ជាសកតាតាមិ នេះហៅថា បុគ្គលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម តែមិន
 ខាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងភព ។ បុគ្គលប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមផង
 ក្នុងភពផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជាព្រះអរហន្ត នេះហៅថា បុគ្គល

អំណាចដ៏ល្អ បុគ្គលប្រៀបដោយ

គាតេសុ ច កវេសុ ច វិភាសា ។

[៧៣] កតមោ ច បុគ្គលោ បាសាលាលេ-
 ខូបមោ ។ ឥនេកក្ខេត្តោ បុគ្គលោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ
 សោ ច ខុស្ស កោតោ ចិរំ ធិយរត្តិ អនុសេតិ
 សេយ្យងាមិ នាម បាសាលោ លេខា ន ចិច្ចំ
 លុដ្ឋតិ វាតេន វា ឧទកេន វា ចិរដ្ឋតិកា ហោតិ
 ឯវមេវ ឥនេកក្ខេត្តោ បុគ្គលោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ
 ច ខុស្ស កោតោ ចិរំ ធិយរត្តិ អនុសេតិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ បាសាលាលេខូបមោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ បឋវីលខូបមោ ។ ឥនេកក្ខេត្តោ បុគ្គលោ
 អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស កោតោ ន ចិរំ ធិ-
 យរត្តិ អនុសេតិ សេយ្យងាមិ នាម បឋវីយា លេខា
 ចិច្ចំ លុដ្ឋតិ វាតេន វា ឧទកេន វា ន ចិរដ្ឋតិ-
 កា ហោតិ ឯវមេវ ឥនេកក្ខេត្តោ បុគ្គលោ អភិណ្ណំ
 កុដ្ឋតិ សោ ច ខុស្ស កោតោ ន ចិរំ ធិយរត្តិ
 អនុសេតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បឋវីលខូបមោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ ឧទកេលខូបមោ ។

អំណាចដ៏ល្អ បុគ្គលប្រៀបដោយ

ប្រាសចាកកម្រិតក្នុងការដឹង ក្នុងកតមោ ។

[៧៣] បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសដ៏ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ ឯសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 សោត តែដឹងត្រឹមត្រូវនៅ អស់កាលយូរអង្វែង គំនូសដ៏ មិនងាយ
 លេចចេញ ដោយខ្យល់ឬទឹកឡើយ ជាគំនូសតែដឹងបីតនៅ អស់កាលជា
 យូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ
 ឯសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះសោត តែដឹងត្រឹមត្រូវនៅ អស់
 កាលយូរអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដោយ
 គំនូសដ៏ ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសដ៏ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 មិនបានដកត្រូវនៅ អស់កាលយូរអង្វែងឡើយ គំនូសដ៏ តែដឹងចាប់
 លេចនៅ ដោយខ្យល់ឬទឹក ជាគំនូសមិនបីតនៅ អស់កាលជាយូរ
 អង្វែង យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក្រោធរឿយៗ
 តែសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនដឹងត្រឹមត្រូវនៅ អស់
 កាលយូរអង្វែងឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀប
 ដោយគំនូសដ៏ ។ បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក តើដូចម្តេច ។

ឥនេកាច្ចា បុគ្គលោ មតានិច្ចធម៌ វុច្ចមានោ ជរុសេនធម៌
 វុច្ចមានោ មមនាបេនធម៌ វុច្ចមានោ សំសន្តតិ ថេរ
 សន្តិយតិ ថេរ សម្មាទតិ ថេរ សេយ្យដាមិ នាម
 ឧទុកេ លេខា វិច្ឆិ លុដ្ឋតិ ន ចិរដ្ឋិតិកា ហោតិ
 ឃីវេវ ឥនេកាច្ចា បុគ្គលោ មតានិច្ចធម៌ វុច្ចមានោ
 ជរុសេនធម៌ វុច្ចមានោ មមនាបេនធម៌ វុច្ចមានោ សំ-
 សន្តតិ ថេរ សន្តិយតិ ថេរ សម្មាទតិ ថេរ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧទុកេលទូបហោ ។

(៧៤) តត្ថ កតមេ តយោ ចោត្តក្ខបមា
 បុគ្គលា ។ តយោ ចោត្តកា នភិមិ ចោត្តកោ
 ទុត្តន្តោ ថេរ ហោតិ ទុត្តសម្មស្សោ ច មម្បត្តោ
 ច មម្បិមាមិ ចោត្តកោ ទុត្តន្តោ ថេរ ហោតិ
 ទុត្តសម្មស្សោ ច មម្បត្តោ ច ដិណ្ណាមិ ចោត្ត-
 កោ ទុត្តន្តោ ថេរ ហោតិ ទុត្តសម្មស្សោ ច
 មម្បត្តោ ច ។ ដិណ្ណាម្បិ កោត្តកំ ទុត្តសិមិមដ្ឋនិ
 វា ករោដ្ឋិ សន្តិក្ខវេ វា និ ធម្មេដ្ឋិ ។

បុគ្គលទ្ធិៈ ក្នុងលោកនេះ ទុកជាគន្លឹះយាយដោយពាក្យដ៏វិទ្យុសក្តិ ទុក
 ជាគន្លឹះយាយពាក្យក្រក់ក្តី ទុកជាគន្លឹះយាយដោយពាក្យទំនងជាទីគាប់
 ចិត្តក្តី ក៏នៅតែស្រស់ស្រាយផង រីករាយផង រួសរាយផង គំនូសទឹក
 តែងចាប់លប់ទៅ ជាគំនូសបិទបិទនៅ អស់កាលជាយូរអង្វែង យ៉ាង
 ណាខ្លះ បុគ្គលទ្ធិៈ ក្នុងលោកនេះ ទុកជាគន្លឹះយាយដោយពាក្យ
 ដ៏វិទ្យុសក្តិ ទុកជាគន្លឹះយាយដោយពាក្យក្រក់ក្តី ទុកជាគន្លឹះយាយដោយ
 ពាក្យទំនងជាទីគាប់ចិត្តក្តី ក៏នៅតែស្រស់ស្រាយផង រីករាយផង រួស
 រាយផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះហៅថា បុគ្គលប្រៀបដោយគំនូសទឹក ។

(៧៥) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ត្រូវ ប្រៀបដោយ
 សំពត់សម្បករឈើ តើដូចម្តេច ។ សំពត់សម្បករឈើមាន ៣ យ៉ាង
 គឺសំពត់សម្បករឈើនៅថ្មី ជាសំពត់មានពណ៌ក្រក់ផង មានសម្បស្ស
 រឹងផង មានតម្រិតចងង ១ សំពត់សម្បករឈើជាកណ្តាល ជាសំពត់
 មានពណ៌ក្រក់ផង មានសម្បស្សរឹងផង មានតម្រិតចងង ១ សំពត់
 សម្បករឈើចាស់ ជាសំពត់មានពណ៌ក្រក់ផង មានសម្បស្សរឹងផង
 មានតម្រិតចងង ១ ។ ក្នុងនេះ តែងយកសំពត់សម្បករឈើ ដែល
 ចាស់ ទៅដូកផ្ទាំង ឬយកសំពត់សម្បករឈើចាស់នោះ ទៅចោល
 លើគំនរសម្រាម ។

[៧៤] ឃុំខេត្ត តាយោម ចោត្តត្របមា បុគ្គល
 សន្តោ សិរីជ័យាណ កិត្តិសុ ។ កតមេ តាយោ ។
 ធរាបិ ចេ កិត្តិ ហោតិ ឱស្សីលោ បាបនន្តោ
 ឥនមស្ស ឱត្តន្តោតាយ សេយ្យថាបិ សោ ចោត្តត្រ
 ឱត្តន្តោ តត្ថមមោ អយំ បុគ្គលោ យេ ចោ
 បនស្ស សេវន្តំ កជន្តំ បយ័រុបាសន្តំ ធិដ្ឋាធុត្ត
 រាបជន្តំ តេសន្តំ ហោតិ ធិយរុត្តំ បហិតាយ ឱត្តាយ
 ឥនមស្ស ធុត្តសម្មស្សតាយ សេយ្យថាបិ សោ
 ចោត្តត្រ ធុត្តសម្មស្ស តត្ថមមោ អយំ បុគ្គលោ
 យេសិ ។ ចា ធរា បដិក្កន្តាតិ ធិវិបិណ្ណាណតេសេហ
 សនគិលានប្បច្ចយកេសជ្ឈមវត្តារិ តេសន្តំ ន មហាប្បលិ
 ហោតិ ន មហា ធិសំសិ ឥនមស្ស អប្បក្សតាយ
 សេយ្យថាបិ សោ ចោត្តត្រ អប្បក្ស តត្ថមមោ
 អយំ បុគ្គលោ បដ្ឋិវោ ចេបិ កិត្តិ ហោតិ ។ បេ ។

[៧៥] បុគ្គល ព ពួក ប្រៀបដោយសំគត់សម្បករឈី ខេ
 វរវេនខាទ្ធក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ព ពួក គេដូចម្តេច ។
 ប្រសិនបើភិក្ខុ^(១) ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក អំពីនេះ
 ព្រោះភិក្ខុនោះមានគណិតិសីលអាក្រក់ សំគត់សម្បករឈីនោះ មាន
 គណិតាក្រក់ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនណាមួយ ទៅសេច គប់ ចូលទៅអង្គុយដឹក
 គែងដល់ខ្សែកាប្រព្រឹត្តិការ ខ្សែដីដួរបស់បុគ្គលនោះ ការសេចនោះ
 ប្រព្រឹត្តិទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីខុក អស់កាលជាយូរ
 អន្តរា ដល់ជនទាំងនោះ អំពីនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្មីស្សជា
 ខុក សំគត់សម្បករឈីនោះ មានសម្មីស្សដែរ មានទបមាយ៉ាងណា
 មិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទបមយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះបើទទួល
 ចិវា ចិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ ឯងគិលានប្បច្ចយកេសជ្ឈមវត្តារ របស់ជន
 ពួកណា ការទទួលនោះ ជាអំពីមិនមានផលច្រើន មិនមានអានិសង្ស
 ច្រើន ដល់ជនពួកនោះឡើយ អំពីនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានភិម្ម
 ភិច សំគត់សម្បករឈីបានភិម្មភិច មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គល
 នេះ មានទបមយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើភិក្ខុជាភណ្ឌល^(២) ។ បេ ។

១ សំដៅយកភិក្ខុដែលទបសម្បទបិទាន់ ៥ វិស្ស ទុកជាមានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ក៏ដោយ
 ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុថ្មី ។ អន្តរាថា ។ ២ ភិក្ខុ ៥ វិស្សទៅដល់ ៧ វិស្ស ឈ្មោះថាភិក្ខុជា
 ពណ្ណាល ។ ពី ១០ វិស្ស ឡើងទៅ ឈ្មោះថាភិក្ខុសាមេរ ។ អន្តរាថា ។

ថេរោ ចេមិ ភិក្ខុ ហោតិ ធុស្សីលោ ចាបធម្មោ
 ឥន្ទស្ស ធុត្ថុណ្ណតាយ សេយ្យថាមិ សោ ចោត្ថុ-
 កោ ធុត្ថុណ្ណា តថ្វបហោ អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ
 បទស្ស សេវន្តំ កជន្តំ បយ្យុចាសន្តំ ទិដ្ឋាទុកតិ
 អាបជន្តំ តេសន្តំ ហោតិ ជ័យរត្តំ អហិតាយ ធុត្ថា-
 យ ឥន្ទស្ស ធុត្ថុសម្មស្សតាយ សេយ្យថាមិ
 សោ ចោត្ថុកោ ធុត្ថុសម្មស្ស តថ្វបហោ អយំ
 បុគ្គលោ យេសំ ខោ បទ បដិក្កណ្ណានិ បិវាចិណ្ណា-
 ចាតសេនាសនទិលានប្បច្ចយតេសជ្ជបរិក្ខារំ តេសន្តំ
 និ បទាច្ចលំ ហោតិ ន មហានិសំសំ ឥន្ទស្ស
 អប្បក្សតាយ សេយ្យថាមិ សោ ចោត្ថុកោ អប្បក្ស
 តថ្វបហោ អយំ បុគ្គលោ ឯវ្វុចោ ចេ ថេរោ ភិក្ខុ
 សជ្ជមជ្ឈេ កណតិ តមេនំ ភិក្ខុ ឯវហាហិ បុ-
 កិ ទុ ខោ តុយ្ហិ វាលស្ស អព្យត្តិស្ស កណិវតន
 ត្វប្បំ ធាប កណិវត្តិ មញ្ញាស័តិ សោ តុប្បុតោ

បើភិក្ខុជាថេរៈ តែជាពួកប្រុសស្រី មានធម៌ដ៏លាមក អំពើនេះ ព្រោះភិក្ខុ
 នោះមានភណិភិសីលកម្រក់ សំពត់សម្បុកលើមានភណិកម្រក់ មាន
 ទុបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បើ
 ពួកដទៃណាមួយ សេវា គប់ ចូលទៅដង្ហើយដឹក តែងដល់ខ្ញុំការ
 ប្រព្រឹត្តិតាមខ្ញុំទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ការសាលនោះ ប្រព្រឹត្តិទៅ ដើម្បី
 មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក អស់កាលជាយូរអង្វែង ដល់ដទៃ
 ពួកនោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្ព័ស្សជាទុក សំពត់សំបក
 ឈើ មានសម្ព័ស្សនៃនោះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះ បើទទួលបាន បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកសជ្ជបរិក្ខារ របស់ដទៃពួកណា ការទទួល
 នោះ តែងមិនមានផលច្រើន មិនមានគុណសិរ្សច្រើន ដល់ដទៃពួក
 នោះ អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានកម្លាំងចំ សំពត់សំបកឈើមាន
 កម្លាំងចំនោះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទុបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ប្រសិនបើភិក្ខុជាថេរៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ មិនយាយ
 ក្នុងកណ្តាលដំនុំស្បែក ពួកភិក្ខុនាំគ្នាមិនយាយយ៉ាងនេះ មិនភិក្ខុជាថេរៈ
 នោះថា ប្រយោជន៍ស្តី ដោយភាស្ត្រដែលលាភជាមនុស្សល្អដ៏មិនល្អស
 កោលហើយ លាភសំគាល់ខ្ញុំភាស្ត្រដែលគេប្តូរកាលចុះ ភិក្ខុនោះក៏ដឹង

អនត្តបរោ តថាវ្យបី វិនិ វិច្ឆាវេតិ យថាវ្យាយ
វិចាយ សង្ឃោ(១) ធិត្តិវេតិ សង្ឃាវក្កោលេវ ធិ ហោត្ត-
កំ ។ តថេ តយោ ហោត្តក្កុបមា បុគ្គលា សង្ឃា
សិវិជ្ជមាថា ភិក្ខុសុ ។

[៧៦] តត្ថ កតាមេ តយោ កាសិកាវត្ថុបមា
បុគ្គលា ។ តិណិ កាសិកាវត្ថាធិ ធិវ្យំ កាសិ-
កាវត្ថំ វណ្ណាវន្តំ ថេវ ហោតិ សុខសម្មស្សញ្ច ម-
ហក្សញ្ច មជ្ឈិមម្បំ កាសិកាវត្ថំ វណ្ណាវន្តំ ថេវ ហោតិ
សុខសម្មស្សញ្ច មហក្សញ្ច ជិណ្ណាម្បំ កាសិកាវត្ថំ
វណ្ណាវន្តំ ថេវ ហោតិ សុខសម្មស្សញ្ច មហក្សញ្ច ។
ជិណ្ណាម្បំ កាសិកាវត្ថំ វតនបលិវេវធិ វ កតោន្តំ
តទ្ធករណ្ណាកោ វ ធិ ធិត្តិវេតិ ។

[៧៧] ឃវេមេ តយោមេ កាសិកាវត្ថុបមា
បុគ្គលា សង្ឃា សិវិជ្ជមាថា ភិក្ខុសុ ។ កតាមេ
តយោ ។ ធិវេ ថេបិ ភិក្ខុ ហោតិ សីលវិ
កល្យាណធម្មា ឥនមស្ស សុវណ្ណតាយ សេយ្យ-
ថាបិ តិ កាសិកាវត្ថំ វណ្ណាវន្តំ តថ្កបមោ

១ ឧ. ឧ. ឧត្តរ ធិត្តិ សង្ឃា វិស្សតិ ។

សិវិក្ក (បើ) សង្ឃៈវិកាភាស ដោយវិចារមានសភាពយ៉ាងណា ក៏
យក្សញ្ចូរវិចារមានសភាពយ៉ាងនោះ ដូចជាសំពត់សំបកឈើ ដែល
ឆេចាលលើគំនរសម្រាម ។ នេះបុគ្គល ព ពួក ប្រៀបដោយសំពត់
សំបកឈើ វេមធិមានក្នុងពួកភិក្ខុ ។

[៧៦] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ព ពួក ប្រៀបដោយ
សំពត់ភាសិកៈ តើដូចម្តេច ។ សំពត់ភាសិកៈមាន ព យ៉ាង គី
សំពត់ភាសិកៈថ្មី ជាសំពត់មានពណ៌ល្អផង មានសម្ព័ស្សទន់ផង មាន
តម្លៃច្រើនផង ១ សំពត់ភាសិកៈ ជាគណ្តាល ជាសំពត់មានពណ៌
ល្អផង មានសម្ព័ស្សទន់ផង មានតម្លៃច្រើនផង ១ សំពត់ភាសិកៈ
ចាស់ ជាសំពត់មានពណ៌ល្អផង មានសម្ព័ស្សទន់ផង មានតម្លៃច្រើន
ផង ១ ពួកដទៃ តែនិយកសំពត់ភាសិកៈដែលចាស់ហើយ ធ្វើជាសំពត់
ស្ម័គ្រចាំវេកវេក ឬ តម្កល់ទុកខ្លះសំពត់នោះ ក្នុងខួបសម្រាប់ដាក់
ដូច្រៀងព្រម ។

[៧៧] បុគ្គល ព ពួក ប្រៀបដោយសំពត់ភាសិកៈនេះ វេមធិ
មានក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនេះផង ។ បុគ្គល ព ពួក តើដូចម្តេច ។
ស្រដៀងភិក្ខុបុស្សថ្មី ជាគុតមានសីល មានកល្យាណធម៌ កំរើកនៈ
ក្រោមភិក្ខុនោះ មានពណ៌គីសីលល្អ សំពត់ភាសិកៈនោះ មានពណ៌ល្អ

អយំ បុគ្គលោ យេ ខោ បទស្ស មេវេន្តិ កជន្តិ
 បយិកុតាសន្តិ ទិញ្ញាទុកតិ អាបជ្ជន្តិ ភេសន្តិ ហោតិ
 ទីយវត្ថុំ ហិតាយ សុខាយ ឥន្ទេស្ស សុខសម្មស្ស
 តាយ មេយ្យថា បិ តំ កាសិកវត្ថុំ សុខសម្មស្ស
 តថូបោ អយំ បុគ្គលោ យេសំ ខោ បទ ប-
 ដិក្កណាតិ ទិវបិណ្ណាចារៈសនាសនាភិណ្ណាទប្បច្ចយកេ-
 សជ្ជបវត្តាវ ភេសន្តិ មហប្បលំ ហោតិ មហានិសំសិ
 ឥន្ទេស្ស មហាភ្នតាយ មេយ្យថា បិ តំ កាសិកវត្ថុំ
 មហាភ្នំ តថូបោ អយំ បុគ្គលោ មជ្ឈិមោ ចេបិ
 ភិក្ខុ ៗ បេ ៗ ថេរោ ចេបិ ភិក្ខុ ហោតិ សីលវា
 កល្យាណទម្មោ ឥន្ទេស្ស សុវណ្ណតាយ មេយ្យ-
 ថា បិ តំ កាសិកវត្ថុំ វណ្ណវន្តិ តថូបោ អយំ
 បុគ្គលោ យេ ខោ បទស្ស មេវេន្តិ កជន្តិ បយិកុ-
 តាសន្តិ ទិញ្ញាទុកតិ អាបជ្ជន្តិ ភេសន្តិ ហោតិ

មានបមាយ៉ាងណា បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ បើគ្រូ
 ជនណាមួយ គេត គប់ ចូលទៅក្នុងយជិត តែងដល់ខ្ញុំកាប្រព្រឹត្តិ
 តាមនូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ កាលសព្វគប់ជាដើមនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនត្នូកនោះ គេសំគាល់ជា
 យូរថ្ងៃនឹង អំពើនេះ ព្រោះបុគ្គលនោះមានសម្មុស្សជាសុខ សំរាប់កា-
 សិកនោះ មានសម្មុស្សខ្ពស់ មានទម្រង់ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនេះច្នៃខ្លួនចិវ បិណ្ណបាត សេនា-
 សនៈ គិលានប្បធានកសដ្ឋបិកា របស់ជនត្នូកណា ការខ្លួននោះ
 វាមិនមានផលច្រើន មានកាន់សង្ឃច្រើន ដល់ជនត្នូកនោះ អំពើនេះ
 ព្រោះបុគ្គលនោះ មានតម្លៃច្រើន សំរាប់កាសិកនោះ មានតម្លៃច្រើន
 មានទម្រង់ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ
 បើគ្រូជាភិក្ខុណា ៗ បេ ៗ បើគ្រូជាថេរៈ មានសីល មានកល្យាណ-
 ធម៌ អំពើនេះ ព្រោះគ្រូនោះមានពណ៌និសីលល្អ សំរាប់កាសិកនោះ
 មានពណ៌ល្អ មានទម្រង់ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ បើគ្រូជនណាមួយ គេត គប់ ចូលទៅក្នុងយជិត តែង
 ដល់ខ្ញុំកាប្រព្រឹត្តិតាម នូវទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ កាលសព្វគប់ជាដើមនោះ

ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ ទុទ្ធរោ ហោតិ ទុទ្ធិន្ទ្រ
 មហេស្វរោ មុខេន វិគីណ្ណវរោ មុជ្ជស្សតិ វសម្ម
 ជាវោ មសមាហិវោ វិគ្គន្តិវិគ្គា ពាកដិទ្រិយោ
 អយំ វុទ្ធតិ បុគ្គលោ សុប្បមេយ្យា ។ កតមោ
 ច បុគ្គលោ ទុប្បមេយ្យា ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ
 មទុទ្ធរោ ហោតិ មទុទ្ធិន្ទ្រ មមហេស្វរោ មមុខេន
 វិគីណ្ណវរោ ទុមុជ្ជស្សតិ សម្មជាវោ សមាហិ
 វោ វិគ្គន្តិវិគ្គា សុវិគ្គិយោ អយំ វុទ្ធតិ បុគ្គ
 លោ ទុប្បមេយ្យា ។ កតមោ ច បុគ្គលោ មប្ប
 មេយ្យា ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ អាសវំ មយា
 មនាសវំ ចេតាវិមុត្តិ មញ្ញាវិមុត្តិ ជិវ្ហា ធម្ម សយំ
 មតិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ទុបសម្មជ្ជ វិហរតិ អយំ វុទ្ធតិ
 បុគ្គលោ មប្បមេយ្យា ។

(៧៧) កតមោ ច បុគ្គលោ ន សេវិតត្វា ឧ
 ភជិតត្វា ន បយេវុតាសិតត្វា ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលោ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករាយមាយ លើកកម្ពស់ មានចិត្ត
 ឃ្មេងឃ្មាង មានមាត់រឹង មានកំចាត់កាយ ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន
 មានចិត្តមិនគប្បីសំរាប់ មានចិត្តក៏ខ្ពស់ឡើយ មានស្រ្តីយប្រាគដ នេះហៅថា
 បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយនិយម ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណ
 បានដោយក្រ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
 រាយមាយ មិនលើកកម្ពស់ មានចិត្តមិនឃ្មេងឃ្មាង មានមាត់មិនរឹង
 មានកំចាត់កាយ មានស្មារតីគប្បីសំរាប់ មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានចិត្ត
 គប្បីសំរាប់ មានចិត្តមូលក្នុងការម្នាក់តែមួយ មានស្រ្តីយសង្រួមហើយ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលដែលគេប្រមាណបានដោយក្រ ។ បុគ្គលដែលគេប្រមាណ
 មិនបាន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឲ្យចេតាវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ នេះហៅថា បុគ្គលដែលគេប្រមាណមិនទុរ ។

(៧៨) បុគ្គលដែលគេមិនគួរសោត មិនគួរគប់ មិនគួរចូល
 ទៅក្នុងយជិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក

ហើយ ហោតិ សីលេន សមាធិនា មញ្ញាយ ឯវុចោ
 បុគ្គលោ ន សេវិតតោ ។ កងិតតោ ន បយ័រុ-
 ចាសិតតោ មញ្ញត្រ អនុទ្ធា មញ្ញត្រ អនុកម្ម ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សេវិតតោ កងិតតោ បយ័រុ-
 ចាសិតតោ ។ វេទកតតោ បុគ្គលោ សាទិសោ ហោតិ
 សីលេន សមាធិនា មញ្ញាយ ឯវុចោ បុគ្គលោ សេវិ-
 តតោ កងិតតោ បយ័រុចាសិតតោ ។ តំ កវិស្ស ហេតុ ។
 សីលសា មញ្ញកតាធំ សតំ សីលកថា ច លោ កវិស្ស-
 តំ សា ច លោ ជាសុ កវិស្សតំ សា ច លោ
 បវត្តិធំ កវិស្សតំ សមាធិសាមញ្ញកតាធំ សតំ សមាធិ-
 កថា ច លោ កវិស្សតំ សា ច លោ ជាសុ កវិស្សតំ
 សា ច លោ បវត្តិធំ កវិស្សតំ មញ្ញសាមញ្ញកតាធំ
 សតំ មញ្ញកថា ច លោ កវិស្សតំ សា ច លោ
 ជាសុ កវិស្សតំ សា ច លោ បវត្តិធំ កវិស្សតំ
 តស្មា ឯវុចោ បុគ្គលោ សេវិតតោ កងិតតោ
 បយ័រុចាសិតតោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សុត្តតោ
 កុកតោ សេវិតតោ កងិតតោ បយ័រុចាសិតតោ ។

ថេតតបជានី ដោយសីលសមាធិនិងមញ្ញ បុគ្គលប្របទេ គេនិទត្ត
 សេត មិនគួរគប់ មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត រៀនរាល់តែមានសេចក្តី
 ពណ៌ក រៀនរាល់តែមានសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ បុគ្គលដែលគេគួរសេត
 គួរគប់គ គួរចូលទៅអង្គុយជិត គេដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក៏រលាក
 នេះ ជាអ្នកស្មើគ្នា ដោយសីលសមាធិនិងមញ្ញ បុគ្គលមានសភាព
 យ៉ាងនេះ គេគួរសេត គួរគប់គ គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរ
 នោះ គេប្រារព្ធហេតុភ្នំ ។ ប្រារព្ធហេតុ សីលកថា របស់ពួកសម្បុរស
 ដែលដល់ទូរភាពស្មើគ្នា ដោយសីល នឹងជាគង់កើតមាន ដល់ពួក
 យើងផង សីលកថានោះ នឹងជាទិសប្បាយនៃពួកយើងផង សីលកថា
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង សមាធិកថា របស់ពួកសម្បុរស
 ដែលដល់ទូរភាពស្មើគ្នា ដោយសមាធិ នឹងជាគង់កើតមាន ដល់ពួក
 យើងផង សមាធិកថានោះ នឹងជាទិសប្បាយនៃពួកយើងផង សមាធិកថា
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង មញ្ញកថា របស់ពួកសម្បុរស
 ដែលដល់ទូរភាពស្មើគ្នា ដោយមញ្ញ នឹងជាគង់កើតមានដល់ពួកយើង
 ផង មញ្ញកថានោះ នឹងជាទិសប្បាយនៃពួកយើងផង មញ្ញកថានោះ
 នឹងប្រព្រឹត្តទៅដល់ពួកយើងផង ប្រារព្ធហេតុនោះ បុគ្គលប្របទេ គេ
 គួរសេត គួរគប់គ គួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ បុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ
 លាភ ហើយសេត គប់គ ចូលទៅអង្គុយជិត គេដូចម្តេច ។

ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ មហិមោ ហោតិ សីលេន សមា-
 ធិនា បញ្ញាយ បរិវុចោ បុគ្គលោ សន្តត្តា កុកុតត្តា
 សេវិតតោ កជិតតោ បយ័រុចាសិតតោ ។ តំ តិស្ស
 ចោតុ ។ មបរិប្បំ កំ សីលក្ខន្ធិំ បរិប្បេស្សាមិ បរិប្បំ
 កំ សីលក្ខន្ធិំ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ មទុក្ខហិស្សាមិ
 មបរិប្បំ កំ សមាធិក្ខន្ធិំ បរិប្បេស្សាមិ បរិប្បំ កំ ស-
 មាធិក្ខន្ធិំ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ មទុក្ខហិស្សាមិ មបរិប្បំ
 កំ បញ្ញាទន្ធិំ បរិប្បេស្សាមិ បរិប្បំ កំ បញ្ញាទន្ធិំ
 តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ មទុក្ខហិស្សាមិ តស្មា បរិវុចោ
 បុគ្គលោ សន្តត្តា កុកុតត្តា សេវិតតោ កជិតតោ
 បយ័រុចាសិតតោ ។

(១០០) កតមោ ច បុគ្គលោ ជីកុច្ឆិតតោ ន
 សេវិតតោ ន កជិតតោ ន បយ័រុចាសិតតោ ។
 ឥន្ទ្រគោត្តោ បុគ្គលោ ធុស្សីលោ ហោតិ ចាធជន្ទ្រា
 មសុចិសន្តិស្សាសមាចារោ បដិច្ចន្ទកម្មន្តោ មស្ស-
 មណោ សមណប្បដិញ្ញា មព្រហ្មការី ព្រហ្មការីបដិ-
 ញ្ញោ មន្តោប្បតិ វរិស្សុតោ កសម្ពុកជាតោ បរិវុចោ
 បុគ្គលោ ជីកុច្ឆិតតោ ន សេវិតតោ ន កជិតតោ

បុគ្គលទ្ធុ កុរិណកនេ ជានុកច្រើនដោយសីល សមាធិ នឹងបញ្ញា
 បុគ្គលបែបនេះ គេគួរឆ្លើសត្តារ គោរព ហើយសេត គប់រក
 ចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ គឺព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា
 បុគ្គលដែលគិតថា អញនឹងបំពេញខ្ញុំសីលក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌
 ឬនឹងអនុគ្រោះខ្ញុំសីលក្ខន្ធ ដោយបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញា ក្នុងទី
 នោះ ។ អញនឹងបំពេញខ្ញុំសមាធិក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឬនឹង
 អនុគ្រោះខ្ញុំសមាធិក្ខន្ធ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ ។
 អញនឹងបំពេញខ្ញុំបញ្ញាទន្ធិ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ ឬនឹងអនុគ្រោះខ្ញុំ
 បញ្ញាទន្ធិ ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ ។ ព្រោះហេតុ
 នោះ បុគ្គលមានសភាពបែបនេះ គេគួរឆ្លើសត្តារ គោរព ហើយ
 សេត គប់រក ចូលទៅអង្គុយជិត ។

(១០០) បុគ្គលដែលគេអង្គុយ មិនគួរសេតគប់ មិនគួរគប់រក
 មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត គេដូចម្តេច ។ បុគ្គលទ្ធុ កុរិណកនេ
 ជាអ្នកច្រឡំសីល មានធម៌ដ៏ធម៌ មានការយាទិបុគ្គលគប្បីរើក
 ដោយសេចក្តីព្រឺស្រដោយអំពើនិស្តាត ចិន្តាផ្តិតអំពើទុក មិនបែបជា
 សមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ មិនបែបជាប្រាហ្មការី ប្តេជ្ញាខ្លួនថា
 ជាប្រាហ្មការី ជាអ្នកស្តុយក្នុង មានចិត្តទទឹកដោយពកៈ ព្រោះក្រហឹក
 ដោយកិលេស បុគ្គលបែបនេះ គេគប្បីឆ្លើម មិនគួរសេត មិនគួរគប់រក

១ បយ័រុចាសិតត្វា ។ តិ តិស្ស ហេតុ ។ តិញ្ចាបិ
 ឯវរុបស្ស បុគ្គលស្ស ១ ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជតិ អថ
 ទោ ទិ ចាបកោ តិភ្និសទ្ធោ អត្តកុច្ឆតិ ចាបមិភ្នោ
 បុរិសបុគ្គុលា ចាបសហាយោ ចាបសម្បវេណ្ឌតិ សេ-
 យ្យថាបិ នាម អហិ ក្វតតោ កិញ្ចាបិ ១ ទិសតិ
 អថ ទោ ទិ មៈក្កតិ ឯវរេវ តិញ្ចាបិ ឯវរុបស្ស
 បុគ្គលស្ស ១ ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជតិ អថ ទោ ទិ
 ចាបកោ តិភ្និសទ្ធោ អត្តកុច្ឆតិ ចាបមិភ្នោ បុរិស-
 បុគ្គុលា ចាបសហាយោ ចាបសម្បវេណ្ឌតិ តស្មា
 ឯវរុចោ បុគ្គុលោ ទិកុច្ឆតត្វា ១ សេវិតត្វា ១
 កដិទត្វា ១ បយ័រុចាសិតត្វា ។ កតមោ ១ បុគ្គ-
 លោ អដ្ឋបេត្តិតត្វា ១ សេវិតត្វា ១ កដិទត្វា ១
 បយ័រុចាសិតត្វា ។ ឥនេកត្វោ បុគ្គុលោ កោធនោ
 ហោតិ ទទាយាសនបុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ សហោ
 អតិសជ្ជតិ កុប្បតិ ក្យាបជ្ជតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបត្ត
 ទោសត្ត អប្បច្ចយត្ត ចាតុករោតិ សេយ្យថាបិ នាម
 ទុដ្ឋាកុកោ កដ្ឋេ ១ កថេលយ ១ យដ្ឋិភោ

មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ ដំណើរនោះ គឺព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះ
 ថា បុគ្គលមិនដល់ខ្លួនការប្រព្រឹត្តិតាម ខ្លួនវិជ្ជាបេសបុគ្គលបែបនេះ ក៏
 ពិតមែនហើយ តែកិភ្និសទ្ធដ៏អាក្រក់ នៃបុគ្គលនោះ រមែងខ្លាចយថា
 បុរសបុគ្គលនេះ មានមិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ គឺការទៅរក
 បុគ្គលអាក្រក់ ពស់នៅក្នុងពណ្តវលាមក មិនចឹកស្មី ក៏ពិតមែនហើយ
 តែលាមក គង់ប្រឡាក់ខ្លួនវាស់នោះ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលមិនដល់ខ្លួន
 ការប្រព្រឹត្តិតាម ខ្លួនវិជ្ជាបេសបុគ្គលបែបនេះ ក៏ពិតមែនហើយ តែកិភ្និ-
 សទ្ធដ៏អាក្រក់នៃបុគ្គលនោះ រមែងខ្លាចយថា បុរសបុគ្គលនេះ មាន
 មិត្តអាក្រក់ មានសំឡាញ់អាក្រក់ គឺការទៅរកបុគ្គលអាក្រក់ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបែបនេះ គេគួរឆ្លើម មិនគួរសុភា
 មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត ។ បុគ្គលគេគួរសំឡឹងមើល
 តែមិនគួររមេត មិនគួរគប់រក មិនគួរចូលទៅអង្គុយជិត តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រើនេះដោយការចង្អៀតចង្អល់
 សូម្បីតែគេស្ម័គ្រថាបង្អែបបង្អួច ក៏ខ្ពស់បំផុត ទ័ង ព្យាបាទ គគប ធ្វើ
 សេចក្តីប្រាជ្ញ ប្រឡូស្ត ទិដ្ឋិសេតិមិនប្រករា ឲ្យប្រាកដ ដំបៅ
 កែ ដែលបុគ្គលខ្លះដល់ ដោយរឿយ ឬអប្បបរម តែដំបៅទឹកវែង

កិរិយាសោ មត្តាយ អាសវី ទេតិ វិវាចា វិវេ-
 កត្តោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ ឧបាយាសតហ្ម-
 លោ អប្បម្បី វុត្តោ សមាធា អភិសង្កតិ កុប្បតិ
 ក្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបត្យ ទោសត្យ អប្បច្ច-
 យត្យ ទាតុក្កោតិ សេយ្យជាបិ ធាម តិទុក្ខាលានិ
 កៈដ្ឋន វ កកវលាយ វ យដ្ឋិតិ កិរិយាសោ មត្តាយ
 ចិច្ចិយាយតិ ចិដិចិយាយតិ វិវាចា វិវេកត្តោ បុគ្គលោ
 កោធនោ ហោតិ ឧបាយាសតហ្មលោ អប្បម្បី វុត្តោ
 សមាធា អភិសង្កតិ កុប្បតិ ក្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ
 កោបត្យ ទោសត្យ អប្បច្ចយត្យ ទាតុក្កោតិ សេយ្យ-
 ជាបិ ធាម ក្ខត្យតោ កដ្ឋន វ កកវលាយ វ
 យដ្ឋិតោ កិរិយាសោ មត្តាយ ធុត្តោ ហោតិ
 វិវាចា វិវេកត្តោ បុគ្គលោ កោធនោ ហោតិ
 ឧបាយាសតហ្មលោ អប្បម្បី វុត្តោ សមាធា អភិ-
 សង្កតិ កុប្បតិ ក្យាបដ្ឋតិ បតិដ្ឋិយតិ កោបត្យ ទោ-
 សត្យ អប្បច្ចយត្យ ទាតុក្កោតិ វិវាចោ បុគ្គលោ

ដោយក្រែងលែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកគ្រោធ គ្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីតែស្តីបន្តិចបន្តួច
 បន្តិច ក៏ខ្ពត់ចិត្ត ទឹង ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីគ្រោធ ប្រមូស
 ចិនៈសេចក្តីមិនក្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ អង្គការភ្នំដុសផង្កា
 ដែលខេត្តស្ទឹង ដោយរយ័ប្បអវ្យាស វែងវែកប្រាយព្យាប្រោះ ដោយក្រែង
 វែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 គ្រោធ គ្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីតែស្តីបន្តិចបន្តួច ក៏
 ខ្ពត់ចិត្ត ទឹង ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីគ្រោធ សេចក្តីប្រមូស ចិនៈ
 សេចក្តីមិនក្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ពណ្តាវលាមកដែល
 បុគ្គលក្រើក ដោយរយ័ប្បអវ្យាស វែងវែកប្រាយព្យាប្រោះ ដោយក្រែង
 វែងជាងប្រមាណ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 គ្រោធ គ្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សូម្បីតែស្តីបន្តិចបន្តួច ក៏
 ខ្ពត់ចិត្ត ទឹង ព្យាបាទ គតប ធ្វើសេចក្តីគ្រោធ សេចក្តីប្រមូស ចិនៈ
 សេចក្តីមិនក្រេកអរ ឲ្យប្រាកដ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលវិចារនៈ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

អដ្ឋិមេត្តិកត្វោ ន សេវិតត្វោ ន កជិតត្វោ ន
 បយិរុទាសិតត្វោ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ អត្តោ-
 សេយ្យមិ មិ បរិកាសេយ្យមិ មិ អំនត្តម្បិ មេ ក-
 រយ្យាតិ តស្មា ឯវុទោ បុគ្គលោ អដ្ឋិមេត្តិកត្វោ
 ន សេវិតត្វោ ន កជិតត្វោ ន បយិរុទាសិតត្វោ ។
 កតមោ ច បុគ្គលោ សេវិតត្វោ កជិតត្វោ បយិ-
 រុទាសិតត្វោ ។ វាជកតោ បុគ្គលោ សីលវា ហោតិ
 កល្យាណាធម្មោ ឯវុទោ បុគ្គលោ សេវិតត្វោ កជិ-
 តត្វោ បយិរុទាសិតត្វោ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។
 កំណាមិ ឯវុទស្ស បុគ្គលស្ស ន ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជតិ
 អថ ពោ នំ កល្យាណា កត្តិសន្តោ អត្តកម្មតិ
 កល្យាណាធម្មោ បុរិសបុគ្គលោ កល្យាណសហាយោ
 កល្យាណសម្បវឌ្ឍនំ តស្មា ឯវុទោ បុគ្គលោ
 សេវិតត្វោ កជិតត្វោ បយិរុទាសិតត្វោ ។

[១០០] កតមោ ច បុគ្គលោ សីលេសុ បរិបូរីការី
 សទាទិស្តិ មត្តសោការី បញ្ញាយ មត្តសោការី ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

គេត្ថសំឡីមិមីល តៃមិទក្ករសេត មិទក្ករគប្បក មិទក្ករចូលទៅអន្តិយ
 ជិត ។ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អ្នកជំនិត
 ថា អ្នកនេះ មុខជាខឹងជេរអញ ខឹងជាសាអញ ឬខឹងធ្វើឲ្យអំពើមិនថា
 ប្រយោជន៍ដល់អញពុំខាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលថែបនេះ គេត្ថសំ-
 ឡីមិមីល តៃមិទក្ករសេត មិទក្ករគប្បក មិទក្ករចូលទៅអន្តិយជិត ។
 បុគ្គលក្ករសេត ក្ករគប្បក ក្ករចូលទៅអន្តិយជិត តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌អ្នក បុគ្គលថែប
 នេះ ដែលក្ករសេត ក្ករគប្បក ក្ករចូលទៅអន្តិយជិត ។ ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ បុគ្គលមិនដល់ខ្លាចការប្រព្រឹត្តិតាម ខ្លាចខឹង
 របស់បុគ្គលថែបនេះ គំរិតមែនហើយ តែគិតស្វែងរកខ្លួនបុគ្គលនោះ
 តែនឹងខ្លាចយល្បីទៅថា បុរសបុគ្គលនេះ មានមិត្តល្អ មានសំឡាញ់
 ល្អ ឆឹកទៅកេបុគ្គលល្អ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលថែបនេះ ក្ករគ-
 សេត ក្ករគប្បក ក្ករចូលទៅអន្តិយជិត ។

[១០១] បុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសីល តែធ្វើបង្ខំចម្រើន
 ក្នុងសមាជ ធ្វើបង្ខំចម្រើនចក្ខុវិស័យ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជា
 ។ ឬ

សោតាបន្តសកទានាមីនោ វេយ វុត្តនិ បុគ្គលា
 សីលេសុ បរិបូរីការីនោ សមាធិស្មី មន្ត្រសោការី-
 នោ បញ្ញាយ មន្ត្រសោការីនោ ។ កតមោ ច
 បុគ្គលា សីលេសុ ច បរិបូរីការី សមាធិស្មីត្ថ
 បរិបូរីការី បញ្ញាយ មន្ត្រសោការី ។ អនាតាប
 អយំ វុត្តនិ បុគ្គលា សីលេសុ ច បរិបូរីការី
 សមាធិស្មីត្ថ បរិបូរីការី បញ្ញាយ មន្ត្រសោការី ។
 កតមោ ច បុគ្គលា សីលេសុ ច បរិបូរីការី
 សមាធិស្មីត្ថ បរិបូរីការី បញ្ញាយ ច បរិបូរីការី ។
 អរហន អយំ វុត្តនិ បុគ្គលា សីលេសុ ច បរិបូរី-
 ការី សមាធិស្មីត្ថ បរិបូរីការី បញ្ញាយ ច បរិបូរី-
 ការី ។

[១០២] តត្ថ កតមោ តយោ សត្តារោ ។
 វេទកោច្ឆា សត្តា កាមាណិ បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ(៦)
 ន រូបាណិ បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ ន វេទកាណិ បរិញ្ញា
 បញ្ញាបេតិ វេទ វេទកោច្ឆា សត្តា កាមាណត្ថ
 បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ រូបាណត្ថ បរិញ្ញា បញ្ញាបេតិ

១ ម. សព្វត្ថ ហិវេសុ បញ្ញាបេតិ វិស្សតិ ។

សោតាបន្តខិនសកទានាមី នេរោហិតំ បុគ្គលាធ្វើពញាលញ្ញា
 សីល តៃធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងសមាធិ ធ្វើបន្តិចបន្តួចក្នុងបញ្ញា ។ បុគ្គល
 ធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងសីលផង ធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងសមាធិផង តៃធ្វើបន្តិច
 បន្តួចក្នុងបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលជាអនាតាមី នេរោហិតំ បុគ្គល
 ធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងសីលផង ធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងសមាធិផង តៃធ្វើបន្តិច
 បន្តួចក្នុងបញ្ញា ។ បុគ្គលធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងសីលផង ធ្វើពញាលញ្ញា
 ក្នុងសមាធិផង ធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងបញ្ញាផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ជាប្រាសាទ នេរោហិតំ បុគ្គលធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងសីលផង ធ្វើ
 ពញាលញ្ញាក្នុងសមាធិផង ធ្វើពញាលញ្ញាក្នុងបញ្ញាផង ។

[១០២] បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាគ្រូ ព្រ ពួក តើ
 ដូចម្តេច ។ គ្រូ៖ ក្នុងលោកនេះ បញ្ញាក្នុងការកំណត់តាម មិន
 បញ្ញាក្នុងការកំណត់រូប មិនបញ្ញាក្នុងការកំណត់វិនា គ្រូ៖ ក្នុង
 លោកនេះ បញ្ញាក្នុងការកំណត់តាមផង បញ្ញាក្នុងការកំណត់រូបផង

ន វេទនាជំ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ វេទ បដេកវេទា សន្តា
 កាមាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ វូទាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា
 បេតិ វេទនាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ ។ ឥត្ត យូ យំ
 សន្តា កាមាជំ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ ន វូទាជំ បរិញ្ញា
 បញ្ញា បេតិ ន វេទនាជំ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ វូទា-
 វេទសមាបត្តិយា លាភី សន្តា ភេទ ទដ្ឋត្វោ ។
 ឥត្ត យូ យំ សន្តា កាមាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ
 វូទាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ ន វេទនាជំ បរិញ្ញា
 បញ្ញា បេតិ អរូទាវេទសមាបត្តិយា លាភី សន្តា ភេទ
 ទដ្ឋត្វោ ។ ឥត្ត យូ យំ សន្តា កាមាជញ្ញ
 បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ វូទាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ វេទ-
 នាជញ្ញ បរិញ្ញា បញ្ញា បេតិ សន្តាសម្មត្វោ សន្តា ភេទ
 ទដ្ឋត្វោ ។ វេទ តាយា សន្តាវេ ។

[១០៣] ឥត្ត កត្តាប អបរាប តាយា សន្តាវេ ។
 វេទកវេទា សន្តា ទិដ្ឋ វេទ ទដ្ឋ អន្តាជំ សច្ចុតា
 វេទកវេទា បញ្ញា បេតិ អភិសម្មវាយញ្ញ អន្តាជំ សច្ចុតា
 វេទកវេទា បញ្ញា បេតិ វេទ បដេកវេទា សន្តា ទិដ្ឋ
 វេទ ទដ្ឋ អន្តាជំ សច្ចុតា វេទកវេទា បញ្ញា បេតិ

តែមិនបញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់វេទនា គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចក្ខន្ធនូវការ
 កំណត់តាមផង បញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់រូបផង បញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់វេទនា
 ផង ។ បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់តាម តែ
 មិនបញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់រូប មិនបញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់វេទនា បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) បានខ្ញុំវេទាវេទសមាបត្តិ ដោយការបញ្ចក្ខន្ធនោះ ។
 បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា ដែលបញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់តាមផង បញ្ចក្ខន្ធនូវ
 ការកំណត់រូបផង តែមិនបញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់វេទនា បណ្ឌិតគប្បីយល់ថា
 គ្រូ (នោះ) បានខ្ញុំវេទាវេទសមាបត្តិ ដោយការបញ្ចក្ខន្ធនោះ ។
 បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់តាមផង បញ្ចក្ខន្ធនូវ
 ការកំណត់រូបផង បញ្ចក្ខន្ធនូវការកំណត់វេទនាផង បណ្ឌិតគប្បីយល់
 ថា គ្រូ (នោះ) ជាគ្រូសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយការបញ្ចក្ខន្ធនោះ ។ នេះ
 បុគ្គលជាគ្រូមានបីភ្នក ។

[១០៣] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលជាគ្រូ ព្យ ពួក ដោយ
 ឡែកទៀត តើដូចម្តេច ។ គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចក្ខន្ធនូវខ្លួន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចាំទៀង ចាំម៉ែនផង បញ្ចក្ខន្ធនូវខ្លួនក្នុងបរលោក ចាំទៀង
 ចាំម៉ែនផង គ្រូខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បញ្ចក្ខន្ធនូវខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចាំទៀង

លោ ច ទោ អភិសម្បាយំ អត្តានំ សច្ចុតោ ថេតតោ
 បញ្ញាបេតិ ភំធិ បរេនកោ ភស្តា ទិដ្ឋ ថេវ ធម្ម
 អត្តានំ សច្ចុតោ ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ អភិសម្ប-
 រាយត្ថ អត្តានំ សច្ចុតោ ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ ។
 តត្ថ យ្ហាយំ សត្តា ទិដ្ឋ ថេវ ធម្ម អត្តានំ សច្ចុតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយត្ថ អត្តានំ សច្ចុតោ
 ថេតតោ បញ្ញាបេតិ សស្សតវិនោ សត្តា ភេន
 ទដ្ឋត្វា ។ តត្ថ យ្ហាយំ សត្តា ទិដ្ឋ ថេវ ធម្ម
 អត្តានំ សច្ចុតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ លោ ច ទោ
 អភិសម្បាយំ អត្តានំ សច្ចុតោ ថេតតោ បញ្ញាបេតិ
 ទុច្ឆេនវិនោ សត្តា ភេន ទដ្ឋត្វា ។ តត្ថ យ្ហាយំ
 សត្តា ទិដ្ឋ ថេវ ធម្ម អត្តានំ សច្ចុតោ ថេត-
 តោ ន បញ្ញាបេតិ អភិសម្បរាយត្ថ អត្តានំ សច្ចុតោ
 ថេតតោ ន បញ្ញាបេតិ សម្មាសម្ពុត្តោ សត្តា ភេន
 ទដ្ឋត្វា ។ ភំមេ អបរេមិ តយោ សត្តារា ។

ថាម្លាន តែមិនបញ្ជាក់ខ្លួនក៏បរលោក ថាខៀង ថាម្លានឡើយ
 គ្រូខ្លះ ក៏រលោកនេះ មិនបញ្ជាក់ខ្លួនក៏បច្ចុប្បន្ន ថាខៀង ថាម្លាន
 ម្លានផង មិនបញ្ជាក់ខ្លួនក៏បរលោក ថាខៀង ថាម្លានផង ។ បណ្តា
 គ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ជាក់ខ្លួនក៏បច្ចុប្បន្ន ថាខៀង ថាម្លាន
 ផង បញ្ជាក់ខ្លួនក៏បរលោក ថាខៀង ថាម្លានផង បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាសស្សតវិនោ (អ្នកពោលថាខៀង) ដោយ
 ការបញ្ជាក់នោះ ។ បណ្តាគ្រូទាំងនោះ គ្រូណា បញ្ជាក់ខ្លួនក៏
 បច្ចុប្បន្ន ថាខៀង ថាម្លាន តែមិនបញ្ជាក់ខ្លួនក៏បរលោក ថា
 ខៀង ថាម្លានឡើយ បណ្ឌិតគប្បីយល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាទុច្ឆេ-
 នវិនោ (អ្នកពោលថាសូម្ប) ដោយការបញ្ជាក់នោះ ។ បណ្តាគ្រូទាំង
 នោះ គ្រូណា មិនបញ្ជាក់ខ្លួនក៏បច្ចុប្បន្ន ថាខៀង ថាម្លានផង
 មិនបញ្ជាក់ខ្លួនក៏បរលោក ថាខៀង ថាម្លានផង បណ្ឌិតគប្បី
 យល់ថា គ្រូ (នោះ) ជាព្រះសម្មាសម្ពុត្តោ ដោយការបញ្ជាក់នោះ ។
 នេះគ្រូ ពួក ដោយវិទ្យុកាខៀត ។

បត្តក្ខន្ធិទ្ទេសោ

[១០២] កតតមោ ច បុគ្គលោ អសប្បវិសោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នា-
 នាយិ ហោតិ កាមេសុ មិន្នាចារី ហោតិ មុសា-
 វាទិ ហោតិ សុរាមេយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាយិ ហោតិ
 អយិ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ អសប្បវិសោ ។ កតតមោ
 ច បុគ្គលោ អសប្បវិសោ អសប្បវិសតរោ ។ ឥនេ-
 កតោ បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ
 បរាណុ ចាណាតិចាតេ សមាទមេតិ អត្តនា ច អ-
 ទិន្នាណាយិ ហោតិ បរាណុ អទិន្នាណាទេ សមាទមេតិ
 អត្តនា ច កាមេសុ មិន្នាចារី ហោតិ បរាណុ
 កាមេសុ មិន្នាចារេ សមាទមេតិ អត្តនា ច មុសា-
 វាទិ ហោតិ បរាណុ មុសាវាទេ សមាទមេតិ អត្តនា
 ច សុរាមេយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាយិ ហោតិ បរាណុ សុរា-
 មេយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាទេ សមាទមេតិ អយិ វុច្ឆតិ
 បុគ្គលោ អសប្បវិសោ អសប្បវិសតរោ ។ កតតមោ
 ច បុគ្គលោ សប្បវិសោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ

បត្តក្ខន្ធិទ្ទេស

[១០២] បុគ្គលជាអសប្បវិសោ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យរក ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងការ
 និយាយកុហក កាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរាទិន
 មេរ័យ នេះហៅថា បុគ្គលជាអសប្បវិសោ ។ បុគ្គលជាអសប្បវិសោក្រ
 វែងជាងអសប្បវិសោ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សម្លាប់
 សត្វដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យសម្លាប់សត្វផង លួចទ្រព្យរក
 ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យលួចទ្រព្យរកផង ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងការ
 និយាយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យប្រព្រឹត្តខុសក្នុងការផង និយាយ
 កុហកដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យនិយាយពាក្យកុហកផង កាំង
 នៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរាទិនមេរ័យ ដោយខ្លួន
 ឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យកាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺ
 សុរាទិនមេរ័យផង នេះហៅថា បុគ្គលជាអសប្បវិសោក្រវែងជាងអសប្ប-
 វិសោ ។ បុគ្គលជាអសប្បវិសោ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

[១០៥] បុគ្គលអាគ្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង

[១០៥] កតតមោ ច បុគ្គលោ ចារោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ចារោតិចារិ ហោតិ អធិន្ទា-
 នាយិ ហោតិ កាមេស្ស មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទិ
 ហោតិ មិសុណាវចោ ហោតិ មុសាវាចោ ហោតិ
 សម្មប្បលាមិ ហោតិ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ ព្យាបទ្ធ-
 ចិត្តោ ហោតិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ^(១) ហោតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 ចារោ ។ កតតមោ ច បុគ្គលោ ចារមេន ចាបតរោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ អត្តនា ច ចារោតិចារិ
 ហោតិ ចារោ ចារោតិចារេ សមាទមេតិ អត្តនា
 ច អធិន្ទានាយិ ហោតិ ចារោ អធិន្ទានាយេន សមា-
 ទមេតិ អត្តនា ច កាមេស្ស មិច្ឆាចារី ហោតិ ចារោ
 កាមេស្ស មិច្ឆាចារី សមាទមេតិ អត្តនា ច មុសាវាទិ
 ហោតិ ចារោ មុសាវាទេន សមាទមេតិ អត្តនា ច
 មិសុណាវចោ ហោតិ ចារោ មិសុណាយ វាចាយ
 សមាទមេតិ អត្តនា ច មុសាវាចោ ហោតិ

លោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តទុសក្នុងកាម
 និយាយកុហក ពោលពាក្យញុះញង់ ពោលពាក្យអាគ្រក់ ពោលពាក្យ
 ពេយរាយ មានចិត្តសំឡឹងវិវាចនោះទ្រព្យអ្នកដទៃ មានចិត្តព្យាបាទ
 មានទិដ្ឋិខុស នេះហៅថា បុគ្គលអាគ្រក់ ។ បុគ្គលអាគ្រក់ក្រែងសឹក
 ជាន់បុគ្គលអាគ្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង បឃូលអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់សត្វផង លួច
 ទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯងផង បឃូលអ្នកដទៃឲ្យលួចទ្រព្យគេផង ប្រព្រឹត្ត
 ទុសក្នុងកាមដោយខ្លួនឯងផង បឃូលអ្នកដទៃឲ្យប្រព្រឹត្តទុសក្នុងកាមផង
 ពោលពាក្យកុហកដោយខ្លួនឯងផង បឃូលអ្នកដទៃឲ្យពោលពាក្យកុហក
 ផង ពោលពាក្យញុះញង់ដោយខ្លួនឯងផង បឃូលអ្នកដទៃឲ្យពោល
 ពាក្យញុះញង់ផង ពោលពាក្យអាគ្រក់ដោយខ្លួនឯងផង បឃូលអ្នក

^១ មិច្ឆាវិដ្ឋិពោតិ ចារោ យុត្តនោ ។

បរញ្ច ធម្មសាយ វិចារយ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 សម្មប្បណបិ ហោតិ បរញ្ច សម្មប្បណបេ សមាធិបេតិ
 អត្តនា ច អភិជ្ឈាលុ ហោតិ បរញ្ច អភិជ្ឈាយ
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច ក្យាបដ្ឋចិក្កោ ហោតិ បរញ្ច
 ក្យាចារេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ អយំ វុច្ឆតិ
 បុគ្គលោ ចាបេន ចាបតរោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 កល្យាណោ ។ នីលកថោ បុគ្គលោ ចាណាតិ-
 ចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិច្ឆាណា បដិវរតា
 ហោតិ កាបេសុ មិច្ឆាចារោ បដិវរតា ហោតិ
 មុសាវាទា បដិវរតា ហោតិ មិសុណាយ វិចារយ
 បដិវរតា ហោតិ ធម្មសាយ វិចារយ បដិវរតា ហោតិ
 សម្មប្បណាចា បដិវរតា ហោតិ អភិជ្ឈាលុ ហោតិ
 អក្យាបដ្ឋចិក្កោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ^(២) ហោតិ អយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលោ កល្យាណោ ។ កតមោ ច បុគ្គ-
 លោ កល្យាណោន កល្យាណាតរោ ។ នីលកថោ
 បុគ្គលោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវរតា ហោតិ

១ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោតិ ចាហេ យុត្តន្តោ ។ ២ សម្មាទិដ្ឋិកោតិ ចាហេ យុត្តន្តោ ។

ដទៃឲ្យពោលពាក្យអាត្រកំដង ពោលពាក្យពេយកយេវាយខ្លួនឯងដង
 បច្ចុលអ្នកដទៃឲ្យពោលពាក្យពេយកយេវាយ មានចិត្តសំឡឹងវិវាចនោះ
 ទ្រព្យអ្នកដទៃដោយខ្លួនឯងដង បច្ចុលអ្នកដទៃឲ្យមានចិត្តសំឡឹងវិវាច-
 នោះទ្រព្យអ្នកដទៃដង មានចិត្តព្យាបាទដោយខ្លួនឯងដង បច្ចុលអ្នកដទៃ
 ឲ្យព្យាបាទដង មានទិដ្ឋិខុសដោយខ្លួនឯងដង បច្ចុលអ្នកដទៃឲ្យមាន
 ទិដ្ឋិខុសដង នេះហៅថា បុគ្គលកាត្រកំក្រវលនីដងបុគ្គលកាត្រកំ ។
 បុគ្គលល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាក
 បុណ្យភិបាត វៀរចាកអទិម្មាតន វៀរចាកការមេសុមិច្ឆាចារោ វៀរ
 ចាកមុសាវាទ វៀរចាកមិសុណាវាចា វៀរចាកធម្មសាវាចា វៀរចាក
 សម្មប្បណាចា ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មិនមានចិត្តព្យាបាទ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 នេះហៅថា បុគ្គលល្អ ។ បុគ្គលល្អក្រវលនីដងបុគ្គលល្អ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកបុណ្យភិបាត

អភិធម្មវិណ័យ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បរាញ្ច តាលោតិទានា វេទនាណិយា សមាធិបេតិ អត្ត-
 នា ច អទិញ្ញាទានា បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច
 អទិញ្ញាទានា វេទនាណិយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 កាមេស្ស វិញ្ញាចារា បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច កាម-
 ស្ស វិញ្ញាចារា វេទនាណិយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច មុសាវាទា
 វេទនាណិយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច បិស្សុណាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច បិស្សុណាយ វា-
 ចាយ វេទនាណិយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច ធម្មសាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច ធម្មសាយ វាចាយ
 វេទនាណិយា សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មប្បណាទា
 បដិវិរតោ ហោតិ បរាញ្ច សម្មប្បណាទា វេទនាណិយា
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច អនកិជ្ឈាស្ស ហោតិ បរាញ្ច
 អនកិជ្ឈាយ សមាធិបេតិ អត្តនា ច អព្យាបន្នចិត្តោ
 ហោតិ បរាញ្ច អព្យាបន្នេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 សម្មាទិដ្ឋិ^(១) ហោតិ បរាញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កុល្យាណោ កុល្យាណាភរោ ។

១ សម្មាទិដ្ឋិកោតិ យល់ បុគ្គលោ ។

អភិធម្មវិណ័យ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ដោយខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យវៀរចាកទុណារាវិទូរាជេ វៀរ
 ចាកអទិញ្ញាទានដោយខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យវៀរចាកអទិញ្ញាទានផង
 វៀរចាកកាមេស្សវិញ្ញាចារាដោយខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យវៀរចាកកា-
 មេស្សវិញ្ញាចារាផង វៀរចាកមុសាវាទាដោយខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យ
 វៀរចាកមុសាវាទាផង វៀរចាកបិស្សុណាវាចារាដោយខ្លួនឯងផង បច្ចុល
 អ្នកដទៃឱ្យវៀរចាកបិស្សុណាវាចារាផង វៀរចាកធម្មសាយវាចារាដោយខ្លួន
 បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យវៀរចាកធម្មសាយវាចារាផង វៀរចាកសម្មប្បណាទាដោយខ្លួន
 ឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យវៀរចាកសម្មប្បណាទាផង មិនមានអភិជ្ឈករដោយ
 ខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃមិនឱ្យមានអភិជ្ឈករផង មិនមានចិត្តព្យាបាទដោយ
 ខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃមិនឱ្យមានព្យាបាទផង ជាសម្មាទិដ្ឋិដោយ
 ខ្លួនឯងផង បច្ចុលអ្នកដទៃឱ្យជាសម្មាទិដ្ឋិផង ទេវហោថា បុគ្គលល្អ

ក្រែលឯងជាងបុគ្គលល្អ ។

[១០៦] កតតោ ច បុគ្គលា ចាបទម្មោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ អនិច្ចា-
 នាយិ ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ ចាបទម្មោ ។ កតតោ ច បុគ្គលោ កា-
 បទម្មោ ចាបទម្មតោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ
 អត្តោ ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិ-
 ចាតេ សមាទបេតិ អត្តោ ច អនិច្ចាណាយិ ហោតិ
 បរញ្ច អនិច្ចាណោ សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តោ ច
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ចាបទម្មោ ចាបទម្មតោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ កល្យាណទម្មោ ។ ឥនេកតោ
 បុគ្គលោ ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ អនិច្ចា-
 នោ បដិវិរតោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កល្យាណទម្មោ ។ កតតោ
 ច បុគ្គលោ កល្យាណទម្មោ កល្យាណទម្មតោ ។
 ឥនេកតោ បុគ្គលោ អត្តោ ច ចាណាតិចាតា បដិ-
 វិរតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេមណិយា
 សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តោ ច សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ

[១០៦] បុគ្គលមានធម៌កក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ មាន
 ទិដ្ឋិខ្ពស់ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌កក្រក់ ។ បុគ្គលមានធម៌
 កក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌កក្រក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យ
 សម្លាប់សត្វផង លួចទ្រព្យគេដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យលួច
 ទ្រព្យគេផង ។ បេ ។ មានទិដ្ឋិខ្ពស់ដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យ
 មានទិដ្ឋិខ្ពស់ផង នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌កក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គល
 មានធម៌កក្រក់ ។ បុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាតុណាតិបាត រៀនចាតុអនិច្ចាទាន ។ បេ ។
 ជាសម្មាទិដ្ឋិ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អ ។ បុគ្គលមានធម៌ល្អ
 ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នករៀនចាតុណាតិបាតដោយខ្លួនឯងផង បបួលអ្នកដទៃឱ្យ
 រៀនចាតុណាតិបាតផង ។ បេ ។ ជាសម្មាទិដ្ឋិដោយខ្លួនឯងផង

បាតុ សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទាមតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
លោ កល្យាណាធម្មេន កល្យាណាធម្មតោ ។

(១០៧) កតមោ ច បុគ្គលោ សាវជ្ជោ ។
នីទេកតោ បុគ្គលោ សាវជ្ជេន កាយកម្មេន សម-
ញ្ញាគតោ ហោតិ សាវជ្ជេន វចីកម្មេន សមញ្ញាគតោ
ហោតិ សាវជ្ជេន មនោកម្មេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ
អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សាវជ្ជោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
វជ្ជតហ្មលោ ។ នីទេកតោ បុគ្គលោ សាវជ្ជេន
តហ្មលំ កាយកម្មេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ អប្បិ
អនវជ្ជេន សាវជ្ជេន តហ្មលំ វចីកម្មេន សមញ្ញា-
គតោ ហោតិ អប្បិ អនវជ្ជេន សាវជ្ជេន តហ្មលំ
មនោកម្មេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ អប្បិ អនវជ្ជេន
អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វជ្ជតហ្មលោ ។ កតមោ ច
បុគ្គលោ អប្បសាវជ្ជោ ។ នីទេកតោ បុគ្គលោ
អនវជ្ជេន តហ្មលំ កាយកម្មេន សមញ្ញាគតោ
ហោតិ អប្បិ សាវជ្ជេន អនវជ្ជេន តហ្មលំ វចី-
កម្មេន សមញ្ញាគតោ ហោតិ អប្បិ សាវជ្ជេន

បុគ្គលអ្នកដទៃជាសម្មាទិដ្ឋិផង នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែង
ជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ។

(១០៧) បុគ្គលប្រកបដោយទោស តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយភាយកម្មមានទោស ប្រកប
ដោយវិចីកម្មមានទោស ប្រកបដោយមនោកម្មមានទោស នេះហៅថា
បុគ្គលប្រកបដោយទោស ។ បុគ្គលច្រើនដោយទោស តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយភាយកម្មមានទោស
ប្រកបតិចដោយភាយកម្មមិនមានទោស ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយវិចីកម្ម
មានទោស ប្រកបតិចដោយវិចីកម្មមិនមានទោស ជាអ្នកប្រកបច្រើន
ដោយមនោកម្មមានទោស ប្រកបតិចដោយមនោកម្មមិនមានទោស នេះ
ហៅថា បុគ្គលច្រើនដោយទោស ។ បុគ្គលប្រកបដោយទោសតិច
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបច្រើនដោយ
ភាយកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយភាយកម្មមានទោស ជាអ្នក
ប្រកបច្រើនដោយវិចីកម្មមិនមានទោស ប្រកបតិចដោយវិចីកម្មមានទោស

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ នេយ្យោ ។

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ នេយ្យោ ។ កតមោ ច
បុគ្គលោ បទបរមោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស តហុម្មិ
សុណតោ តហុម្មិ គណតោ តហុម្មិ ពារយតោ
តហុម្មិ វាចយតោ ឧ តាយ ជាតិយា ឧម្មាភិស-
មយោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បទបរមោ ។

(១០៧) កតមោ ច បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកា-
ណោ នោ មុត្តប្បដិកាណោ ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ
បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាធា យុត្តំ វនតិ នោ សីយំ អយំ
វុច្ចតិ បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកាណោ នោ មុត្តប្បដិ-
កាណោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ មុត្តប្បដិកាណោ
នោ យុត្តប្បដិកាណោ ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ បញ្ញំ
បុដ្ឋោ សមាធា សីយំ វនតិ នោ យុត្តំ អយំ វុច្ចតិ
បុគ្គលោ មុត្តប្បដិកាណោ នោ យុត្តប្បដិកាណោ ។
កតមោ ច បុគ្គលោ យុត្តប្បដិកាណោ ច មុត្តប្ប-
ដិកាណោ ច ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ បញ្ញំ បុដ្ឋោ
សមាធា យុត្តំ វនតិ សីយញ្ច អយំ វុច្ចតិ បុគ្គ-
លោ យុត្តប្បដិកាណោ ច មុត្តប្បដិកាណោ ច ។
កតមោ ច បុគ្គលោ នោ យុត្តប្បដិកាណោ

អតំ បុព្វំ ឬ បុគ្គលោ បុគ្គលោ

នេះហៅថា បុគ្គលជាទេយ្យៈ ។ បុគ្គលជាបទបរមៈ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលណា ទុកជាស្តាប់ច្រើនក៏ដោយ កាលច្រើនក៏ដោយ ចង់ចាំ
ច្រើនក៏ដោយ បង្រៀនច្រើនក៏ដោយ ក៏មិនមានការគ្រាស់ដឹងទូរមន្តវិធី
ផលកម្មជាតិទោះ នេះហៅថា បុគ្គលជាបទបរមៈ ។

(១០៧) បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ តើ
ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរច្រើនៗ ក៏កាល
ពាក្យដោះស្រាយដ៏គួរ គឺសមហេតុផល តែមិនរួសរាន់ នេះហៅថា
បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តែមានប្រាជ្ញាមិនរួសរាន់ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
រួសរាន់ តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ កាលបើគេសួរច្រើនៗ ក៏កាលពាក្យដោះស្រាយ ដោយរួសរាន់
តែមិនគួរ គឺមិនសមហេតុផល នេះហៅថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញារួសរាន់
តែមានប្រាជ្ញាមិនគួរ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាគួរ តាំងមានប្រាជ្ញារួស
រាន់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគេសួរច្រើនៗ
ក៏កាលដោះស្រាយគួរផង រួសរាន់ផង នេះហៅថា បុគ្គលមាន
ប្រាជ្ញាគួរផង តាំងប្រាជ្ញារួសរាន់ផង ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគួរ

នោះ មុនម្នាក់ៗ គឺ កាលណា ៗ ឥន្ទ្រវរុណ មុនម្នាក់ៗ មុនម្នាក់ៗ សម្រាប់ នៅ យុទ្ធិ វិទ្យា នោះ សឹម អយ័ វិទ្យា មុនម្នាក់ៗ នៅ យុទ្ធិ វិទ្យា នោះ មុនម្នាក់ៗ គឺ កាលណា ៗ

[១០០] ឥត កតមេ ចត្តារោ ធម្មតថិតា មុនម្នាក់ៗ ឥន្ទ្រវរុណ ធម្មតថិតា អប្បញ្ញ កាសតិ សហិតត្ថ បរិសា ចស្ស អកុសលា ហោតិ សហិតសហិតស្ស វិវុទោ ធម្មតថិតា វិវុទាយ បរិសាយ ធម្មតថិតាត្រូវ សង្ខំ កត្តតិ ។ ឥធម បនេកន្ទោ ធម្មតថិតា អប្បញ្ញ កាសតិ សហិតត្ថ បរិសា ចស្ស កុសលា ហោតិ សហិតសហិតស្ស វិវុទោ ធម្មតថិតា វិវុទាយ បរិសាយ ធម្មតថិតាត្រូវ សង្ខំ កត្តតិ ។ ឥធម បនេកន្ទោ ធម្មតថិតា តហ្មញ្ញ កាសតិ អសហិតត្ថ បរិសា ចស្ស អកុសលា ហោតិ សហិតសហិតស្ស វិវុទោ ធម្មតថិតា វិវុទាយ បរិសាយ ធម្មតថិតាត្រូវ សង្ខំ កត្តតិ ។ ឥធម បនេកន្ទោ ធម្មតថិតា

តាំងមានប្រាជ្ញាមិនស្រេច តើប្រាជ្ញា ៗ មុនម្នាក់ៗ ក្នុងលោកនេះ កាលបើគ្មានប្រាជ្ញា ក៏រាល់ពាក្យដោះស្រាយមិនគួរជន មិនស្រេចជន នេះហៅថា មុនម្នាក់ៗ តាំងមានប្រាជ្ញាមិនស្រេច ៗ

[១១០] បណ្តាមុនម្នាក់ៗ មុនម្នាក់ៗ ជាធម្មតថិតា តើ ដូចម្តេច ៗ ធម្មតថិតា ក្នុងលោកនេះ សំដែងធម្មតថិតា តែ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯបរិស័ទរបស់ធម្មតថិតានោះ ជាអ្នកមិនល្អាស ចំពោះធម្មតថិតា ប្រកបដោយប្រយោជន៍ តាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មតថិតា បែបនេះ របស់បរិស័ទ បែបនេះ ក៏ដល់ខ្ញុំការព្រួយថា ជាធម្មតថិតា ដែរ ៗ ធម្មតថិតា ក្នុងលោកនេះ សំដែងធម្មតថិតា តែប្រកប ដោយប្រយោជន៍ ឯបរិស័ទរបស់ធម្មតថិតានោះ ជាអ្នកមិនល្អាស ចំពោះធម្មតថិតា ប្រកបដោយប្រយោជន៍ តាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មតថិតា បែបនេះ របស់បរិស័ទ បែបនេះ ក៏ដល់ខ្ញុំការព្រួយថា ជាធម្មតថិតា ដែរ ៗ ធម្មតថិតា ក្នុងលោកនេះ សំដែងធម្មតថិតា តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ឯ បរិស័ទរបស់ធម្មតថិតានោះ ជាអ្នកមិនល្អាស ចំពោះធម្មតថិតា ប្រកបដោយប្រយោជន៍ តាំងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធម្មតថិតា បែបនេះ របស់បរិស័ទ បែបនេះ ក៏ដល់ខ្ញុំការព្រួយថា ជាធម្មតថិតា ដែរ ៗ ធម្មតថិតា ក្នុង

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានិ

[១១២] ឃីវមេវ ចត្តារោមេ ម្ហូសិក្ខុបមា មុគ្គលា
 សំន្តោ សិវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 តាធំ កត្តា លោ វសិតា វសិតា លោ តាធំ កត្តា
 តាធំ កត្តា ច វសិតា ច លោ តាធំ កត្តា លោ
 វសិតា ។ កថង្ស បុគ្គលោ តាធំ កត្តា ហោតិ
 លោ វសិតា ។ ឥនេកាច្ឆា បុគ្គលោ ចម្មំ បរិយា-
 បុណាតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាធំ ឧទាធំ
 ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អក្ខតធម្មំ វេទស្សិ សោ ឥធំ
 ទុក្ខត្តំ យថាភូតំ ធម្មជាតាតិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោតិ យថាភូតំ ធម្មជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតាតិ
 យថាភូតំ ធម្មជាតាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតាតិ
 បដិបទាតិ យថាភូតំ ធម្មជាតាតិ ឃីវ បុគ្គលោ
 តាធំ កត្តា ហោតិ លោ វសិតា សេយ្យថាបិ សា
 ម្ហូសិកា តាធំ កត្តា លោ វសិតា កថ្វបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ កថង្ស បុគ្គលោ វសិតា ហោតិ លោ
 តាធំ កត្តា ។ ឥនេកាច្ឆា បុគ្គលោ ចម្មំ ធម្មំ
 បរិយាបុណាតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាធំ
 ឧទាធំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អក្ខតធម្មំ វេទស្សិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានិ

[១១២] បុគ្គល ៤ តួក ក្រៀមវាយកណ្តុរោះ តែងមាន
 ក្នុងលោក យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ តួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដូចកណ្តុក្រាន់តែធ្វើខ្លួន តែមិននៅ ១ បុគ្គលដូចកណ្តុក្រាន់តែនៅតែ
 មិនធ្វើខ្លួន ១ បុគ្គលដូចកណ្តុក្រាន់តែនៅឯង ១ បុគ្គលដូចកណ្តុក្រាន់តែមិន
 ធ្វើនៅក៏មិននៅ ១ ។ បុគ្គលដូចកណ្តុក្រាន់តែធ្វើខ្លួន តែបិទទៅ ពើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាទរៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ
 វេយ្យាករណៈ ភាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អក្ខតធម្មៈ វេទស្សៈ
 តែបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌វិលត់
 ទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់
 ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តុក្រាន់តែធ្វើខ្លួនតែមិននៅ យ៉ាងនោះឯង កណ្តុរោះ
 ធ្វើខ្លួនហើយតែមិននៅ មានទបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តុក្រាន់តែនៅតែមិនធ្វើខ្លួន តើ
 ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនរៀនធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ
 វេយ្យាករណៈ ភាថា ទទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អក្ខតធម្មៈ វេទស្សៈ

សោ ឥទ្ធិ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជាជាតិ អយំ ទុក្ខស-
 បុនយោតិ យថាក្ខតំ បជាជាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 យថាក្ខតំ បជាជាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ បដិ-
 បជាតិ យថាក្ខតំ បជាជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ វសិតា
 ហោតិ យោ កាធំ កត្តា សេយ្យថាមិ សា ម្មសិកា
 វសិតា យោ កាធំ កត្តា តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថង្គ បុគ្គលោ កាធំ កត្តា ច ហោតិ វសិតា
 ច ។ ឥនេកោត្វា បុគ្គលោ ធម្មំ បរិយប្បណាតិ
 សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាធំ ទណំ ឥតិវុត្ត-
 កំ ជាតកំ អក្ខតធម្មំ វេទន្តិ សោ ឥទ្ធិ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ បជាជាតិ អយំ ទុក្ខសបុនយោតិ យថាក្ខតំ
 បជាជាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជាជាតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបជាតិ យថាក្ខតំ បជា-
 ជាតិ ឯវំ បុគ្គលោ កាធំ កត្តា ច ហោតិ វសិតា
 ច សេយ្យថាមិ សា ម្មសិកា កាធំ កត្តា ច
 វសិតា ច តថ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថង្គ
 បុគ្គលោ យោ កាធំ កត្តា ហោតិ យោ វសិតា ។
 ឥនេកោត្វា បុគ្គលោ ធម្មំ ច បរិយប្បណាតិ

វិភេទ្គន្តោនោធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេទុក្ខ ធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេ
 ហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេធមិវលក្ខន្ត ធិវិញ្ញាស
 តាមតិកថា នេធមិបទាដំណើរវាតាមិវលក្ខន្ត បុគ្គលដូចកណ្តា
 គ្រាន់តែនៅតមិវទ្ធិន្ត យ៉ាងនេះឯង កណ្តាពន្លោះ គ្រាន់តែនៅតែ
 មិវទ្ធិន្ត មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាង
 នោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តាពន្ធិន្តផងនៅផង កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 នេះ ក៏ដំណើរនេះ រៀនធមិ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ ខាង
 ទោះ ឥតិវុត្តៈ ជាតកៈ អក្ខតធម្មៈ វេទនៈ ថែមទាំងបុគ្គលនោះ
 ធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេទុក្ខ ធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេហេតុនាំឱ្យកើត
 ទុក្ខ ធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេធមិវលក្ខន្ត ធិវិញ្ញាសតាមតិកថា នេ
 ធមិបទាដំណើរវាតាមិវលក្ខន្ត បុគ្គលដូចកណ្តាពន្ធិន្តផងនៅផង
 យ៉ាងនេះឯង កណ្តាពន្លោះ ទ្វេន្តផងនៅផង មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចកណ្តាពន្ធិន្តផង
 ទ្វេនាំមិវទ្ធិន្ត កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលនេះ ក៏ដំណើរនេះ មិវទ្ធិន្ត
 គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ ខាង ឥតិវុត្តៈ ជាតកៈ អក្ខតធម្មៈ វេទនៈ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានិ

ស្មុត្តិ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាថំ វទានំ វតីវុត្តកំ
 យាតកំ មន្ទ្រតចម្ពំ វេទល្យំ សោ វទំ ទុក្ខន្តំ យថា-
 ភូតំ ឈឿយាតតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ
 ឈឿយាតតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាភូតំ ឈឿ-
 យាតតិ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិធំ បដិបទាតិ យថាភូតំ
 ឈឿយាតតិ ឯវំ បុគ្គលោ ទេវំ តាធំ កត្តា ហោតិ
 ទោ វសិតា សេយ្យចាមិ សា ម្ហូសិកា ទេវំ តាធំ
 កត្តា ទោ វសិតា តម្ពុបទា អយំ បុគ្គលោ ។
 ឥមេ ចត្តារោ ម្ហូសិកុបទា បុគ្គលា សន្តោ សិវិជ្ជ-
 មាណ លោកស្មី ។

(១១៥) តត្ថ កតមេ ចត្តារោ មម្ហូបទា បុគ្គ-
 លោ មន្ទ្រនំ វាមិ បក្កវណ្ណំ ចក្កំ វាមវណ្ណំ
 វាមិ វាមវណ្ណំ ចក្កំ បក្កវណ្ណំ ។

(១១៦) ឯវមេវ ចត្តារោមេ មម្ហូបទា បុគ្គ-
 លា សន្តោ សិវិជ្ជមាណ លោកស្មី ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ វាមា បក្កវណ្ណំ បក្កវណ្ណំ វាមវណ្ណំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានិ

គី ស្មុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា វទានៈ វតីវុត្តកៈ យាតកៈ
 មន្ទ្រតចម្ពៈ វេទល្យៈ បុគ្គលៈ វាមិ វិជ្ជច្បាសតាមពិតថា នេះដូច
 វិជ្ជវិជ្ជច្បាសតាមពិតថា នេះហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ វិជ្ជវិជ្ជច្បាសតាម
 ពិតថា នេះធម៌វិលត់ទុក្ខ វិជ្ជវិជ្ជច្បាសតាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចកណ្តារន្ទគឺមិនធ្វើទៅក៏មិនទៅ យ៉ាងនេះ
 ឯង កណ្តារន្ទៈ រន្ទគឺមិនធ្វើទៅក៏មិនទៅ មានទេបហយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទេបមួយយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក
 ប្រៀបដោយសត្វកណ្តារ តែងមានក្នុងលោក ។

(១១៥) ចណ្ណបុគ្គលវាមិនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 វ្រៃស្វាយ តើដូចម្តេច ។ វ្រៃស្វាយមាន ៤ យ៉ាង គឺ ស្វាយខ្ចីតែមាន
 សម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី ១ ស្វាយ
 ខ្ចីមានសម្បុរខ្ចី ១ ។

(១១៦) បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយវ្រៃស្វាយនេះ តែងមាន
 ក្នុងលោក គឺយ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរខ្ចី ១ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីតែមានសម្បុរខ្ចី ១

អាមោ អាមវណ្ណំ បរិក្ខារ វណ្ណវណ្ណំ ។ កុម្មារ បុគ្គលោ
 អាមោ ហោតិ បរិក្ខារ ។ ឥន្ទ្រកម្មស្ស បុគ្គ-
 លស្ស ពាសាទិកំ ហោតិ អនិក្ខន្ធិ បដិក្ខន្ធិ
 អាណកិកំ វិណកិកំ សម្មត្តិកំ បសាវិកំ សម្ម-
 ទិបន្តិកំ វិណកិកំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាភូតំ នប្ប-
 ជាតានិ អយំ ទុក្ខសមុទយោនិ យថាភូតំ នប្ប-
 ជាតានិ អយំ ទុក្ខនិរោធានិ យថាភូតំ នប្បជា-
 តានិ អយំ ទុក្ខនិរោធានិ បដិបទានិ យថាភូតំ
 នប្បជាតានិ វិ បុគ្គលោ អាមោ ហោតិ បរិក្ខារ
 សយ្យថាថិ កំ អន្តំ អាមំ បរិក្ខារ តថ្វមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ កុម្មារ បុគ្គលោ បរិក្ខារ ហោតិ អាម-
 វណ្ណំ ។ ឥន្ទ្រកម្មស្ស បុគ្គលស្ស ន ពាសាទិកំ
 ហោតិ អនិក្ខន្ធិ បដិក្ខន្ធិ អាណកិកំ វិណកិកំ
 សម្មត្តិកំ បសាវិកំ សម្មទិបន្តិកំ វិណកិកំ សោ
 ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាភូតំ បជាតានិ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោនិ យថាភូតំ បជាតានិ អយំ ទុក្ខនិរោធានិ
 យថាភូតំ បជាតានិ អយំ ទុក្ខនិរោធានិ បដិបទានិ
 យថាភូតំ បជាតានិ វិ បុគ្គលោ បរិក្ខារ ហោតិ

បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បទ្ធិ ១ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បទ្ធិ ២ ។
 បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បទ្ធិ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង ចត់អាយវៈចូល លាអាយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់ខ្ញុំសង្ឃដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែ
 បុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌វិលត់ទុក្ខ មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទានជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បទ្ធិ យ៉ាងនេះឯង ផ្អែកយោងខ្ចី តែមាន
 សម្បទ្ធិ មានមហាយានណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានមហាយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បទ្ធិ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានដើរទៅមុខ ការឈានថយ
 ក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង ចត់អាយវៈចូល
 លាអាយវៈចេញ ទ្រទ្រង់ខ្ញុំសង្ឃដី បាត្រនិងចីវរ មិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីជ្រះថ្លាទេ តែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ធម៌វិលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាន ជាដំណើរទៅ
 កាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចី តែមានសម្បទ្ធិ យ៉ាងនេះឯង

អាមវណ្ណិ សេយ្យថាបិ នំ អម្ពំ បក្កំ អាមវណ្ណិ ឥច្ចុ-
 បាហា អយំ បុគ្គលោ ។ កថក្កា បុគ្គលោ អាមោ
 ហោតិ អាមវណ្ណិ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ន ចា-
 សាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ បដិក្កន្ធិ អាណេកិកំ វិលា-
 កិកំ សម្មិញ្ញិកំ បសាវិកំ សង្ឃដិបត្តចិវេជារណំ សោ
 ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ នប្បជាបាតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិទំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាបាតិ
 ឯវំ បុគ្គលោ អាមោ ហោតិ អាមវណ្ណិ សេយ្យថាបិ
 នំ អម្ពំ អាមំ អាមវណ្ណិ ឥច្ចុបាហា អយំ បុគ្គលោ ។
 កថក្កា បុគ្គលោ បក្កោ ហោតិ បក្កវណ្ណិ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ
 បដិក្កន្ធិ អាណេកិកំ វិលា កិកំ សម្មិញ្ញិកំ បសាវិកំ
 សង្ឃដិបត្តចិវេជារណំ សោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ
 បជាបាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិទំ បដិប-
 ទាតិ យថាក្ខតំ បជាបាតិ ឯវំ បុគ្គលោ បក្កោ
 ហោតិ បក្កវណ្ណិ សេយ្យថាបិ នំ អម្ពំ បក្កំ បក្ក-
 វណ្ណិ ឥច្ចុបាហា អយំ បុគ្គលោ ។ ឥនេ ចក្ការោ
 ឧម្ពុបហា បុគ្គលោ សាវ្តា សិវិជ្ជមាតា វិលាកស្មី ។

វ្រុស្វាយនារុំ កែហានសម្បវដ្ឋចន្តិ មានបមាយ៉ាងណាទិញ បុគ្គល
 នេះ ក៏មានបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បវដ្ឋ
 កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការ
 ឈានថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បក់អវយវៈចូល
 លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់ទ្រូសង្ឃដី បាត្រ ទឹកចីវា ទិស
 ដាំវិជ្ជាថ្លា ថែមទាំងបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ
 ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ចម្រើន
 វិសេសទុក្ខ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បវដ្ឋ យ៉ាងនេះឯង វ្រុស្វាយនារុំ
 មានសម្បវដ្ឋ មានបមាយ៉ាងណាទិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចស្វាយខ្ចីមានសម្បវដ្ឋ កើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការឈានទៅមុខ ការឈានថយក្រោយ
 ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បក់អវយវៈចូល លាអវយវៈ
 ចេញ ទ្រទ្រង់ទ្រូសង្ឃដី បាត្រ ទឹកចីវា ប្រកបជាយសចក្ខុជ្រុះ-
 ថ្លា ថែមទាំងបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ចម្រើនវិសេសទុក្ខ បុគ្គលដូច
 ស្វាយខ្ចីមានសម្បវដ្ឋ យ៉ាងនេះឯង វ្រុស្វាយនារុំ មានសម្បវដ្ឋ
 មានបមាយ៉ាងណាទិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 នេះ បុគ្គល ៤ ភ្នក ប្រៀបដោយវ្រុស្វាយ តែងមានក្នុងលោក ។

[១១៧] តត្ថ តត្ថមេ ចត្តារោ កុម្មបមា
បុគ្គលា ។ ចត្តារោ កុម្មា កុម្មា ចិហិតា បូរោ
វិវេដា កុម្មា វិវេដា បូរោ ចិហិតោ ។

[១១៨] វិវេដា ចត្តារោមេ កុម្មបមា បុគ្គ-
លា សន្តោ សិវិដ្ឋមាណា លោកស្មី ។ តត្ថមេ
ចត្តារោ ។ កុម្មា ចិហិតោ បូរោ វិវេដា កុម្មា វិ-
វេដា បូរោ ចិហិតោ ។ កថត្ថ បុគ្គលា កុម្មា
ហោតិ ចិហិតោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស មាសា-
និកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណាតិកំ វិលា-
តិកំ សម្មិក្ខាទិ បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តិវិវាណំ
សោ ឥទិ ធុក្កន្តំ យថាក្ខតំ ធម្មជាតាទិ ។ បេ ។
អយិ ធុក្កន្តំ ហេតុតាមិដិ បដិបទាទិ យថាក្ខតំ ធម្ម-
ជាតាទិ វិវិ បុគ្គលា កុម្មា ហោតិ ចិហិតោ
សេយ្យជាបិ សោ កុម្មា កុម្មា ចិហិតោ តត្ថម-
មោ អយិ បុគ្គលា ។ កថត្ថ បុគ្គលា បូរោ
ហោតិ វិវេដា ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស

[១១៧] បព្ពកបុគ្គលាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
ក្នុង តើដូចម្តេច ។ ក្នុងមាន ៤ យ៉ាង គឺ ក្នុងខេត្តគ្របដិត ១
ក្នុងមានទឹកពេញតែបើកចំហ ១ ក្នុងខេត្តឃើយបើកចំហ ១ ក្នុងមាន
ទឹកពេញឃើយគ្របដិត ១ ។

[១១៨] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្នុងនេះ តែងមានក្នុងលោក
ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូចក្នុង
ខេត្តគ្របដិត ១ បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹកពេញតែបើកចំហ ១ បុគ្គលដូច
ក្នុងខេត្តឃើយបើកចំហ ១ បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹកពេញឃើយគ្របដិត ១ ។
បុគ្គលដូចក្នុងខេត្តគ្របដិត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
មានការធានាដើរទៅមុខ ការធានាថយក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ទ្រទ្រង់ទូរ
សង្ឃដី ពាក្យ និងថវិកា ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា តែបុគ្គលនោះ
មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា
នេះបដិបទាដំណើរទៅកាន់និរិយតំទុក្ខ បុគ្គលដូចក្នុងខេត្តគ្របដិត
យ៉ាងនោះឯង ក្នុងនោះ ខេត្តគ្របដិត មានទេសមាយ៉ាងណាទិញ
បុគ្គលនេះ ក៏មានទេសយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹក
ពេញ តែបើកចំហ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តិ បដិក្កន្តិ អាណាគតំ
 វិណាគតំ សម្មិក្កតំ បសាវតិ សង្ខារដិបត្តិវិវាទាណំ
 សោ វនំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បដាទាតិ ។ បេ ។ អយំ
 ទុក្ខនិរោធតាមិទំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាទាតិ
 ឯវិ បុគ្គលោ បូរោ ហោតិ វិវដោ សេយ្យថាមិ
 សោ កុន្តោ បូរោ វិវដោ តដ្ឋបរោ អយំ បុគ្គលោ ។
 កថង្ខ បុគ្គលោ កុន្តោ ហោតិ វិវដោ ។ វិណ-
 កច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តិ
 បដិក្កន្តិ អាណាគតំ វិណាគតំ សម្មិក្កតំ បសាវតិ
 សង្ខារដិបត្តិវិវាទាណំ សោ វនំ ទុក្ខន្តិ យថា-
 ក្ខតំ ធម្មជាទាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិទំ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ ធម្មជាទាតិ ឯវិ បុគ្គលោ កុន្តោ
 ហោតិ វិវដោ សេយ្យថាមិ សោ កុន្តោ កុន្តោ វិ-
 វដោ តដ្ឋបរោ អយំ បុគ្គលោ ។ កថង្ខ បុគ្គលោ
 បូរោ ហោតិ បិហារោ ។ វិណកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស

មានការឈានដឹកទៅមុខ ការឈានថយស្រាយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ប្រទ្រង់នូវ
 សន្និដ្ឋី បាត្រ និងបិវ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាឡើយ គេ
 បុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិន
 ពិតថា នេះបដិបទាតិដំណើរវិភាគនៃធម៌លក់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចក្នុងមានទឹក ពេញតែបើកចំហ យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ មានទឹកពេញតែបើកចំហ
 មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចក្នុងទម្រង់ហើយបើកចំហ គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានដឹកទៅមុខ ការឈានថយស្រាយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ប្រទ្រង់នូវសន្និដ្ឋី បាត្រ និងបិវ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាទេ
 ថែមទាំងបុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទាតិដំណើរវិភាគនៃធម៌លក់ទុក្ខ បុគ្គល
 ដូចក្នុងទម្រង់ហើយបើកចំហ យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ ទម្រង់ហើយបើកចំហ
 មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចក្នុងមានទឹកពេញហើយគ្របជិត គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 គេ

នាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណោតិកំ
 វិលោកិតិ សម្មិទ្ធាតិ បសាវិតិ សម្ម្យាដិបត្តិវិវាទា-
 ណំ សោ ឥទិ ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតិ បដាធាតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដំ បដិបធាតិ យថាក្ខតិ បដា-
 ធាតិ ឃំ បុគ្គលោ បូរោ ហោតិ បិហិតោ សេយ្យ-
 ថាបិ សោ ក្យុម្ភា បូរោ បិហិតោ តថូបមោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ក្យុម្ភុបមា បុគ្គលា សុទ្ធា-
 សំវិជ្ជាមាណា លោកស្មី ។

[១១៧] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ ទុទករហាដ្ឋ-
 បមា បុគ្គលា ។ ចត្តារោ ទុទករហាណា ទុត្តារោ
 កម្ពីរោកាសោ កម្ពីរោ ទុត្តារោកាសោ ទុត្តារោ ទុ-
 ត្តារោកាសោ កម្ពីរោ កម្ពីរោកាសោ ។

[១២០] ឃំ ឥមេ ចត្តារោមេ ទុទករហាដ្ឋុបមា
 បុគ្គលា សុទ្ធា សំវិជ្ជាមាណា លោកស្មី ។ កតត-
 មេ ចត្តារោ ។ ទុត្តារោ កម្ពីរោកាសោ កម្ពីរោ
 ទុត្តារោកាសោ ទុត្តារោ ទុត្តារោកាសោ កម្ពីរោ
 កម្ពីរោកាសោ ។ កតតញ្ច បុគ្គលោ ទុត្តារោ
 ហោតិ កម្ពីរោកាសោ ។ ឥនេកតថូស្មី បុគ្គលស្មី

ក្នុងរលាកនេះ មានការលាងដើម្បីបុរា ការលាងដើម្បីប្រាយ ព្រ-
 ឡេកមីលចំ ក្រឡេកមីលចំហៀង ចត់រយវិច្ឆល លាវរយវិច្ឆេត្ត
 ទ្រទ្រង់ទូសន្យដី ពុក្រ ឱនចិវ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា វិថេ
 តាំងបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់ភាវិតថា នេះខ្ពុត ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់
 ភាវិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរវេកាន់ធម៌វិលត់ខ្ពុត បុគ្គលដូចក្នុងមាន
 ទឹកពេញហើយគ្របជិត យ៉ាងនេះឯង ក្នុងនោះ មានទឹកពេញហើយ
 គ្របជិត មានទម្រង់យ៉ាងណាទិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយក្នុង តែងមានក្នុងរលាក ។

[១១៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 អន្ទង់ទឹក តើដូចម្តេច ។ អន្ទង់ទឹកមាន ៤ យ៉ាង គឺ អន្ទង់ទឹកកកតែមាន
 ស្មើជ្រៅ ១ អន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានស្មើកក់ ១ អន្ទង់ទឹកកក់មានស្មើកក់ ១
 អន្ទង់ទឹកជ្រៅមានស្មើជ្រៅ ១ ។

[១២០] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹកនេះ តែងមាន
 ក្នុងរលាក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដូច
 អន្ទង់ទឹកកក់តែមានស្មើជ្រៅ ១ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅតែមានស្មើកក់ ១
 បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកកក់មានស្មើកក់ ១ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅមានស្មើជ្រៅ
 ១ ។ បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកកក់តែមានស្មើជ្រៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ

ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ បដិក្កន្ធិ អាណោតិកំ
 វិណោតិកំ សម្មិញ្ញំ បសាវិកំ សង្ឃាដិបត្តិវិវាទាណំ
 សោ ឥទិ ទុក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ ឧប្បជាធាតិ ។ ប ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិទិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ ឧប្ប-
 ជាធាតិ ឯវិ បុក្កលោ ទុត្តារោ ហោតិ កម្ពីរោកាសោ
 សេយ្យថាបិ សោ ទុទករហានោ ទុត្តារោ កម្ពីរោ-
 កាសោ តដ្ឋបមោ អយំ បុក្កលោ ។ តថព្វ បុក្ក-
 លោ កម្ពីរោ ហោតិ ទុត្តារោកាសោ ។ ឥនេ-
 កត្តុស្ស បុក្កលស្ស ឧ ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្ធិ
 បដិក្កន្ធិ អាណោតិកំ វិណោតិកំ សម្មិញ្ញំ បសា-
 វិកំ សង្ឃាដិបត្តិវិវាទាណំ សោ ឥទិ ទុក្ខន្ធិ
 យថាក្ខតំ បជាធាតិ ។ ប ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតា-
 មិទិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ ឯវិ បុក្កុលោ
 កម្ពីរោ ហោតិ ទុត្តារោកាសោ សេយ្យថាបិ សោ
 ទុទករហានោ កម្ពីរោ ទុត្តារោកាសោ តដ្ឋបមោ
 អយំ បុក្កលោ ។ តថព្វ បុក្កលោ ទុត្តារោ
 ហោតិ ទុត្តារោកាសោ ។ ឥនេកត្តុស្ស បុក្កលស្ស

ក្នុងលោកនេះ មានការយោធន៍វិវាទ ការលាខេវយក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ
 ទ្រទ្រង់ខ្លៅសង្ឃដី បាត្រ ខិនចិវា ប្រកបដោយរសេចក្តីជ្រះថ្លា តែ
 បុគ្គលនោះ មិនដឹងច្បាស់ភាគភិកថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់
 ភាគភិកថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្លង់
 ទឹកកក់តែមានស្មើជ្រៅ យ៉ាងនេះឯង អន្លង់ទឹកនោះ កក់តែមានស្មើ
 ជ្រៅ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ បុគ្គលដូចអន្លង់ទឹកជ្រៅតែមានស្មើកក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានការយោធន៍វិវាទ ការលាខេវយក្រោយ
 ក្រឡេកមើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈ
 ចេញ ទ្រទ្រង់ខ្លៅសង្ឃដី បាត្រ ខិនចិវា មិនប្រកបដោយរសេចក្តីជ្រះថ្លា
 ឡើយ តែបុគ្គលនោះ ដឹងច្បាស់ភាគភិកថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ នេះ
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ បុគ្គលដូចអន្លង់ទឹកជ្រៅតែមាន
 ស្មើកក់ យ៉ាងនេះឯង អន្លង់ទឹកនោះ ជ្រៅតែមានស្មើកក់ មានទម្រង់
 យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល
 ដូចអន្លង់ទឹកកក់មានស្មើកក់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ន ចាសាទិកំ ហោតិ អភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណាតិកំ
 វិណាតិកំ សម្មិញ្ញំ បសាវិកំ សម្ម្បដិបត្តចិវចារណំ
 សោ វេទំ ទុក្ខន្តំ យថាភូតំ ឧប្បជាតាតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខន្តំ រោធាតាមិដិ បដិបតាតិ យថាភូតំ ឧប្ប-
 ជាតាតិ ឃី បុគ្គលោ ទុត្តារោ ហោតិ ទុត្តារោ-
 ភាសា សេយ្យថាថិ សោ ឧទករហរោ ទុត្តា-
 រោ ទុត្តារោភាសា តថ្ឋបរោ អយំ បុគ្គលា ។
 តថ្ឋក្ក បុគ្គលោ កម្ពីរោ ហោតិ កម្ពីរោភាសា ។
 វេទកក្កស្ស បុគ្គលស្ស ចាសាទិកំ ហោតិ អ-
 ភិក្កន្តំ បដិក្កន្តំ អាណាតិកំ វិណាតិកំ សម្មិញ្ញំ
 បសាវិកំ សម្ម្បដិបត្តចិវចារណំ សោ វេទំ ទុក្ខន្តំ
 យថាភូតំ បជាតាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្តំ រោធាតាមិដិ
 បដិបតាតិ យថាភូតំ បជាតាតិ ឃី បុគ្គលោ កម្ពី-
 រោ ហោតិ កម្ពីរោភាសា សេយ្យថាថិ សោ ឧ-
 ទករហរោ កម្ពីរោ កម្ពីរោភាសា តថ្ឋបរោ អយំ
 បុគ្គលោ ។ វេ ។ តត្តារោ ឧទករហរោ បុគ្គ-
 លោ សម្បោ សិវិដ្ឋមាតា លោកស្មី ។

មានការឈានដើរវាមុខ ការឈានជ័យក្រោយ ក្រឡេកមើលចំ
 ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់ក៏យ៉ាចូល លាក់យ៉ាចេញទ្រទ្រង់ខ្ញុំ
 សង្ឃដី បាត្រ និងចីវរ ចំប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែមទាំងបុគ្គល
 នោះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះខុស ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះបដិបតាតិដំណើរទៅកាន់ធម៌លក់ខុស បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹក
 រក់មានស្លឹកក៏ យ៉ាងនេះឯង អន្ទង់ទឹកនោះ រក់មានស្លឹកក៏ មាន
 ទេហយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទេហយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បុគ្គលដូចអន្ទង់ទឹកជ្រៅមានស្លឹកជ្រៅ តើដូចអ្វី ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានការឈានដើរវាមុខ ការឈានជ័យក្រោយ ក្រឡេក
 មើលចំ ក្រឡេកមើលចំហៀង បត់ក៏យ៉ាចូល លាក់យ៉ាចេញ
 ទ្រទ្រង់ខ្ញុំសង្ឃដី បាត្រ និងចីវរ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ថែម
 ទាំងបុគ្គលនោះ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះខុស ។ បេ ។ បានដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបតាតិដំណើរទៅកាន់ធម៌លក់ខុស បុគ្គលដូច
 អន្ទង់ទឹកជ្រៅមានស្លឹកជ្រៅ យ៉ាងនេះឯង អន្ទង់ទឹកនោះ ជ្រៅមាន
 ស្លឹកជ្រៅ មានទេហយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទេហយ្យយ៉ាង
 នោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយអន្ទង់ទឹក តែដឹងមាន
 ក្នុងលោក ។

(១២១) តត្ថ កត្តមេ ចត្តារោ តលីតទ្ធិបមា

បុគ្គលា ។ ចត្តារោ តលីតទ្ធិ សក្កកវចនោ ធា
បរកវចនោ បរកវចនោ ធា សក្កកវចនោ
សក្កកវចនោ ច បរកវចនោ ច ធា សក្ក-
កវចនោ ធា បរកវចនោ ។

(១២២) ឃីវមេវ ចត្តារោមេ តលីតទ្ធិបមា បុគ្គលា

សន្តោ សិវិជ្ជមាតា លោកស្មី ។ តត្ថមេ ចត្តារោ ។
សក្កកវចនោ ធា បរកវចនោ បរកវចនោ
ធា សក្កកវចនោ សក្កកវចនោ ច បរកវ-
ចនោ ច ធា សក្កកវចនោ ធា បរកវចនោ ។
កថញ្ច បុគ្គលោ សក្កកវចនោ ហោតិ ធា បរក-
វចនោ ។ វេទកោដ្ឋោ បុគ្គលោ សក្កកវចនោ ខុទ្ទកិ-
តា ហោតិ ធា បរកវចនោ ឃីវ បុគ្គលោ សក្កកវ-
ចនោ ហោតិ ធា បរកវចនោ សេយ្យដាមិ
សោ តលីតទ្ធិ សក្កកវចនោ ធា បរកវចនោ

(១២៣) បណ្ណាបុគ្គល ចាំនីនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ

គោបម្រើ តើដូចម្តេច ។ គោបម្រើមាន ៤ ពួក គឺ គោបម្រើភាច-
ក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ ភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ
ក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ ភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ចាំនីភាចក្នុង
ហ្វូងគោដទៃ ១ មិនភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ចាំនីមិនភាចក្នុងហ្វូងគោ
ដទៃ ១ ។

(១២៤) បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយគោបម្រើនេះ តែងមាន

ក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ដូចគោភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ បុគ្គលដូច
គោភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មិនភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ១ បុគ្គលដូចគោ
ភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ចាំនីភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ បុគ្គលដូចគោមិន
ភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន ចាំនីមិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ ១ ។ បុគ្គលដូច
គោភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកញ៉ាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួនឲ្យរកស៊ី មិន
ញ៉ាំងបរិស័ទអ្នកដទៃ ឲ្យរកស៊ី បុគ្គលដូចគោភាចក្នុងហ្វូងគោរបស់
ខ្លួន មិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ យ៉ាងនោះដែរ គោបម្រើនោះ ភាចក្នុង
ហ្វូងគោរបស់ខ្លួន មិនភាចក្នុងហ្វូងគោដទៃ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ

តថា អយំ បុគ្គលោ ។ តថា បុគ្គលោ បរក្ក-
 ចណ្ណោ ហោតិ នោ សកក្កវចណ្ណោ ។ នីទេតថា
 បុគ្គលោ បរក្កវិសំ ឧត្តេជិតា ហោតិ នោ សកក-
 វិសំ ឯវំ បុគ្គលោ បរក្កវចណ្ណោ ហោតិ នោ សក-
 ក្កវចណ្ណោ សេយ្យថាបិ សោ តលិតន្តោ បរក្កវចណ្ណោ
 នោ សកក្កវចណ្ណោ តថា អយំ បុគ្គលោ ។
 តថា បុគ្គលោ សកក្កវចណ្ណោ ច ហោតិ បរក-
 វចណ្ណោ ច ។ នីទេតថា បុគ្គលោ សកក្កវិសំ
 ឧត្តេជិតា ហោតិ បរក្កវិសំ ឯវំ បុគ្គលោ សក-
 ក្កវចណ្ណោ ច ហោតិ បរក្កវចណ្ណោ ច សេយ្យថាបិ
 សោ តលិតន្តោ សកក្កវចណ្ណោ ច បរក្កវចណ្ណោ
 ច តថា អយំ បុគ្គលោ ។ តថា បុគ្គលោ
 ទេវំ សកក្កវចណ្ណោ ហោតិ នោ បរក្កវចណ្ណោ ។
 នីទេតថា បុគ្គលោ ទេវំ សកក្កវិសំ ឧត្តេជិតា
 ហោតិ នោ បរក្កវិសំ ឯវំ បុគ្គលោ ទេវំ សកក្ក-
 វចណ្ណោ ហោតិ នោ បរក្កវចណ្ណោ សេយ្យថាបិ សោ
 តលិតន្តោ ទេវំ សកក្កវចណ្ណោ នោ បរក្កវចណ្ណោ

បុគ្គលនេះ ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគ្នាជាពាក្យ
 ហ្នឹងគាត់ដឹង មិនកាចក្កវិសំគាត់ស្រួល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកញ្ញាំងបរិស័ទអ្នកដទៃឱ្យគត់ស្ងួត មិនញ្ញាំងបរិស័ទ
 របស់ខ្លួនឱ្យគត់ស្ងួត បុគ្គលដូចគ្នាជាពាក្យហ្នឹងគាត់ដឹង មិនកាចក្កវិសំ
 គាត់ស្រួល យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្កវិសំគាត់ដឹង មិន
 កាចក្កវិសំគាត់ស្រួល មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគ្នាជាពាក្យហ្នឹងគាត់ស្រួល
 ទាំងកាចក្កវិសំគាត់ដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកញ្ញាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួន ឱ្យគត់ស្ងួតផង ញ្ញាំងបរិស័ទអ្នកដទៃ ឱ្យគត់
 ស្ងួតផង បុគ្គលដូចគ្នាជាពាក្យ ក្នុងហ្នឹងគាត់ស្រួលផង កាចក្កវិសំគាត់
 ដទៃផង យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ កាចក្កវិសំគាត់ស្រួលទាំង
 កាចក្កវិសំគាត់ដឹង មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចគ្នាជាពាក្យហ្នឹងគាត់ស្រួល
 ទាំងមិនកាចក្កវិសំគាត់ដឹង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកមិនញ្ញាំងបរិស័ទរបស់ខ្លួន ឱ្យគត់ស្ងួត ទាំងមិនញ្ញាំងបរិស័ទ
 អ្នកដទៃ ឱ្យគត់ស្ងួត បុគ្គលដូចគ្នាជាពាក្យហ្នឹងគាត់ស្រួល ទាំង
 មិនកាចក្កវិសំគាត់ដឹង យ៉ាងនេះឯង គោបម្រើនោះ មិនកាចក្កវិ
 ហ្នឹងគាត់ស្រួល ទាំងមិនកាចក្កវិសំគាត់ដឹង មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ

អភិប្បវិណ្ណ បុគ្គលប្បក្កតិ

តត្ថបទោ មយំ បុគ្គលោ ។ ឥមេ ចត្តារោ ពាលីនទ្ធិ-
បទា បុគ្គលា សន្តោ សិវិដ្ឋមាជា លោកស្មី ។

[១២៧] តត្ថ តត្ថមេ ចត្តារោ អាសិវិស្វបទា
បុគ្គលា ។ ចត្តារោ អាសិវិសា អាគតិវិសោ ធា
យោវិសោ យោវិសោ ធា អាគតិវិសោ អាគត-
វិសោ ច យោវិសោ ច ធាវ អាគតិវិសោ ធា
យោវិសោ ។

[១២៨] ឯវិមេវ ចត្តារោមេ អាសិវិស្វបទា បុគ្គលា
សន្តោ សិវិដ្ឋមាជា លោកស្មី ។ តត្ថមេ ចត្តារោ ។
អាគតិវិសោ ធា យោវិសោ យោវិសោ ធា អាគត-
វិសោ អាគតិវិសោ ច យោវិសោ ច ធាវ អាគត-
វិសោ ធា យោវិសោ ។ តត្ថញ្ច បុគ្គលោ អាគតិវិសោ
ហោតិ ធា យោវិសោ ។ ឥធកត្តោ បុគ្គលោ
អភិស្មិ កុដ្ឋិតិ សោ ច ខ្យស្ស តោធា ច ចិ
ធិយាន្តំ មទុសេតិ ឯវិ បុគ្គលោ អាគតិវិសោ ហោតិ
ធា យោវិសោ សេយ្យថាបិ សោ អាសិវិសោ អាគ-
តិវិសោ ធា យោវិសោ តត្ថបទោ មយំ បុគ្គលោ ។

អភិប្បវិណ្ណ បុគ្គលប្បក្កតិ

បុគ្គលនេះ ក៏មានទ្រព្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ចេះ បុគ្គល ៤ ពួក
ប្រៀបដោយគោបម្រើ តែងមានក្នុងលោក ។

[១២៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
សត្វអាសិវេស តើដូចម្តេច ។ សត្វអាសិវេសមាន ៤ ពួក គឺ អាសិ-
វេស មានពិស្សសរន៍ មានពិសមិនពន្លឹក ១ មានពិសដីពន្លឹក មាន
ពិសមិនស្រពន៍ ១ មានពិសស្រពន៍ ទាំងមានពិសដីពន្លឹក ១ មិនមាន
ពិសស្រពន៍ ទាំងមិនមានពិសដីពន្លឹក ១ ។

[១២៨] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយសត្វអាសិវេសនេះ តែង
មានក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលដូចអាសិវេស មានពិស្សសរន៍ មិនមានពិសដីពន្លឹក ១ មាន
ពិសដីពន្លឹក មិនមានពិសស្រពន៍ ១ មានពិសស្រពន៍ ទាំងមានពិស
ដីពន្លឹក ១ មិនមានពិសស្រពន៍ទាំងមិនមានពិសដីពន្លឹក ១ ។ បុគ្គល
ដូចអាសិវេស មានពិស្សសរន៍ មិនមានពិសដីពន្លឹក តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្រោធហើយ ។ តែសេចក្តីគ្រោធនោះ របស់
បុគ្គលនោះ មិនបាទដកគ្រាំទៅ របស់គាត់យូរអង្វែងទេ បុគ្គលដូច
អាសិវេស មានពិស្សសរន៍ មិនមានពិសដីពន្លឹក យ៉ាងនេះដែរ សត្វ
អាសិវេសនោះ មានពិស្សសរន៍ មិនមានពិសដីពន្លឹក មានទ្រព្យ
យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទ្រព្យយ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលៈ

កថា បុគ្គលៈ យោវិសោ ហោតិ ទោ អា-
 កតវិសោ ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលា ន ហៅ
 ទោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ទូស្ស កោដា
 ចិ ធីយវត្ថុ អនុសេតិ ឃី បុគ្គលា យោវិសោ
 ហោតិ ទោ អាគតវិសោ សេយ្យថាបិ សោ អា-
 សិវិសោ យោវិសោ ទោ អាគតវិសោ តដ្ឋបមោ
 មយំ បុគ្គលា ។ កថា បុគ្គលា អាគតវិសោ
 ច ហោតិ យោវិសោ ច ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលា
 អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ទូស្ស កោដា ចិ
 ធីយវត្ថុ អនុសេតិ ឃី បុគ្គលា អាគតវិសោ ច
 ហោតិ យោវិសោ ច សេយ្យថាបិ សោ អាសិវិ-
 សោ អាគតវិសោ ច យោវិសោ ច តដ្ឋបមោ មយំ
 បុគ្គលា ។ កថា បុគ្គលា ទៅ អាគតវិសោ
 ហោតិ ទោ យោវិសោ ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលា
 ន ហៅ ទោ អភិណ្ណំ កុដ្ឋតិ សោ ច ទូស្ស
 កោដា ន ចិ ធីយវត្ថុ អនុសេតិ ឃី បុគ្គលា
 ទៅ អាគតវិសោ ទោ យោវិសោ សេយ្យថាបិ
 សោ អាសិវិសោ ទៅ អាគតវិសោ ទោ យោវិសោ

បុគ្គលៈ

បុគ្គលដ្ឋបមាសិវិសោ មានភិសដ្ឋិតទឹក មិនមានភិសរូសកន់ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសូវក្រៅក្រោធហើយ ។ ទេ តែ
 សេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ (តើកឡើងម្តង ។) តែងដេកគ្រាំ
 ទៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដ្ឋបមាសិវិសោមានភិសដ្ឋិតទឹក មិន
 មានភិសរូសកន់ យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសិវិសោនោះ មានភិសដ្ឋិតទឹក
 មិនមានភិសរូសកន់ មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មាន
 ទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដ្ឋបមាសិវិសោ មានភិសរូសកន់
 ទាំងមានភិសដ្ឋិតទឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែង
 ក្រោធហើយ ។ ថែមទាំងសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ តែង
 ដេកគ្រាំទៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដ្ឋបមាសិវិសោ មានភិសរូស-
 កន់ ទាំងមានភិសដ្ឋិតទឹក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសិវិសោនោះ មាន
 ភិសរូសកន់ទាំងមានភិសដ្ឋិតទឹក មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ
 ក៏មានទម្រង់យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដ្ឋបមាសិវិសោ មិនមានភិស-
 រូសកន់ ទាំងមិនមានភិសដ្ឋិតទឹក តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ មិនក្រោធហើយ ។ ថែមទាំងសេចក្តីក្រោធនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 ក៏មិនដេកគ្រាំទៅ អស់កាលយូរអង្វែង បុគ្គលដ្ឋបមាសិវិសោ មិនមាន
 ភិសរូសកន់ទាំងមិនមានភិសដ្ឋិតទឹក យ៉ាងនេះឯង សត្វអាសិវិសោនោះ
 មិនមានភិសរូសកន់ ទាំងមិនមានភិសដ្ឋិតទឹក មានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ

អំណាចបំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

តម្រូវឲ្យ អយ័ បុគ្គលា ។ ឥនេ ចត្តារោ ភាសីវិ-
ស្វបមា បុគ្គលា សុប្បា សិវិវ្ហ្ហាណា លោកស្មី ។

[១២៥] កថញ្ច បុគ្គលា អនុវិវត្ត អបរិយោ-
តាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។
ឥនេកថោ បុគ្គលា ទុប្បដិបទ្ធានំ ទិច្ឆាបដិបទ្ធានំ
តិក្កិយានំ តិក្កិយស្សវកានំ វណ្ណំ ភាសតិ សុប្បដិ-
បទ្ធា ឥតិបិ សម្មាបដិបទ្ធា ឥតិបិ ឯវិ បុគ្គ-
លា អនុវិវត្ត អបរិយោតាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ
ភាសិតា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលា អនុវិវត្ត
អបរិយោតាហេត្វា វណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា
ហោតិ ។ ឥនេកថោ បុគ្គលា សុប្បដិបទ្ធានំ សម្មា-
បដិបទ្ធានំ តុត្តានំ ទុទ្ធស្សវកានំ អវណ្ណំ ភាសតិ
ទុប្បដិបទ្ធា ឥតិបិ ទិច្ឆាបដិបទ្ធា ឥតិបិ ឯវិ បុគ្គ-
លា អនុវិវត្ត អបរិយោតាហេត្វា វណ្ណារហស្ស
អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលា
អនុវិវត្ត អបរិយោតាហេត្វា អប្បសាទនីយេ ហំនេ
បសានំ ឧបនិសិតា ហោតិ ។ ឥនេកថោ បុគ្គលា

អំណាចបំណង បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

បុគ្គលនេះ ក៏មានទោមយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ លេ បុគ្គល ៤ ពួក
ប្រៀបដោយសត្វភាសិតិស ៤ តែងមានក្នុងលោក ។

[១២៥] បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ម័គ្រមើល ហើយកោល
សរសើរបុគ្គលដែលគួរគំរង្សៀល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ កោលសរសើរក្នុងភិក្ខុ មិនពួកសារីករបស់ភិក្ខុ ដែលប្រតិ-
បត្តិកាត្រក់ ប្រតិបត្តិខុស ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិដូច្នោះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិ-
បត្តិក្រវែងដូច្នោះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ម័គ្រមើល ហើយកោលសរ-
សើរបុគ្គលដែលគួរគំរង្សៀល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនពិចារណា
មិនស្ម័គ្រមើល ហើយកោលគំរង្សៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កោលគំរង្សៀលព្រះក្មេងមិនសារីក
របស់ព្រះក្មេង ដែលប្រតិបត្តិអ្នក ប្រតិបត្តិក្រវែង ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិកាត្រក់
ដូច្នោះក្តី ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខុសដូច្នោះក្តី បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ម័គ្រ
មើល ហើយកោលគំរង្សៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ យ៉ាងនេះឯង ។
បុគ្គលមិនពិចារណា មិនស្ម័គ្រមើល ហើយសំដែងសបត្តិក្រវែងថា ក្នុង
នីដែលមិនគួរក្រវែង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ធុប្បដិបទាយ មិច្ឆាបដិបទាយ បសាទំ ជំរេនតិ
 សុប្បដិបទាយ ឥតិមិ សុប្បាបដិបទាយ ឥតិមិតិ ឃី បុគ្គ-
 លោ អនុវិទូ អបរិយោគាហេត្វា អប្បសាទនីយេ
 ហំរេ បសាទំ ឧបទិសិតា ហោតិ ។ កថត្ត
 បុគ្គលោ អនុវិទូ អបរិយោគាហេត្វា បសាទនីយេ
 ហំរេ អប្បសាទំ ឧបទិសិតា ហោតិ ។ ឥនេកទ្វោ
 បុគ្គលោ សុប្បដិបទាយ សុប្បាបដិបទាយ អប្បសាទំ
 ជំរេនតិ ធុប្បដិបទាយ ឥតិមិ មិច្ឆាបដិបទាយ ឥតិមិតិ
 ឃី បុគ្គលោ អនុវិទូ អបរិយោគាហេត្វា បសាទ-
 នីយេ ហំរេ អប្បសាទំ ឧបទិសិតា ហោតិ ។

(១២៦) កថត្ត បុគ្គលោ អនុវិទូ បរិយោគា-
 ហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។
 ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ ធុប្បដិបទាយ មិច្ឆាបដិបទាយ
 តិវុយោ តិវុយស្សវកាទំ អវណ្ណំ ភាសិតិ ធុប្ប-
 ដិបទាយ ឥតិមិ មិច្ឆាបដិបទាយ ឥតិមិតិ ឃី បុគ្គលោ
 អនុវិទូ បរិយោគាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស អវណ្ណំ
 ភាសិតា ហោតិ ។ កថត្ត បុគ្គលោ អនុវិទូ បរិយោ-
 គាហេត្វា អវណ្ណារហស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។

ញាទិសេចក្តីជ្រះថ្លាឱ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិការប្រក្រតី ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិការ
 ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិការដ្ឋានក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិការដ្ឋានក្តី បុគ្គលមិនចំពា-
 រណា មិនស្នូនមើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរ
 ជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនចំពារណា មិនស្នូនមើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ក៏ដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ញាទិសេចក្តីមិនជ្រះថ្លាឱ្យកើត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិការ
 ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិការ ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិការក្រក់ដ្ឋានក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិការ
 ដ្ឋានក្តី បុគ្គលមិនចំពារណា មិនស្នូនមើល ហើយសំដែងសេចក្តី
 មិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៦) បុគ្គលចំពារណា ស្នូនមើល ហើយពោលនិរដ្ឋិល
 បុគ្គលដែលគួរនិរដ្ឋិល ក៏ដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ពោលនិរដ្ឋិលពួកតិរិយ ខឹងពួកសាវ័ករបស់តិរិយ ដែលប្រតិបត្តិការ
 ប្រតិបត្តិការ ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិការក្រក់ដ្ឋានក្តី ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ការដ្ឋានក្តី បុគ្គលចំពារណា ស្នូនមើល ហើយពោលនិរដ្ឋិល
 បុគ្គលដែលគួរនិរដ្ឋិល យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលចំពារណា ស្នូន
 មើលហើយពោលសរសើរបុគ្គល ដែលគួរសរសើរ ក៏ដូចម្តេច ។

ឥនេករោ បុគ្គលោ សុប្បដិបន្តានំ សម្មាបដិបន្តានំ
 ពុទ្ធានំ ពុទ្ធស្សាវកានំ វណ្ណំ ភាសតិ សុប្បដិបន្តា
 ឥតិមិ សម្មាបដិបន្តា ឥតិមិ ឃី បុគ្គលោ អនុវិទូ
 បរិយោគារោត្តា វណ្ណារោស្ស្ស វណ្ណំ ភាសិតា ហោតិ ។
 កតញ្ច បុគ្គលោ អនុវិទូ បរិយោគារោត្តា អប្ប-
 សាទនីយេ ហៈនេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 ឥនេករោ បុគ្គលោ ធុប្បដិបនាយ មិច្ឆាបដិបនាយ
 អប្បសាទំ ជនេតិ ធុប្បដិបនា ឥតិមិ មិច្ឆាបដិបនា
 ឥតិមិ ឃី បុគ្គលោ អនុវិទូ បរិយោគារោត្តា
 អប្បសាទនីយេ ហៈនេ អប្បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ ។ កតញ្ច បុគ្គលោ អនុវិទូ បរិយោគារោត្តា
 បសាទនីយេ ហៈនេ បសាទំ ឧបទំសិតា ហោតិ ។
 ឥនេករោ បុគ្គលោ សុប្បដិបនាយ សម្មាបដិប-
 នាយ បសាទំ ជនេតិ សុប្បដិបនា ឥតិមិ សម្មា-
 បដិបនា ឥតិមិ ឃី បុគ្គលោ អនុវិទូ បរិយោ-
 គារោត្តា បសាទនីយេ ហៈនេ បសាទំ ឧបទំសិតា
 ហោតិ ។

បុគ្គលទ្ធិៈ ក្នុងលោកនេះ ពោលសពសីព្រះត្រៃ ខឹងពួកសាវ័ករបស់
 ព្រះពុទ្ធដែលប្រតិបត្តិល្អ ប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិល្អដូច្នោះក្តី ថា
 ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទឹងមើល ហើយពោល
 សពសីបុគ្គលដែលគួរសពសី យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលពិចារណា ស្ទឹង
 មើល ហើយសំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា កើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលទ្ធិៈ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លាឱ្យភិត ក្នុង
 ផ្លូវប្រតិបត្តិកាត្រក់ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិខុស ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិកាត្រក់ដូច្នោះក្តី
 ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិខុសដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទឹងមើល ហើយ
 សំដែងសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា យ៉ាងនេះឯង ។
 បុគ្គលពិចារណា ស្ទឹងមើល ហើយសំដែងឱ្យសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទី
 ដែលគួរជ្រះថ្លា កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលទ្ធិៈ ក្នុងលោកនេះ ញ៉ាំង
 សេចក្តីជ្រះថ្លាឱ្យភិត ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិល្អ ក្នុងផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវ ថាជាផ្លូវ
 ប្រតិបត្តិល្អដូច្នោះក្តី ថាជាផ្លូវប្រតិបត្តិត្រូវដូច្នោះក្តី បុគ្គលពិចារណា ស្ទឹង
 មើល ហើយសំដែងសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា យ៉ាង
 នេះឯង ។

(១២៧) កថាសុ បុគ្គលោ អវល្លោកេយស្ស អវល្លោ
 កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ កាលេន យោ ច ចោ
 វល្លោកេយស្ស វល្លោ កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ កា-
 លេន ។ ឥនេកាត្វា បុគ្គលោ វល្លោមិ សិវិដ្ឋតិ អវ-
 ល្លោមិ សិវិដ្ឋតិ យោ តត្ថ អវល្លោ តិ កលាតិ ភូតិ
 តច្ឆិ កាលេន យោ តត្ថ វល្លោ តិ ន កលាតិ ភូតិ
 តច្ឆិ កាលេន ឃិ បុគ្គលោ អវល្លោកេយស្ស អវល្លោ
 កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ កាលេន យោ ច ចោ
 វល្លោកេយស្ស វល្លោ កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ
 កាលេន ។ កថាសុ បុគ្គលោ វល្លោកេយស្ស វល្លោ
 កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ កាលេន យោ ច ចោ
 អវល្លោកេយស្ស អវល្លោ កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ
 កាលេន ។ ឥនេកាត្វា បុគ្គលោ វល្លោមិ សិវិដ្ឋតិ
 អវល្លោមិ សិវិដ្ឋតិ យោ តត្ថ វល្លោ តិ កលាតិ
 ភូតិ តច្ឆិ កាលេន យោ តត្ថ អវល្លោ តិ ន
 កលាតិ ភូតិ តច្ឆិ កាលេន ឃិ បុគ្គលោ វល្លោ-
 កេយស្ស វល្លោ កាសិតា យោតិ ភូតិ តច្ឆិ កាលេន
 យោ ច ចោ អវល្លោកេយស្ស អវល្លោ កាសិតា យោតិ

(១២៧) បុគ្គលោកេយស្ស ឡុប្បក្កល វេលក្កតិវេជ្ជិវ
 ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ មិនពោលសរសើរ ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ
 សើរ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ តើដូចម្តេច ។ គុណគួរសរសើរក៏
 មាន ទោសគួរកិរិយាក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ទោសគួរ
 កិរិយាលា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលឡុប្បក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដ
 តាមកាលគួរ គុណគួរសរសើរលា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏មិនពោល
 ឡុប្បក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ បុគ្គលោកេយស្ស ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ
 ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ មិនពោលសរសើរ
 ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដ តាមកាលគួរ យ៉ាងនេះឯង ។
 បុគ្គលោកេយស្ស ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដ តាម
 កាលគួរ មិនពោលកិរិយា ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដ
 តាមកាលគួរ តើដូចម្តេច ។ គុណគួរសរសើរក៏មាន ទោសគួរកិ-
 រិយាក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គុណគួរសរសើរលា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលឡុប្បក្កតិវេជ្ជិវ ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ ទោស
 គួរកិរិយាលា មានក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលឡុប្បក្កតិវេជ្ជិវ ពិត
 ប្រាកដតាមកាលគួរ បុគ្គលោកេយស្ស ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ
 ពិតប្រាកដតាមកាលគួរ តែមិនពោលកិរិយា ឡុប្បក្កលវេលក្កតិវេជ្ជិវ

ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន ។ កថេន្ធ បុគ្គលោ អវលោ
 រោស្ស្យ ច អវលោ កាសិសា យោតិ ភូតំ ឥច្ឆំ
 កាលេន វលោរោស្ស្យ ច វលោ កាសិសា យោតិ
 ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន ។ និទេកោ បុគ្គលោ វលោ បិ
 សិវិជ្ជតិ អវលោ បិ សិវិជ្ជតិ យោ ឥត្ត អវលោ តិ
 កលាតិ ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន យោ ឥត្ត វលោ
 ឥច្ឆំ កលាតិ ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន ឥត្ត កាលេន
 យោតិ ឥស្ស ឥច្ឆំ វេយ្យករណាយ ឃិ បុគ្គ-
 លោ អវលោរោស្ស្យ ច អវលោ កាសិសា យោតិ
 ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន វលោរោស្ស្យ ច វលោ កាសិសា
 យោតិ ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន ។ កថេន្ធ បុគ្គលោ
 លេ អវលោរោស្ស្យ អវលោ កាសិសា យោតិ ភូតំ
 ឥច្ឆំ កាលេន យោ វលោរោស្ស្យ វលោ កាសិសា
 យោតិ ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន ។ និទេកោ បុគ្គលោ
 វលោ បិ សិវិជ្ជតិ អវលោ បិ សិវិជ្ជតិ យោ ឥត្ត
 អវលោ តិ ន កលាតិ ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន យោ បិ
 ឥត្ត វលោ ឥច្ឆំ ន កលាតិ ភូតំ ឥច្ឆំ កាលេន

ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ យ៉ាងខ្លះ ។ បុគ្គល ពោលគឺរដៀល
 ខ្លះបុគ្គលដែលគួរគំរើរដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ ពោលសរសើរ
 ខ្លះបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ តើដូចម្តេច ។
 គុណគួរសរសើរក៏មាន ពោសគួរគំរើរដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ពោសគួរគំរើរដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោល
 ខ្លះពោសនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ ក៏ពោលខ្លះគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍
 ជា ធុតដឹង ខ្លះកាលក្ខណ៍ ដើម្បីព្យាករណ៍ខ្លះចេញនោះ ក្នុងដំណើរនោះ
 បុគ្គលពោលគំរើរដៀល ខ្លះបុគ្គលដែលគួរគំរើរដៀល ពិតប្រាកដតាមកាល
 ក្ខណ៍ ពោលសរសើរ ខ្លះបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាម
 កាលក្ខណ៍ យ៉ាងខ្លះ ។ បុគ្គលមិនពោលគំរើរដៀល ខ្លះបុគ្គល
 ដែលគួរគំរើរដៀល ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ មិនពោលសរសើរខ្លះ
 បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ តើដូចម្តេច ។
 គុណគួរសរសើរក៏មាន ពោសគួរគំរើរដៀលក៏មាន បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ពោសគួរគំរើរដៀលណា មានក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលខ្លះ
 ពោសនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍ គុណគួរសរសើរណា មាន
 ក្នុងបុគ្គលនោះ មិនពោលខ្លះគុណនោះ ពិតប្រាកដតាមកាលក្ខណ៍

ឧបេក្ខតោ វិហារតិ សតោ សម្មជាតោ ឯវំ វុត្ត-
 លោ ទេវំ អវុត្តារហស្សំ អវុត្តំ ភាសិតា ហោតិ
 ក្ខតំ តត្ថំ កាលេន ទោមិ វុត្តារហស្សំ វុត្តំ
 ភាសិតា ហោតិ ក្ខតំ តត្ថំ កាលេន ។

(១២៨) កតមោ ច បុគ្គលោ ឧដ្ឋានសល្ល-
 បដិវំ ទោ បុត្តាសល្លបដិវំ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 ឧដ្ឋហរតា យដរតា វយមតោ អាជីវោ អភិធិត្ថត្ថតិ
 ទោ បុត្តតោ អយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ ឧដ្ឋានសល្លបដិវំ
 ទោ បុត្តាសល្លបដិវំ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បុត្ត-
 ាសល្លបដិវំ ទោ ឧដ្ឋានសល្លបដិវំ ។ បរិនិព្វិតវសវុត្តិ-
 ទេវំ ឧបាទាយ តត្ថមិ ទេវំ បុត្តាសល្លបដិវំ ទោ ឧ
 ឧដ្ឋានសល្លបដិវំ ទោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ ឧដ្ឋា-
 នសល្លបដិវំ ច បុត្តាសល្លបដិវំ ច ។ យស្ស បុគ្គ-
 លស្ស ឧដ្ឋហរតា យដរតា វយមតោ អាជីវោ
 អភិធិត្ថត្ថតិ បុត្តតោ ច អយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ ឧដ្ឋា-
 នសល្លបដិវំ ច បុត្តាសល្លបដិវំ ច ។ កតមោ ច
 បុគ្គលោ ទេវំ ឧដ្ឋានសល្លបដិវំ ទោ បុត្តាសល្លបដិវំ ។

ជាបុគ្គលមានទេវតា មានស្មារតីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បុគ្គលមិនពាលគំរងៀល ឲ្យ
 បុគ្គលដែលគួរគំរងៀល ពិន្រ្ទាតដតាមកាលគួរផង មិនពាលសរសើរ
 ឲ្យបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ពិន្រ្ទាតដតាមកាលគួរផង យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៨) បុគ្គលចិត្តមិជិតដោយផលនៃការព្យាយាម មិនចិត្តម
 ដិតដោយផលបុណ្យ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលណា ទំសង្កិត
 ប្រឹងប្រែង ព្យាយាម ការចិត្តមិជិត ទើបកើតចំរើនឡើង មិនមែន
 កើតចំរើនឡើងដោយផលបុណ្យទេ នេះហៅថា បុគ្គល ចិត្តមិជិត
 ដោយផលនៃការព្យាយាម មិនចិត្តមិជិតដោយផលបុណ្យ ។ បុគ្គល
 ចិត្តមិជិតដោយផលបុណ្យ មិនចិត្តមិជិតដោយផលនៃការព្យាយាម
 តើដូចម្តេច ។ សំដៅយកពួកបរិនិព្វិតវសវុត្តិទៅជា ចិន្ទតទៅជាដំ
 លើនៃពួកបរិនិព្វិតវសវុត្តិទៅតាមនោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលចិត្តមិជិតដោយ
 ផលបុណ្យ មិនចិត្តមិជិតដោយផលនៃការព្យាយាម ។ បុគ្គលចិត្តម
 ដិតដោយផលនៃការព្យាយាម ពំនិតចិត្តមិជិតដោយផលបុណ្យ តើ
 ដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលណា ទំសង្កិត ប្រឹងប្រែង ព្យាយាម ការ
 ចិត្តមិជិត ទើបកើតចំរើនឡើង ពំនិតកើតចំរើនឡើង ដោយផលបុណ្យ
 នេះហៅថា បុគ្គល ចិត្តមិជិតដោយផលនៃការព្យាយាម ពំនិតចិត្តម
 ដិតដោយផលបុណ្យ ។ បុគ្គល មិនចិត្តមិជិតដោយផលនៃការ
 ព្យាយាម ពំនិតមិនចិត្តមិជិតដោយផលបុណ្យ តើដូចម្តេច ។

លោយីកា លោ ឧត្តរាជស្វបដិវិលោ លោ បុត្តាជស្វ-
បដិវិលោ ។

[១២៧] កតញ្ច បុគ្គលោ តតោ ហោតិ
តមមរយៈនា ។ នីទតតោ បុគ្គលោ និច តុរល
មទ្ធាជានតា ហោតិ មណ្ឌាលតុរល វា លេសាន-
តុរល វា វេលាតុរល^(១) វា វេកាវតុរល វា
បុត្តសតុរល វា ឧលិទ្ធ មប្បទ្ធានតោជន តសិ-
វត្តិកេ យត្ត តសិវេន យាសទ្ធានោ លទ្ធិតិ សោ
ច ហោតិ ទុទ្ធិណ្ណា ទុទ្ធិសិរតោ ឱកោជិវតោ
តហ្វាតានោ តារលា វា តុរលី វា ខត្តោ វា
បត្តហ្វាតា វា ឧ លាភី មទ្ធិស្ន្ន ចានស្ន្ន វត្តស្ន្ន
យានស្ន្ន មាលាតទ្ធិវិលមទ្ធិស្ន្ន វេសយ្យវសេធិប្បទិ-
យេយ្យស្ន្ន សោ តារយេន ទុទ្ធវិទិ ចរតិ វាចាយ
ទុទ្ធវិទិ ចរតិ មទសា ទុទ្ធវិទិ ចរតិ សោ តារយេន
ទុទ្ធវិទិ ចរត្វា វាចាយ ទុទ្ធវិទិ ចរត្វា មទសា
ទុទ្ធវិទិ ចរត្វា តាយស្ន្ន វេនា បាម្មវលា មទាយ

១ ឧ. វេលាតុរលី ទិស្សវិ ។ វេលាតុរលី វិលិវិវាតុរលី មទ្ធិតា ។

តុរសតុរោក ល្មោះចាំ បុគ្គលមិទិភ្នំបដិវិលោយវេសវៃការត្យាយ
តំនិមិទិភ្នំមដិវិលោយវេសបុណ្យ ។

[១២៨] បុគ្គលនីតិ មាននីតិប្រព្រឹត្តិទៅខាងមុខ តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តើគេក្នុងគ្រូក្នុងតាប គឺគ្រូក្នុង
ចណ្ណាលភី គ្រូក្នុងអ្នកនេសាទភី គ្រូក្នុងអ្នកភ្ញាក់ញែនភី គ្រូក្នុង
ជានិវេតភី គ្រូក្នុងអ្នកចាត់សម្រាមភី ជាគ្រូក្នុងខ្យត់ មានបាយទឹកខ័ង
តោដេតិច ប្រព្រឹត្តិចិត្តិមដិវិលោយវេសបុណ្យ ដែលជាគ្រូក្នុងកេ
បាយខ័ងសំពត់ស្បៀកដណ្តប់បាយក្រ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្ស
មានសម្បត្តិគ្រប់ លំបាកមើល ជាបុគ្គលតាបត្រី មានអារាមច្រើន
គឺខ្យត់បូក្រែង ខ្នកប្បទិទ ជាអ្នកមិនបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កា
កម្រង គ្រឿងក្រមួម គ្រឿងលាប ទំដេក ទិសំណាក់ភាស្រីយ និង
គ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ថែមទាំងប្រព្រឹត្តិទុទ្ធវិកដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិ
ទុទ្ធវិកដោយវាចា ប្រព្រឹត្តិទុទ្ធវិកដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្តិ
ទុទ្ធវិកដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិទុទ្ធវិកដោយវាចា ប្រព្រឹត្តិទុទ្ធវិកដោយចិត្ត
ហើយ លុះដល់បែកផ្សាយពន្លឺកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ

បុគ្គលិកស្រី

បុគ្គលិក វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ឧបបដ្ឋិត ឃី បុគ្គល
 តមា ហោតិ តមបរាយោ ។ តថត្ថ បុគ្គល
 តមា ហោតិ ជោតិបរាយោ ។ ឥនេកត្ថា
 បុគ្គល ធិប កុល បច្ឆាជានា ហោតិ ធិណ្ណា-
 លកុល វា ធិសាធិកុល វា វេណកុល វា
 វេណកុល វា បុគ្គសកុល វា ធិលេខ ធិបដ្ឋ-
 ចានន្តរាជេ កសិវុត្តិក យត្ថ កសិវេន យ-
 សច្ចៈនា លត្តិ សោ ច ទោ ហោតិ ធិត្ថលោក
 ធិសិកោ ធិកោធិបកោ ធិប្បាណា កោលោ
 វា កុល វា ធិត្ថា វា ធិត្ថា វា ធិលក
 ធិស្ស ធិស្ស វត្ថស្ស យានស្ស ធិលាត្ថវិលេច-
 ធិស្ស ធិស្សវិសេសធិបេយ្យស្ស សោ កាយេន
 សុចរិតំ ចរិតំ វិចាយ សុចរិតំ ចរិតំ ធិសា
 សុចរិតំ ចរិតំ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិតំ វិចាយ
 សុចរិតំ ចរិតំ ធិសា សុចរិតំ ចរិតំ កាយស្ស
 គេនា បរិប្បណា សុចរិតំ សុចរិតំ លោកិ ឧបបដ្ឋិត
 ឃី បុគ្គល តមា ហោតិ ជោតិបរាយោ ។

បុគ្គលិកស្រី

បុគ្គលិក វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ឧបបដ្ឋិត ឃី បុគ្គល
 យោននេធិ ។ បុគ្គលនិក មានពុទ្ធិប្រត្តិក្កវេនាធិមុខ តើដូច
 ម្តេច ។ បុគ្គលនិក កុសិលានិក តើកុសិលានិក គឺកុសិល
 ចណ្ណាលក្ខី កុសិលនិកនិក កុសិលនិកនិក កុសិលនិក
 វេនិក កុសិលនិកនិកសម្រាមក្ខី ជាត្រកូលខ្លះ មានបាយវិកនិក កា-
 ជនិក ប្រត្តិក្កវេនិកនិក វេនិក វេនិក វេនិក វេនិក វេនិក វេនិក
 សំពត់ស្រៀតដណ្តប់បាយក្រ បុគ្គលនិក ជាមនុស្សមានសម្បត្តិ
 ក្រីក្រ វិចារិក ជាបុគ្គលនិក មានអាណាចក្រ ធិត្ថា ធិត្ថ
 ក្រីក្រ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ ធិត្ថ
 គ្រឿងក្រមុច គ្រឿងលាច ធិត្ថ ធិសំណាត់អាស្រ័យ គ្រឿងប្រ-
 ទ័ប តែបុគ្គលនិក ប្រត្តិក្កវេនិកដោយកាយ ប្រត្តិក្កវេនិកដោយ
 កាយ ប្រត្តិក្កវេនិកដោយចិត្ត បុគ្គលនិក លុះប្រត្តិក្កវេនិកដោយ
 កាយ ប្រត្តិក្កវេនិកដោយវាចា ប្រត្តិក្កវេនិកដោយចិត្តហើយ លុះ
 ដល់បែកឆ្ងាយក៏កាយស្លាប់ទៅ តែទៅកើត ក្នុងសុគតិសុគតិទៅ-
 លោក បុគ្គលនិក មានពុទ្ធិប្រត្តិក្កវេនាធិមុខ យោននេធិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋតិ

កថញ្ច បុគ្គលោ យោតិ យោតិ តមមរាយនោ ។
 វេទកេប្តា បុគ្គលោ ធុទ្ធិ ក្យលេ មប្តាជានោ
 យោតិ ឧត្តិយមហាសាលក្យលេ វា ព្រាហ្មណមហា-
 សាលក្យលេ វា តហមតិមហាសាលក្យលេ វា អន្ត្រ
 មហន្តរេ មហាកោតេ មហូតជាត្រុយវជិតេ ចហូត-
 វិត្តមករណេ មហូតទទដព្រា គោ ច យោតិ អភិ-
 ប្បោ ទស្សនីយោ ទាសាទិកោ ចរោយ វណ្ណ-
 ទោក្យតាយ សមញ្ញករិតា លាភី មទ្តស្ស ទានស្ស
 វង្គស្ស យានស្ស មាលាកន្ធកិលមទស្ស គេយ្យ-
 វសមធម្មទីបេយ្យស្ស គោ កាយេន ទុច្ឆរិតំ ចរិតិ
 វាចាយ ទុច្ឆរិតំ ចរិតំ មទសា ទុច្ឆរិតំ ចរិតិ គោ
 កាយេន ទុច្ឆរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ឆរិតំ ចរិត្វា
 មទសា ទុច្ឆរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស គេនា ចរុក-
 ណា មទាយំ ទុកតិ វិទិចានំ ជិរយំ ធុមបដ្ឋតិ
 ឃី បុគ្គលោ យោតិ យោតិ តមមរាយនោ ។
 កថញ្ច បុគ្គលោ យោតិ យោតិ យោតិមរាយនោ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋតិ

បុគ្គលភ្នំ មានន័យប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះក្នុង
 លោកនេះ កើតក្នុងគ្រួសារខ្ពង់ខ្ពស់ គឺ គ្រួសារទុក្ខិយមហាសាលភ្នំ
 គ្រួសារព្រាហ្មណមហាសាលភ្នំ គ្រួសារមហាមហាសាលភ្នំ ជាគ្រ-
 ួសារក្នុងសង្គម មានទ្រព្យច្រើន មានភោគច្រើន មានមាសនិងប្រាក់
 ច្រើន មានទ្រព្យនិងគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន
 បុគ្គលនោះ មានរូបល្អ គួរមើលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយ
 សម្បវន្តសិរីល្អគ្រួសារ ជាម្នាក់ទៀត ជាម្នាក់ទៀត យាន ផ្លូវ
 គម្រោង គ្រឿងគ្រួសារ គ្រឿងលាប ទំរងក ទំរងណែនកស្រីយ
 និងគ្រឿងប្រទ័យ តែបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ឆរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ឆរិតដោយវចនា ប្រព្រឹត្តទុច្ឆរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ឆរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ឆរិតដោយវចនា ប្រព្រឹត្តទុច្ឆរិតដោយចិត្ត
 ហើយ លុះដល់បែកព្វាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ តែនរកកើតក្នុងវាចាយ
 បុគ្គល វិនិច្ឆ័យ នរក បុគ្គលភ្នំ មានន័យប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ យ៉ាង
 នេះនឹង ។ បុគ្គលភ្នំ មានន័យប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ តើដូចម្តេច ។

នឹងគោត្តោ បុគ្គលោ ឧទ្ទេ កុលេ បច្ឆាជាតោ ហោតិ
 ទន្តិយមហាសាលកុលេ វា ព្រាហ្មណមហាសាល-
 កុលេ វា គហបតិមហាសាលកុលេ វា កាឡិ
 មហទ្ធនេ មហាកោតេ បហុតដាត្រូវបរជិតេ បហុត-
 វិត្តបករណេ បហុតធនធានោ សោ ច ហោតិ កតិ-
 រូទោ ធនស្សនិយោ ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណ-
 ចោត្តោតាយ សមញ្ញាតតោ លាភី អទ្ធិស្ស ចានស្ស
 វត្តស្ស យានស្ស ហាលាតទ្ធិវេលមធនស្ស សេយ្យភិ-
 សថប្បទីមេយ្យស្ស រសោ កាយេន សុចរិតំ ករតិ
 វាចាយ សុចរិតំ ករតិ មនសា សុចរិតំ ករតិ សោ
 កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា
 មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស កេនា បរម្ម-
 ណា សុគតិ សង្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ឃីវិ បុគ្គលោ
 ដោតិ ហោតិ ដោតិបរយដោ ។

[១៣០] កថញ្ច បុគ្គលោ ទិណ្ណតោណ្ណតោ
 ហោតិ ។ បេ ។ ឃីវិ បុគ្គលោ ទិណ្ណតោណ្ណតោ
 ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ទិណ្ណតោណ្ណតោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ឃីវិ បុគ្គលោ ទិណ្ណតោណ្ណតោ ហោតិ ។

បុគ្គលខ្លះ គុណលាភនេះ កើតក្នុងក្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ គឺក្រកូលទុក្ខិយមហា-
 សាលក្តី ក្រកូលព្រាហ្មណមហាសាលក្តី ក្រកូលគហបតិមហាសាលក្តី
 ជាក្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភាគច្រើន មានមាសនិង
 ប្រាក់ច្រើន មានទ្រព្យនិងគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានទ្រព្យនិងស្រូវ
 ច្រើន បុគ្គលនោះ មានប្រល្ល គួរមើលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកប
 ដោយសម្បត្តិសំរេចល្អវ័ក្រវែង ជាអ្នកបាទបាយ ទឹក សំរាត់ យាទ
 ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទិវង្គត ទិសំណាត់តាស្រីយ
 និងគ្រឿងប្រទិប បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ លុបប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត
 ហើយ លុបផលវែកព្រាយពងកាយស្លាប់ទៅ តែដឹងទៅកើតក្នុងសុគតិស្នូតិ
 ទៅវេលា បុគ្គលក្តី មានពន្ធិប្រព្រឹត្តទៅបានដុំ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣១] បុគ្គលទទចុះហើយទទចុះទៀត កើតដូចម្តេច ។ បេ ។
 បុគ្គលទទចុះហើយទទចុះទៀត យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលទទចុះហើយដើប
 ភ្លៀង កើតដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលទទចុះហើយដើបភ្លៀង យ៉ាងនេះឯង ។

កថញ្ច បុគ្គលោ ឧស្សាតោណាតោ ហោតិ ។ មេ ។
 ឯវិ បុគ្គលោ ឧស្សាតោណាតោ ហោតិ ។ កថញ្ច
 បុគ្គលោ ឧស្សាតុស្សាតោ ហោតិ ។ មេ ។ ឯវិ បុគ្គលោ
 ឧស្សាតុស្សាតោ ហោតិ ។

[១៣១] តត្ថ កតមេ ចត្តារោ វុត្តបមា បុគ្គលា ។
 ចត្តារោ វុត្តា ដេត្ត សារបរិវារោ សារោ ដេត្តបរិវារោ
 ដេត្ត ដេត្តបរិវារោ សារោ សារបរិវារោ ។

[១៣២] ឯវមេវ ចត្តារោមេ វុត្តបមា បុគ្គលា
 សន្តោ សិវិជ្ជមាទា លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ដេត្ត សារបរិវារោ សារោ ដេត្តបរិវារោ ដេត្ត ដេត្ត
 បរិវារោ សារោ សារបរិវារោ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ
 ដេត្ត ហោតិ សារបរិវារោ ។ ឥនេកថោ បុគ្គលោ
 ទុស្ស្តិលោ ហោតិ ទាមទម្មោ បរិសា ច ទ្ធិស្ស្ត
 ហោតិ សីលវតី កល្យាណទម្មា ឯវិ បុគ្គលោ ដេត្ត
 ហោតិ សារបរិវារោ សេយ្យថាបិ សោ វុត្តោ
 ដេត្ត សារបរិវារោ តដ្ឋបមោ អយំ បុគ្គលោ ។

បុគ្គលេវិហទ្បិវហើយ ធនចុះទៅវិញ កើដូចម្តេច ។ មេ ។ បុគ្គល
 ងើបទ្បិវហើយ ធនចុះទៅវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលងើបទ្បិវ
 ហើយ ងើបទ្បិវទៀត កើដូចម្តេច ។ មេ ។ បុគ្គលងើបទ្បិវ
 ហើយ ងើបទ្បិវទៀត យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣១] បណ្តបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយ
 ងើបឈើ កើដូចម្តេច ។ ឈើមាន ៤ ពួក គឺឈើស្រាយមានឈើ
 ខ្លឹមជាប់វិវា ១ ឈើខ្លឹមមានឈើស្រាយជាប់វិវា ១ ឈើស្រាយមាន
 ឈើស្រាយជាប់វិវា ១ ឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាប់វិវា ១ ។

[១៣២] បុគ្គល ៤ ពួក ប្រៀបដោយធាតុធាតុនេះ វាមាន
 ក្នុងលោក យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល ៤ ពួក កើដូចម្តេច ។ គឺ
 បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើខ្លឹមជាប់វិវា ១ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើ
 ស្រាយជាប់វិវា ១ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើស្រាយជាប់វិវា ១
 បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាប់វិវា ១ ។ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមាន
 ឈើខ្លឹមជាប់វិវា កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលចុះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 ទ្រុស្តសីល មានធម៌ព្រឹក្ស កែបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ មានសីល
 មានធម៌ល្អ បុគ្គលដូចឈើស្រាយមានឈើខ្លឹមជាប់វិវា យ៉ាងនេះឯង
 ឈើនោះស្រាយ មានឈើខ្លឹមជាប់វិវា មានទ្រព្យយ៉ាងណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទ្រព្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម

កថត្ត បុគ្គល សារព ហោតិ ដេក្កបរិវា ។
 ឥនេកត្តា បុគ្គលា សីលវា ហោតិ កល្យាណា-
 ធម្មា បរិសា ច ខ្លស្ស ហោតិ ធុស្សីលា ចាប-
 ធម្មា ឃី បុគ្គលា សារព ហោតិ ដេក្កបរិវា ព
 សេយ្យថាបិ សោ កុត្តា សារព ដេក្កបរិវា តដ្ឋ-
 បមា អយំ បុគ្គលា ។ កថត្ត បុគ្គលា ដេក្ក
 ហោតិ ដេក្កបរិវា ។ ឥនេកត្តា បុគ្គលា ធុស្សី-
 លា ហោតិ ចាបធម្មា បរិសាបិស្ស ហោតិ ធុស្សីលា
 ចាបធម្មា ឃី បុគ្គលា ដេក្ក ហោតិ ដេក្កបរិវា ព
 សេយ្យថាបិ សោ កុត្តា ដេក្ក ដេក្កបរិវា តដ្ឋ-
 បមា អយំ បុគ្គលា ។ កថត្ត បុគ្គលា សារព
 ហោតិ សារបរិវា ។ ឥនេកត្តា បុគ្គលា សីលវា
 ហោតិ កល្យាណធម្មា បរិសាបិស្ស ហោតិ សីល-
 វតិ កល្យាណធម្មា ឃី បុគ្គលា សារព ហោតិ
 សារបរិវា ព សេយ្យថាបិ សោ កុត្តា សារព សារ-
 បរិវា តដ្ឋបមា អយំ បុគ្គលា ។ ឥនេ ចត្តា ព
 កុត្តបមា បុគ្គលា សារពា សិវិដ្ឋមា លោកស្សី ។

មានឈើស្រាយជាបរិវា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ល្អ តែបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ ជាអ្នកទ្រុស្ត
 សីល មានធម៌អាក្រក់ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម មានឈើស្រាយជាបរិវា
 យ៉ាងនេះឯង ឈើនោះខ្លឹម មានឈើស្រាយជាបរិវា មានបមាយ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានបមាយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូច
 ឈើស្រាយមានឈើស្រាយជាបរិវា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ តាំងបរិស័ទរបស់
 បុគ្គលនោះ ក៏ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌អាក្រក់ដែរ បុគ្គលដូចឈើ
 ស្រាយ មានឈើស្រាយជាបរិវា យ៉ាងនេះឯង ឈើនោះស្រាយ
 មានឈើស្រាយជាបរិវា មានបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏
 មានបមាយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹម មានឈើខ្លឹមជា
 បរិវា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសីល
 មានធម៌ល្អ តាំងបរិស័ទរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ជាអ្នកមានសីល មានធម៌
 ល្អដែរ បុគ្គលដូចឈើខ្លឹមមានឈើខ្លឹមជាបរិវា យ៉ាងនេះឯង ឈើ
 នោះខ្លឹម មានឈើខ្លឹមជាបរិវា មានបមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ
 ក៏មានបមាយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៤ គួក ប្រៀបដោយ
 ឈើ តែធម៌មានក្នុងលោក ។

[១១៧] កតតៈមា ច បុគ្គលោ រូបប្បមាណោ
 រូបប្បសន្នោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ អាណេហំ កំ
 បស្សិត្តា បរិណាហំ កំ បស្សិត្តា សណ្ឋាទំ កំ បស្សិត្តា
 ណវប្បវិ កំ បស្សិត្តា តត្ថ បមាណំ កហត្ថា ប-
 សាទំ ជនេតិ អយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ រូបប្បមាណោ
 រូបប្បសន្នោ ។ កតតៈមា ច បុគ្គលោ យោសប្ប-
 មាណោ យោសប្បសន្នោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ
 បរិណាហយ បរិណេបហយ បរិបសិសហយ បរ-
 វណ្ណហរិកាយ តត្ថ បមាណំ កហត្ថា បសាទំ
 ជនេតិ អយំ វុត្តតិ បុគ្គលោ យោសប្បមាណោ
 យោសប្បសន្នោ ។ កតតៈមា ច បុគ្គលោ លូឧប្ប-
 មាណោ លូឧប្បសន្នោ ។ ឥនេកតោ បុគ្គលោ
 ចិវេល្យទំ កំ បស្សិត្តា បត្តល្យទំ កំ បស្សិត្តា សេនា-
 សនល្យទំ កំ បស្សិត្តា វិវិទំ កំ ទុក្ខរកាវកំ បស្សិត្តា
 តត្ថ បមាណំ កហត្ថា បសាទំ ជនេតិ អយំ
 វុត្តតិ បុគ្គលោ លូឧប្បមាណោ លូឧប្បសន្នោ ។

[១១៨] បុគ្គលរាជ្ជកោក្ខន្ធិរូប ជ្រះថ្លាព្រោះរូប គឺដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញកំរាស់ក្តី ឃើញខំហំក្តី ឃើញទ្រង់
 ប្រាយក្តី ឃើញរូបដ៏ពេញលេញក្តី ក៏កាន់យកខ្លួនសេចក្តីរាជ្ជកោក្ខន្ធិ ក្នុង
 ចំណែក មានកំរាស់ជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត
 នេះហៅថា បុគ្គលរាជ្ជកោក្ខន្ធិរូប ជ្រះថ្លាព្រោះរូប ។ បុគ្គលរាជ្ជ
 កោក្ខន្ធិសំឡេង ជ្រះថ្លាព្រោះសំឡេង គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ កាលបើមានការពណិមារបស់បុគ្គលដទៃ កាលបើគំរកើត
 របស់បុគ្គលដទៃ កាលបើសេររបស់បុគ្គលដទៃ កាលបើទៅខ្លួនខ្លួនរបស់
 បុគ្គលដទៃ ក៏កាន់យកខ្លួនសេចក្តីរាជ្ជកោក្ខន្ធិ ក្នុងចំណែកមានការពណិមា
 របស់បុគ្គលដទៃជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះ
 ហៅថា បុគ្គលរាជ្ជកោក្ខន្ធិសំឡេង ជ្រះថ្លាព្រោះសំឡេង ។ បុគ្គល
 រាជ្ជកោក្ខន្ធិក្រសៅហ្មង ជ្រះថ្លាព្រោះក្រសៅហ្មង គឺដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឃើញចិវេសៅហ្មងក្តី ឃើញទាប្រក្រសៅហ្មង
 ក្តី ឃើញសេនាសនេសៅហ្មងក្តី ឃើញអំកើដល់គេធ្វើទុក្ខដោយកម្រ
 មានប្រការផ្សេងៗ ក្តី ក៏កាន់យកសេចក្តីរាជ្ជកោក្ខន្ធិ ក្នុងចំណែកមាន
 ចិវេសៅហ្មងជាដើមនោះ ហើយញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើត នេះ
 ហៅថា បុគ្គលរាជ្ជកោក្ខន្ធិក្រសៅហ្មង ជ្រះថ្លាព្រោះក្រសៅហ្មង ។

ឧត្តរា ១ សីលសម្បទនា ហោតិ បរិសីលសម្បទាយ
 សមាទបេតិ ឧត្តរា ១ សមាទិសម្បទនា ហោតិ បរិ
 សមាទិសម្បទាយ សមាទបេតិ ឧត្តរា ១ បញ្ញា-
 សម្បទនា ហោតិ បរិ បញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ
 ឧត្តរា ១ វិមុត្តិសម្បទនា ហោតិ បរិ វិមុត្តិសម្ប-
 ទាយ សមាទបេតិ ឧត្តរា ១ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សន-
 សម្បទនា ហោតិ បរិ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បទាយ
 សមាទបេតិ បរិ បុគ្គលា បរហិតាយ បដិបទនា
 ហោតិ នោ ឧត្តរាតាយ ។ កថង្គ បុគ្គលា ឧត្ត-
 ហិតាយ ចេវ បដិបទនា ហោតិ បរហិតាយ ១ ។
 ៧.៤កថា បុគ្គលា ឧត្តរា ១ សីលសម្បទនា
 ហោតិ បរាសីលសម្បទាយ សមាទបេតិ ឧត្តរា
 ១ សមាទិសម្បទនា ហោតិ បរាសម្បទាយ
 សមាទបេតិ ឧត្តរា ១ បញ្ញាសម្បទនា ហោតិ
 បរាបញ្ញាសម្បទាយ សមាទបេតិ ឧត្តរា ១ វិមុត្តិ-
 សម្បទនា ហោតិ បរាវិមុត្តិសម្បទាយ សមាទ-
 បេតិ ឧត្តរា ១ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនសម្បទនា ហោតិ

ជាអ្នកមិនបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សីល
 មិនបរិបូណ៌សមាទិដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សមាទិ
 មិនបរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញា មិន
 បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិ មិនបរិ-
 បូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនដោយខ្លួនឯង បបួលអ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ មិន
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក៏លោកនេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌សីលដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សីលផង បរិបូណ៌សមាទិដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌សមាទិផង បរិបូណ៌បញ្ញាដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃ ឲ្យបរិបូណ៌បញ្ញាផង បរិបូណ៌វិមុត្តិដោយខ្លួនឯងផង បបួល
 អ្នកដទៃឲ្យបរិបូណ៌វិមុត្តិផង បរិបូណ៌វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនដោយខ្លួនឯងផង

បរាណ វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មនាយ សមាទមេតិ
 វិវិ បុគ្គលោ អន្តរាតាយ ចេវ បដិបន្នោ ហោតិ
 បរាណាយ ច ។ កថេត្វ បុគ្គលោ ចេវ អន្តរាតាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ ។ នោ បរាណាយ ។ ឥនេកកថោ
 បុគ្គលោ អន្តរា ទ សីលសម្មន្នោ ហោតិ ។ នោ
 បរិ សីលសម្មនាយ សមាទមេតិ អន្តរា ម ស-
 មាទិសម្មន្នោ ហោតិ ។ នោ បរិ សមាទិសម្មនាយ
 សមាទមេតិ អន្តរា ទ បញ្ញាសម្មន្នោ ហោតិ ។ នោ
 បរិ បញ្ញាសម្មនាយ សមាទមេតិ អន្តរា ទ វិមុត្តិ-
 សម្មន្នោ ហោតិ ។ នោ បរិ វិមុត្តិសម្មនាយ សមា-
 ទមេតិ អន្តរា ទ វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មន្នោ ហោតិ
 ។ នោ បរិ វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មនាយ សមាទមេតិ
 វិវិ បុគ្គលោ ចេវ អន្តរាតាយ បដិបន្នោ ហោតិ
 ។ នោ បរាណាយ ។

[១៣៥] កថេត្វ បុគ្គលោ អន្តរា ហោតិ
 អន្តរាតាយ ច ។ ឥនេកកថោ បុគ្គ-
 លោ អនេកកថោ ហោតិ អន្តរា ហោ ហត្ថារិលទេវោ

បច្ចុប្បន្នដទៃឲ្យបរិច្ចេកវិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនៈផង បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ខ្លួនឯងផង ប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃផង យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ បុគ្គលមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ មិនបរិច្ចេកសីលដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបច្ចុប្បន្នដទៃឲ្យបរិច្ចេក
 សីល មិនបរិច្ចេកសមាទិដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបច្ចុប្បន្នដទៃ ឲ្យ
 បរិច្ចេកសមាទិ មិនបរិច្ចេកបញ្ញាដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបច្ចុប្បន្នដទៃ
 ឲ្យបរិច្ចេកបញ្ញា មិនបរិច្ចេកវិមុត្តិដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនបច្ចុប្បន្នដទៃ
 ឲ្យបរិច្ចេកវិមុត្តិ មិនបរិច្ចេកវិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនៈដោយខ្លួនឯង ទាំងមិន
 បច្ចុប្បន្នដទៃ ឲ្យបរិច្ចេកវិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនៈ បុគ្គលមិនប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៦] បុគ្គល ដុំដីដើម្បីខ្លួនឯង ប្រកបឲ្យការព្រួយបារម្ភ
 ក៏ដទៃឯង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្មានសំភព៌
 (អាក្រក់) លំបង់ទាមទារ ឬ ស៊ីលីខ្លាំង (ទាំងដីប្រទេសទូទាំង)

១ ឯ ឃាតិកទន្លឹកោ ១ ឯ តិដ្ឋកទន្លឹកោ ធាតិហធិ ១
 ១ ឯ ធិស្ស កាតិ ១ ឯ ធិមន្តិមិ សាធិយតិ សោ ១ ក្សត្រិ-
 មុខា បដិក្កណ្ណាតិ ១ កាលោបិមុខា បដិក្កណ្ណាតិ
 ១ ឯ ឯឡកបន្តិ ១ ឯ ឯឡាមន្តិ ១ ឯ ឡសលមន្តិ ១
 ឡិដ្ឋិ កុញ្ញាហធាធិ ១ កត្តិធិយា ១ ចាយមាធាយ
 ១ ឯ ឫសន្តរតតាយ ១ ឯ សន្តិក្កសុ ១ ឯ យត្ត សា
 ឧបន្នីកោ ហោតិ ១ ឯ យត្ត មត្តិកា សណ្ឋាសណ្ឋា-
 ចារិធិ ១ ឯ មន្តិ ១ ឯ មិសិ ១ ឯ សុរិ ១ ឯ មោយិ ១
 ឲុសោទតិ មិវតិ សោ ឯ កាតារិកោ ១ ឯ ហោតិ
 ឯ កាលោបិកោ ឆ្វាតារិកោ ១ ឯ ហោតិ ឆ្វាលោ-
 បិកោ ១ ២ ១ សន្តាតារិកោ ១ ឯ ហោតិ សន្តា-
 លោបិកោ ឯ កិស្សបិ ឯ ធីយា ឯ ហោតិ ធី-
 ហិមិ ឯ ធីហិ ឯ ហោតិ ១ ២ ១ សន្តហិមិ ឯ ធីហិ

(ប្រាមវ័ជ) បើមានការហៅថា ចូរចូលមក ក៏មិនមក បើគយាតថា ចូរ
 ឈប់ ក៏មិនឈប់ មិនក្រែកអារឺនីកត្តវ័ជលគោនាំមកមុន មិនក្រែកអារឺនី
 កត្តវ័ជលគោធ្វើចំពោះខ្លួន មិនក្រែកអារឺនីភិច្ចធិមន្តិ បុគ្គលនោះមិនទទួល
 កត្តវ័ជលគោនាំមក មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមក មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមក
 កន្លងធាណីចារ មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកកន្លងកំណាត់រយ័ មិនទទួល
 កត្តវ័ជលគោនាំមកកន្លងស្រី មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកកន្លង
 បរិកាត មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមក មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមក
 កំពុងបំបាត់ខ្លួន មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកនៅរូបធិបុរស មិន
 ទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកសាវ័កធីសមក មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមក
 ថា មិនទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមក មិនស្ម័គ្រ មិនស្ម័សាច់ មិនដឹក
 សុក មិនដឹកមេរ័យ មិនដឹកវិក័ច្ចវ័ជលគោនាំមកដោយស្រ្តីទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ
 ទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកក្នុងផ្ទះមួយ ញ៉ាំងអក្កភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ
 មួយទុំខ្លួនខ្លួន ទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកក្នុងផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអក្កភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ដោយដុំបាយពីរទុំខ្លួនខ្លួន ១ ២ ១ ទទួលកត្តវ័ជលគោនាំមកក្នុងផ្ទះ ៧ ញ៉ាំង
 អក្កភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ៧ ទុំខ្លួនខ្លួន ញ៉ាំងអក្កភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយអក្ក ១ កាជ័ន្តខ្លួនខ្លួន ញ៉ាំងអក្កភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយអក្ក ៤
 កាជ័ន្តខ្លួនខ្លួន ១ ២ ១ ញ៉ាំងអក្កភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយអក្ក ៧ កាជ័ន្តខ្លួនខ្លួន

យាយេតិ ឯកាហិកធម្មិ អាហារិ អាហារេតិ ទ្ធិដិ-
 កធម្មិ អាហារិ អាហារេតិ ។ បេ ។ សុត្តាហិកធម្មិ
 អាហារិ អាហារេតិ ឆតិ ឯវុបិ ឆត្តិមាសិកធម្មិ
 បរិយាយេកត្តុកោដិទាទុយោកមទុយេត្តោ វិហារេតិ សោ
 សាកកត្តោ វិ ហារេតិ សាហាកកត្តោ វិ ហារេតិ
 ធិវិវកត្តោ វិ ហារេតិ ធិទុលកត្តោ វិ ហារេតិ
 ហដកត្តោ^(១) វិ ហារេតិ កណ្តកត្តោ វិ ហារេតិ
 អាចាមកត្តោ វិ ហារេតិ បិណ្ណកត្តោ វិ ហារេតិ
 វិណកត្តោ វិ ហារេតិ តោមយកត្តោ វិ ហារេតិ
 វិទម្ភលដលាហារេ យាយេតិ វេត្តដលកោដិ សោ
 សាលាធិបិ ជារេតិ មសាលាធិបិ ជារេតិ ធរទុ-
 ស្សាធិបិ ជារេតិ មិសុក្កុលាធិបិ ជារេតិ តិវិជាធិបិ
 ជារេតិ អដិទម្មិ ជារេតិ វេជិទក្ខិបម្មិ ជារេតិ កុស-
 ទិវម្មិ ជារេតិ វិកមិវម្មិ ជារេតិ ផលកមិវម្មិ ជារេតិ
 កេសកម្ពលម្មិ ជារេតិ វាលកម្ពលម្មិ ជារេតិ

១ ឧ. ហរាវញ្ច ។

ស្តីអាហារវលេធ ១ វិច្ឆន្ទៈ ស្តីអាហារវលេធ ២ វិច្ឆន្ទៈ ។ បេ ។ ស្តី
 អាហារវលេធ ៧ វិច្ឆន្ទៈ បុគ្គលប្រកបម្បុរសចក្កិព្យាយាម ក្នុងការផ្លាស់
 ប្តូរខ្លួនចោលវិភាគកត្តវលេធ្វើខ្លួន៖ មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នេះឯង
 បុគ្គលនោះ មានបទ្ទេស្រសវដ៏អាហារខ្លះ មានវត្ថុស្រវដ៏ជាអាហារខ្លះ
 មានស្នូយជាអាហារខ្លះ មានកំរេចវិស្សក (ចំនៀវវិស្សក) ជាអា-
 ហារខ្លះ មានវិស្ស ឬសារាយជាអាហារខ្លះ មានកម្ពុកជាអាហារខ្លះ
 មានបាយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជាអាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារ
 ខ្លះ មានអាចមរតាស្រសវដ៏អាហារខ្លះ មានមីមិធិវិផ្ទុយើក្នុងវិប្រជា
 អាហារខ្លះ ហិកាតវិផ្ទុយើវិស្សជ្រះឯងខ្លះ បុគ្គលនោះ ទ្រទ្រង់
 សំពត់សំបកវិច្ឆន្ទៈ ទ្រទ្រង់សំពត់វិស្សកព្យាយាមត្ថាខ្លះ ទ្រទ្រង់
 សំពត់វិស្សកពេញអំពីសាកសពខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់បង្កិក្ខុលខ្លះ ទ្រ-
 ទ្រង់សំពត់សំបកឈើខ្លះ ទ្រទ្រង់វិស្សកខ្លះ ទ្រទ្រង់វិស្សកខ្លាចាំង
 ក្រចកខ្លះ ទ្រទ្រង់ស្ស្រក្រងខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់ត្បាញដោយសំបកក្រៅខ្លះ
 ទ្រទ្រង់ចម្រៀកក្តារដោសំពត់ខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលវិស្សកព្យាយាម
 សក់មនុស្សខ្លះ ទ្រទ្រង់សំពត់កម្ពលវិស្សកព្យាយាមដោយកម្ពុយសេះខ្លះ

ឃឹម បុគ្គលោ មរណៈនា ហោតិ មរណីតាមនាទុយោក-
 មនុយុត្តោ ។ កតញ្ច បុគ្គលោ មនុទ្ធនោ ច ហោតិ
 មនុបរិតាមនាទុយោកមនុយុត្តោ មរណៈនា ច មរណីតា-
 មនាទុយោកមនុយុត្តោ ។ វេទកន្តោ បុគ្គលោ វាជា
 ក ហោតិ ទុតិយោ បុទ្ធាភិសិក្ខោ ក្រាហ្មណោ ក
 មហាសាលោ ៖ សា បុរុត្តិមន ទកាស្ស ធីរិ សន្តា-
 តារិ តាការេត្វា តេសមស្សំ ឱហារេត្វា ទុកដំណ
 ធិកសេត្វា សប្បិទេលេន កាយំ មត្តញ្ញិត្វា មិក-
 រិសាលោន ចិដ្ឋិ តាន្តុវរោនោ សន្តាតារិ(១) បរិ-
 សតិ សន្តិ មហេសិយោ ក្រាហ្មណោ ច បុរោហិតេន
 ៖ សោ តត្ត មនុទ្ធាវិតាយ ភូមិយា ហរិទុបលិត្តាយ
 សេយ្យំ កាប្បុតិ ឃតិស្សា តារិយា សរូបវត្តាយ យិ
 ឃតិស្សិ វេទ ឃិរិ ហោតិ តេន វាជា យោបេតិ
 យិ ទុតិយស្សិ វេទ ឃិរិ ហោតិ តេន មហេសិ
 យោបេតិ យិ តតិយស្សិ វេទ ឃិរិ ហោតិ តេន
 ក្រាហ្មណោ បុរោហិតា យោបេតិ យិ ទុតិស្សិ

១ ឧ. យុត្តាភារិ ។

បុគ្គលដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបខ្លួនភារព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបខ្លួនភារព្យាយាម ដើម្បី
 ដុតកំដៅខ្លួនឯង ដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបខ្លួនភារព្យាយាមដើម្បីដុត
 កំដៅអ្នកដទៃផង តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាគ្រូប្រា
 ជ្រាបជ្រាប ដែលបានបុគ្គាភិសេក្ខន្ធច្រើយក្តី ជាគ្រូប្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី
 ព្រមទាំង បុត្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យគេសាងពេនសម្រាប់ខ្លួនគ្រឿងក្នុង
 ទិសខាងកើតនៃគេ ហើយគេសេក់ ពុកមាត់ និងពុកចង្កា ស្ងៀក
 ដង្កាប់ស្បែកខ្លា ទាំងគ្រឿង លាបប្រឡាក់តាយដោយទឹកដោះដូរ និង
 ប្រេង នៃខ្លួនដោយស្មើនៃប្រេង ហើយចូលទៅកាន់ពេនសម្រាប់ខ្លួន
 គ្រឿង ព្រមទាំងមហេសិចិន្តិក្រាហ្មណ៍ជាបុរោហិត ព្រមទាំង បុត្រាហ្មណ៍
 នោះ ក៏សម្រេចខ្លួនភារវេជ្ជការវេជ្ជជីវិត ប្រាសចាកកម្រាល ដែលគេលាប
 ពណ៌ក្រឡិក្រឡាវិញនោះ ទឹកដោះណា មានក្នុងដោះទី ១ នៃមហេសិចិន្តិក្រាហ្មណ៍
 មានក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងក៏ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះនោះ ទឹកដោះណា
 មានក្នុងដោះទី ២ មហេសិក៏ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយទឹកដោះនោះ ទឹកដោះ
 ណា មានក្នុងដោះទី ៣ ក្រាហ្មណ៍ជាបុរោហិតក៏ចិញ្ចឹមជីវិតដោយទឹកដោះ
 នោះ ទឹកដោះណា មានក្នុងដោះទី ៤ ក៏បូជាភ្នំដោយទឹកដោះនោះ

ថ្ងៃនេះ ទំរាំ យោតិ គេន អភិ ជុំហតិ អភិសេសេន
 វច្ឆកោ យាយេតិ សេន ឯវហហ ឯត្តកោ ទសយា
 ហត្តន្ត យញ្ញត្តាយ ឯត្តកោ វច្ឆន្ត ហត្តន្ត
 យញ្ញត្តាយ ឯត្តកោ វច្ឆន្តវិយោ ហត្តន្ត យញ្ញត្តាយ
 ឯត្តកោ អជា ហត្តន្ត យញ្ញត្តាយ ឯត្តកោ ទស្សា
 ហត្តន្ត យញ្ញត្តាយ ឯត្តកោ អស្សា ហត្តន្ត
 យញ្ញត្តាយ ឯត្តកោ វុត្តា ជិដ្ឋន្ត យញ្ញត្តាយ ឯត្តកោ
 ទស្សា លុយន្ត បរិវេសន្តាយាតិ យេបិស្ស គេ យោន្ត
 ពាសាតិ វា យេស្សន្ត វា កម្មករាតិ វា គេ ទស្សា-
 ត្ថន្ត គយត្ថន្ត អស្សុមុទា វុទហយា បរិកត្តន្ត
 ករេន្ត ឯវ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច យោតិ វត្ត-
 បរិសាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ហន្តោ ច បរិសាប-
 នាទុយោកមទុយុត្តោ ។ កថេត្ត បុគ្គលោ ទេវ
 អត្តន្តោ ច យោតិ ទ អត្តបរិសាបនាទុយោកមទុ-
 យុត្តោ ទ ហន្តោ ច ទ បរិសាបនាទុយោកមទុ-
 យុត្តោ សោ អនត្តន្តោ អបរន្តោ ពិដ្ឋ ច ប្ប
 ជំព្វនោ ជំព្វនោ សីតិក្កនោ សុខប្បជិសិវេបី

ឯក្កនោចិក្កិបដិវិក យោយវិសោយវិសេសសសវ ត្រេតាជា ឬ
 ត្រេតាណិវេនា មានវិចារយ៉ាងនេះថា គោរយ្យាលទាំងប៉ុន្តោះ
 ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយកចុះ កូនគោរយ្យាលទាំងប៉ុន្តោះ ចូរគេសម្លាប់
 ដើម្បីយកចុះ កូនគោរយ្យទាំងប៉ុន្តោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយកចុះ
 គរិវទាំងប៉ុន្តោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយកចុះ ចៀមទាំងប៉ុន្តោះ ចូរ
 គេសម្លាប់ដើម្បីយកចុះ សេះទាំងប៉ុន្តោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយកចុះ
 រោងទាំងប៉ុន្តោះ ចូរគេសម្លាប់ដើម្បីយកចុះ ទ្រព្យទាំងប៉ុន្តោះ ចូរគេ
 ដុយទៅដើម្បីលំបាក (វិទ្ធាស្ស័យ) មួយទៀត ពួកជនទាំងឡាយណា
 ដែលដាច់ក្តី ជាអ្នកបម្រើក្តី ជាអ្នកក្តី របស់ត្រេតាជាឬត្រេតាណិវេនា
 ជនទាំងនោះត្រូវគេប្រាប ត្រូវក៏យកប្រាប មានមុខទឹកដាយទឹក
 ភ្នែក ខ្លាញ់ ធ្វើបរិកម្ម បុគ្គលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបនូវការព្យាយាម
 ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបនូវការព្យាយាមដើម្បី
 ដុតកំដៅអ្នកដទៃផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិន
 ប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ
 មិនប្រកបនូវការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះ មិនដុត
 កំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន
 មានវិសេសចក្តីលក់ទុក្ខ គ្រប់គ្រងទទួលសេចក្តីសុខ មានខ្លួនដ៏ប្រសើរ

ត្រហ្មូត្រោង អន្តរា វិហារតិ ។ ឥត តថាគតោ
 លោកេ ឧប្បជ្ឈតិ អារហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិន្ទាចរណ-
 សម្បុរោ សុភតោ លោកវិន្ទ ឧទុត្តរោ មុវិសនម្ពសា-
 វថិ សត្តា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា កកវំ សោ ឥមិ
 លោកំ សទេវកំ សមារកំ សត្រហ្មុកំ សស្សប្រ-
 ណប្រាហ្មណំ បដិ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចំកត្តា បរវេទតិ សោ ធម្មំ ទេសតិ អាទិ-
 កល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ
 សាត្តំ សព្វញ្ញំ តោលបរិមុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ត្រហ្មូច-
 រិយំ បធារសតិ ។ តិ ធម្មំ សុណាតិ តណបតិ វ
 កតាបតិមុត្តោ វ មញ្ញាសស្មំ វ ត្យុល បទ្ហាជាតោ ។
 សោ តិ ធម្មំ សុត្តា តថាគតោ សុទ្ធិ បដិលកតិ ។

សាម្រេចសម្រាន្តទៅក៏ដល់ច្បាប់ គឺដូចម្តេច ។ ព្រះភថាគត កើតឡើង
 ក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គត្រូវបានសេចក្តីស្រឡាត់ស្រាវយ៉ាង ព្រះអង្គក្រាស់
 ដឹងខ្លាំងឃ្លាយធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជាវិនិច្ឆ័យលោក ព្រះអង្គបានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ខ្លះត្រាលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិកុណារកបុគ្គល
 ណាមួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គជាអ្នកខ្លួនខ្លួនទូលស្រវែងស្រួលខ្លួនបាន ដូច
 នាយសារថី ព្រះអង្គជាគ្រូខែរទៅកាន់វិនិច្ឆ័យទុក្ខទាំងឡាយ ព្រះអង្គបាន
 ក្រាស់ដឹងខ្លះអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់កល្មីទៀត
 ព្រះភថាគតនោះ ទ្រង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមនៃព្រះអង្គ
 ខ្លះលោកនេះ ព្រះទាំងទៅលោក អារលោក ត្រហ្មូលោក ខ្លះកត្តក
 សត្វ ព្រមទាំងសមណប្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេវនិមនុស្សដ៏
 សេស ហើយប្រកាសបាន ព្រះអង្គសំដែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទ
 កណ្តាល និងពីរោះបទចុង ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត
 ទាំងព្យញ្ជនៈ ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតីក្តី កូនគហបតី
 ក្តី បុគ្គលកើតក្នុងក្រុមលោកមួយក្តី តែងស្តាប់ធម៌នោះ ។ លុះបុគ្គល
 នោះ ស្តាប់ធម៌នោះហើយ តែងបានចំពោះខ្លួនស្មោះត្រង់ព្រះភថាគត ។

សោ គេន សម្ពាសដំណាគេន សមម្ពាសគោ គេន
 បដិសក្កិក្កុតិ សម្ពាសោ យកវាសោ រោមថោ^(១)អញ្ញា-
 គោសោ បត្តិដ្ឋា ន យំទិ សុតារំ មតារំ អដ្ឋិវរ-
 សតា ឯកាន្តបរិបុណ្ណំ ឯកាន្តបរិសុទ្ធិ សុដ្ឋលិក្កុតិ
 ត្រឡូចរិយំ ចរិក្កិ យន្តុនាហំ គោសមស្មំ ទំហារេត្វា
 គោសាយាទិ វត្តាទិ អញ្ញាទេត្វា អតារស្មិ អនតា-
 រិយំ បត្តិដ្ឋយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន
 អប្បំ វា គោកក្កុទ្ធិ បហាយ មហាន្តិ វា គោកក្កុទ្ធិ
 បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវន្តិ បហាយ មហាន្តិ វា
 ញាតិបរិវន្តិ បហាយ គោសមស្មំ ទំហារេត្វា គោសា-
 យាទិ វត្តាទិ អញ្ញាទេត្វា អតារស្មិ អនតារិយំ
 បត្តិដ្ឋតិ ។ សោ ឯវំ បត្តិដ្ឋតោ សមាសោ កិក្កុតិ
 សំក្កាសា ដីសមាបន្នោ ពណាតិទាតិ បហាយ
 ពណាតិទាតា មដិវរេតា ហោតិ ឯហិតទេណ្ឌោ
 ឯហិតសត្តោ លន្តិ ទយាបន្នោ សត្វទាណក្កុតហិ-
 តានុកប្បំ វិហរេតិ អទិញ្ញាទាទំ បហាយ អទិញ្ញាទាទ

១. ឯ. ប. រដ្ឋថោ ។

បុគ្គលនោះប្រកបដោយការទានចំពោះ ខ្ញុំសង្ខារនោះហើយ ក៏គឺចរណា
 ដូច្នោះថា ការទានគ្រប់គ្រងផ្ទះ ចង្ហៀកចង្ហៀកលំណស់ ជាដូច្នោះប្រកាន់
 គ្នា ក៏គឺលេស មានវត្ថុច្បាប់វិបទានទិកសទ្ធាលាយ បុគ្គលនោះទៅ
 គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តប្រាប្បវាយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌វិភម្បន៍ ឲ្យ
 ហិស្មុខតម្បិក្កន៍ ឲ្យដូចជាសំន្តីដែលគេទាក់ទានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែ
 គោរពបញ្ច គោរសកំពុតមាត់ ទីដីកុកចង្ហា ហើយស្ងៀមដណ្តប់សំភក់
 កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក
 បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់គំនរកាតតិចក្តី លះបង់គំនរកាតតិចក្តី លះ
 បង់ញាតិវិន្យតិចក្តី លុះចេញញាតិវិន្យច្រើនក្តី ហើយគោរសកំពុតមាត់
 ទីដីកុកចង្ហា ស្ងៀមដណ្តប់សំភក់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះ ។ កាលបើបុគ្គលនោះ ឬសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សមាទានខ្ញុំសិក្ខា
 ទីដីសាដីៈ លេសកំពុតទាំងឡាយ លះបង់ខ្ញុំបុណ្ណាតិបុត វៀរចាកបុ-
 ណាតិបុត មានការដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្រ្តាដាក់ចុះហើយ
 មានសេចក្តីខ្មាសរៀន ដល់ខ្ញុំសេចក្តីកាលិត ជាអ្នកអនុគ្រោះផ្តល់
 ប្រយោជន៍ដល់សក្ខីទាំងអស់ លះបង់ខ្ញុំអទិញ្ញាទាន វៀរចាកអទិញ្ញាទាន

ពុទ្ធិស្វរ្ត

បដិវរតា ហោតិ និទ្ទានាយំ និទ្ទានានិកាវុទ្ធំ ពរេន-
 ១១១ សុចិត្តតេន អត្តោ វិហារតិ អប្រាហ្មចរិយំ
 មហាយ ប្រាហ្មចារី ហោតិ អារាចារី បដិវរតា
 មេដ្ឋនា តាមនម្មា មុសាវាទំ មហាយ មុសាវាទា
 បដិវរតា ហោតិ សច្ចវាទំ សច្ចសម្ពោ មេតោ
 បច្ចយំកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស មិសុណំ វាចំ
 មហាយ មិសុណាយ វាចាយ បដិវរតា វិសោ
 សុត្តានំ អមុត្តរ អត្តានា វិសេសំ ភេតាយ អមុត្តរ
 វា សុត្តានំ វិសេសំ អត្តានា អប្បសំ ភេតាយ
 វតិ កិណ្ឌិនំ វា សម្ពាសា សមាហិតានំ វា មនុស្សនា
 សមត្តារាហោ សមត្តារតា សមត្តនដ្ឋិ សមត្តករណី
 វាចំ កាសិកា ហោតិ វេទុសំ វាចំ មហាយ វេទុសាយ
 វាចាយ បដិវរតា ហោតិ យា សា វាចា ខេណ
 កាណ្ណសុត្តា មេមនីយា ហនយន្តហា ហោរី ពហុជន-
 កាណ្ណ ពហុជនមនាចា តថាវុទ្ធំ វាចំ កាសិកា ហោតិ

ពុទ្ធិស្វរ្ត

កាលៈយកវេលាវេលាវេលា ប្រាថ្នាទ្វេវេលាវេលា មិនមានចិត្ត
 ល្អ បានខ្លួនស្អាត លះបង់ខ្ញុំក្រហម្រាយ ជាអ្នកប្រតិក្កន្តរូបិ
 ដ៏ប្រសើរ ប្រតិក្កន្ត ចៀសវាង វៀរចាកមេដ្ឋន ដែលជាធម៌
 របស់អ្នកស្រុក លះបង់ខ្ញុំមុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ ជាអ្នកភោស
 ខ្ញុំពាក្យពិត គន្ធាពាក្យពិត មានសំដីខ្ជាប់ខ្ជួន ពោលខ្ញុំពាក្យគួរ
 អ្នកដឹងវៀរចាក មិនភោសបំភ្លាត់សត្វលោកឡើយ លះបង់បិសុណវាចា
 វៀរចាកបិសុណវាចា គិតពាក្យពិរាងនេះ មិនទៅប្រាប់ខាងនោះ
 ដើម្បីចែកដេញខាងនេះឡើយ ឬក្នុងពិរាងនោះ មិនប្រាប់ដល់ដេញ
 ខាង ឡាយខាងនេះ ដើម្បីចែកដេញខាងនោះឡើយ ជាអ្នកផ្សះផ្សារខ្ញុំ
 ត្រូវដេញដែលចែកគ្នាហើយផង ជាអ្នកដួលផ្តុំផ្តើម ចំពោះត្រូវដេញដែល
 បានប្រកប ដោយប្រាយាជន៍ហើយផង ជាអ្នករីករាយនឹងសេចក្តីព្រម
 ព្រៀង គ្រេកអរនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង
 ជាអ្នកភោសវែកសំដីដែលធ្វើសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកលះបង់វេទុសាវាចា
 វៀរចាកវេទុសាវាចា សំដីណាជាសំដីឥតទោស ជាសុខដល់គ្រូចៀក គួរ
 ជាទីស្រឡាញ់ តាំងនៅក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកក្រុង ជាទីរីករាយនៃដេញ
 ច្រើន ជាទីតាប់ចិត្តនៃដេញច្រើន តែងពោលវែកសំដីមានសភាពដូច្នោះ

អភិធម្មវិចិត្រ បុព្វបទប្បញ្ញត្តិ

សម្មប្បណាមិ បហាយ សម្មប្បណាចា បដិវិរតោ
 ហោតិ កាលវាទី ភូតវាទី អត្តវាទី ធម្មវាទី
 វិនយវាទី ទិពាទវតី វាទី ភាសិតា កាលេន
 សាមទេសំ បរិយទ្គវតី វត្តសញ្ញាតិ ។ សោ តិវិ-
 តាបភូតតាមសហវត្តា បដិវិរតោ ហោតិ ឯកវត្តិកោ
 ហោតិ វត្តបរតោ វិរតោ វិកាលគោជិពា ធម្មកត្ត-
 វាទីតវិស្វកណស្សនា បដិវិរតោ ហោតិ មាលាភត្ត-
 វិលេបនិពារណ្ណមណ្ឌលវិភូសនដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ
 ទុទ្ធាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ ហោតិ ជាតិវុទ-
 រជតបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមត្តនញ្ញាប-
 ដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមត្តបិសបដិក្កហ-
 ណា បដិវិរតោ ហោតិ វត្តិក្យាវិបដិក្កហណា បដិវិ-
 តោ ហោតិ ធាសីធាសបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ
 អាជេន្ទ្រកបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ក្យក្យ-
 ដស្វត្តរបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ហត្ថិកវប្ប-
 វឌ្ឍវិបដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ទេត្តវត្តបដិក្ក-
 ហណា បដិវិរតោ ហោតិ ធូរតយ្យបដិក្កហណា បដិវិ-
 តោ ហោតិ កុយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ

អភិធម្មវិចិត្រ បុព្វបទប្បញ្ញត្តិ

លេខដ៏សម្មប្បណាចា វៀរចាកសម្មប្បណាចា កោលតាមកាលគួរ
 កោលពាក្យនិក កោលតែអត្ត កោលតែធម៌ កោលតែវិន័យ កោល
 តែសំដីដែលគួរកប់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយគ្រឿងប្រៀបធៀបដោយកាលគួរ មានដើមហេតុនឹង ប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ។ បុគ្គលនោះវៀរចាកការភ្ជាប់ផ្គុំរួមនឹងគមន៍និងក្នុងតាម
 ជាដួងបរិភោគតែមួយគេល វៀរចាកការបរិភោគក្នុងគ្រឿង វៀរចាក
 ការបរិភោគក្នុងកាលខុស វៀរចាកការពុំ គ្រឿង ប្រគំ និងការមើល
 វិញ្ញាណផ្សេងៗ ដែលជាសត្រូវដល់សាសនា ជាដួងវៀរចាកការប្រយោជ
 គាត់តែនឹងកាយ ដោយផ្គុំកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ
 វៀរចាកការដេកលើទីសេនាសនៈខ្ពស់ និងទីសេនាសនៈដីប្រសើរ វៀរ
 ចាកការទទួលមាសនិងប្រាក់ វៀរចាកការទទួលធន្នាជាតិស្រស់ វៀរ
 ចាកការទទួលសាច់ស្រស់ វៀរចាកការទទួលស្រ្តីនិងនាងកុមារី វៀរ
 ចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស វៀរចាកការទទួលពិភពនិងរថ្ងៃម វៀរ
 ចាកការទទួលមាត់និងច្រក វៀរចាកការទទួលដី គោ សេដ្ឋកិច្ចលនិង
 សេដ្ឋកិច្ច វៀរចាកការទទួលស្រីនិងចម្ការ វៀរចាកកិរិយាប្រកបរឿយៗ
 នូវទុក្ខកម្មនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំរបស់គ្រហស្ថ វៀរចាកកិរិយាលក់ផ្ទះ

តុលាការ ក៏សក្ខីដោយ បដិវេន យោគី
 តុលាការ ក៏សក្ខីដោយ បដិវេន យោគី
 យោគី ។ សោ សុទ្ធិដ្ឋា យោគី គោយ-
 បរិហារិកន ចិវេន តុលាការ បដិវេន យោគី
 ។ សោ យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាណយេវ
 បក្កមតិ សេយ្យថាបិ ជាប បក្កិ សក្កណោ យេន
 យេនេវ ខេតិ សមត្ថការោវ ខេតិ ឯវេវេវ កិក្ក
 សុទ្ធិដ្ឋា យោគី គោយបរិហារិកន ចិវេន តុលាការ
 បរិហារិកន បដិវេន យោគី យេន យេនេវ
 បក្កមតិ សមាណយេវ បក្កមតិ ។ សោ ឥតិ
 អរិយេន សិលក្កន្ទន សមញ្ញតនោ មជ្ឈត្តំ អន-
 វជ្ជសុទ្ធិ បដិសិវេនតិ ។ សោ ចក្កុយ រូបំ ធិស្វា
 ន ធិត្តុត្តាហិ យោគី ធានុត្តរាណុត្តាហិ យត្តាធិ-
 តរណៈបេនិ ចក្កុយិ អសិវតិ វិហារនិ អតិជ្ជុ-
 រោមនស្ស ចាបតោ អក្កសលា ធម្ម អន្តាសន្តវយ្យិ
 តស្ស សិវាយ បដិបដ្ឋតិ កត្តតិ ចក្កុយិ ចក្កុយិ
 យេ សិវិ អាបដ្ឋតិ សោតន បដិសុត្តា ។ បេ ។

វៀរោកសារោបោកដោយដណ្តឹង គោបោកដោយកាដ៍មាស គោបោក
 ដោយគ្រួសារៗ វៀរោកកិរិយាសិរិបញ្ញាតបទ្ធិ និងការកាត់កាច
 វៀរោកកិរិយាភាតិ សម្រាប់ ចាប់ចង ធ្វើទុក្ខស្រឡាវ្រើងដូរ បូកកិរិយា
 យកទ្រព្យ ។ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកសុទ្ធាសដោយចិវេនគ្រឿងការពារ
 កាយ សុទ្ធាសដោយចិវេនបាតជាគ្រឿងរក្សាដូរ បុគ្គលនោះ ហើវ
 ក្នុងទិណៗ កាន់យកគ្រឿងចិវេនចិវេនបុណ្ណោះ បក្កិសក្កុណជាតិ
 ហើវហិកក្នុងទិណៗ មានវត្ថុម្តងស្វាហវាវក្នុងទិណៗ ។ យ៉ាងណា
 មិញ កិក្កជាអ្នកសុទ្ធាសដោយចិវេនគ្រឿងរក្សាកាយ សុទ្ធាសដោយ
 ចិវេនបាតជាគ្រឿងរក្សាដូរ កិក្កនោះវាវក្នុងទិណៗ កាន់យកគ្រឿងចិវេន
 និងចិវេនបុណ្ណោះវាវយ៉ាងនោះវេវ ។ កិក្កនោះប្រកបដោយសិវ-
 ក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះ ហើយទទួលវែនសចក្កិសុខ ដែលមិនមានភស្តុតាង
 សន្តាន ។ កិក្កនោះយើញប្រដោយគ្រួស មិនកាន់យកមិក្ក មិនកាន់យក
 អនុត្តរនោះ វាវក្នុងទិណៗវាវស្ស ជាអ្នកសុទ្ធាសដោយចិវេន គ្រូប
 សន្តត្តុសន្តិះ ដែលមិនស្រឡាមចក្កុយ ប្រោហវាវវេនកាមេសត្រឹម
 ឡូចក្កុយណា កិប្រតិបត្តិ ដើម្បីស្រឡាមចក្កុយនោះ វាវចក្កុយ
 ដល់រូបកាសត្រឹម ក្នុងចក្កុយ ឬសិវ្យនដោយគ្រូប្រៀក ។ បេ ។

យោធនេ ភទ្គិ យាយិត្យ ។ បេ ។ ជីក្ខុយ វសិ ភោយិត្យា
 ។ បេ ។ ភោយេន ដោដ្ឋត្ថំ ធុសិត្យា ។ វេ ។ មនសា
 ធម្មិ វិញ្ញាយ ន និមិត្តត្ថាហិ ហោតិ ធានុត្យត្នានត្ថា-
 ហិ យត្វាធិការណាមេនិ មនិទ្រ្ទិយំ អសិវុតិ វិហារន្តិ
 អតិជ្ឈោនោមនស្ស ចាបកា មតុសលា ធម្មា
 មទ្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវាយ បដិបទ្ធកិ វត្តតិ
 មនិទ្រ្ទិយំ បនិទ្រ្ទិយេ សិវិ អាបទ្ធកិ ។ សោ
 ភមិជា អវិយេន ឥទ្ធរិយសិវេន សមន្តាតតោ
 អន្សតិ អន្សាសេតសុខំ បដិសិវេនេតិ ។ សោ
 មកិក្កន្ត មនិក្កន្ត សម្មជាទការី ហោតិ អាណា-
 តិកេ វិណាតិកេ សម្មជាទការី ហោតិ សម្មត្ថិកេ
 បសាវិកេ សម្មជាទការី ហោតិ សម្មជិបត្តចិវ-
 ណាវណា សម្មជាទការី ហោតិ មសិកេ មិកេ ទាយិ-
 កេ សាយិកេ សម្មជាទការី ហោតិ ទុច្ឆារបស្សាវ-
 កម្មេ សម្មជាទការី ហោតិ កតេ មិកេ និសិទ្ធេ
 សុត្តេ ជាតិកេ ភាសិកេ តុណ្ណិកាវេ សម្មជាទការី
 ហោតិ ។ សោ ភមិជា ច អវិយេន សីលតុន្តេន

ធុក្ខិវោយច្រមុះ ។ បេ ។ ភូក្សសេដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ពាលំ
 គ្រូកំដាដ្ឋត្វះដោយភាយ ។ បេ ។ ដីនិធម្មារម្មណំដោយចិត្ត មិនកាន់
 យកនិមិត្ត មិនកាន់យកអនុត្យត្នានៈ អតិជ្ឈនិទោមនស្ស ជាអកុសល
 ធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់កិក្ខុន្ត្រះ ដែលមិនសង្រួមមនិទ្រ្ទិយ ព្រោះ
 ហេតុនៃការមិនសង្រួម ខ្លួនមនិទ្រ្ទិយ ណា ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 សង្រួមខ្លួនមនិទ្រ្ទិយនោះ វាក្យមនិទ្រ្ទិយ ដល់ខ្លួនការសង្រួមក្នុងមនិ-
 ទ្រ្ទិយ ។ កិក្ខុនោះ ប្រកបដោយការសង្រួម ខ្លួនមនិទ្រ្ទិយដ៏ប្រសើរនេះ
 ហើយ វាមិនទទួលខ្លួនសច្ចកិសុខដែលមិនលាយឡំ ដោយតិលេស
 ក្នុងសន្តាន ។ កិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការលោនទៅមុខនិងការ
 លោនថយក្រោយ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការមើលទៅមុខនិងការមើលទៅ
 ទិសៈផ្សេងៗ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការដឹងដឹង ឬលាវដឹងដឹង ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន ក្នុងការទ្រទ្រង់ខ្លួនសន្សំ ទាត្រ និងចិវ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុង
 ការស្តី ដឹក ទំពារស្តី ភូក្សសេ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការបន្ទាបន័
 ខ្លួននិងបស្សាវៈ ជាអ្នកដឹងខ្លួន ក្នុងការដឹង លា អន្តយ យេករាវ
 ត្នាក់ឡើង ខ័យាយ ឬទៅស្សៀម ។ កិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលកុត្ត

សមញ្ញត្តតោ ឥមិនា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសិវិ
 រោន សមញ្ញត្តតោ ឥមិនា ច អរិយេន សាតិ-
 សម្មជេត្តាន សមញ្ញត្តតោ ឥមាយ ច អរិយាយ
 សន្តប្បិយា សមញ្ញត្តតោ វិវិទ្ធិ សេនាសនិ ភជិតិ
 អាត្មំ រុក្ខម្ហូលំ បត្យតិ កុណំ ភិវិកុណំ សុសានិ
 វេនបត្តិ អាត្មាកាសំ បណាលប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញត្តតិ
 ចិណ្ឌាចារកម្មដិក្កុន្តោ ធិសីនតិ បល្លង្កិ អាគុដិក្កា
 ឧដ្ឋិ កាយិ បណិពាយ បរិមុទំ សាតិ ឧបដ្ឋបេត្តា ។
 សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន
 ទេតសា វិហារតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោទេតិ
 ព្យាបាទបនោសិ បហាយ អព្យាបន្តចិត្តោ វិហារតិ
 សព្វបាលាក្ខតហិតាធុកម្មំ ព្យាបាទបនោសា ចិត្តំ
 បរិសោទេតិ បីនចិទ្ធិ បហាយ វិគតដីនមិទ្ធា វិហា-
 រតិ អាណោកសញ្ញំ សតោ សម្មជេតោ បីនមិទ្ធា
 ចិត្តំ បរិសោទេតិ ទុទ្ធពុក្កកុណុំ បហាយ អទុទ្ធពតោ
 វិហារតិ អជ្ឈតិ រូបសន្តចិត្តោ ឧទុទ្ធពក្កកុណា ចិត្តំ

ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយការសង្រួម ខ្ញុំឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរនេះផង
 ប្រកបដោយសតិវិធីសម្បជញ្ញៈ ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសេចក្តី
 សន្តោស ដ៏ប្រសើរនេះផង តែឯគប់កែវិសោសខៈស្ងាត់ ដ៏ ព្រៃ
 គល់ឈើ ញាក្នុង រូងក្នុង ព្រៃស្នូសាទ ព្រៃធំ ទីកល គំនរចំបង ។ គិត
 នោះលុះដាច់ចិណ្ឌាចារកម្ម ក្នុងវេលាគ្រោយកក្ក ក៏សង្កឹយវែងក្នុង
 គម្រងកាយឲ្យត្រង់ ផ្តង់សតិវិទ្យាមានមុខត្តារះវាកេតបង្គោន ។ គិត្តារា
 លរបង់គតិជ្ជក ក្នុងលោក មានវិក្កុប្រាសៈចញ្ញាភកតិជ្ជក ជ្រមុវិក្កុ
 ឲ្យស្អាតចាកគតិជ្ជក លរបង់ព្យាបាទដ្ឋគ្រឿងប្រទូស្ត មានចិត្តវិប្រកប
 ដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វសត្វ
 ជ្រមុវិក្កុឲ្យស្អាតចាកព្យាបាទ ព្រះគ្រឿងប្រទូស្ត លរបង់ខ្ញុំបីនមិទ្ធា
 ប្រាសចាកបីនមិទ្ធា មានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងវាទ្ធិ មានសតិវិធីសម្បជញ្ញៈ
 ជ្រមុវិក្កុឲ្យស្អាតចាកបីនមិទ្ធា លរបង់ទុទ្ធពក្កកុណុៈ មិនខានសេចក្តីវិ-
 វេយ មានវិក្កុស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តោ ជ្រមុវិក្កុឲ្យស្អាតចាកទុទ្ធពក្កកុណុៈ

បរិសោធនតិ វិចិត្តនិច្ចំ បញ្ចាយ តិល្លាវិចិត្តនិច្ចោ វិហារតិ
 មគ្គដ្ឋង្គី កុសលសុ ធម្មសុ វិចិត្តនិច្ចាយ ចិត្តិ
 បរិសោធនតិ ។ សោ ឥម បញ្ច ធិវរណោ បញ្ចាយ
 ចេតសោ ឧបន្តិលេសេ បញ្ចាយ ធុត្វសីករណ
 វិវិច្ឆា កាមេហិ វិវិច្ឆ មកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិត-
 ត្តិ សវិចារិ វិវេកនិ ចិត្តសុចំ បវេមំ ឈានិ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ វិតត្តវិចារនិ វ្របសតា មជ្ឈត្តិ
 សម្មសាននិ ចេតសោ ឯតោធិការិ អវិតត្តិ អវិចារិ
 សហានិ ចិត្តសុចំ ធុតិយំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 ចិតិយោ ច វិវាតា ឧបត្តកោ ច វិហារតិ សរតោ ច
 សម្មជាណោ សុខត្ត កាយេន បដិសិវេនតិ យុទ្ធិ
 អវិយា អាចិត្តនិ ឧបត្តកោ សតិហ សុខវិហារីតិ
 តតិយំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខស្ស ច បណាណា

លះបង់វិចិត្តា មានវិចិត្តាកម្មដំបើយ មិនមានសេចក្តីនឿនឆ្ងល់ ក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ដង្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្តា ។ គិត្តានោះ
 លះបង់នូវវណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាបុគ្គលសរសេរចិត្ត ជាធម្មជាតិ
 ធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយបាទហើយ ក៏ស្ងាត់ចាកភាពទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់ខ្ពស់បឋមដ្ឋាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 ប្រកបដោយវិចារៈ មានតែបីតំនឹងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះម្លប់ឲ្យវិតក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ ក៏បានដល់
 ខ្ពស់គិយដ្ឋាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តានខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន
 តែបីតំនឹងសុខដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ
 ព្រោះឡើយណាយចាកបីតំនឹង ជាអ្នកប្រកបដោយទេវតាផង ទាំងមាន
 សតិខឹងសម្បជញ្ញៈផង ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយនាមនាយផង ព្រះអរិយៈ
 ទាំងឡាយ តែងសរសើរបុគ្គល ដែលបានគតិយដ្ឋាននោះ ធម្មតា
 បុគ្គលដែលបានគតិយដ្ឋានហើយ វែងប្រកបដោយទេវតា មានស្មារតី
 មានធម៌ជាគ្រឿងទៅជាសុខដូច្នោះ ព្រោះហេតុនៃគតិយដ្ឋានណា ក៏បាន
 ដល់ខ្ពស់គិយដ្ឋាននោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះលះបង់កុម្មវេទនា

ឃុំតោត្តា ឃុំវាល្លា ឃុំមាហាន ឃុំសុខទុក្ខប្ប-
 ដិសំវេនី ឃុំមាយុបរិយល្លា សោ តតោ ចុតោ
 ឥត្តបបណ្ឌិត ។ ឥតិ សាគារិ សុខុទ្ទេសំ អនេកវិ-
 ហិតំ ចុត្វេនិវាសិ អនុស្សតិ ។ សោ ឃុំ សមា-
 ហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ បរិយោធាតេ អនុត្តរោ
 វិភត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខេន កម្មជ័យេ វិភេ អាណ-
 ត្តប្បត្តេ សត្តានំ ចត្តបចាតញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិ-
 ជំន្រាមេតិ ។ សោ និព្វេន ចត្តុបា វិសុទ្ធិន អតិ-
 ក្កិទ្ធិមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរមាណេ ឧបប-
 ដ្ឋមាណេ ហិណេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុត្វល្លោ សុភតេ
 ទុក្ខតេ យថាកម្មបតេ សត្តេ បដិបាតិ ឥមេ វត
 កោត្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមញ្ញកតា វិចិ-
 ទុច្ចរិតេន សមញ្ញកតា មាណទុច្ចរិតេន សមញ្ញកតា
 អរិយានំ ឧបវាទតា មិច្ឆានិដ្ឋិតា មិច្ឆានិដ្ឋិតម្មស-
 មាណា តេ កាយស្ស ភេតា បម្មវណា មហាយំ

មានគោត្រ យ៉ាងនេះ មានសម្បូរ យ៉ាងនេះ មានកាយ យ៉ាងនេះ
 អើសុខនិងទុក្ខ យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ កត្តាអញ្ញប្បត
 អំពីទីនោះ ក៏បានមកកើត ក្នុងទីនេះ ។ ភិក្ខុនោះ លើកឃើញឲ្យ
 បុព្វេនិវាសប្រើប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ គឺរូបនិងអាការៈជាដើម
 ព្រមទាំងទេស គឺឈ្មោះនិងគោត្រ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ភិក្ខុ
 នោះកាលបើចិត្តនាំទៅទៅ ហើយស្តាប់ដឹង ឥតមានទីចូល គឺកិលេស
 ប្រាសចាកទបកិលេស មានសីលាជាចិត្តខ្លះ គឺដល់ការវិនាស ជាចិត្ត
 នឹងធីនី មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
 ទៅដើម្បីចុកចូលបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹង ខ្ញុំចុកនិងចង់សិទ្ធិ របស់សត្វ
 ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុវិទូ ដ៏បរិសុទ្ធិវិសេស កន្លង
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែដឹងឃើញចក្ខុសត្វ កំរុនច្បុក កំរុនកើត ជា
 សត្វថោកថាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បូរល្អ មានសម្បូរអាក្រក់ មានគតិ
 ល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិញសត្វ ដែលមានលទ្ធភាពទៅតាមយថា-
 កម្មថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយភាយខ្ពុច្ចិក ប្រកបដោយ
 វិចិទុច្ចិក ប្រកបដោយមនោខ្ពុច្ចិក គឺដ៏ល្អប្រកបដោយបុគ្គល មាន
 សេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់នាំដឹងខុស លុះសត្វទាំងអស់លាង
 ប្រកបដោយកង្វែរស្លាប់ទៅ បានទៅកើតក្នុងកំណើតវិនិច្ឆ័យ ប្រក

ទុក្ខនំ វិនិច្ឆ័យំ ឧបបទ្គា ឥមេ វិបស្សនំ^(១) ពោលោ
 សត្តា តាយស្សចរិតេន សមញ្ញាភតា វចិស្សចរិតេន
 សមញ្ញាភតា បណេស្សចរិតេន សមញ្ញាភតា អរិយាធំ
 អនុបកិធកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាធានា
 តេ តាយស្ស កេនា បរម្មណា សុភតិ សក្កិ
 លោកិ ឧបបទ្គាតិ ។ សោ ឥតិ ទិព្វន ចតុតា
 វិស្សនេន អតិក្កន្តមាទុសៈកេន សន្តេ បស្សតិ
 ចរិមារេន ឧបបទ្គមារេន ហិរេន បណីតេ សុវិណ្ណ
 ទុក្ខណ្ណេ សុភវត ទុក្ខតេ យថាភម្មបេត សន្តេ
 បដាទាតិ ។ សោ ឯវិ សមាហិរេត ចិន្តេ វរិស្សនេ
 បរិយោទារេត អនត្តន្តណ វិកត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មធំយ វិរេត អាធមញ្ញប្បវត្តេ អាសវំធំ ខយ-
 ពារណាយ ចិន្តំ អតិទិញាមេតិ ។ សោ ឥទិ ទុក្ខនំ
 យថាក្ខតិ បដាទាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតិ
 បដាទាតិ អយំ ទុក្ខនិរោទាតិ យថាក្ខតិ បដាទាតិ

១ ឧ. វេសម្ភោ ទិស្សតិ ។

អស្សតោយ និនិទេក អើប្បំ ចំណែកនៃសត្វក្នុងនេះ ប្រកបដោយភាយ-
 ស្សចរិត ប្រកបដោយវិចិត្រចរិត ប្រកបដោយមនោស្សចរិត ជាសត្វ
 មិនគំរះដៀល ខ្ញុំព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់ខ្ញុំអំពើ
 ដែលយល់ត្រូវ លុះសត្វទាំងអស់រាល់នោះ បែកឆ្ងាយភក់កាយស្លាប់ទៅ
 ក៏បាត់ទៅកើត ក្នុងស្ថាននិរ្មតិទៅវិលាត ។ ភិក្ខុនោះដែលមានចក្ខុ
 ទិព្វដ៏ចរិស្សនុ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា តែងឃើញខ្ញុំពួកសត្វ កំពុង
 ប្បុត កំពុងកើត ជាសត្វចោកខាង ខ្លះខ្លះស្រី មានសម្បុរល្អ មាន
 សម្បុរលក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិកាក្រក់ ដឹងច្បាស់ ខ្ញុំពួកសត្វ
 ដែលគេខ្ចាស់ទៅតាមយថាភម្ម ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធជ្រុះជ័រ មិនមានទិព្វល គឺកំលើស ប្រាស
 ចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តខ្ពង់ ខ្ពស់ដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តខ្ពង់
 ខ្ពង់ មិនញាប់ញ័រទៅតាមការឃើញ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ
 ដើម្បីកាសវតុយញ្ញណា គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងខ្ញុំធម៌ដែលធ្វើកាសវតុ
 អស់ទៅ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមភក់ថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមភក់
 ថា នេះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមភក់ថា នេះជាធម៌វិបត្តទុក្ខ

អភិធម្មបិដក បុព្វបទប្បដ្ឋាន

អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទានិ យថាភូតិ
 បដាទានិ នមេ ភាសវាទិ យថាភូតិ បដាទានិ
 អយំ ភាសវសមុទិយោទិ យថាភូតិ បដាទានិ អយំ
 ភាសវនិរោធគាមិនី យថាភូតិ បដាទានិ អយំ ភាសវនិរោ-
 ធគាមិនី បដិបទានិ យថាភូតិ បដាទានិ ។ តស្ស
 ឃិវំ ជាទតោ ឃិវំ បស្សតោ កាមាសវាថិ ចិន្តិ
 វិប្បច្ឆនិ ភវាសវាថិ ចិន្តិ វិប្បច្ឆនិ អវិជ្ជាសវាថិ ចិន្តិ
 វិប្បច្ឆនិ ។ វិប្បត្តស្មី វិប្បត្តមិនិ ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា
 ជាតិ ុសិនិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ
 នត្តត្តាយាទិ បដាទានិ ។ ឃិវំ បុគ្គលោ នេវ អត្ត-
 ទ្គោ ហោតិ ។ អត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ
 ។ បរទ្គោ ។ បរាបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ
 អនត្តទ្គោ អបរទ្គោ ទិដ្ឋេ ទម្មេ ទិច្ឆាតោ ទិព្វតោ
 សីទិក្ខតោ សុខប្បដិសីវេទី ព្រហ្មក្ខតោ អត្តនា
 វិហារតិ ។

អភិធម្មបិដក បុព្វបទប្បដ្ឋាន

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌វិលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះភាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុឱ្យកើតភាសវៈ
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះធម៌វិលត់ភាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌វិលត់ភាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចចាកភាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវៈ-
 សវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តរួចផុតស្រឡះ
 ហើយ ប្រាជ្ញាញាណ ក៏កើតមានឡើងថា ចិត្តភាគ្នាអញ្ជាផុតស្រឡះ
 ហើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់ភាគ្នាអញ្ជាស្រឡះហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ភាគ្នាអញ្ជាបានប្រព្រឹត្តិហើយ សោឡសកិច្ច ភាគ្នា
 អញ្ជាបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវាទិច្ចដវៃ ប្រព្រឹត្តិទៅ ដើម្បី
 សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បុគ្គលមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង
 មិនប្រកបខ្លួនការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកំដៅអ្នក
 ដទៃ មិនប្រកបខ្លួនការព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះ
 មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រេក
 ហ្នាន មានវិភាសចក្តិវិលត់ទុក្ខ ត្រង់ក៏ត្រង់ ឧប្បលសេចក្តីសុខ មាន
 ខ្លួនប្រសើរ សម្រេចសម្រាន្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៦] កតតោ ច បុគ្គលោ សវតោ ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស វតោ អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ សវតោ ។ កតតោ ច បុគ្គលោ ស-
 នោសោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស នោសោ អប្បហំនោ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សវនោសោ ។ កតតោ ច
 បុគ្គលោ សវនោសោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស នោសោ
 អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សវនោសោ ។
 កតតោ ច បុគ្គលោ សវនោសោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស
 នោសោ អប្បហំនោ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សវនោសោ ។

[១៣៧] កតតេ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ អជ្ឈត្តំ ចេ-
 តោសមថស្ស ឧ លាភី អតិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។
 នវេកេន្ទោ បុគ្គលោ លាភី ហោតិ រូបសហគតានំ
 វា អរូបសហគតានំ វា សមាបត្តិនំ ឧ លាភី លោ-
 កុត្តរមត្តស្ស វា ផលស្ស វា វិវិ បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថស្ស ឧ លាភី អតិប្ប-
 ញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ កតតេ បុគ្គលោ លាភី
 ហោតិ អតិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ឧ លាភី អជ្ឈត្តំ

[១៣៦] បុគ្គលប្រកបដោយពនៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដែលមិនខាន់លះបង់ពន្ធចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 ពនៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយពានៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនខាន់លះបង់ពានៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 ពានៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយពាហៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនខាន់លះបង់ពាហៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 ពាហៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយពានៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនខាន់លះបង់ពានៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 ពានៈ ។ បុគ្គលប្រកបដោយពានៈ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដែល
 មិនខាន់លះបង់ពានៈចេញបាន នេះហៅថា បុគ្គលប្រកបដោយ
 ពានៈ ។

[១៣៧] បុគ្គលជាអ្នកបានចោទសម្រេចៈ ក្នុងសន្តាន តែមិន
 បានអតិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយបុគ្គិ ប្រកបដោយអបុគ្គិ តែមិន
 បានលោកុត្តរមត្ត ឬលោកុត្តរផល បុគ្គលជាអ្នកបានចោទសម្រេចៈ
 ក្នុងសន្តាន តែមិនបានអតិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល
 ជាអ្នកបានអតិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបានចោទសម្រេចៈ ក្នុងសន្តាន

អំណាចប្រតិបត្តិ

ចៅតាសម័យស្នំ ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលា លាភី
 ហោតិ លោក្ខត្តាមក្ខស្នំ វា ផលស្នំ វា ឧ លាភី
 រូបសហគតាធំ វា អរូបសហគតាធំ វា សមាបត្តិធំ
 ឃី បុគ្គលា លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ
 ឧ លាភី អធិប្បញ្ញា ចៅតាសម័យស្នំ ។ កាថត្តា
 បុគ្គលា លាភី ចៅ ហោតិ អធិប្បញ្ញា ចៅតាសម-
 យស្នំ លាភី ច អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ ឥន្ទ្រ-
 គោត្តា បុគ្គលា លាភី ហោតិ រូបសហគតាធំ
 វា អរូបសហគតាធំ វា សមាបត្តិធំ លាភី លោក្ខ-
 ត្តាមក្ខស្នំ វា ផលស្នំ វា ឃី បុគ្គលា លាភី
 ចៅ ហោតិ អធិប្បញ្ញា ចៅតាសម័យស្នំ លាភី ច
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ កាថត្តា បុគ្គលា ចៅ
 លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញា ចៅតាសម័យស្នំ ឧ លាភី
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។ ឥន្ទ្រគោត្តា បុគ្គលា
 ចៅ លាភី ហោតិ រូបសហគតាធំ វា អរូបសហគ-
 តាធំ វា សមាបត្តិធំ ឧ លាភី លោក្ខត្តាមក្ខស្នំ វា
 ផលស្នំ វា ឃី បុគ្គលា ចៅ លាភី ហោតិ អធិប្បញ្ញា
 ចៅតាសម័យស្នំ ឧ លាភី អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ ។

អំណាចប្រតិបត្តិ

តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលទ្ធិ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកបានលោក្ខត្តាមក្ខ ឬ
 លោក្ខត្តាផល តែមិនបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយ
 អរូបក្តី បុគ្គលជាអ្នកបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តែមិនបានចៅតាសម័យ
 ក្នុងសន្តាន យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកបានចៅតាសម័យក្នុងសន្តាន
 តាំងបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលទ្ធិ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី ប្រកបដោយអរូបក្តី បានលោ-
 ក្ខត្តាមក្ខឬលោក្ខត្តាផល បុគ្គលជាអ្នកបានចៅតាសម័យ ក្នុងសន្តានផង
 បានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាផង យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលជាអ្នកមិនបានចៅ-
 តាសម័យក្នុងសន្តាន តាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលទ្ធិ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានសមាបត្តិ ប្រកបដោយរូបក្តី
 ប្រកបដោយអរូបក្តី តាំងមិនបានលោក្ខត្តាមក្ខ ឬលោក្ខត្តាផល បុគ្គល
 ជាអ្នកមិនបានចៅតាសម័យ ក្នុងសន្តាន តាំងមិនបានអធិប្បញ្ញាធម្ម-
 វិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៧) កតមោ ច បុគ្គលោ អនុសាត-
 តាមី ។ ឥនេករោ បុគ្គលោ កាមេ ច បដិសេវតិ
 បាបត្ថុ កម្មំ ករោតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ អនុ-
 សោតតាមី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ បដិសោត-
 តាមី ។ ឥនេករោ បុគ្គលោ កាមេ ច បដិសេ-
 វតិ បាបត្ថុ កម្មំ ច កេតិ សោ សហមិ ទុក្ខោ
 សហមិ នោមនស្សោ អស្សុប្បទេនមិ វុទ្ធានោ
 បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ប្រាប្បចរិយំ ចាតិ អយំ វុច្ចតិ
 បុគ្គលោ បដិសោតតាមី ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 បិទត្តោ ។ ឥនេករោ បុគ្គលោ បញ្ចុទ្ធិំ ឡិម្ពាភិ-
 យាជំ សញ្ញាជយាជំ បរិកុយា ឡិមតាតិកោ យោតិ
 តត្ថ បរិទិញាយំ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ បិទត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ
 តិណ្ណោ ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ប្រាប្បលោ ។
 ឥនេករោ បុគ្គលោ អាសវាជំ ធម្មោ អនាសវំ
 ចេវោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ វិដ្ឋេវ ចេត្ត សយំ អភិញ្ញា
 សង្កិកត្តា ធម្មសម្មវ្មំ វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 តិណ្ណោ ចារកតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ប្រាប្បលោ ។

(១៣៨) បុគ្គលោវេហន្តាយោ បរិស្សេវិត កើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សេវកាមតាំងឡាយផង ធ្វើបាបកម្មផង
 នេះហៅថា បុគ្គលោវេហន្តាយោ ភាមវិស្សេវិត ។ បុគ្គលទៅប្រាសវិស្សេ-
 វិត កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសេវកាមតាំង
 ឡាយផង មិនធ្វើបាបកម្មផង បុគ្គលនោះ ចម្រើនក្រៃប្រែប្រួលយកមិ
 ឲ្យបរិសុទ្ធភាពញាញា តាំងប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ តាំងប្រកបដោយ
 ភោមនស្សខ្លះ តាំងមានមុខទឹកដោយទឹកភ្នែកទួញយំខ្លះ នេះហៅថា
 បុគ្គលទៅប្រាសវិស្សេវិត ។ បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅទីផ្ទះ កើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាធម្មបាទិកករណីត ព្រោះការអស់ទៅនៃ
 សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ជាអ្នកបរិទិញានក្នុងសុទ្ធាវស-
 ប្រាប្បលោកនោះ មានសភាពមិនត្រូវរាប ចាកលោកនោះទិញ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលមានខ្លួនតាំងនៅទីផ្ទះ ។ បុគ្គលម្នាក់ទៅដល់ក្រើយ ជា
 ប្រាប្បណិបិទនោះលើភោគ កើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទៅ
 ចេះភាវិមុត្តិទីផ្ទះបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
 តាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលម្នាក់ទៅដល់ក្រើយ ជាប្រាប្បណិបិទ
 នោះលើភោគ ។

(១៣៧) កាថញ្ច បុគ្គលោ អប្បស្សុតោ ហោតិ
 សុតោ អនុបបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស
 អប្បកំ សុតំ ហោតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ
 កាថំ ទណំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អត្តតទម្មំ វេទល្លំ
 សោ តស្ស អប្បតស្ស សុតស្ស ន អត្តមញ្ញាយ
 ន ធម្មមញ្ញាយ ន ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ ឯវិ
 បុគ្គលោ អប្បស្សុតោ ហោតិ សុតោ អនុបបន្នោ ។
 កាថញ្ច បុគ្គលោ អប្បស្សុតោ ហោតិ សុតោ ឧ-
 បបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស អប្បកំ សុតំ
 ហោតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ទណំ
 ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អត្តតទម្មំ វេទល្លំ សោ តស្ស
 អប្បតស្ស សុតស្ស អត្តមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្ម-
 ានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ ឯវិ បុគ្គលោ អប្បស្សុតោ
 ហោតិ សុតោ ឧបបន្នោ ។ កាថញ្ច បុគ្គលោ
 ធម្មស្សុតោ ហោតិ សុតោ អនុបបន្នោ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ធម្មកំ សុតំ ហោតិ សុត្តំ
 គេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ទណំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ

(១៣៧) បុគ្គលោ អប្បស្សុតោ ហោតិ សុតោ ឧ-
 បបន្នោ ។ ឥនេកច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស អប្បកំ សុតំ
 ហោតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ទណំ
 ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អត្តតទម្មំ វេទល្លំ សោ តស្ស
 អប្បតស្ស សុតស្ស អត្តមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្ម-
 ានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ ឯវិ បុគ្គលោ អប្បស្សុតោ
 ហោតិ សុតោ ឧបបន្នោ ។ កាថញ្ច បុគ្គលោ
 ធម្មស្សុតោ ហោតិ សុតោ អនុបបន្នោ ។ ឥនេ-
 កច្ចុស្ស បុគ្គលស្ស ធម្មកំ សុតំ ហោតិ សុត្តំ
 គេយ្យំ វេយ្យាករណំ កាថំ ទណំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានំ

វេទកកោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាទំ បរិក្ខុ-
 យា កតនោសមោហាទំ តទុក្ខា សកនាតាមី ហោតិ
 សតិទេវេ ឥមំ លោកំ អាគត្វា ទុក្ខសង្ខតំ
 ករោតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ សមណបទុមោ ។
 កតនោ ច បុគ្គលោ សមណបុណ្ណារិកោ ។ វេទ-
 កកោ បុគ្គលោ បញ្ចុំ ឱវហាតិយាទំ សញ្ញា-
 ជនាទំ បរិក្ខុយា ឱបទាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិវិញ្ញាយំ អជាវត្តិទម្ភោ តស្ស លោកា អយំ
 វុច្ឆតិ បុគ្គលោ សមណបុណ្ណារិកោ ។ កតនោ ច
 បុគ្គលោ សមណសុ សមណសុឡាណោ ។ វេទ-
 កកោ បុគ្គលោ អាសវាទំ ឧយោ អជាសវំ ចេតោ-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ជិវេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 សមណសុ សមណសុឡាណោតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានំ

បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសកនាតាមី មកតាន់លោកនេះអស់ពីរ
 ម្ភន៍ៗៗ ទើបធ្វើខ្លួនបំផុតនៃទុក្ខបាន ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ
 ៣ ព្រោះគេព្រមលះស្តីនៃវេទកៈ វោសៈ វិនិវេហាៈ នេះហៅថា
 បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កាឈូកត្រហម ។ បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កា
 ឈូកស គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាបញ្ចតិកៈ
 កំណើត ព្រោះការអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកទាំងក្រោម ៥
 ជាអ្នកបរិវិញ្ញាទ ក្នុងសុទ្ធាវស្រ្តហ្មលោកនោះ មានសភាពមិនត្រូវបំ
 បាត់លោកនាទំព្រ ។ នេះហៅថា បុគ្គលជាសមណៈ ដូចផ្កាឈូកស ។
 បុគ្គលជាសមណៈចេះម្រើមដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ គឺដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម
 ដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុប្បន្ន ទូរចេតោវិមុត្តិទិវបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
 មានតាសវៈ ព្រោះការអស់ទៅនៃតាសវៈចាំឱ្យយ នេះហៅថា បុគ្គល
 ជាសមណៈចេះម្រើមដោយសុខ ក្នុងពួកសមណៈ ។

បញ្ចកន្តិទ្ធលោ

បញ្ចកន្តិទ្ធលោ

[១២១] តត្រ យាយី បុគ្គលោ អាម្ពតិ ធន
 វិប្បដិសារី ច ហោតិ តត្រ ចេតាវិមុត្តិ បញ្ចវិមុត្តិ
 យថាភូតិ ធម្មជាតាតិ យត្ថស្ស តេ ទប្បដ្ឋា
 ចាបតា មត្យសលា ធម្មា មបរិសេសា ធិរុជ្ជន្តិ
 សោ ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មតោ ចោ អាម្ព-
 ជា អាសវា សិវុជ្ជន្តិ វិប្បដិសារី អាសវា បវុជ្ជន្តិ
 សាទុ វតាយស្ស អាម្ពតិ អាសវេ បហាយ វិប្ប-
 ដិសារេ អាសវេ បដិវិនាទេន្ទា មិន្តិ បញ្ចក្ខ
 ការតុ ឯវមាយស្ស មមុចា មត្យមេន បុគ្គលេន
 សមសរោ ភវិស្សតិ ។ តត្រ យាយី បុគ្គលោ
 អាម្ពតិ ធន វិប្បដិសារី ហោតិ តត្រ ចេតាវិមុត្តិ
 បញ្ចវិមុត្តិ យថាភូតិ ធម្មជាតាតិ យត្ថស្ស តេ
 ទប្បដ្ឋា ចាបតា មត្យសលា ធម្មា មបរិសេសា
 ធិរុជ្ជន្តិ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មតោ

[១២១] បណ្ណបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តិល្មើសផង
 ជាអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់នាមពិត ទូរចេតា-
 វិមុត្តិនិងបញ្ចវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យក្នុងអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំង
 នោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យលេត់ទៅវិញ មិន
 មានសេសសល់ផង បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា លោក
 មានអាយុ មានកាសវាទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើស
 កើតមាន ទាំងមានកាសវាទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូមលោកមានអាយុ លះបង់
 ឲ្យក្នុងកាសវា ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើស បញ្ចប់ដ៏ឲ្យក្នុងកាសវា
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយចោលចេញ ហើយចម្រើន ឲ្យវិមុត្តិនិង
 បញ្ចករទៅ កាលបើយ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ និងជាអ្នកស្មើងាយ
 បុគ្គលទី ៥ នេះណា ។ បណ្ណបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តិ
 ល្មើស តែជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងនាមពិត ទូរ
 ចេតាវិមុត្តិនិងបញ្ចវិមុត្តិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យក្នុងអកុសលធម៌ ដ៏
 លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យលេត់
 ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ គួរឲ្យគេស្តីបានយ៉ាងនេះថា

អំណាចដ៏ធំ បុគ្គលប្រាណី

ចោ អាម្ពុជា អាសវា សិវិវ្មន្តិ វិប្បវិសារជា អា-
 សវា ឧប្បវ្មន្តិ សាធុ វិភាយស្មា អាម្ពុជា អាសវា
 បលាយ ចិន្តិ បញ្ញាញ ការវេទុ វិវាយស្មា វេទុជា
 បញ្ញាមន បុគ្គលន សមសមោ ភវិស្សតិ ។
 តត្រ យាយី បុគ្គលន ឧ អាម្ពុតិ វិប្បវិសារី
 ហោតិ តត្រ ចេតវិម្ពុតិ បញ្ញាវិម្ពុតិ យថាភូតិ
 ឧប្បវាទានិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បវា ចាបតោ អត្ថ-
 សលា ឧប្បា អបរិសេសា ធិវ្មន្តិ សោ វិវេស្ស
 វិវេយា អាយស្មតោ ចោ អាម្ពុជា អាសវា ឧ
 សិវិវ្មន្តិ វិប្បវិសារជា អាសវា បវ្មន្តិ សាធុ
 វិភាយស្មា វិប្បវិសារជា អាសវា បដិវិចោ ឧត្ត ចិន្តិ
 បញ្ញាញ ការវេទុ វិវាយស្មា វេទុជា បញ្ញាមន
 បុគ្គលន សមសមោ ភវិស្សតិ ។ តត្រ យាយី
 បុគ្គលន ឧ អាម្ពុតិ ឧ វិប្បវិសារី ហោតិ

អំណាចដ៏ធំ បុគ្គលប្រាណី

លោកមានអាយុ មានភាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិ
 ល្មើសកើតមាន តែមានភាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសច្ច័ក្ខក្រហាយ
 ត្រហាយ មិនចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូមលោកមាន
 អាយុ លះបង់ពួកភាសវៈ ដែលកើតអំពីការប្រព្រឹត្តិល្មើសចេញ ហើយ
 ចម្រើនខ្លួនចិត្តនិងបញ្ញាការវេ កាលបើយ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ នឹង
 ជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល
 ណា មិនប្រព្រឹត្តិល្មើសទេ តែមានសច្ច័ក្ខក្រហាយ ទាំងបិទដំរី
 ច្បាស់តាមគិត ខ្លួនចេតវិម្ពុតិ និងបញ្ញាវិម្ពុតិនោះ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យពួក
 អត្ថសលនិមិលាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើងហើយ
 ឱ្យលក់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ គួរឱ្យគេស្តីបោន
 យ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុ មានភាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពី
 ការប្រព្រឹត្តិល្មើស មិនកើតឡើងទេ តែមានភាសវៈទាំងឡាយ ដែល
 កើតអំពីសច្ច័ក្ខក្រហាយ ចម្រើនដុះដាល (ព្រោះហេតុនោះ) សូម
 លោកមានអាយុ បញ្ចូលពួកភាសវៈ ដែលកើតអំពីសច្ច័ក្ខក្រហាយ
 ចេញចេញ ហើយចម្រើនខ្លួនចិត្តនិងបញ្ញាការវេ កាលបើយ៉ាងនេះ លោក
 មានអាយុ នឹងជាអ្នកស្មើដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គលណា មិនប្រព្រឹត្តិល្មើស មិនមានសច្ច័ក្ខក្រហាយទេ

តញ្ច រោគាវម្មត្តិ បញ្ញាវម្មត្តិ យេនាភូតិ ធម្មជាតាតិ
 យក្ខស្ស តេ ឧប្បន្តា បាបតា អត្តសលា ធម្មា
 អបរិសេសា ធិរុដ្ឋន្តិ សោ វិវេស្ស វេទនិយា
 អាយស្មតោ ទោ អារម្មណិ អាសវំ ធិសិវិដ្ឋន្តិ វិប្ប-
 ដិសារជា អាសវំ ធម្មវុឌ្ឍន្តិ សាធុ វតាយស្មា
 ចិត្តិ បញ្ញាញ ការវេតុ វិវេសយស្មា អមុនា បញ្ញា-
 មេន បុគ្គលេន សមសមោ ភវិស្សតិ ។ ភីម
 ចត្តាភេ បុគ្គលា អមុនា បញ្ញាមេន បុគ្គលេន
 វិវិ ឱវនិយមនា វិវេសនុសាសិយមនា អនុបុត្រន
 អាសវំនិ ឧយំ បាបុណន្តិ ។

[១២២] ក្រដញ្ច បុគ្គលោ ធម្មា អវជាតាតិ ។

និទេតថោ បុគ្គលោ យស្ស បុគ្គលស្ស ទេតិ
 វិវេសិណ្ណាចាតសេនាសនតិលាធម្មច្ចយកេសដ្ឋបវត្តាវ
 តស្ស វិវិ ហោតិ មហំ ធម្មំ មយំ មន ចដិក្ក-
 ណ្ណាតិ តមេនិ ធម្មា អវជាតាតិ វិវិ បុគ្គលោ
 ធម្មា អវជាតាតិ ។ ក្រដញ្ច បុគ្គលោ សិវិវេសន

តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឱវរោគាវម្មត្តិ ឱវបញ្ញាវម្មត្តិទោះ ដែលជា
 ហេតុធ្វើឱ្យក្នុងអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ អស់បុគ្គលនោះ ដែល
 កើតឡើងហើយ ឱ្យលេច់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ បុគ្គលនោះ
 គួរឱ្យគេស្តីបោនយ៉ាងនេះទេ លោកមានអាយុ មានអាសវៈទាំងឡាយ
 ដែលកើតអំពីការប្រើប្រាស់ស្មិសមិនមាន ទាំងមានអាសវៈទាំងឡាយ
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ គឺមិនចម្រើនដូចជាលះឡើយ (ព្រោះ
 ហេតុនោះ) សូមលោកមានអាយុ ចម្រើនឡើងក្នុងបញ្ញាភាព កាលបើ
 យ៉ាងនេះ លោកមានអាយុ ធីតាស្មិសដោយបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ ។
 នេះ បុគ្គល ៤ ក្នុង ដែលបុគ្គលដទៃ ៥ ឯណោះ កាលទូន្មានយ៉ាង
 នេះ ប្រៀបប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ វិវេសដែលខ្ញុំត្រូវតែសរសេរទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងឡាយ តាមលំដាប់ ។

[១២២] បុគ្គលឱ្យហើយត្រឡប់មើលនិយវិញ កើតដូចម្តេច ។

បុគ្គលទូរ ក្នុងលោកនេះ ឱ្យឡើង ចំណុចនេះ សេនាសមៈ និង
 គិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋបវត្តាវ ដែលបុគ្គលលា បុគ្គលអ្នកឱ្យនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទេ អាត្មាគ្រឿង ឯបុគ្គលនេះទទួលយក លុះ
 ឱ្យហើយ ត្រឡប់មើលនិយបុគ្គលនោះវិញ បុគ្គលឱ្យហើយ ត្រឡប់
 មើលនិយវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលមើលនិយ ព្រោះការទៅប្រ

ជន្មនោះ ធិស្ឋា សំសីទតិ វិសីទតិ ន សន្តប្បតិ
 ន សន្តាតិ សង្កាមិ ឡិកវិត្តិ ឃីវ្យោចិ ឥនេ-
 កន្តោ យោជាដីកេ ហោតិ អយំ ចថោ យោ-
 ជាដីកេ សន្តា សិវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន
 ចថំ ឥនេកន្តោ យោជាដីកេ សហតិ ជន្មិ
 អបិច ទោ ជន្មនោះ ធិស្ឋា សំសីទតិ វិសីទតិ ន
 សន្តប្បតិ ន សន្តាតិ សង្កាមិ ឡិកវិត្តិ ឃីវ្យោចិ
 ឥនេកន្តោ យោជាដីកេ ហោតិ អយំ ធុតិយោ
 យោជាដីកេ សន្តា សិវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ បុន
 ចថំ ឥនេកន្តោ យោជាដីកេ សហតិ ជន្មិ សហតិ
 ជន្មិ អបិច ទោ ឧស្សាទននោះ សុត្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ន សន្តប្បតិ ន សន្តាតិ សង្កាមិ ឡិកវិត្តិ
 ឃីវ្យោចិ ឥនេកន្តោ យោជាដីកេ ហោតិ អយំ
 តតិយោ យោជាដីកេ សន្តា សិវិជ្ជមាណោ លោក-
 ស្មី ។ បុន ចថំ ឥនេកន្តោ យោជាដីកេ សហតិ
 ជន្មិ សហតិ ជន្មិ សហតិ ឧស្សាទនំ អបិច
 ទោ សម្បហារេ ហាញ្ញតិ ព្យាបន្តតិ ឃីវ្យោចិ

នេះ គ្រាន់តែឃើញចុងនៃចូលី (ដែលហុយឡើង) ក៏ប្រាកដ
 ក្រោយ មិនហ៊ានគាល់ មិនអាចចូលកាន់សង្រ្គាម ទាហានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះ ទាហានទី ១ វ័យធិមាន
 ក្នុងលោកនេះ ៖ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ប្រាំខ្ញុំ
 ចុងនៃចូលីបាន តែដល់ឃើញចុងទង្គិជ័យ (នៃបញ្ចមិត្ត) ក៏ប្រាកដ
 ក្រោយ មិនហ៊ានគាល់ មិនអាចចូលកាន់សង្រ្គាម ទាហានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះ ទាហានទី ២ វ័យធិមានក្នុង
 លោក ៗ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់ប្រាំខ្ញុំចុងនៃ
 ចូលី អត់ប្រាំខ្ញុំចុងនៃទង្គិជ័យ (នៃបញ្ចមិត្ត) បានដែរ តែលុះត្រូវសំឡេង
 ហើ ក៏ប្រាកដយក្រោយ មិនហ៊ានគាល់ មិនអាចចូលកាន់សង្រ្គាម
 ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះ ទាហានទី ៣
 វ័យធិមានក្នុងលោក ៗ មួយទៀត ទាហានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ អត់
 ប្រាំខ្ញុំចុងនៃចូលី អត់ប្រាំខ្ញុំចុងនៃទង្គិជ័យ អត់ប្រាំខ្ញុំសំឡេងហើ បាន
 ដែរ តែត្រូវសំឡេងទៀត ក៏វិវាសស្តាប់ខ្លួន ព្រោះការប្រហារលទ្ធិចង្អុល

ឥន្ទ្រគោត្តោ យោធាជីវេកំ យោតិ អយំ ឥន្ទ្រគោត្តោ យោ-
 ធាជីវេកំ សុត្តោ សិវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ មុន ចប់
 ឥន្ទ្រគោត្តោ យោធាជីវេកំ សហតិ រជក្ខំ សហតិ ធនក្ខំ
 សហតិ ឧស្សនដំ សហតិ សរស្សហារិ សោ តិ
 សង្កមិ អភិវិជិវត្តា វិជិតសង្កមោ តមេវ សង្កម-
 សីសិ អដ្ឋាវសតិ ឯវត្ថុចាបិ ឥន្ទ្រគោត្តោ យោធា-
 ជីវេកំ យោតិ អយំ បញ្ចមោ យោធាជីវេកំ សុត្តោ
 សិវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។ ឥម បញ្ច យោធាជីវេកំ
 សុត្តោ សិវិជ្ជមាណោ លោកស្មី ។

[១៤៤] ឯវត្ថុចាបិ យោធាជីវេកំ មុត្តលា
 សុត្តោ សិវិជ្ជមាណោ ភិក្ខុសុ ។ កតមេ បញ្ច ។
 ឥន្ទ្រគោត្តោ ភិក្ខុ រជក្ខៈញាវ ធិស្វា សិសីនតិ
 វិសីនតិ ធន សន្តម្ពតិ ធន សុត្តោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សុត្តោនតិ^(១) សិក្ខាធុឡស្សំ អាវិកត្តា សិក្ខំ
 បត្តក្ខាយ ហិពាយាវត្តតិ ។ កតមស្ស រជក្ខស្មី ។
 ឥន ភិក្ខុ សុណាតិ អមុកស្មី ធាម កាមេ កំ

១ ម. សុត្តប្បដ្ឋ ។

ពាហនទ្ធាៈ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះពាហនទី ៤
 រមែងមានក្នុងលោក ។ មួយទៀត ពាហនទ្ធាៈ ក្នុងលោកនេះ អត់
 ព្រំទ្វារចុងខែច្នូលី អត់ព្រំទ្វារចុងខែទង្គិយ អត់ព្រំទ្វារសំឡានហិ អត់
 ព្រំទ្វារព្រហ្មហរពុន ពាហននោះ ឈ្នះសង្គ្រាមនោះ មានសង្គ្រាម
 ឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាម^(១)នោះឯង ពាហន
 ទ្ធាៈ ក្នុងលោកនេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង នេះពាហនទី ៥ រមែង
 មានក្នុងលោក ។ នេះ ពាហន ៥ ពួក រមែងមានក្នុងលោក ។

[១៤៥] មុត្តល ៥ ពួក ប្រៀបដោយពាហននេះ រមែងមាន
 ក្នុងពួកភិក្ខុ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុ ៥ ពួក កើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ គ្រាន់តែយើងចុងខែច្នូលី ក៏រៀប ថយក្រោយ មិនត
 ល់ មិនកាចបន្តទៀតព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឱ្យប្រកាន់ទ្វារពាហនក្នុង
 សិក្ខា លះបង់ខ្ញុំសិក្ខា វិលក្រឡប់មកកាន់គន្លងកាហិញ ។ ចុះភ្នំដំ
 ចុងខែច្នូលីលេសភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានខ្វះ ក្នុងស្រុកភ្នំ

១ ហេតុនៃ លោកស្មី ក៏បាន ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលវិញ្ញាណ

ធិគរេប កំ ឥន្ទំ កំ កុកុហារំ កំ អភិក្ខុនា ធនស្សនីយា
 តាសាមិកា បរហាយ វណ្ណោចោក្ខរតាយ សមញ្ញា-
 កតាតិ អបិច ទោ សាមំ បស្សតិ ឥន្ទំ កំ កុកុហារំ
 កំ អភិក្ខុបំ ធនស្សនីយំ ចាសាមិកំ បរហាយ វណ្ណា-
 ចោក្ខរតាយ សមញ្ញាកតំ សោ តំ ធិស្វា សំសីទតិ
 វិសីទតិ ធន សទ្ធក្កតិ ធន សក្កោតិ ព្រហ្មចរិយំ
 សន្តានេតិ សិក្ខាធិត្ថល្យំ អាវិកត្តា សិក្ខំ បច្ចុក្កាយ
 ហិណយាវត្តតិ ឥន្ទេស្ស ធនក្កស្មី ។ សេយ្យថាមិ
 សោ យោពាជីវិកំ សហតិ វេជ្ជំ អបិច ទោ
 ធនក្កញ្ញាវ ធិស្វា សំសីទតិ វិសីទតិ ធន សទ្ធក្កតិ
 ធន សក្កោតិ សម្ពាមំ ឱតវំតិ តដ្ឋបរោ អយំ បុក្ក-
 លោ ។ ឯវុចោមិ ឥន្ទេកោច្ឆា បុក្កលោ ហោតិ ។
 អយំ ធិតយោ យោពាជីវិកំ បុក្កលោ សក្កោ
 សិវិជ្ជហរោ កិក្ខុស្ស ។ បុន ចហំ ឥន្ទេកោច្ឆា
 កិក្ខុ សហតិ វេជ្ជំ សហតិ ធនក្កំ អបិច ទោ
 ធនស្សនេនញ្ញាវ សុត្តា សំសីទតិ វិសីទតិ ធន សទ្ធក្កតិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលវិញ្ញាណ

ក្នុងនិគមក្តី ឯណោះ មានស្រី បុក្កហារិមាធិបូជន្ត គួរមើលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសក្តិវិញ្ញាណ ដូច្នោះទេ តែពុទ្ធ
 ឃើញដោយខ្លួនឯង ឲ្យស្រីបុក្កហារិ ដែលមានបូជន្ត គួរមើលមើល
 គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយពណ៌នៃសក្តិវិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះ លុះពុទ្ធ
 ឃើញឲ្យស្រី បុក្កហារិនោះហើយ ក៏រួញ ថយក្រោយ មិនហ៊ានគាល់
 មិនអាចបន្តឲ្យព្រហ្មចរិយធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដ ឲ្យកាត់ជាអ្នកថយកម្លាំង
 ក្នុងសិក្ខា លះបង់ឲ្យសិក្ខា វិលគ្រឿងមកកាន់កេរ្តិ៍ជាភាវិញ នេះ
 រយ្យានថា ចុះនិទាននឹងយ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ទាហាននោះ អត់
 ប្រាំឲ្យចុះនិទានលីបានដែរ តែលុះពុទ្ធជឺឲ្យចុះនិទាននឹងយ ក៏រួញ
 ថយក្រោយ មិនហ៊ានគាល់ មិនអាចបន្តកាន់សង្រ្គាម មានទេបមា
 យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទេបមយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុគ្គលទី ២ ប្រៀប
 ដោយទាហាន រមែងមានក្នុងភូមិភិក្ខុ ។ មួយទៀត ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសា-
 សនានេះ អត់ប្រាំឲ្យចុះនិទានលី អត់ប្រាំឲ្យចុះនិទាននឹងយបានដែរ តែលុះ
 ពុទ្ធជឺចុះនិទានលី (នៃច្បាប់ទិក្ខុ) ក៏រួញ ថយក្រោយ មិនហ៊ានគាល់

១ សុត្តន្តបិដក ប្រាជ្ញាបិដក សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក
 អាវក្ខត្តា សិក្ខា បទ្កត្តាយ ហិណយាវត្តនិ ។
 ក៏មស្ស ឧស្សាទនាយ ។ ក៏ម កិក្ខុ មរណ្ណតនិ ។
 ក្រុម្ភលតនិ ។ សុត្តន្ត តារតនិ ។ មាតុត្តារោ ឧ-
 បសន្តមត្តា ឧបាសតិ ឧល្លបតិ ឧដ្ឋក្ខតិ ឧច្ឆ-
 ណ្ឌតិ ។ សោ មាតុត្តារោ ឧបាសិយមាដោ ឧល្ល-
 បិយមាដោ ឧដ្ឋក្ខយមាដោ ឧច្ឆណ្ឌិយមាដោ សិ-
 សីនតិ វិសីនតិ ១ សទ្ធម្មតិ ១ សុត្តន្តបិដក ប្រាជ្ញា-
 បិដក សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក អាវក្ខត្តា សិក្ខា
 បទ្កត្តាយ ហិណយាវត្តនិ ក៏មស្ស ឧស្សាទនាយ ។
 សេយ្យោបិ សោ យោធាជីវិ សហតិ រជក្ខិ
 សហតិ រជក្ខិ មមិច ទោ ឧស្សាទនញ្ញាវ សុត្តា
 សិសីនតិ វិសីនតិ ១ សទ្ធម្មតិ ១ សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក
 ឧតិវត្តិ តថ្មមោ ឌយិ បុត្តលោ ។ ឯវ្យោបិ ក៏ម-
 តោ បុត្តលោ ហោតិ ។ ឌយិ តតិយោ យោធាជី-
 វ្យមោ បុត្តលោ សុត្តា សិវិដ្ឋមាដោ កិក្ខុស្ស ។
 បុត្ត ចបរិ ក៏មតោ កិក្ខុ សហតិ រជក្ខិ

មិនអាចបន្តទៀតប្រាជ្ញាបិដក ធ្វើឲ្យប្រាកដ ឲ្យភាពប្រាកដយោបល់
 ក្នុងសិក្ខា លះបង់ឲ្យសិក្ខា វិលក្រឡប់មកកាន់គោរម្យភាពបិដក ។ ចុះ
 អ្វី ជាសំឡេងហើរ របស់កិក្ខុនោះ ។ មាតុត្តារោ ឧបាសតិ ឧល្ល-
 បិយមាដោ ដែលនៅក្នុងប្រាជ្ញា នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងដួងស្លាត់
 ក្តី ហើយសើចល្បង និយាយចែង សើចខ្លាំង ចំអកចំអន់ កិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុត្តារោ សើចល្បង និយាយចែង សើចខ្លាំង ចំអក
 ចំអន់ ក៏ញាត ថយក្រោយ មិនទប់ទល់ មិនអាចបន្តទៀតប្រាជ្ញាបិដក-
 ធម៌ ធ្វើឲ្យប្រាកដឲ្យភាពជាអ្នកថយកំខ្លាំង ក្នុងសិក្ខា លះបង់ឲ្យសិក្ខា
 វិលក្រឡប់មកកាន់គោរម្យភាពបិដក នេះឈ្មោះថា សំឡេងហើររបស់
 កិក្ខុនោះ ។ ភហាននោះ អត់ត្រាំទ្រាំបុដិខន្ធលិ អត់ត្រាំទ្រាំបុដិខន្ធលិ-
 ដ៏យុទ្ធសាស្ត្រ តែលុះបានឮសំឡេងហើរ ក៏ញាត ថយក្រោយ មិនហ៊ាន
 ទល់ មិនអាចចូលកាន់សង្រឹម មានទេមាយ៉ាងណាចិញ បុត្តលនេះ
 ក៏មានទេមាយ៉ាងនោះដែរ ។ បុត្តលនេះ ក្នុងសាសនានេះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះឯង ។ នេះបុត្តលទី១ ប្រៀបដោយពាក្យ វេទនាមានក្នុង
 ព្រះគម្ពីរ ។ មួយទៀត កិក្ខុនេះ ក្នុងសាសនានេះ អត់ត្រាំទ្រាំបុដិខន្ធលិ

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានិ

សហតិ ធនត្ថំ សហតិ ទុស្សាននំ អបិច ខោ
 សម្មហារេ ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ ។ កិមស្ស សម្ម-
 ហារស្មី ។ វេទ កិក្កុំ អរញ្ញតិ វា វុត្តុត្ថលតិ វា
 សុញ្ញការតិ វា ហត្ថត្ថាមោ ទុបសង្កមីត្វា អភិវិជិត្វា
 ទតិ អភិវិចជ្ជតិ អរញ្ញត្តវតិ សោ មាត្តត្ថាមេទ អភិ-
 វិជិតិយមាណោ អភិវិចជ្ជិយមាណោ អរញ្ញត្តវិយមា-
 ណោ សិក្ខំ អបច្ចុត្តាយ ទុត្ថស្សំ អហារិតត្វា មេធានំ
 ធម្មំ ចជិសេវតិ វេទមស្ស សម្មហារស្មី ។ សេយ្យ-
 ថាបិ សោ យោធាជីវោ សហតិ វេទត្ថំ សហតិ
 ធនត្ថំ សហតិ ទុស្សាននំ អបិច ខោ សម្មហារេ
 ហញ្ញតិ ព្យាបជ្ជតិ តម្មបមោ អយំ បុគ្គលោ ។
 ឯវុទោបិ វេទករោ បុគ្គលោ ហោតិ ។ អយំ
 ចតុត្តោ យោធាជីវុបមោ បុគ្គលោ សន្តោ សិវិជ្ជ-
 មាណោ កិក្កុស្ស ។ បុទ ចបរំ វេទករោ កិក្កុ
 សហតិ វេទត្ថំ សហតិ ធនត្ថំ សហតិ ទុស្សាននំ
 សហតិ សម្មហារិ សោ តំ សង្កមី អភិវិជិត្វា
 វិជិតសង្ការោ តមេវ សង្កមសីសំ អរញ្ញវសតិ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បដ្ឋានិ

អត់ត្រាខ្ញុំចុងវិទនជ័យ អត់ត្រាខ្ញុំសំរាប់ដំបូងបារិវាទនៃដំបូង តែត្រូវតែ
 បៀតបៀន ក៏វិទានស្លាប់ខ្លួន ព្រោះការប្រហារ (របស់បច្ចាមិត្ត) ។
 ចុះអ្វី ជាការប្រហារ របស់កិក្ខុនោះ ។ មាតុត្រាម ចូលទៅពាក់ព័ន្ធ
 ក្នុងសាសនានេះ ដែលនៅក្នុងវិប្រត្តិ នៅរៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
 ផ្ទះស្នាក់ក្តី ហើយអន្តិយៈកៀកកើយ ដេកជិត ឧបរិត កិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុត្រាម អន្តិយៈកៀកកើយ ដេកជិត ឧបរិតហើយ ក៏
 មិនបានលះបង់ខ្ញុំសិក្ខា មិនបានធ្វើឱ្យប្រាកដខ្ញុំភាពជាអ្នកថយកម្លាំង
 ទេ ហើយសពនូវមេប៉ុនធម្ម (នឹងមាតុត្រាមនោះ) នេះជាការប្រហារ
 របស់កិក្ខុនោះ ។ ពហាននោះ អត់ត្រាខ្ញុំចុងវិទនជ័យ អត់ត្រាខ្ញុំចុង
 វិទនជ័យ អត់ត្រាខ្ញុំសំរាប់ដំបូងបារិវាទ (វិទនបច្ចាមិត្ត) បានដឹង តែត្រូវ
 គេបៀតបៀន ក៏វិទានស្លាប់ខ្លួនក្នុងសង្គ្រាម មានទេមាយ៉ាជណាមិញ
 បុគ្គលនេះ ក៏មានទេមាយ៉ាជណាមិជ ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងសាស-
 នានេះ មានសភាពយ៉ាជណាមិជ ។ នេះ បុគ្គលទី ២ ប្រៀបដោយ
 ពហាន វេទនីមាតុត្តកិក្ខុ ។ ចូលរៀន កិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនា
 នេះ អត់ត្រាខ្ញុំចុងវិទនជ័យ អត់ត្រាខ្ញុំចុងវិទនជ័យ អត់ត្រាខ្ញុំសំរាប់ដំបូង
 បារិវាទ អត់ត្រាខ្ញុំការប្រហារបាន កិក្ខុនោះ ជួយខ្ញុំសង្គ្រាមនោះ មាន
 សង្គ្រាមល្អប្រសើរហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងស្សាវស្សៈមជ្ឈិយនោះឯង ។

បញ្ចក្ខណៈសុខ

កិមស្ស សង្កាមវិជយស្ស ។ វេទ វិក្កុំ អរញ្ញាគតិ
 វ រុត្តម្ភលគតិ វ សុញ្ញាភារគតិ វ មាតុត្តារោ
 ឧបសង្កមិត្តា អភិធិសីទតិ អភិធិបដ្ឋតិ អដ្ឋោត្តារតិ ។
 សោ មាតុត្តារមេធ អភិធិសីទិយមាថោ អភិធិបដ្ឋិយ-
 មាថោ អដ្ឋោត្តារិយមាថោ វិធិវេមិត្តា វិធិមោទេត្តា
 យេធ កាមំ បក្កបតិ ។ សោ វិវិក្កុំ សេជាសទិ
 ភវតិ អរញ្ញំ រុត្តម្ភលំ បព្វតំ កន្ធពំ កិវុហំ
 សុសាទំ វេទបត្តំ អរញ្ញាភាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ
 អរញ្ញគតោ វ រុត្តម្ភលគតោ វ សុញ្ញាភារគតោ
 វ ធិសីទតិ បល្លង្កិ អាកុដិត្តា ឧដ្ឋិ កាយំ បណិ-
 បាយ បរិបុទំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្តា ។ សោ អភិជ្ឈំ
 លោកេ បហាយ វិភតាភិជ្ឈេធ ចេតសា វិហារតិ អភិ-
 ជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោទេតិ ព្យាទាធម្មនោសំ បហាយ
 អព្យាបដ្ឋមិត្តោ វិហារតិ សត្វប្បណាក្ខតហិតាទុក្ខម្បិ

បញ្ចក្ខណៈសុខ

ចុក្ខំ ជាគារណៈសង្រ្គាម របស់ភិក្ខុនោះ ។ មាតុត្តារមេធ ទៅកេតិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
 ផ្ទះស្ងាត់ក្តី ហើយអង្គុយកៀរកើយ ដេកដឹក ឧបរឹត ។ ភិក្ខុនោះ
 កាលបើត្រូវមាតុត្តារមេ អង្គុយកៀរកើយ ដេកដឹក ឧបរឹតហើយ គឺ
 ព្រានចេញដាច់ខ្លួន ចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា ។ ភិក្ខុនោះគល់ក
 ឲ្យវិសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ គល់ឈើ ក្នុង ញាតក្នុង រូងក្នុង ព្រៃស្ន-
 សាន ព្រៃធំ ទីវេល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ នៅក្នុងព្រៃក្តី
 នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងអង្គុយពិនិត្យ កម្រង
 កាយឲ្យត្រង់ ផ្នែកស្មារតី ឲ្យមានមុខត្រូវទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះ
 លះបង់ឲ្យអភិជ្ឈក្នុងលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈ ដម្រះចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកអភិជ្ឈ លះបង់ព្យាបាទជាគ្រឿងប្រឡូស្ត មានចិត្តមិច្ឆេកប
 ដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វសត្វ

ឡាតា ធម្មតោ សា ចិន្តិ បរិសោធនតិ យី ធម៌ ធូ
 បហាយ វិភត្តធម៌ ធូ វិហារតិ អាណេកសញ្ញា
 សតោ សម្មាសម្ពុទ្ធិ យី ធម៌ ធូ ចិន្តិ បរិសោធនតិ
 ឧទ្ធចក្កញ្ញា បហាយ អនុទ្ធិតោ វិហារតិ អនុទ្ធិតិ
 វ្លុបសន្តិចិន្តោ ឧទ្ធចក្កញ្ញា ចិន្តិ បរិសោធនតិ វិចិ
 កតិ បហាយ តិណ្ណវិកេត្តោ វិហារតិ មគ្គដ្ឋប្បដិ
 កុសលេសុ ធម្មសុ វិចិកញ្ញាយ ចិន្តិ បរិសោធនតិ ។
 សោ ឥមេ បញ្ច ធីវិណេ បហាយ ចេតុសោ
 ឧបក្កិលេសេ បញ្ចាយ ឧទ្ធិលីករណេ វិវិច្ឆុវ កា
 មេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កិ សវិចារិ
 វិវេកនិ មិចិសុចិ បមមិ លារនិ ឧបសម្មុទ្ធិ វិហារតិ
 វិវេកនិ វិចារនិ វ្លុបសតាយ ធូតិយំ លារនិ តតិយំ
 លារនិ ធូតិយំ លារនិ ឧបសម្មុទ្ធិ វិហារតិ ។ សោ
 ធីវិ សមាហិតេ ចិន្តោ បរិសុទ្ធិ បរិយោធាតេ
 អនុទ្ធិលោ វិភត្តបក្កិលេសេ បុទ្ធិតោ កត្តនិយ
 មិតោ អាណេកប្បវត្តោ អាសននិ ឧបញ្ញាលាយ ចិន្តិ
 អភិធិប្បាបតិ ។ សោ ឥនិ ធូត្តន្តិ យថាភូតិ បដា
 បាតិ អយំ ធូត្តសុគុណេយាតិ យថាភូតិ បដាបាតិ

ជ្រះចិត្តឱ្យស្អាតចាកព្យាបាទជាច្រើនប្រមូល លះលំប្រិបច្ចៈ ក្រាស
 ចាកច័ម៌ច្ចៈ មានសចក្កិសំភាសន្តវិទ្ធិ មានសតិ ចិន្តិសម្បជញ្ញៈ
 ជ្រះចិត្តឱ្យស្អាតចាកច័ម៌ច្ចៈ លះលំប្រិបច្ចៈ មានចិត្តមិនវិវេកយ
 មានចិត្តស្ងប់ស្ងួតក្នុងសន្តាន ជ្រះចិត្តឱ្យស្អាត ចាកឧទ្ធចក្កញ្ញៈ លះ
 បដិវិចិក្ខា មានវិចិក្ខាកន្លងបដិហើយ មិនមានសចក្កិវិជ្ជិវិជ្ជុលក្នុង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ជ្រះចិត្តឱ្យស្អាតចាកវិចិក្ខា ។ ភិក្ខុនារ លះ
 បដិវិណេទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើ
 បញ្ញាឱ្យមានកម្លាំងដ៏យូរបានហើយ ក៏ស្ងួតចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងួត
 ចាកកុសលធម៌ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិគ្គុះនិងវិចារ
 មានភិបត្តិចិន្តិសុខ ដែលកើតធាតុសេចក្តីស្ងួត ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅ លុះម្ខាត់នូវវិគ្គុះនិងវិចារអស់ហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន
 នូវតតិយជ្ឈាន នូវចក្កជ្ឈាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ភិក្ខុនារ
 កាលចេចិត្តតាំងនៅមាំ ហិស្មុដ្ឋរេនី មិនមានទិដ្ឋុលភិកិលេស ក្រាស
 ចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តខន់ គួរដល់ការនាគម្ម ជាចិត្តនឹងដឹង
 មិនញាប់ញ័រនៅតាមការទូលំ ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
 នៅដើម្បីឆ្ងាយពីវិសេសនៅ វិភេសវិទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនារ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ

អយំ ទុក្ខំវិភោគាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ
 ទុក្ខំវិភោគាតិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ
 វិទេ អាសវំតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវំ
 សម្មុទាយាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវំ
 វិភោគាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាសវំវិភោគ-
 តាមិដំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ ។ តស្ស
 វិវិដា វិវិដា វិវិដា បស្សតោ កាមាសវំបិ ចិទ្ឋិ
 វិមុច្ចតិ កវំសវំបិ ចិទ្ឋិ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជា សវំបិ ចិទ្ឋិ
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តបិទិ ញាលំ ហោតិ វិណា
 ជាតិ វិសិទិ ប្រញូចវិយំ កតិ កាណិយំ ធាបរិ
 វិទុត្តាយាតិ បដាបាតិ ។ វិទុត្តស្ស សង្ការិវិដ-
 យស្មី ។ សេយ្យតាបិ សោ យោតាដិវេ សហតិ
 វិដិក្ខំ សហតិ វិដិក្ខំ សហតិ ឧស្សាណិដំ សហតិ
 សម្មុហារំ សោ តំ សង្ការំ អភិវិជិទិក្ខា វិជិតសង្កា-
 យោ តាមវំ សង្ការសំសំ អប្បិវាសតិ តថ្មិបរោ អយំ
 បុគ្គលា ។ វិវិដាបិ វិវិដាករោ បុគ្គលា ហោតិ ។

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះនឹងលក់ខ្ពស់ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះឬ
 ប្រតិបត្តិវិភោគវិលក់ខ្ពស់ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះអាសវៈ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះហេតុនាំឱ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះនឹងលក់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះឬប្រតិបត្តិវិភោគវិល
 វិលក់អាសវៈ ។ កាលបើកិច្ចនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ
 ហើយ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកកវំសវៈផង ចិត្តក៏
 រួចចាកវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹង
 ថា ចិត្តរួចផុតស្រឡះហើយ ក៏កើតមានប្រាកដ កិច្ចនោះ ដឹងច្បាស់
 ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ
 ប្រស្រ័ក្តហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានផ្លូវរួចហើយ មគ្គការវា
 កិច្ចដ៏ខ្ពស់ ប្រព្រឹត្តវិភោគវិលក់ខ្ពស់នេះទៀត មិនមានឡើយ ។ នេះ
 ឈ្មោះថា ការឈ្នះសង្គ្រាមរបស់កិច្ចនោះ ។ ពហាននោះ អត់ប្រាំខ្ញុំ
 ចុងនៃចូលី អត់ប្រាំខ្ញុំចុងនៃដឹង អត់ប្រាំខ្ញុំសំឡេងហិរិ អត់ប្រាំខ្ញុំ
 ការប្រហារ (របស់ចង្វារមិត្ត) បាន ពហាននោះ បានឈ្នះខ្ញុំសង្គ្រាម
 នោះ មានសង្គ្រាមឈ្នះស្រឡះហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងក្បាលសង្គ្រាម
 នោះផង មានទេពមាយ៉ាងណាមិញ បុគ្គលនេះ ក៏មានទេពមយ្យ
 យ៉ាងខ្លាវែង ។ បុគ្គលក៏សាសនានេះ មានសក្តិយ៉ាងនេះផង ។

អយំ បញ្ចមោ យោធាជីវ្ហមោ បុគ្គលា សន្តោ
សិវិជ្ជមាធា ភិក្ខុសុ ។ ឥមេ បញ្ច យោធាជីវ្ហមោ
បុគ្គលា សន្តោ សិវិជ្ជមាធា ភិក្ខុសុ ។

[១២៥] ឥត្ត កត្តមេ បញ្ច បិណ្ឌទាតិកា ។
មន្តត្តា មោម្បហត្តា បិណ្ឌទាតិកា ហោតិ តាបិណ្ឌ
ឥណ្ឌបក្កតា បិណ្ឌទាតិកា ហោតិ ឧត្តាធា ចិត្ត-
វិក្ខុទា បិណ្ឌទាតិកា ហោតិ វណ្ណិទិ ពុទ្ធវិ
ពុទ្ធសារិកាហិទិ បិណ្ឌទាតិកា ហោតិ មបិច
មប្បវិទ្ធិយេវ(១) ធិស្សយ សន្តុដ្ឋិយេវ ធិស្សយ សល្ល-
ទិយេវ ធិស្សយ ឥនមត្តិទិយេវ ធិស្សយ បិណ្ឌ-
ទាតិកា ហោតិ ។ តត្រ ហ្វាយ បិណ្ឌទាតិកា
មប្បវិទ្ធិយេវ ធិស្សយ សន្តុដ្ឋិយេវ ធិស្សយ សល្លទិ-
យេវ ធិស្សយ ឥនមត្តិទិយេវ ធិស្សយ បិណ្ឌ-
ទាតិកា អយំ ឥមេសំ បញ្ចុំ បិណ្ឌទាតិកាធិ
អត្តោ ច សេដ្ឋា ច តាមោត្តោ ច ឧត្តមោ ច
បរិពេ ច ។ រសយ្យថាបិ ធាម កវិ ទិវិ ទិវ្ហ

១ ឧ. អប្បវិទ្ធិយេវ ទិស្សតិ ។

នេបុគ្គលទី ៥ ប្រៀបដោយភាពាទ វិមជ្ជមានក្នុងភិក្ខុ ។ នេះ
បុគ្គល ៥ ពួក ប្រៀបដោយភាពាទ វិមជ្ជមានក្នុងភិក្ខុ ។

[១២៥] បណ្ណបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បាតិក-
មុគ្គ តើដូច្នោះ ។ ភិក្ខុជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បាតិកមុគ្គ ព្រោះភាពវិនិច្ឆ័យ
ជាបុគ្គលវន្តី ជាបុគ្គលវិនិច្ឆ័យ ១ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវសេចក្តី
ប្រាថ្នាគ្របសង្កត់ហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បាតិកមុគ្គ ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្ត
បិណ្ឌ បាតិកមុគ្គ ព្រោះការព្រួញនិងការរើរយចិត្ត ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បា-
តិកមុគ្គ ដោយគិតថា បិណ្ឌ បាតិកវត្ត ជាពិចារិយព្រះពុទ្ធនិងពុទ្ធសារិក
ទាំងឡាយ សារសីរហើយ ១ មួយវិញទៀត ភិក្ខុពង្រយសេចក្តីប្រាថ្នា
ភិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការផុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បាតិកមុគ្គ ១ ។ បណ្ណ
ភិក្ខុទាំងនោះ បិណ្ឌ បាតិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាភិច អាស្រ័យ
សេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការផុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តីប្រតិបត្តិជា
ប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ បាតិកមុគ្គ បណ្ណបិណ្ឌ បាតិកភិក្ខុ
ទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាលផង ជាប្រធាន
ផង ទុដ្ឋន្តក្នុងផង ប្រាសិរជាងគេផង ។ ពិការជាស្រេច តើគំពៅមោតា

ឧតិ ឧតិញ្ញា ឧវធិតិ ឧវធិតញ្ញា សឃ្មី សឃ្មីញ្ញា
 សឃ្មីមណ្ឌា សឃ្មីមណ្ឌិ តត្ថ អត្ថមត្តាយតិ ឃវ.
 អេវ យ្វយិ បិណ្ឌាចាតិកា អប្បដ្ឋិយេវ ធិស្សយ
 សន្តដ្ឋិយេវ ធិស្សយ សល្លទិយេវ ធិស្សយ
 វធមត្តិទិយេវ ធិស្សយ បិណ្ឌាចាតិកា ហោតិ
 អយំ វេមសំ បញ្ចដ្ឋិ បិណ្ឌាចាតិកាធិ អត្តោ ច
 សេដ្ឋោ ច ចារណត្តោ ច ទត្តោ ច បវោ ច ។
 តមេ បញ្ច បិណ្ឌាចាតិកា ។

(១៤៦) តត្ថ កត្តមេ បញ្ច ទល្យបញ្ញាភត្តិកា
 បញ្ច ឃីនាសាធិកា បញ្ច បិណ្ឌាចាតិកា បញ្ច
 តេចិកា បញ្ច អណ្ណត្តិកា បញ្ច វុត្តមូលិកា
 បញ្ច អត្តោកាសិកា បញ្ច ទេសដ្ឋិកា បញ្ច យតា-
 សន្តតិកា ។ តត្ថ កត្តមេ បញ្ច សោសាធិកា ។

ទិកៈដោះដូរ កើតអំពីទិកៈដោះស្រស់ ទិកៈដោះខាប់ កើតអំពីទិកៈដោះដូរ
 ទិកៈដោះរាវ កើតអំពីទិកៈដោះខាប់ ទិកៈដោះថ្លា កើតអំពីទិកៈដោះរាវ
 បណ្តាទិកៈដោះទាំងនោះ ទិកៈដោះថ្លា ប្រាកដជាប្រសើរជាង យ៉ាង
 ណាមិញ បិណ្ឌាចាតិកា ដែលអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាគឺច អា-
 ស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យការប្រតិបត្តិ
 ជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌាចាតិកា បណ្តាបិណ្ឌាចាតិ-
 កាទាំង ៥ ពួកនេះ គឺទុក្ខនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាលផង
 ជាប្រធានផង ឧដ្ឋន្តទុក្ខផង ប្រសើរជាងគេផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 នេះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌាចាតិកា ។

(១៤៦) បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ទល្យបញ្ញាភត្តិកា បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឃីនាសាធិកា បុគ្គល
 ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌាចាតិកា បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 តេចិកា បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអណ្ណត្តិកា បុគ្គល ៥
 ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តវុត្តមូលិកា បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអត្តោ-
 កាសិកា បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទេសដ្ឋិកា បុគ្គល ៥
 ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តយតាសន្តតិកា កើដូចម្តេច ។ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសាធិកា កើដូចម្តេច ។

មន្តតា មោម្មហត្តា សោសាធិកោ ហោតិ ចា-
 មិះត្តា ឥន្ទាបករតា សោសាធិកោ ហោតិ ឧប្បាណ
 មិត្តវិគ្គេតា សោសាធិកោ ហោតិ វណ្ណិទំ ពុទ្ធមហិ
 ពុទ្ធសាវកេហិតិ សោសាធិកោ ហោតិ មមិច
 អប្បិច្ឆិយេវ ធិស្ស្វយ សន្តុដ្ឋិយេវ ធិស្ស្វយ សរេល្លទិ-
 យេវ ធិស្ស្វយ ឥន្ទត្តិទិយេវ ធិស្ស្វយ សោសា-
 ធិកោ ហោតិ ។ តត្រ យូរិយេ សោសាធិកោ
 អប្បិច្ឆិយេវ ធិស្ស្វយ សន្តុដ្ឋិយេវ ធិស្ស្វយ សរេល្លទិ-
 យេវ ធិស្ស្វយ ឥន្ទត្តិទិយេវ ធិស្ស្វយ សោសា-
 ធិកោ អយំ ឥវេសិ បញ្ចន្តិ សោសាធិកាធិ អត្តោ
 ច សេរេដ្ឋា ច នាមោត្តោ ច ឧត្តោ ច បវេរោ
 ច ។ សេយ្យថាបិ នាម ភពំ ទិវំ ទិវត្តា ទតិ
 ទតិ ទតិ ទតិ ទតិ សប្បិ សប្បិ ទតិ សប្បិ-
 មរណ្ណា សប្បិមរណ្ណិ តត្ត អត្តមត្តោ យតិ ឯវិវេវ
 យូរិយេ សោសាធិកោ អប្បិច្ឆិយេវ ធិស្ស្វយ

ភិក្ខុប្រតិក្កាសាសាធិកមុត្តន្តំ ព្រោះភោគវិនិច្ឆ័យជាបុគ្គលស្វដ្ឋិ ជាបុគ្គល
 វិនិច្ឆ័យ ១ ភិក្ខុមាទសេចក្តីប្រាថ្នាសាមគ ក្រសែសេចក្តីប្រាថ្នាគ្របសន្តិក
 ហើយ ជាអ្នកប្រតិក្កាសាសាធិកមុត្តន្ត ១ ភិក្ខុប្រតិក្កាសាសាធិកមុត្តន្ត
 ព្រោះភោគមុត្តចិត្ត និងការរើរើយចិត្ត ១ ភិក្ខុប្រតិក្កាសាសាធិកមុត្តន្ត
 ហើយគិតថា សោសាធិកមុត្តន្តនេះ ជាភិច្ឆិវេលាព្រះពុទ្ធនិងពុទ្ធសាវក
 ទាំងឡាយសរសើរហើយ ១ ប្តូរវិញ្ញាទៀត ភិក្ខុអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នា
 តិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការរើសទាត់ចិត្ត អាស្រ័យ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រតិក្កាសាសាធិកមុត្តន្ត ១ ។
 បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ សោសាធិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច
 អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការរើសទាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រតិក្កាសាសាធិកមុត្តន្ត បណ្តាសោ-
 សាធិកភិក្ខុទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាល
 ផង ជាប្រធានផង ទស្សីទត្តមផង ប្រាសិវជាតិគេផង ។ ទិករង្វះ
 ស្រស់ កើតអំពីមេតា ទិករង្វះផ្លូវ កើតអំពីទិករង្វះស្រស់ ទិករង្វះ
 ខាប់ កើតអំពីទិករង្វះផ្លូវ ទិករង្វះរោវ កើតអំពីទិករង្វះខាប់ ទិករង្វះថ្នាំ
 កើតអំពីទិករង្វះរោវ បណ្តាទិករង្វះទាំងនោះ ទិករង្វះថ្នាំប្រាកដជាប្រាសិវ
 ជាតិ យ៉ាងណាមិញ សោសាធិកភិក្ខុណា អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច

សន្តដ្ឋិយេវ ធិស្សយ សាល្ហជំយេវ ធិស្សយ
 ឥនមត្តិកំយេវ ធិស្សយ សោសាធិកា ហោតិ មយំ
 ឥមេសំ បញ្ចុដ្ឋំ សោសាធិកាធិ មត្តោ ច សេវត្តា
 ច ពាហោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវេរោ ព ។ ឥមេ
 បញ្ច សោសាធិកាតិ ។

បញ្ចក្ខន្ធស្រោ ឆ្លង់តោ ។

ធូក្ខន្ធស្រោ

[១៤៧] តត្រ យាយំ បុគ្គលោ បុព្វ អន-
 ទុស្ស្រុតសុ ធិដ្ឋេសុ សាមិ សទ្ធាធិ មគិសន្តដ្ឋតិ
 តត្ត ច សត្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ពលេសុ ច វសីការិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា តេន ធិដ្ឋេត្វា ។ តត្រ យាយំ បុគ្គលោ
 បុព្វ អនទុស្ស្រុតសុ ធិដ្ឋេសុ សាមិ សទ្ធាធិ មគិ-
 សន្តដ្ឋតិ ធិ ច តត្ត សត្វញ្ញតំ ចាបុណាតិ ធិ
 ពលេសុ ច វសីការិ ច បុគ្គលោសម្ពុទ្ធា តេន ធិដ្ឋេត្វា ។

អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យការដុសខាត់ចិត្ត អាស្រ័យសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាប្រយោជន៍ ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសាធិកុត្តន្តិ បណ្តា
 សោសាធិកុត្តន្តិ ៥ ពួកនេះ គឺនេះ លើសលុបផង វិសេសវិសាល
 ផង ជាប្រធានផង ទុដ្ឋន្តិទុត្តមផង ប្រសើរជាងគេផង ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ នេះ បុគ្គល ៥ ពួក ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសោសាធិកុត្តន្តិ ។

ចប់ បញ្ចក្ខន្ធស្រោ ។

ធូក្ខន្ធស្រោ

[១៤៧] បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា គ្រាសំដីដឹងដោយ
 ខ្លួនឯង ខ្ញុំវិសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាល
 មុន ក៏ដល់ខ្ញុំវិសព្វញ្ញញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ដល់ខ្ញុំវិសព្វញ្ញញ្ញាណ
 ក្នុងសមាសញ្ញាណផង បណ្តាគតប្បិជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា
 គ្រាសំដីដឹងដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំវិសច្ចៈ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុន ក៏មិនដល់ខ្ញុំវិសព្វញ្ញញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 ផង មិនដល់ខ្ញុំវិសព្វញ្ញញ្ញាណ ក្នុងសមាសញ្ញាណផង បណ្តាគតប្បិជ្រាប
 ថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គល

អភិធម្មវិហារ ប្បដក្ខន្ធា

តត្រ យ្វាយំ បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេ-
 សុ សាមិ សច្ចាធិ អនភិសម្មជ្ឈតិ និដ្ឋេវ ធម្មេ
 ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ សាវកតាមិញ្ច ចាបុណានិ
 សាវបុគ្គោនោក្ខណ្ឌោ តេន ទដ្ឋត្វា ។ តត្រ យ្វាយំ
 បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមិ
 សច្ចាធិ អនភិសម្មជ្ឈតិ និដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្ត-
 ករោ ហោតិ ន ប សាវកតាមិ ចាបុណានិ អវិ-
 សេសា អវហន្តោ តេន ទដ្ឋត្វា ។ តត្រ យ្វាយំ
 បុគ្គលោ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមិ សច្ចាធិ
 អនភិសម្មជ្ឈតិ ន ច និដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ
 ហោតិ មនាតាមិ ហោតិ មនាតត្វា វត្ថុតិ អនា-
 តាមិ តេន ទដ្ឋត្វា ។ តត្រ យ្វាយំ បុគ្គលោ
 បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ សាមិ សច្ចាធិ អន-
 ភិសម្មជ្ឈតិ ន ច និដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខស្សន្តករោ ហោតិ

អភិធម្មវិហារ ប្បដក្ខន្ធា

តាំងនោះ បុគ្គលណា មិនក្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌
 តាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន តែជាអ្នកធ្វើខ្ញុំវិបិដុកវៃ
 កងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដល់ខ្ញុំសាវកបារមីញ្ចណ្ណផង បណ្ឌិតគប្បី
 ជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺព្រះសាវបុគ្គនឹងព្រះមោក្ខណ្ឌាន ដោយហេតុ
 នោះ ។ បណ្តាបុគ្គលតាំងនោះ បុគ្គលណា មិនក្រាស់ដឹង ដោយ
 ខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌តាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន
 ជាអ្នកធ្វើខ្ញុំវិបិដុកវៃកងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបោះ តែបើដល់ខ្ញុំសាវកបា-
 រមីញ្ចណ្ណឡើយ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺពួកព្រះអរហន្ត
 ដ៏សេស ដោយហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គលតាំងនោះ បុគ្គលណា
 មិនក្រាស់ដឹង ដោយខ្លួនឯងខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌តាំងឡាយ ដែលខ្លួន
 មិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនផង ជាអ្នកមិនខានធ្វើខ្ញុំវិបិដុកវៃកងទុក្ខ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ជាអនាតាមិបុគ្គល ព្រោះមិនមកកាន់មនុស្សលោកនេះ
 ទៀតផង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺអនាតាមិបុគ្គល ដោយ
 ហេតុនោះ ។ បណ្តាបុគ្គលតាំងនោះ បុគ្គលណា មិនក្រាស់ដឹង
 ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំសច្ចៈ ក្នុងធម៌តាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាល
 មុនផង ជាអ្នកមិនខានធ្វើខ្ញុំវិបិដុកវៃកងទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នៅលែមក

សត្តកនិទ្ទេសោ

ភាគទ្វា ឥន្ទត្តិ សោតាបន្ទសកតាតាមិណោ តេធន
ធម្មតា ។

ធម្មនិទ្ទេសោ និទ្ទិកោ ។

សត្តកនិទ្ទេសោ

(១៤៨) កថញ្ច បុគ្គលោ សតី ធិប្បត្តោ
ធិប្បត្តោ ហោតិ ។ ឥន្ទត្តោ បុគ្គលោ សម្មត្តា-
តតោ ហោតិ ឯកន្តកាឡុកេហិ អកុសលេហិ
ធម្មេហិ ឯវិ បុគ្គលោ សតី ធិប្បត្តោ ធិប្បត្តោ
ហោតិ ។ កថញ្ច បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជិតា ធិប្បជ្ជិតិ ។
ឥន្ទត្តោ បុគ្គលោ ឧប្បជ្ជិតិ សាហុស្សន្ទាគុស-
លេសុ ធម្មេសុ ឧប្បជ្ជិតិ សាហុហិកុសលេសុ
ធម្មេសុ ឧប្បជ្ជិតិ សាហុទិវ្យាគុសលេសុ ធម្មេសុ
ឧប្បជ្ជិតិ សាហុវិយកុសលេសុ ធម្មេសុ ឧប្បជ្ជិតិ
សាហុប្បញ្ញាគុសលេសុ ធម្មេសុតិ តស្ស សា សទ្ធា
លេវ តិដ្ឋតិ រោ វឡុតិ ហាយតិយេវ តស្ស សា
ហិវ លេវ តិដ្ឋតិ រោ វឡុតិ ហាយតិយេវ

សត្តកនិទ្ទេសោ

កាន់មុស្សលោកនរោទៀតផង បណ្ឌិតក្ស័យ្យ្រាបថា បុគ្គលនោះ គឺ
ព្រះសាតាបន្ទបុគ្គលនិងព្រះសកតាតាមិបុគ្គល ដោយហេតុនោះ ។

ចប់ ធម្មនិទ្ទេស ។

សត្តកនិទ្ទេស

(១៤៨) បុគ្គលមុជចុះកម្ពុជ ហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនរ ប្រកបដោយអកុសលធម៌
នៅកម្ពុជ បុគ្គលមុជចុះកម្ពុជ ហើយចេះតែមុជចុះទៅទៀត យ៉ាង
នេះឯង ។ បុគ្គលនឹងចេញពីកម្ពុជ តើដូចម្តេច ។
បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនរ នឹងចេញពីកម្ពុជធម៌អាកុសល ប្រកបដោយ
សទ្ធាដ៏ប្រពៃ នឹងចេញពីកម្ពុជធម៌អាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រពៃ
នឹងចេញពីកម្ពុជធម៌អាកុសល ប្រកបដោយទុក្ខប្បដ៏ប្រពៃ នឹងចេញពីកម្ពុជ
ធម៌អាកុសល ប្រកបដោយវិយាមដ៏ប្រពៃ នឹងចេញពីកម្ពុជធម៌អាកុសល
ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តែសទ្ធានោះ លេសបុគ្គលនោះ មិន
ទៅនឹង មិនចំរើនឡើយ តែសាបសូន្យទៅវិញ ហិរិនោះ លេស
បុគ្គលនោះ មិនទៅនឹង មិនចំរើនឡើយ តែសាបសូន្យទៅវិញ

តស្ស តំ ឱត្តប្បំ ទេវំ តិដ្ឋតិ ទោ វឌ្ឍតិ ហាយតិយេវ
 តស្ស តំ វិយំ ទេវំ តិដ្ឋតិ ទោ វឌ្ឍតិ ហាយតិ-
 យេវ តស្ស សា បញ្ញា ទេវំ តិដ្ឋតិ ទោ វឌ្ឍតិ
 ហាយតិយេវ ឯវិ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា ឱម្មជ្ជតិ ។
 កថត្វា បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា មិទោ ហោតិ ។
 ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិតិ សាហុស្ស័ទ្វា កុស-
 លេស្ស ធម្មេស្ស . . . សាហុហិកុសលេហិ ធម្មេស្ស
 សាហុឱត្តប្បកុសលេស្ស ធម្មេស្ស សាហុវិយកុស-
 លេស្ស ធម្មេស្ស សាហុប្បញ្ញកុសលេស្ស ធម្មេស្សតិ
 តស្ស សា សទ្ធា ទេវំ ហាយតិ ទោ វឌ្ឍតិ
 មិទោ ហោតិ តស្ស សា ហិវិ ទេវំ ហាយតិ ទោ
 វឌ្ឍតិ មិទោ ហោតិ តស្ស តំ ឱត្តប្បំ ទេវំ ហា-
 យតិ ទោ វឌ្ឍតិ មិទំ ហោតិ តស្ស តំ វិយំ
 ទេវំ ហាយតិ ទោ វឌ្ឍតិ មិទំ ហោតិ តស្ស សា
 បញ្ញា ទេវំ ហាយតិ ទោ វឌ្ឍតិ មិទោ ហោតិ ឯវិ
 បុគ្គលោ ឧម្មជ្ជិត្វា មិទោ ហោតិ ។ កថត្វា បុគ្គលោ
 ឧម្មជ្ជិត្វា វិបស្សតិ វិលាគតិ ។ ឥនេកទ្វោ បុគ្គលោ

ឧត្តប្បទោ របស់បុគ្គលនោះ មិនទៅនឹង មិនចំរើនឡើង តែនិសាប
 សូន្យទៅវិញ វិយៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនទៅនឹង មិនចំរើនឡើង
 តែនិសាបសូន្យទៅវិញ បញ្ញានោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនទៅនឹង មិន
 ចំរើនឡើង តែនិសាបសូន្យទៅវិញ បុគ្គលនឹងបឿនហើយមុជចុះទៅ
 វិញ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលនឹងបឿនហើយបិទទៅ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តើបឿនក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសទ្ធា
 ដ៏ប្រវែង ... ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រវែង ក្នុងធម៌ជាកុសល
 ប្រកបដោយឧត្តប្បដ៏ប្រវែង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិយៈដ៏ប្រវែង
 ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រវែង សទ្ធានោះ របស់បុគ្គល
 នោះ មិនសាបសូន្យទៅ មិនចំរើនឡើង មិនទៅនឹងដវដល ហិរិ
 នោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចំរើនឡើង មិនទៅនឹង
 ដវដល ឧត្តប្បទោនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាបសូន្យ មិនចំរើន
 ឡើង មិនទៅនឹងដវដល វិយៈនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនសាប
 សូន្យ មិនចំរើនឡើង មិនទៅនឹងដវដល បញ្ញានោះ របស់បុគ្គល
 នោះ មិនសាបសូន្យ មិនចំរើនឡើង មិនទៅនឹងដវដល បុគ្គល
 នឹងបឿនហើយបិទទៅ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលនឹងបឿនហើយ
 មិនរមើល ក្រឡេកមើល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សក្ការៈសុខ

ឧប្បជ្ឈតិ សាហុស្សន្តាគុសលេសុ ធម្មេសុ... សាហុ-
 ហិវិគុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុឱត្តប្បុគុសលេសុ
 ធម្មេសុ សាហុវិយេគុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញា-
 គុសលេសុ ធម្មេសុតិ សោ តិណ្ឌិ សញ្ញាជនាជំ
 បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ មវិនិទាតធម្មោ
 ជិយតោ សម្មាសមយោ ឃី បុគ្គលោ ឧប្បជ្ឈតា
 វិបស្សតិ វិលោកតិ ។ កតញ្ច បុគ្គលោ ឧប្បជ្ឈតា
 បនាតិ ។ វេទកាច្ឆោ បុគ្គលោ ឧប្បជ្ឈតិ សា-
 ហុស្សន្តាគុសលេសុ ធម្មេសុ... សាហុហិវិគុស-
 លេសុ ធម្មេសុ សាហុឱត្តប្បុគុសលេសុ ធម្មេសុ
 សាហុវិយេគុសលេសុ ធម្មេសុ សាហុប្បញ្ញាគុស-
 លេសុ ធម្មេសុតិ សោ តិណ្ឌិ សញ្ញាជនាជំ
 បរិក្ខយា វកតោសមោហាជំ តទុត្តា សកតាតាមិ
 ហោតិ សតិទេវ វេទិ លោកិ អាតត្តា ទុក្ខស្សន្ត-
 ករោ ហោតិ ឃី បុគ្គលោ ឧប្បជ្ឈតា បនាតិ ។
 កតញ្ច បុគ្គលោ ឧប្បជ្ឈតា បដិទាធម្មេត្តោ ហោតិ ។

សក្ការៈសុខ

នើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសង្ខារៈ... ក្នុងធម៌
 ជាកុសល ប្រកបដោយហិវិដ្ឋប្រៃត ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 ទុក្ខប្បដ្ឋប្រៃត ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិយេដ្ឋប្រៃត ក្នុងធម៌
 ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ្ឋប្រៃត បុគ្គលនោះ ជាសោតាបន្នៈ
 ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ទាំង ៣ មានសភាពមិនទាក់ទងក្នុងអបាយ
 ជាបុគ្គលខៀង មានការស្រាវជ្រាវ ប្រព្រឹត្តទៅវាងមុខ បុគ្គលនើបឡើង
 ហើយមើលមើល ក្រឡេងមើល ចែងនេះឯង ។ បុគ្គលនើប
 ឡើងហើយហែលទៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 នើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសង្ខារៈ... ក្នុងធម៌ជា
 កុសល ប្រកបដោយហិវិដ្ឋប្រៃត ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 ទុក្ខប្បដ្ឋប្រៃត ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិយេដ្ឋប្រៃត ក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ្ឋប្រៃត បុគ្គលនោះ ជាសកតា-
 តាមិ ព្រោះអស់ទៅនៃសញ្ញាជនៈ ទាំង ៣ ព្រោះស្រាលស្មើនៃពន្លឺ
 ពោស. ចិន្ដាចារ្យ នៅវិលវរកតាវេណានោះ អស់កិរិយានិទ្យក
 ហើយផ្តើមរឹបផ្តុំនៃធម៌ទុក្ខ បុគ្គលនើបឡើងហើយហែលទៅ យ៉ាង
 នេះឯង ។ បុគ្គលនើបឡើងដល់កំរងហើយមិនទៅ តើដូចម្តេច ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឥន្ទ្រលោកនេះ ឬក្នុងលោក ឧប្បជ្ឈិតិ សាហុស្សប្បន្តា កុសលេស្ស
 ធម្មេស្ស . . . សាហុហិកុសលេស្ស ធម្មេស្ស សាហុ-
 ខំត្តប្បកុសលេស្ស ធម្មេស្ស សាហុវិយកុសលេស្ស
 ធម្មេស្ស សាហុប្បញ្ញាណកុសលេស្ស ធម្មេស្សតិ សោ
 បញ្ញត្តិ ខំត្តាភិយាជំ សាញាជនាជំ វរិត្តយា ទិបទា-
 តិកោ ហោតិ តត្ថ បរិវិទ្ធាយី មនាវត្ថុធម្មោ តស្មា
 លោកា ឃី ឬក្នុងលោក ឧប្បជ្ឈិតិ បដិទាធម្មៈត្តា
 ហោតិ ។ កតត្ថ ឬក្នុងលោក ឧប្បជ្ឈិតិ តិរុញ្ញា ហោតិ
 ចារកតោ ថលេ តិប្បតិ ប្រាញ្ញាណា ។ ឥន្ទ្រលោក
 ឬក្នុងលោក ឧប្បជ្ឈិតិ សាហុស្សប្បន្តា កុសលេស្ស ធម្មេស្ស
 ឧប្បជ្ឈិតិ សាហុហិកុសលេស្ស ធម្មេស្ស ឧប្បជ្ឈិតិ សា-
 ហុខំត្តប្បកុសលេស្ស ធម្មេស្ស ឧប្បជ្ឈិតិ សាហុវិយកុ-
 សលេស្ស ធម្មេស្ស ឧប្បជ្ឈិតិ សាហុប្បញ្ញាណកុសលេស្ស
 ធម្មេស្សតិ សោ កសកំ ខយា មនាសី ចេតា-
 វិប្បតិ បញ្ញាវិប្បតិ ជិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អតិញ្ញា សច្ចិ-
 កត្តា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ ឃី ឬក្នុងលោក ឧប្បជ្ឈិតិ
 តិរុញ្ញា ហោតិ ចារកតោ ថលេ តិប្បតិ ប្រាញ្ញា-
 ណា ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

ឧត្តលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឆើបឡើង ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សទ្ធាដ៏ប្រកែក . . . ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រកែក ក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយទុក្ខប្បដ៏ប្រកែក ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកប
 ដោយវិយដ៏ប្រកែក ក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបញ្ញាដ៏ប្រកែក
 ឧត្តលខ្លះ ជាឧបទុកិកៈកំណើត ព្រោះគេសំរេងនៃសញ្ញាជនៈ ជា
 ជំណាញក្រាម ៥ បរិទេស្តានុក្នុងសុភាវសព្វប្បញ្ញាណនោះ មាន
 សភាវិទិវលក្ខណ៍ប្រឡប់បាតប្រញ្ញាណនោះវិញ ឬក្នុងឆើបឡើង ផល
 កំរើបឃើបដ៏សេដ្ឋី យ៉ាងនេះឯង ។ ឬក្នុងឆើបឡើង ច្រើនផល
 ច្រើនយ ជាប្រាញ្ញាណវិទិវលក្ខណ៍ វិភិដ្ឋធម្មច ។ ឬក្នុងខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ឆើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសទ្ធាដ៏ប្រកែក
 ឆើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហិរិដ៏ប្រកែក ឆើបឡើងក្នុង
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយទុក្ខប្បដ៏ប្រកែក ឆើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល
 ប្រកបដោយវិយដ៏ប្រកែក ឆើបឡើងក្នុងធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 បញ្ញាដ៏ប្រកែក ឬក្នុងខ្លះ ធ្វើទិវដាក់ខ្សាស់ សាម្រេច ដោយបញ្ញា
 ដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំចោទវិភិដ្ឋធម្មចបញ្ញាវិភិ ដែល
 ខំនាទកសាវៈ ព្រោះគេសំរេងនៃកសាវៈ ភ័ន្តខ្សោយ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តៈនា ឬក្នុងឆើបឡើងច្រើនផលក្រិយ ជាប្រាញ្ញាណវិទិវលក្ខណ៍
 លើកតាម យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) កតតមោ ច បុគ្គលោ ឧកតោភាគ-
 វិមុត្តោ ។ ឥទេកាទ្វា បុគ្គលោ អដ្ឋ វិហារត្ថា
 កាយេន ធុសិក្ខា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្ស
 អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ
 ឧកតោភាគវិមុត្តោ ។ កតតមោ ច បុគ្គលោ បញ្ញា-
 វិមុត្តោ កាយសត្ថិ ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ ធម្មាទុ-
 សារី ។ កតតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាទុសារី ។ យស្ស
 បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបទ្ធស្ស
 សទ្ធិទ្រុយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាវាហិ សទ្ធាបុព្វងមិ
 អរិយមត្តំ កាវេតិ អយំ វុច្ឆតិ បុគ្គលោ សទ្ធាទុ-
 សារី ។ សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ បដិបទ្ធនោ
 បុគ្គលោ សទ្ធាទុសារី ។ ផលេ មិគោ សទ្ធា-
 វិមុត្តាតិ ។

សព្ទានិទ្ទេស ទិដ្ឋិពោ ។

(១២៨) បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានឡើវិហារក្នុង ដោយនាមកាយ ទាំងអស់វា
 របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់លើស ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះ
 ហៅថា បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត ។ បុគ្គលជាបញ្ញាវិមុត ជាតាយ-
 សត្ថិ ជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ ជាសទ្ធាវិមុត ជាធម្មាទុសារី តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលជាសទ្ធាទុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាស់ ឲ្យសោតាបត្តិផល មានសទ្ធិទ្រុយដ៏លើសលុប បុគ្គល
 នោះ ចំរើនឲ្យអរិយមត្ត មានសទ្ធាជាគ្រឿងទាំងទៅ មានសទ្ធាជា
 ប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធាទុសារី ។ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ឲ្យសោតាបត្តិផល ហៅថា សទ្ធាទុសារី ។
 បុគ្គលដែលទាំងនៅក្នុងផល ហៅថា សទ្ធាវិមុត ។

ចប់សព្ទានិទ្ទេស ។

អដ្ឋិកនិទ្ទេសោ

[១៥០] កតតមេ ចត្តារោ មក្កសមម្ពីរោ ចត្តារោ
ផលសមម្ពីរោ បុគ្គលា ។ រោតាបរោ រោ-
តាបត្ថិផលសម្ពិកិយាយ បដិបរោ សកនាតាម
សកនាតាមផលសម្ពិកិយាយ បដិបរោ អនាតាម
អនាតាមផលសម្ពិកិយាយ បដិបរោ អហា អ-
ហត្តាយ បដិបរោ ។ តមេ ចត្តារោ មក្កស-
មម្ពីរោ តមេ ចត្តារោ ផលសមម្ពីរោ បុគ្គលា ។

អដ្ឋិកនិទ្ទេសោ និទ្ទេសោ ។

និវិកនិទ្ទេសោ

[១៥១] កតតហោ ច បុគ្គលោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។
តេធកថោ បុគ្គលោ ចុត្វេ អនុស្សតេស្ស ចាម្ពុស្ស
សាមី សប្បាចិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ តត្ថ ច សព្វញ្ញតិ
ចាបុណាតិ ពាលេស្ស ច វសីការិ អយំ វុត្តតិ

អដ្ឋិកនិទ្ទេស

[១៥០] បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយមគ្គ បុគ្គល ៤ ពួក
ព្រមព្រៀងដោយផល គឺដូចម្តេច ។ រោតាបរោ ១ បុគ្គល
ប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ រោតាបត្ថិផល ១ សកនាតាមបុគ្គល ១
បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ រោតាបត្ថិផល ១ អនាតាម-
បុគ្គល ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ រោតាបត្ថិផល ១
ព្រះអរហន្ត ១ បុគ្គលប្រតិបត្តិ ដើម្បីតាងព្រះអរហន្ត ១ ។ នេះ
បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀងដោយមគ្គ នេះ បុគ្គល ៤ ពួក ព្រមព្រៀង
ដោយផល ។

ចប់ អដ្ឋិកនិទ្ទេស ។

និវិកនិទ្ទេស

[១៥១] បុគ្គលជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្រាដំបូងដោយខ្លួនឯង ឲ្យសច្ចៈ ក្នុងធម៌ចាំផ-
ណ្តាយ ដែលខ្លួនមិនច្បាប់ក្នុងការសុខ ចាំដល់ឲ្យសព្វញ្ញត្តិ ឬ
ធម៌ចាំផនោះផង ដល់ឲ្យតាងស្លាប់ក្នុងសកលញ្ញត្តិផង នេះហៅថា

ជនបទ

បុគ្គលណ្ណោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។ កតតោ ច បុគ្គលោ បច្ចេ-
 កសម្ពុទ្ធា ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ បុព្វេ អនន្តស្ស-
 តេស្ស ធម្មេស្ស សាមី សច្ចាធិ ធម៌សម្ពុទ្ធកិ ធិ ច
 តត្ថ សព្វញ្ញតំ ហេតុណាតិ ធិ ច គលេស្ស វិសីកាវិ
 អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា ។ កតតោ ច
 បុគ្គលោ ឧកតោកាតវិបុត្តោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ
 អដ្ឋ វិហាកុ កាយេន ធុសីត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ធិស្វា អាសវំ បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ
 វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧកតោកាតវិបុត្តោ ។ កតតោ ច
 បុគ្គលោ បញ្ញាវិបុត្តោ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ
 ធិ ហេវ ហេ អដ្ឋ វិហាកុ កាយេន ធុសីត្វា
 វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ធិស្វា អាសវំ បរិក្ខីណា
 ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ បញ្ញាវិបុត្តោ ។ កតតោ
 ច បុគ្គលោ កាយសត្តិ ។ ឥនេកោ បុគ្គលោ
 អដ្ឋ វិហាកុ កាយេន ធុសីត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ
 ចស្ស ធិស្វា ឯកោ អាសវំ បរិក្ខីណា ហោន្តិ

ជនបទ

បុគ្គលណ្ណោ បុគ្គលណ្ណោ ។ បុគ្គលណ្ណោ បុគ្គលណ្ណោ តើប្រែប្រួល ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្រាសំដីដោយខ្លួនឯង ខ្លួនខ្លះ ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន តែមិនដល់ខ្លួនសព្វញ្ញ-
 តញ្ញណ្ណក្នុងធម៌ទាំងនោះផង មិនដល់ខ្លួនកាតស្ថាត្តក្នុងសព្វញ្ញណ្ណ
 ផង នេះហៅថា បុគ្គលណ្ណោ បុគ្គលណ្ណោ ។ បុគ្គលណ្ណោ ឧកតោ-
 កាតវិបុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានខ្លួន
 វិហាកុ ដោយនាមកាយ ទាំងកាយវិការទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ
 ក៏សំលឹង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលណ្ណោ
 ឧកតោកាតវិបុត្ត ។ បុគ្គលណ្ណោ បញ្ញាវិបុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ មិនបានខ្លួនវិហាកុ ដោយនាមកាយឡើយ តែអា-
 សវំរបស់បុគ្គលនោះ សំលឹង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះ
 ហៅថា បុគ្គលណ្ណោ បញ្ញាវិបុត្ត ។ បុគ្គលណ្ណោ កាយសត្តិ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានខ្លួនវិហាកុ ដោយនាមកាយ ទាំង
 អាសវំរបស់បុគ្គលនោះ ក៏សំលឹង ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសត្វំ ។ កតហោ ច

បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ ឥនេកោច្ចា បុគ្គលោ ឥទិ
 ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតំ បជាធាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្តិ-
 រោធនាមិទំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ តថា-
 តតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ រោទិដ្ឋា ហោន្តិ
 រោចវតា បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកេច្ច អាសវំ
 បរិក្ខំណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្ប-
 ត្តោ ។ កតហោ ច បុគ្គលោ សន្ធាវមុត្តោ ។ ឥនេ-
 កោច្ចា បុគ្គលោ ឥទិ ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតំ បជាធាតិ
 ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខន្តិរោធនាមិទំ បដិបទាតិ យថា-
 ក្ខតំ បជាធាតិ តថាតតប្បវេទិតា ចស្ស ធម្មា
 បញ្ញាយ រោទិដ្ឋា ហោន្តិ រោចវតា បញ្ញាយ ចស្ស
 ទិស្វា ឯកេច្ច អាសវំ បរិក្ខំណា ហោន្តិ រោ ច
 ទោ យថា ទិដ្ឋិប្បត្តស្ស អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ
 សន្ធាវមុត្តោ ។ កតហោ ច បុគ្គលោ ធម្មាទុ-
 សារី ។ យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិផលសច្ចិតិ-
 វិយាយ បដិបទស្ស បញ្ញាច្រៀយំ អនិមត្តំ រោតិ

អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កាយសត្វំ ។ កតហោ ច

នេះហៅថា បុគ្គលជាតាយសត្វំ ។ បុគ្គលជាទិដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ទៅកាន់ធម៌វិលក់ទុក្ខ ទាំងពួក
 ធម៌ ដែលព្រះគង្វាតគតទ្រង់សំដែងហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញ
 ល្អ ប្រព្រឹត្តល្អ ដោយបញ្ញា ទាំងសាសវត្ថុខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ
 ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជា
 ទិដ្ឋិប្បត្តៈ ។ បុគ្គលជាសព្វាវមុត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់ធម៌វិលក់ទុក្ខ ទាំងពួកធម៌ដែលព្រះគង្វាតគតទ្រង់សំដែង
 ហើយ បុគ្គលនោះ ក៏បានឃើញល្អ ប្រព្រឹត្តល្អ ដោយបញ្ញា ទាំង
 សាសវត្ថុខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់រលីង ព្រោះបានឃើញដោយ
 បញ្ញា តែមិនដូចជាទិដ្ឋិប្បត្តិបុគ្គលទេ នេះហៅថា បុគ្គលជាសព្វា-
 វមុត្ត ។ បុគ្គលជាធម្មាទុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើទ្រង់កំច្បាស់ ទូរសោតាបត្តិផល ខានចង្ហាម្រិយដំណើរសលុប

ទសកនិទ្ទេសោ

បញ្ញាភវហិ បញ្ញាបុព្វង្គំ អរិយមគ្គំ ភាវេតិ អយំ វុទ្ធតិ
 បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ សោតាបត្តិវេសសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ធា បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ វេស បិកោ
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ កតមោ ច បុគ្គលោ សទ្ធាទុសារី ។
 យស្ស បុគ្គលស្ស សោតាបត្តិវេសសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ធស្ស សទ្ធិត្រ័យំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធាភវហិ
 សទ្ធាបុព្វង្គំ អរិយមគ្គំ ភាវេតិ អយំ វុទ្ធតិ បុគ្គ-
 លោ សទ្ធាទុសារី ។ សោតាបត្តិវេសសច្ចិកិរិយាយ
 បដិបទ្ធា បុគ្គលោ សទ្ធាទុសារី ។ វេស បិកោ
 សទ្ធាវិប្បត្តោ ។

ទសកនិទ្ទេសោ ទិដ្ឋិកោ ។

ទសកនិទ្ទេសោ

(១៥២) កតមេសំ បញ្ញាច្ចំ វេស ចិដ្ឋា ។
 សត្តត្តាច្ចំបរមស្ស កាលំកោលស្ស ឯកតិដិស្ស

ទសកនិទ្ទេស

បុគ្គលនោះ ចំរើនខ្លួនអរិយមគ្គ មានបញ្ញាជាគ្រឿងខាំទៅ មានបញ្ញា
 ជាប្រធាន នេះហៅថា បុគ្គលជាធម្មាទុសារី ។ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លួនសោតាបត្តិវេស ឈ្មោះថាធម្មាទុសារី ។
 បុគ្គលដែលគាំទ្រនៅក្នុងវេស ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តិ ។ បុគ្គលជា
 សទ្ធាទុសារី តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ខ្លួនសោតាបត្តិវេស មានសទ្ធិត្រ័យដ៏លើសលុប បុគ្គលនោះ ចំរើន
 ខ្លួនអរិយមគ្គ មានសទ្ធាជាគ្រឿងខាំទៅ មានសទ្ធាជាប្រធាន នេះ
 ហៅថា បុគ្គលជាសទ្ធាទុសារី ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ខ្លួនសោតាបត្តិវេស ឈ្មោះថាសទ្ធាទុសារី ។ បុគ្គលដែលគាំទ្រនៅក្នុង
 វេស ឈ្មោះថា សទ្ធាវិមុត្ត ។

ចប់ ទសកនិទ្ទេស ។

ទសកនិទ្ទេស

(១៥២) បុគ្គល ៥ តួក មានការសម្រេចក្នុងភាវោចក្ខមៈនេះ តើ
 ដូចម្តេច ។ សត្តត្តាច្ចំបរមស្ស ១ កាលំកោលស្ស ១ ឯកតិដិស្ស ១

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សកតាតាមិស្ស យោ ច ទិដ្ឋវ ធម្មេ អរហា
 ឥមេសំ បញ្ចុដ្ឋំ ឥធន ទិដ្ឋា ។ តតមេសំ បញ្ចុដ្ឋំ
 ឥធន វិហាយ ទិដ្ឋា ។ អន្តរាបរិទិញាយិស្ស ទប-
 ហត្ថបរិទិញាយិស្ស អសន្តារបរិទិញាយិស្ស សសន្តារ-
 បរិទិញាយិស្ស ទុទ្ធិសោតស្ស អកទិដ្ឋតាមិយោ ឥមេសំ
 បញ្ចុដ្ឋំ ឥធន វិហាយ ទិដ្ឋាតិ ។

ទសកនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ ។

ឯត្តារតា បុគ្គលានិ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិប្បករណំ ធនាណវិវ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សកតាតាមិបុគ្គល ១ ទិដ្ឋបុគ្គលវិសេសជាព្រះវរោធិក្កដបុគ្គល ១ នេះ
 បុគ្គល ៥ តួក មានការសម្រេចក្នុងតាមាវចរក្ខម៌នេះ ។ បុគ្គល ៥ តួក
 មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់ខ្ញុំអន្តរាតក្នុងតាមាវចរក្ខម៌នេះ តើដូច
 ម្តេច ។ អន្តរាបរិទិញាយិបុគ្គល ១ ទបហត្ថបរិទិញាយិបុគ្គល ១ អសន្តារ-
 បរិទិញាយិបុគ្គល ១ សសន្តារបរិទិញាយិបុគ្គល ១ ទុទ្ធិសោតអកទិដ្ឋតាមិ-
 បុគ្គល ១ នេះ បុគ្គល ៥ តួក មានការសម្រេច ព្រោះលះបង់ខ្ញុំអន្ត-
 រាតក្នុងតាមាវចរក្ខម៌នេះ ។

ចប់ ទសកនិទ្ទេស ។

បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ វិនិបុគ្គលទាំងឡាយ មានប្រមាណប្បករណៈ ។

ចប់ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិប្បករណៈ ធនាណវិវ ។

អភិធម្មប័ណ្ណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	ទំព័រ
ទទ្ទេសវិញ្ញាណ	២១១
ភាយគទ្ទេសវិញ្ញាណ	២១១
ធាតុប្បញ្ញត្តិ	២១២
សព្ទប្បញ្ញត្តិ	២១២
វគ្គិយប្បញ្ញត្តិ	២១៣
បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ	២១៣
ឯកភាព	២១២
ទុក្ខភាព	២១៦
ភិក្ខុភាព	២១៧
ចក្កភាព	២១៧
ចក្ខុភាព	២២២
ធាតុភាព	២២៦

អភិធម្មប័ណ្ណិក បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ទទ្ទេសវិញ្ញាណ	២១១
ភាយគទ្ទេសវិញ្ញាណ	២១១
ធាតុប្បញ្ញត្តិ	២១២
សព្ទប្បញ្ញត្តិ	២១២
វគ្គិយប្បញ្ញត្តិ	២១៣
បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ	២១៣
ឯកភាព	២១២
ទុក្ខភាព	២១៦
ភិក្ខុភាព	២១៧
ចក្កភាព	២១៧
ចក្ខុភាព	២២២
ធាតុភាព	២២៦

មាតិកាបណ្ណាទី

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សក្កមាតិកា	២២៨
អដ្ឋមាតិកា	២២៨
នវកមាតិកា	២២៩
ទសមាតិកា	២២៩

មាតិកា	ទំព័រ
សក្កមាតិកា	២២៨
អដ្ឋមាតិកា	២២៨
នវកមាតិកា	២២៩
ទសមាតិកា	២២៩

និទ្ទេសវិរា

និទ្ទេសវិរា

ឯកនិទ្ទេស	២៣០
ទុកនិទ្ទេស	២២៧
តិកនិទ្ទេស	២២៧
បក្កនិទ្ទេស	២៩៨
បញ្ចកនិទ្ទេស	៣៦៣
ឆក្កនិទ្ទេស	៣៧៩
សក្កនិទ្ទេស	៣៨១
អដ្ឋនិទ្ទេស	៣៨៦
នវកនិទ្ទេស	៣៨៦
ទសនិទ្ទេស	៣៨៩

ឯកនិទ្ទេស	២៣០
ទុកនិទ្ទេស	២២៧
តិកនិទ្ទេស	២២៧
បក្កនិទ្ទេស	២៩៨
បញ្ចកនិទ្ទេស	៣៦៣
ឆក្កនិទ្ទេស	៣៧៩
សក្កនិទ្ទេស	៣៨១
អដ្ឋនិទ្ទេស	៣៨៦
នវកនិទ្ទេស	៣៨៦
ទសនិទ្ទេស	៣៨៩

វិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

វិទ្យុបាយ	អវិទ្យុបាយ	អង្ក	រដ្ឋលេខាយ
អាយតនសន្តិ ១	អាយតនសន្តិរោង	៧០	១៦
វិជ្ជាយុត្តិ ២	វិជ្ជាយុត្តិ	៨៨	៥
វិជ្ជាយុត្តា	វិជ្ជាយុត្តា	១៥៨	១៦
សោមនស្សទ្រិយោន	សោមនស្សទ្រិយោន	១៦០	១៣
រោមនស្សទ្រិយោន	រោមនស្សទ្រិយោន	„	១៤
ទុប្បាទិទ្ធិបាទានិយោហិ	ទុប្បាទិទ្ធិបាទានិយោហិ	១៧១	៤
ធាតុកថា	ចុត្តលប្បញ្ញត្តិ	៤១៦	១
អនាគាមិ	អនាគាមិ	៤៤៣	៦
សន្តដ្ឋិតា	សន្តដ្ឋិតា	៤៥៣	១៥
កតបេសិ	កតបេសិ	៤៦៥	១៤
ទេទនវេទន្តនិវេកាមាស	ទេទនវេទន្តនិវេកាមាស	៣៤៧	៤
អភិជ្ឈ	អភិជ្ឈ	៣៥១	១០
អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ	អធិប្បញ្ញាធម្មវិបស្សនាយ	៣៥៧	១៦

សន្តិកាប្រាសាទពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដោយខន្ធ ៤	ដោយខន្ធ ៥	៧	១១
ធាតុ ៧	ធាតុ ៣	៤៧	៨
អាយតនៈ ១	អាយតនៈ ១១	៣៧	៤
ធាតុ ១	ធាតុ ១០	៧៥	១៣
ប្រគល់ដោយអាយតនៈ ១	អាយតនៈ ១	៧៦	១៤
ធាតុក	ធាតុកថា	១០៤	៤
អាយតនៈ ១១	អាយតនៈ ១០	១០៨	១៤
សម្បុរយោគវិប្បយោគបទ	សម្បុរយោគវិប្បយោគបទ	១១៥	១
វិជ្ជាយុត្តិ សម្បុរយោគបទ-	សម្បុរយោគ		
និទ្ទេស	វិជ្ជាយុត្តិបទនិទ្ទេស	១១៧	១
ធាតុ ១	ធាតុ ១០	១៥៣	៨
អាយតនៈ ១	អាយតនៈ ១១	១៨១	៧
ធាតុ ១១	ធាតុ ១១ ២	„	៨
ទបបត្តិកត	ទប្បត្តិកត	១៨៦	៥

សន្លឹកប្រាក់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បុគ្គលប្បត្តិ	បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ	២១៦	១
ខេរលោក	ខេវលោក	២២២	១៨
តាមភិតថា	តាមភិតថា	៣១០	៧
នេះបដិបទជាដំណើរទៅ	ដឹងច្បាស់តាមភិតថា នេះ		
កាន់ធម៌លេខ១្ក	បដិបទជាដំណើរទៅកាន់		
	ធម៌លេខ១្ក	៣១៨	១៣
ហើយ	ហើយ	៣២២	១២
វិមុត្តកាលាទស្សនៈ	វិមុត្តកាលាទស្សនៈ	៣៣៧	១៣
ភីដូ ម្កុច	ភីដូចម្កុច	៣៦៦	៦
ឲ្យលេខ៧វិញ	លេខ៧វិញ	៣៦៣	៥
ឲ្យលេខ៧វិញ	លេខ៧វិញ	„	១៩
ឲ្យលេខ៧វិញ	លេខ៧វិញ	៣៦២	១១
ឲ្យលេខ៧វិញ	លេខ៧វិញ	៣៦៥	២
ប្រាកដ	ប្រាកដ	៧៣	៧